

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

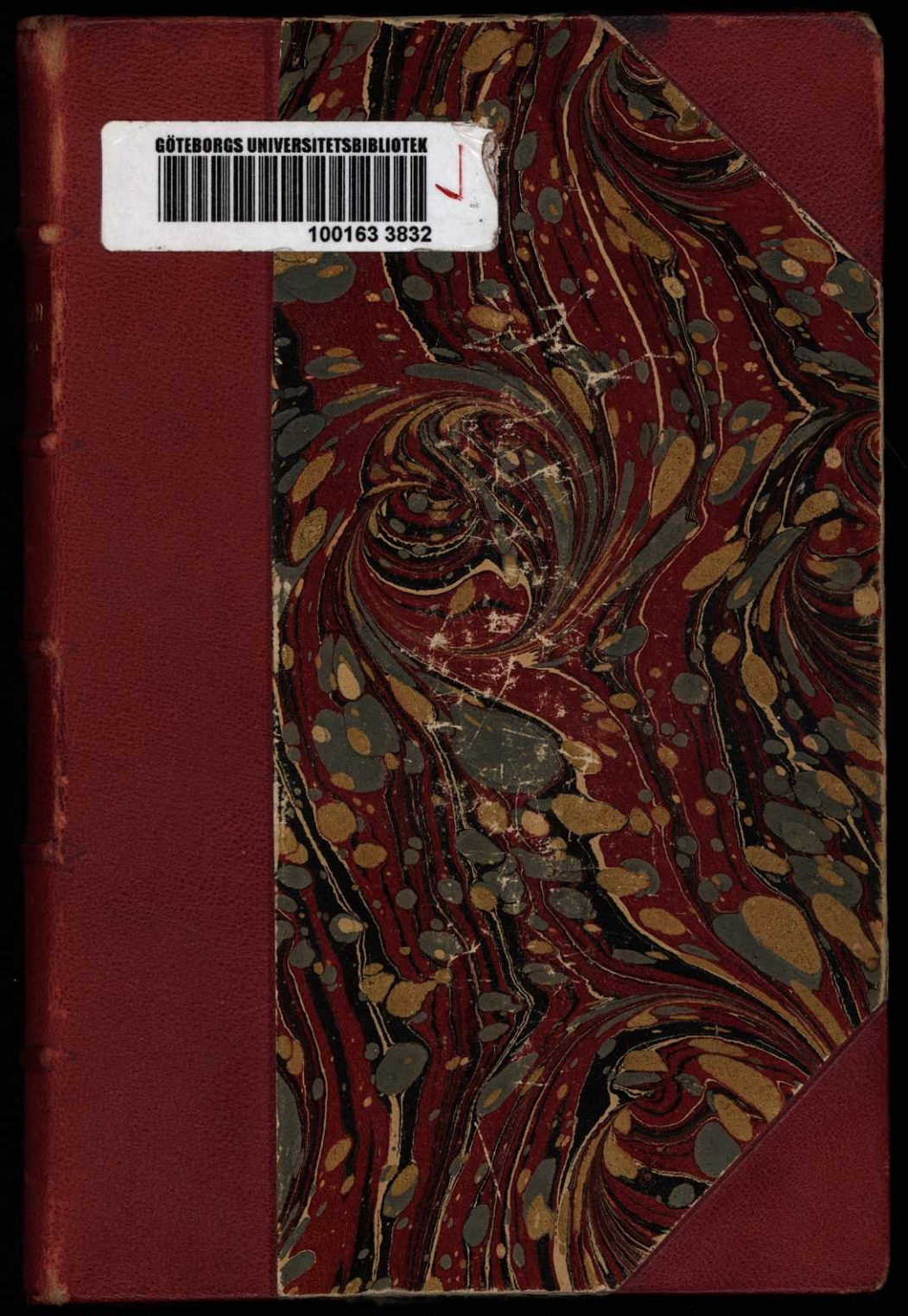

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100163 3832

1

Litt.
Sv.

ALBERT HALLBERGS
DONATION

TILL

GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK

1937

Litt.
fo.

Cajanello

A. CH. EDGREN f. LEFFLER.

UR LIFVET.

FÖRSTA SAMLINGEN.

EN BAL I "SOCIETETEN".
EN STOR MAN. DÖMD. DOKTORNS HUSTRU.
SESAM, ÖPPNA DIG!
TVIFVEL.

TREDJE UPPLAGAN.

(SÄTTNINGEN BÖRJADE DEN 12 OCH TRYCKNINGEN SLUTADE DEN 19 DECEMBER 1883.)

STOCKHOLM

Z. HÆGGSTRÖMS FÖRLAGS-EXPEDITION.

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

1883.

CENTRAL-
BIBLIOTEKET

INNEHÅLL.

En bal i "societeten"	Sid.	1.
En stor man	»	89.
Dömd	»	111.
Doktors hustru.....	»	171.
Sesam, öppna dig! ..	»	211.
Tvifvel.....	»	219.

EN BAL I "SOCIETETEN".

Alla ljusen voro redan tända och våningen tog sig riktigt bra ut. Det var första gången den var festligt upplyst — det var i ett af de nya, ståtliga husen på Ladugårdslandet. Statsrådinnan, som var något konservativ i sin smak, tyckte visserligen att hela dekorationen var hållen i för mörka färger — hon saknade de hvita dörrarna och ljusa tapeterna, som man förr alltid brukat. »I vårt klimat med dess långa, mörka vintrar», brukade hon säga, »kan man väl behöfva så ljust och gladt omkring sig som möjligt.» Men statsrådet, som framför alt älskade det modärna, och hvars smak alltid var dagens, hade bestämdt velat, ätt de nya möbler och draperier, som han lagt sig till strax efter sin utnämning, skulle hållas i tunga och obestämda färger.

Han gick nu af och an i våningen, med kritisk och spänd uppmärksamhet granskande hvarje detalj; han sköt in en låg länstol mellan en grupp växter, ordnade ett draperi här, flyttade ett litet bord där och gick slutligen ut i tamburen och lät vaktmästaren plötsligt slå upp bägge dörrarna till salongen för att pröfva verkan af den första anblicken. Denna tycktes

emellertid ej fullt tillfredsställa honom, ty han gick litet otåligt igenom salen till några rum, som lågo på andra sidan, och här öppnade han flera dörrar efter hvarandra och ropade: »Maria! Hvar är du då, Maria?»

Slutligen fick han reda på sin hustru i barnkammaren, där hon låg på knä hos ett af de små barnen, som hade en riktig gråt-paroxysm. Den nya, svarta sammetsklädningen var mycket omsorgsfullt upptagen och för att akta ärmen, som hvilade mot kanten af barnets säng, hade hon lagt en mjuk sjal under armbågen.

»Maria!» sade statsrådet otåligt. »Hur kan du uppehålla dig härinne i barnkammaren nu, då gästerna strax äro här och det ännu är så mycket att ordna. Kom ut, skall du få se.»

»Jag kan inte gå ifrån lille Evald just nu», svarade hon lugnt och såg upp på sin man med ett par ljusgrå ögon, hvars blida uttryck motsades af den lilla, fint tecknade munnens bestämda min. »Du ser ju, hur uppskakad han är.»

»Hur kan man också gå och framkalla sådana scener just som man väntar främmande? Hvarför gjorde du inte som jag ville och lät pojken hållas?»

Statsrådinnan såg förebrående upp på sin man.

»Det är säkert inte din mening», sade hon i en docerande ton, som tydligen egentligen var afsedd för barnet, »att jag skulle låtit honom trotsa sig till, hvad jag en gång hade förbjudit. Evald har ett mycket häftigt sinne, och han måste lära sig att böja det.»

»Men nu får du i alla fall lof att komma med mig ut i rummen», inföll statsrådet. »Förstår du inte, att det inte går an att lemna sådana viktiga saker vind för våg. — Om inte Evald genast blir snäll, så får du stryk», for han ut emot gossen. Om denna hotelse var ämnad att lugna barnets upprörda nervsystem, förfelade den alldeles sitt mål — ty den lille fridstöraren satte nu tvärtom i med ett vrålande, som kunde höras genom hela våningen.

»Vi skulle gjort som jag ville och skickat bort barnen», utbrast statsrådet, i hög grad irriterad. »Det är just trefligt, när gästerna komma, om de skola mötas af barnskrik. Tag upp den olydige pojken ur sängen och spärra in honom i sängkammargarderoben — därifrån hörs han åtminstone inte och mörkret skall väl kväsa honom.»

»Du vet, att sådana straff strida mot mina grundsatser», sade statsrådinnan med låg röst.

»Nå skicka efter barnjungfrun då, och låt henne försöka lugna honom. Men du måste komma med mig in i salongen och se — våningen är ju inte till hälften upplyst. Det ser riktigt skumt ut, då man först kommer in.»

»Äro inte alla ljusen tända då?» frågade statsrådinnan, som nu tagit upp gossen ur sängen och stod och höll honom i sina armar, där han sparkade af alla krafter med sina tjocka, knubbiga ben och skrek så att han blef blå om läpparna.

»Jo, men det fins ej tillräckligt med ljus. Kom får du se själf.»

»Det kommer sig af den mörka dekoreringen», sade statsrådinnan. »Det sade jag dig från början, att vi aldrig skulle kunna lysa upp rummen. Nu kan det emellertid inte hjälpas, därtill skulle erfordras åtminstone ett par kandelabrar till.»

»Men det *måste* hjälpas på något sätt. Vi kunna inte kompromettera oss till den grad, då vi för första gången se 'societeten' här.»

Statsrådet tog den skrikande pojken ur moderns armar och lemnade honom åt barnjungfrun.

»Om Evald är snäll nu», sade han i en ton, som han försökte göra smekande, men som i själfva verket var mycket brådskande och nervös, »så kommer mamma in till dig sedan du somnat och lägger två stora, vackra apelsiner på din hufvudgård.»

Gossen tystnade ett ögonblick vid dessa lockande förespeglningar, och statsrådet fick ändtligen sin hustru med sig ut i salongen. Men hans hopp att hon skulle kunna afhjälpa bristen i upplysningen slog felt; den var ohjälplig för närvarande och det stannade vid några förebräelser öfver att hon ej varit nog förtänksam att eklärera våningen på prof några dagar förut.

»Hvar är Arla?» frågade nu statsrådet. »Jag vill se, hur hon tar sig ut. Jag vill hoppas, att du gjort som jag sagt åtminstone i detta fall och låtit hennes

toalett blifva i öfverensstämmelse med modet, så att hon ej skiljer sig från de andra — liksom du — —»

Statsrådet kastade en ogillande blick på sin hustrus höghalsade klädning och långa ärmar samt den något mormorsaktiga hårklädsel, som täckte hennes ljusa hår.

»Jag begriper inte, hvarför du alltid skall kläda dig, som om du vore 30 år äldre än du är! Du har ju sett, att alla andra fruar på 40 år bruka deltaga i dansen som unga flickor. Och du skulle egentligen se mycket ung ut, om du klädde dig annorlunda.»

»Hvad skulle det tjäna till att söka se ung ut, då man har en fullvuxen dotter», invände statsrådinnan med ett trött drag kring munnen.

Hon hade verkligen en så mjuk och ungdomlig figur, dragen voro så små och fina, och hy och hår så ljusa, att man säkert skulle ansett henne för åtminstone 10 år yngre än hon var, om hon ej alltid klädt sig så tungt och gammalt. Hon hade också i gång och rörelser något släpande och trött, hvarjämte det lilla, bestämda draget kring de smala läpparna skämde behaget af hennes utseende.

»Jag tror nog, att du skall bli nöjd med Arla», sade statsrådinnan till svar på sin mans fråga. »Jag har lemnat valet af hennes toalett helt och hållet åt mamsell Nilson, som du ville.»

Det var ej utan en liten föregående strid mellan makarna, som statsrådinnan hade gifvit vika i denna punkt. Hade hon fått råda, skulle hennes unga dotter,

som ännu nästan var ett barn, nyss 17 år, fått uppträda på denna sin första bal i en enkel, hvit musslinsklädning, såsom unga flickor brukade i hennes ungdom, och hvilket i hennes tycke var det enda lämpliga. Ja, hade hon fått råda, skulle Arla ej ens fått vara med i afton. Hon hade så gärna velat hålla den unga flickan borta från verldslivets frestelser åtminstone ännu ett år. Hon hade gifvit sina barn en allvarlig, religiös uppfostran, och det oroade och bekymrade henne mycket att hennes flickor genom den höga ställning deras far nu innehade skulle blifva indragna i denna verldslighet, som hon så mycket fruktade. De hade hittills lefvat ett mycket stilla och tillbakadraget hemlif. Faderns samhällsställning och inkomster hade varit anspråkslösa, och modern, som var uppfostrad i ett strängt religiöst hem, hade uteslutande egnat sig åt det husliga lifvet och den ständigt växande barnskaran. Hennes lefnadsvanor, hennes konservativa smak, hennes grundsatser och hennes naturliga blyghet motsatte sig detta inträde i stora världen, hvartill hon nu tvingats, och som var henne så mycket mer motbjudande, som hon visste, att de ej egentligen hade råd till ett så dyrbart lefnadssätt, som detta skulle medföra. Statsrådslönen är ju ej synnerligen stor och de hade så många barn att sörja för. Det nya möblemanget var taget på afbetalningar, det var således ej egentligen deras och skulle ej blifva det på flera år. Det var sant, att deras gamla möbler voro mycket enkla och möbel-

tyget urblekt, men det var dock med så många minnen förknippadt vid hela deras tillvaro. Statsrådinnan riktigt sörjde öfver att skiljas vid det, och då det såldes hade hon en mörk aning om, att den dag snart skulle komma, då det nya skulle gå samma väg — ty hur skulle de få råd att betala det? Men statsrådet åhörde med stor otålighet hennes invändningar. Han sökte förgäfves få henne att inse, att hans höga ställning fordrade några pekuniära uppoffringar.

Hon hade hoppats att slippa presenteras vid hofvet åtminstone förr än nästa vinter, då hon skulle ha två fullvuxna döttrar att föra an. Ty hon hade bestämdt motsatt sig att låta den äldsta dottern presenteras i vinter, då systemen bereddtes till sin första nattvardsgång. Det skulle vara alt för störande för Gurli, som nog ändå tyvärr hade en stark dragning åt det verldsliga. Statsrådet hade, ehuru ogärna, gått in på detta uppskof hvad dottern beträffade; men hans hustru måste presenteras strax efter hans utnämning, det kunde ej hjälpas. Detta var nödvändigt för att han själf skulle kunna intaga den ställning i societeten han önskade, och kunna representera i sitt eget hem på ett sätt, som var hans samhällsställning värdigt.

Och som statsrådinnan vanligen fogade sig efter sin mans vilja så snart det blott var fråga om en uppoffring af hennes egen personliga böjelse för att kunna vara så mycket fastare, då det gälde hennes barn, så genomgick hon utan att klaga hela den

långa tröttande presentationsceremonien, för omkring på alla de nödvändiga visiterna till hofvets damer, men visade öfver alt samma trötta och förströdda uttryck, som ej var egnadt att väcka något lifligare intresse för hennes person. Vid couren på slottet stod hon liksom de andra med sitt sammetsläp på armen, väntande på drottningen, hon neg lika djupt som de andra i det afgörande ögonblicket, och hennes blyghet var egentligen ej mer påfallande än de andras, som befunno sig i samma belägenhet.

Societetens damer visade henne all den uppmärksamhet, som hennes mans rang fordrade; men de ringaktade henne dock i sitt innersta såsom en uppkomling utan hållning. De voro redan sedan flera år vana vid att upptaga i sin strängt slutna krets dessa fruar af borgerlig härkomst och tillfällig upphöjelse. Statsrådet af i dag var kan hända i morgon blott en vanlig underordnad ämbetsman — och dock måste hans fru i dag visas större artighet än mången anboren grefvinna. Men de hämnades denna nödtvungna uppmärksamhet mot en dam af obscur familj genom att på hennes rygg underkasta hennes sätt att vara den strängaste kritik. Uppträdde hon med lugn och säkerhet, var hon alt för djärf — uppträdde hon åter blygt och anspråkslöst, var hon borgerlig. En och annan hade gjort lycka genom att visa sig mycket imponerad af den nya glans, som omgaf henne, och genom att ödmjukt söka de höga damernas beskydd. Man trodde först, att den nya

statsrådinnan skulle höra till detta slag, och man beredde sig på att beskydda henne. Men man upptäckte snart den själfständighet, som dolde sig bakom detta blyga yttre; och man såg eller snarare kände den kritik, som låg i dessa ljusa, milda ögon. Och snart var den nya statsrådinnans dom fäld inom societeten. Man tolererade henne, men man tyckte alldeles afgjordt icke om henne.

Statsrådet, som midt under de ifrigaste politiska samtal hade ögonen på sin hustru och såg hur hon förde sig och hur hon bemöttes, märkte snart detta förargliga faktum: hon hade ej gjort lycka.

Själff hade han med största lätthet och i ett enda slag vunnit de tongifvande damerna. Detta var naturligt med hans ovanligt ståtliga yttre, hans fina verldsmannahållning och, icke minst, hans fullkomligt segervissa sätt. Han hade i alla tider gjort lycka bland damerna — ja, han hade alltid haft lyckan med sig i alt och hade hittills nått alt hvad han sträfvat efter.

Då han nu beslöt att gifva en bal för societeten, i stället för ett par middagar, som han förut hade tänkt, var detta förnämligast för att han skulle få ett tillfälle att presentera sin dotter, som han hoppades skulle göra större lycka än modern. Hon var visserligen, också hon, alt för tyst och allvarsam samt ej på långt när så vacker som den yngre systemen, Gurli; men han var tillräckligt fruntimmerskarl för att inse, att det dock fans något hos henne, som skulle komma

henne att bli mycket frad. Det hade mer än en gång händt att ett ofrälse statsråd, tack vare en vacker dotter, fått en sådan ställning inom societeten, att man glömt hans härkomst. Man skulle nu i afton pröfva makten af Arlas 17 år och framför alt af en annan egenskap hos henne — ett visst, hemlighetsfullt, obestämbart något, som kallas »karltycke».

Föräldrarna gingo nu in i flickornas rum för att se Arla klädd. Hårfrisörskan hade för länge sedan gått ifrån henne, och nu höll den nya kammarjungfrun på att avsluta anordningen af rummet, som skulle begagnas till toalett för de dansande damerna; hon hade lagt fram åtskilliga toalettartiklar och bland annat äfven satt fram puder, något som statsrådinnan ej als förstod sig på, men som kammarjungfrun påstod var nödvändigt för att svalka hyn med mellan danserna.

Då föräldrarna kommo in sågo de Gurli sitta framför spegeln, i en studeradt ledig ställning tillbakalutad emot stolsryggen, sakta och värdigt vajande en stor solfjäder af och an. En tjock lugg af det mörka håret låg neddragen ända till ögonbrynen — hon hade fått mycket bannor af sin mor för att hon klippt af sig framhåret och måste alltid på ett missklädande sätt stryka det tillbaka, då modern var närvarande, men tog sin skada igen med att draga fram det, så fort hon var på egen hand. Öfver kindernas djupa, varma färg låg ett tjockt lager af puder — ögonen höll hon nedslagna, så att de långa,

mörka fransarna rörde vid kinden, men emellanåt såg hon upp och kastade en ifrig blick i spegeln.

Fadern brast ut i skratt, då han såg sin gunstlings kostligt viktiga och sjelfmedvetna min. Gurli rodnade till och sprang upp.

»Ack, pappa, hvarför kan jag inte få vara med i afton?» utbrast hon.

»Därför att det inte brukas att flickor, som ej ännu gått och läst, äro med på stora baler», sade fadern.

»Därför, att du har annat att tänka på i vinter», sade modern.

Faderns uppmärksamhet drogs nu till den äldsta dottern, hvilken stod tämligen långt bort i rummet och som vanligt med litet hängande hufvud och litet framåtböjd hållning, ett fel, som ofta väckt hans missnöje. Hon såg nu tillika så förlägen ut, att han fann sig nödsakad göra henne förebräelser.

»Kära barn, hvad du ser hängfärdig ut! Men kom fram, så att jag får se på dig lite bättre.»

Arla närmade sig modern och hviskade något till henne. »Vi skola fråga pappa», sade statsrådinan. »Hon är generad af att vara barhalsad. Hon frågar, om hon ej får ha den hvita sidenkragen med svandunet på sig först.»

»Ah, hvilka barnsligheter!» sade statsrådet. »Det där går öfver, när du får se alla andra ända till gamla farmor i uringade klädningar.»

»Farmor!» utbrast Arla. »Farmor uringad! Fy!»

»Sådan är stora verdens sed», anmärkte fadern. »Mamma blir den enda höghalsade i afton, skall du få se.»

»Mamma, ja! Jag skulle då riktigt skämmas för min mamma, om hon klädde sig urringad.»

»Det behöfde du inte», sade fadern leende. »Mammans hals och armar äro minsann så vackra, att hon kan täfla med hvem som helst.»

»Men mamma är alldeles för god till att täfla med någon i sådant», inföll Arla och kysste moderns hand med en vacker blick af kärlek och vördnad.

Då man såg mor och dotter bredvid hvarandra kunde man ej undgå att märka den påfallande likheten mellan dem. Arla var betydligt längre, men ansigtet var drag för drag det samma. Samma milda ögon, samma lilla fasta mun. Och ändå var det en stor olikhet i dessa ansigten, som kunde berätta en hel lefnadshistoria för den, som förstod att läsa. Hos dottern var det ögonens uttryck, som var det förher-skande. Dessa ömma ögon kommo en att glömma munnens bestämda linie. Så hade det säkert också varit hos modern, då hon var ung, och då hon med en hängifvenhet och ett förtroende utan gränser lade sin hand i den ståtliga mannens vid sin sida och såg upp i hans vackra ansigte, där *hon* läste ädel manna-kraft, men där en mer erfaren snarare skulle läst äre-girighet och själfkärlek i förening med svaghet. Men den så småningom alt mer skärpta linien kring munnen berättade om ett äktenskap, där hustrun ej kun-

nat, såsom hon hälst skulle velat, underordna sin vilja under mannens, utan där hon tvärtom mäst kämpa för uppehållandet af sina grundsatser och för bevarandet af sin inre harmoni.

»Försök nu att hålla dig lite rakare!» sade statsrådet. Arla rätade på sig, men blott för att strax låta hufvudet sjunka igen.

Det undgick dock icke fadern, att denna böjda hållning hade sitt egendomliga behag. Arla hade skjutit upp i höjden mycket hastigt och formernas utveckling hade blifvit efter; men den ranka, finlemmade gestalten och det ungdomliga hufvudet med sitt rika, ljusbruna hår hade något af behaget hos en blomstjälk, som ej förmår att riktigt uppbära den tunga blomkalken. Dessutom var dräkten ypperligt egnad att dölja bristerna och framhålla fördelarna af detta utseende: en hvit, skir, broderad tyllklädning, fodrad med blekrödt siden och garnerad med halfutslagna Tea-rosor. Sömmerskan hade visat ett verkligt konstnärsöga, då hon valt en sådan dräkt till denna gestalt och denna friska rena hy, som ännu ej rynkats af nattvak eller vanstälts af puder.

»Jag är mycket nöjd med dig», sade statsrådet efter slutad granskning och klappade den späda axeln, som lindrigt skälfvande stack upp öfver klädningen.

Han ville gå, men Gurli kom nu fram och kastade sig med armarna om hans hals.

»Pappa, får jag vara med i afton! bara en liten stund!» bad hon i den mest bevekande ton.

»Min lilla flicka, jag har ju sagt dig, att det inte passar. Dessutom har du ju ingen klädning.»

»Jo bevars, jag kunde nog ha min skära alppacka, fast den är enkel; men det skulle jag gärna finna mig i, om jag bara finge vara med. En liten stund, pappa! det kan du väl inte neka mig!»

Hon bad med tårar i ögonen och en sådan lidelsefullhet i stämman, att fadern började vackla.

»Om mamma tillåter», sade han, halft generad för sin hustru öfver sin svaghet.

Statsrådinnan fick sin allra strängaste min.

»Pappa skämtar», sade hon. »Du vet nog, min lilla Gurli, att det ej kan komma i fråga.»

»Mamma tror, att jag skall bli allvarlig på det viset!» utbrast nu Gurli med en häftighet, som hon fått i arf af fadern. Hennes bruna ögon gnistrade af vrede. »Men det blir alldeles tvärt om — jag kommer till att afsky läsningen — det fins i alla fall ingen bland oss som tror på alt det där, som presten talar om.»

»Hvad säger du?» utbrast modern.

»Och han tror nog inte mycket på det själf heller», fortfor Gurli. »Han dansar själf och spelar kort och roar sig på alt sätt — och hvarför skulle då inte vi också få göra det?»

Statsrådinnan såg på sin man med en blick, som kom honom att generad kasta ögonen åt sidan — hon hade ju sagt honom, att detta skulle bli följdén, då han ej ville tillåta att Gurli läste för en allvarlig

lärare, utan lät henne gå inom församlingen, emedan han i sin höga ställning fruktade att eljest såra presterskapet.

En ringning på tamburdörren afbröt den något pinsamma stämningen; statsrådet drog en suck af lättnad. Gästerna kommo bra lägligt, och han skyndade med hufvudet tillbakakastadt och sin allra elegantaste hållning att emottaga dem. Gurli måste dölja hela sin sorg, sin förbittring, sitt inre uppror inne i barnkammaren; till råga på sina förödmjukelser hade hon måst underkasta sig att en säng flyttades dit in för hennes räkning öfver natten, då hennes och Arlas gemensamma rum uppläts åt gästerna.

Under den följande timmen var det ett oupphörligt rasslande af siden, sammet och spetsar från tamburen in i toalettrummet, där damerna lade af sig sina pelsverk, och sedan genom salen in i salongen, där värdfolket tog emot.

Arla var obekant med nästan alla gästerna; hon stod vid faderns sida och presenterades, neg djupt och litet skolflickaktigt och höll ögonen nedslagna. Hon fick många granskande ögonkast af både herrar och damer.

Några af de tongifvande damerna, som ej hade egna döttrar, och som själfva kommit till den ålder, då det nästan är omöjligt undgå att höra till de svarta på hoffesterna, och hvilka därför hade ett ögen nyttigt intresse för alt hvad som bidrog till socie-

tetens prydnad, förklarade för statsrådet, att hon var »alt för söt» och att det var »riktigt styggt» att ej låta henne komma ut i vinter. De fruar, som ännu hade döttrar att gifta bort, anmärkte med glädje, att hon hade dålig hållning — »ingen figur — icke heller någon konversation, tyckes det».

Herrarne stodo ännu uppradade kring väggarna med chapeau claque under armen och bildade en mörk och värdig infattning till den ljusa och brokiga taflan af damernas toaletter. Åtskilliga ordnar och kraschaner gjorde dock hvad de kunde för att upplysa detta mörker. Det mest påfallande hos herrarne, sedda så där i massa, var den allmänna bristen på hår. Nästan alla pannor voro högre än naturen ämnat dem.

Modet för dagen gaf en ganska besynnerlig och från naturen betydligt afvikande karaktär åt damernas figurer. De som här ansågos ha en utmärkt vacker figur voro egentligen tämligen vanskapliga. Kroppens naturliga mjuka och afrundade former voro här förvandlade i skarpt svängda konturer, i det midjan var hårdt tillsnörd. Skornas toppiga klackar gjorde hela kroppsställningen något framåtlutad, hvarigenom gestalten förlorade sin naturliga, lugna jämvigt; fotens spetsiga form var också ett vidunder af vanskaplighet. Men icke blott naturens former utan äfven dess färger hade man offrat för dagens mod. Alla damer voro starkt pudrade i ansigte, på hals och armar, hvilket beröfvade hudfärgen all friskhet, men

i stället gaf den en konstlad hvithet och enformig jämnhet, som ansågs mycket *comme-il-faut*.

Klädningarna voro i allmänhet så tätt åtsittande som möjligt och fullkomligt släta till nedanför höfterna — men här vidtog ett virrvarr af garneringar, spetsar och puffar, som nådde sin höjdpunkt i det långa släpet, hvilket var så tungt af garneringar, att det föreföll som hade klädningen i följd af tyngd-lagen bort dragas nedåt och så småningom glida af gestalten, så mycket mer som ingenting höll upp den öfver axlarna, där den tvärtom var neddragen så långt som konvenansen och mycket längre än blygsamheten tillät. Men blygsamhet hörde öfver hufvud taget icke till de tjustningsmedel, med hvilka damerna sökte verka.

Fröken Aurore Bunge, en af de mest tongifvande i modets verld och sedan tio år tillbaka i obestridd besittning af skönhetspriset inom societeten, uppträdde i afton i en hudfärgad sidenklädning, som så tätt följde kroppens linier, att den på något afstånd var alldeles osynlig. Till och med spetsarna hade en dämpad, gulaktig färg, som sammansmälte med hyn, och för att ytterligare öka illusionen bar den vackra damen inga smycken — ingenting fick draga blicken ifrån denna fulländade gestalt och detta vackra, ädelt formade hufvud, som satt höguret och djärft på en byst, hvilken i sin tvärskurna form liknade den Meliska Afrodites. Äfven håret var utan prydnader och i olikhet med det gängse modet högt upplyft från

nacken, så att dennas vackra form med det rika hår-fästet blef synlig. Hon försmådde t. o. m. den vanliga luggen, som af de flesta damer ansågs nödvändig för att gifva mer djup åt ögonen. Hennes hår hade en naturlig, vågformig böjning vid tinningarna, och pannan hade den låga och raka form, som luggen var afsedd att efterhärma. Ögonbrynen lågo som fina, svarta streck öfver ett par stora, mandelformade, glänsande ögon.

Den utmanande enkelheten af hennes dräkt i af-ton väckte stort ogillande hos de andra damerna, som alla hade prydt sig så mycket som möjligt, och de förklarade den vara höjden af koketteri. De voro dock vana vid de mest oväntade toalettinfall af den bortskämda Aurore, som aldrig ville vara lik någon annan. Hon visste på förhand att hennes toaletter skulle efterhärmas och nyttjade därför aldrig samma klädning två gånger. Hon var förvånande uppfinningsrik och beredde societeten ständiga öfverraskningar.

Hvar hon visade sig omgafs hon alltid genast af en flock beundrare. Hon blef nu stående midt på golvet, lugn och öfverlägsen som en drottning, hvilken mottager uppvaktningar, och utdelande tämligen ljumma och stereotypa småleenden till höger och vänster. Det fans något af trötthet och förakt i det litet släpande draget kring dessa ögon som, vare sig af natur eller vana, sällan öppnade sig mer än till hälften. En och annan gång kunde hon plötsligt slå upp dem med en stor, full blick; hon visste mycket

väl, hvilken utomordentlig verkan detta ögonspel gjorde, men hon var alt för likgiltig för att ofta använda det.

Där bugade sig nu för henne en af hennes ifrigaste beundrare, som allmänt ansågs utsedd till att blifva hennes man.

Det var grefve Hans Kagg, en af Sverges förnämste ädlingar, tillhörande en af dessa gamla historiska slægter, hvilka visa en oroande benägenhet att dö ut. Det fans en mängd stora fideikommiss i denna släkt, som en gång varit vidt utgrenad, men dessa hade nu alla samlat sig i grefve Hans' ego. Han var ättens sista hopp och hade såsom den förnämste äktenskapskandidat i hela riket naturligtvis varit mycket eftersökt som måg, men hade dock ännu förblifvit ungtkarl, medveten som han var om att han hade svårt att finna en hustru värdig den utmärkelse, hans val skulle vara för henne.

Men Aurore var icke blott den skönaste som under hans tid uppträdt inom societeten, hon var, också hon, af en rik och betitlad släkt. Dessa egenskaper gjorde henne å sin sida lika berättigad att ställa sina fordringar på en make högt, och det skulle därför vara mycket naturligt om dessa båda förenade sina öden. Att det vid en sådan förbindelse ej kunde bli tal om kärlek å någondera sidan var naturligt. Grefve Kagg hade för länge sedan flammats ut, eller rättare sagdt, hans ätt hade gjort det före honom. Som slägten under många generationer hade gift sig

inom sig själf, hade racen mer och mer försämrats. Grefve Hans' hjärna var tämligen klen utrustad. Den lilla undervisning han kunnat mottaga hade hufvudsakligen meddelats honom genom utländska resor, han läste aldrig, och han skref och stafvade sämre än sin kammartjänare. Hans utseende var en karrikatur af den aristokratiska typ, som man kunde igenfinna på alla porträtt af hans förfäder. Han hade en väldig örnäsa, förnämt neddragna ögon, stora och utstående samt fullkomligt stillastående, låg och trång panna samt starkt bågiga, svarta ögonbryn.

Aurore hade ej ännu gifvit honom någon tydlig uppmuntran, men hennes mor hade ofta låtit förstå, att dotterns val dock till slut skulle komma att stanna vid honom.

För sin egen del önskade friherrinnan Bunge blott att saken skulle blifva afgjord så fort som möjligt. Partiet var i alla afseenden konvenabelt, och friherrinnan var trött på att följa sin dotter på bal hvarje kväll. Hon var själf icke det ringaste road af sällskapslifvet. Hon hade starkt utpräglade praktiska och ekonomiska intressen, skötte själf sin och dotterns förmögenhet, förde böcker och granskade alla räkenskaper från förvaltarne på hennes egendom samt höll ett strängt regemente i sitt hus och deltog i alla möjliga sysslor. Hon hade den fixa idén att alla tjänare voro tjufvar och att något skulle bli sönderslaget eller bortstulet i huset, så fort hon vände ryggen till. Innan hon for bort brukade hon

vanligen sätta ett litet papper mellan dörren till ett skåp, där hon förvarade sina specerier. Syntes henne detta vid hennes hemkomst i minsta mån rubbadt, var hon öfvertygad om, att man öppnat dörrarna med falska nycklar, och det blef då ett storartadt uppträde, alla tjänarne skickades på dörren genast och nya anställdes följande dag.

Friherrinnan var ej angenäm som sällskapsmänniska. Hon talade företrädesvis om tjänarnas dålighet samt om hushållsdetaljer, som i allmänhet ej intresserade damerna i societeten. Vanligen hade hon också något affärssamtal med herrarne, hvilka då alltid förvånades öfver hennes ovanliga skarpsinnighet. Sin dotter lemnade hon fullständig frihet; de båda växlade knappt ett ord med hvarandra och tillbragte aldrig en afton ensamma tillsammans. Aurore bråddes både till det yttre och inre på sin far, som var död för många år sedan, och modern förstod henne ej.

Nu kom den unga friherrinnan Lejonstedt, och allas ögon riktades på henne. Hon var nyss gift, och man var nyfiken att se hur hon skickade sig. Hon var en liten uppkomling, brukspatronsdotter från Bergslagen; farfadern, som ännu lefde, var genuin bonde, men baron Lejonstedt hade tagit henne för hennes pengars skull, det visste alla, och därför fick man förlåta partiet, ty hans affärsställning hade varit förtviflad, och hennes far ansågs bottenrik. Det händer ju tyvärr ej så sällan i våra dagar, att en adelsman,

för att uppehålla sig är tvungen att ingå sådana mesallianser.

Den unga friherrinnan var täck, det kunde ej nekas — mycket ung och af en påfallande fraicheur — allt för fraiche till och med, med en svällande, rund figur och röda kinder, som gäfvö henne en viss ofrälse anstrykning, oaktadt toaletten var oklanderlig. Baronens hade en elegant figur och fina, regelbundna drag, men ej ett enda hår på hufvudet. Han var ytterst blek med torra läppar och en fullkomligt slocknad blick. Och den unga frun, som blott varit gift ett par dagar, hängde vid hans arm med en sådan hängifvenhet och sökte så kärleksfullt blicken från dessa tomma ögon, att man ej kunde tvifla på, att hon var verkligt förälskad i honom, förälskad såsom en 18-årig, oskyldig flicka lätt blir det i en sådan man, hvars grundliga kännedom af kvinnorna ger honom en viss säkerhet, som i hennes ögon är manlighet, och hvars lifsleda hon tar för öfverlägsenhet.

Hans trötta, liknöjda väsen var i hennes ögon mycket fint och förnämt, och hennes ögon sökte ständigt frågande hans, som fruktade hon, att han skulle finna hennes naturliga liflighet alt för borgerlig.

Här bugar sig den unge byråchefen Örn för värdinnan. Det är en mycket framstående man, och man vet allmänt att han har ett stort inflytande på statsrådet och af denne tages till råd i alla viktiga fall. Han lär också vara hvardagsgäst i statsrådets

familj, och man tror sig veta, att han skall blifva måg i huset.

Statsrådet och hans fru hade i detta fall samma mening, båda skulle med glädje sett om han hade friat till deras äldsta dotter. Men han var allvarsam och tystlåten och hade just aldrig visat något lifligare intresse för Arla, som å sin sida var alt för outvecklad ännu för att man skulle kunna draga några slutsatser med afseende på henne.

Då han nu gick fram och bugade sig för husets dotter följde honom statsrådinnans blickar så uppmärksamt, att hon stannade midt i ett samtal. Det var första gången han såg Arla i stor toalett, och hon undrade, om han ej skulle frapperas af hur täck hon verkligen såg ut i afton. Han bjöd upp henne till första valsen och statsrådinnan följde dem med ögonen, då de dansade ut. Han dansade icke väl — det syntes att han ej var mycket öfvad. Han höll sin dam långt ifrån sig med nästan rak arm och rörde sig stelt. Arla såg förströdd och ointresserad ut.

»Hvad byråchefen Örn ser hygglig ut», sade en äldre dam, som observerade statsrådinnans intresse för det dansande paret och kände ryktet.

»Det är han också», sade statsrådinnan varmt. »Jag känner få unge män af så stort värde. Det finnes så mycket allvar hos honom — och, så vidt man kan säga det om en människa», tillade hon, litet tvekan, »så är han så riktigt hjärtegod.»

»Hvarför skulle man icke kunna säga det om en människa?» frågade hennes granne förundrad.

»Ingen människa är ju god af naturen», svarade statsrådinnan blidt men rodnade i det samma, då hon såg sin man i närheten. Hon visste, att han ej tyckte om sådana yttranden.

Det hade börjat blifva litet mer lif i sällskapet. Herrarne stodo ej längre utmed väggarna utan lotsade sig fram mellan släpen och antecknade sig i damernas balböcker, hvarefter de, mer praktiskt än ridderligt, gjorde en motsvarande anteckning i sina egna böcker för bättre minnes skull. Damerna voro litet oroliga och förströdda under tiden; deras samtal voro mycket afbrutna och flyktiga, ty de kunde ej känna sig riktigt lugna innan de visste, att deras bok blef fulltecknad. Många kunde naturligtvis vara säkra på tillräckligt många uppbudningar, men där funnos också flera, som af en eller annan anledning voro mer obemärkta; dessa togo på sig sitt bästa småleende, då någon kavaljer nalkades, men hade tillräcklig verldsvana för att hålla god min, då han bugade sig till höger eller vänster om dem. Där fans en och annan liten flicka ur borgerlig familj, som hört till statsrådets forna umgänge och som egentligen ej borde bjudits i dag; men statsrådinnan hade så bestämdt satt sig emot sin mans önskan att dela på deras umgänge och bjuda de förnämre för sig, att hon i detta fall fått sin vilja fram. Men dessa små flickor hade enkla och ej riktigt modärna klädningar; de hade

dessutom inga bekanta och blefvo därför ej uppjudna. Statsrådinnan observerade detta och bad sin man att presentera några herrar för dem; men som han ansåg det vara fullkomligt opassande att truga dem på några af de finare kavaljererna, tog han reda på en liten notarie och ett par andra underordnade tjänstemän, som han uppmanade att dansa. Desse vågade sig dock ej fram i en så fin societet utan förklarade förvirrade att de ej dansade; och så fingo de stackars flickorna sitta kring väggarna, då alla de andra parren gingo ut i salen. De kände sig helt olyckliga, sågo på sina egna och hvarandras toaletter och funno sig mycket misslyckade. Och de hade dock tyckt, att de voro så fina, då de stodo hemma framför spegeln i den upprustade och modärniserade klädningen, och då bröderna eller småsysterarna kommo in och förklarade att de voro »vådligt gentila».

En tröst var att det fans en riktigt fin flicka i den allra vackraste olivfärgade klädning, garnerad med djupröda kamelior, som fick sitta hela aftonen.

Till polka blef hon alltid uppjuden af flere kavaljerer på en gång; men hon dansade icke polka. Hon hade många bekanta bland herrarne — hon hade hört till societeten och varit med på alla baler i 15 år, men hon hade ej varit mer observerad vid 17 års ålder än hon var nu vid 32. Hon var ej egentligen ful, det kunde man se på hennes fotografipor-trätt, som voro riktigt vackra. Men den något för stora, romerska näsan hade redan i hennes första

ungdom råkat blifva så förkyld, att inga medel hjälpte hvarken att bota eller dölja dess vanprydande rodnad. Dessutom var hon illa växt — »platt och tunn som ett bräde», sade herrarne. Och, värst af allt, mungiporna hade en ledsam dragning nedåt, hvilket gaf henne ett utseende af tråkighet som mer än allt annat aflägsnade kavaljererna. Den stackars Eugenie, hon skulle ingenting högre önskat än att slippa vara med i verlden utan få stanna i sitt hem, där hon var så verksam och anspråkslös, att alla som kände henne närmare höllo af henne. Hon var icke det ringaste bestucken af världens flärd — den hade ju också aldrig haft något bestickande för henne — hon hade tvärtom en ganska skarp blick för lumpenheten af det lif, som omgaf henne, och hon kunde satirisera det på ett både bitande och humoristiskt sätt i en förtrolig krets — men hon var alt för väluppfostrad och konventionel för att någon enda gång låta sin humor lysa fram i sällskapslifvet.

Hon var tvungen att vara med, emedan hennes mor, en gammal skinntorr friherrinna med skarpådrag, som hade varit hoffröken och gift med en excellens, ej kunde lefva utan att åtminstone någon gång i veckan få visa sina juveler på sin vissna hals. Och utan sin dotter kunde hon naturligtvis icke gå, det skulle sett underligt ut. Och dessutom, Eugenie måste ha en man, och hur skulle hon få det, om hon började sitta hemma som en gammal fröken.

Friherrinnan uppträdde i afton i purpurfärgad sam-

metsklädnad, djupt uringad, samt med liljekonvaljer ofvanpå en svart helperuk. Hon hade ytterst lifliga gester, som i hennes ungdom hade ansetts graciösa men nu togo sig nästan groteska ut.

»Lilla Eugenie är så difficile», brukade hon säga till sina vänner. »Och det tycker jag hon gör rätt i, jag kan als icke med flickor, som kasta sig i armarna på den förste, bäste man, som anmäler sig. Det har hon efter mig, jag gifte mig också sent.»

Men på tu man hand med dottern lät det på annat sätt.

»Det är riktigt oförlåtligt med de många naturliga fördelar du har — dina vackra drag, dina små händer och fötter, dina smakfulla toaletter — att du ändå ädrar dig så liten uppmärksamhet. Men det är bara för att du har ett så förbaskadt tråkigt sätt — en ung flicka skall skratta, prata och se vänlig och glad ut.» Ofvanpå detta tog sig friherrinnan en duktig pris snus.

En tid skrattade också Eugenie jämt, både i tid och otid; och friherrinnan sade belåten: »Lilla Eugenie, hon är så liflig och barnslig».

Men en vacker dag skrattade hon så bittert öfver sig själf, att hon sedan återföll i den tråkiga genren.

Arla kände Eugenie något litet förut; hon hade träffat henne hos sin mor några gånger, då Eugenie rådgjort med statsrådinnan angående några fattiga, som hon lifligt intresserade sig för. Arla hade det

intrycket af henne, att hon var en godhjärtad äldre dam, ungefär jämnårig med hennes mor, och blef därför mycket förvånad, då hon nu fick se henne sitta bland de unga flickorna och vänta på att bli upp-bjuden.

Hon slöt sig denna afton med oväntad värme till Arla, omfamnade och kysste henne emellanåt helt omotiveradt, och höll sig ständigt i hennes närhet. Arla anade i sin oskuld ingenting utan kände sig helt tacksam för denna vänlighet. Men herrarne anmärkte skrattande sig emellan, att Eugenie ändå inte var alldeles så dum, som hon såg ut. Hon slöt sig alltid till de vackraste och mest firade flickorna för att få en liten släng med af den hyllning som omgaf dem.

Så fort någon herre nalkades Arla för att bjuda upp afstannade Eugenie's konversation och hennes ögon följde oroligt hans rörelser; nu bugar han sig för Arla, får afslag, emedan hon redan är upp-bjuden, en glimt af hopp far öfver Eugenie's drag, men kavaljeren räddar sig hastigt undan, ej utan en känsla af obehag vid att förbigå denna stackars de firade skönhaternas skugga.

Och för hvarje gång är det en verkligt bitter och skärande missräkning för Eugenie — icke därför att hon någonsin funnit det minsta nöje i att dansa, men därför att dessa upprepade förödmjukelser för hvarje gång såra henne mer.

Arla börjar blifva mer och mer omringad af ka-

valjerer; hon har nyhetens behag och hon har en »bouquet» af originalitet, som man finner pikant. Hon ser blyg ut, men hon för sig dock mycket lugnt och yttrar sig med en säkerhet och själfständighet som förvånar. Hon talar ej mycket, men hvad hon säger är som komme det från en annan verld än den, som omger henne. Herrarne bli ibland svarslösa och börja nästan misstänka, att det spirar en blåstrumpa i denna blyga knopp — eller också är det moderns pietistiska idéer, som gå igen.

Konversationen rörde sig, som vanligt vid sådana tillfällen, kring teatrar, baler, kälkpartier, skridsko-klubben och andra af vintersäsongens nöjen.

Arla var främmande för alt detta. Hon hade ej sett mer än två teaterpjäser i hela sitt lif, och det var under de sista dagarna, då fadern hade tagit henne med sig för att hon ej skulle vara alt för okunnig vid sitt första inträde i verlden.

»Nå, var det inte en charmant pjäs i lördags?» frågade en kavaljer, som sett henne på teatern.

»Tycker löjtnanten om den?» Hon såg upp på honom med stora, förvånade ögon. »Jag tycker den var mycket dålig.»

Löjtnanten höll på att tappa koncepterna; ett sådant yttrande föll alldeles utanför den vanliga char-gongen. Han hade hittills ej hört någon, som ej beundrade den ifrågavarande pjesen.

»Dålig! Det må jag säga var högst eget! Den

är ju af alla människor erkänd som ett mästerverk af fransk esprit och lysande teknik.»

»Ja, det kan ju hända. Jag vet ju inte ens, hvad teknik vill säga. Men jag hade gjort mig en så hög föreställning om teatern. Jag har läst Shakespeare.»

»Jaså, fröken vill bara se stora tragedier!»

»Nej, det är inte det jag menar. Men jag trodde att alla författare skulle liksom han försöka att skildra stora och höga karaktärer — jag kunde aldrig tro, att någon skulle vilja sysselsätta sig med att skriva något så uselt — så lumpet — så — fy! Jag ville gå min väg innan pjesen var slut. Men jag fick inte för pappa.»

»Fröken är då ingen vän af den modärna realismen?» sade löjtnanten, som läspade litet och talade med mycket mjuk stämma.

Arla svarade ingenting på detta. Hon förstod icke hvad han menade.

»Men fröken nämde Shakespeare!» fortfor han efter en paus, hakande sig fast vid denna räddningsplanka. »Har fröken sett Romeo och Julia?»

»Ja.» Hon sade det nästan med en suck.

»Nå, det gillar väl fröken åtminstone? Var det inte en förtjusande apparition, Ester Larson som Julia? En så lysande debut har man väl aldrig förr sett.»

»Men inte tycker väl löjtnanten att det var Shakespeares Julia?» sade hon och såg ned på honom. Han var mindre än hon och han kände det just nu med ett visst obehag.

»Nej, fröken är verkligen den strängaste kritiker jag har hört», sade han och skrattade litet tilljordt. »Jag trodde, att då man sett så litet som fröken, skulle man tvärtom —»

»Nej, pappa sade just, att det var emedan jag sett så litet, som jag inte förstod att uppskatta hvad jag såg. Man behöfver vänja sig vid det, sade han. Och det tror jag också. Jag hade ju läst Romeo och Julia flere gånger, och jag såg henne i min fantasi så intagande — o, så förtjusande! Jag visste hur hon skulle se ut i hvarenda scen — så ung och skär —»

»Alldeles som fröken själf», hviskade löjtnanten och såg upp på henne med sina milda, smältande ögon, som han förstod att använda mycket väl.

Han förvånades öfver, att hon ej als rodnade vid denna artighet, som dock troligtvis var en af de första, hon fått mottaga. Hon kastade blott en flyktig och litet förvånad blick på honom — *ned* på honom. Hon var alldeles afgjordt för lång — det var ett stort fel i hennes utseende.

»Förmodligen är det med artigheterna som med den dramatiska konsten», tänkte han, smått förargad. »Man behöfver vara van därvid för att veta att värdera dem.»

Kort därefter var Arla åter tvungen att yttra sig om teatern till en annan af sina kavaljerer, en kammarherre med aristokratiska och stereotypa drag

samt ljusa och fullständigt intetsägande, men vackert hvälfda ögon.

»Så eget att aldrig ha varit på teatern förr än vid 17 år», sade han och vred sina långa, hängande mustacher i det han med en elegant åtbörd sträckte ut lillfingret. Han talade litet i näsan och i en förnäm, långsläpig ton. »Det måtte då ha gjort ett mycket starkt intryck på fröken?»

»Tvärtom. Jag hade ju alltid hört mamma säga, att den sceniska konsten var den mest bedårande af alla de sköna konsterna — och när jag gick till teatern första gången, var jag riktigt rädd för att jag skulle bli för mycket hänförd. Och så satt jag där i stället hela kvällen så iskall och så oberörd, som om — ja, som om jag hade sett några marionetter dansa på tråd.»

»Hm! Hvem kunde ana, att fröken är en så kritisk natur.»

»Nej, jag är tvärtom inte als kritisk. Alla mina vänner bruka skratta åt mig för att jag är en sådan entusiast, jag kan gråta åt ingenting — en vacker vers, en melodi — men teatern! Och jag hade tänkt mig det så stort!»

»Nå, fröken kommer nog att se saken på annat sätt, när fröken blir litet mer van.»

»Det säger pappa också. Men jag *vill* inte bli van. Jag vill inte så förlora mitt sunda omdöme, att jag tycker att det som är osant och lumpet är skön konst — jag vill inte komma till den punkt

att nöja mig med Ester Larson som ersättning för Shakespeares Julia.»

Kammarherren såg brydd ut; han gaf sin dam en lång, förvånad blick ur sina stora, utstående, ljusblå ögon. Därefter tog han sitt parti, lade armen om hennes lif och dansade ut. Hon var omöjlig att tala med, den där flickan. Hon var så bortkollrad. Det var ju just genom Ester Larson, som han för sin del hade fått syn på Shakespeares Julia. Pjesen var egentligen fördömdt tråkig — men lilla Larson var förtjusande — både på scenen och mellan kullisserna.

»Så, att detta är frökens första bal», sade kapten Lagerskiöld, en ytterst distinguerad kavaljer, som bjudit upp henne till tredje valsen och som nu närmade sig henne en stund innan dansen började. »Jag afundas fröken verkligen att få njuta ett så fraicht nöje. Det är så länge sedan min första bal, att jag glömt hur jag då kände det.»

»Om kapten kände det så som jag, behöfver kapten inte als tänka på det med saknad», inföll Arla, leende.

»Såå? det roar inte fröken?»

»Åhjo — roar mig gör det nog — på sitt sätt. Men inte så, som jag hade tänkt. Mamma har alltid sagt, att baler äro farliga för dem, som ej vilja uppgå i verldslifvet — —»

Lagerskiöld gjorde en grimas. »Det är tusan så synd, att en så söt flicka redan skall vara impreg-

nerad med moderns pietistiska idéer», tänkte han, »men jag skall nog bota henne, jag.»

Han sköt öfver henne med en sned blick. Hans ögon voro litet misstecknade, hvilket dock icke hindrade, att de voro mycket farliga för hvarje dam, som han bevärdigade med den ringaste uppmärksamhet. Han hade då ett sätt att se på henne, uppmärksam, forskande och med litet hopdragna ögonbryn, som vanligtvis kom en ung flickas hjärta att klappa. Oaktadt han var flintskallig och hade sneda ögon, såg han dock mycket bra ut. Figuren var ovanligt vacker, hållningen på en gång elegant och full af manlig värdighet, han bar sitt hufvud högt och hade något af herskare i sin uppsyn, som starkt imponerade på det andra könet. Han var känd för att drifva kurtisen nästan som en sport eller en skön konst; hvarje ung kvinna, som såg tillräckligt bra ut för att ådraga sig hans uppmärksamhet, gjorde han förtjust i sig, för att sedan ej vidare bry sig om henne.

»Nå, och nu tycker fröken, att balerna ej als äro farliga?»

»Ja, verkligen», sade hon leende. »Äh, jag hade gjort mig sådana öfverspända förväntningar! Jag hade riktig hjärtklappning, då gästerna började komma. Jag var så rädd att jag skulle bli för mycket berusad och ändå längtade jag efter det. Jag tyckte jag kände hur musiken lockade och drog en in i dansen och jag tänkte på den upplysta salen och de vackra toaletterna med juveler och blommor — »

»Och tänkte inte fröken också på männens hyllning, som skulle omge fröken.»

»Nå, det tänkte jag också skulle höra till», sade hon, rodnande.

»Och fröken har blifvit besviken i det afseendet?»

»Ja, just i det», sade hon obesväradt och mötte hans blick. »Herrarne kunna säga en och annan faddartighet — men verklig ridderlig hyllning har jag ej sett ett spår af. Och dansen är heller icke vacker, det är ingen rytm i den. Och så se herrarne så trötta och liknöjda ut — och damerna —»

»Nå damerna?»

»De äro inte så vackra, som jag ville att de skulle vara. Och så äro de —» hon tvekade.

»Hvad?»

»De äro så pudrade», sade hon, rodnande å deras vägnar. »Och deras sätt är så tillgjordt. Jag afskyr tillgjordhet. Om jag finge se en enda riktigt naturlig blick hos någon här i afton, tror jag att jag skulle springa fram och omfamna henne.»

»Om alla damerna tänkte så, så vet jag en, som de allesammans skulle omfamna i afton», inföll Lager-skiöld.

Arla tycktes knapt observera detta yttrande; hon tog det ej som en artighet, utan fann det helt naturligt framkalladt af hvad hon hade sagt. Hon fortsatte lugnt sin egen tankegång.

»Det är alldeles som när jag åkte hem med pappa från teatern», sade hon. »Jag satt och halfslumrade

och trodde att jag äkte genom ett skönt, omväxlande landskap med bråddjup och höjder — och när jag slog upp ögonen såg jag bara de fula, raka gatorna med lika många lyktstolpar på hvar sida.»

»Fröken skrifver bestämdt vers?» inföll Lager-skiöld ironiskt.

Hon rodnade till och slog ned ögonen.

»Hur kan kapten tro det?»

»Fröken uttrycker sig ju så poetiskt. Ämnar kanske fröken publicera något?»

»O!» utropade hon med skolflicksaktig patos. »Publicera! Mina innersta och heligaste tankar och känslor skulle jag prisge åt offentligheten. Nej, de skola begravas med mig — jag har skrivit en förordning om, att de skola gömmas under min hufvud-kudde, då jag lägges i min kista.»

»Det har fröken gjort rätt i», sade han, skrat-tande. »Jag kan inte tänka mig fröken uppträda som författarinna.»

»Hvarför det?»

»Ty fröken är skapad till något helt annat, det säga mig frökens ögon.»

»Hvad säga då mina ögon?» frågade hon och slog upp dem vidöppna, som ville hon låta dem undersökas af en ögonläkare.

Dansen spelades upp i det samma, han kastade armen litet häftigt om hennes lif och drog henne med sig.

»Frökens ögon säga mig, att fröken är en Julia», sade han. »Ren och ändå passionerad.»

Hon förskräcktes öfver detta ord utan att dock fullt förstå, hvad han menade därmed. Hennes ögon skulle vara — passionerade! Hon vågade ej mer se på honom efter detta, utan höll ögonlocken sänkta, då de dansade ut.

Det var första gången hon dansade med en verkligt god valsör. Hennes föregående kavaljerer denna afton hade varit medelmåttiga. Själf hade hon först helt nyss lärt att dansa; hon hade blott tagit några få lektioner för att förbereda sig till balen.

Hennes musikaliska öra och lätta rörelser gjorde dock att hon utan svårighet kunde följa sin kavaljer — det var också icke möjligt annat än att dansa väl med kaptan Lagerskiöld. Hon tyckte att han nästan bar henne och att hon knapt vidrörde golvet. Han höll henne så fast och tätt slutet till sig, att hon i början hade blifvit litet häpen och sökt draga sig något tillbaka; men han hviskade då: »Fröken måste luta sig mera framåt. Hela konsten att dansa väl består i att helt och hållet öfverlemna sig åt sin kavaljers ledning.»

Hon erinrade sig, att hennes danslärarinna hade sagt detsamma och öfvergaf så småningom mer och mer sitt lilla motstånd. De höllo ut längre än alla andra — hvarf efter hvarf utan att hvila. Man började observera dem och förvånades öfver att se den blaserade kaptan Lagerskiöld dansa med en sådan

energi. Men han hade satt sig i sinnet att göra henne yr i hufvudet och ej släppa henne förr än hon var fullständigt berusad.

Dansen började också snart att utöfva sin verkan på henne; hon glömde alt hvad som omgaf henne, hon gled omedvetet mer och mer in i hans armar, tinningarna bultade och hennes hjärta klappade tätt intill hans. Hon skulle kunnat fortsätta att dansa så, tils hon hade segnat ned utan medvetande.

Men då han såg hur hon blef alt blekare och hur dragen nervöst sammandrogo sig samt läpparna hoppessades som i kramp, blef han rädd att hon skulle svimma, hvarför han slutade tämligen tvärt och förde henne till en stol. Då han släppte henne märkte han, att hon vacklade och gjorde en famlande rörelse med handen. De stodo dolda bakom en tät rad af dansande par, så att ingen kunde se dem i detta ögonblick. Han lät armen ligga kvar om hennes lif och höll henne tryckt intill sig några sekunder. Hon stod der nästan medvetlös med slutna ögon och lade kinden emot sin bara arm, som ännu hvilade på hans axel sedan dansen. Hon vaknade först till besinning, då hon kände hans läppar vidröra sin arm — då ryckte hon till och slog upp ögonen samt såg på honom förvirradt och förskräckt, som då man väckes upp ur en dröm. Plötsligt började blodet att strömma tillbaka till hennes ansigte, så att hon blef purpurrod och tårar trängde till ögonen.

Han kände, att han måste säga något för att förklara sitt uppförande. Mångårig praktik hade gifvit honom en viss fyndighet i sådana fall, och han framhvisade med ett ömt tonfall: »förlåt mig — jag visste inte hvad jag gjorde. Fröken var så blek — och jag blef utom mig af förskräckelse, då jag tänkte, att fröken kanske hade tagit skada af den häftiga dansen».

Hon lyssnade ifrigt till denna förklaring, men hon var ur stånd att svara honom, hon drog undan sin hand, som han med en vördnadsfull och bedjande åtbörd hade fattat, trängde sig förbi ett par personer och nådde dörren till toalettrummet. Ingen var därinne för ögonblicket. Hon kastade sig i chaiselonguen, med hufvudet bakåtlutadt, ögonen slutna och hjärtat häftigt bultande. Hon kämpade ängsligt emot gråten, som ville bryta sig fram. Frukten för att hon skulle brista ut i tårar tog snart öfverhand öfver alla andra känslor. Hon hade en viss känslans blyghet, som alltid kom henne att skygga tillbaka för att låta någon ana sina sinnesrörelser. Och här kunde ju i hvarje ögonblick någon komma in!

Hon steg upp och drack ett par glas vatten, gick några slag af och an, satte sig igen, sprang upp med krampaktigt knutna händer för att sålunda kämpa mot den skakning, som den våldsamt kväfda gråten framkallade.

Hur underbart och ofattligt var ej det, som hade hänt henne i kväll! Ingen människa hade väl någonsin upplefvat något dylikt!

Hon såg på sin arm och lade handen på den fläck, som vidrörts af hans läppar. Hon tyckte, att den brände.

Hon vågade ej vidare gå ut i sällskapet. Skulle ej alla kunna se på henne, hvad som hade händt? Och hur skulle hon våga möta *honom* igen? Skulle han icke tycka, att hon varit alt för tillmötesgående? Hon hade ju lutat sig emot honom och hon hade känt, att han höll armen om hennes lif och att hon bort slita sig lös, men hon hade ej kunnat det. Det var alldeles som då man i en elak dröm vill fly, men icke förmår röra fötterna eller ej kan få upp en dörr, som stänger vägen. Hon hade icke kunnat röra sig i det ögonblicket om det gält att rädda sig ur en lifsfara, hela rummet gick rundt omkring för hennes ögon och hon kände blott att hon skulle falla, om hon ej hölle sig fast. Men *han* hade kanske ej förstått detta; och i sådant fall, var icke hans kyss den största skymf, som kunde tilfogas henne? Denna tanke ingaf henne mod. Hon ville gå ut och säga honom det — hon ville visa honom, att han misstagit sig på henne.

Och dock, det kunde icke vara så. Hade hon icke läst oro och bekymmer i hans ögon, då han lutade sig öfver henne och sade: »Fröken var så blek och jag blef så förskräckt». Hans stämman hade haft en lindrig darrning, då han sade detta! Ja, han älskade henne — och hvad var det väl egentligen för underbart däri? Hon var en Julia, hade han sagt. Och älskade icke Romeo och Julia hvarandra från det

första mötet? Nej, hon var icke som Julia, ty Julia hade genast tillstått sin kärlek, hon hade besvarat hans kyss utan blygsel.

Nu tystnade dansmusiken därute och omedelbart därefter kom en ung flicka instörtande lika häftigt som Arla nyss. Arla hade sprungit upp då det tog i dörren; den nykomna kastade sig nu i sin ordning ned på soffan och började snyfta, med hufvudet mot dynorna.

»Hvad fattas dig, Cecilia? Säg mig, hvad i all världen fattas dig?»

De båda unga flickorna voro gamla bekanta, de hade bott en sommar på samma landtställe; men Cecilia var några år äldre än Arla, och de hade för öfrigt aldrig känt sig närmare dragna till hvarandra. Statsrådinnan hade också sökt att så mycket som möjligt inskränka deras umgänge. Men i detta ögonblick erfor Arla en liflig känsla af sympati för den gråtande Cecilia, som annars alltid brukade vara så kall och passiv, och hon lade sig ned på knä på mattan bredvid soffan och bad henne ifrigt att om-tala, hvad som händt.

Det dröjde en stund innan Cecilia kunde tala, men slutligen framsnyftade hon: »Skicka bud efter en hyrvagn — jag vill fara hem — jag är så sjuk — och skaffa mig is att lägga på hufvudet!»

»Sjuk! inte annat», tänkte Arla besviken, i det hon sände kammarjungfrun att hämta is och att nere hos portvakten telefonera efter en hyrvagn.

»Håll mig i handen», bad nu Cecilia, som skakades af en kramtryckning.

»Så där — ändå hårdare — det lugnar. Jag tål egentligen inte vid att dansa — doktorn har förbjudit mig det. Och nu är jag särskildt så trött, emedan jag varit på bal sex kvällar å rad.»

»Tycker du då att det är så roligt att dansa?»

»Nej — jag är längesedan trött på det», sade hon i jämrande ton. Kammarjungfrun kom nu med isen, som hon i brist på annat hade vecklat in i en badmössa; hon lade den på den sjukas hjässa och svepte några handdukar kring hennes axlar för att skydda klädningen för det drypande vattnet.

Cecilia var egentligen en mycket vacker flicka, men såg redan efter tre vintrar i societeten betydligt passerad ut. Hon älskade djärfva färgsammansättningar och bar i afton en blodfärgad sidenrobe med en framvåd af ljusröd atlas, broderad med silfver. Det långa, rikt garnerade släpet låg uppkastadt bakom henne på chaiselonguens ryggstöd och bildade en egendomlig bakgrund till denna bleka, skälfvande och sakta kvidande gestalt.

Nu öppnades dörren och Cecilias yngre syster kom in.

»Är du här, Cecilia?» sade hon. »Jaså, du är sjuk igen. Kapten Lagerskiöld går och letar efter dig. Han undrar om du glömt hans polka.»

Cecilia ryckte omslaget från pannan och sprang upp.

»Är det nästa dans?» frågade hon.

»Nej, det blir först en française.»

»Det var bra. Säg honom då, att jag inte skall försumma polkan.»

Systemen gick med denna hälsning.

»Kan du laga, att jag får lite konjak?» frågade Cecilia ifrigt.

»Konjak!» upprepade Arla, häpen.

»Ja, jag tar alltid en konjak, när jag mår illa. Det skall hålla mig uppe åtminstone en timme till.»

»Men din vagn, som är efterskickad!»

»Den får fara tillbaka. Skaffa mig nu fort litet konjak, är du snäll.»

Kammarjungfrun inkallades och kom snart med ett helt spetsglas konjak, som Cecilia tömde i ett enda drag, hvarefter hon åter lade sig ned på soffan.

»Jag skall hvila mig under françaisen», sade hon. »Det är en tråkig dans. Men du behöfver inte dröja hos mig längre. Gå du ut och dansa.»

»Nej», sade Arla rodnande, »jag ämnar inte dansa mer i kväll.»

»Inte dansa mer. Hvarför då?»

Arla sökte komma ifrån frågan.

»Du tycker visst ändå, att det är roligt att dansa», sade hon, »då du ej kan motstå det, fast du är så sjuk.»

»Ja, med kapten Lagerskiöld. Det fins ingen, som dansar som han. Ah, jag har haft stunder, som väl kunna uppväga många dagars sjukdom!»

Arla rodnade vid dessa ord — det var som hade hennes egna, hemligaste tankar blottats. Men så som han hade dansat med henne hade han dock säkert icke dansat med någon annan. Så dansar man blott med en enda!

»Jag tycker, att man icke borde dansa så där än med den ene, än med den andre», sade hon. »Jag har inte tänkt på det förut, men nu vet jag bestämdt, att jag aldrig mer vill dansa med någon annan än den, som — som jag blir förlofvad med.»

»Är det byråchefen Örn, det?» frågade Cecilia med en gäspning. Hon sträckte ut sig i soffan och höll handen öfver ögonen, för att skydda dem mot ljusskenet.

»Inte menar jag någon viss — jag talar bara i allmänhet.»

»Jaså, du tänker på att förlovva dig, du. Det gör inte jag!»

»Inte? Aldrig?»

»Nej; jag har aldrig sett någon man, vid hvilken jag skulle vilja binda mig annat än möjligen för en kort tid — men för hela lifvet! Hu då!» — Hon höjde på axlarna.

»Men kärleken är ju det största af allt. Skulle inte den räcka för ett helt lif — och ändå längre?»

»Bah! Så där tänkte jag också, innan jag kom ut i verlden. Men männen äro minsann inte sådana. Det fins inte en ibland dem, som är trogen.»

»Hur kan du tala så?»

»Och det värsta är, att ju sämre de äro, ju intressantare äro de ofta. Kapten Lagerskiöld, t. ex., som är den värsta roué man kan tänka sig — —»

»Hvad menar du med roué?» afbröt Arla.

»Jaså, du vet inte det ännu. Det fins knapt i hela societeten någon flicka eller fru, som ser någorlunda bra ut, som han ej gjort en kärleksförklaring.»

»Fy, så du talar!» utbrast Arla, obehagligt berörd. Hennes mor hade haft bra rätt, som ej velat att hon skulle umgås med Cecilia — det var något så styggt hos henne.

Polkan spelades nu upp och Cecilia skyndade fram till spegeln och for med pudervippan öfver sitt ansigte, som var rödflammigt af tårar och af den hetsiga drycken. Kammarjungfrun fick komma in och hjälpa henne att breda ut släpet, under det hon drog på sig sina långa handskar och ordnade sitt hår.

Därefter ladè hon sin arm i Arlas och sade: »Kommer du med nu? Du kan väl inte stanna här inne hela kvällen?»

Arla kände att hon hade rätt. Hon måste gå ut igen. Och dessutom ville hon se på polkan, som hon ej själf dansade. Hon ville se hur *han* dansade med Cecilia.

De gingo således ut tillsammans. Dansen hade redan börjat och Lagerskiöld mötte dem vid dörren för att hämta sin dam. Arla hade föresatt sig att iakttaga en mycket kall och värdig hållning och att ej låta honom ana sitt inre uppror. Han fick ej tro, att

hon redan var vunnen. Säger icke Julia: »Jag är för öm och därför kan du tro, att jag är flyktig». — Hon försökte att lyfta ögonen till hans ansigte, då han frågade, om han finge taga reda på hennes cavaljer. Men det var omöjligt — det var som hade hon haft bly i ögonlocken, de ville ovilkorligen sänka sig. Hon rodnade, och då hon kände det rodnade hon ännu mer och strupen sammansnörde sig, så att hon ej kunde få fram ett ord till svar.

Cecilia svarade i hennes ställe litet otåligt: »Hon dansar inte polka».

»Låt oss då åtminstone få föra fröken till en stol», bad kaptenen, och bjöd de båda flickorna hvar sin arm.

»Jag hoppas fröken nu hämtat sig från sitt illamående?» sade han utan att vända sig till någon bestämdt, i det han banade sig väg med dem mellan de dansande. Cecilia tog genast frågan åt sig och började tala om, hur sjuk hon var, och hur orätt det var af henne att bevilja honom denna polka.

Hon väntade att han skulle uttrycka sin tacksamhet för den uppoffring, hon gjorde för hans skull; han yttrade dock ingenting, men en sakta tryckning af hennes hand och en blick öfvertygade henne om, att det skulle varit en verklig missräkning för honom, om hon uteblifvit. Samtidigt fick Arla det intrycket, att han med stor oro och uppmärksamhet studerade hennes ansigte, troligtvis för att se, om hon hämtat sig från sin svindel och om hon var ond på

honom. De växlade dock icke ett ord. Eugenie satt i ett hörn af salen och hade händelsevis en tom stol bredvid sig. Lagerskiöld aflemnade Arla här och dansade ut med sin dam. Arla iakttog dem, då de dansade förbi. Hon såg att hans arm låg slapp om Cecilias lif, och att hans ögon foro åt det håll där hon satt, hvar gång de kommo i närheten.

Eugenie, som var väl bevandrad i hela den fina världens skandalkrönika, underhöll under tiden Arla med bitande beskrifningar på alla, som dansade förbi.

Framför dem stod en dam af något tvifvelaktig ålder i en mycket i ögonen fallande toalett. Eugenie upplyste, att hon nyligen ingått sitt andra äktenskap och att hennes man var diplomat. Hon dansade med en mycket ung kavaljer och koketterade på ett tämligen utmanande sätt för honom. Hon såg på en gång ut som en 20-årig oskyldig flicka och som en gammal kokett mellan 40—50. Man stannade i ovissheit om hvilkendera gissningen, som var den rätta. Figuren var mycket slank och fin, ansigtet litet och mjukt med rena, nästan madonnalika drag, ögonen släpande och milda, munnen fin och blek med ett litet ljuft, kvinligt småleende, hyn slät och jämn. Alt detta jämte den barnsliga, litet jollrande stämman gjorde att man vid första påseende måste taga henne för mycket ung. Men granskade man henne närmare fann man att ett tjockt lager af cold-cream och puder betäckte ansigte, hals och armar och gjorde sitt bästa för att dölja små rynkor och ojämnheter;

då munnen öppnade sig visade den mycket tunna och glesa tänder, hvilka alla voro plomberade, håret, som bar en rik blomsterkrans, var ytterst tunt öfver hjässan och tycktes knapt kunna bära den tjocka flätan, som på ett barnsligt, flickaktigt sätt låg långt ned i nacken. Men framför allt var det blicken ur dessa vanligen blygsamt sänkta ögon, som hade något erfaret och beräknadt, hvilket förrådde henne.

Hon hade nyss kommit hem från Paris, dit hon gjort sin bröllopsresa, och hennes toalett skilde sig något från de öfrigas. Den var färsk från Worth, och de nya moderna komma ju alltid litet senare hit. Hon bar en klädning af guldbrokad med fyrkantig urringning och alldeles utan ärmor, öfver bröstens rundning var klädningen utskuren ända ned till midjan, och här voro i stället isatta kilar af tämligen skira spetsar. Åtskilliga af herrarne voro öfvertygade om att det icke fans någonting under spetsarna — toaletten hade ju också varit förfelad, om den ej gjort detta intryck — men Eugenie såg noga efter och lugnade Arla med, att det var hudfärgadt siden under.

Den unga, nygifva frun hade från sitt första äktenskap en vuxen dotter, som var med i afton. Det var en stackars gulblek, sjuklig vareelse, som vuxit snedt, så att ena höften hängde och skuldran sköt ut. Också hon var nu uppe i dansen.

Den vackra modern och hennes kavaljer samtalande ej synnerligen lifligt med hvarandra. Deras kon-

versation sköttes mest med ögonkast samt ett och annat framhviskadtt ord bakom solfjädern.

Nu tappade hon en blomma ur sin bröstbukett. Han upptog den och gjorde en bönfallande åtbörd, i det han gjorde min af att vilja fästa den vid sitt frackuppslag. Hon slog lekfullt till hans hand med sin solfjäder, tog tillbaka blomman och fäste den där-efter själf i hans knapphål, hvarefter hon lutade sig mot honom och dansade ut.

Dottern fördes i det samma af sin kavaljer till en stol bredvid Arla.

»Hvad frökens mor är vacker och hvad hon ser ung ut», sade kavaljeren eldigt till den unga flickan.

Det for ett obehagligt, cyniskt leende öfver hennes sjukliga, gulbleka drag.

»Tycker kammarjunkarn det?» sade hon. »Åhja, så här vid ljussken och i stor toalett.»

Arla fattades plötsligt af en varm medkänsla med denna stackars unga flicka, som ej kunde högakta sin mor. Hennes blickar sökte kärleksfullt hennes egen mor, som såg påfallande enkel och obetydlig ut i denna lysande samling, och som gick där så obemärkt och anspråkslös och företrädesvis uppsökte sina mer förbisedda gäster. Hon tänkte på, att hennes lilla mamma, som tog sig så föga ut i stora världen, var allra sötast i sitt hvardagslag i hemmet och framför allt tidigt om morgnarna, då hon stod i sin ljusa morgonrock inne i barnkammaren och hjälpte till med småbarnens påklädsel, gaf den ena kall öfverskölj-

ning och drog strumporna på den andra, alt under barnens skratt och jubel. Arlas hjärta värmdes vid denna bild, och då dansen var slut gick hon att uppsöka modern och kysste henne ömt och vördnadsfullt på handen, samt bad henne att hon skulle slippa dansa mer i afton.

»Du tycker då inte att det är roligt?» sade modern och såg pröfvande på henne.

Arla rodnade och slog ned ögonen. »Jag vill hellre låta bli», sade hon blott.

I det samma kom byråchefen Örn fram för att tala med statsrådinnan.

»Vill byråchefen gifva mig tillbaka mitt löfte om kotiljongen?» sade Arla till honom. »Jag vill inte gärna dansa mer i kväll — jag är lite trött.»

Byråchefen kunde ej dölja ett uttryck af belåtenhet vid denna förklaring. Han skyndade genast till en annan ung flicka, som han under aftonens lopp mycket hade sysselsatt sig med. Det var Cecilias yngre syster, Minnie, en liten obetydlig flicka med ett mycket vanligt utseende, men med två rader perlhvita tänder samt små gropar i kinderna då hon skrattade, hvilket hon nästan alltid gjorde. Hon var mycket omtyckt af alla herrar, så mycket mer som hon var en ovanligt huslig flicka, som alt ifrån barn- domen hade haft sitt eget lilla skafferi med sina egna syltburkar, och som icke visste något mer förtjusande än att gå i hushållet — det brukade hon tala om för alla — näst att dansa, förstås, ty det var ändå

det roligaste, som fans på jorden. Hon var så naiv och älsklig, sade herrarne. Och så hade hon dessutom ett så anspråkslöst och vänligt sätt och var icke als bortskämd, fastän uppfostrad i rikedom och öfverflöd.

Byråchefen var förälskad på fullt allvar; han gick och hvälfde inom sig tankar på att föra fram sitt frieri redan denna kväll. Om han blott vågade! Han hade hjärtklappning och kände ångestsvelt i pannan, då han tänkte på, att hon kanske kunde säga nej. Han såg riktigt tafatt ut bredvid henne. Hans kärlek var blandad med vördnad, såsom vanligtvis är fallet hos en ädelsinnad man — isynnerhet innan han är fullt säker om genkärlek.

För statsrådinnan var det ett sviket hopp; men icke så för Arla. Hvad var byråchefen för henne? En mycket aktningvärd man, utan tvifvel, men — — — Han hade så rena, trohjärtade ögon, brukade statsrådinnan säga.

Rena och trohjärtade, ja! Men det fans en annan, hvars ögon sutto snedt, och som ändå kunde se på en på ett sådant sätt, att det kändes genom de nedslagna ögonlocken — ty slå ned ögonen, det måste man göra för denna blick.

Nu flyttades färdigdukade bord in i salen och supén började. Damerna höllo sig på långt afstånd från borden och läto servera sig af herrarne, som kilade af och an som vaktmästare och själfva knapt fingo tid att äta det ringaste.

Arla lät sig serveras som de andra, medan hon

observerade att kapten Lagerskiöld ej gjorde sig besvär att passa upp utan stod helt lugnt i en vrå och åt och drack för sig själf. En gång, då han gick fram för att förse sig, kom han att gå förbi ett litet bord, der hon satt tillsammans med Aurore Bunge.

»Jag hoppas damerna förlåta, att jag ej är road af betjäntsysslor», sade han då i förbigående, vänd till Arla. »Men här finnas tillräckligt många betjäntsjälar för att göra mig öfverflödig.»

Arla var stolt å hans vägnar öfver detta yttrande. Nej, hon skulle visst icke vilja sett honom bland de andra springa med tallrikar och glas.

Men Aurore kastade en satirisk blick efter honom, höjde litet på axlarna och sade: »En sådan gammal egoist! — Hvad tycker fröken om honom?» tillade hon hastigt.

Arla drog sig ganska skickligt ur förlägenheten.

»Jag har aldrig sett honom förr än i afton», sade hon.

»Jaså. Ja, jag frågar därför, att han vanligen brukar slå an på mycket oerfarna unga flickor. Nå, har fröken haft roligt i afton?» fortfor hon. Aurore hade börjat fatta ett visst intresse för Arla. Hon tyckte om unga flickor, som sågo bra ut. Hvad var det för nöje att alltid vara den främsta och mest frade, då det ej egentligen fans några att täfla med?

»Fröken har bestämdt haft roligt — inte sant?» sade hon och lutade sig fram öfver bordet mot Arla. »Fröken har ett helt annat uttryck nu, än då balen började.»

»O ja, det har varit en så underbar och innehållsrik afton.»

»Innehållsrik! verkligen!» utbrast Aurore öfverraskad. »Jag vet intet innehållslösare än sällskapslifvet. Men jag har ju också varit med så länge. Jag kan ju nästan säga att jag ingen gång börjat, ty när jag var liten var jag på barnbaler och sedan har det blott varit en fortsättning i samma stil. När jag kommer upp på en bal vet jag ju på förhand, hvilka kavaljerer jag kommer att träffa och hvad de skola tala om.»

I det samma kom en herre och bjöd henne en tallrik.

»Hvad är det?» frågade hon. »Jaså, hjärpar — naturligtvis! - Lax och hjärpar och vingélé — det är ju alltid 'pièce de résistance' på alla supéer — och champagne», tillade hon leende, då en annan herre närmade sig med 3 glas på en tallrik. Alltid champagne på köttet. Hvarför kan man inte en gång dricka hvitt vin på hjärpen och champagne på laxen — det vore åtminstone någon omväxling.»

Hon tömde dock sitt glas och satte det tillbaka på tallriken samt lutade sig därefter bakåt i stolen och lekte med gaffeln.

»Jag önskar ibland, att jag vore fattig och tvungen att förtjäna mitt bröd», sade hon.

Löjtnanten, som satt ifrån sig champagneglasen, började att underdånigast skratta åt detta lyckade skämt.

»Löjtnanten behöfver inte skratta», sade Aurore och rätade upp sig samt mätte honom med ett långt, föraktligt ögonkast. Det var icke en kvickhet. Det var allvar.»

»Man behöfver väl icke nödvändigt vara fattig för att arbeta», sade Arla.

Aurore gaf henne en blick, halft frågande, halft ringaktande. Hon åt ett par små bitar af hjärpen, sköt därefter ifrån sig tallriken och lade armen utsträckt på bordet.

»Ibland har jag en sådan lust att gå in vid teatern», sade hon till Arla. Hon var så van vid att vara den medelpunkt kring hvilken allt vände sig, att hennes samtal vanligen helt ofrivilligt kommo att röra sig kring henne själf.

»Vid teatern?»

»Ja visst, vid teatern.» Hon blef lifligare och böjde sig framåt. »Kan fröken inte fatta hur spännande det måste vara att stå inför tusen människor och veta att man har deras hjärtan i sin hand — att man kan få dem att skratta eller gråta efter behag och att veta att man kan använda alla sina naturliga resurser, att hvarje linie i ens figur, hvarje vacker rörelse, hvarje tonfall i stämman kommer till sitt fulla användande. Att vara vacker bara för att bli firad i en balsal, där äfven de mest medelmåttiga kunna göra lycka — det — —.» Hon höjde på axlarna och började fläkta sig med solfjädern.

Arla såg på henne med förvåning på samma gång

som beundran. Hon fann henne mycket öfverlägsen och kände sig själf så liten och obetydlig bredvid denna lysande stjärna. Ja, när man var så vacker som hon, hade man kanske rättighet att vilja glänsa och beundras af tusenden. Själf var hon tacksam, om blott ett enda hjärta klappade helt för henne.

»Jag tycker det är tillräckligt att vara vacker för dem man håller af», sade hon, blygt.

Aurore fyrade af en af sina ögonraketer, men hon brydde sig ej om att svara. Hon fortsatte att tala om sig själf.

»Ibland gripes jag af en sådan lust att göra något galet», sade hon, »åh, det skulle vara en fröjd att chokera hela societeten! En gång funderade jag starkt på att gifta mig med en konstberidare.»

Just som hon yttrade detta, kom grefve Kagg fram och drack med henne.

»Hvad tycker fröken om honom?» frågade Aurore oväntadt, då han åter aflägsnade sig.

»Jag tycker, att han ser ovanligt dum ut», sade Arla, uppriktigt.

Detta yttrande tycktes roa Aurore; hon började skratta.

»Dum! Hvad fröken är sträng. Man påstår, att han skall bli min man», tillade hon allvarsamt.

»Det kan jag inte tro — det är omöjligt!» utbrast Arla.

»Ja, jag medger att jag skulle föredra en konstberidare», sade hon skrattande. »Men sådana saker

gör man inte — man bara drömmer om dem — och fröken kan inte tro, hvilket vackert, gammalt slott grefve Kagg har.»

Hon fick i det samma se baron Lejonstedt, som stod vid bordsändan och tömde ett glas champagne för sig själf. Då han satte ifrån sig det tomma glaset famlade han försiktigt med handen på duken för att känna sig för efter en tom plats, men slutade med att mycket varligt lägga ned glaset på ena sidan i stället för att ställa det.

Hans unga hustru följde honom med en blick af häpnad; här öppnade sig oväntadt för hennes ögon ett bottenlöst svalg, om hvars tillvaro hon ej hade haft den minsta aning. Hon gick hastigt fram till sin man, lade sin arm i hans och såg upp på honom med sina kärleksfulla ögon, nu fulla af bestörtning och oro.

»Du mår visst inte riktigt bra», hviskade hon till honom. »Skola vi inte fara hem?»

»Fara hem», svarade han högt. »Visst tusan skola vi fara hem, min unge.»

Han lade armen om hennes lif och såg på henne med något som skulle föreställa ömhet i sina dimmiga ögon.

Hon rodnade djupt och tårar kommo henne i ögonen; hon kastade en blick full af blygsel kring rummet, rädd att någon skulle ha märkt denna scen. Hon fick honom att lägga sin arm under hennes och de gingo ut tillsammans; vid dörren tillsade hon en vaktmästare att skaffa dem en vagn.

Aurore hade suttit framåtlutad på stolen och följt detta uppträde med det mest intensiva intresse; nu reste hon sig upp och gjorde en uttrycksfull åtbörd med axlarna.

»Undrar fröken ännu på, att jag har svårt att besluta mig för att gifta mig?» sade hon, tagande för gifvet att Arla, liksom alla andra, måste vara uppfylld af denna undran. »Såg fröken på henne, då hon först kom i afton. Man kunde inte misstaga sig på, att hon trodde sin man vara ett ideal. De ha inte varit gifta mer än en vecka — och att nu fara hem med honom!»

I det samma kom grefve Kagg fram och bjöd henne armen för att föra henne ur matsalen. Hon gaf honom ett af sina mest föraktfulla ögonkast. »Vet grefven, att ni män äro afskyvärda», sade hon, men hon lade dock armen i hans och gick ut med honom. Han blef mycket förlägen och sökte förgäfves i sin hjärna efter ett passande svar.

Borden flyttades nu skyndsamt ut ur matsalen och man började ordna sig till kotiljongen.

Arla satt inne i kabinettet tillsammans med ett par af de öfverblifna flickorna, då kapten Lagerskiöld hastigt kom fram till henne.

»Är fröken här? Jag har letat efter fröken. Kom nu, så skola vi ha oss en riktig dans igen.»

»Jag dansar inte mer i kväll. Jag har redan sagt nej till byråchefen Örn.»

»Hvad betyder det?» sade han halfhögt. »Jag mankerar också en dam för frökens skull.»

Hon lutade sig tillbaka i fåtöljen och började för-
läget fläkta sig med solfjädern. »Det bör kapten
visst inte göra.»

Han stod nästan bakom hennes stol och böjde
sig nu ned öfver henne samt hviskade: »Fröken kan
inte säga nej. Fröken måste gifva mig ett tillfälle att
tala med fröken; jag är skyldig fröken en förklaring.»

Vid dessa ord slog hon hastigt ihop solfjädern
och reste sig. Han lade hennes arm i sin och de
gingo ut tillsammans. Hennes hjärta stod stilla af
spänd väntan. En förklaring — ja, hon måste ha en
förklaring. Hon måste veta hvad *det* betydde, det
underbara, som händt henne i kväll.

De dansade ut, denna gång blott ett enda hvarf.

Anföraren för kotiljongen var en mycket energisk
löjtnant vid andra gardet, som hade pepparbruna,
skarpa ögon, och då han nu gick omkring och ro-
pade med hvass stämma: »en kavaljer — en dam —
en dam — en kavaljer!» blef Arla helt häpen; hon
hade ej tänkt på att hon i kotiljongen skulle bli tvun-
gen att dansa med andra än sin kavaljer. Hon såg
ängsligt på kaptenen. »Jag vill inte dansa — kan jag
inte slippa», frågade hon. Lagerskiöld gick genast
till anföraren: »Fröken är trött och vill inte dansa
mer», sade han. »Vi deltaga ej vidare i kotiljongen».

Han satte sig ned igen och tryckte varmt hennes
hand samt hviskade: »tack!»

»Hvarför säger kapten det?» frågade hon.

»Efter en sådan dans som vi dansade med hvarandra, skulle jag haft svårt att fördra att se fröken dansa med någon annan», sade han. »Och jag tog för gifvet, att det var en liknande känsla, som höll fröken tillbaka.»

»Men kapten själf då», sade hon och gjorde åter ett försök om det ej skulle vara möjligt att se honom in i ögonen. »Kapten har dansat hela kvällen.»

»Ack, med oss män är det en helt annan sak.»

»Jag förstår inte hvarför det skulle vara en annan sak», sade hon med litet osäker röst. Cecilias och Aurores föraktliga yttranden om männen i allmänhet, och den scen hon nyss hade bevittnat ute i matsalen hade börjat göra henne beklämd och ängslig; hennes hjärta sammanpressades af en dunkel förnimmelse af att hon var omgifven af hemlighetsfulla faror, för hvilka hon ej visste hur hon skulle skydda sig.

»Därför att våra naturer äro så olika», svarade Lagerskiöld på hennes fråga. »Och därför att vi kastas tidigt ut i verlden med alla dess frestelser under det ni stanna hemma hos föräldrarna och skyddas och aktas på alt sätt. Om jag skulle gifta mig, så fordrar jag att min hustru ej skulle älskat någon annan före mig; men hon får inte fordra det samma af mig.»

Således erkände han själf, att han älskat en annan före henne. Var det Cecilia? Hon ville så gärna veta om det var Cecilia.

Hon satt och drog i sin näsduk, knöt ihop den

och vecklade ut den igen samt studerade mönstret på spetsarna. Hur skulle hon få veta det?

De växlade några likgiltiga ord med det par, som satt närmast dem. Men då dessa dansade ut, hviskade hon: »jag vet hvem det är».

»Hvilken — hvad?» frågade han förvånad.

»Som kapten älskat — före mig», höll hon på att tillägga, men häjdade sig.

Kaptenen förstod ej riktigt hennes tankegång.

»Som jag älskat!» upprepade han. »Hvem syftar fröken på?»

»Jag vet det. Hon har själf låtit mig förstå det. Och hon har varnat mig för kapten.»

»Det har hon gjort rätt i», sade han oväntadt och hans ansigtsuttryck blef dystert och intressant. »En sådan man som jag har egentligen inte rättighet att närma sig en flicka sådan som fröken. Det ligger en ofantlig afgrund mellan oss båda.»

De blefvo åter afbrutna. Så fort någon närmade sig dem, började Lagerskiöld att tala om likgiltiga ämnen. Ett par gånger kommo damer och bjödo upp honom, och han kunde då ej neka att dansa; men hans liknöjda hållning tillfredsstälde Arla fullkomligt.

»Ja, det ligger en fruktansvärd afgrund mellan oss båda», fortsatte han åter det afbrutna samtalet. »Jag har lidit mycket — detta är ingen ursäkt, det vet jag, men det är dock ett slags upprättelse. Ack, det har funnits stunder, då jag icke tyckt mig kunna

göra något bättre än jaga mig själf en kula genom pannan.»

Han såg att dessa ord ej förfelade sin verkan. Arla blef blek och sträckte instinktmässigt ut handen emot honom.

»Tala inte så förfärligt», hviskade hon.

Den sista turen i kotiljongen slutade i det samma, och det återstod blott en allmän dans, då hvarje kavaljer förde sin egen dam. Utan att säga ett ord slog Lagerskiöld armen om hennes lif och dansade ut med henne. Hennes svaga motstånd tjänade till ingenting, och på hennes framhvisade invändning: »jag har ju sagt nej till alla andra», svarade han: »men till mig kan ni icke säga nej, ty jag älskar er».

De slutade något före de andra, och han förde henne in i kabinettet, som för ögonblicket var tomt. De öfverblifna flickorna hade gått ut i salen för att se på dansen.

»Jag älskar dig», upprepade han nu. »Du är den enda, som jag någonsin älskat. Och om det inte nästan vore en synd att binda en så ren, ung tillvaro vid mitt mörka, förfelade lif, så skulle jag falla på knä framför dig och säga: blif min räddande ängel! Endast genom dig kan jag besegra de mörka makter, som hittills beherskat mitt lif.»

Han gjorde emellertid ingen min af att verkligen falla på knä, hvilket Arla nästan väntade. Hans benkläder voro alt för trånga, och dessutom ville han icke riskera att blifva sedd i en så narraktig

ställning. Han föredrog att kasta sig ned i den lilla soffan bredvid henne och draga henne till sig. Hon gjorde ej strax något motstånd; hade han i denna stund tagit henne i sina armar och burit henne bort utan att hon visste hvart, skulle hon blott funnit det helt naturligt. Hon hade endast en enda tanke — att hon var hans, och att det ej fans något i världen, som kunde skilja dem åt.

Men detta varade blott några sekunder. Hon blef plötsligt rädd för honom och ville slita sig lös, och då han ändå sökte hålla henne kvar, flammade det till något i hennes ögon, som kom honom att släppa henne och resa sig upp med en vördnadsfull bugning, då hon i det samma lemnade rummet.

Hon visade sig ej åter, förr än gästerna började taga afsked, då hon efterskickades af sin mor och kom in och stälde sig bredvid henne för att taga alla i hand. Hon hade underliga flammor i ansigtet och höll ögonen envist nedslagna.

Cecilia hade stannat kvar och dansat hela natten och hade druckit porter och champagne mellan alla danser och mycket vin vid supén för att hålla krafterna uppe. Men efter kotiljongen öfvervåldigades hon dock af det nervösa anfall, som hon hoppats kunna uppskjuta till sin hemkomst. Hon kom händelsevis att skratta åt någon trivial kvickhet, som hennes kavaljer sade till henne då han förde henne från danssalen. Men då hon en gång börjat skratta kunde hon icke vidare upphöra därmed. Hennes ka-

valjer, den blonde kammarherren, kände sig först mycket smickrad, men äfven något förvånad öfver att ha råkat säga något så roligt. Han upprepade kvickheten inom sig för att kunna komma ihåg att använda den vid ett annat tillfälle. Men Cecilias skratt blef alt högljuddare; hon ansträngde sig för att kväfva det, försökte säga något, men kunde ej få fram ett ord. Slutligen började denna ovanliga och högljudda munterhet att ådraga sig uppmärksamhet, och kammarherren begynte känna sig generad, ja, förargad, ty det såg ju nästan ut som om hon skratade på hans bekostnad.

Skrattet hade hörts ända in i salongen, der de äldre damerna sutto; och nu visade sig i dörröppningen en gammal dam, ytterst korpulent, med en hals som liknade en hvit, ogräddad hvetebulla. Man påstod, att hon låg med rått kött kring halsen om nätterna för att bibehålla dess hvithet.

Silfvergrå små lockar lågo kokett ordnade fram i pannan, och håret var mycket friseradt samt prydt med skära, vajande plymer. Det var amiralinnan Hornfeldt, Cecilias mor. Denna dam var känd för sin bitande kvickhet och var alltid omgifven af unga herrar, som voro roade af hennes konversation. Hon spelade gärna kort och i förtroligare kretsar satt hon alltid inne hos herrarne och rökte. Hon hade haft flera äfventyr i sin ungdom och kunde än i dag tillåta sig en förtrolighet med unga herrar, som väckte mycken anstöt hos damerna. För öfrigt var hon

bekant för sin förmåga att gifta bort sina döttrar; hon hade redan skaffat sig fyra mågar, alla rika eller högt uppsatta och allesamman snarare hennes egna än döttrarnas beundrare. Nu återstodo blott de två yngsta flickorna, Cecilia och Minnie, och hvad den sistnämnda beträffar var nog saken snart klar äfven för henne. Amiralinnan tyckte väl egentligen ej riktigt om byråchefen. Han var visserligen en framtidsmän, som säkert en gång skulle bli statsråd, men han hörde ej till hennes kavaljerer. Han var pryd och förstod ej ett godt skämt. Men hur som helst var han icke en *épouseur* att försmå.

Värst var det med Cecilia. Hon var den vackraste af alla flickorna, men hon var så underlig och satte sig så bestämdt emot hvarje försök från moderns sida att skaffa henne en man.

Och så dessa nervösa anfall! Så fort ljudet af hennes skratt trängde till amiralinnans öron afbröt hon ett mycket animeradt samtal med ett par unga herrar och skyndade sig att taga reda på dottern.

»Kom med mig in i toalettrummet och hjälp mig att fästa min plym», sade hon och tog tämligen hårdt i hennes arm. Mor och dotter utbytte en blick, full af iskall, hotande stränghet å ena sidan och af trots och rent af motvilja å den andra. Men Cecilia hade i detta ögonblick ingen motståndskraft, hon lade sin arm i moderns och gick ut med henne. Hon upphörde ett ögonblick att skratta, men då hon kom in i toalettrummet, där redan flera damer höllo på att

kläda sig, bröt paroxysmen fullständigt lös; hon kastade sig baklänges i soffan och skrattade och snyftade på en gång, medan allt fler damer kommo in och ängsligt sysslade omkring henne.

Under tiden stodo Minnie och byråchefen i ett hörn af salen, där de, tack vare det allmänna afskedstagandet, lyckades förblifva tämligen obemärkta. Han höll hennes hand och hans ögon glänste af innerlig ömhet och kärlek. Han hade slutligen fått mod att uttala det ord, som han gått och burit på hela aftonen, och hon hade svarat ja utan tvekan. Nu hviskade han till henne något om att han ej var värd den stora lycka, som kommit på hans lott, och att han nästan tvekade om det vore rätt att binda hennes unga, knoppande lif vid hans allvarliga och arbetsamma tillvaro. Det enda, som lugnade honom, var den tanken, att hon väl i alla fall en gång skulle gifta sig, och att männen i det hela vore ett dåligt slägte, hvaribland ingen enda var henne värdig, men att hon i alla händelser aldrig kunde få någon som älskade henne mer än han.

Minnie mottog dessa innerliga, varma försäkringar, som voro uttrycket för en ädel och högsinnad mans bästa känslor, med ett litet leende på sitt uppåtvända ansigte och med gropar i kinderna. Hon tycktes lyssna till honom, men hans ord snuddade i själfva verket förbi henne, utan att beröra henne djupare. Det var ej egentligen på hans kärlek hon i detta ögonblick tänkte — hon höll redan på att i tankarne

ordna sitt blifvande hem, och hon såg i fantasin en hel rad med de nöttaste små syltburkar, alla öfverbundna med vaxadt papper och med fint och prydligt skrifna etiketter — dem skulle hennes man få skrifva, ty hon hade själf en så ojämn stil. Alla burkarna stodo ordnade i prydliga rader i skafferiet på en hylla, som var kantad med virkade spetsar.

Nu kommo amiralinnan och Cecilia, och Minnie räckte byråchefen sin hand till afsked och såg upp på honom med sina vänliga förgät-mig-ej-ögon, som hade samma blick för alla — men han trodde sig i dem läsa varm, kvinlig hängifvenhet, och han var lycklig — så lycklig, som man kanske blott är det en gång i sitt lif.

Cecilia såg skrämmande blek ut efter det svåra anfallet; men hon hade återvunnit sin verldsvana och tog afsked af alla.

»Välkommen på vår bal i morgon!» sade en af statsrådinnorna till dem. »Men fröken Cecilia ser så klen ut, fröken måtte väl ej mankera oss!»

»Åhnej, tack!» sade Cecilia. »Jag är litet trött, men sedan jag fått sofva ut i morgon förmiddag blir jag nog kry igen.»

Eugenie och hennes mor kommo nu fram till värdinnan för att taga afsked. Friherrinnan hade stor förmåga att säga banala artigheter.

»En synnerligt angenäm afton», sade hon nu vänligt beskyddande till statsrådinnan. »Och mycket

väl arrangeradt allting. Jag gratulerar fru statsrådinnan till en så lyckad debut.»

Hon vände sig nu till Arla och klappade henne på kinden.

»Lilla rosenknopp», sade hon till henne. »Jag vet inte hvar jag fått den bilden ifrån, men jag tycker alldeles att den här lilla näpna tärnan liknar en nyutslagen törnrosknopp. — Men rosorna få lof att också ha sina törnen, kom i håg det, lilla vän», tillade hon, i det hon nöp henne i kinden. »Som jag alltid sagt till Eugenie — en ung flicka skall ha sin lilla stolt-
het — hon bör ej uppmuntra den förste karl, som är lite artig emot henne. Och framför alt, lika mot alla, det är en gyllne regel.»

Friherrinnan kunde aldrig låta bli att ge dylika små stygn mellan artigheterna.

»Jag hoppas få den äran att snart se herrskapet hos mig på en supé», sade hon nu med sitt älsk-
värdaste småleende. »Men då vill jag se den här lilla rosenknoppen också — mamma är bra sträng, som ej vill låta henne vara ute i vinter — man får lof att ha roligt medan man är ung.»

Hon gjorde en skämtsamt varnande åtbörd med pekfingret åt statsrådinnan. »Ja-ja! jag skall tala med statsrådet. Säger han ja, då får alt lilla mamma också gifva med sig.»

Hon omfamnade nu Arla och räckte henne sin kind att kyssa. Arla närmade pligtskyldigast sina friska läppar till denna mörka kind, men ej utan en

känsla af motvilja, nästan af vämjelse. Hon erinrade sig att en gång ha hört Eugenie yttra: »Mamma säger, att man aldrig skall tvätta sig i ansigtet med vatten, ty det skall vara så skadligt för hyn».

Friherrinnan gjorde nu en stor komplimang med utslagna armar — en gest hvarmed hon gjort mycken lycka i sin ungdom — men grimacerade med det samma illa, då hennes dotter råkade trampa henne på foten och gaf henne ett litet slag med solfjädern, som skulle föreställa lekfullt, men som, att döma af den blick, som ledsagade det, tycktes vara ganska allvarsamt menadt.

Eugenie hade tappat sin balbok; en herre upptog den och kastade i detsamma en satirisk blick på de tomma bladen. Det var i förvirringen häröfver som den stackars flickan råkat trampa sin mor, och hennes näsa rodnade nu vid denna dubbla förlägenhet, så att den började sticka och svida.

Kapten Lagerskiöld dröjde kvar bland de sista, väntande på ett tillfälle att säga Arla någonting enskildt. Slutligen fick han hviska ett par ord till henne.

»Möt mig i morgon middag vid 2-tiden i Humlegården. Följ med dina småsyskon, då de åka kälke.»

Det lät kort och bestämdt som en befallning, mot hvilken ingen gensägelse kunde komma i fråga. Hon kunde ej förmå sig att svara utan stod och såg ned och bet i sin solfjäder.

»Men låt icke din lilla näbbiga syster Gurli följa med», sade han.

»Känner kapten henne?» utbrast hon helt högt och slog ihop solfjädern.

»Ja, det har ibland roat mig att tala med frökens näpna smäsyskon», sade han, likaledes högt. »Och lilla fröken Gurli brukar någon gång vara med dem.»

Han var nu tvungen att taga afsked, och då han tryckte hennes hand hviskade han: »det är ju säkert, att du kommer?» och hon svarade med läpparna, men ohörbart: »ja».

Så fort dörren föll igen efter den sista gästen gick statsrådet och stängde till alla dörrarna till de andra rummen, så att han blef ensam med sin dotter i salongen.

»Hur kan man bära sig så dumt åt?» for han ut i häftig ton till Arla. »Mankera en kavaljer för att dansa med en annan! Göra sig till föremål för åtlöje genom att visa sig sakna det enklaste lefnads-vett!»

Arla såg litet häpen ut vid detta häftiga anfall. Men hon svarade snart i en ganska lugn ton: »Jag vet nog att man ej brukar göra så — men jag *vill* inte dansa med hvem som helst.»

»Hvad är nu det för dumt prat! Du har ju inte vanliga begrepp en gång! En flicka med någon »chic» visar sig aldrig föredra den ene kavaljeren framför den andre — det är ett af de gröfsta brott mot god ton man kan begå. Men om du inte begriper det, så skulle väl din kvinliga blygsamhet säga dig, att ditt beteende är opassande!»

Arla såg sin far rätt in i ögonen.

»Att dansa än med den ene, än med den andre, tycker jag är opassande», sade hon i fast ton.

»Enfaldigt pjoller!» utbröt han. »Är det kanske din mening att reformera sällskapslivet? Tror du, att du bättre begriper hvad som är passande än hela den fina societeten?»

Arla började få tårar i ögonen. Statsrådet blef ögonblickligen lugnare, klappade henne på kinden och sade: »Nå, blif inte ledsen. Jag är för öfrigt mycket nöjd med dig — du tog dig riktigt bra ut. Och du vill ju lägga på minnet, hvad jag sagt, till en annan gång?»

Han aktade sig att invänta hennes svar på denna fråga; dottern var lika envis som modern, då hon fått en idé i hufvudet, det var ej lönt att diskutera med henne. Man fick hoppas att hon skulle blifva förståndigare till nästa år. Han gick in i sitt eget rum, och Arla gick att uppsöka modern i barnkammaren. Hon längtade att af henne få höra, om hon verkligen uppfört sig orätt i afton.

I barnkammaren fann hon Gurli stående midt på golvet, endast iklädd sitt långa, hvita nattlinne och ett par röda marokin-skor.

»Men, mitt lilla barn, inte kan man nu midt i natten hålla på att flytta om din säng», hörde hon modern säga.

»Det är gjordt på ett ögonblick, om Lovis hjälper mig», ropade Gurli ifrigt. »Jag försäkrar mamma

att jag inte kan sofva en blund här. Här är så kvaft och otrefligt, och än gnäller den ena och än den andra af småbarnen.»

Hon tog själf beslutsamt i ena ändan af den lätta järnsängen, och kammarjungfrun i den andra, och de vandrade af till flickornas rum, där alla ljus ännu brunno, och där hon begärligt insöp den atmosfär af verldslifvet, som nu låg utbredd öfver denna lilla enkla och kyska jungfrubur. Toaletten var fullströdd af blommor, dansböcker, konfektbitar och afrifna tylltrasor. Gurli studerade alla dessa detaljer med stor uppmärksamhet och begagnade sig af den rika upplysningen att spegla sig och sätta några af de glömda blommorna i sitt hår.

»Vill du komma med mig in i sängkammaren?» sade statsrådinnan till Arla.

Arla följde henne villigt; hon väntade med hjärtklappning att få höra moderns kritik af hennes uppförande i afton.

Det var nästan mörkt i sängkammaren, endast en liten nattlampa brann på ett bord, och den rena, friska luften i detta afstängda rum kändes ljufligt svalkande efter vistelsen i de öfverhettade festrumenten. Detta rum hade också sin egen prägel, det var möbleradt i en helt annan stil än den öfriga våningen. Det var det enda rum, där de gamla möblerna bibehållits och därför det enda, där statsrådinnan kände sig fullt hemmastadd. Hon hade också bibehållit den gammalmodiga seden att hafva säng-

kammaren till arbetsrum. Möbleringen kunde ej sägas vara smakfull — den var omodärn, men ej antik. En tämligen smal dubbelsäng af mahogny, som stod ihopskjuten om dagarna, två lavoarer med lock, en enkel yllematta öfverkorsad med ljusgrå gångmattor, tunna, hvita gardiner för fönstren, en liten obetydlig byrå med spegel, en stor soffa öfverklädd med ett randigt bomullsöfverdrag och i hörnen broderade dynor med omöjliga blommor, förfärdigade af statsrådinnans flickvänner och omsorgsfullt öfvertäckta med hvita, virkade lappar. Framför soffan ett rundt bord och ett par armstolar med raka, höga ryggar, vid fönstret en symaskin.

Hela rummet var alldeles sådant som de flesta sängkamrar inom medelklassen för knapt 20 år sedan — en alt för kort tid för att gifva denna stil eller stillöshet ålderdomlighetens förädlande prägel, men i alla fall af ett visst kulturhistoriskt intresse såsom typiskt för en hel smakriktning inom vårt land. Hur som helst, smakfullt eller icke, var det i alla fall det trefligaste rum i huset, det enda rum, som räddats från den banalitet, som tapetsrare och bösättnings-entreprenörer vetat att utbreda öfver den öfriga elegantare och stilfullare våningen.

Statsrådinnan tände arbetslampan, som alltid stod framme på bordet tillika med en stor korg med barnstrumpor att laga samt ett eller annat litet nytt plagg, som var i verket. Bredvid den digra arbetskorgen

låg alltid Melins stora praktbibel med en massa märken instuckna mellan bladen.

Statsrådinnan satte sig i soffan med händerna korslagda i knäet, Arla blef stående litet längre bort i rummet, så att den gröna lampskärmen lemnade hennes ansigte i skuggan.

»Min lilla flicka», började statsrådinnan med blid röst. »Du får inte bli ledsen, men jag måste göra några anmärkningar öfver ditt sätt i afton. Först och främst får du lof att hålla dig litet rakare, när du dansar. Den där benägenheten att hänga hufvudet tar sig mycket illa ut i dansen. Jag observerade dig särskildt, då du dansade med kapten Lagerskiöld — och vet du, det såg nästan ut, som om du lutat hufvudet mot hans axel.»

Arla rodnade häftigt till; hon visste ej hvarför, men denna förebräelse kränkte henne djupt.

»Danslärarinnan sade alltid, att man måste luta sig mot kavaljeren för att kunna dansa väl», invände hon i häftig ton.

»Om det är så, är det bättre att inte dansa så väl», svarade modern, allvarligt. »Och så, en annan sak. Jag hörde dig själf taga tillbaka ditt löfte till byråchefen Örn. Och sedan dansade du ändå kotiljongen.»

»Man måtte väl ha rättighet att dansa med hvem man vill.»

»Man har aldrig rättighet att sära — och dessutom — du sade ju till byråchefen att du var trött

och ej orkade dansa mer. Hur kunde du sedan strax efter —»

»Kapten Lagerskiöld för så väl», sade hon och lyfte hufvudet, och modern såg, att det glänste till i hennes ögon. »Att dansa med honom är ingen ansträngning.»

Modern tycktes vilja säga något, men hon tvekade.

»Kom litet närmare», sade hon. »Får jag se på dig.»

Arla gick fram, lade sig ned på knä på en pall, dolde sitt rodnande ansigte i moderns klädning och snyftade.

»Jag måste då säga dig det», sade statsrådinnan och smekte hennes hår. »Stackars barn, du får ej öfverlemna dig åt denna barnsliga fantasi. Kapten Lagerskiöld är en sådan person, som jag hälst skulle sett aldrig hade blifvit bjuden i vårt hus. Det är en person helt och hållet utan karaktär och grundsatser — ja, rent ut sagdt, en dålig människa.»

Arla upplyfte häftigt sitt tårsköljda ansigte.

»Det vet jag», sade hon med en nästan triumferande min. »Han har själf sagt mig det.»

Modern teg häpen och Arla fortfor, i det hon reste sig: »Han har aldrig haft några föräldrar eller något hem utan varit omgifven af frestelser. Och» — tillade hon med litet lägre stämma — »han har aldrig träffat någon, som han verkligen kunnat älska, och endast genom kärleken skulle han kunna

räddas från de mörka makter, som hittills beherskat hans lif.»

Hon upprepade nästan ordagrant, hvad han sagt. Han hade yttrat sig i så allmänna ordalag, och hon var så fjärran från att ana, hvad hans bekännelser egentligen inneburo, att hon ej skulle varit i stånd att omkläda dem i egna ord. Hon hade endast en oklar föreställning om att han varit olycklig och syndig — och att hon skulle kunna rädda honom. Syndig var för henne blott ett abstrakt begrepp — alla människor hafva ju synd och hans bestod väl egentligen däri, att han lefvat utan Gud. Han hade kanske aldrig lärt att bedja, och han gick måhända aldrig i kyrkan eller till nattvarden. Hon visste, att det fans herrar, som aldrig gjorde det. Och så hade han kanske varit förlofvad med Cecilia och slagit upp med henne, då han såg, att han ej verkligen älskade henne.

»Och alt detta har han redan sagt dig», utbrast statsrådinnan, då hon hämtat sig från sin första bestörtning. »Nå, då kan jag också gissa, hvad han vidare sagt. Vill du, att jag skall säg dig det? Du är den första flicka han verkligen älskat — du skall bli hans räddande ängel — —»

Arla gaf till ett litet utrop vid dessa ord.

»Du tror väl inte att jag har lyssnat?» sade modern. »Jag vet det ändå, ty så säga alltid sådana herrar, då de vilja vinna en oskyldig flicka. Jag själf

hade i min ungdom en tillbedjare af detta slag — det är als inte något ovanligt.»

Inte ovanligt! Dessa ord skulle ej varit sagda till henne ensam, andra skulle ha sagt det samma förut till andra unga flickor! »Ack, det var i alla fall inte på samma sätt», tänkte Arla. Så som *han* hade sagt dem — med en sådan blick — ett sådant tonfall — nej, det hade aldrig någon annan kunnat.

»Och du förstod inte, att en man, som kan göra en flicka en kärleksförklaring första gången han ser henne,* måste vara lättsinnig och opålitlig», fortsatte modern.

»Mamma vet inte hvad kärlek är», tänkte Arla för sig själf. »Hon vet inte att den föds i ett ögonblick och räcker för hela lifvet. Hon har bestämdt aldrig älskat pappa. Då skulle de ej nu vara så ljumma i sitt sätt mot hvarandra.»

»Och hvad svarade du?» frågade modern.

Arla vände sig bort. »Jag svarade inte», sade hon, dämpadt.

Moderns bekymrade ansigte ljusnade litet.

»Det var rätt», sade hon och klappade henne på kinden. »Du gick således ifrån honom genast?»

Arla hade på tungan att svara: »inte genast», men hon kunde ej få fram denna bekännelse. Andra frågor skulle då följa och hon skulle blifva tvungen att beskrifva, hvad som tilldragit sig mellan dem. Beskrifva en sådan scen för modern, som ej visste hvad kärlek var! Det var ju omöjligt! Hon svarade

därför ett ja, men så svagt och förvirradt, att modern genast såg, att det icke var sant. Det var ej Arlas första osanning, tvärtom, hon hade som barn ofta gjort sig skyldig till detta fel. Hon hade ett så vekt och känsligt lynne, att hon ej kunde bära den minsta förebråelse och kunde falla i gråt blott vid en sträng blick, och därför var hon alltid genast färdig att neka, så fort hon begått det obetydligaste felsteg. Men när då modern brukade taga hennes ansigte mellan sina händer och be henne se sig rätt in i ögonen, såg hon genast hur det förhöll sig, ty med ögonen kunde hon dock icke narras. Och sedan hon blef äldre hade hon stridt så mycket emot denna svaghet, att hon nästan gått till öfverdrift i sin sanningskärlek. Hon hade nu alltid så brådtom att säga hvad som kunde ådraga henne obehag, som fruktade hon att gifva frestelsen det minsta rådrum.

Modern, som med djup glädje hade iakttagit hennes många små segrar öfver sig själf, blef mycket smärtsamt berörd öfver upptäckten af ett återfall. Hon kunde ej nu gå till väga på samma sätt med henne, som då hon var en liten flicka. Hon slog i stället med litet darrande hand upp bibein vid ett af de många bokmärkena.

»Fast det är sent skola vi väl inte frångå vår vana att läsa ett kapitel tillsammans, innan vi gå till hvila?» sade hon och såg upp på dottern.

Arla ryggade tillbaka och kastade en nästan skrämnd blick på sin lilla taburett, där hon hade suttit

vid moderns knä om kvällarna alt sedan hon var en liten flicka. Alt detta föreföll henne nu så främmande — det var inte längre hon själf, det var en liten yngre syster, som brukade sitta där och bikta för modern alla sina drömmar och alla sina små sorger.

»Jag vill inte — jag kan inte läsa i kväll», sade hon.

Statsrådinnan lade igen boken, såg mildt och sorgset på dottern och sade: »lägg det då på minnet, mitt barn, att detta var följden af din första bal».

Arla sänkte hufvudet och gick långsamt ut ur rummet. Modern lät henne gå, hon fann det bäst att lemna henne åt sig själf, tils den häftigaste sinneshörelsen gifvit vika. Arla ville ej gå in i sitt rum, emedan hon fruktade Gurlis prat, hon behöfde nödvändigt vara ensam för att reda sina tankar. I salongen träffade hon fadern.

»Är mamma i sängkammaren?» frågade han.

»Ja.»

»Är hon ensam? Sofva barnen?»

»Ja, mamma är ensam.»

»Godt. God natt, min unge.» Han kysste henne på munnen och gick därefter in i sängkammaren.

Arla öppnade ett fönster i salongen för att få ut den damuppfyllda luften samt började gå af och an, insvept i en stor sjal och njutande af det klara, kalla vintermånskenet, som hemlighetsfullt hoppade här och där på snön och lindade sig kring några af

trädstammarna i Humlegården utanför fönstren. Där skulle de mötas i morgon! Ack, om han i stället hade sagt nu strax! Om hon just nu hade fått smyga sig ut i sin tunna klädning och han hade slagit sin kapp omkring henne för att värma henne — hon tänkte icke på, att herrarne i hennes samtid ej nyttjade kappor, liksom Romeo — och om de så hade fått gå bort tillsammans — långt, långt bort från denna prosaiska värld, där ingen förstod hur två hjärtan kunde mötas och finna hvarandra från första ögonblicket.

Hon fick ej länge vara ensam; en dörr öppnades, lätta steg kommo trippande och en hvit gestalt i bara nattlinnet stod midt i månstrålen.

»Men Arla, kommer du då aldrig nå'nsin!»

»Kära Gurli, hvarför sofver inte du för länge sedan?»

»Äh! — tror du jag kan somna förr än jag fått höra litet om balen. Kom nu, hu hvad här är kallt!»

Hon frös så att hon skakade i sin tunna nattdrägt, men hängde sig likväl fast vid systemn, som stod framför det öppna fönstret.

»Gå, du förkyler dig ju.»

»Det bryr jag mig inte om», sade hon huttrande.

»Jag går inte förr än du kommer.»

Arla måste som vanligt gifva vika för den yngre systemns starkare vilja. Hon stängde fönstret och de gingo in i sitt rum, där Gurli åter kröp upp i bädden

och drog täcket öfver sig ända upp till hakan. Arla började lösa upp sin klädning och plocka blommorna ur sitt hår.

»Nå, du hade väl gudomligt roligt?» ljöd det från sängen mellan klapprande tänder. Ingenting syntes mer af Gurli än ett par otåliga, mörka ögon under en ofantlig massa brunt hår.

Arla satt framför toalettbordet och vände ryggen åt systemen.

»Åhja», sade hon.

»Jag ser på ditt danskort, att du dansade två danser med kapten Lagerskiöld. Han dansar väl vådligt stiligt du?»

»Känner du honom?» frågade Arla och vände sig om på stolen.

»Ja, visst gör jag det. Frågade han inte efter mig?»

»Jo, det var sant, han sade att han hade sett dig med småbarnen vid kälkbacken. Du måste visst ha varit litet ohöflig mot honom?»

Hela hufvudet kom nu fram ur täcket.

»Ohöflig! Hur då?»

»Han sade något om, att du var så näbbig.»

»Näbbig! Fy hvad du narras!» skrek Gurli och for upp i sittande ställning i bädden.

»Jag brukar inte narras», sade Arla med sårad värdighet, men rodnade i det samma.

»Joho, du narras, du narras bestämdt. Jag tror dig inte, om du inte talar om för mig ord för ord

hvad han sade. Hvem började att tala om mig? Och hvad sade han först? Och hvad sade du?»

»Det är bättre att du berättar för mig, hvarför du intresserar dig så mycket för honom», sade Arla med den äldre systemens litet docerande ton.

»Det angår dig inte. Jag skall säga dig, att jag inte längre är någon liten flicka, som du tror. Och fast jag här hemma behandlas som ett barn, fins det andra, som — som —»

»Är du inte ett barn», sade Arla. »Du har ju inte gått och läst ännu.»

»Nå, än se'n! Den där läsningen är ju bara en ceremoni, som jag underkastar mig för mammas skull. Och inte må du tro, att det är konfirmationen, som gör oss till kvinnor, nej du, det är något annat det.»

»Hvad är det då?» frågade Arla häpen.

»Det är — det är — kärleken», snyftade Gurli fram och gömde hela hufvudet under täcket.

»Kärleken! Men Gurli, så du talar. Hvad vet du om den? Du, en liten skolflicka.»

»Säg inte en liten skolflicka, för det retar mig», ropade Gurli, sköt med båda händerna undan täcket och sprang helt och hållet ur bädden och ned på golvet. »Då är du mycket mer en skolflicka än jag. Har kanske någon man sagt till dig, att han älskar dig? Hva?»

»Nej, men Gurli, så du pratar!» sade Arla skratande. »Har verkligen någon af Arvids kamrater —»

»Arvids kamrater!» upprepade Gurli med ett ut-

tryck af obeskrifligt förakt. »Tror du, att så'na där pojkar skulle våga! Ph! Jag skulle ge dem en örfil, det vore det enklaste sättet att affärda så'na småpysar. Nej du, det är en *man*, en verklig *man* — en sådan, som hvilken flicka som helst skulle afundas mig.»

Hon var så vacker i detta ögonblick där hon stod i sitt hvita linne, med de tindrande ögonen och det stora håret som stod som ett mörkt moln kring det rosiga, unga ansigtet, att det gick som ett stygn igenom Arla, och en aning om sanningen gick upp för henne.

»Det är väl inte möjligt att du menar — du kan naturligtvis inte mena — honom — som du nyss talade om — kapten Lagerskiöld?»

»Tänk om det ändå vore han!» utbrast Gurli, som i sin triumf glömde sin hemlighetsfullhet. Arlas vanliga blyga själfbeherskning öfvergaf henne helt och hållet vid detta erkännande.

»Kapten Lagerskiöld har sagt till dig, att han älskar dig!» ropade hon till med ett hvasst och skärande ljud i stämman, så olikt hennes vanliga mjuka tonfall. »O, hur skamligt, hur skamligt!»

Hon satte händerna för ansigtet och snyftade.

Gurli blef nästan rädd öfver hennes häftighet. Hon måtte visst ha gjort något mycket farligt, då Arla, som alltid var så lugn, tog så illa vid sig. Hon smög sig, halft skamsen, halft skrämnd, intill systemen och hviskade: »han har bara sagt det en

gång. Det var i förgår och jag sprang strax ifrån honom — jag tyckte det var så fånigt, så —»

»I förgår!» upprepade Arla och såg upp med ängsliga, förvirrade ögon. »I förgår sade han till dig, att han älskade dig?»

»Ja, om du bara inte blir så förskräckligt ledsen, skall jag tala om för dig altsammans. Han brukade ofta komma till kälkbacken på sista tiden, och då gingo vi upp och ned i gångarna i Humlegården och pratade, och när jag ville åka, hjälpte han mig att få fart och drog min kälke upp för backen igen. I början skojade jag bara med honom, men sedan märkte jag, att han var riktigt kär -- han kunde se på mig långa stunder — och så som han ser på en, det kan du inte tro! — Och så började han i förgår att tala om, att jag hade så vackra ögon — och så sade han, att en sådan liten glad solstråle som jag skulle kunna lysa upp hela hans lif, och att om han inte längre finge träffa mig, så visste han inte hur han skulle bära sig åt —»

»Gurli!» utbrast Arla och fattade hårdt tag i systemens arm. »Älskar du honom?»

Gurli kastade litet med ögonen och såg förlägen ut.

»Jag tror det — jag har läst i romaner, som Arvid haft hemma till låns från skolan — tala bara inte om det för mamma — men jag har läst, att när man är kär, har man alltid en sådan förskräcklig hjärtklappning, när *han* kommer — och bara jag såg

honom på långt håll i backen från Kommendörsgatan, tyckte jag att jag ville kvävas — —»

»Kapten Lagerskiöld är en dålig — dålig — dålig människa!» snyftade Arla fram och störtade med händerna för ansigtet ut ur rummet.

Statsrådinnan satt ännu uppe och läste, men hennes man hade gått och lagt sig. En hög skärm, som stod framför sängen, utestängde ljusskenet från den sofvande. Statsrådet hade nyss förut haft en liten scen med sin hustru, som troligen skulle hålla henne vaken återstoden af natten — men han hade somnat strax sedan han hade talat till punkt.

»Du får förlåta mig, att jag ej riktigt kan gilla ditt sätt att uppfylla dina pligter som värdinna», hade han sagt, då han först kom in till henne.

Statsrådinnan lade händerna i kors på bordet och såg upp på honom med en mild och tålig min.

»Du visar alt för tydligt dina antipatier och sympatier», fortfor han, »och tänker för litet på societetslivets fordringar. Att nu t. ex. sysselsätta dig så mycket med den där beskedliga fru Ekström och hennes döttrar —»

»Det var därför, att ingen annan sysselsatte sig med dem.»

»Men för all del, min kära vän, en societets-salong är väl icke en välgörenhetsanstalt! Etiketten måste där framför alt iakttagas. Och amiralinnan Hornfeldt återigen, som är en af de mest framstående damer i hela societeten, var du nästan ohöflig mot.»

»Förlåt mig, men jag kan inte visa mig förbindlig mot en person, som jag så djupt missaktar.»

Statsrådet ryckte på axlarna med en åtbörd af stor otålighet.

»Om du kunde lära dig hur olämpligt det är att inblanda sådana där moraliska åsichter i societetslifvet.»

Statsrådinnan teg; det var vanligen hennes sätt att avsluta ett samtal, som hon visste ej kunde leda till något resultat, då hvar och en i alla fall alltid vidhöll sin mening.

»Observerade du Arla?» frågade nu statsrådet.

»Ja. Hur då?»

»Såg du inte, att hon gjorde sig löjlig genom att visa sig så intresserad af den där utlevade Lager-skiöld?»

»Jag bad dig att kapten Lagerskiöld ej skulle bli bjuden», sade statsrådinnan mildt.

»Det är inte däri felet ligger», inföll hennes man. »Utan felet är att din dotter blifvit uppfostrad till ett våp, som ingenting begriper. Det är följderna af ditt klostersystem — flickor, som lefvat så där inspärrade, äro alltid färdiga att falla i armarna på förste, bäste karl, som något så när förstår att sköta dem.»

Detta var statsrådets sista replik innan han somnade. Den väckte en känsla af stor bitterhet och hopplöshet hos hans hustru. Hennes hjärta sammanpressades vid tanken på all den flärd, all den orenhet

hvari hennes fyra flickor, den ena efter den andra, skulle inkastas. Då Arla, till hvars karaktärs allvar och renhet hon hade hyst det största förtroendet, hade visat sig så föga stålsatt mot frestelsen, hvad skulle det då bli af Gurli, som hade så farliga anlag? Och de två små, som nu sofvo så lugnt inne i barnkammaren? »Hvartill tjäna då alla sträfvanden, alla förböner», sade hon till sig själf. »Hvartill tjänar det att söka skydda barnen från det onda, om de kanske just härigenom bli lättare utsatta för frestelsen?»

Hon lade armarna på bordet och pannan i händerna. Den förfärliga frågan: »Hvad tjänar det till — hvad tjänar det till?» låg tung öfver henne.

Då knackade det sakta på hennes dörr, den öppnades på glänt och en skygg stämma hviskade: »Är mamma ensam? Får jag komma in?»

Det for ett lyckligt skimmer öfver statsrådinnans drag.

»Kom, mitt barn?» hviskade hon och räckte ut händerna emot henne. »Pappa sofver så tungt — du behöfver inte vara rädd att väcka honom.»

Arla kom in, smygande på tåspetsarna, klädd i hvit kjol och peignoir samt med hängande hår. Hon hade röda fläckar i ansigtet, och ögonen voro svullna af gråt. Hon lade sig sakta ned på knä bredvid modern, gömde ansigtet i hennes klädning och hviskade med en kväfd snyftning:

»Vill mamma läsa för mig nu?»

EN STOR MAN.

svenska akademien firade sin högtidsdag. Stora börssalen var fylld ända till trängsel. På den kungliga läktaren och på de reserverade platserna närmast omkring de adertons högsäten glänste dyrbara toaletter, borta vid dörrarna stod man och trängdes och svettades, men tyst var det i hela den stora salen, så tyst, som om ingen af dessa hundratala människor ens hade vågat att draga andan.

Det var nämligen en af akademins främste män som hade ordet. Excellensen, en af rikets herrar, riddaren af Serafimerorden, ättlingen i rätt nedstigande led af en af Sverges äldsta familjer samt för aftonen akademins direktör skulle uppläsa ett af sina odödliga äreminnen öfver en af svenska historiens store män.

Högtidens första afdelning var redan slut. Direktören hade hälsat den nyvalde ledamoten och uttalat akademiens länge närda önskan att få gifva sitt erkännande åt hans förtjänster; därefter hade han utdelat tvänne andra pris för en diktsamling och ett dramatiskt försök, hvilka akademien funnit lofvande, ehuru ingen af de enskilde medlemmarne trodde att de lofvade något als.

Och nu hade man, som sagdt, kommit till festens andra afdelning. En del af allmänheten, som gått upp endast för att se den nyvalde ledamoten och pristagarne bocka sig för den kungliga läktaren, hade redan aflägsnat sig. De funno herr excellensens och direktörens berömda äreminnen tråkiga, oaktadt all den glänsande, akademiska värtalighet, hvarmed de lyste. Men så var deras njutning, som stannat kvar, så mycket större. Hvilket språk! Hvilka bilder! Hvilken ädel, stolt, storslagen skildring han gaf af Sverges stormaktstid och af en af dess största karaktärer.

I enlighet med den smakriktning, som på den tiden rädde inom svenska akademien, hade han målat sin bild med idel ljus och omsorgsfullt dolt alla skuggor. Han hade redan sedan flera år ristat akademins minnesblad med en hel följd af sådana ljusbilder, och han ansågs hafva gjort en betydelsefull insats i sitt lands utveckling genom att framhålla för dess blickar bilden af alla dessa »ädla skuggor och vördade fäder», som aldrig kämpat mot annat än yttre fiender, aldrig frestats och aldrig syndat, och som nu skulle tjäna till förebilder för lidande, felande, stapplande människor. Den nyaste tidens realism med sitt stränga sanningskraf hade ännu icke inträngt i allmänna medvetandet.

Tystnaden i salen blef alt större, uppmärksamheten alt mera spänd, i samma mån som talarens stämma, i början genomträngande och klar, plötsligt började

blifva hes och oredig, tils den slutligen endast liknade en hviskning. En askgrå blekhet for öfver de nyss så lifliga och rörliga dragen, blickens glöd slocknade hastigt. Excellensen gjorde ett ängsligt försök att resa sig, men sjönk åter tillbaka i fåtöljen och fälde papperet till golvet.

Med ens förvandlade sig hela den stumma, lyssnande skaran till en rörlig, böljande massa; somliga trängde sig fram för att bättre kunna se den store mannen, då han leddes ut af två af sina fräjdade medbröder, andra stormade dörrarna för att komma ut på gatan och därifrån se honom föras i sin vagn. Från de reserverade bänkarna iakttog man att konungen själf lemnade sin plats för att personligen underätta sig om sin högt betrodde mans befinnande.

Utkommen i friska luften återfick excellensen hastigt sina krafter; han steg själf upp i sin vagn och afböjde alla vänliga anbud att följa honom hem under förklaring att det hela ej var något annat än en tillfällig svimning. Han hade inbjudit några af de aderton, som voro resande i staden, att supera hos honom efter högtidlighetens slut, och han bad nu att man äntligen ej måtte beröfva honom detta nöje, hvaråt han så mycket gladt sig.

Vagnen satte sig i rörelse, och han sjönk ned mot kuddarna med slappa drag, slocknad blick och skälfvande i alla lemmar. Endast med stor möda kunde han gå upp för trapporna till sitt hem och skyndade sedan direkt in i sitt arbetsrum.

»Maskineriet får icke ännu afstanna», mumlade han. »Ännu ett år, åtminstone några månader måste jag hålla ut — att just nu lägga mig på sjukbädden — det är omöjligt.»

Han gick till sitt skrifbord och framtog ur en låda ett helt litet föremål. Med skälfvande händer öppnade han den guldbroderade fracken och aftog det stora blå serafimerbandet samt riktade det lilla föremålet mot sitt bröst. Detta var öfvertäckt af märken som af oräkneliga nålstyggn. Med osäker hand förde han nu den uddhvassa spetsen af en liten spruta in under den sårade huden; ett ögonblick ännu och lifvet började återvakna i detta döende ansigte. Blicken tändes ånyo, de djupa vecken utjämnades, de slappa dragen återfingo rörelse och spänstighet, och han reste sig med en elastisk åtbörd från soffan, där han sjunkit ned, rätade ut det hopsjunkna bröstet och utbrast: »ännu är det ej förbi. Så länge giftet verkar är jag räddad — jag kan då hoppas att ännu en tid få fortsätta kampen — den gräsliga kampen».

Han skyndade nu att ordna sin dräkt och kom snart med lifliga steg in till sin hustru, som väntade honom i en liten salong, rikt och varmt möblerad, med dämpad belysning och mjuka, sammansmältande färger. Hon föreföll betydligt yngre än han, hade ungdomliga, nästan barnsliga åtbörder, späd, fin figur, ljust, glänsande hår och en slät, mjäll hy, på hvilken inga bekymmer någonsin satt en rynka.

Snart anlände gästerna, och då man fann excel-

lensen lika liflig, lika spirituel som någonsin, skingrades snart de farhågor man hyst för hans hälsa, och samtalet fortsattes långt fram på natten, ett samtal så gnistrande och tankedigert som man kunde hafva rätt att vänta i en krets af landets mest snillrike män.

Det var sent på natten, och gästerna hade slutligen aflägsnat sig. Grefvinnan sof i den vackra sängkammaren under de gröna sammetsgardinerna, omgifven af Thorvaldsens Kristus i parian samt sväfvande änglagestalter i oljefärg.

Under tiden satt hennes man, med hvilken hon lefvat ett trettioårigt lyckligt äktenskap utan att någonsin förstå eller känna en enda af hans tankar, där inne i sitt rum, sysselsatt med en fruktansvärd uppgörelse. Han kunde ej längre misstaga sig på de varnande röster som redan flere gånger under de sista veckorna och nu senast i dag hade hviskat till honom att domens timme snart skulle slå. Men det var icke på ett kommande lif han därvid tänkte; det var efterverldens, det var historiens dom som sysselsatte hans tankar. Själ historieforskare kunde han ej gärna dölja för sig det faktum, att icke ens de vältaligaste äreminnen förmå att i längden dölja ihålligheten af en storhet, som var så underminerad som hans. Och huru hade han dock icke kämpat för att vinna denna storhet, som han nu såg glida undan som en oredig dröm!

Han satt hopsjunken i den stora skinnlänstolen vid skrifbordet med slutna ögon och hufvudet till-

bakalutadt mot stolsryggen och gick igenom sitt förflutna lif.

Han hade varit en arbetare som få. Uppfostrad i öfverflöd hade han dock aldrig njutit rikedomen såsom en företrädesrätt till att lefva blott för nöjet. Men hvarför hade han arbetat? Var det af kärlek till studier som han aflagt så lysande examina vid universitetet? Var det för fosterlandets bästa som han inlagt så stora förtjänster vid rådsbordet? Nej — vid alla sina sträfvanden, vid alt sitt arbete hade han endast haft ett mål — egen storhet.

Det var icke känslan af det lumpna i detta mål, som nu lade det bittra draget öfver hans ansigte. Han var den siste af en ätt, som skänkt Sveriges historia fler lysande namn än någon annan. Att lägga ännu *ett* till denna stolta rad — det hade varit hans lifs ärelystnad och han ansåg den berättigad. Men för att vinna detta mål hade han offrat mycket; huru mycket, det visste ingen annan än han själf. Och nu, när han stod på höjden af sitt anseende, när han nått så högt som någon svensk man kunde nå, stod han på samma gång på branten af sin undergång — och denna undergång hette — ekonomisk ruin.

Det var icke först nu han upptäckte detta. Han hade i flera år lefvat på andras penningar — omyn-diga barns penningar, som blifvit anförtrodda åt hans förvaltning. Så länge han lefde, kunde han nog hålla uppe skenet, betala ut räntor, bibehålla allas förtroende — men i samma stund han dog, skulle alt

störta samman, det visste han ju. Det var detta som beröfvade honom hälsa och sinnesfrid; det var detta som ristat de djupa fårorna i hans ansigte. Endast under opiirusets inflytande kunde han glömma sina plågor, fysiska och moraliska, för att lida så mycket förfärligare de stunder, då rusets verkningar började slappas — såsom nu. Han vred sig i sin stol under kvalfull ångest; svettdropparna stodo på hans panna och ögonen glödde under sina djupa hvalf.

Hur många kvalfulla nätter hade han icke tillbragt på detta sätt! Och dock måste han fortsätta kampen. Han kunde icke, som så många andra förtviflade, söka glömska för sina plågor i en självvald död. Nej, han måste tvärtom söka uppehålla lifvet så länge som möjligt, ty han hoppades altjämt att kunna reda ut sina trassliga affärer, innan döden skulle öfverlemna honom på nåd och onåd åt efterverldens dom. Dö som en förbrytare! Han! Nej, hållre lida, om också marterna skulle mångdubblas, hållre — — Han kunde ej beherska sig längre! Han sträckte handen efter morfinflaskan, oaktadt han visste att han borde spara detta fruktansvärda hjälpmedel till de timmar, då han måste visa sig ute i verlden — han hade redan länge varit försatt i den grymma nödvändigheten att köpa sig hvarje lindring mot förfärliga kval — lindringen i det fulla, öppna dagsljuset — kvalet i ensamheten och mörkret. Det hade ej fordrats ringa själfbeherskning för att genomföra detta konsekvent, men han hade aldrig svigtat förr än nu — han sträckte

handen efter opiiflaskan, grep den krampaktigt, men den hand som höll den vägrade att lyda — —

Den första morgongryningen fann excellensen lig-
gande utsträckt på golfvet med vanställda drag och
en liten morfinflaska kampaktigt fasttryckt i handen
— han hade träffats af ett slaganfall.

— — — — —

På excellensens uttryckliga önskan hade man, så snart hans tillstånd gjorde det möjligt, fört honom till hans fädernegods, ett fideikommiss med ett slott i anspråksfull stil och inneslutande dyrbara konstskatter. Här hade han vuxit upp, här hade han drömt sina första äregiriga drömmar, men på senare år hade han blott sällan besökt det.

Det var söndagsmiddag, och i den greffliga bänken i den lilla landkyrkan sutto två damer i dyrbara dräkter, som bjärt afstucko mot hela den öfriga menighetens torftighet. Det var excellensens hustru och hans enda dotter, gift sedan flera år tillbaka, men som nu lemnat man och hem för att vaka vid den ömt afhållne faderns sjukbädd.

Dottern var ej på långt när så vacker och såg knappast ens så ungdomlig ut som modern; men det var en ädlare typ och ett intressantare ansigte.

Predikan var slut; de officiela bönerna upplästes. Då man kom till bönen för de sjuka uppmanade presten församlingen att förena sig i en särskild bön för deras älskade och vördade husbonde, excellensen m. m., denne ädle man, som nu hemsöktes af så

svåra plågor, och hvars lif var dyrbart för så många etc. etc.

Grefvinnan snyftade häftigt med ansigtet i näsduken; men dottern hade, just som äfven hon ämnade böja sig ned, från en af de församlade träffats af en blick, som skar henne genom hjärtat. Hon höjde åter hufvudet och hennes blickar vandrade pröfvande från bänkrad till bänkrad — först männens, så kvinnornas bänkar. Mycket få böjde sina hufvuden till bön — ett hänfullt leende låg på somligas läppar — ett rått, styggt leende — ett par ögon sågo hotande ut — två unga flickor lutade sina hufvuden emot hvarandra och hviskade fnittrande bakom näsduken. I intet öga en deltagandets tår! Det rådde en högtidlig tystnad i kyrkan, där prestens ord nyss förklingat. Men huru många böner stego väl under denna tystnad upp till Gud?

Icke ett drag hade förändrat sig i det bleka, slutna ansigtet där uppe i den grefliga bänken; blott en liten smärtsam ryckning vid mungiporna förrådde en inre kamp. Dottern visste i detta ögonblick att den far, som hon så högt beundrade, som alt sedan hennes tidigaste barndom varit föremål för hennes varmaste hängifvenhet, ja, till hvilken hennes hjärta hade gifvit sig så helt, att hon knapt haft några varma känslor kvar för man och barn — att denne far var hatad af sina egna underhafvande.

Orgelns sista toner hade brusat ut, kyrkklockorna ljödo klart i den stilla, kalla vinterluften, och folket

strömmade ut på kyrkogården, där de stälde upp sig i dubbla led för att se de båda damerna från slottet stiga upp i sin vagn. Grefvinnan hade gått in i sakristian för att säga presten några förbindliga ord, men nu kommo ändtligen mor och dotter gående, grefvinnan med sänkt hufvud och fuktiga ögon, dottern återigen med blicken forskande riktad på de kringstående, som nu nego och bugade omkring dem. Hon upptäckte att stor fattigdom tycktes råda bland dem; de flesta sågo tärda och sjukliga ut, barnen voro ovänligt fula, gulbleka och småväxta, och drägterna voro ytterst torftiga. Och icke en skymt af vänlighet eller deltagande i ett enda ansigte; med kalla, nyfikna blickar betraktade de sin sörjande matmoder och hennes dotter.

På hemfärden från kyrkan såg nu dottern för första gången att alla bostäder voro förfallna och buro prägeln af verkligt armod. Förunderligt! Hon hade farit denna samma väg från kyrkan till slottet otaliga gånger förut, och hon hade aldrig förr än nu träffats af skilnaden mellan de förfallna, bofälliga kojorna med de utsultna barna-ansigtene i fönstren, och det ståtliga gamla slottet med sina stolta, historiska minnen, sitt porträttgalleri af alla dessa ädla förfäder, bland hvilka så många tillkämpat sig ett odödligt namn på slagfältet eller vid rådsbordet. Hon hade aldrig förr än nu tänkt på, att äfven kojorna hade sin historia och sina minnen — en historia om förtryck under de store, minnen om lidanden och nöd.

Hon hade aldrig frågat sig själf, om det låg något berättigadt i dessa motsatser mellan öfverflöd och armod. Somliga menniskor voro rika, andra fattiga, så hade det ju alltid varit och det kunde nu en gång icke hjälpas. Och hon visste ju att hennes mor alltid utöfvat en frikostig välgörenhet och ofta brukat besöka hyddorna; de fattiga voro henne således skyldiga både tacksamhet och kärlek. Själf hade hon aldrig brukat följa modern på dessa besök; hennes aristokratiska natur ryggade tillbaka för nöden och smutsen, och hennes finkänslighet led af moderns något nedlåtande välgörenhet. Men den tanken att dessa menniskor, som berodde af hennes far, kunde hafva rätt att fordra något annat och mer af honom än en tillfällig och godtycklig välgörenhet, hade aldrig förr än nu fallit henne in.

Vid hemkomsten skickade hon efter förvaltaren vid godset och frågade honom i en ganska sträng ton, hur det kom till att folket såg så fattigt ut, och att bostäderna voro så dåligt underhållna. Hon hade nästan anat det svar som följde: Excellensen, i sin höga ställning, hade naturligtvis behof af så stora inkomster som möjligt. Förvaltaren hade blifvit tvungen att oupphörligt sätta upp arrendena och att göra utmätning hos dem som ej kunde betala.

För första gången uppsteg i Hedvigs sinne ett tvifvel, visserligen svagt och omedvetet, men dock ett tvifvel på den verkliga halten af faderns storhet. Hon ryggade tillbaka för att träffa honom i den sin-

nesstämning hvari hon nu befann sig; hon gick upp på sitt eget rum, där hon satte sig vid fönstret och försjönk i tankar.

Men hon fick ej länge vara ostörd. Excellensen skickade bud efter henne.

Hon såg mycket blek ut, då hon kom in i sjukrummet, och det kalla, halft föraktfulla drag kring munnen, hvarmed hon i allmänhet mötte henne likgiltiga personer, men som i faderns närhet brukade smälta till ett uttryck af nästan svärmisk ömhet, hade nu åter trädtt fram med en viss pinsam skärpa. Det var ett stort, präktigt gemak, som excellensen valt till sitt sjukrum. Det var egentligen möbleradt till salong, men man hade flyttat dit den stora sängen, emedan rummet hade två fönster åt solsidan, och excellensen ville hafva ljust och gladt omkring sig. Inga nedrullade gardiner, ingen blek halfdager! de gula sidengardinerna insläppte tvärtom solljuset med full guldglans; hela rummet såg ut som prydt till fest.

Så mycket pinsammare intryck gjorde därför det härjade ansigtet mot den hvita kudden; det hade dödens blekhet, men ögonen brunno med orolig, feberaktig glans. Slaganfallet hade lemnat hela den högra sidan lam. Hjälplos som ett barn låg den store mannen där, ur stånd att göra en rörelse utan andras biträde.

»Hvad önskar pappa?» frågade Hedvig med en viss torrhet i stämman, i det hon närmade sig sängen.

En nästan ljudlös hviskning svarade henne: »Vill du icke fortsätta att skrifva?»

Hon böjde blott hufvudet till bifall och satte sig vid en liten pulpet, som var framflyttad till sängen. Under den följande halftimmen hördes intet annat ljud i det stora rummet än den sjukes hviskande stämman, ledsagad af en pennas raspande mot papperet.

Hedvig skref med svällande hjärta. Det var sin själfbiografi, grefven dikterade för henne. Tanken på efterverldens dom öfver honom sysselsatte honom oupphörligt, och han sökte nu att bedraga sig själf och verlden, i det han på dödsbädden diktade om sitt lif. Han var så van att skrifva äreminnen, att det ej var honom svårt att också författa ett sådant öfver sig själf.

Med hvilken stolthet hade ej hans dotter bitträdt honom i detta arbete! Hur kärleksfullt hon hade lyssnat för att uppfånga hvarje framhviskad ord, och hur varmt hon hade beundrat den ädla fosterlandskänsla, de i allo upphöjda tänkesätt, som framlyste ur dessa en döendes bekännelser.

Men i dag ville pennan knappast lyda den dikterande rösten. Medan denna skildrade ett lif fullt af utmärkelse, stod för hennes inre syn den lilla landt-kyrkan med den fattiga befolkningen, som vägrat att bedja för sin döende husbonde; och ett obeskrifligt bittert förakt för all mänsklig storhet svälde i hennes hjärta.

Grefvinnan önskade lifligt att hennes man skulle

taga nattvarden med sin familj och sina tjänare. Hon hade ett slags vidskeplig föreställning om att denna handling, alldeles oberoende af den sinnesstämning, hvarmed den begicks, skulle lugna hans plågsamma sinnesoro och skänka honom en salig hädanfärd. Men excellensen motsatte sig i det längsta denna sin hustrus önskan; icke som skulle han varit en otrogen, långt därifrån, han hade i hela sitt lif och isynnerhet sedan han nått samhällets höjder varit en kyrkans rättrogne son, som bevistat högmessan i sin församlings kyrka nästan hvarje söndag och gått till nattvarden två gånger om året. Men hans obenägenhet att nu taga nattvarden härledde sig från helt andra skäl — från samma inre motvilja att erkänna sig stå vid den afgörande vändpunkten, som gör att människor ofta i det längsta uppskjuta att skriva sina testamenten.

Men grefven var så van att gifva vika för sin hustrus milda, men oböjliga energi, att han snart gick in på hennes önskan. Presten skickades efter, ett improviserad altare framsattes bredvid sängen, grefvinnan klädde sig på öfligt sätt i svart siden, och hela den talrika tjänarskaran kallades in.

Under alla dessa förberedelser syntes grefven oroligare än någonsin. Ett nervöst, plågadt drag låg öfver hans ansigte. Han hade en ohygglig känsla af att han åsåg tillrustningarna till sin egen begrafning.

Presten kom nu in med kalken och brödet; grefvinnan trädde fram till sängen och knäföll der med

en högljudd snyftning. Tjänarne, som stodo i en halfcirkel kring sängen, blefvo smittade af denna häftiga rörelse och började äfven gråta och snyfta. Endast Hedvig tycktes oberörd af den upprörda sinnesstämningen omkring henne; hennes ögon voro fästa med ett ångestfullt forskande uttryck på den sjukas ansigte. Hon såg hur hans blick irrade oroligt kring rummet, och de blodlösa händerna, som grefvinnan hade lagt tillsammans till bön, arbetade nervöst.

Presten hade öppnat sin handbok och skulle just börja läsa en bön, då grefven vinkade sin dotter till sig. »Jag vill ha ett löfte — ett löfte!» hviskade han. »Om jag ej hinner fullborda min självbiografi, så måste du fortsätta där jag slutar. Du ensam känner och förstår mig — jag vill ej blifva dömd af främmande, som endast skola missförstå och vanställa mina bevekelsegrunder. Vill du gifva mig detta löfte?»

Ett drag af häftig smärta flög öfver Hedvigs ansigte.

»Älskade pappa», hviskade hon. »Du skall ej tänka på sådant just nu. Ser du, pastorn är färdig att börja den heliga akten.»

»Men jag är icke färdig», hviskade han tillbaka. »Jag har ingen ro, förr än jag fått ditt löfte.» Han lyfte svagt sin vänstra hand med ett försök att fatta hennes.

Hedvig vände sig bort för att ej nödgas se dessa feberaktiga, ängsligt bedjande ögon.

»Jag *kan* inte!» nästan skrek hon fram med skärande röst, drog häftigt undan sin hand, hviskade till modern: »Vänta inte på mig!» och lemnade hastigt rummet.

Den sjukens hand föll åter ned mot täcket. Efterverldens dom, som han så mycket fruktat, hade redan nått honom; i detta ögonblick visste han, att hans dotter hade affallit från honom.

I detsamma ljödo syndabekännelsens gripande ord: »Jag fattig, syndig människa — — —»

Aftonens skuggor började lägga sig tunga och djupa öfver sjukrummet. Den sjuke hade begärt att blifva lemnad ensam, och då han mot vanligheten ej ville hafva något ljus tändt, hade man dragit gardinerna så mycket som möjligt tillbaka från fönstren för att låta den sista dröjande ljusstrålen tränga in.

Hedvig hade tillbragt hela aftonen på sitt rum.

Utvakad som hon var och öfveransträngd af dagens häftiga sinnesrörelser hade hon slutligen slumrat in på soffan. Hon vaknade nu plötsligt upp, fann att aftonen redan var långt framskriden och greps af en häftig, onämnbär ångest; hon hade ej hört något af fadern på flere timmar! tänk om — om —!

Hon visste ej hur länge hon sofvit. Hvad kunde ej hafva händt under tiden!

Hon ilade utför trapporna och inträdde i sjukrummet med återhållen andedrägt. Tystnaden och

mörkret därinne förskräckte henne. Hon böjde sig ned öfver sängen; den sjuke låg med tillslutna ögon. I ett ögonblick strömmade hela hennes gamla kärlek och hängifvenhet tillbaka till hennes hjärta; hon kände att hon gärna skulle offrat sina återstående lefnadsår, om hon därmed kunnat köpa sin far ännu några år att lefva — ett ädlare, värdigare lif. Hon tryckte sakta en kyss på den bleka, vissnade handen, som hängde ned öfver sängkanten. Den sjuke slog upp sina ögon, men det var en nästan slocknad, hopplös blick, som mötte hennes.

»Hur känner pappa sig nu?» hviskade hon.

De bleka läpparna rörde sig matt:

»Ingenting att minnas! — och ingenting att hoppas!»

Det var icke längre en hviskning; det var ett ljud så svagt som när ett litet blad faller till marken för aftonvinden.

Därefter blef det dödstyst i det stora rummet. Skuggorna insvepte det alt djupare; blott vid det bortersta fönstret dröjde ännu en svag ljusstråle.

Svenska akademien firade åter sin högtidsdag. Denna gång hade den att beklaga förlusten af en af sina utmärktaste medlemmar, och trängseln bland åhörarna var större än vanligt, då alla ville höra minnetalet öfver den store mannen. Ty oaktadt nära ett år hade gått sedan hans död var han dock ännu stor.

Släktingar som voro måna om familjens heder hade åtagit sig att reda ut hans affärer; ingenting kom i dagen som kunde rubba hans anseende.

Visserligen råkade enkan i mycket knappa omständigheter, men detta är ju ej så ovanligt med fideikommissariers enkor. Och grefvinnan bar dessutom sin förändrade ställning med ett så rörande behag. Hon egnade sig nu såsom förut åt att göra godt; hon hade nu ej mycket att gifva, men var en verksam medlem i alla välgörenhetsinrättningar. Mild som en barmhärtighetssystem kom hon i sin enkla svarta drägt och betraktades hvar hon visade sig med ändå större vördnad än under sin lyckas dagar.

Hon satt nu i högtidssalen bland de inbjudna hedersgästerna, afstickande genom sin fullkomligt flärdlösa sorgklädning mot de eleganta toaletterna omkring sig; hon såg ännu lika ung och bra ut som förut, kinden var lika slät och ögonen lika milda, ehuru skymda af tårar. Bland alla den aflidnes släktingar, som talrikt infunnit sig, sökte man förgäfves ett mörkt, markeradt ansigte, som framför andra borde funnits där. »Hvar är dottern?» frågade man hviskande hvarandra. »Hon syns aldrig numera», svarade några bättre under rättade. »Hon har blifvit lite besynnerlig och grubblande sedan faderns död och är riktigt folkskygg.»

Äreminnet öfver den aflidne var fullt af det varmaste erkännande af alla hans förtjänster. Väl kunde det icke i vältalighet jämföras med dem, som den aflidne själf vid olika tillfällen hade författat, men efter-

trädaren var en ärlig och uppriktig beundrare af sin store föregångare, och därför klingade hans ord vackert och sympatiskt. Han hade tagit till motto det bekanta yttrandet att »stora snillen äro mänsklighetens välgörare» och han tillämpade denna tanke på ett mycket träffande sätt på den aflidnes hela lif.

Huru många ädla och fruktbärande tankar hade han icke utstrött bland sina samtida i tal och skrifter! Huru mycket hade han ej som statsman gagnat sitt fädernesland! Och hvilket exempel för efterverlden var ej en sådan mans lif! en man som icke endast varit utrustad med stora och sällsynta gåfvor, men som också alltid under en oafåtlig och rastlös verksamhet stält dessa sina gåfvor till fosterlandets tjänst.

Föredraget var slut och åter klingade det genom salen: »Sådana män som han äro människoslägtets välgörare!»

1880.

D Ö M D.

Det var konsert i Brunnsparken i Helsingfors. Musikcorpsen tillhörde ett ryskt hästgarde och var känd för sina framstående förmågor, och folk hade samlats i så stort antal som lokalen kunde rymma för att höra den spela.

Musikanterna bildade en ganska vacker tafla, där de sutto på sin estrad i hvita uniformer, prydda med rödt och guld. Stundom ljufva och vemodiga som de ryska folkmelodierna, stundom i lekande, rytmiska danser eller i väldiga marscher, brusade tonerna fram genom den klara höstluften.

Sällskapet, som dels rörde sig fram och åter i parken, dels hade slagit sig ned vid småbord på brunshusets veranda, erbjöd också ett lifligt och omväxlande skådespel. Den starka kontrasten mellan de två olika människoracer, som här rörde sig om hvarandra, gaf taflan ett särskildt intresse. Ryska militärer, alltid i uniform, vimlade öfver alt; de ryska damerna i egendomliga toaletter samt lifliga och litet utmanande i blickar och åtbörder voro lätta att särskilja från de finska damerna med den svenska ansigtstypen och det tillbakadragna väsendet.

Två unge män gingo af och an nedanför verandan och roade sig med att göra iakttagelser. De voro båda docenter vid universitetet; den äldre, Rydberg, var naturforskare, den yngre, Georg Holm, estetikern.

Denne sistnämde stannade nu plötsligt nedanför verandan och utbrast:

»Hvem i all verlden kan det vara? Nej, ser du icke vid det stora bordet till vänster? Hvilket charmant utseende! En ryssinna, det syns nog — men hvem är hon?»

»Vet du inte det?» frågade Rydberg. »Det är ju fru Popoff, enka efter den gamle generalen Popoff n:o 18, som var förlagd här i flera år.»

»Nej, hvad säger du, är det hon! Jo, nog har jag hört talas om henne — att hon skulle vara en skönhet. Men att hon var så vacker, det kunde jag ändå inte ana.»

Han blef stående och betraktade henne med öppen beundran.

Holm hade själf ett påfallande vackert utseende — en äkta svensk typ, högväxt och smärt med en käck resning på hufvudet, mellanljust hår och dessa rent blå ögon med stora pupiller, som vanligtvis utmärka sig för ett drömmande och litet svärmiskt uttryck. Han gjorde alltid ett starkt intryck på damerna, och den vackra ryskan tycktes ej als taga hans beundran illa upp. Hon gaf honom tvärtom en

snabb, menande blick, som berusade honom genom den tydliga uppmuntran, den innebar.

En rysk officer, hvilken satt vid samma bord som hon, började att se otålig ut och kastade misstänksamma blickar på Holm.

»Kom nu och låt oss gå ett slag», sade Rydberg till sin vän. »Hur kan du vara nog naiv att ställa dig så där och gapa — kan du inte begripa, att du riskerar att i afton få en biljett, i morgon ett rendez-vous — och i öfvermorgon är du fast på ett obehagligt sätt.»

»Berätta mig, hvad du vet om henne», bad Georg, i det vännerna tillsammans gingo nedåt den stora allén, vid hvars slut det öppna hafvet och Sveaborgs fästen skymta fram.

Rydberg började skratta på sitt egendomliga sätt; tyst, ljudlöst men så hjärtligt, att axlarna hoppade.

»Hvad går åt dig?» utbrast Georg otåligt.

»Det är icke utan att jag vet en mycket god historia om henne», sade Rydberg. »Min syster var skolkamrat med henne här i tyska skolan.»

»Hon är således uppfostrad här i Helsingfors?»

»Ja, fadern är någon liten tjänsteman vid den ryska intendenturen — i små omständigheter, tror jag. Emellertid, då den vackra Alexandra Paulowna var ungefär 16 år, öfverraskade hon sina skolkamrater med att berätta, att hon skulle sluta skolan för att gifta sig med en gammal general. Då flickorna uttryckte sin förvåning öfver, huru hon kunde vilja ha

en så gammal man, svarade hon: »åh! man har ju alltid adjutanter!»

Rydberg fick skratta ensam åt sin historia, ty Georg tycktes ej als finna något roligt i den. Han påskyndade blott sin gång för att så fort som möjligt kunna vända och gå uppåt allén igen.

»Men är det icke en ypperlig historia?» frågade Rydberg. »Och så betecknande för ryssinnorna i allmänhet!»

»Har generalen lemnat henne någon förmögenhet?» frågade Holm i stället för svar.

»Det tror jag inte. Men hon bor hos föräldrarna, som för öfrigt ha det mycket tarfligt, och använder hela sin enkepension till toaletter — ty hon är mycket med i den ryska societeten.»

»Ja, hon lär ju vara synnerligt väl upptagen hos generalguvernörens.»

»Säg snarare hos generalguvernören! Man påstår till och med att hon varit så väl upptagen där, att det var därför hennes man stälde om att han blef förflyttad till Petersburg, där han också var förlagd sista året han lefde.»

»Det var ju en original rysk general», inföll Georg. »Var han svartsjuk?»

»Åh, kan du tro det? Har du någonsin hört talas om en rysk general, som är svartsjuk. Han har sina äfventyr och låter frun få sköta sina. Men gubben Popoff kom väl underfund med, att med en sådan fru kunde han göra en viss figur i societeten i

S:t Petersburg, något som han visst inte eljest hade några utsigter till.»

I detta ögonblick ryckte Georg häftigt sin hand ur Rydbergs arm och förde alldeles oreflekteradt handen till hatten. Den vackra generalskan kom gående i sällskap med en äldre dam och passerade tätt förbi honom. Hon gick med sänkta ögon, lekande med sin solfjäder och talande med sin följeslagerska, samt tycktes ej als observera honom. Men då hon kom alldeles intill honom tappade hon solfjädern, och då han böjde sig ned för att upptaga den, möttes deras händer i ett gemensamt grepp omkring den; hon lyfte långsamt de tunga, något tjocka ögonlocken, och de stora, praktfulla, mörka ögonen hängde sig fast vid hans ansigte med en lång, brännande blick. Ett lätt småleende lekte på samma gång kring de fylliga, starkt röda läpparna, som, då de öppnade sig, visade en rad bländhvita, något stora tänder. Hon tog solfjädern, böjde lätt på hufvudet och gick vidare.

Georg blef stående som fasttrollad och såg efter henne. Altsammans hade tilldragit sig på mindre än en minut och likväl kände han det så, som hade han älskat denna kvinna i hela sitt lif och som hade åtrån att vinna henne varit hans lifs enda mål. I hans fantasi antog denna enda, väl beräknade blick med ens dimensionerna af ett fullt utveckladt kärleksförhållande. Denna kvinna tillhörde honom redan, han hörde henne hviska, att hon älskade honom, och heta tankar sjödo i hans hjärna.

Det var visserligen ej första gången, som hans fantasi blifvit antänd af en blick eller en handtryckning. Sådant hände honom ganska ofta, och hans vän, Rydberg, som, i motsats till honom, hade den karaktäristiskt finska flegman och trögheten, hade många gånger skrattat åt hans passionerade utgjutelser.

»Vet du hvad!» sade Rydberg nu till honom, då de gingo hem. »Du bör akta dig för den vackra Sascha. Du vet, att fast jag själf icke har smak för kärleksäfventyr, brukar jag aldrig lägga mig i dina affärer i den vägen. Men det här kunde bli farligt. En sådan kvinna som hon kunde lätt få ett ödesdigert inflytande på dig.»

»Ödesdigert, ja, det är just det rätta ordet», inföll Georg svärmiskt. »Och jag brinner af längtan att läsa mitt öde i dessa mörka ögon.»

»Seså, börjar du nu tala i den högre stilen», utbrast Rydberg. »Kom då för all del i håg, att ett äfventyr med en sådan dam kommer man ej så lätt ifrån som de vanliga.»

»Du kan säga hvad du vill. Jag är i alla fall besluten att göra hennes bekantskap.»

»Jag har alltid trott, att du en vacker dag skulle begå någon dumhet», anmärkte Rydberg tørt.

»Och däri har du haft rätt», inföll Georg, i det han skakade hand med vännen utanför sin port. »Du vet, att det fins filosofer, som påstå, att den största dumhet ofta är den högsta visdom.»

Rydberg ryckte på axlarna och gick vidare,

Holm sprang upp för trappan till sin bostad och stängde dörren med dubbla lås, som om han fruktat att vännen skulle följa efter honom med sina välmentade förmaningar. Han hade ett behof att vara ensam med sina drömmar; och medan han större delen af natten gick af och an i sitt rum, utarbetade han i fantasin sitt kärleksförhållande till den vackra ryskan ända in i de minsta detaljer — från det första mötet, genom passionens olika grader af stegring och aftagande ända till den slutliga tröttheten och ledan.

»Nu är han visst så där som han kallar inspirerad igen», sade den beskedliga, gamla frun, som städade åt honom, och som mången natt fick ligga vaken för hans oroliga gång af och an i rummet bredvid hennes. »Nu får man nog höra en ny vers af honom i morgon.»

Ty Holm var skald, och om morgnarna då den gamla frun kom in med kaffet hade hon ofta hört honom högt deklamera de verser, han diktat om natten. Han var mycket uppburen inom en talrik krets af vänner och några af hans dikter hade redan hälsats öfver hela landet med en sådan entusiasm, att man nästan väntade att han skulle blifva en värdig efterträdare till Runeberg.

Han var estetiker till hela sin lifsåskådning och hans hela lif hade varit ett estetiskt njutningslif, aldrig utsväfvande i simplare mening, men ständigt sökande mättnad för fantasins oroliga trängtan.

Prestson från Österbotten kom han till universitetet nästan alldeles utan medel att uppehålla sig; men hans ovanligt fångslande väsen och rika begåfning gjorde vägen lätt för honom. Han fick utan svårighet låna penningar så mycket han ville och vande sig därigenom vid stora lefnadsbehof. Hans båda rum voro dekorerade med en lyx, som bjärt afstack mot tarfligheten i hans barndomshem i prestgården.

Af gammal, svensk familj — modern var till och med född i Sverge — genom uppfostran och naturlig smakriktning hän gifven de svenska traditionerna, anslöt han sig genast till det parti af de intelligentaste bland den studerande ungdomen, som gjort bevarandet af den svenska kulturen till en lifssak. Och här stodo Rydberg och han sida vid sida, båda såsom de främste ledarne och kompletterande hvarandra med sina helt och hållet motsatta egenskaper. Rydberg var nykter, lugn och kritisk, fruktad af sina motståndare för sin oerhörda skärpa i diskussionen. Han var mycket otillgänglig och tämligen frånstötande som sällskapsmänniska, liten och ful med ett hårdt och inbundet uttryck, men med ögon, som stundom undantagsvis kunde flamma, och som läto ana en energi af det slag, som bryter berg eller krossar hjärtan med fullkomlig hänsynslöshet. Hans vänskap för Holm var den ömmaste punkten i hans själ. Otillgänglig för kärleken, som han hittills varit, utan familjeband, behöfde han denna vekare naturs till-

gifvenhet, den fylde ett af de djupare krafven i hans väsende.

Då Holm vaknade på morgonen efter en kort slummer kände han sig så trött och slapp som efter en genomrullad natt. Hans stora passion, som på aftonen kommit hans blod att glöda, befann sig fortfarande i sista stadiet; den hade ej vidare några fröjder att skänka honom.

Han gäspade och sträckte på sig, frös i sin vaderade, sidenfodrade nattrock och plågades af sin gamla åkomma, ett slags nervösa sprittningar följda af hjärtklappning. Han ringde på kaffe och städerskan kom in, oföränderligt vänlig och fryntlig oakadt sin störda nattro.

»Go'a doktorn, har han nu också ryska bekant-skaper?»

»Hvad för slag?» han höll inne gungstolen, som just var i färd med att kasta honom baklänges.

»Det har varit en rysk jungfru här på morgonen och lemnat den här biljetten. Och hvad hon såg slamsig ut, det kan inte doktorn tänka sig. Men sådana ä' alla ryssinnor, både furstinnor och pigor så ä' di lika goda.»

Holm hörde ej hennes prat, han for upp på golvet, ryckte till sig biljetten, slet upp omslaget och läste underskriften, som bekräftade hans blixtsnabba aning: Alexandra Popoff.

Det var för öfrigt blott en enda rad, skriven på

franska med en tämligen obildad stil och ej ens oklanderligt stafvad:

»Votre poésie m'a charmé. Venez me lire quelque chose demain matin.»

Biljetten var daterad föregående dag.

Aftonens lidelse vaknade på nytt hos Georg. Han brann af längtan att få börja från början igen, och den slutliga upplösningen sköts bort i ett aflägsät fjärran.

Han drack ett par koppar kaffe utan att äta något till och begärde derefter en konjak. Efter en hastig toalett skyndade han ut. Klockan var ej mer än 10, då han stod utanför det angifna huset vid Kaserngatan. Så tidigt kunde han väl icke komma. Men hur skulle han få tiden att gå, medan han väntade?

Han kastade sig upp i en iswoschik, som, enligt dessa åkdons sed, genast störtade af med honom i full karriér, utan att den finsk-talande kusken brydde sig om att fråga hvarthän. Georg var tämligen klen i finskan, men medelst åtskilliga puffningar i ryggen gjorde han honom begrípligt, att han ville åka utom staden till Thölö park.

Här gick han upp på utsigtsberget, där hans uppmärksamhet ett ögonblick fångslades af utsigten.

Öfver hafvet låg ett lätt töcken, men solen höll på att bryta sig igenom och närmare land glänste och glittrade små vågor i guldglans. Hur många gånger hade han ej betraktat staden där nere på sin

långa, smala landtunga, som skjuter ut i finska viken med dess obegränsade horisont, och reflekterat öfver hur smal och liten denna landtunga, som dock innesluter så många människolif, förefaller jämförd med den oändliga vidd, som omger den.

Nu kom det öfver honom en berusande känsla af att denna lilla, smala landtunga för honom inneslöt hela den stora, vida världen. Utanför dånade hafvet, horisonten oändligt vid — lifvet, kärleken, lyckan, oändliga liksom den. Han rusade ned till sitt åkdon igen och körde tillbaka till staden.

Det var ett mycket tarfligt hus, hon bodde i, med en ruskig uppgång. En slarfvigt klädd jungfru kom och öppnade och visade honom in i en liten salong, der han fick vänta fulla 20 minuter, hvarför han hade god tid att se sig om. Detta rum jäfvade ingalunda värdinnans påstående om ryskornas oordentlighet. Den dyrbara, persiska mattan, ännu nästan ny, var förstörd på ett sätt, som endast kunde skett genom den största vårdslöshet; en stolstrissa hade gjort en lång refva och framför kakelugnen syntes märken efter nedfallna glöd. De präktiga siden-gardinerna voro tillbakaknutna med simpla yllesnoder. På en yppig, låg kåsös i orientalsk stil låg kastad en balkklädning af guldfärgadt atlas med sönderrifna spetsar. På ett litet bord med mosaikinläggning lågo bredvid hvarandra en solfjäder, ett par genombrutna silkesstrumpor och en vissnad bukett.

Vid ena fönstret stod, framflyttadt på sned, ett

litet toalettbord, helt och hållet klädt med rosasiden i puffar; en venetiansk spetslöja af dyrbar väfnad men sönderrifven var kastad öfver spegeln, som var infattad i en slät ram af gediget silfver. På bordet stodo puderaskar utan lock och en parfymflaska låg omkullslagen och hade med sitt innehåll fläckat ned sidenet.

Georg närmade sig instinktmässigt för att resa upp flaskan, och så starkt var detta rum prägladt af hennes personlighet, att han ertappade sig med att rodnande kasta en skygg och hastig blick i spegeln, som om han väntat att där få se en skymt af henne själf i den négligé, som rummet antydde.

Nu hörde han snabba steg i rummet bredvid, och han erfor en plötslig förlägenhet öfver att han på detta sätt trängt sig in i ett rum, som hade en så enskild prägel. Det var tydligen hennes toaletterum, och det berodde endast på jungfruns vårdslöshet, att man visat honom in hit. Han tog sin hatt och skyndade ut i tamburen för att där vänta på henne.

Nu kom hon in i rummet och han hörde hennes röst.

»Herr Holm, hvar är ni då?»

Han visade sig i dörren.

»I tamburen!» utbrast hon skrattande. »Har ni stått där hela tiden?»

Han kände sig brydd och visste ej, hvad han skulle svara.

»Men jag hörde er bestämdt härinne alldeles

nyss! Ah, jag förstår, ni trodde, att jag behöfde komma hit för att kläda mig — ni såg toalettbordet. Ser ni, min sängkammare är så trång, att jag får lof att flytta ut bordet hit i salongen, när jag skall göra stor toalett. Och kan ni tro det, jag var på bal i natt, sedan jag kom hem från konserten. Jag hade inte tänkt fara, men — jag blef öfvertalad.

Men sitt nu ned! Ack, ja, jag har det så obekvämt här. Annat var det i Petersburg. Där hade vi en präktig våning, ofantliga salonger med trymåer — har ni någonsin varit i Petersburg? — Skada! det är en stad, må ni tro! Det är annat än denna lilla, eländiga småstad.»

»Ni är ju dock född eller åtminstone uppfostrad i Helsingfors?»

»Och jag är således i alla fall litet småstadsaktig, menar ni?»

Hon hade kastat undan balkklädningen och satte sig nu ned i den låga kåsösen.

»Skjut till mig den där pallen!» sade hon, då han ej fann ett ord att svara henne.

Han satte pallen under hennes fötter och hon kröp mycket bekvämt upp i soffhörnet och bäddade omkring sig på alla håll med broderade dynor. Jungfrun kom in och satte fram ett bord bredvid henne med en rykande samovar, en tekanna och två glas samt en låda med papyrosser. Sascha serverade teet, tände sin cigarett och sade med en suck af välbehag: »Seså, nu är jag färdig. Nu kan ni börja.»

Han smuttade litet på sitt teglas, lade manuskriptet framför sig, men kom sig ej för att läsa utan blef sittande tyst och såg på henne.

Han var så fångslad af hennes närhet, att han ej kunde upphöra att betrakta henne, och hon afbröt ej med ett ord eller en åtbörd hans alldeles omotive-
rade tystnad. Hon satt med sänkta ögon och så stilla, som om hon suttit för sitt porträtt. Då och då drog hon ett bloss ur cigaretten, men utan att lyfta hufvudet, som hon höll lutadt emot handen. En liten dragning emellanåt kring de starkt vågiga läpparna tycktes liksom antyda ett inre småleende. Hon tycktes ej ha gjort sig så mycket besvär med sin toalett, som det långa dröjsmålet lät förmoda. Hon hade ett slags nationaldräkt, som ryskorna i Finland tycka om att bära om sommaren på landet, emedan den är bekväm och litet vårdslös. En hvit, löst hängande blus, som lemnar formerna fria, med halflånga ärmor och vid kring halsen, rikt broderad framtill med bjärta färger, ett förkläde i samma väg, samt en slät, kort, svart kjol; på håret en liten, helt röd tresnibb knuten i nacken. Under denna lilla röda mössa föll håret fritt ned i två långa flätor med en yppighet, som man sällan finner hos den germaniska racen.

Foten, som hvilade på pallen, var iklädd en röd sammetstoffel, men var hvarken liten eller högvristad. Äfven händerna voro stora, men mycket hvita liksom den kraftiga, runda armen, bar ända till armbågen.

Hon hade äfven för öfrigt denna egendomligt hvita hy, som man ibland får se hos ryskorna; icke den genomskinliga, skära hvitheten hos den nordiska hyn utan en fast, kraftig, sammetsmjuk hvithet, hvilken, i förening med de rödbruna ögonen, gaf henne ett tycke af en vit kanin. Håret hade icke just någon vacker färg, men det var starkt krusigt vid tinnin-garna och i nacken, pannan låg och smal, ögonbry-nen tjocka och nästan sammanvuxna, nedre delen af ansigtet starkast tecknad, hakan mycket rund och fyllig, liksom läpparna, hvilkas djupa, röda färg bjärt afstack mot kindernas hvithet.

Holm hade god tid att göra alla dessa iaktta-gelser, medan hon satt där tyst framför honom. Han såg, att hon ingalunda var någon felfri skönhet och dock kände han med en viss ångest, att hon blott behöfde slå upp de där stora, heta ögonen, hvilkas blick var liksom inbränd i hans själ, för att förmå honom till en stor dårskap.

Stillheten i rummet afbröts plötsligt af en ring-ning på tamburklockan. Sascha lyfte något litet på ögonlocken, sträckte på sig och sade med en suck: »åh! nu bli vi störda! Vi hade det så tref-ligt!»

Georg reste sig hastigt. »Skall jag säga till att ni ej tar emot?» frågade han, ifrigt.

Hon kastade en sidoblick mot dörren och dröjde, innan hon svarade. Strax därefter visade sig en herre

på tröskeln; det var samme ryske officer, som Georg hade sett i hennes sällskap i Brunnsparken.

Han kastade en misstänksam och forskande blick på Holm, i det han gick fram och kysste Saschas hand, hvilken hon räckte honom utan att resa sig eller ens upplyfta ögonen, men med ett småleende, som retade Georg.

»Monsieur Holm, poëte — Colonel Baschyloff, en af min mans forna adjutanter», presenterade hon och sjönk åter tillbaka mellan kuddarna.

Georg ryckte till och tog ögonblickligen sin hatt för att taga afsked.

»Går ni redan?» frågade hon.

»Jag vill inte uppehålla er längre, då ni nu i alla fall har så angenämt sällskap», anmärkte han i en ton som han ville göra mycket satirisk, men som hon ej tycktes bemärka.

»Ni störde oss», sade hon på fransyska till Baschyloff. »Herr Holm skulle just låta mig höra några af sina poem.»

Öfversten anmärkte artigt, att hans närvaro väl icke behöfde hindra.

Sascha brast ut i skratt, ett plötsligt, litet högt och ohyfsadt, men musikaliskt skratt.

»Ni vill väl inte i alla fall på allvar, att man skall läsa poesi för er, Peter Feodorowitsch», sade hon.

Holm bugade sig på litet afstånd.

»Ni kommer väl då igen en annan gång?» sade hon till honom.

Han mumlade något om, att hans tid var så upptagen, och gick med en liten kastning på hufvudet, som var egendomlig för honom, då han var upprörd eller missnöjd.

Ett par dagar därefter läste Georg upp ett nytt poem i kretsen af några vänner. Det var en glödande, erotisk dikt om en kärlek, som dolde sig för världen, om hemliga möten och stulna kyssar, om en lidelse, som brann i blodet utan att utgå från hjärtat, som föraktade sig själf, och som redan från början bar inom sig fröet till öfvermättnad — och som dock just ur medvetandet om sin korta varaktighet sög sin största sötma och berusning.

Af en eller annan anledning slog denna dikt ej an på kamraterna; Rydberg uttalade sig genast starkt ogillande om den, och den tycktes på dem alla ha gjort ett obehagligt intryck.

»Skepticism passar ej i lyriska dikter», anmärkte en. »Den kärlek man besjunger måste man tro på.»

»Det är dessutom ganska svagt i formelt afseende», yttrade en af de andra.

»Ingen skald kan alltid vara på höjden af sig själf», sade Rydberg och slog honom på axeln, då han såg hur hans ansigte mörknade vid detta klander. »Du är för ögonblicket ej riktigt i din normala sinnesstämning och din sångmö mår illa däraf. — Det är altsammans reminiscenser från mötet i Brunnsparcken, kan jag förstå!» tillade han lägre.

»Aha! det var just hvad jag anade!» utbrast

Georg. »Det ligger en tendens i ditt ogillande af min dikt.»

»Tror du det? Nå, men alla de andra då?»

»Du yttrade dig först. De låta alltid inverka på sig af dig.»

Han ryckte ned sin rock från klädhängaren, tog hatten och gick sin väg, synbart djupt sårad af den brist på sympati han rönt. Han hade blifvit så bortskämd af sina framgångar och hade ett sådant behof af bifall, att han var ur stånd att med jämnvigt bära den minsta motgång i den vägen. Och som han ännu var i den stämning, som skapat hans dikt, kunde han ej själf betrakta den kritiskt.

Hans väg förde honom nedför Kaserngatan, och då han gick förbi Saschas upplysta fönster, föll det honom in att gå upp till henne och låta henne höra dikten. Det skulle dock vara roligt veta, om ej åtminstone hon förstod att uppskatta den.

Hon var icke ensam; Baschyloff och ett par andra ryska militärer voro där. Han ville vända om, då han hörde deras röster, men dörren till salongen stod öppen och Sascha såg honom, då han talade med jungfrun. Han såg hur det lyste till i hennes ansigte, hon kom springande emot honom i tamburen och räckte honom båda händerna. »Hvad jag är glad, att ni kom!» sade hon med litet flämtande

stämma. Jag har väntat er alla dagar och alla tider på dagen.»

»Men ni är inte ensam», invände han i litet kylig ton. Han stod ännu med öfverrocken på och hatten i hand.

»Jag skall snart afskeda dem allesammans», inföll hon genast. »Kom bara in!»

Men Holm var mycket litet hågad att blanda sig med dessa ryssar, som han hälst gick ur vägen för.

»Jag tänkte läsa för er, efter vi blefvo hindrade härom dagen», sade han. »Hur snart kan jag träffa er ensam?»

»Om en timme», svarade hon lifligt. »Om en timme lofvar jag, att alla skola vara borta. Det är ju säkert, att ni kommer igen», tillade hon och gaf honom handen.

Då han såg litet tveksam ut, grep hon hastigt pappersrullen, som han hade i handen.

»Den behåller jag som säkerhet», sade hon.

Hon hade dragit igen salongsdörren efter sig, så att ingen där inne hade hört deras samtal. Nu kom hon tillbaka in med pappersrullen i handen.

»Det är dessa eviga lottlistor», sade hon och kastade den vårdslöst ned i en skrifbordslåda.» Denna gång var det en riktigt välklädd herre, som kom med den.»

»Önskar ni inte våra namnteckningar?» frågade Baschyloff och tog åt sin plånbok.

»Åhnej, tack!» sade hon skälmaktigt. »Denna

gång är det verkliga fråga om en vinst, som jag är angelägen om. Jag skall först efter moget begrundande välja mitt eget nummer.»

Hon var glad och munter en stund, men så småningom började hon se trött ut och klagade slutligen öfver hufvudvärk.

»Jag tror jag måste lägga mig tidigt i kväll», sade hon.

Efter denna vink togo herrarne afsked, och så fort de gått släckte hon ljusen i salongen men lät dörren stå öppen till angränsande rum, så att ett svagt ljussken utträngde därifrån. Hon skickade bort jungfrun i ett ärende och passade själf på tamburdörren.

En viss hemlighetsfullhet i hennes sätt att öppna, halfmörkret i rummet, tystnaden, den sena timmen för en visit — kl. var nära 10 — försatte genast Georg i en stämning, som svarade mot hans dikt. Han började längta efter att i verkligheten pröfva tjusningen af det slags kärlek, han besjungit.

Sascha satte sig; hon hade dragit fram chaiselonguen, så att hennes hufvud kom midt i ljusstrålen från det andra rummet — hennes gestalt var för öfrigt höljd i dunkel.

Han försökte att med ögonen spåra dess linier, men skuggorna lade liksom ett täckelse öfver dem. Han kunde följa halsens rundning under den tätt åtsittande klädningen till axeln, men där togo skug-

gorna vid. En hvit hand aftecknade sig klart emot kinden, men armen blef borta i dunklet.

Det föreföll honom som stode han framför en torso och rekonstruerade med fantasins hjälp hela den härliga figuren. Skuggornas mjuka, täckande omhölje gaf en kyskhet åt denna gestalt, som på ett sällsamt och lockande sätt motsades af ögonens glöd.

Han stod och vred pappersrullen i handen, men han såg ej på den utan på henne, då han läste. Hans stämma darrade, då han nästan hviskade fram de glödande orden; det föreföll som om han improviserade dem under ögonblickets stämning. Under den timme han vandrat kring gatorna i väntan på det utlofvade mötet hade han oupphörligt tagit om dikten i minnet och den hade synts honom alt mer matt och otillfredsställande för hvarje gång. Vännernas kritik, som lagt sig kylande öfver hans känsliga sinne, hade beröfvat den hela dess tjusning. Men nu då han framhvisade den härinne i halfdunklet, återfick den sin ursprungliga skönhet sådan denna uppenbarat sig för hans inre, förr än han klädde den i ord.

Hon satt framåtlutad i soffan och lyssande med halföppna läppar; men då han kom till slutet och läste de skeptiska orden om förgängligheten af den kärlek, han nyss så lidelsefullt besjungit, kastade hon hufvudet tillbaka i dunklet mot soffans ryggstöd och lade armarna i kors öfver bröstet. Han såg ej längre

hennes ansigte, ljusstrålen aftecknade nu halsens tillbakaböjda linie och bystens hvälfning. En ny torso!

Georg hade slutat läsningen och det blef en stunds tystnad i rummet. Han väntade — väntade med spänd uppmärksamhet på något yttrande af henne — eller blott en rörelse, som antydde, hvad hon tänkte. Men då hon fortfarande låg stilla, lade han sig ned på mattan nära intill hennes hufvud och sade: »Jag vill läsa min dom i ert ansigte».

Hon rörde sig ej, fast han böjde sig ned tätt öfver henne.

»Ni vet väl själf, att slutet är misslyckadt», sade hon blott.

Han reste sig upp och lade båda armarna på ryggstödet bakom hennes hufvud.

»Ni tror således», hviskade han med läpparna intill hennes hår — »ni tror på en lidelse, som aldrig mättas?»

»Jag tror ingenting», sade hon. »Jag oroar mig aldrig för framtiden. Den nuvarande stunden ensam eger mig alltid helt och hållet. Och om jag älskar — ja, så frågar jag inte för hur lång tid, det bekymrar mig inte — jag skulle tvärtom vilja, om jag kunde, samla all lifvets njutning i ett enda ögonblick.»

»Och sedan?» frågade han med skälvande stämma.

»Sedan!» hon skrattade till och reste sig i sittande ställning.

»Ni förstår bara att *skrifva* om kärlek», sade

hon och stötte bort hans arm, som han sträckte ut för att hålla henne kvar. »Men ni förstår inte att älska, ty då skulle ni glömma, att det fins ett 'sedan'.»

»Vill ni lära mig det?»

»Att glömma?» frågade hon och lade åter hufvudet tillbaka mot soffan och tätt under hans ansigte. Han såg hennes läppar frestande glöda i det uppåtvända ansigtet och han böjde sig ned öfver dem. Hon hvarken undvek eller besvarade hans kyss. Hon låg stilla och såg oafvändt upp i hans ansigte.

»Ja, lär mig att glömma!» utbrast han — »att glömma alt, utom stunden! Lär mig en sådan kärlek, som tror på sig själf och på lyckan!»

»Hvad behöfs det att tro?» sade hon och kastade sig plötsligt tillbaka öfver soffans kant samt lindade armarna om hans hals så tätt, att han knapt kunde andas. »Kan icke ögonblicket vara oss nog?» —

Han drog henne upp ur soffan och fram i ljusskenet.

»Jag börjar bli afundsjuk på den slöja, hvarmed mörkret så hemlighetsfullt dolt dig hela aftonen», sade han. »Nu längtar jag efter att få mätta mina ögon med att se på dig.»

Han sköt henne fram under ljuskronan i det andra rummet, och ljusskenet strömmade likt glänsande floder utefter hela hennes gestalt. Torson var rekonstruerad i alla sina tjusande detaljer och förvandlad till en levande kvinna — och denna kvinna var hans.

Under de följande veckorna var Holm så godt som försvunnen för sina vänner. Han besökte ingen af dem, kom aldrig till deras klubb och träffades sällan hemma. Han visade sig stundom ute i Brunns-parken och på teatern i ett sällskap af ryssar med den vackra generalskan som medelpunkt; ett par gånger sågs han t. o. m. rida i sällskap med henne och öfverste Baschyloff.

Denne var eljest en person, som en finne i hans ställning knapt skulle velat taga af hatten för på gatan, då han var anställd vid det förhatliga ryska gens-d'armeriet, hvilken kår ansågs till för att spionera och afge rapporter till högre ort.

Man talade ibland Holms vänner icke mycket om den tilldragelse, som så hastigt hade skilt honom från dem. Deras diskreta finska natur förbjöd dem i allmänhet hvarje inblandning i hvarandras enskilda personliga förhållanden. Det kunde därför ej falla någon in att till Georg själf yttra någon anmärkning öfver hans förändrade sätt. Rydberg hade varnat honom en gång, halft på skämt, men från den stund, då han fann att det ej var fråga om blott en vanlig kurtis, utan en verklig lidelse, voro hans läppar som förseglade i detta ämne.

Han väntade blott i tysthet på, att denna stora passion skulle förtära sig själf och att Holm skulle återkomma till sina vänner, kanske ej mer samme glade, sorglöse yngling som förr, men måhända i stället klokare och mindre öfverspänd.

»Han måste i alla fall en gång göra en dumhet», sade Rydberg till sig själf, »det låg honom i blodet, han skulle aldrig kunnat *sätta* sig i lifvet förr än han fått en liten åderlåtning och blifvit af med det öfverflödiga ungdomsblodet.»

Oaktadt denna filosofi var dock Rydberg mycket orolig för sin vän och afvaktade med största spänning några symptom af en reaktion.

Georg var under denna tid helt och hållet uppfylld af sin nya lycka; äfven för honom var nu det närvarande alt, han tänkte ej längre på framtiden, frågade sig ej hvad följderna skulle bli af denna i det hela så onaturliga förbindelse. Finnarnes medfödda motvilja och mistroende mot ryskorna i förning med deras betänksamma lynne gjorde en sådan förbindelse till något ytterst ovanligt. Men Georg var ett ögonblickets barn i motsats till flertalet af sina landsmän; han bråddes på sin svenska mor, som var af en liflig och fantasirik natur. Och ödet hade fört honom i Saschas väg just då han mer än eljest var mottaglig för passionens lockande hviskningar.

Och så, som hon förstod att älska! Hur hon kunde hängifva sig! Det fans ett djup af obunden naturkraft hos denna kvinna, som mäktigt fånglade och beherskade hans finare danade natur. Hos ho-

nom hade passionen förnämligast sin källa i fantasin och i en viss nervös känslighet; hos henne åter var alt oreflekterad, obeherskad lidelse. Och därför var det för honom ett slags hvila i denna kärlek.

En vändning inträffade dock snart, men af helt annat slag än hans vänner hade hoppats och än han själf hade väntat.

Då han en afton trädde in i Saschas salong hörde han häftiga och råa röster i rummet bredvid, blandade med snyftningar. Dörren kastades upp och in störtade Sascha, gråtande. I det andra rummet syntes en skymt af en ytterst korpulent dam i en slarfvig morgonrock samt en liten skäggig herre i tofflor; det var hennes föräldrar.

»Jag står inte ut med detta längre», ropade Sascha och sprang emot honom. »Om du verkligen älskade mig, skulle du inte tillåta, att jag behandlades så. Gå in och säg min far — —»

Georg kände en inre rysning vid tanken på att han skulle blanda sig i familjetvister, som fördes i den råa ton, hvartill han nyss varit vittne. Han skyndade sig att i stället afstänga fienden genom att läsa igen dörren till det angränsande rummet, satte sig i soffan och drog Sascha ned i sitt knä.

»För all del, sök att lugna dig, min älskade. Berätta mig, hvad som händt.»

»Jag stannar icke här hemma en timme längre», utbrast hon, skälfvande i hvarje lem af förbittring.

»Det har varit odrägligt nog förut med mammas förskräckliga snålhet. Men nu börjar också pappa att lägga sig i mina lefnadsvanor och vilja corrigera mig! Och i dag förklarade de båda två, att jag är dem en börda och att de inte vidare ämna försörja mig. Hvad vill du nu att jag skall göra?»

Georg teg; han såg blek ut och for nervöst med handen genom håret.

»Nå?» sade hon otåligt. »Har du ingenting att säga mig?»

»Om blott min ekonomiska ställning vore lite bättre», sade han och reste sig. »Men jag har tyvärr stora skulder.»

»Nå, skulder, det ha ju alla menniskor. Min far har i alla tider haft skulder och det har ändå aldrig fattats mig vackra toaletter — min man hade stora skulder och dock lefde vi furstligt i Petersburg — jag vet inte, hur det är, men skulder tyckas aldrig besvära någon människa.»

»Inte ryska ämbetsmän, åtminstone», inföll han, »ty deras inkomster äro vanligtvis mycket elastiska. Men för mig äro de verkligen en allvarsam svårighet, och jag ser ingen utväg — —»

Hon reste sig med ett kallt uttryck i de stora, vanligtvis så glödande ögonen.

»Vi skiljas altså», sade hon.

»Skiljas!» utbrast han och rodnade till. »Hvad menar du?»

»Då du ingenting vill göra för mig måste jag söka på annat sätt skaffa mig en drägligare existens. Jag reser till Petersburg, jag känner en familj där af vårt forna umgänge, hos hvilken jag till en början kan taga in.»

»Det sker inte», utbrast han och grep hennes händer. »Du skulle lemna mig — mig, som älskar dig så att jag för din skull brutit med alt, hvad som förut varit mig kärt — offrat anseende, framtid, alt — nej, nej, det får inte ske — det kan inte ske — det vore det mest onaturliga — det vore ett förräderi! —»

»Hvad vill du då?» frågade hon. »Du hör ju att jag inte kan stanna här — så föreslå mig då någonting. Jag vill göra alt, hvad du fordrar!»

Han gick ett slag öfver golfvet med sänkt hufvud och funderade.

»Det är omöjligt — jag inser, att det är omöjligt», sade han halfhögt för sig själf. »Och dock är det det enda jag kan föreslå.»

»Sascha!» sade han och tog hennes händer. »Vill du dela min framtid — hur anspråkslöst den än må gestalta sig?»

Hon såg frågande på honom.

»Redan innan jag kände dig», fortfor han, »hade jag lemnat in en ansökan till en lektorsplats vid Vasa gymnasium — nu har jag varit nästan besluten att taga den tillbaka igen, emedan jag ej kunde

skiljas från dig — men då du nu i alla fall ej har något hem — vill du följa mig dit som min hustru?»

»Ah, du är tokig!» sade hon och drog undan sina händer. »Du skulle slå dig ned som skollärare i en småstad, du, en skald!»

»Och lefver icke vår störste skald, Runeberg, lycklig och ärad som skollärare i lilla Borgå?»

»Det kan väl hända. Men så är väl också hans hustru 'une petite bourgeoise'. Men jag — jag skulle hamna som en liten skolläraryfru i Borgå!»

Det gick ett stygn igenom honom vid hennes hänfulla ton. Skaldehemmet i Borgå var för honom, liksom för alla hans landsmän, typen för ett hem i äkta, nordisk mening; en fridfull, lugn tillflyktsort, främmande för all verldslig äflan, helgad genom arbete, kärlek och sympati. Midt under hans yraste ungdomslif hade ett sådant hem ofta hägrat för hans inbillning såsom den hamn, där han skulle söka lugn efter lifvets stormar.

Han kände ju också ett sådant hem af egen erfarenhet — hans eget föräldrahem, det stilla, gammaldags enkla presthuset på landet, dit han alltid brukade resa, då han kände behof af ro och harmoni för att kunna arbeta. Och hon vågade skratta däråt, hon, som icke ens var värdig att träda öfver dess tröskel!

Men hon hade rätt. Det var dåraktigt, ja, det var nästan en hädelse att söka ett sådant hem som

nödhamn för deras oroliga lidelse. Ett sådant hem kunde numera aldrig bli hans, han kände, att han för alltid stött sin farkost ut ur hamnen och att det nu ej fans någon annan råd än låta den drifva för vind och väder.

Några dagar efter detta samtal fick Georg en biljett från Sascha med anmodan att genast komma till henne.

»En glad nyhet för dig», sade hon då hon kom emot honom. »Jag har talat med generalguvernören om dig — du vet, att jag har gamla relationer till honom, min man var mycket lierad med honom — och han har lofvat att skaffa dig en mycket god plats. Du skall få en censorsbefattning — jag vet icke närmare hvad det är, men du skall gå upp till grefven i morgon, så får du veta mer — men så mycket vet jag redan, att det är goda inkomster och det är ju hufvudsaken för oss.»

Georg hade låtit henne tala till punkt utan att afbryta henne, nu reste han sig upp och sade häftigt: »Det är en plats, som jag aldrig kan antaga. Det är nästan en skymf att föreslå mig den — icke af dig, ty du förstår det ju inte, men af grefven. Han vet mycket väl, att ingen finne, som har något anseende att uppehålla, kan åtaga sig en sådan befattning.»

»Hvad menar du med det?» frågade hon kallt.

»Ja, detta är en sak, som du naturligtvis inte kan förstå. Men censuren är i Finland en ytterst förhatlig institution, och då den genom ett kejsarligt maktspråk infördes, var det som en tyst men allmän öfverenskommelse, att ingen finne kunde befatta sig med denna sak.»

»Ah!» sade hon med ett tonfall af förakt. »Jag har intet tålmod med era puerila nationalitetssträfvanen.»

»Men detta är något vida mer än en nationalitetsfråga», invände han. »För oss, som älska friheten, betyder det en kränkning af våra heligaste rättigheter. Och för mig, som alltid varit bland dem, som ifrigast kämpat för vårt lands frigörelse från alla despotismens former, vore det rent af en handling af fosterlandsförräderi att åtaga mig en sådan plats, och så skulle det också betraktas af alla mina vänner.»

»Bah, fosterlandsförräderi!» inföll hon hånfullt. »Åh, jag förstår dig nog — du tar detta till förvändning — den stunden har redan kommit, som du talade om i den där afskyvärda dikten — tre veckor har vår kärlek varat — det är redan för länge!»

»Du vet, att det inte är sant!» utbrast han. »Du vet, att din kärlek för hvarje dag blifvit mig mer, och att jag inte vidare kan skiljas från dig. Men då vi ändå ega hvarandra, så behöfva vi ju inte nu ta något förhastadt steg. Om vi vänta, så öppnar sig kanske någon annan utväg.»

»Men när jag inte nu vill vänta! Hvarför skulle

jag fortsätta mitt nuvarande lif, då jag är trött på det. Tror du inte, att det fins tusen möjligheter för mig?»

»Sascha!» utbrast han och grep hårdt om hennes handleder samt ryckte henne intill sig. »Du gör mig galen genom att tala så. Om du ännu älskar mig, såsom den första dagen, vet du att det ej fins mer än *en* möjlighet för dig.»

»Ja, den att tillhöra dig», sade hon med plötslig öfvergång, lösgjorde sina händer och slog armarna om hans hals. »Och för dig fins också blott *en* möjlighet, blott *en*, förstår du.»

Han kände sitt motstånd vika; han kände huru pligtkänsla, fosterlandskärlek, alla de ideal, som hägrat för hans ungdom, långsamt och oåterkalleligt gled undan vid denna kvinnas famntag. Med henne hängande vid sin hals satte han foten på dem och trampade på dem; och icke ens den känsla af bittert själfförakt, som uppstod inom honom, kunde nu hålla honom tillbaka.

Georg Holm och Alexandra Popoff voro gifta sedan ett par månader. Några dagar efter det han antagit platsen som censor hade Holm mött sin bästa vän, Rydberg, på gatan, och denne hade gått undan för att ej behöfva hälsa på honom. Georg hade tagit fatt honom och slagit honom på axeln.

»Hvad går åt dig, Rydberg, känner du icke igen mig?»

Rydberg hade då vändt sig om och sett honom rätt i ansigtet med detta hot i blicken, som gjorde honom så fruktad af sina motståndare. »Nej, jag känner dig icke», hade han svarat.

Detta var början till den sociala bannlysning, som plötsligt drabbade den fordom så afhållne och uppburne mannen. Ingen af hans förra vänner ville kännas vid honom, och då han med sin hustru gjorde visit i familjer, där han förr varit upptagen som barn i huset, blefvo de icke mottagna, och ingen besvarade deras besök. Han fann sig snart tvungen att umgås uteslutande inom den honom så osympatiska, ryska societeten, där hans hustru fortfarande jagade efter nöjen och förströelser. Han var här ingenting annat än den vackra Alexandra Paulownas man. Hvem frågade här efter hans skaldegåfvor, hvem delade eller förstod här hans känslor och intressen.

Han upphörde alldeles att dikta. Bifall och sympati var den lifsluft utan hvilken hans sångmö ej kunde lefva; och var icke hela hans diktning numera en lögn?

Och hans hem erbjöd honom föga ersättning för den kedja af inre och yttre förödmjukelser, hvaraf hans lif var sammansatt.

Sascha hade hela den slaviska naturens lättja; hon afskydde alt besvär, all omtanke, och lät huset skötas af tjänare, som ständigt måste ombytas på

grund af matmoderns häftiga lynne. Den oordning hon spred omkring sig plågade Georg mycket. Han kom från ett ytterst ordentligt hem och hans ungkarlsbostad hade alltid utmärkt sig för en nästan kvinlig prydighet.

Därtill kom att hans affärsställning blef mer och mer brydsam. Flere af hans forna vänner hade sagt upp lån, som han haft räntefria i många år, och hans inkomster räckte på långt när ej till för alla de kraf, som gamla skulder och hustruns dyrbara lefnadsvanor stälde på hans kassa.

Och den kärlek, som skulle ersätta honom alt! Denna passion, på hvilken tviflets mask från början gnagde, hade mycket snart förlorat hela sin tjusning; och då han ej längre älskade sin hustru, uppreste sig hela hans finkänslighet mot det ouppfostrade och råa i hennes halfbarbariska natur.

Hennes kärlek öfverlefde hans; hennes kyssar voro ännu lika heta, då hans läppar kalla, matta och likasom vissna mötte hennes. Men då hon fann, att hon ej längre kunde återtända den lidelse, som hon såg hastigt slockna under sina ögon, greps hon först af en våldsam vrede. Hon öfverhopade honom med förebråelser och skymford, men då hon såg honom lyssna härtill, halfiggande i en gungstol, med bleka kinder och ett trött och nervöst uttryck kring munnen samt utan att försöka svara henne, började hon förakta honom. »En svag, ynkelig stackare», sade hon för sig själf.

Och från den dagen började Baschyloff att åter umgås hos henne.

En ung bildhuggare hade nyligen fullbordat en byst af Georg Holm i kroppsstorlek, ämnad för följande års salong i Paris, der konstnären hoppades att med sitt vackra arbete skaffa sig ett namn. Man kunde också ej önska sig en bättre modell; hufvudets form, hårets mjuka fall, de drömmande ögonen, de rörliga läpparna — ett riktigt skaldehufvud med något af Weltschmerz i ögonen och ett litet drag af förakt kring den veka, nästan kvinligt fylliga munnen, som öppnade sig något vid ena mungipan.

Konstnären hade begärt att få utställa den i Frenckellska boklådan, i hörnet af Esplanaden och Unionsgatan, och stora grupper af åskådare samlade sin snart kring fönstret. Holm kom gående nedåt Esplanaden och hörde, då han gick förbi, några studenter yttra sig hänfullt om den finske skalden, den varme patrioten och frihetsvännen, som nu för tiden skördade ryskt guld såsom det fria ordets förtryckare.

Från denna stund gick Georg långa omvägar för att undgå det Frenckellska hörnet. Det var ej blott åskådarna, som hånade honom, det förekom honom, som om konstverket själf gjorde honom förebråelser. Hvarför hade konstnären inlagt denna djupa sorg i blicken och detta förakt — själf förakt — kring de mjuka läpparna?

Alt sedan den dagen, då Georg skriftligen under rättade sina föräldrar om sin förändrade lefnadsbana,

hade han ej hört ett ord från dem. Han kunde ej misstaga sig på, hvad denna tystnad innebar; han visste, att hans far dömde honom lika strängt som alla andra och hans mor — hon skulle nog velat skrifva, men i hemmet var faderns vilja lag. Då nu julen nalkades, kunde han dock ej motstå sin längtan efter föräldrahemmet. Han skref till sin mor och frågade, om han och hans hustru finge komma hem på ett besök. Han fick svar med omgående från fadern. Det var blott ett par rader, innehållande att som hans syskon och svågrar tänkte komma hem till julen och dessutom några andra släktingar väntades, fans det intet rum för dem i prestgården.

Intet rum för honom i prestgården! Han visste nog, att hans mor ej skulle tvekat att flytta ur sin egen sängkammare för att bereda honom rum. Den ordknappe, inbundne fadern, med sin äkta finska blyghet för att gifva ord åt sina djupaste känslor, hade med detta korta, formella svar sagt sitt sista ord åt en son, på hvilken han hade byggt stora förhoppningar, men som bittert svikit dem alla.

Det var en kall dag i April. Den isiga dimma, som i Helsingfors är så vanlig, i synnerhet denna årstid, låg tung öfver staden. Det hade knapt varit ljusst på hela dagen, nu var det eftermiddag och redan skumt.

Georg, som på senare tider tagit sig den vanan

att göra långa, ensamma vandringar, oftast utom staden, kom i dag händelsevis att gå åt kyrkogården till. Han stannade, då han hörde studentsång vid en graf, som tycktes vara nyss igenkastad, då den svarta mullen låg obetäckt af snö. Han frågade en af de kringstående, hvem som här var begrafven, och fick till svar, att det var gamle gubben Rask, väl bekant i Helsingfors såsom en af de sista veteranerna från 1809 års krig. Studenterna hade nu samlats vid hans graf för att bringa honom en sista hyllning.

Hvilka minnen detta väckte. Holm hade varit med om många liknande demonstrationer, där man velat visa sin tillgifvenhet för det gamla fosterlandet, och där känslan af det vågade eller åtminstone ogrundliga mot de nuvarande myndigheterna, som ett sådant steg innebar, blott ytterligare höjde feststämningen. Det var när man var ung; när man blef litet äldre, lärde man sig fort att vara mer betänksam och försiktig; men om man var mindre demonstrativ, var man ej därför mindre varm för hvarje minne, som sammanband det närvarande med det förflutna.

Men i dag var det ej blott unga studenter, som trotsade grannlagenhetens och försiktighetens fordringar; Holm började snart att bland de församlade igenkänna flere af sina gamla kamrater.

Gamle Rask hade varit med och kämpat och blödt i ledet vid de svenska brödernas sida för deras gemensamma fosterland, han hade deltagit i de härliga segrarna vid Lappo och Alavo, han hade blifvit

sårad och tagits till fånga vid Wirta bro, och medan han var i Ryssland i fångenskap hade hans hustru och barn dött af svält hemma i stugan — hvarje barn kände hans historia, och det var endast Holms ytterliga isolering som kunde förklara, att han ej hade hört talas om hans begrafning.

Det rörde sig något underligt inom honom. Att han skulle stå där vid ett sådant tillfälle ej blott som en främling, utan som en fiende — ja, nära nog som en spion — det var i själfva verket så onaturligt, så — ja, en spion! så skulle han säkert betraktas af de unge, om de igenkände honom. Skulle han icke tänkt det samma själf i deras ställe?

Sångföreningen hade, då Holm trädde ut ur den, lidit en känbar förlust, ty den egde ingen första tenor som kunde ens tillnärmelsevis ersätta honom. Men nu fick sången plötsligt en oväntad förstärkning. Hvarifrån kom den klockrena tenor, hvars höga toner trängde igenom och svingade sig upp öfver alla de andra stämmorna?

»O land, du tusen sjöars land,

Där sång och trohet byggt»,

klingade det i gripande toner fram genom den disiga luften.

Hvarje hufvud vände sig om vid det oväntade ljudet af en länge saknad stämma; men hur fort de alla vände sig bort igen utan en min af igenkännande!

Vid sångens slutord hördes den första tenoren ej längre:

»Vår forntids land, vår framtids land
Var för din fattigdom ej skyggt,
Var fritt, var gladt, var tryggt.»

— — — — —

»Och högre klinga skall en gång
Vår fosterländska sång.»

Från kyrkogården tågade skaran under sång till studenthuset. Det var 60:de årsdagen efter slaget vid Sikajoki, och man samlades för att fira detta höga minne. Holm slöt sig till tåget, men ingen låtsade se honom, utan han omgafs af ett litet tomrum på alla sidor. Han var åter i kretsen af sina gamla kamrater, och dock, hur ensam!

Hela hans inre varelse hade råkat i uppror, det arbetade våldsamt inom honom, och han kände att han måste låta det bryta fram i någon form. Han hade förr i ovanlig grad egt förmågan att improvisera och med sina ord elda och hänföra sina åhörare. Om han skulle försöka det ännu en gång! Om han skulle gifva uttryck åt alla de känslor, som jäste inom honom! Om han skulle kunna tala så, att alt missförstånd häfdes och att hans gamla vänner kände att han ännu i själ och hjärta var en af dem! Det skulle kanske kosta honom hans plats, men det frågade han ej efter i detta ögonblick.

Då han sprang upp i katedern, blef det med ens alldeles tyst i salen. Han tvekade och kastade en orolig och spörjande blick på sitt auditorium. Han kände i detta ögonblick att något fattades honom för

att inspirationen rätt skulle bära honom; det var den sympati, hvaraf han alltid förr känt sig lyft och understödd.

Han visste ej rätt hur han skulle tolka uttrycket i alla dessa ansigten, som voro vända emot honom, det föreföll honom nästan som om det låge något hotande i deras uppsyn.

Han började med litet osäker stämma:

»Kamrater!»

Han hade ej hunnit längre, då en hvissling lät höra sig från salens bortersta hörn och därpå ropet: »Ut med pressombudsmannen!»

Det var en helt ung student, blek, med ögon som lågade af förbittring. Han var den tongifvande inom en krets af de yngre studenterna; dessa följde signalen och snart hördes spridda röster från flera håll ropa: »Ut med Holm! Ned med pressombudsmannen!»

Därefter blef det så tyst, som vore salen på ett ögonblick utrymd. En sådan opinionsyttring var något ytterst ovanligt och endast förklarlig genom den stämning, som aftonens fest hade framkallat; men själfva orostifterne sågo nu på hvarandra, häpna öfver hvad de gjort.

Holm stod ännu kvar på katedern; han stödde sig vacklande mot pulpeten och strök med handen öfver ögonen som för att reda sina tankar. Efter en stunds tystnad försökte han åter att tala:

»Kamrater! Mine herrar!»

»Ned!» ropade nu en stark stämman — denna gång blott en enda. Men det var Rydbergs röst, hans äldste och bästa väns!

Holm lyfte hufvudet och mötte Rydbergs blick — en hård och obeveklig, nästan hatfull blick. Han gjorde intet vidare försök att tala. Då han gick ned från katedern svartnade det för hans ögon, så att han snubblade mot en bänk och var nära att falla. Man röjde väg för honom och han gick genom salen med litet slingrande gång och några nervösa ryckningar på hufvudet, som tydligen voro ett försök att se obevärad ut, under det blickarna samtidigt irrade skygga omkring som en brottslings. De fleste vände bort hufvudena då han gick förbi; kanske i denna stund mindre af hat än af en grannlagenhetskänsla, som gjorde det pinsamt för dem att se honom i hans nederlag. Själve Rydberg bet sig hårdt i läppen och det glimmade till något fuktigt i de kalla ögonen.

Dörren slöts efter den fordom så afhållne kamraten, sångaren, skalden. Det blef en lång, beklämd tystnad i salen, men slutligen sprang Rydberg upp i talarestolen och höll ett tal, som sent skulle glömmas af de närvarande. Ingen hade någonsin förr sett Rydberg i ett så upprördt tillstånd och aldrig förr hade han talat ett så gripande och så upphöjdt språk. Han inskräpte med ord, sådana som endast han kunde finna, det oundgängligen nödvändiga i en fast och stark sammanslutning mellan alla dem, som ville bevara Finlands nationela tillvaro, dess självständighet

och dess urgamla, svenska kultur mot de faror, som hotade från det mäktiga tsarriket i öster. Hans tal var ett själf försvar för aftonens skoningslösa handling, och den djupa smärta, som ännu vibrerade inom honom, gaf en innerlighet och styrka åt hans ord, som gjorde honom vältalig. Han kände själf och alla de närvarande kände det också, att om i deras krets i denna stund fanns en enda mindre pålitlig person, så var genom detta tal den ansedde vetenskapsmannens framtid vid universitetet stängd. En högtidlig stämning låg därför öfver församlingen. Den ene af deras främste män hade nyss utvisats ur deras krets som en förrädare; den andre höll måhända nu sitt afskedstal till dem.

Utanför i mörkret på gatan stod Holm, stödd emot en lyktstolpe. Han hade flere gånger slagit upp ögonen, men blott för att finna att han ingenting såg, att det var svartaste natt omkring honom, att det gnistrade och sprakade rundt omkring utan att ändå sprida den minsta ljusstråle.

Men den kalla luften botade honom snart för denna svindel. Nu såg han åter upp och det glimmade till i hans ögon af ett nyfattadt beslut. Han gick till Hoffmans järnbod och köpte sig en revolver. Så fort han väl hade den i sin hand blef han lugnare. Han lade den framför sig på bordet, då han kom hem, och började rasonnera med sig själf.

»Ärelös — skymfad — lyst i bann!» sade han.
»Hur är det möjligt att lefva efter detta! Och

ändå, om jag tar lifvet af mig själf — skall icke det vara att lägga en ny skymf till de andra — det skulle ju vara att erkänna sig ha förtjänt att bli så behandlad som i dag. Och har jag väl förtjänt det? Är det rättvist att behandla mig som en fosterlandsförrädare därför att jag förvaltar ett ämbete, som är fullkomligt hederligt? Nej!»

Han steg upp och läste in revolvern i en skrifbordslåda.

»Endast den, som är dömd inför sin egen, inre domstol, har rätt till förtviflan», sade han. »Jag skall icke dö som en fosterlandsförrädare, då jag aldrig varit det i mitt hjärta. Jag har ju min diktargåfva — vilja de ej tillåta mig att tala till dem, skall jag skriva — ännu har jag ej sagt mitt fosterland mitt sista ord.»

Han satte sig ned vid skrifbordet, tog papper och penna och skref genast en dikt, som han ville göra till ett förtviflans och förbittringens skri öfver den orättvisa, hvarmed man behandlade honom, det förfärliga missförstånd hvarför han var utsatt. Men förunderligt! lika glödande som hans känslor voro i denna stund, lika färglös och kall blef hans dikt. Han sade sig själf, att såret var för färskt, smärtan vibrerade ännu för häftigt i hvarje nerv — men längre fram, då glömskan började lägga en läkande hinna däröfver — då dagens tilldragelser kommo på tillräckligt afstånd från honom för att kunna öfver-skådas, då —

Men bredvid denna lugnande och tröstande tankegång gick en underström af fåfängt nedtystade invändningar. Han hörde sina kamrater tala till sig med hundrade röster. »Du vet, att du ljuger!» sade de. »Du vet, att vår dom öfver dig är rättvis. Du vet, hur svår vår ställning är, du vet, att vi måste vara omutligt stränga mot hvar och en, som sviker vår fana. Du vet, att du ej längre är värdig att i dikten tolka de känslor, som röra sig inom dina landsmäns bröst — lägg ned din lyra, den kan numera endast framkalla falska toner.»

Och erinrande sig ett bekant yttrande af en af Finlands mest berömde söner, hörde han plötsligt hundratals, ja, tusentals röster, som ropade till svar på hela hans diktning:

»Han talar ej längre å våra vägnar! Han talar ej å våra vägnar! ej å våra vägnar!»

Då han följande förmiddag kom in i sin hustrus salong, fann han Baschyloff där.

»Ni har begått en stor oförsiktighet genom att deltaga i demonstrationerna i går», sade denne till honom. »Många högst taktlösa yttranden lära ha blifvit fällda, och det kommer att ge anledning till obehagligheter. Generalguvernören är ytterst förbitterad och besluten att vidtaga stränga åtgärder. Troligtvis bli några af de mest ogranliga talarne relegerade, och er forne vän, Rydberg, lär komma att

mista sin plats. Och för er är saken också mycket betänkelig, ni är svårt komprometterad genom att ha deltagit.»

Skulle Rydberg mista sin plats?» utbrast Georg. »Det vore skamlöst! Rydberg, en af de mest framstående af alla våra yngre akademici!»

»En farlig och taktlös person», inföll öfversten. »Grefven har länge haft ett godt öga till honom. Han är sedan gammalt känd för demagogische Umtriebe.»

»Hvad ha vi nu med Rydberg att göra — en af de obehagligaste och fulaste människor, jag sett», inföll Sascha otåligt. »Det är om dig, det är fråga. Du tänker bara på dig själf och dina småaktiga kamrattvister, och frågar ej efter, om du störtar mig i fördärfvet.»

»Jag har ingenting med den här saken att göra», sade Georg med bitterhet. »Mina kamrater voro alt för måna om mitt anseende för att tillåta mig att kompromettera mig. Jag har icke hållit något tal och icke heller varit närvarande mer än en kort stund.»

»Nå, i så fall är ju saken lätt arrangerad för er. Ni var likväl med i processionen från kyrkogården och är således tvungen att förklara er. Men gå blott upp till grefven och säg honom, att ni ogillar demonstrationerna och att ni ej deltagit i dem.»

»Det kan jag icke göra, ty jag ämnade deltaga.»

»Ämnade ja, det betyder ingenting. Här är det

endast fråga om handlingar och icke om känslöstämningar. Ni låter kalla er som vittne vid undersökningen, och därmed är saken klar.»

»Ni tar mig då för en riktig skurk!» bröt Georg ut.

Sascha hade följt samtalet med spänd uppmärksamhet.

»Är du då icke i alla händelser tvungen att vittna, om du blir kallad?» frågade hon i en mycket torr och affärsmässig ton.

»Ingen kan tvinga mig till det», svarade han. »Jag behöfver ju blott förklara, att jag är lika skyldig som de andra — —»

Sascha gaf med foten en stöt åt pallen, så att den flög långt utåt golfvet, och sprang upp.

»Du kan väl inte vara nog dårhusmessig att göra det», utbrast hon.

»Det är inte första gången du finner dårhusmessigt, hvad som för mig är en simpel nödvändighet», svarade han och flydde skyndsamt ur rummet, bäfvande tillbaka för denna våldsamma naturs häftighet, som han i sitt nervösa tillstånd kände sig ej kunna fördraga.

Han gick och dref omkring ute ända till inemot aftonen. Slumpen förde honom nedåt Esplanaden, och utan att han tänkte på hvart han gick, befann han sig plötsligt i hörnet vid Frenckells boklåda. Han kastade en skygg blick åt båda gatorna, men de voro alldeles folktomma, med undantag af en och annan iswoschik, som rusade förbi med en åkande,

insvept i pels intill öronen, ty det var en hvinande storm. För första gången stannade han och betraktade det ädelt formade, ungdomliga hufvudet. Det sista halfåret hade förändrat hans utseende så mycket, att han nu kunde betrakta denna sin afbild med en helt och hållet objektiv blick. Det var icke han själf sådan han nu var — eller rättare sagdt, det var han själf, ty hans nuvarande jag var icke längre han. Det var han själf, sådan han innerst var — och sådan han skulle lefva för efterverlden. Han betraktade sig själf med efterverldens ögon. Detta ädla Byron-hufvud, som i afbildningar skulle spridas med hans nya dikter öfver hela landet, skulle bevara för efterverlden bilden af en högstämd skaldenatur — och om också en dunkel saga skulle hviskas man och man emellan om ett lif, som var fläckadt af svaghetssynder, så skulle detta väcka mer deltagande än ogillande. Hur mildt dömde man icke nu för tiden om Byrons på sin tid så bittert tadelade lif! Hans fel syntes för efterverlden så sammanhänga med hela hans personlighet, att man skulle älskat honom mindre, om hans lif varit mindre lidelsefullt upprördt och felande.

Ja, om han blott förmådde dikta något af varaktigt värde, så skulle hans minne lefva renadt och frigjort från den besudlande inverkan af yttre tillfälligheter, framkallade af den nödvändiga kampen för tillvaron. Och förmådde han då icke det? Hade han icke en ovanlig begåfning och hade han icke

nu mottagit det lidandets eldsdop, utan hvilket ingen blir invigd till ett högre diktarkall!

Och att blifva störtad nu, just nu, då han kände inspirationen vakna igen, och då han mer än någonsin var i behof af lugn och frihet från materiela omsorger! Var då icke diktningen skaldens högsta kall? Och var det ej hans rättighet och hans pligt att för detta offra hvarje ringare hänsyn. Om han nu gick och angaf sig själf — skulle han därigenom återvinna sina förra vänners tillit, sin egen inre jämnvigt? Nej. Och det vittnesmål han kunde aflägga var dessutom så oväsentligt. De par tal, som hållits i hans närvaro voro ej egentligen komprometterande — han skulle ej störta någon genom att vittna, men rädda sig själf.

Då han senare på aftonen kom tillbaka hem, fann han sin hustru i tårar och sysselsatt med att packa in några saker i en koffert.

»Hvad ämnar du göra?» frågade han.

»Jag gör mig beredd att följa dig.»

»Mig! Hvart?»

»Hvart! Ja, det vet jag inte. Men det minsta som kan hända dig är att du blir landsförvist och då få vi väl söka upp någon fläck, där vi kunna gömma vår skam och vårt elände.»

»Du öfverdrifver!» inföll han. »Så farligt är de på långt när inte. Att jag mister min plats kan visst hända, men —»

»Och är inte det detsamma som misère?» frå-

gade hon. »Hur skall du sedan någonsin kunna få någon plats? Med det svenska partiet och dina gamla vänner har du ohjälpligt brutit — hvarför då inte fullfölja, hvad du börjat och sluta dig helt till det ryska?

Men det är detta, jag föraktar hos dig!» fortfor hon med stegrad häftighet, och hennes ögon började brinna. »Denna slapphet, detta vacklande, detta, att du aldrig har mod att göra något helt. Jag har älskat dig — du vet själf, hur jag har älskat dig, hur jag lockade och drog dig till mig, hur jag nästan tvingade dig att gifta dig med mig, hur jag hängaf mig åt dig så som kanske ingen annan kvinna — säkert ingen af din egen nation — skulle gjort. Och nu föraktar jag dig så djupt, så gränslöst, att jag — jag skulle vilja slå dig för att visa hur djupt jag föraktar dig!»

Hon stod framför honom som en verklig furie; ögonen glödde röda i det bleka, hvita ansigtet.

»Gör det!» sade han med ett brustet tonfall och sänkte det vackra, lockiga hufvudet mot hennes upplyfta hand. »Skymfa mig — förakta mig! du kan inte göra det djupare, än jag i denna stund föraktar mig själf.»

»Ah, fraser!» utbrast hon och drog undan sin hand. »Jag har intet tålmod med fraser. Visa mig genom en enda handling, att du har mod att göra något för mig.»

Han stod och fubblade med handen i fickan; nu drog han fram ett visitkort och kastade det på

bordet framför sin hustru. Det var Baschyloffs kort och därpå stod skrifvet med blyerts: »Le comte vous recevra à sept heures ce soir.»

Sascha läste det och blickade häpen upp.

»Du har bedt att få uppvakta grefven?» frågade hon, liksom famlande efter meningen med detta.

Han böjde helt litet på hufvudet.

»Och du har audiens — i afton?» fortfor hon i samma sväfvande ton. Han stod med ryggen vänd åt henne och hufvudet nedsjunket mellan axlarna samt stödjande sig med handen emot bordet.

Han svarade ej.

Hon kastade instinktmessigt en blick på klockan. »Åtta», sade hon. Hon såg åter på kortet. A sept heures!»

»Georg!» utbrast hon, och en triumferande blix sköt fram i hennes ögon. »Du har redan varit där? — Och du har gjort ursäkter, inte sant? Du har låtit kalla dig som vittne?»

Han stod fortfarande vänd ifrån henne, men han förde de knäppta händerna öfver hufvudet och gaf ifrån sig en suck, som lät som ett kväfdt skri. Därefter släppte han sig handlöst ned på en stol och dolde ansigtet i händerna.

Ögonblicket därefter låg Sascha på knä bredvid honom, lindade sina armar om hans hals och hviskade med de heta läpparna mot hans kind: »detta har du gjort för min skull! Du älskar mig då ännu?»

Han ryckte till vid hennes vidrörande, tog häf-

tigt hennes händer från sin hals och slängde dem undan samt sprang upp och ut ur rummet. Han erfor en verklig vänjelse vid hennes omfamning, den föreföll honom som en Judaspenning, hvilken bjöds honom som priset för hans förräderi.

Sascha såg efter honom med händerna krampaktigt knutna och stampade i golvet af förbittring och förödmjukelse; strax därefter kastade hon sig ned på mattan och bröt ut i våldsamt gråt.

»Han är en stackare! en stackare!» snyftade hon. »Vore han inte det, kunde jag ännu älskat honom. Nu är det för sent.»

Några minuter senare afskickade hon en jungfru med en biljett till Baschyloff.

Följande dag på aftonen satt Georg vid sitt skrifbord, som han under hela det sista dygnet endast för korta stunder lemnat. Inspirationen hade ej ännu velat rätt komma i gång; han ref oupphörligt sönder hvad han skrivit. Tankarne hade han nog — hela planen till sitt stora verk — men formen sökte han ännu förgäves.

Kunde han blott få vara litet i ro för dessa ständiga själs-skakningar, så skulle det nog gå. Blott en dags lugn — en enda natts glömska — så att dessa nervösa ryckningar och plötsliga rusningar af blodet till hufvudet gifve med sig litet — sedan skulle han nog skriva!

Nu hade han i dag fått en underrättelse, som skakat honom djupt. Hans far var i staden, han stod

i tidningen bland anmälde resande. Georg hade gått till hotellet, där han bodde, men vändt om vid porten; han hade ej mod att möta honom. Nu satt han i spänd väntan, lyssnande till hvarje ljud. Skulle ej fadern komma till honom? Och hur skulle de mötas?

Upptagen, som han var af dessa tankar, hade han icke märkt, att det fattades olja på lampan. Den slocknade och det blef alldeles mörkt i rummet, men hans hufvud sjönk blott alt djupare ned i händerna, där han satt med armbågarna hvilande på skrifbordet.

Nu hördes steg på gatan — icke af en, nej af flere personer. De stannade utanför fönstret, han steg upp och drog upp gardinen för att se hvad det var. I samma ögonblick bröt det ut ett förfärligt oväsande utanför. Det var en grupp studenter, som uppvaktade honom med s. k. kattmusik, det yttersta uttrycket för studenternas förakt. De skramlade med bleckflaskor, dunkade på kopparkastruller, blåste i hvisselpipor och ringde med små bjällror, framkallande de ursinnigaste disharmonier.

Midt ibland sig buro de något högt, hvitt föremål; det var klart månsken och Georg igenkände sina egna anletsdrag. Det var hans porträttbyst, om-lindad kring hufvudet med en krans af enris. Han kunde i månskenet tydligt skönja det Byronska trotset kring läpparna, det vemodiga draget kring de tomma ögongloberna.

Hans vackra byst, som i afbildningar skulle flugit kring landet! det var i sanning en raffinerad hämd!

Hans byst, som för honom hade representerat hans eget jag i efterverldens ögon! Var detta således efterverldens dom öfver honom?

Han sprang upp och ned på golfvet med händerna för öronen, då han midt i det allmänna oväsendet hörde ett högt, klingande skratt, som likt en ren ton bröt igenom de skärande missljuden. Sascha stod på tröskeln i en vacker baltoalett.

»Dina landsmän äro verkligen älskvärda», sade hon. »Jag tycker just du har skäl sörja öfver att du svikit de ideal, som de förfakta med så nobla medel. Men detta skola de ej ha gjort för inte, och det bör trösta dig. Jag far nu till balen hos generalguvernören, och om icke de bli relegerade allihop, så är jag icke Alexandra Paulowna.»

»Du tänker väl inte gifva dig ut just nu bland dessa ursinniga.»

»Pytt! Det skulle just göra någonting. De våga väl ändå inte förolämpa en dam.»

Hon hade haft ett ljus i handen, som hon stält ifrån sig på hans toalettbord. Hennes uppmärksamhet fångslades nu af spegeln.

»Ack, den där Marfa är då oförbätterlig!» utbrast hon. »Se, så smaklöst hon fäst buketten bakom örat! Hjälp mig du, som har så fin smak!»

Hon böjde behagfullt och med en smekande rörelse hufvudet emot honom.

Han hade många gånger förr fäst hennes blommor och hon hade sagt honom, att ingen förstod det

så bra som han. Men nu gick det långsamt och hans händer voro obehagligt kalla och skälvande.

»Hu, du är som en isbit! — Nå, skall du sitta och skrifva i natt igen? Kommer du inte och hämtar mig?»

»Nej!» sade han, i det han stack in den sista nålen i hennes hår. »Det är så vackert månsken i kväll och det har töat starkt i dag — jag har lust att göra en tur på skridsko — jag tror att isen ligger blank ända ut till Sveaborg.»

»Du öfvervinner då aldrig din gamla romantiska natur», inföll hon skrattande. Hon tog en liten spegel från bordet och granskade noggrant sin nacke.

»Isen är väl säker?» sade hon, i det hon ruskade på hufvudet för att känna efter, om blomman satt fast.

Han såg på henne med ett bittert leende.

»Den sitter säkert», sade han. »Du kan dansa hela natten, utan att tappa den.» Och därefter tillade han mer för sig själf än som svar på hennes fråga: »Det går ett svagt bälte närmast Sveaborg.»

»Akta dig då för det», framkastade hon vårdslöst, i det hon gick.

Han stälde sig vid fönstret för att se henne fara. Oljudet tystnade ett ögonblick, då hon helt djärft visade sig på trappan. Hon stod där barhufvad med juveler öfver pannan, en fotsid pels föll löst kring hennes axlar och månen belyste hennes bleka ansigte med de flammande ögonen. Hon räckte ut handen med en befallande åtbörd, så att man såg armbanden

gnistra mot den bara armen, och ropade: »Var god och gif plats här för mitt ekipage!»

Studenterna veko åt sidan, tydligen imponerade af hennes säkerhet, och hon steg upp i den simpla iswoschiken med en hållning, som vore hon en furstinna, omgifven af sin stab.

En man kom nu fram ur mörkret och hoppade upp bredvid henne. Georg såg, att det var Baschyloff.

Så fort hennes åkdon ilat bort, började åter oväsendet, men afbröts strax därefter så plötsligt och oväntadt, att hans blickar åter drogos till fönstret. Gruppen skingrade sig, bysten sänktes, ett par af studenterna lyfte t. o. m. på mössan. De hade igenkännt gamle pastor Holm från Österbotten, väl bekant för de studerande vid universitetet sedan förra året, då han promoverats till jubeldoktor, och hur förbittrade de än voro på sonen, fans det dock ingen af dem, som hade hjärta att fortsätta den skymfande demonstrationen i faderns närvaro.

Det var en liten torr gubbe med ett snarare militäriskt än presterligt utseende, så olik sonen som möjligt med undantag af några små korta nervösa knyckningar på hufvudet, som påminde om Georg, då han ej mädde bra eller på annat sätt blifvit bragt ur jämnvigt.

Georg gick emot honom på tröskeln, men kunde ej få ett ord öfver läpparna. Fadern satte långsamt från sig galosjerna vid dörren och stod en lång stund

och petade med käppen för att vända rätt den ena, som råkat falla ned omvänd.

»Du borde ha en matta vid dörren», sade han.
»Nu fläckar jag ju ned ditt golf.»

Nu först vände han sig emot sonen, men deras blickar undveko hvarandra. Han slog tillbaka och slätade omsorgsfullt till pelskragen, skrufvade flere gånger på nacken, som om löskragen besvärat honom, och talade slutligen i en tvungen ton och synbarligen mycket upptagen af att med ena snibben af en stor snusnäsduk torka sina glasögon, som immat sig.

»Jag kom hit för att få veta en sak af dig. Man säger här om dig, att du låtit kalla dig som vittne mot dina gamla kamrater. Det kan naturligtvis inte vara sant — men då jag hörde oväsendet här utanför, tyckte jag det var så godt att taga reda på saken af dig själf. Din mor kan lätt få höra några rykten — och jag ville gärna kunna säga henne —» Nu höll han upp glasögonen mot ljuset, hvilket Sascha lemnat kvar, och granskade dem med hopbitna läppar och rynkade ögonbryn. »Du vet, hon tar sig så häftigt af alt», yttrade han i en ton, som skulle föreställa vårdslös.

Georg teg; han stod med sänkt hufvud och det ryckte i de vecka, sammanpressade läpparna.

Fadern kastade en forskande blick på honom, och han såg genast hur det hängde ihop. Han satte på sig glasögonen igen och gick till dörren samt började åter syssla med galosjerna.

Men nu återfick Georg ändtligen talförmågan.

»Gå inte — min far — gå inte!» bröt han ut.
»Säg mig blott först ett ord. Jag har handlat orätt — jag har gjort er sorg där hemma — men om någon skall kunna förlåta en felande, borde det väl vara hans föräldrar. Min far — jag är fruktansvärdt ensam! Jag kan inte bära det längre — jag behöfver din förlåtelse — bara ett enda ord — och du skall inte behöfva se mig mer — jag menar — du skall inte återse mig förrän — förrän — —»

Fadern hade vändt sig om och lade nu sin gamla, knotiga, darrande hand på sonens axel.

»Herren är den, som dömer!» sade han med någonting frigjort i stämman. »Jag är blott Hans ringa tjänare — och jag är din far — jag dömer dig inte. Vill du komma hem, så gör det — och låt oss då närmare talas vid.»

»Tack!» utbrast Georg och förde den gamles hand till sina läppar. »Tack, och förlåt!»

Han kysste häftigt handen gång på gång. Fadern plågades synbart af hans våldsamma sinnesrörelse. Han drog sakta undan handen, satte på sig hatten och sade än en gång, i det han gick: »vill du komma hem, så gör det! Jag reser i morgon — du kan ju följa med, så få vi talas vid.» —

Georg sjönk ned i skrifstolen, lade pannan emot bordet och händerna knäppta öfver hjässan. Så satt han länge, alldeles stilla. Slutligen reste han hufvudet och strök med båda händerna tillbaka håret från den brännheta pannan.

»Jag måste samla mina tankar», sade han högt och sprang upp med hufvudet tillbakakastadt som för att få blodet från tinningarna. »En dikt, blott en enda dikt måste jag ännu skrifva!»

Det var ej längre för att rättfärdiga sig själf i efterverldens ögon, som han nu ville skrifva, det var för att afbördas sig något af sin skuld till fosterlandet. Han ville skrifva en dikt, som skulle samla trogna i dess leder långt sedan hans lif med dess lumpenhet blifvit glömdt. Och på samma gång skulle det bli sonens sista afskedshälsning till sitt föräldrahem.

Han tog ett pappersark och skref öfverst med stora bokstäfver:

Mitt fosterland!

Mitt barndomshem!

Men längre kom han ej. Det brusade och susade af glödande tankar i hans hjärna, men de ville ej låta ordna sig i metrisk form. Han sökte efter något känt versmått, som han kunde använda, men blott en enda strof kom honom i tankarne:

»Den, som förrådt sitt land, han har
Ej ätt, ej stam, ej son, ej far.»

Dessa ord voro skrifna under öfverskriften och lågo på hans bord följande morgon. Själff var han försvunnen, men utanför Sveaborg gick en öppen, blå strimma.

1881.

DOKTORNS HUSTRU.

DOKTORNE HUSARI

Den utan all jämförelse mest ansedde mannen i den lilla sydsvenska staden K—stad var otvifvelaktigt doktor Nordenberg. Det fans väl knapt någon familj, för hvilken icke han hade varit ett stöd och en tröst i nödens och sorgens stund. Dessutom hade staden honom att tacka för en viss ryktbarhet. Resande kommo hela året om från alla Sverges landsändar för att söka råd och hjälp af honom; ja, så stort var hans anseende, att han till och med stundom hade patienter från själfva hufvudstaden.

Till det yttre var han en tämligen oansenlig man, undersätsig och starkt byggd; han såg ut som en duk-tig bonde, hvilket han också var till sin härkomst, och i hela sin fysiska utveckling. Ett djupt veck mellan ögonbrynen, som tydde på vana att koncentrera tankarne, och en skarp, genomträngande blick gäfvö dock en prägel af intelligens åt det för öfrigt hvardagliga ansigtet. Läpparna voro fylliga, på en gång godmodiga och sinliga. Hela doktors natur karaktäriserades af de skilda uttrycken i den öfre och den nedre delen af ansigtet. Viljekraft, hersklystnad

och intelligens parade sig hos honom med njutningslystnad och godmodighet.

Hans sätt att vara var alt utom älskvärdt; ursprungligen en fattig bondpojke, som kommit fram blott genom egen duglighet, hade han ej kunnat bära medgången. Han var öfvermodig och litet skrällande, gjorde sig en ära af att sätta sig öfver all slags sällskaplig belevnhet och talade sin smålandsdialekt som en genuin bonde.

Hans uppträdande var ej heller alldeles fritt från humbug. Hans uppsyn vid en sjukbädd var vanligtvis olycksbådande, hans svar tvätydiga och hemlighetsfulla som sfinxens. En obetydlig ruskning på hufvudet och en svag afböjande rörelse med handen voro de tecken, hvaraf de oroliga anförvandterna kunde sluta sig till att patientens tillstånd var nästan hopplöst. Så mycket större var därför deras tacksamhet och beundran för läkaren då han genom sina outtröttliga ansträngningar och sin stora skicklighet lyckades att rädda den sjuke; och detta under inträffade ej sällan.

Doktors hus vid torget var, ehuru litet, det elegantaste i hela staden och skilde sig genom sin byggnadsstil högst väsentligt från alla de andra husen. Det var en modärn villa med balkonger och utsprång samt en terrass med rosenträd på baksidan.

Inredningen inomhus var också ytterst präktig, måhända till och med något skrytsam — likvisst adlad af ett verkligt skönhetsinne, som man knapt

skulle väntat af doktorn. Också buro anordningarna inom hus tydligt prägeln af en förfinad kvinnas hand.

Främlingar, som kommo resande till staden och som tillbringade hela timmar i doktors väntsalar, fingo det angenämaste intryck af detta hem. En vacker, ljuslockig liten gosse kom ibland rusande som en stormvind genom rummen. Patienterna sökte hålla honom kvar för att ställa sig väl med honom, och om de någon gång lyckades dämpa hans ysterhet så mycket, att han i fem minuter kunde hålla sig stilla, fingo de från hans läppar höra en hel ström af de mest naiva och öppenhjärtiga frågor och svar.

Han hade ett bortskämdt barns hela frimodiga näsvishet; men han var så hjärteglad, så frisk och strålande, att han var fullkomligt oemotståndlig.

Och fingo de främmande någon gång se en skymt af doktors hustru, kunde detta endast stärka det angenäma intrycket af hans hem. Det var en fin, späd, ungdomlig varelse med lätta, snabba, litet skygga rörelser och djupa, skimrande ögon. Oaktadt man aldrig såg henne och doktorn tillsammans, tänkte man sig dock gärna dessa båda vid hvarandras sida; de tycktes så förträffligt komplettera hvarandra, han med den stränga, manliga kraften, hon med det fina, kvinliga väsendet.

Men de resande, som stannade tillräckligt länge i staden för att hinna få några bekanta bland stadsborna, af hvilka de naturligtvis genast sökte få närmare upplysningar om doktors familjeförhållanden,

blefvo snart frånryckta sina illusioner. Talade de om doktors skenbara familjelycka, fingo de ett småleende eller en suck till svar, och visade de sig mycket nyfikna, hvilket de naturligtvis alltid efter denna inledning gjorde, fingo de snart veta mer.

Ja, doktors äktenskap hade verkligen varit mycket lyckligt de första åren. Han hade varit ofantligt förälskad i sin fru, och hon var också rätt söt, då hon först kom till staden som nygift. Visserligen var hon aldrig så mild och vek som man skulle kunna tro af hennes yttre; nej, hon var alt ganska nyckfull och egensinnig, hade sina egna meningar om alt och, så ung hon var, kunde hon gifva sig till att disputeras med gammalt folk och försvara sina ofta barocka idéer, som om det gälde lifvet. Men söt var hon i alla fall, det kunde nu icke nekas; det var något så ursprungligt och lifligt hos henne, att ingen kunde förblifva kall eller likgiltig för hennes sällskap.

Men hon var alltid mycket svag och ömtålig till hälsan, och då hennes gosse föddes fick hon en knäck, som hon sedan aldrig repade sig efter. Hon började blifva kinkig och nervös, föll i gråt för ingenting och kunde ej tala om annat än sin sjukdom. En läkare behöfver mer än andra att skonans från sjukdom i sin egen familj; då han hela dagen hör talas om sådant, vill han gärna i sitt hem skingra sina tankar med glada och angenäma intryck. Och därför kan ingen undra på att han tröttnade på det ständiga pjunket

hemma. Han började gå på klubben om kvällarne, antog alla bjudningar, hvilket han förut under de lyckliga dagarna aldrig gjort, syntes aldrig med sin hustru och var nästan aldrig hemma.

Om den främmande efter dessa meddelanden gjorde den anmärkningen, att det dock var bra hårdt för hans hustru att se sig öfvergifven därför att hon var sjuk, och detta af en läkare, som mer än andra borde hafva öfverseende med en sjuklings nycker, så kunde det hända att denna anmärkning framkallade ett nytt förtroende af mycket ömtålig natur, ett förtroende, som endast kunde framhiskas mellan fyra ögon och under djupaste tysthetslöfte. Efter ett sådant hemlighetsfullt samtal reste den främmande sin väg med den varmaste medkänsla för den stackars hårdt pröfvade doktor och den största missaktning för den lilla behagfulla varelsen med de djupa ögonen.

En akademikamrat till doktor Nordenberg, berömd barnläkare i en större stad, kom en dag resande till K—stad. Han hade nyligen mist sin hustru och sitt enda barn och funderade nu på att flytta från den ort, där hans korta äktenskap hade förflutit, och att slå sig ned i K—stad, som på senare år hade tillvuxit så betydligt, att två läkare väl kunde behövas därstädes. Han föranleddes särskildt att välja K—stad däraf att en ovanligt elakartad barnsjukdom sedan flere månader härjade epidemiskt i den lilla

staden. Den skicklige barnläkaren hade ej kunnat rädda sitt eget barn; att söka rädda andras blef nu hans förnämsta uppgift.

Doktor Nordenberg var ej särdeles belåten med den andres afsigt att slå sig ned som praktiserande läkare i samma stad som han; han skulle visserligen ej velat erkänna för sig själf, att han fruktade konkurrensen, men däremot hade han klart för sig att den andre var och alltid hade varit honom osympatisk.

Emellertid måste han hålla uppe skenet och bjöd sin gamle akademikamrat på middag tillsammans med några andra herrar.

Doktor Selmer var så nyss anländ, att han ännu ej hört talas om Nordenbergs sorgliga familjeförhållanden. Upptagen som han ständigt var af tankarne på sin egen nyss sköflade familjelycka, närmade han sig med varm sympati sin kamrats unga hustru och sexårige son, just jämnårig med hans egen.

Han fick sin plats vid bordet bredvid värdinnan och kom snart i ett lifligt samtal med henne. Han talade med henne om sin lille gosse, nyss lika yr och lika rosig som hennes Rutger, och berättade huru febern hade kommit och inom få veckor härjat tvänne lif, de enda som voro honom dyrbara i verlden. Hon lyssnade med varmt deltagande. Hon började berätta drag ur Rutgers lif, hvilka sjukdomar han hade gått igenom och dylikt. Så småningom fick samtalet en något gladare färg; de begynte om-

tala för hvarandra anekdoter om sina barn, naiva yttranden som de fält, drag af tidig utveckling och märkvärdig begåfning, som alla föräldrar veta att framdraga ur sina barns första utvecklingsår.

Medan detta för båda så intressanta samtal pågick, gjorde dock doktor Selmer en och annan iakttagelse på sin älskvärda bordsgranne, som ej syntes honom alldeles tillfredsställande. Han märkte, att hon hade något nervöst och öfverspändt i hela sitt väsende. Det undgick honom ej håller, att det låg ett lidande uttryck öfver ögonen och en viss slapphet i de fina linierna kring munnen.

Det dracks många och utsökta viner vid bordet, men doktorinnan afböjde med en viss häftighet sin bordsgrannes anbud att servera henne något häraf. Hon drack endast vatten och förtärde för öfrigt ytterst litet.

Husets ende son satt till bords bredvid fadern, som roade sig åt den begärlighet, hvarmed gossen slukade det vin fadern gifvit honom. Modern följde alla gossens rörelser med orolig uppmärksamhet, och då fadern slutligen fylde på hans vinglas, skrattande anmärkande, att det kunde ej skada att han finge vänja sig vid att tåla något, reste hon sig plötsligt upp med en snabb rörelse, sträckte sig öfver bordet och ryckte glaset ur gossens hand samt tömde det i ett tomt ölglas, som i det samma bars bort. Gossen började gråta och sköterskan fick taga honom från

bordet. Gästerna sågo märkbart brydda ut och doktor Nordenberg själf gaf till ett rått flatskratt.

»Ni tycks vara absolut nykterhetsvän?» anmärkte Selmer till värdinnan.

Han blef förvånad öfver den verkan dessa skenbart så oskyldiga ord framkallade. En pinsam rodnad flammade upp på den unga fruns kinder och panna; det kom tårar i hennes ögon, hennes läppar rörde sig som ansträngde hon sig att svara, men hon fick ej fram ett enda ord. De främmande herrarne snöto sig, harskade sig eller smulade med förtviflad fart sönder brödbitar. Kort därefter bröt man upp från bordet och då kaffet serverades i salongen försvann värdinnan.

En förfärlig misstanke plågade den främmande läkaren; han lyssnade förströdd till de andres samtal och slutligen gick han tillbaka ut i matsalen under förevändning att taga reda på lille Rutger.

Det var i själfva verket doktorinnan han önskade träffa och detta lyckades äfven.

Man hade ännu ej börjat duka af matbordet; de begagnade tallrikarna, de halfdruckna glasen och tömda vinbuteljerna samt den fläckade duken erbjödo just ingen angenäm syn. Längs ned vid bordsändan stod doktorinnan med flammande kinder och tömde med stor häftighet ett glas starkt vin under det hon höll karaffinen i den andra handen, som vore hon färdig att genast påfylla glaset. Då hon fick se den

främmande skrek hon till och släppte karaffinen i golfvat, så att det mörkröda vinet rann ut öfver hennes blekblå ylleklädning.

Selmer stannade vid den öfre bordsändan, på det smärtsammaste berörd af den upptäckt, han trodde sig hafva gjort.

Doktorinnan återvann med ansträngning sin själfbeherskning. »Ni skrämde mig så», sade hon tvunget. »Jag blef så frusen efter middagen... jag måtte visst ha druckit för mycket vatten... och därför tänkte jag att det var bäst... men se, så synd om min vackra klädning!» Hon samlade ihop vecken på sin kjol för att hindra vinet att ytterligare rinna omkring och ämnade gå.

Då häjdades hon af Selmer. Han hade stått obeslutsam en stund i det han ängsligt flyttade än den ena foten än den andra; nu gick han raskt fram till henne och lade vänligt sin hand på hennes knutna hand, som höll ihop klädningen.

»Förlåt mig», sade han, »men... ni vet väl att det endast fins en bot för den som... som en gång... den som lider af en sådan sjukdom som ni. Det är absolut återhållsamhet från hvarje förtärande af spirituosa.»

Det låg så mycken godhet i den blick, han fäste på henne, att hon var på väg att förlora hela sin själfbeherskning och brista ut i gråt. Men själfbevarelsedriften uppehöll henne ännu och hon svarade afvisande: »Det tror jag inte ni har rätt i. Jag är

tvärt om ordinerad att lefva högt, just för min sjuklighets skull.»

Han fann ej strax något lämpligt att svara henne, ehuru hon tycktes vänta därpå; hon böjde lätt på hufvudet och gick.

Då Selmer kom tillbaka in till herrarne fann han konjak och likörer framsatta på ett litet bord. Värden höjde just sitt glas och skålade med de andra. »Nu dricka vi alla i botten», sade han, »så att jag sedan får fylla på. Ja, jag säger som gubben Pettersson, som dog i delirium, ni vet: 'Hvad vore lifvet utan konjak!'» Och härmed skrattade doktorn så att han hoppade och de andra instämde.

Selmer tog sin hatt och ville taga afsked; cigarr- och spritångorna, som fylde rummet, kommo honom i denna stund att känna sig verkligt illamående. Värden tillät honom dock icke att gå på andra vilkor än att han blott toge sig en promenad och återkomme till supén. Detta måste han lofva.

Han tog vägen till kyrkogården och uppehöll sig länge med att gå omkring där och läsa på alla grafvårdar. I synnerhet stannade han vid hvar och en af de små barngrafvarna, hvaraf talrika nyss uppkastade buro vittne om epidemiens svåra härjningar.

De scener, han nyss bevittnat, hade djupt upprört honom. I denna stund tackade han Gud för att hans son hvilade under jorden i stället för att vara utsatt för lifvets gränslösa faror.

Han kom ej tillbaka till doktors hus förr än

supén redan var serverad. Nordenberg syntes något ur humör och bad om ursäkt för att hans hustru ej vidare kunde visa sig. Hon mätte ej riktigt bra.

Men knappast voro herrarne utkomna i salen, förr än dörren från sängkammaren öppnades och den unga frun stod på tröskeln.

Vid första blick på henne märkte Selmer hvad hon företagit sig sedan han sist såg henne. De i grönt skiftande ögonen, hvilkas milda glöd förut hade syntts honom så tilldragande, voro nu ljusa och glanslösa, hon var ytterst blek och de fina, regelbundna skönhetsdragen voro stämplade af en slapphet som kom honom att rysa.

Hennes man gick hastigt emot henne, fattade hårdt i hennes hand och sade i en skarp, hväsande hviskning: »Gå genast härifrån!» Vänd till de andra tillade han högt: »Jag hoppas herrarne ursäkta, men min hustru är verkligen så klen, att jag inte kan tillåta henne att anstränga sig. Gå hållre strax och lägg dig, Helena!» Han bibehöll ännu sitt tag om hennes handled och gjorde en omärklig men våldsam rörelse för att skjuta henne ut ur rummet.

Men då gnistrade det till i de gröna ögonen och färgen strömmade plötsligt till de bleka kinderna.

»Nej!» utbrast hon. »Jag går inte. Du skall inte inbilla den främmande doktorn att jag är drucken. Jag skall stanna kvar och visa honom att det inte är sant — inte sant hvad han tror om mig.»

Hon hade lösryckt sig från sin mans järngrepp,

den fina handleden var alldeles röd däraf; hon höll upp den för Selmer och sade: »Se, se! Så behandlar man mig! Men drucken är jag inte!»

Hon gjorde framåt golfvet några famlande rörelser, som på ett sorgligt sätt motsade hennes ord, därefter sjönk hon ned på knä, sträckte med en bevekande åtbörd händerna mot Selmer och utbrast: »O, rädda mig! rädda mig, ni! Ni är ju också läkare! Läkare bruka kunna hjälpa andra... fast inte sina egna hustrur. Jag är så fruktansvärdt olycklig. Det är inte af smak därför som jag dricker... utan därför att jag måste... måste! En ond makt drifver mig! Jag tycker, att jag förr skulle kunna taga lifvet af mig än låta bli att dricka. O, fins det ingen hjälp?»

Selmer var djupt skakad. Han gick fram till henne, fattade hennes händer och sökte resa henne upp i det han sade: »Jo, jag tror för visso, att ni kan räddas. Vi skola tala därom en annan dag».

Han ledde henne till dörren och hon följde honom villigt med sänkta ögon. I det han öppnade dörren för henne sade han: »Jag kommer igen i morgon. Vill ni mottaga mig då?»

Hon såg ett ögonblick på honom med en tacksam blick, därefter brast hon i gråt, satte händerna för ansigtet och störtade ut ur rummet.

»Här tycks föreligga ett fall af fullt utbildad dipsomani», sade Selmer enskildt till Nordenberg. »Hvad använder du för medel för att kurera henne?»

Nordenberg kände sig förolämpad af den något mästrande tonen i Selmers fråga; han svarade kort: »Det är ett ämne som jag helst talar om så litet som möjligt».

Selmer tvekade något innan han kom fram med nästa fråga.

»Du skulle väl icke vilja öfverlemna din hustru åt min behandling? Läkare böra i allmänhet icke sköta sina närmaste — och särskildt icke i ett fall som detta — jag har dessutom nyligen haft under min behandling ett alldeles liknande fall.»

»Tack!» svarade Nordenberg öfvermodigt. »Om jag någon gång anser mig behöfva din hjälp skall jag ha den äran att konsultera dig. Tills dess är det bäst att vi så litet som möjligt lägga oss i hvarandras praktik.»

Då gästerna hade aflägsnat sig, gick Nordenberg in i sängkammaren. Det var tämligen skumt där inne; ett enda ljus, som nästan brunnit ned i staken, stod och flämtade. Sänggardinerna voro frändragna och Helena hade kastat sig tvärs öfver sängen och insomnat. Hon hade löst upp klädningen kring medjan, håret låg i oordning utslaget på täcket och de mörkröda vinfläckarna glödde likt bloddroppar mot klädningens matta färg.

En känsla af verklig vedervilja bemäktigade sig doktorn. Han gick häftigt till nattduksbordet, tog några böcker samt sitt klockfodral därifrån, ryckte upp dörren och ämnade gå, i det han af sina fötter

skuddade stoftet af detta rum, hvilket han nu aldrig mer ämnade beträda.

Men Helena vaknade af hans bullersamma rörelser, och han stannade för att låta all sin vrede bryta ut öfver hennes hufvud.

»Jag har just varit här för att hämta mina tillhörigheter», sade han. »Jag flyttar nu ned i nedra våningen och sätter inte vidare min fot uppe hos dig, liksom jag måste förbehålla mig att du inte hädanefter skandaliserar mitt hus genom att visa dig nere i mina rum.»

Hon hade rest sig upp från sin liggande ställning, men blifvit sittande på sängkanten, med hufvudet i händerna; nu såg hon upp på honom, men med en blick så trött och beslöjad, som om hon ej förstått hans ord. Hennes hufvud sjönk åter ofrivilligt, som af sin egen tyngd, ned i händerna, och hon drog en djup, kvalfull suck.

Denna trötta ligkiltighet retade ytterligare hans vrede.

»Från denna stund är det slut emellan oss, förstår du det!» sade han. »Och hvad ditt barn beträffar, så skall jag ej vidare utsätta honom för att fördärfvas af ditt exempel.»

Hon lyfte hastigt hufvudet och det skimrade till i hennes ögon.

»Är det jag, som sökt gifva honom smak för starka drycker?» sade hon. »Är det jag, som gör lasten till en njutning, som berusar mig i ett gladt

lag och uppmanar alla andra att följa mitt exempel? Nej, jag dricker icke såsom du för att njuta, jag afskyr tvärt om denna last så förfärligt — så fasansfullt. Och om jag ändå är hemfallen däråt, så är det just du, som är skulden därtill. Var det inte du som ordinerade, att jag ständigt skulle stimulera mig, då jag först började blifva klen och sjuklig? Var det inte du, som befalde mig att ständigt öka doserna tils du en dag såg, att du gått för långt och därför plötsligt förbjöd mig att vidare smaka spirituosa. Och var det mitt fel, att det då redan var för sent att gå tillbaka? Ah, hvilka lyckliga kurer du än som läkare må ha gjort, hur ryktbar du än må vara — det kan dock altsammans icke uppvägas af det gränslösa elände du dragit öfver din egen hustru!»

Doktorn kunde ej finna ett ord att svara henne; hennes förebråelser trängde alt för djupt in i hans medvetande.

Och hon fortfor — det var som hade hon känt att det nu var sista gången så väl som den första, som det var henne förunnadt att tala ut — hon kände sig som en lifdömd, som vet att han ej kan undgå sitt straff, men som ändå dessförinnan vill så vidt möjligt skjuta ifrån sig ansvaret för sina handlingar — hon fortfor:

»Och sedan du bragt din hustru i en så förfärlig olycka, fick du väl afsmak för att själf förtära denna ohyggliga dryck? Nej, visst inte; du fortfor tvärt om

att med den största råhet njuta bordets nöjen. Och om du inte har fallit lika djupt som jag, så är det bara därför att din konstitution är starkare, och därför att det som är afskyvärdt, oförlåtligt hos en kvinna, det är för mannen ett tillåtet nöje!»

Här återfick doktorn sin talförmåga. »Du förväxlar saker, som inte als höra tillsamman», sade han. »Att dricka ett glas i ett gladt lag är tillåtet för hvem som hälst, och det är något helt annat än — —»

»Hvar ligger då gränsen?» inföll hon. »Hur många gånger har jag inte sett dig komma in hit i detta rum sent på natten, efter att ha suttit på klubben — — med hvilken vämjelse har jag inte känt konjaksångorna som omgäfvö dig! — — Ja, just där du nu står, brukade du famla efter tändstickorna, slå ikull vattenkaraffinen, kasta dig klädd på sängen — på morgonen brukade du vara vresig och må illa — men sedan kunde du i ett gladt lag berätta altsammans och skämta däröfver. Och ingen enda af de herrar du umgås med tyckte att det låg något det ringaste skamligt i detta — tvärt om, ni uppbyggde hvarandra med historier af samma slag.»

»Det är inte nu fråga om mig», afbröt doktorn, som började blifva uppbragt. »Jag kan lyckligtvis själf svara för mina handlingar. Men hvad jag nu vill säga dig är, att jag inte vidare vill låta gossen vara kvar i hemmet. Det är för mig en stor, en

mycket stor uppoffring att skilja mig från mitt enda barn — —»

»Än för mig då!» inföll hon med knäppta händer.

»— men det är inte mer än billigt att jag får umgälla mitt lättsinne att gifta mig med en drinkares dotter, som har detta gift i blodet och som kanske nu skänkt det i arf åt sin son.»

Helena afbröt honom här med ett anskri. »Säg inte så! Säg inte, att det är ärftligt! För Guds skull, säg inte det!»

Det var en sådan förtviflan i hennes stämman, att doktorn började känna sig något osäker; han kunde ej se på henne och hans röst lät litet oklar, då han svarade: »Vi skola hoppas att — att det inte är så farligt. Jag har beslutat att inackordera honom i Y:s prestgård. Där kan han få en sant kristlig uppfostran — —»

»En kristlig uppfostran!» utbrast hon med ett tonfall af skärande hån. »Hvad menar du med en kristlig uppfostran? Är det en sådan du sökt gifva honom hittills, då du vant honom vid ditt råa skämt och din konjak? Ack, jag fick en kristlig uppfostran, jag, då jag var barn, men du har ju just gjort alt hvad du har kunnat för att beröfva mig min barnatro och gifva mig den råaste materialism till ersättning. Hade du åtminstone låtit mig behålla min kristendom, så hade jag kanske inte nu varit så utan hjälp och utan hopp i min stora nöd.»

Hennes stämman sjönk tils den slutligen blott ljöd

som ett hest klagande ljud; hon föll på knä vid sängen och snyftade så våldsamt, så häjdlöst, som endast den gör, hvilken genom ett förstördt nervsystem förlorat alt herravälde öfver sig själf.

Doktorn hade varit på väg att vekna inför hennes djupa sorg, men den öfverdrifna häftigheten i hennes känsloutbrott verkade alltid fränstötande på honom; han vände sig bort och lemnade rummet.

Följande morgon körde doktors sufflettvagn fram till trappan, och barnjungfrun kom ned med lille Rutger, som jublade högt öfver att han skulle få resa bort med sin pappa. Strax efter kom doktorn ut; han var dock ej i dag i lynne att besvara gossens glada joller. Kort och skarpt afvisade han ett sjukbud, som mötte honom på trappan, sprang upp i vagnen, slog igen dörren och ropade till kusken: »Till Y:s prestgård! Kör raskt!»

Vid ett fönster i öfra våningen satt doktors unga hustru och såg efter den bortrullande vagnen genom den lilla springan vid sidan af den nedfälda rullgardinen.

Det käraste, det enda hon egde i verlden, hennes barn, hade tagits ifrån henne och hon skulle ej se det vidare. Och hon hade låtit detta ske utan det minsta motstånd, ty hon hade känt, att hon ej egde rättighet att behålla sitt barn.

Timme efter timme gick och hon satt orörlig kvar vid fönstret. Det hade kommit en domning öfver

hela hennes varelse, sådan, att det föreföll henne, som skulle hon aldrig mer kunna resa sig från stolen, på hvilken hon sjunkit ned, då hennes son fördes bort ifrån henne — aldrig mer återvända till det rörliga, verksamma lifvet — aldrig mer träda fram i dagsljuset. Ensamheten och mörkret skulle hädanefter passa bäst för henne — efter den gränslösa förödmjukelse hon föregående afton lidit skulle hon aldrig mer våga blicka någon människa in i ögonen. Ty hon hade aldrig förr förnedrat sig så som då; hon hade lefvat i ett exalteradt, onaturligt tillstånd natt och dag under en lång, lång tid, men det hade aldrig förr gått ända därhän, att hon förlorat alt herravälde öfver sig själf. Först nu gick sanningen upp för henne i hela sin fruktansvärda klarhet; hon var hemfallen åt en af de laster, som mest förnedra mänskligheten. Och hvilka bilder framkallade ej denna tanke för hennes minne! Blott sjuttonårig hade hon stått vid den förfärligaste sjukbädd. Hennes far; ung, älskvärd, rikt begåfvad, hade dukat under för denna fruktansvärda last, som hon nu visste sig hafva fått i arf efter honom. De fasansfulla minnena från denna sjukbädd togo lif och gestalt omkring henne; öfvergifven af sin man såg hon sig ohjälpligt hemfallen åt de mörka makter, som ödelagt faderns lif. Och — värre än alt annat — hennes barn skulle kanske gå samma öde till mötes!

Hon vred händerna i vanmäktig förtviflan; hon ropade om hjälp till den Gud, som hon icke längre

trodde på, men intet svar tycktes komma på hennes böner.

Skymningen hade redan inbrutit, då Helena väcktes ur sina drömmier af en vagns rullande på stenväggen. Det var hennes man, som kom tillbaka hem, sedan han lemnat bort deras barn. Huru många gånger förr hade hon ej vakat långt in på natten vid det där fönstret, då hennes man varit borta på sjukbesök. Under den första tiden de voro gifta hade hon alltid vid ljudet af vagnen ilat utför trappan för att slå sina armar om hans hals och hälsa honom välkommen hem. Sedan, då hon började blifva sjuklig och han begynte kallna, hade hon suttit kvar där uppe och väntat under hopp och fruktan på att han skulle komma upp och hälsa på henne. Under oron för att han icke skulle komma hade hon lofvat sig själf att ej plåga honom med att tala om sin sjuklighet utan visa sig glad och munter för att han skulle kunna trifvas hos henne.

Och när han då slutligen kom och hon satt lutad intill honom och kände hans armar om sitt lif — då kom det öfver henne ett så oemotståndligt behof att anförtro honom sina bekymmer, att beskrifva sina sjukdomssymptom, som för henne, liksom för alla nervsjuka, hade det djupaste intresse, och så blef han otålig, kallsinnig, lemnade henne och sökte ej sedan hennes sällskap på flere dagar. Och under de många ensamma timmar hon brukade tillbringa med att sitta och grubbla öfver sig själf, hade det så småningom

börjat gå upp för henne, att hennes man svikit hennes förväntningar. Hon hade börjat förstå, att hans kärlek för henne endast hade varit af självvisk och sinlig art — så länge hon var vacker och glad hade han burit henne på händerna; i samma stund hennes sällskap ej längre kunde göra honom något nöje, öfvergaf han henne, och detta, då hon mest behöfde honom.

Sedan hon en gång börjat se hans karaktär i detta ljus blef hon pinsamt skarpsynt för hans fel. Hon märkte huru medgång och smicker så småningom förhärdade honom; huru fåfången och vinningslystnaden började öfverrösta hans goda hjärta, så att han hellre skyndade till den rikes än den fattiges sjuk-säng. Och hon såg huru han, som förr kunnat bli djupt upprörd af en patients död, nu kunde skratta och skämta vid en god middag omedelbart efter ett dödsfall, vålladt af en operation, som han måhända ej bort företaga.

Det gick för öfrigt alltid mycket muntert till i doktors hus. Han var stor älskare af ett godt bord och starka viner, och förtalet påstod — ty icke ens han, så populär han än var, kunde undgå hvarje dödligs lott att hafva sina motståndare — förtalet påstod, att han gjort många af sina patienter till drinkare genom att alt för lättsinnigt föreskrifva dem sina egna favoritdrycker, punsch för de bröstlidande, konjak och starka viner för de svaga.

Vare härmed huru som hälst, hans egen hustru dukade snart under för denna kurmetod.

I sin harm och förbittring öfver att se sin hustru hemfallen åt en så afskyvärd last, glömde doktorn sin egen skuld i denna olycka. Och efter några häftiga scener, då han på ett brutalt sätt förebrått henne hennes handlingssätt och då hon svarat honom med tårar af förtviflan och de mest öfverdrifna själföföbråelser för att sedan genast återfalla, beslöt han för sitt eget lugns skull att blunda för det fruktansvärda onda, som utvecklade sig i hans eget hus, undvek så mycket som möjligt att se sin hustru och var sällan hemma.

Så hade det fortgått tils i dag. Och nu hade det kommit till en afgörande vändpunkt. Nu var hon fullständigt öfvergifven och förskjuten, skoningslöst prisgifven åt den fruktansvärdaste sjukdom, hon, den ryktbare läkarens egen hustru.

Några förfärliga veckor förflöto; veckor under hvilka den arma sjuka hade att utkämpa de kvalfullaste strider.

Då stannade en natt en vagn utanför doktors hus. Kusken sprang ned och ringde häftigt på nattklockan. Sömnig och misslynt frågade doktorn den inträdande jungfrun hvem det var — men på hennes svar: »det är ett bud från Y:s prestgård» skyndade han ut i mottagningsrummet.

»Hvem är det som är sjuk? frågade han häftigt.

»Det är lille Rutger, han har blifvit så häftigt sjuk. Prosten tror, att han fått smittan.»

Inom ett par minuter var doktorn påklädd och i vagnen, som skyndsamt rullade bort till den en mil från staden belägna prestgården.

Helena hade äfven blifvit väckt och gjort sig underrättad om hvarifrån budet var. Hon visste nu, att hennes gosse låg sjuk, kanske kämpande med döden, och att hon ej skulle få se honom.

Hon gick förtviflad upp och ned i rummen. Hade hon blott vågat det skulle hon tagit sin mans åkdon och rest ditut. Men det var ej endast det förödmjukande i att kanske blifva afvisad, som höll henne tillbaka; det var den tanke, som så småningom hade öfvergått till en fix idé hos henne, att hennes närhet skulle vara besmittande för hennes barn.

Hon tillbragte en förfärlig natt; då den bleka morgongryningen trängde in genom fönstren voro hennes krafter uttömda. Hon såg sig ångestfullt om efter något medel att stilla den smärtsamma slitningen i sitt inre. Hon hade ej vidare någon spirituosa att tillgå; tjänarne hade, på doktors befallning, vägrat att köpa henne sådana varor och hon visste att doktorn bar nyckeln till skafferi och källare på sig. Men plågorna voro outhärdliga — hon tog eau-de-cologne-flaskan från sitt toalettbord och tömde dess illasmakande innehåll. En timme därefter låg hon i djup sömn och vaknade först långt fram på dagen.

Hon hörde en ovanlig rörelse i huset; dörrar

öppnades och stängdes, snabba steg ilade upp och ned för trapporna. Utanför porten stod åter vagnen från prestgården.

Hon ilade ut i korridoren, träffade där en jungfru och frågade, om doktorn var hemkommen.

»Ja.»

»Och hur är det med gossen?»

Jungfrun såg brydd ut och svarade tvekande:
»Han är visst bättre.»

Helena blef ett ögonblick stående på trappsteget. Hennes man hade förbjudit henne att komma in till honom, men hon måste dock veta något om sitt barn.

Då trängde i detsamma till hennes öron en svag, ack, så svag stämma: »Mamma! mamma! Jag vill ha igen min mamma!»

Ljudet kom ifrån barnkammaren, detta rum, som nu i flera veckor hade stått tomt och hvilket hon under den tiden ingen gång hade beträdat. Hon ryckte upp dörren och i nästa ögonblick låg hon på knä vid sitt barns bädd och öfverhöljde hans händer med kyssar i det hon grät högt.

Doktorn kom i detsamma in i rummet.

»Hvad vill det här säga?» utbrast han. »Här måste vara tyst!»

Helena häjdade ögonblickligen sina tårar, reste sig upp och kastade en bevekande blick på sin man. Hennes ögon bådo under den djupaste ångest, att hon ej åter skulle blifva förvisad ur barnets närhet.

Doktorn förstod hennes blick, skickade ut skö-

terskan och talade till sin hustru i en hård, kärft ton och utan att se på henne: »Jag vill ej neka dig att vårda gossen, såvida du under den tiden kan fullkomligt afhålla dig från att förtära någon spirituosa. Men i samma ögonblick jag märker, att du åter gör dig skyldig till något sådant...»

»Vid Gud, jag skall inte göra det», utbrast hon med knäpta, uppåtsträckta händer.

»Ts! Inga deklamationer!» sade han tvärt. »Du är i alla händelser mycket olämplig till sjuksköterska. Till sådant fordras framför alt lugn och jämnvigt... och detta häftiga, öfverspända väsende...! Nå, det kan nu inte hjälpas... vi få väl försöka dig. Hör nu noga på mina föreskrifter!»

Han var alltid fallen för kraftiga, starka kurer; genom just denna djärfhet, som icke skyggade tillbaka för de våldsammaste medel, hade han räddat mångt människolif. Om han också stundom hade misstagit sig och genom sin våldsamma behandling påskyndat en olycklig utgång af sjukdomen, så var dock detta jämförelsevis sällan. Men hans hustru förskräcktes, då hon nu mottog hans föreskrifter med afseende på gossens skötsel; för att våga sådana medel fordras ett blindt förtroende till läkaren, och detta förtroende, som plägade komma honom till mötes vid hvarje sjukbädd, svek honom här. Helena fordrade med bestämd röst att en annan läkare skulle konsulteras. »Det är också min mening», svarade hennes man. »Jag har telegraferat till N. och bedt

honom genast resa hit.» — »Men jag tror inte på honom», sade Helena mycket stilla.

Doktorn vände sig skarpt emot henne. »Såå!» sade han. »Och hvarför inte, om jag får fråga?»

»Emedan han är ryktbar», svarade hon i samma ton.

Doktorn såg på henne som om han trodde att hon ej vore fullt redig; men hon fortfor på samma lugna, dämpade sätt:

»Jag tror inte längre på ryktbarhet. Jag tror inte längre att en ryktbar man är en stor man. Jag har sett så mycken litenhet bredvid så mycken yttre storhet.»

Doktorn stod en stund stilla liksom besinnande sig; vreden sjöd inom honom. Han, som ingen vågade motsäga, nödgades höra sådana ord af sin hustru — af en hustru som så djupt förödmjukat sig inför honom och som han trampat i stoftet. Han beherskade sig dock och lemnade rummet utan att svara.

En liten stund därefter klädde sig Helena och gick ut; hon tittade ängsligt upp och ned åt torget, då hon kom i porten, och då hon öfvertygat sig om att inga bekanta syntes till, drog hon slöjan tätt omkring sig och gick skyggt och fort nedåt en gata. Hon hade aldrig gått ut annat än i skymningen alt sedan det stora uppträdet i hennes hem. Hon visste att hon var allmänt föraktad, och hon bäfvade för att läsa detta i de mötandes ansigten.

Hon kom till ett anspråkslöst hus vid en mindre

tvärgata. Här bodde, det visste hon, den nye doktorn och hon hade hört att han redan börjat tillvinna sig stort förtroende och att det lyckats honom att rädda flera barn från den härjande farsoten. Han hade t. o. m. tagit några patienter ifrån hennes man. I motsats till denne var han känd för sitt vänliga och tillmötesgående sätt och sin försiktiga, ömt deltagande vård om de sjuke. Och Helena hade icke glömt det verkliga deltagande han visat henne i hennes förödmjukelses bittraste ögonblick.

Selmer kom emot henne med en min af den gladaste öfverraskning. Hon var oupphörligt i hans tankar, och han hade ofta grubblat på hur han skulle få tillfälle att tala vid henne och erbjuda henne sina råd för det lidande, som förtärde henne. Han hade ett par gånger aflagt besök i doktors hus och frågat efter henne, men blifvit afvisad af betjäningen med det svar, att doktorinnan ej kunde mottaga någon.

Han beviljade därför nu med största beredvillighet Helenas begäran att han skulle komma och se på hennes gosse. Han gjorde endast till förbehåll att hans besök ej finge hemlighållas för hennes man.

Doktor Nordenberg var ute på sina sjukbesök, då Selmer kom; denne gick därför direkte upp i barnkammaren och undersökte gossen. Han gjorde inga föreskrifter utan förklarade sig först vilja rådgöra med Nordenberg och höra hans mening; men han satt länge kvar inne i det dunkla sjukrummet och

förde med Helena ett lågmäldt samtal, hvilket tycktes djupt gripa henne.

Då Nordenbergs vagn stannade utanför porten, tog Selmer afsked med löfte att snart återkomma och gick ned i mottagningsrummet, där de båda läkarne hade en långvarig konsultation, under hvilken häftiga ord växlades å båda sidor. Senare på dagen kom doktor Nordenberg upp i barnkammaren med mörk uppsyn och företog en förnyad undersökning af gossen. Han bibehöll sin vanliga hemlighetsfullhet med afseende på resultatet, men inom sig utkämpade han en häftig strid mellan högmodet, som ej ville erkänna sig ha haft orätt, och faderskärleken, som dock till hvad pris som helst ville rädda sitt barn. Han slutade med att ingå en kompromiss mellan dessa båda makter och sade till sin hustru med minen och tonen af en djupt förorättad: »Sedan du visat dig icke hysa något förtroende för mig utan på eget bevåg gått och tillkallat en annan läkare, så må du då själf bära följderna af ditt handlingssätt. Jag tvår mina händer och ämnar ej vidare befatta mig med sjukdomens behandling».

Han kom dock många gånger om dagen upp i barnkammaren, satt långa stunder vid bädden och såg på gossen, underrättade sig alltid mycket noga om alla de föreskrifter, som den andre läkaren gifvit, men gjorde aldrig någon anmärkning. Till sina bekanta, som frågade efter gossens tillstånd, yttrade han, att en läkare bör aldrig sköta sina när-

maste, då han i sådana fall ej har det erforderliga lugnet.

Då doktorn nu emellertid kom att tillbringa så många timmar både dag och natt i sin hustrus sällskap började hans sinnesstämning mot henne att blidkas. Alt sedan hennes första samtal med den främmande läkaren hade det kommit en sådan underlig ro öfver hennes väsende. Icke längre ett spår af denna öfverspända häftighet och känslighet, som pläggat beröra honom så obehagligt. Och icke längre dessa anfall af förtviflan och öfverdrifna själföföbråelser, denna förkrossade ödmjukhet som väckt hans missaktning lika mycket som den retliga stolthet, som aflöste den, stött honom tillbaka. Det var ett lugn, ett jämnmod och en viss själfmedveten värdighet, som i början förvånade honom, men som snart i förening med det obeskrifligt sorgsna, lidande uttrycket i det bleka, dödströtta ansigtet började stämma honom vekt. Hon var så behaglig där hon rörde sig tyst kring sjukbädden; ja, i sjukrummets halfdunkel var hon stundom nästan vacker igen, liksom i forna dagar. Hon talade mycket litet, svarade ytterst fåordigt på hans tilltal, men blicken var icke längre skygg såsom förut; hon kunde tvärtom se honom rätt in i ögonen, icke vänligt, icke ömt såsom fordom utan — han var något osäker om uttrycket i denna blick — det låg något forskande på samma gång som förebrående däri. Underliga känslor rörde sig nom honom där han satt och iakttog henne; han

kände stundom en nästan oemotståndlig längtan att omfamna henne, att än en gång känna den mjuka, sammetslena kinden tryckt mot sin, att få stryka det rika, böljande håret; att kyssa dessa bleknade läppar, som förr så kärleksfullt hade räckts honom. Men det var något i hennes väsende som afvisade ett dylikt närmande. Med minnet af alt det bittra, som hade tilldragit sig emellan dem, af de hårda ord han sagt henne och den djupa missaktning, hvarmed han hade behandlat henne, kände han en viss tafatt förlägenhet i hennes närhet. Känslan af hans egen skuld började vakna alt starkare inom honom.

En lycklig kris hade inträffat i gossens sjukdom, och han började att hastigt tillfriskna.

Doktorn satt en afton nere i sitt rum i en egenomligt upprörd sinnesstämning. Han höll framför sig i knäet en tafla och var försjunken i dess betraktande. Det var ett flickhufvud i halfstorlek, måladt i akvarell. En vit tyllslöja låg som det lättaste snöfjun på det mörka håret och kring de flickaktigt späda axlarna. På en tämligen lång, fint böjd hals satt ett litet hufvud, som genom sin uppåtsträckta hållning och sina djupa, skimrande ögon hade något gazellartadt; hyn var matt, håret brunt med en skiftning i rött. Det var i själfva verket ett förtjusande hufvud; och doktorn såg därpå så länge och så oafbrutet, att hans ögon började fuktas.

Ja, så hade hon sett ut, hans hustru, den dagen han förde henne till altaret. Den smärta flickgestal-

ten, de ömma, drömmande ögonen, de fina, tätt slutna läpparna — denna intagande blandning af vek känsla och viljekraft — hvilket herravälde den hade utöfvat öfver honom! Han, den bortskämde, despotiske mannen, hur hade han icke böjt sig inför denna rena, djupa blick, som tycktes vilja skåda rätt igenom honom och granska hvarje själens gömma; hur hade han icke blygts för att någonsin inför henne visa någon af de oädla instinkter, som slumrade hos honom. Han hade känt, att oakadt hennes ömhet, hennes hängifvenhet, skulle han i henne haft en oblidkelig domare, om han någonsin inför henne visat sig lumpen eller småsinnad. Och att säga ett hårdt ord till henne — det kunde han aldrig ens tänka sig som en möjlighet.

Han hade fått porträttet sig tillsändt just denna dag; det hade tillhört en släkting till Helena, som nyss afidit.

Han hade suttit öfver en timme försjunken i dess betraktande, då dörren till hans rum sakta öppnades och Helena stod på tröskeln.

I detta ögonblick glömde han alt det bittra, som låg emellan denna stund och den, då detta porträtt var en lefvande verklighet; han såg icke hur sorgligt härjadt detta fina ansigte blifvit. Han kände blott en brinnande åtrå att åter få sluta sin hustru i sin famn, och han gick emot henne med utsträckta armar.

Men hon ryggade tillbaka med en nästan skräm

blick, räckte afvärjande handen emot honom och sade med bortvändt ansigte: »Du har en gång förbjudit mig att någonsin beträda din tröskel. Jag skulle inte häller ha gjort det nu, om jag inte hade något att säga dig, som vi ej kunna tala om inne i barnkammaren.»

Hon gick några steg framåt rummet, men stannade åter, i det hon stödde båda händerna mot ryggen på en stor länstol.

»Nu är Rutger snart alldeles frisk», började hon. »Jag tror nog att du redan i nästa vecka kan resa till prestgården med honom igen.»

»Det är inte min mening att skicka honom tillbaka till prestgården», inföll doktorn. »Han skall stanna hos dig — hos *oss!*»

Han ville fatta hennes händer, men hon flyttade dem ej från stolsryggen.

»Nej», sade hon och såg honom stadigt in i ögonen. »Du har ju sagt mig, att jag inte är värdig att uppfostra mitt barn — och det är jag inte häller — inte *ännu!*»

»Men du tyckes vara på god väg att öfvervinna din —» han sökte efter ett skonsamt uttryck — »din böjelse. Du har inte på hela denna vecka...»

»Och vet du, hvilken strid det kostat mig!» utbrast hon. »Vet du, hvilka gräsliga kval jag lidit. O, jag trodde mången gång att jag skulle bli tokig! Men så länge jag fruktade för gossens lif, lyckades jag ändå att motstå — oron för honom och din ho-

telse — tanken att du kanske skulle rycka mig från hans sida, medan han låg där döende och kved efter mig — det var den tanken som höll mig uppe och gaf mig öfvermänskliga krafter. Men nu är det redan slut — nu orkar jag inte strida längre! I dag har jag åter druckit.»

Hon gjorde ett uppehåll och det for ett smärtsamt drag öfver hennes ansigte.

Doktorn brusade upp.

»Men hur har du kunnat komma åt...? Jag har ju förbjudit...!»

»Ack», sade hon med plötslig bitterhet, »det är mycket bekvämt att bara förbjuda utan att öfvervaka — men därmed är jag inte hjälpt — jag behöfver kraftigare stöd. Och därför — då du i nästa vecka reser ut med Rutger till prestgården — då reser också jag bort — du skall inte vidare behöfva blygas för mig.»

»Du reser bort? Hvart skulle väl det vara?»

»Jag reser utrikes till en vårdanstalt för sådana sjuka som jag. Ty jag vet nu, att det fins sådana anstalter. Och jag vet nu, att det är en sjukdom som jag lider af, inte en last som jag hemfallit åt. Ack, hvarför har du inte varit nog barmhärtig att säga mig det? Hvarför har du utan miskund öfverlemnat mig åt det förfärligaste själförakt? Hvarför skulle jag först af en främmande läkare få höra dessa rädande ord: 'det är inte en last, det är en sjukdom — en sjukdom, för hvilken det finnes bot'.»

Doktorn var djupt upprörd. »Har Selmer sagt dig det?» sade han. »Nåja, det är möjligt att han har rätt. Sådana fall finnas, men de äro mycket sällsynta. Och om någon räddning skall vara möjlig — ack, stackars barn, du anar inte, hvilka lidanden du då först måste genomgå. Vet du, hurudana de äro, de där vårdanstalterna, som du talar om? Du skall där komma tillsammans med de djupast fallna människor — du skall blifva behandlad med hårdhet, du skall lida de förfärligaste förödmjukelser. Om någon bot verkligen finnes, så består den endast däri, att du absolut afhålls från alla spritdrycker. Du kommer att gråta, du kommer att bestorma din omgifning med böner, du kommer att söka stjäla dig till hvad du åtrår — du behöfver behandlas med oböjlig stränghet — och allt detta ensam i ett främmande land — bland kallsinniga, likgiltiga människor — i en sådan anstalt — det är ju omöjligt, det är en ren dårskap att tala om något sådant! Jag förstår inte hur Selmer . . .»

»Du talar om förödmjukelser», sade hon kallt. »Och tror du att någon förödmjukelse kan kännas djupare än den du låtit mig undergå! Dessa främmande människor skola alltid behandla mig med medlidande, ty de skola ju veta, att jag lider af en sjukdom, som jag ej rår för. Men du! har du haft något medlidande med mig, då du låtit mig känna hela tyngden af din missaktning — då du behandlat mig som en förbryterska. Du talar om ensamhet! Och

kan någon ensamhet vara förfärligare än den, som omgifvit mig här i mitt eget hem, prisgifven som jag varit åt till och med mina tjänares förakt.»

»Jag har handlat illa — ja, jag har handlat mycket illa emot dig», utbrast doktorn och drog henne våldsamt till sig samt betäckte hennes händer med kyssar. »Det enda jag kan säga dig till min ursäkt är, att jag kanske skulle behandlat dig skonsammare, om jag, som Selmer, hade varit endast din läkare — om du endast hade varit min patient, inte min hustru — men att se sin egen hustru... nå, låt oss inte vidare tala om det! Låt mig försöka att godtgöra hvad jag felat emot dig — om det är möjligt att bota dig, så kan jag göra det lika väl som de kunna det på dessa anstalter — anförtro dig åt mig, jag skall vårda dig, jag skall öfvervaka dig...»

»Nej, nej, nej!» utbrast hon med något af sin gamla häftighet och lösryckte sina händer från hans. »Sök inte hindra mig från att resa — jag skall bära mina lidanden och förödmjukelser bättre där ute — ensam, skild ifrån alla. Och du skulle i alla fall snart förlora tålamodet... låt mig bara resa! Jag känner att det är det enda — enda sättet!»

»Och när du kommer tillbaka...?» sade han ömt frågande och fattade åter hennes händer.

»När jag kommer tillbaka — och om jag blir botad för min sjukdom... och jag skall bli det, ty jag har mod att lida alt... då skall det för framtiden bli min enda uppgift att söka rädda mitt barn.»

»Din *enda* uppgift!» utropade han och drog henne till sig. »Är du då inte äfven min hustru?»

»Du glömm», sade hon allvarligt, »att om jag också skulle lyckas att bli botad, så har jag dock alltid det onda i blodet. Och inte skulle du väl än en gång vilja ta till din hustru en kvinna, som kanske skulle skänka dig drinkare till söner?»

Han lät armen sjunka som han lagt om hennes lif; hennes ord hade gifvit honom ett styng i hjärtat.

»Ah, jag förstår!» utropade han med uppflammande vrede. »Jag förstår nu, hvarför det faller sig så lätt för dig att så där lugnt och beslutsamt öfvergifva din man, som du dock svurit att älska i hela ditt lif. Du älskar mig inte längre.»

»Nej», svarade hon lugnt. »Du har rätt, jag älskar dig inte längre. Man älskar inte längre efter att ha gått igenom hvad jag gjort.»

Han var icke beredd på ett sådant svar; utan att han själf gjort sig reda därför, hade han dock alltid ansett hennes kärlek som en säker nödhamn, som ej af några stormar kunde upprifvas.

»Då du kommer tillbaka skall jag således ingenting vara för dig?» utbrast han.

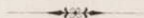
»Jag skall aldrig glömma att du är mitt barns far», svarade hon mildt. »Och att du varit min första och enda kärlek!»

Han drog henne till sig och hon lutade ett ögonblick sitt hufvud mot hans bröst; därefter såg hon

upp på honom med tårfyllda ögon, lösgjorde sig sakta från hans omfamning och skyndade ut ur rummet.

Doktorn sjönk ned framför bordet, på hvilket han hade lagt ifrån sig porträttet, då hon kom in. Han lutade hufvudet mot bordskanten och en våldsam snyftning skakade honom från hufvud till fot. Han grät så som han hade gjort i sina unga dagar, då en af hans patienter hade dött för operationsknifven — han grät sådana tårar, som en människa aldrig fäller förgäfves.

1880.

SESAM, ÖPPNA DIG!

» **D**et var en gång» — säger sagan.

Denna gång var det en kanslist, just icke ung, litet maläten att se på, som gick hem från sitt ämbetsrum dagen efter sitt bröllop.

Själftva bröllopsdagen hade han också suttit på ämbetsrummet och skrifvit ända till klockan 3. Sedan hade han gått ut och ätit sin tarfliga middag som vanligt på en ruskig källare i en af gränderna i staden, hvarefter han gått upp på sitt vindsrum i ett gammalt hus vid Österlånggatan för att taga på sig sin något slitna frack, som han haft i jämt tolf år. Han hade haft många funderingar på att köpa sig en ny frack till sin bröllopsdag, men hade till sist kommit till den slutsats, att det i det hela var en onödig lyx.

Bruden var telegrafist, litet klen och nervös af arbete och försakelser, och såg just ingenting ut för verlden. Vigseln förrättades i all stillhet hos brudens gamla, ogifta faster, som bodde på Söder. Bruden hade svart sidenklädning, och de nygifta åkte hem i hyrvagn.

Det var bröllopsdagen. Men nu var det dagen efter. Sedan klockan 10 hade han suttit på ämbets-

rummet, alldeles som alla andra dagar. Nu var han på väg till sitt hem — sitt eget hem!

Det var en underlig känsla, ja, det var en så öfverväldigande känsla, att han stannade flere gånger på vägen och försjönk i tankar.

Ett barndomsminne dök upp i hans hufvud.

Han såg sig själf som liten gosse sitta vid faderns skrifbord i den lilla komministergården och läsa sagor. Hur många gånger hade han ej läst om och om igen sin älsklingssaga ur »Tusen och En natt», »Ali Baba eller De fyrtio röfvarena». Hur hade icke hans hjärta klappat i längtansfull spänning, då han stod med sagans hjälte utanför bergets slutna port och ropade, först sakta och litet ängsligt, sedan högt och käckt: »Sesam, Sesam, öppna dig!»

Och när då berget upplät sina portar, hvilken härlighet! Det fattiga rummet i komministergården förvandlade sig till bergets rika skattkammare, rundt kring väggarna gnistrade de skönaste klenoder; här funnos dessutom hästar, vagnar, vackert tacklade fartyg, vapen, rustningar — allt det bästa en gosses fantasi kunde drömma om. Den gamle fadern såg förundrad på sitt yngsta barn, det var så länge sedan han själf var barn, och alla de andra voro redan stora — han förstod honom ej utan frågade till hälften förebrående hvad han tänkte på, efter hans ögon tindrade så.

Så kom han också att tänka på sin ungdom, på sina studieår i Upsala. Han var skald, sångare, han

ansågs mycket begåfvad och var högt uppburen af sina kamrater. Den som då skulle sagt honom att han skulle sluta som en liten renskrifvare, gifta sig med en urblekt telegrafist och bo på Repslagaregatan på Söder! Bah! Lifvet hade tusen möjligheter, framtidsperspektivet var oändligt, ingenting var omöjligt. Ingen ära var så stor, att ej han kunde nå den, ingen kvinna så skön, att ej han kunde vinna henne. Hvad betydde det att han var fattig, att han bara hette Andersson och att han var det åttonde barnet till en fattig komminister, som i sin ordning var bondson? Hade ej våra flesta snillen utgått ur folkets led? Ja, hans snille, det var trollformeln, det var det »Sesam, öppna dig», som för honom skulle bereda tillträde till all livvets härlighet.

Hur det sedan hade gått brydde han sig ej nu om att tänka på. Antingen hade väl snillet ej varit så stort som han hade trott, eller hade de ekonomiska svårigheterna förkväft det, eller hade han haft hvad man kallar otur — alt nog, det hade gått honom som Ali Babas elake broder, Kasim, som, då han väl stod inne i berget, med fasa fann att han hade glömt trollformeln och under dödsångest sökte den i sitt minne. Det hade varit en svår tid — men det var ej värdt att tänka på den nu längre.

Tankarne aflöste hvarandra så hastigt i hans hjärna. Nu kom han att tänka på kronprinsessan, som just i de dagarna hade hållit sitt intåg i hufvudstaden. Han hade fått följa med sina öfverordnade och stå i

festpaviljongen, då hon landsteg. Det var ett vackert ögonblick. Hans ungdoms diktargåfvor höllo nästan på att vakna igen vid stundens högtidsstämning, och om han ännu hade varit den unge lofvande skalden från fordom i stället för den obemärkte kanslisten, så hade han troligtvis skrivit ett festkväde och skickat in det till Posttidningen.

Ty det måste vara skönt att vara prinsessan Victoria i detta ögonblick. Det var en sådan stund hvaraf lifvet ej eger många. Att vara nitton år, nyss förenad med en ung make, älskad och älskande, och att hålla ett högtidligt intåg i sin blifvande hufvudstad, som är festligt smyckad och ligger där sagolikt fager i höstsolen, att hälsas med jubelrop af oöfverskådliga massor och att vara så oerfaren af lifvet att man ej anar någon af de skuggor, som gömma sig bakom den ljusa taflan — ja, visst måste detta vara ett oförgätligt ögonblick, ett sådant som kommer på så få dödliges lott, att det mer tyckes tillhöra sagans än verklighetens verld! När hade väl trollformeln: »Sesam, öppna dig!» framtrollat något skönare?

Och ändå! ändå! Kanslisten hade hunnit hem, stod framför sin egen tamburdörr. Nej, kronprinsen var bestämdt icke lyckligare, då han förde sin brud in i sin jublande hufvudstad, än han i detta ögonblick. Han hade återfunnit trollformeln, den länge förlorade. Den där lilla knappen på tamburdörren — det var hans »Sesam, öppna dig!» Han behöfde blott trycka på den, så skulle berget åter upplåta

sina skatter för honom — icke vapen och lysande rustningar, som i hans barndom — icke ära och hyllning och samhällsställning, som i hans ungdom — nej, något bättre än allt detta, något som utgör själfva kärnan i all mänsklig lycka, på lifvets höjder så väl som i dess mest undangömda vrår — ett hjärta som klappade blott för honom, ett eget hem, där det fans någon som längtade efter honom — en hustru! Ja, en hustru som han älskade, ej med sin första ungdoms lidelse, men med sin mannaålders innerlighet och trofasthet.

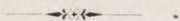
Han stod utanför sin egen tamburdörr, han var trött och hungrig, och hans hustru väntade honom med middag — det var ju mycket hvardagligt och trivialt — och ändå var det så förunderligt nytt och fängslande.

Sakta, varsamt som ett barn som fått en ny leksak, tryckte han på den lilla knappen på tamburdörren — och så stod han stilla med återhållen andedrägt och lyssnade på de lätta, snabba steg som nalkades.

Det var alldeles som då han i sin barndom stod utanför berget och ropade, först sakta och halft förläget, sedan högt och med stämman skälfvande af glad förväntan:

»Sesam, Sesam, öppna dig!»

1881.

TVIFVEL.

På Katarina östra kyrkogata, som högt upp på de södra bergen pittoreskt slingrar sig fram kant i kant med den branta sluttningen ned till Stadsgården, och som för många stockholmsbor är fullkomligt okänd, var en ovanligt liflig trafik. Prome-nerande i eleganta dräkter kommo uppför »Sista styfverns trappor», bjällror klingade och den ena stora hyrkusksläden efter den andra ilade fram på den illa banade vägen mellan höga snödrifvor.

De små låga kojor, som ligga liksom uppklätt-rade här och där på bergsklintarna ha en utsigt som hvilket slott som hälst skulle kunna afundas dem. Djupt under deras fötter ligger saltsjön, Djurgården, Skeppsbron, hela det berömda inloppet till Stockholm. Men troligtvis hade ingen af invånarna någonsin tänkt på att njuta af all denna härlighet, som nu så lifligt ådrog sig de förbifarandes uppmärksamhet. De flockade sig däremot ifrigt vid fönstren och i portgångarna för att beundra den lilla skymt af rikedom och välståndet, som drog dem förbi, och som i deras ögon representerade lifvets enda verkliga lycka.

Det var dock ej första gången, de fingo njuta af detta skådespel; det hade ofta upprepats om söndagarna, alt sedan den ryktbare predikanten börjat att då och då predika i Diakonissanstaltens lilla kapell där högst upp på den öfversta bergsplatån. Vid dessa tillfällen var kapellet fullt till trängsel — och ofta bestod församlingen af sådana personer, som eljest aldrig brukade besöka kyrkan. Man anmärkte ett ovanligt stort antal herrar i motsats till det vanliga förhållandet, då alltid fruntimmer pläga utgöra flertalet i kyrkorna — ja, man såg till och med sådana män, som i offentliga föreläsningar uppträdt till försvar för vissa modärna, filosofiska skolor, hvilka förneka kristendomen. Det ryktet hade nämligen allmänt spridt sig, att denne predikant hade något att säga, som angick alla människor, på hvilken religiös ståndpunkt de än stodo, att han talade till förståndet lika mycket som till hjärtat och att hans allvar var så stort, hans värtalighet så inträngande, att förnekelsen blef mindre högljudd och mindre hånfull och själfva liknöjdheten började röra på sig.

Bland andra, som hvarje söndag, då pastor Adrian predikade, åkte upp för de södra backarna i en hel-täckt släde var också Ellinor och hennes mor. Ellinor hade under de senare åren aldrig brukat gå i kyrkan. Hon hade länge haft den öfvertygelsen, att

religionens mysterier endast ha betydelse för barn och obildade, men ej äro i stånd att tillfredsställa fullt utvecklade, själfständigt tänkande varelser.

Det var egentligen lusten att disputeras, som först lockade henne att höra den nye predikanten. Hon hörde så många af sina vänner okritiskt beundra honom, att hon längtade efter att få visa dem alla de svaga punkterna i denna vältalighet, all den brist på logik och sundt förnuft, som hon var öfvertygad om att finna där.

Hennes yngre syster, Tea, och hon följdes åt första gången. Båda systrarna voro smittade af sin tids skepticism och kritiklust, men deras utgångspunkter voro dock vidt skilda. Tea var kritisk emedan det roade henne att förlojliga och emedan hon hade en naturlig kvickhet, som alltid drog skrattarne på hennes sida. Hon hade också den talangen att rita karrikatyror och sökte gärna ämnen för dessa. Ellinor åter önskade ingenting högre än att se sin kritik afväpnad inför något, som kunde vara värdt beundran. Teas satiriska anlag voro en hemlighet för alla utom hennes närmaste vänner, hon visste, att ett skarpt hufvud i männens ögon är en gåfva af mycket tvifvelaktigt värde för en kvinna, och som hon var behagsjuk använde hon i sällskapslifvet sitt goda hufvud till att dölja, att hon hade något hufvud als. Ellinor åter var alltid färdig att inlåta sig i strid för sin öfvertygelse och att gifva sig själf som insats i kampen för hvad hon aktade högt.

Oaktadt denna olikhet voro de båda systrarna hvarandra varmt tillgifna. Ellinor var flera år äldre och hade nästan moderligt handledt den yngre systerns utveckling. Hon var mycket stolt öfver henne och mycket svag för henne. Hon beundrade hennes skönhet, som hon fann oförliknelig, i hennes koketteri såg hon endast naturligt behag och hennes satir, som af somliga ansågs antyda brist på hjärta, var i hennes ögon endast uttrycket af en oemotståndlig kvickhet.

På hemvägen från kyrkan kommo emellertid systrarna i dispyt och då de kommo hem vände de sig till modern.

»Det är als inte värdt att mamma går och hör honom», sade Tea. »Mamma är alldeles för klen att tåla vid sådant. Det är en riktig botpredikant, och han skulle nog snart lyckas öfvertyga mamma, att mamma är den allra uslaste och eländigaste synderska.»

»Det är nästan en konstnjutning att höra honom», sade åter Ellinor. »Hans utseende är ädelt och verkligen vackert, hans stämma har ett märkvärdigt välljud — han har tonfall ibland, som ovilkorligen tränga till hjärtat, och som påminde mig om Schwartz, då han spelar Hamlet. Och hans språk är inte det minsta bombastiskt, som jag trodde, utan verkligen konstnärligt utarbetadt på samma gång som kraftigt och djärft — stundom t. o. m. af en öfverraskande originalitet. Mamma *måste* följa med och höra honom nästa gång.»

Fru Arwidson hade ingenting häremot, tvärtom. Som hon var en mycket passiv natur och van att i alt följa sina döttrars, isynnerhet Ellinors initiativ, hade icke heller hon brukat besöka kyrkan på senare tider; men det låg i hennes blida natur en viss ideel längtan, som gjorde henne mycket mottaglig för religiösa väckelser. Hon skulle känt sig lycklig ifall omständigheterna hade tillåtit henne att blifva martyr; men som hon nu i stället alltid hade varit gynnad af all slags verldslig lycka och medgång, hade hon ingenting annat att sörja öfver än att hon alltid varit missförstådd. Hennes nu afidne man hade aldrig förstått hennes fina, poetiska och känsliga sinne, hennes barn förstodo henne ej heller, ty Tea var för verldslig, Ellinor för kritisk, och dessutom voro systerarna så mycket för hvarandra, att modern kände sig öfverflödig. Men hon bar denna sin ensamhet så, som hon skulle burit hvilken annan pröfning i lifvet som blifvit henne pålagd; hon visste ej hvad det ville säga att kämpa för någonting, att förbittras öfver en orättvisa eller att gräma sig öfver ett sviket hopp.

Den estetiska njutning, som Ellinor i början hade erfarit af Adrians predikningar, öfvergick snart till ett djupare, sedligt intryck. Inför själfva trosläran förhöll hon sig skeptisk, men fann sig så mycket lifligare fångslad af de stora och höga kraf, som denna lifsåskådning stälde på människornas pligt-

känsla, kärlek och offervillighet. Det hvardagliga lifvet med dess småsinthet, dess ytlighet och ängsliga jäktande efter materiela förmåner syntes henne så lumpet och smått i jämförelse med den höga idealiteten af den kristna försakelseläran; och denne unge man, öfver hvars stränga drag hon ej kunde tänka sig att ett leende någonsin flugit, och som hon visste förde ett asketiskt lefnadssätt, syntes henne så stor och helgjuten, jämförd med alla dessa njutningslystna verldsmänniskor, af hvilka hon hittils alltid varit omgifven. Hon greps af längtan att lära känna honom och utbyta tankar med honom; och som hon var van att tillfredsställa sina önsknigar, beslöt hon utan den ringaste tvekan att bedja honom om ett samtal.

Predikan var slut och orgeln spelade upp sista salmen, då Ellinor plötsligt reste sig från sin plats, hviskade till modern: »jag kommer strax igen!» och gick hastigt genom kyrkan och fram till sakristian. Flera personer voro därinne före henne; ett par unga flickor, som snyftade, ett äldre, tarfligt klädt fruntimmer med ett bekymradt utseende, en arbetskarl, med sin 12 års gamle son, som stod och darrade inför presten, hvilken tycktes tillrättavisa honom. Ellinor tänkte på Tea och på hvilken ypperlig karrikatyr hon skulle kunnat rita af den eleganta verldsdamen med sitt litet öfvermodiga leende midt ibland dessa ödmjuka, inför prestens auktoritet djupt böjda varelser. Hon kände sin egen ställning litet falsk då hon såg den förvånade och granskande blick, som Adrian

kastade på henne. Hon tog fram sitt visitkort och räckte honom det samt sade tämligen vårdslöst: »Om pastorn någon gång får tid, skulle min mor och jag vara tacksamma för ett besök».

Det såg nästan ut, som om han ej förstått hvad hon menade. Han såg först på kortet och sedan på henne med en hastig, granskande blick, som toge han en öfverblick af hela hennes person — från de högklackade stöfletterna till den skimrande sidensarspelsen och den stora Rembrandthatten med de vajande plymerna. Därefter svarade han i torr ton:

»Jag har ej tillfälle att aflägga andra besök, än dem, som tillhöra mitt kall. Är det i någon trosfråga, som fröken önskar att tala med mig?»

»Inte egentligen det. Det är snarare om mina tvifvel, jag skulle vilja tala med pastorn.»

Han vände sig till hälften bort från henne och började att samla ihop några papper, som lågo kringströdda på ett bord.

»För dem, som önska att tala med mig», sade han, kort, »träffas jag i min bostad hvarje morgon mellan 9—10.»

Han rullade ihop papperen och stack dem i fickan, tog sin hatt och ämnade gå. Men Ellinor var besluten att genomdrifva sin vilja.

»Förlåt mig, om jag är alt för enträgen», sade hon i sin mest förbindliga ton. »Men min mor är mycket sjuklig och går nästan aldrig ut. Och så tidigt på morgonen skulle det vara henne omöjligt.»

Han lade ifrån sig hatten och tog upp en annotationsbok, som han bläddrade igenom.

»I morgon afton skall jag försöka att komma», sade han. »Men det kan hända att jag ej blir ledig förr än sent.» Han bugade flyktigt utan att se på henne och gick hastigt. Då han kom till dörren stannade han för att säga ett par vänliga ord till de gråtande, unga flickorna. Hans ansigte fick ett helt annat uttryck nu, än då han talade med henne.

Gäckeriets anda vaknade åter hos Ellinor och hon iakttog i hans stämma detta halft öfverlägsna, halft medlidsamma uttryck, som anstår en själaherde, då han talar till det förvillade fåret. »Hvilka aktörer de dock äro, de presterna», tänkte hon. »De ha ett sådant behof att imponera, att de ej känna sig väl till mods med andra än dem, som krypa vid deras fötter. Ett högburet hufvud tåla de ej vid sin sida.»

Det var med en viss känsla af obehag, nästan af förtrytelse, som Adrian gick upp för de präktigt dekorerade trapporna i det hus vid Trädgårdsgatan, der fru Arwidson bodde med sina döttrar. Han besökte ytterst sällan de rikes hus — hela hans verksamhet var bland de fattiga och ringa och det var mot hans vilja, som hans predikningar voro af den natur, att de företrädesvis tilltalade den bildade klassen. Uppvuxen i en af Stockholms smutsigaste gränder i

fattigdom och nöd var han en född demokrat; han icke blott fördömde lyxen, såsom oförenlig med den kristliga försakelsen, han hatade den också med hela det naturliga, omedvetna hat, som växer på de nödtvungna umbärandenas hårda jordmån.

Men på samma gång som han hyste en djup misstro till de andliga rörelserna hos de klasser, som lefva i öfverflödets och njutningens förslappande luft, var han dock en alt för djupt anlagd natur för att kunna stanna på folktalarens ståndpunkt och han förstod ej ens det folk, bland hvilket han hade uppväxt och kunde aldrig göra sig fullt förstådd af dem. Detta var den bittra konflikten i hans lif. Han ansåg sig kallad att verka bland det lägre folket, hvars nöd och framföralt hvars sedliga förfall han kände och sörjde öfver; men hela hans andliga begåfning drog honom till den bildade klassen med dess rikare sjäslif.

Han tillhörde också genom sin härkomst båda dessa klasser, men hans far hade aldrig velat erkänna honom och det enda han hade i arf af honom var sitt dopnamn, Adrian, hvilket han i brist på familjenamn använde som tillnamn. Hans mor hade kommit till Stockholm som en ung, vacker, ofördärfvad landt flicka för att söka sig någon plats. Och det hade gått henne som så många andra. Sedan hans far öfvergifvit henne hade hon sjunkit mer och mer och hade slutligen dött, utan att han förmått väcka hennes slumrande samvete.

Adrian förstod sig ej på att ringa på den elektriska ringledningen på tamburdörren och fick därför stå länge och knacka; inkommen i tamburen snafvade han på en björnhud, och då en litet utstyrd jungfru med lugg i pannan niggande frågade hvem hon fick anmäla, svarade han snäft: »det behöfs ej, jag är väntad», och öppnade själf dörren till salongen.

Den syn af förfining, som mötte honom här, bidrog ej att stämma honom mildare. Det var ett stort, djupt rum endast upplyst af en lampa på bordet, hvars sken dämpades af en rödgul skärm, som gaf en rik och nästan glödande färg åt de djupröda sammetsmöblerna. Rummet var för öfrigt så väl ombonadt, som om man ingenting högre fruktade än den minsta kalla pust utifrån. Tjocka shaggardiner voro igendragna för fönstren, lösa mattor lågo vid alla sittplatser ofvanpå den yppiga flossamattan, och vid ena soffhörnet åt fönstret till stod en hög skärm, klädd med vadderadt siden.

I den låga soffan satt fru Arwidson djupt nedsjunken med dynor bakom sig, ett broderadt täcke öfver fötterna och på bordet framför lampan ytterligare en skärm, som skulle skydda hennes ögon mot det alt för varma skenet.

Midt på golvet stod Ellinor i en toalett, som syntes föga lämplig för tillfället. Hon skulle på en bal på kvällen men hade i det längsta uppskjutit att kläda sig. Men då pastorn lät vänta på sig alt för

länge, beslöt hon att af hänsyn för honom välja en så enkel dräkt som möjligt. Ett smycke och några blommor lemnade hon framme på sitt toalettbord och stod nu framför spegeln i salongen i en enfärgad, mellanljus atlasklädning, som gick högt i halsen och med ärmar, som räckte ända ned till armbågen, där breda spetsar togo vid och föllo nästan ned till handen.

Hon vände sig hastigt och gick emot Adrian med en ursäkt för att man varit nog försumlig att icke anmäla honom samt presenterade honom för sin mor, som reste sig till hälften och räckte fram sin hand, hvilket han dock ej tycktes observera. Han bugade stelt, satte sig på Ellinors uppmaning i en fåtölj, men då han märkte hur djupt man sjönk ned i den, reste han sig hastigt och stälde sig bakom stolen med händerna på karmen.

»Ni har önskat ett samtal med mig?» sade han, vänd till fru Arwidson.

Denna såg helt förskräckt ut vid detta direkta hänvändande till henne och kastade en ängslig blick på sin dotter, som genast inföll: »Mamma önskar egentligen, att pastorn skall öfvertyga mig om, att er religion är bättre än min. Men vill inte pastorn vara god och sitta ned?» tillade hon och sköt leende fram en skulpterad trästol.

»Hvilken är då frökens religion?» frågade han stelt, i det han satte sig.

»Min religion är — tviflet!» svarade hon i en litet utmanande ton.

»För att veta hvarifrån vi skola utgå, måste jag bedja fröken uttrycka sig litet tydligare och till en början säga mig, hvarpå ni tviflar.»

»På allting. Det finnes ingenting mellan himmel och jord som ej någon gång varit föremål för mitt tvifvel.»

Adrian rynkade ögonbrynen och reste sig.

»I så fall», sade han strävt, »har jag ingenting här att göra. För den, som tviflar på alt, kan jag inte göra mig förstådd. Vi tala inte en gång samma språk.»

Han vände sig om för att gå men häjdades af en svag, klagande stämma från soffhörnet bakom skärmarna.

»Ack, där hör herr pastorn, hvad jag måste lida. Sådana yttranden måste jag höra af en dotter, som jag älskar så högt, och jag kan ingenting als göra för att inverka på henne. Pastorn kan lätt förstå, huru mycket det måste smärta en mor.»

»Jag medger att mitt yttrande kanske var litet öfverdrifvet», sade Ellinor mildt, i det hon kysste moderns hand. »Men så är också pastor Adrian något för intolerant, tycker jag. Har ni då själf aldrig erfarit hvad tvifvel vill säga, efter ni ej vet, att den som tviflar är mer att beklaga än klandra?»

Adrian hade nu återvunnit hela sin säkerhet och kastade en blick full af harm och förakt på denna

läattsinniga unga flicka, som med hånet på läpparna ville tala om de högsta och heligaste ting.

»Ack, jag ber, min fröken, låt oss inte uppföra någon komedi!» sade han nästan brutalt. »Vill fröken, att jag skall *beklaga* ett tvifvel, som är så litet allvarligt, att ni med ett öfvermodigt leende kan uttala ett så förfärligt ord som detta: jag tviflar på *alt*. Ja, min fröken, äfven jag vet, hvad tvifvel vill säga, men jag vet att ett ärligt tvifvel är en så allvarlig sak, att det kan bleka de friskaste kinder och jaga bort leendet från de mest hånande läppar.»

I detta ögonblick drogs ett dörrdraperi till sidan och en förtjusande uppenbarelse visade sig på tröskeln.

»Vagnen är här nu, Ella min», sade en mjuk, smekande stämma.

Ellinor hade rest sig upp vid Adrians sista ord och stod nu lutad emot kakelugnsfrisen med handen under kinden och så tankfull att hon ej genast märkte systemen. Tea kom framåt rummet i full baltoalett. Leende och rodnande bad hon om ursäkt för att hon afbrutit ett samtal, hon visste ej att pastorn kommit, då hon ej hört någon ringning; ville inte Ella vara snäll och presentera henne?

Då Adrian endast stirrade på henne, utan att säga ett ord, blef hon något förlägen, men sökte dölja det genom att gå fram och kyssa modern.

Adrians blick följde henne. Hon var mycket vacker där hon stod i det skimrande röda lampskenet böjd öfver modern, med båda händerna smekande

hennes hufvud; den rena profilen aftecknade sig med en rosig kontur mot den mörka skärmen, håret, som gick i samma dunkla bronsfärg som sidenet på skärmen, sammansmälte nästan helt och hållet med detta. En blekröd kamelia låg till hälften nedfallen i den tunga flätan, en annan tycktes vara tappad ett stycke ned på den hvita sidenkjolen, som hade en skiftning i rosens blekaste röda färg.

Adrians blick insöp med omedveten njutning hela denna fågring på samma gång han erfor en viss förtrytelse öfver det ej alldeles omedvetna i det behag, hvarmed den unga flickan rodnade inför hans skarpa blick. Ja, hon var vacker, hon var bedårande till och med, men hon var dock icke annat än ett syndens barn, mer hjälplöst förtappad än de fallna varelserna i de mörka kvarter, där han brukade predika försoningens lära, i samma mån som hon var fjärran från den syndakänsla utan hvilken intet nytt lif kan födas.

»Jag far ej med på balen i afton», sade Ellinor, afbrytande en något besvärad tystnad. »Du får fara till faster, Tea lilla, och be att få följa med henne!»

»För all del», inföll Adrian. »Låt mig icke hindra fröken. En balsalong synes mig just vara den rätta platsen för unga damer att dränka sina tvifvel och sina samvetsskrupler.»

Tea höjde sina mörka, bågiga ögonbryn och gaf honom ett betvingande ögonkast — en blick af oskyldig, blyg förvirring, som hittils ingen man kunnat

motstå. Därefter gled hon ut ur rummet; hennes lätta steg hördes ej på den tjocka mattan, man förnam endast frasandet af hennes sidenklädning och en svag doft af violer — och draperiet föll igen bakom henne.

Ellinor, som stått försjunken i tankar, upplyfte plötsligt hufvudet och utbrast med liflighet: »Ni gör orätt i att håna, ni, som skulle kunna öfvertyga! Hånet är blott ett fattigdomsbevis — det vet jag af egen erfarenhet — ett lättvindigt vapen, som man tillgriper, då man endast vill rifva ned men ingenting kan bygga upp i stället. Men ni som är nog lycklig att ega ett positivt lifsinnehåll — ni borde icke så där med hän stöta tillbaka en själ, som ni kanske skulle kunnat vinna.»

»Jag ber fröken, för all del, håll upp ett ögonblick!» afbröt han. »De största och betydelsefullaste ord halka öfver edra läppar med en sådan ledighet och snabbhet, att jag mister anden. 'Ett positivt lifsinnehåll! — en själ, som skulle kunnat vinnas! — ett tvifvel, som omfattar både himmel och jord!' — alt detta tycks för er vara något mycket alldagligt och enkelt. 'Jag far inte på balen i afton — min syster får fara utan mig — jag ger inte min själ åt Gud i afton — han får reda sig utan mig'.

Men jag skall säga er, min fröken, att det är inte på det sättet, ni tror, som man vinner själar. De själar, som vinnas genom en stunds värtalighet, genom att man uppskakar känslan och hänför in-

billningen, de kunna lika väl undvaras för Guds rike. De själar, som Gud behöfver för sitt verk, de måste vinnas långsamt genom årslånga lidanden och förödmjukelser, de vinnas först genom förintande af det egna jaget, genom ett skoningslöst förkväfvande af egenviljans brodd. Ack, tro mig, det är inte en så lätt sak att gifva sin själ helt åt Gud, att man kan taga ett sådant steg helt plötsligt midt under öfverflödets och lyckans dagar! — Och om jag nu skulle tala till er så, som jag skulle *kunna* tala, om jag skulle rifva ned de afgudar, som ni dyrkar — intelligens, lärdom, skön konst, hvad de alt heta — om jag skulle visa er hela den djupa självviskheten af ett sådant estetiskt njutningslif, som ni för — litenheten af alla de sträfvanden, ni fullföljer, och om hvilka ni dock synes tänka så högt — ytlighet, tomhet, lumpenheten af äfven det ädlaste lif, som lefves utan Gud — om jag skulle rycka undan den skönhetslöja, som döljer sanningen för er — ja, så tror jag, att jag skulle lyckas uppskaka er djupt, jag tror, att jag skulle kunna tala så, att ni, innan jag lemnade er, låge på knä i stoftet för den Gud, som ni nu icke tror på — » han häjdade sig, då han i det samma mötte den fulla, öppna blicken från ett par glänsande ögon, hvilkas ovanliga klarhet ytterligare förhöjdes af ansigtets egenomliga blekhet.

»Gör det då!» utbrast Ellinor. »Gif mig något

att tro på, och det fins ingenting, som är mig så kärt, att jag ej skulle kunna offra det.»

Det glänste till i hans ögon och han tog ofrivilligt ett steg närmare henne. »Jag kunde vara frestad att taga er på orden», sade han lifligt. »Ty ingenting i världen är mer lockande för mig än detta: att använda mitt personliga inflytande och min naturliga vältalighet till att vinna människor för Gud.»

»Och är inte detta just ert kall och er uppgift?» frågade hon.

»Nej, tvärtom. Min uppgift är att stöta tillbaka, att skrämja bort från dessa plötsliga och oförberedda omvändelser, som endast framkallas af ett känslorus; ty det är bättre att aldrig hafva känt Gud i sitt hjärta än att bedraga sig själf med en half omvändelse.»

»Om ni tänker så, förstår jag inte edra predikningar», invände Ellinor. »Ni gör ju der alt hvad ni kan för att väcka både hjärta och fantasi.»

»Gör jag det?» utbrast han. »Ja, jag vet, att detta är min stora frestelse, för hvilken jag alt för ofta dukar under. Jag ville alltid tala nyktert, lugnt, enkelt, såsom det ensamt anstår ett så högt ämne. Jag ville icke skymma bibelordets enkla, höga sanning genom banala utgjutelser af rent mänsklig vältalighet — och likväl — det ligger för mig något bedårande i att se en hel människomassa bäfva och skälfva under mina ord — att veta, att jag kan träffa dem i deras ömtåligaste känslor, blotta för dem själfva

deras fördoldaste tankar, skaka deras själfbelåtenhet i dess innersta grundvalar — ja, och då vältalighetens dämon riktigt får makt med mig, glömmet jag, hvems tjänare jag är, så att i de stunder, då jag djupast uppskakar människornas samveten, syndar jag själf på det fruktansvärdaste mot Gud.»

Det uppstod en stunds tystnad i rummet efter denna egendomliga själfbekännelse.

Ellinor började att gå upp och ned på golvet, försunken i tankar. Det intresserade henne djupt att så oförberedt ha fått en inblick i denna till det yttre så helgjutna personlighets inre själsstrider och förvecklingar. Fru Arwidson satt som vanligt alldeles tyst; hon talade aldrig, då hon icke tilltalades, och man visste ej riktigt, om hon var vaken och hörde på hvad som sades, eller om hon slumrat in i sitt mörka soffhörn.

Adrian stod och iakttog Ellinor. Hon var långt ifrån så vacker som systemen. Hennes växt var högre och hade en behagfull resning, men den saknade fyllighet. Ansigtet var egendomligt färglöst med en hyn af genomskinlig hvithet, ljusa, vidöppna ögon utan skuggor och en ram af ljust, matt hår, som föga afstack mot hela ansigtets färgton. Men i stället för formens och färgens yppighet hade hon denna proportionernas skönhet och liniernas renhet, som fånglar ögat utan att man vet hvarför.

Hur vackert den sjögröna, skimrande atlasklädnings smög sig efter den långa, slanka gestalten!

Just som släpet af klädningen svepte tätt förbi honom på mattan, märkte han att ett glänsande föremål gled ned utefter klädningens veck och föll. Han tog upp det och fann att det var ett guldarmband.

Han höll det försiktigt med de yttersta fingerspetsarna, som om han fruktat att det skulle gå sönder mellan hans händer, och räckte henne det. Men hon tog det ej utan sträckte ut armen som för att låta honom knäppa det på.

Han såg på henne med en min af den största bestörtning och förlägenhet, och det for en plötslig skälfning genom honom, då han med en skygg blick betraktade den utsträckta armen, hvars mjälla hvithet skymtade fram mellan spetsarna, som föllo i rika veck från armbågen.

Hon märkte hans förlägenhet och drog strax tillbaka handen, i det en mycket märkbar rodnad ett ögonblick for öfver hennes drag.

»Förlåt!» sade hon. »Jag kom inte ihåg hvem jag hade framför mig. Jag var så upptagen af mina egna tankar.»

Blodet rusade tillbaka igen från hans hufvud och han kände sig åter alldeles kall. Han lade armbandet ifrån sig på ett bord och tog sin hatt för att gå. Hon häjdade honom: »Och ni har således intet råd att ge mig?» frågade hon.

»Ett råd», upprepade han mekaniskt. Hans tankar voro i detta ögonblick långt borta från deras föregående samtalsämne. Han samlade sig igen och

utbrast med en stämma, som darrade af undertryckt rörelse: »Ett råd! jag! Nej, jag har intet råd att ge. Hvar och en måste ensam kämpa sin egen kamp. Och endast genom oafåtliga strider och ständiga återfall går vägen till sanningen».

Han tryckte hennes hand med en underlig häftighet, bugade på måfå mot det dunkla soffhörnet och gick.

Hela aftonen sutto mor och dotter kvar i rummet utan att ett enda ord växlades mellan dem.

Fru Arwidson satt och tänkte på, hur försummad hon var af sina barn; den ena borta på bal, den andra aktande sin moder så litet, att hon kunde sitta timtal i samma rum som hon utan att tala till henne. Dessa tankar skänkte henne ett slags njutning. Pastorn hade talat något om försakelse af egenviljan; om någon förstod att försaka, så var det väl hon.

Ellinors tankar flögo hit och dit, och hon sökte förgäfvets att sammanhålla dem omkring det ämne, som varit föremål för aftonens samtal; ett slags sväfvande drömmeri, som icke var vanligt hos henne, bemäktigade sig henne och fylde hennes sinne med en obestämd känsla af lycka. Så småningom samlade sig de irrande tankarne omkring en enda, konkret bild. Det var Thorwaldsens Petrus i Vor Frues Kirke i Köpenhamn som började framträda med en förunderlig tydlighet för hennes minne. Hon hade alltid beundrat denne Petrus

med de ädla dragen, det stränga allvaret och det glödande nitet.

Ett underverk hade skett i dag; ty hon hade sett marmorn få lif, hon hade sett Petrus stiga ned från sin piedestal och hon hade sett hans gestalt afteckna sig lifs lefvande mot den mörkröda shaggtapeten i hennes mors salong.

Då Adrian lemnade det eleganta huset vid Trädgårdsgatan gick han direkte till några af de ruski-gaste kvarteren i Hvita bergen på Söder. Här i nödens boningar erfor han ett slags hvila för sitt sinne. Här mötte honom ej frestelsen att glänsa med sin vältalighet och psykologiska skarpblick. De naturer, han träffade här, voro mindre komplicerade och synden hade i de flesta fall tagit ett så helt tag i dem, att det blott gälde att med så liten utsmyckning som möjligt predika sedelärans enklaste bud.

Men för första gången hände det honom nu, att han ej var i stånd att egna sin odelade uppmärksamhet åt det missionsarbete, som han gjort till sitt lifs främsta uppgift. Han var förströdd, och hans fantasi framgycklade för hans inre lockande verldsliga bilder. Det ena ögonblicket såg han midt i det snuskiga, källarliska rum, der han befann sig, en formfulländad gestalt i hvit sidenklädning stå och luta sig öfver det gråbleka barnet i den osnygga vaggan; håret bucklade sig öfver pannan och en blomma hade fallit ned på klädningen.

Strax därefter förvandlades hela rummet till en präktig salong, som belystes af ett egendomligt, trolskt sken, liknande reflexen af en solnedgång.

Adrian strök sig öfver pannan och gjorde en våldsam ansträngning för att lösgöra sig från den drömverld, som fått makt med honom; men då han steg upp för att gå och tog den fattiga hustruns framräckta hand spratt han till, ty han kände så tydligt tryckningen af en fin, mjuk hand, som aldrig blifvit vanställd af något groft arbete, och han såg ett par glänsande, besjälade ögon, som med omisskänlig beundran blickade upp i hans ansigte.

Han gick hem och satt länge uppe och läste, men fantasibilderna ville icke vika.

Det var den första beröringen med livvets förfining och skönhet, som hade satt sitt frö i hans sinne.

Följande söndag satt Ellinor på sin vanliga plats i det lilla kapellet och predikantens blick stannade ofta ofrivilligt vid det uppåtvända ansigtet med den ifriga, sökande blicken och den egendomligt bleka ansigtsfärgen. Den vanliga frestelsen grep honom denna gång starkare än någonsin. Vältalighetens rikaste tillflöden strömmade till hans hjärta och fantasi, det bultade i hans tinningar, det tumlade om i hans hjärna och alla slussar höllo på att springa.

Men han beherskade sig med våldsam ansträngning, och hans tal ljöd dämpadt och entonigt. Där

var ingen eld i hans blick i dag, inga af dessa höjningar och sänkningar af den sällsynt välljudande stämman, som eljest plägade komma hvarje hjärta att vibrera. Han inskränkte sig till en torr, nästan schematisk utläggning af dagens bibeltext, och då åhörarne gingo ifrån kyrkan denna dag, sade de allmänt sig emellan, att de aldrig hört pastor Adrian så litet till sin fördel.

Ellinor tänkte med en viss tillfredsställelse på, att hon var den enda, som fattade orsaken till denna ovanliga kyla i framställningssättet; hon visste, att medan menigheten beklagade sig öfver, att talaren varit illa disponerad, tackade han i sitt hjärta Gud för den seger, han denna dag vunnit öfver sig själf.

Ellinor hade kommit ensam till kyrkan i dag och till fots. Det var en ovanligt klar vinterdag med bjärt solsken och starka, blå skuggor på den nyfallna snön. Hon dröjde en stund på backslutningen utanför kyrkan, fångslad af utsigten öfver den snöhöljda saltsjöviken med sin mörka granskogskrans. Då hon sedan gick nedför trapporna till den nedre terrassen hörde hon, att någon påskyndade sina steg bakom henne, och Adrian kom till hennes förvåning direkte fram till henne.

»Är fröken ensam i dag?» frågade han.

»Ja, min mor var så klen i dag, att hon ej vågade sig ut.»

»Då har fröken kanske brådtom hem?»

Hon såg frågande på honom.

»Skulle fröken ha lust att följa mig på ett besök till en fattig familj här i grannskapet?»

Hon svarade villigt ja, och han förde henne ut för en brant backe, som var så hal, att han måste räcka henne handen för att hjälpa henne ned. Då hon försiktigt och litet sökande satte fram foten iakttog han alldeles ofrivilligt, att den hade en ovanligt vacker form med höga vrister. Ögonblicket därefter bröt han den tystnad han hittills iakttagit med en fråga, om hon någonsin skådat verklig nöd på nära håll. Nej, egentligen icke. Hon plägade ibland besöka några fattiga, men det var mest »pauvres honteux», som hade ett litet underhåll af hennes mor.

De fortsatte tysta sin vandring och kommo snart till ett litet förfallet trähus, som låg i en backslutning, så att de måste gå uppför en brant trappa, nästan liknande en stege, för att komma upp på gården. Men oaktadt trappstegen voro kullriga af snö och ytterst slippriga, fick Ellinor denna gång hjälpa sig själf. Adrian sprang före upp och utan att se sig om efter henne gick han till en liten låg dörr, om hängde på sned på gångjärnen, öppnade den och steg in. Elinor följde efter.

De kommo in i ett lågt skjul, som egentligen var en vedbod, men där nu en säng och en gammal dragkista gjorde hvad de kunde för att gifva den utseende af ett rum. I sängen låg en kvinna, så gulblek och så insjunkn att ögonen, som voro stora och mörka och vittnade om en förgången skönhet,

gjorde ett nästan ohyggligt intryck såsom det enda lefvande i detta redan åt döden hemfallna ansigte. En tolf års flicka i trasig klädning stod och hängde midt på golvet, och på en gammal lår sutto två mindre barn uppkrupna och inbegripna i ett häftigt slagsmål med de små händerna i hvarandras tofviga hår och tårar af ondska och fysisk smärta strömmade ur ögonen. Den ene af dem, en liten pys på sex år, skrek just fram en grof svordom med sin späda barnastämman, då de främmande trädde in.

Slagsmålet upphörde genast och med tårar ännu droppande öfver kinderna stirrade de små nyfiket på de inträdande.

Ellinor gaf dem hvar sin silfverslant att köpa något godt för; de kraflade sig ned från låren och voro inom ett ögonblick utom dörren, talande i kapp om alt hvad de skulle kunna få för dessa stora penningar.

Men Adrian gaf henne en missnöjd blick och sade: »det var ej för att ni skulle gifva almosor, som jag förde er hit. Jag ville att ni skulle få lära någonting i dag, som ni sedan förgäfves skulle söka glömma.»

Han gick fram till bädden och på hans vink följde hon med.

»Hur känner ni er i dag?» frågade han den sjuka.

»Åh, han har varit här i dag, *han!*» sade hon och ett hatfullt uttryck glimmade fram på de döende

dragen. »Han tog klockan från väggen där — det var det sista jag hade — nu skulle han pantsätta den för att få sig ett rus. Och så slog han flickan — se på henne, ett sådant märke hon har öfver ögat.»

»Var det er man?» frågade Ellinor upprörd.

»Min man — ånej, men den andre», svarade kvinnan med denna nödens och lastens cynism, som icke skyr att för den förstkommande blotta sin förnedring. »Han har aldrig tålt den där flickan, skall jag säga — aldrig gjort annat än slagit henne både här och där.»

»Är er man död?» frågade Ellinor.

»Död? Ånej, han lefver nog minsann. Han var här häromdagen han med och regerade — han ville se, om det fans något att ta, kan jag tro. Den ende, som har varit beskedlig, så är det flickans far, fast det nu är längese'n jag hade med honom att göra.»

Ellinor vände sig bort med en känsla af vämjelse. Hon gick till flickan och försökte att tala med henne men fann henne så dum och slö, att hon knapt kunde få henne att svara på de enklaste frågor.

»Den där flickan tål för resten hvad hon får», hörde hon nu moderns röst. »Har hon inte varit ute och strukit halfva natten, och jag är inte människa att få henne att bekänna, hvar hon varit.»

Flickan försökte en invändning, men modern tystade henne. »Stå nu inte och ljug för pastorn också. Har du nån'sin varit annat än elak, kanske?»

»Tyst», afbröt nu Adrian. »Det vore bättre ni tänkte på hvad ni har att förebrå er själf. Har ni någonsin föregått henne med godt exempel? Hur har ni uppfyllt en mors pligter mot henne, ni, som öfvergifvit er laglige make och fört ett uselt, lastbart lif — —»

»Öfvergifvit honom!» invände kvinnan. »Nej, det har jag inte gjort. Det var han, som öfvergaf mig, då jag låg där sjuk och eländig — och den andre, flickans far, var som jag sa' beskedlig mot mig och betalade hela hyran, då min man rymde. Han hade bott inne hos oss hela tiden, och då Fahlgren slog mig, sa' han många gånger åt honom, att det var skam, det gjorde han. Skulle jag då inte vara beskedlig mot honom tillbaka?»

Ellinor började plötsligt känna sig formligen illamående; den förskämda luften därinne i förening med den känsla af vedervilja, som hela scenen ingaf henne, vållade henne kväljningar och yrsel och hon skyndade till dörren och slog upp den samt gick ut på trappan. Hon hörde Adrian taga afsked därinne med ett löfte att snart komma igen samt tillsägelse till flickan att komma hem till honom om en timme.

»Jag har mycken fallenhet för hufvudvärk», sade hon ursäktande, då han kom ut till henne. »Och jag kan omöjligt tåla förskämd luft.»

»Hur stor del tror ni det är af hela mänskligheten», frågade han plötsligt, »som får njuta fördelen af ren och frisk luft i sina bostäder? Har ni

någonsin tänkt på, att ni och edra likar utgöra ett litet försvinnande fåtal af människoslägtet?»

»Ja, hur skulle jag kunnat undgå att ofta tänka på det», svarade hon. »Jag har mycket grubblat öfver just dessa sociala frågor. Och ingenting talar i mina ögon mera emot tron på en allgod Gud än just detta, att flertalet människor endast födas till lidanden af alla slag, under det ett litet fåtal får njuta frukterna af de andras arbete och umbäranden.»

»Är ni då så säker på att det är Gud, som velat det så?»

»Ni menar att människorna ofta genom sina laster och brott själfva äro orsaken till sitt elände. Men hur kan en människa, som har så orediga begrepp om rätt och orätt, som den där kvinnan därinne, t. ex., göras ansvarig för sina handlingar? Hon förstår ju inte själf, att hon syndar, och omständigheterna drifva henne med snart sagdt oemotståndlig makt — —»

»Det är sant», inföll han lifligt och stannade midt på gatan. »Och därför vet jag någon, som har större ansvar än dessa arma åt synden hemfallna varelser. Det är den, som lefver ett själfviskt njutningslif och stänger väl igen alla dörrar och fönster, på det att ej en enda fläkt af eländets orena atmosfär måtte få tränga sig in. Och om ni skulle fråga mig hvilken jag anser har mest att svara för inför Gud, ni eller den där kvinnan därinne — —»

Ellinor afbröt honom. »Jag vet, hvad ni vill

säga», sade hon och började åter att gå. »Och jag känner också, att vi få privilegierade ha ett stort ansvar gent emot de andra. Men uppgiften är så svår och så omfattande — —»

»Och fordrar så stora offer att man ryggar tillbaka», fortsatte han. »Ja, självviskheten ensam är det, som ytterst är roten och upphofvet till hela det s. k. sociala onda. Blott en gång människorna komma därhän, att de betrakta all sin jordiska egendom som ett lån, som de fått att förvalta till allas gemensamma bästa — —»

»Men det är ju socialism!» invände hon.

»Ja, det är ett slags socialism som Kristus själf lärde. Och där ligger lösningen af den sociala frågan så enkel och klar, att ett barn kan begripa den, fast så många lärde förgäfves grubblat öfver den. Förmögenheten är till för allas bästa och skall af några få förvaltas till allas gagn — de, som använda den endast till sin egen fördel, de äro tjufvar, som bestjåla hela mänskligheten.»

»Jag vet inte, hvad nationalekonomerna skulle säga till en sådan teori», inföll Ellinor med något af sitt gamla gäckeri. »Erfarenheten lär oss ju, att det ytterst är förvärfsbegäret, som är driffjädern till nästan all utveckling — alt framåtskridande.»

»Var det också förvärfsbegäret, som var driffjädern till de förste kristnes predikan och martyrskap?» frågade han och det lyste till i hans ögon.

»Nej, det kan man naturligtvis inte påstå -- men --»

»Låt oss ändtligen icke sammanblanda kristendom och vetenskap», fortsatte han. »Det är ett ödesdigert misstag, som alt för ofta begås i vår tid. Vetenskapen håller sig endast till erfarenheten och till förnuftet — kristendomens storhet ligger just i att den är så höjd öfver det mänskliga förnuftet, att den för våra naturliga ögon ter sig som rent oförnuft. Och hur oförnuftigt det än kan tyckas, så är det dock visst, att världen aldrig blir bättre än den är förr än vi alla lärt oss att vi ingenting fått för vår egen del, utan att vi få endast för att försaka, vinna endast för att förlora.»

»Men skulle således all njutning, all glädje i lifvet vara otillåten?»

»Njutning — ja, visserligen — men glädje, det är något helt annat, det. Den sanna glädjen vinnes endast genom lidande — och detta lidande, det är allas vår gemensamma arfvedel, som ingen ostraffadt undandraget sig. Det är en stor villfarelse att tro, såsom ni nyss sade, att somliga människor äro födda för att njuta af lifvet, andra för att lida. Ingen är född för att njuta, *alla* för att lida, så länge synden finnes i världen.»

»Men det fins ju också njutningar, som äro förädlande. De bildande konsterna, poesien, musiken, all skönhetsnjutning. Ty har icke Gud skapat skönheten för att vi skola njuta deraf?»

»Ja, det är ju ett vanligt inkast, som man alltid får höra. Jag vill inte förneka konstens, skönhetsens betydelse i lifvet, men jag tror, att har man en gång fått upp ögonen för alla de kräftsår, genom hvilka samhället håller på att förblöda, så skall man snart icke längre kunna se skönheten för all den styggelse, som fördunklar dess anlete. När en människa håller på att drunkna, så tänker man förr på att rädda henne än på att njuta af den vackra anblicken af den skummande forsen — och så länge större delen af mänskligheten håller på att förgås i laster och elände, har det lilla fåtalet lyckligare lottade annat att tänka på än att gå och förädla sig i skönhetsnjutning. Och först då, när alla människor på jorden blifvit satta i tillfälle att förstå och lyda Guds ord, först då må man börja tänka på att njuta af de medel till en högre intellektuel utveckling, som Gud gifvit oss.»

»O, men det är en gränslös själförsakelse ni fordrar!» utbrast hon. »Om detta är att vara en kristen, så har jag inte mod att blifva det, ty ett så oerhördt kraf skulle krossa mig.»

»Ni vore ej den första», svarade han med ett uttryck af hårdhet. »Men må hällre hundra tusen människor gå under än att kristendomens ideela, absoluta fordran skulle låta pruta med sig.»

Ellinor hade börjat blifva grubblande och hennes vänner voro ytterst oroliga för den förändring, som

försiggick med henne. Hennes litterära och konstnärliga intressen började träda starkt i bakgrunden och hon sysselsatte sig nu nästan uteslutande med religiösa spörsmål. Hon hade skaffat sig en hel litteratur i religionsfilosofi och studerade natt och dag. Som hon var en konsekvent natur, kunde hon aldrig göra en sak till hälften och kunde ej ändra lifsåskådning utan svåra strider och allvarlig själfpröfning.

Adrian kom nu ganska ofta till Arwidsons, och Tea skämtade mycket öfver det inflytande han utöfvade öfver Ellinor.

»Hvem skulle kunna tro, att Ella skulle låta inverka på sig af en sådan där romanhjärte, sådan som de bruka förekomma i de engelska missromanerna», sade hon till sina vänner. »Jag vet bäst, hur många gånger hon och jag tillsammans skrattat åt dessa ledsamma dygdemönster, som alltid äro så stränga och så upphöjda öfver alla mänskliga känslor. Jag mins, hur vi läste i en af de där moraliska romanerna om huru hjälten, då han på bröllopsaftonen kom hem med sin brud och hon helt gladt ville springa in för att beskåda sitt nya hem, häjdade henne på tröskeln med allvarlig min och sade: 'innan vi beträda denna tröskel måste vi bedja Gud välsigna vår ingång!' — och så lade han sin hand på hennes hufvud och förmäddde henne att falla på knä.»

Tea återgaf med tonfall och minspel hela scenen, och alla flickorna skrattade.

»Så kommer den där Adrian nog också att göra

med Ella, om han lyckas bringa henne därefter att bli hans hustru», fortsatte Tea.

»Om han åtminstone bodde på landet», anmärkte tort en af väninnorna. »Ty att falla på knä på gatan — —»

»Jag mins också», fortfor Tea, »hur den där samme mannen sedan på aftonen, då hans unga hustru satt på en pall vid hans fötter — det är den enda ställning, ser ni, som passar inför sådana upphöjda herrar — och hon såg upp i hans ansigte med kärleksfulla blickar — hur han då mildt tillrättavisande sade till henne med bibelns ord: 'kära barn, vakter eder för afgudar!'» Tea härmade ypperligt den salvelsefulla ton, som hon fann passande till dessa ord.

I detsamma märkte hon, att Ellinor stod i dörren till nästa rum och tydligen hade hört altsammans. Hon sprang upp, kastade armarna om systemens hals och utbrast: »Ja, kära Ella, sådan blir din lott, om du tar honom».

Ellinor sköt henne sakta tillbaka och kom in i rummet.

»Tar honom!» upprepade hon. »Jag vet inte, hvar du får dina infall ifrån. Det har aldrig varit fråga om något sådant, så vidt jag vet. Men du gör orätt i att förlöjliga honom, ty det fins storhet i en sådan lifsåskådning och ett sådant lif, som hans.»

»Gärna för mig!» inföll Tea. »Jag respekterar hans storhet — på afstånd — men gud bevars ifrån den i det dagliga lifvet.»

»Och jag återigen skulle ingenting hellre önska än att i det dagliga lifvet stå under inflytande af den ande, som besjälar honom.»

»Jag riktigt skäms för dig, Ella», sade Tea men lade på samma gång smeksamt sin hand i systemens. »Att du blifvit så där romantisk och öfverspänd på gamla dar, du, som alltid förr varit så förnuftig och så kritisk!»

»Det är blott en helt naturlig utvecklingsgång. Då du blir litet äldre, kära Tea, skall du också lära dig, att det är svårare att förstå det verkligt stora än att kritisera ned det.»

»Det verkligt stora! Hvilka högromantiska ord i din mun! Vet du, älskade Ella, att du riktigt förskräcker mig. Nu tror jag på fullt allvar, att du tänker gifta dig med denne botpredikant och jag ser dig redan i andanom stå och koka fattigsoppa med gryn i. Hu, jag vet intet rysligare än soppa med gryn. Och så kommer du naturligtvis att vara klädd i en grof, svart klädning utan garneringar — hvem vet, kanske till och med i en sådan där hvit nattmössa, som diakonissorna. Så här!»

Tea slätade sitt hår med händerna, knöt en näsduk om hufvudet och slog blygsamt ned ögonen.

»Och jag är alldeles säker på, att denne 'verkligt store' man har en mängd högst obehagliga små hvardagssynder», fortfor hon. »Att han är snål, det kan nu inte vara tu tal om, jag tror knapt, att han skall

unna dig äta en gång, och du kan vara säker på, att han inte kommer att tillåta dig att disponera ett öre af dina egna penningar. Despotisk är han också — förskräckligt — har du inte sett på honom, då han rynkar ögonbrynen och trycker ihop läpparna! Du kan vara säker på, att om du skulle försöka att kämpa för din frihet i den minsta småsak, skulle han genast tysta ditt motstånd med bibelns ord: kvinnan skall vara mannen underdånig och kalla honom herre!»

Väninnorna brusto åter ut i skratt. Ellinor ville afbryta, men Tea lade lekfullt handen på hennes mun, i det hon fortsatte: »jag tror också, att han är vresig till lynnet och att denna sublimes stränghet, som tar sig så bra ut på litet afstånd, i hvardagslag kommer att förvandla sig till det allra treffligaste lilla smågnat. Och om ni skulle få barn — förlåt, Ella lilla, men man bör ju tänka på allting — och den lille skulle gråta i vaggan, så skall han fordra, att du skall gifva honom stryk för att hans syndiga natur skall piskas ur honom — ty du glömmet väl för all del inte, att det lilla nyfödda barnet, som ännu inte blifvit döpt, är en riktig inkarnation af alla synder och brott, som blifvit begångna i verlden alt sedan Adam bet i äpplet.»

Denna elaka satir träffade Ellinor djupt.

»När alt kommer omkring har du kanske rätt», sade hon och satte sig ned vid lampan samt började bläddra i några böcker. »Den kristna lifsåskådningen har sin storhet, men den har också sina mörka

sidor, som ej äro lätta att fatta för den, som inte från barndomen lefvat sig in i den. Denna ängsliga skygghet för livvets skönhet och njutning — denna lära om människonaturens djupa besmittelse — om de eviga straffen och framför alt denna fordran af absolut underkastelse och lydnad såsom de högsta mänskliga dygder — den är i sjelfva verket föga tilltalande för mig, som älskar frihet och själfständighet framför alt.

Hvad sägen I, mina vänner, om vi skulle läsa litet i Holger Drachmanns dikter?» fortfor hon med plötslig öfvergång. »Det är något så sundt och naturfriskt i den njutning af livvets skönhet, som han besjunger, att jag just tycker det skulle göra mig godt.»

Frampå våren blef fru Arwidson klenare än vanligt, och Ellinor började lida af sömnlöshet, hvarför läkaren tillstyrkte ombyte af luft. Det blef beslutadt, att de i maj skulle resa till Schweiz och att nästa vinter skulle tillbringas i Alger. Flickorna hade länge längtat efter att få resa utrikes och att få njuta af söderns naturskönhet och konstskatter, men moderns ytterliga passivitet hade hindrat hvarje sådant företag. Men nu hade Ellinor satt hela sin energi på att genomdrifva resan, och som vanligt ordnade sig alt efter hennes vilja. Denna resa hade nu för henne en helt annan betydelse än en blott förströelse, den var en befrielse från själsstrider, som började blifva henne alt för tunga. Det personliga inflytande

Adrian utöfvade på henne tillväxte oupphörligt; men ju mer hon kände sig drifvas mot ett oåterkalleligt beslut, ju starkare blefvo hennes tvifvel och inkast mot en lifsåskådning, som fordrade offret af hela hennes personlighet.

Hon hoppades att komma till större klarhet med sig själf, då hon blefve skild från honom för en tid; och hon drefs också af en halft omedveten längtan att få i fulla drag insupa all lifvets skönhet och glädje, innan hon beträdde den själförsakelsens väg, som hon såg i dunkla konturer utstakad för sitt framtida lif.

Resan hade blifvit mycket hastigt beslutad, och Adrian hade ej ännu hört talas om den, då Ellinor annandag pingst på eftermiddagen gick upp till diakonissanstalten för att höra hans afskedstal till sina nattvardsbarn, som dagen förut hade gått till skrift.

Det var i slutet af Maj, men vintern hade varit lång och våren sen, så att träden ännu stodo alldeles bara, hvilket gjorde ett underligt onaturligt intryck nu, då en mycket stark hetta plötsligt hade infunnit sig. Ellinor var riktigt matt, innan hon i den glödande eftermiddagssolen hade sträfvat upp för alla de södra backarna. Uppkommen på den öfversta platån, där det lilla kapellet ligger, dröjde hon i skuggan af muren för att svalka sig. Adrian kom i detsamma för att gå in i kyrkan, och som det ännu var god tid, stannade han och talade vid henne.

»Har fröken gått den långa vägen i värmen?» frågade han.

»Ja, jag åker nästan aldrig nu för tiden. Jag har börjat blygas för att vara så där bekväm af mig — och det skänker mig ett slags tillfredsställelse att anstränga mig.»

Hon såg verkligen så ansträngd ut, där hon stod till hälften lutande sig emot muren, att det för första gången föll honom in, att hon hade undergått en stor förändring äfven till det yttre, sedan han först gjorde hennes bekantskap. Han såg med ens att hyn hade förlorat sin friska, rena hvithet och blifvit så gulblek, att den liknade spetsarna kring hennes hals. Han såg, att denna förändring mycket skadade hennes utseende, ty det ljusa håret och ögonen stälde stora fordringar på hyn; men i samma ögonblick han märkte, att denna färging, som först kommit hans pulsar att slå, nu hade flytt, kände han sitt hjärta svälla af en varmare känsla för henne än någonsin förr.

»Ni är sjuk, tror jag», utbrast han med ett tonfall af ångest i sin stämma, som kom hennes hjärta att klappa.

»Ja, jag har verkligen inte varit riktigt frisk en tid», sade hon och såg ned. »Men det är förmodligen våren, som söker mig — jag har så svårt att sofva.»

»Men ni måste göra något för er hälsa? Har ni inte talat vid någon läkare?»

»Jo, och jag har fått det rådet att resa. Och därför ha nu mamma och vi systrar beslutat oss för att resa och stanna i södern ett helt år.»

Hon såg upp på honom med en litet orolig blick. Hon hade nästan en känsla af, att det låg en oförrätt mot honom i detta beslut och att det skulle såra honom.

Han släppte också hennes hand, som han strax förut fattat, och de starkt tecknade, raka ögonbrynen drogo ihop sig till ett uttryck af smärta.

»Jaså! — såå!» sade han, halft för sig själf. »Ja, det är kanske bäst så. — »Ni gör rätt», tillade han högt och med bitterhet. »Ni gör alldeles rätt. Ni behöfver komma ifrån de intryck ni fått denna vinter — ni behöfver förströ er, roa er. Det går inte an att tränga alt för djupt in i lifvets allvar — då får man bleka kinder och glanslösa ögon. Bättre att med nöjen och förströelser jaga bort de väckande tankarne, så får man nog tillbaka sin goda sömn och sin lefnadslustighet.»

»Det där har jag också sagt mig själf», svarade hon. »Jag har sagt mig, att det är fegt att fly just som man börjat striden. Men när man känner att kampen blir för tung för ens krafter — att man förr eller senare måste gå under på den —»

»Det är bättre att gå under i kampen än att rädda sig som öfverlöpare», bröt han ut och det glimmade till i hans ögon af undertryckt lidelse. »Men jag borde vetat att så skulle gå! Ingen har mod att hålla ut, där striden brinner hetast; alla, alla blifva de öfverlöpare till slut.»

Utan att se på henne gick han förbi henne och in i kyrkan.

Ellinor kände hur krafterna började svika henne. Mattheten tog öfverhand och hon segnade ned på en sten intill kyrkmuren och här blef hon sittande med händerna för ansigtet. Hon hade ej kraft att gå in i kyrkan, ej mod att höra mer af denna förfärliga lära, som fordrade så mycket mer än någon mänsklig vilja förmådde gifva. Ett fönster stod öppet öfver hennes hufvud, så att hon tydligt hörde salmsången från kyrkan. Musiken verkade lugnande på hennes själsoro och så småningom kom det öfver henne ett slags domning, så att hon till hälften inslumrade och lätta drömsyner sväfvade igenom hennes hufvud. Hon sof icke djupare än att hon drömde att hon sof. Hon var ute på sin långa resa mot södern — vattnet låg spegelklart och rundt om på stränderna stodo träden och knoppades i den varma vårsolen. Luften var uppfylld af musik som ljud likt orgeltoner! Och hon låg på en soffa på däcket midt i solen och sof — bara sof! Ack hvad det kändes ljufligt efter de många genomvakade nätterna!

Men en klar, metallisk stämma hördes nu öfver land och vatten, och musiken tystnade och hela naturen stod och lyssnade till hans ord: »Hvilken som vill behålla sitt lif, han skall mista det, och hvilken som mister sitt lif för min skull, han skall finna det».

Hon upplyfte långsamt ögonlocken och såg sig omkring. Där, djupt under hennes fötter, låg vattnet,

darrande i aftonsolens glöd. Hamnen var fylld af far-tyg och helgdagen till ära voro flaggor hissade på alla master. Små ångbåtar öfverfyllda af lustfarande korsade hvarandra öfveralt och i aftonens stillhet trängde tonerna af en munter dansmusik från Hasselbacken tvärs öfver fjärden och bröt sig mot kyrkans murar. Där kom en större ångbåt prydd med flaggor och brokiga vimplar samt knoppande löfruskor. Den hade musik ombord och just som den strök fram under hennes fötter uppstämde från däckets glada hurrarop och hattar och näsdukar svängdes i luften. Det var glädjen öfver den länge efterläng- tade sommarens ankomst, som satte alla dessa män- niskor i rörelse; lifvets djupa allvar, naturens förban- nelse, mänsklighetens synder och lidanden voro ej till för dem på denna strålande värdag. Njutning och glömska! det var dagens lösen.

Ellinor vände sig om och såg alla nattvards- flietorna, som kommo ut ur kyrkan. Nästan alla hade gråtit, ett par snyftade ännu. De hade hört stränga manande ord om all den flärd och själfvisk- het, som bodde i deras hjärtan, om alla de frestelser, som skulle möta på deras väg genom verldslifvet, om de många, som äro kallade och de få, som äro utvalda, och i denna stund var det kanske intet hjärta ibland dem, som ej klappade af de allvarligaste före- satser och med bäfvan tänkte på den onda verld, i hvilken de skulle träda ut. I denna stund hade na- turen ingen fågning, solen ingen glöd, våren inga

knoppar för dem. Få äro utvalda. Skulle väl någon af dem blifva en af dessa få?

De stannade utanför kyrkdörren för att än en gång innan de skildes få se en skymt af läraren, till hvilken de alla blickade upp med hela den hänförelse och beundran, som är naturlig hos unga flickor i detta utvecklingsstadium. Ellinor stod ett stycke bakom den dubbla raden af läsflickor, då Adrian gick förbi med en vänlig hälsning. Han såg henne ej först, men just som han skulle gå ned för trappan till den nedre terrassen och för sista gången vände sig om för att nicka farväl till flickorna möttes deras blickar och han stannade ofrivilligt på trappsteget och såg på henne med ett uttryck, hvars mening hon ej rätt förstod. Han lyfte på hatten för henne och gick vidare. Då hon några minuter efter kom ned på diakonissanstaltens gård midt ibland alla läsflickorna såg hon honom stå där vid sidan af vägen i skuggan af huset och med hatten i handen. Han var blek och torkade sig med näsduken i pannan. Hon ville gå förbi, men han häjdade henne och räckte fram sin hand. »Jag skall ej träffa er vidare före er resa», sade han. »Vill ni inte säga mig farväl?»

»Jag reser inte», svarade hon med sänkta ögon och en liten darrning på stämman.

Han satte häftigt på sig hatten och stoppade näsduken i fickan. »Jaså!» sade han och drog djupt efter andan. Därefter tillade han lågt och brådskande:

»följ med mig ned på den nedre terrassen! Låt mig tala några ord med er!»

De gingo öfver den vackra, planterade gårdsplanen, som nu låg i djup skugga. Gräsmattornas ljusa grönska afstack emot de höga, gamla lindarnas ännu dunkelbruna färgton. Ett par konvalesenter från sjukhuset gingo sakta af och an i gångarna, några af barnen från barnhemmet sprungo och lekte och ett par diakonissor med detta blida, lugna uttryck, som man vanligtvis finner under den hvita mössan, gingo förbi och nego vördnadsfullt för pastorn.

»Tjänar Herranom med fröjd», stod präntadt med stora bokstäfver öfver det hvita huset, där de hade sina sofrum och sina lärosalar.

Adrian förde Ellinor ned på en liten afsats, som tycktes hänga fritt i luften öfver den nedre trädgården och hafsviken nedanför. I denna nedersta trädgård är Magdalenahemmet beläget, och de sågo ett par af dessa stackars fallna kvinnor, helt unga flickor, sitta på en bänk och läsa hålfhögt. Eljest var allt tyst rundt omkring.

Och äfven de stodo tysta en stund och sågo ned på trädens kronor under dem, hvilkas knoppar svälde så, att man tyckte sig kunna se hur de växte.

»Om jag skulle bli diakonissa!» utbrast Ellinor, betagen af den stämning, som denna ljufliga pingstdagsafton låg öfver hela den vackra anstalten.

»Diakonissa — ni! det passar ni visst inte till!

Ni skulle bära grofva kläder — ni skulle förrätta tunga sysslor! med dessa fina händer!» tillade han liksom tvekande och kastade en nästan blyg blick på hennes hand, som obetäckt låg på barriären.

Hon drog hastigt och liksom förskräckt tillbaka sin hand, böjde sig ned öfver muren och sade: »tror ni då verkligen att vackra kläder betyda så mycket för mig — att jag är så rädd om mina fina händer — att jag — —»

Han afbröt henne med ett våldsamt utbrott: »Men för mig betyda de oändligt mycket — jag är så rädd om edra händer, att jag ej skulle kunna fördrå att se dem fläckade — jag skulle ej vilja se denna fina växt vanställd af en klumpig dräkt, detta ljusa hår doldt af en simpel mössa — —»

Häftigheten af hans sinnesrörelse hindrade honom att fortsätta, och i nästa ögonblick omslöt hon hårdt af hans armar och hans heta andedrägt flämtade mot hennes kind.

Detta utbrott hade kommit så plötsligt och oförberedt, att Ellinor blef liksom bedöfvad; hon lutade ansigtet mot hans axel och brast i tårar.

»Frukta ingenting!» hviskade han och drog henne närmare intill sig. »Af dig skall intet offer krävas — på dig skola inga bördor läggas — jag skall bära för oss båda.»

Hon lösgjorde sig och såg upp på honom med sin klara blick. »Nej, så kan jag inte fatta min uppgift», sade hon. »Har du inte sagt mig många gån-

ger, att ingen människa kan hjälpa den andra, utan hvar och en måste kämpa sin egen strid?»

»Men du ser så blek och trött ut», sade han vekt och strök ömt hennes kind. »Du tål inte vid så mycket — hvarför skulle jag låta dig gå och såra din fot mot vägens stenar, då jag har krafter att bära dig.»

»Jag är inte så vek, som du tror», sade hon och lade sin arm i hans, i det de gingo därifrån. De gingo tysta öfver den stora gården, som nu var tom, och kommo ned på Östra gatan, där ingen människa syntes till. Han lade hennes arm på sin och drog henne tätt intill sig i det de gingo framåt med ojämna steg; men så småningom föll han i tankar, handen sjönk ned och han började gå så fort att hon hade svårt att följa med.

»Jag har ljugit för dig», sade han plötsligt och släppte hennes arm samt stannade midt framför henne. »Jag har lofvat att skydda dig från lidande och strider, att taga alla bördor från dig. Jag skall inte hålla ord.»

»Det begär jag ju inte håller. Jag är ju beredd att strida själf — —»

»Men du vet inte, hur svår striden kommer att bli. Du vet inte, att jag långt ifrån att lätta den för dig tvärtom skall göra den tyngre — du vet inte, hur mycket jag kommer att fordra — *måste* fordra — det är bäst att du träder tillbaka medan det ännu är tid.»

»Men det är inte ännu tid», sade hon med ett svagt leende. »Det är redan för sent.»

»Det är således afgjort, att du och jag skola bli man och hustru? Är det så? Är det meningen med hvad som tilldragit sig mellan oss i dag? Man och hustru! vi båda. Jag, född och uppfostrad till försakelser, lidanden, sorg och strider — du till lycka, njutning, solljus och skönhet. Och just detta, som jag älskar hos dig — ty jag älskar din verldslighet, jag älskar dig sådan du där står i denna eleganta dräkt — med hela detta förfiningens behag, som ligger öfver hela ditt väsende — och just detta måste jag förkväfvä, jag måste tvinga dig att afkläda dig hela denna verldslifvets skepnad — jag måste beröfva dig ditt lefnadsmod, ditt sinneslugn, din fria, själfständiga personlighet — ett sådant våld måste jag begå mot min egen hustru och mot det, som jag älskar mest hos henne. — Nej, res som du ämnat, det är vida bättre, och låt mig minnas dig sådan jag ser dig nu — minnas dig sådan och älska detta minne, det vågar jag göra — men behålla dig sådan i min närhet, det kan jag ej.»

»Så förändra mig då, om du kan!» sade hon. »Tro mig, jag begär inte bättre. Tärningen är kastad och jag kan aldrig mer återvända till mitt forna lif.»

»Förlåt mig då, om jag ej kan, ej får göra dig lycklig», sade han och drog åter hennes arm under sin.

Fru Arwidsons resa blef uppskjuten, emedan Ellinors bröllop först skulle firas. Många förberedelser fordrades ej härtill, då det förlofvade paret ej tycktes det ringaste intressera sig för att skapa sig ett vackert och treffligt hem och ej sysselsatte sig med de vanliga bestyr, som alltid pläga föregå ett bröllop. De gjorde inga visiter och nästan inga uppköp. Adrians bo var af enklaste slag men enligt bådass åsigt var det dock alt hvad de behöfde; nästan alla väggar voro fyllda med böcker, detta var den enda lyx han någonsin tillåtit sig, och Ellinor förklarade att detta ersatte henne både taflor och mattor. Hon ville ej ens medtaga till sitt nya hem de möbler, som prydde hennes eget arbetsrum. De voro för eleganta för hennes nya förhållanden, och från den stund hon på årets första vårdag hade lagt sin hand i hans hade hon beslutat att helt och fullständigt bryta med alt det gamla. Med feberaktig oro sköt hon nu alla tvifvel ifrån sig, hon vågade ej längre grubbla, knappast tänka, ty hon kände, att det skulle vara värre än döden att tillhöra honom och att tvifla. Hon försökte liksom att taga himlen med storm, hon ville tro, hon måste tro, och därför trodde hon.

Äfven Adrian lefde under dessa veckor i ett känslorus men af helt annat slag. Strid och själförsakelse voro föreställningar, med hvilka han var förtrogen alt sedan sin barndom, men på hans mörka, ljusfattiga himmel hade nu plötsligt solen brutit fram, och han såg lysande färger i guld och purpur, för-

toningar i de mest smältande nyanser mellan de Brustna molnen.

Vigseln förrättades i diakonissanstaltens lilla kapell. Ett uttryck af nästan bäfvande lycka låg under själfva akten öfver brudgummens drag. Han erfor en viss skygghet vid tanken på att den högsta grad af jordisk lycka skulle falla på hans väg, och han hade en känsla i strupen som skulle han kväfas. Men på samma gång kände han att ett helt lif af försakelser och själfålagda lidanden nu skulle liksom taga ut sin innestående fordran och att det naturliga kraf efter lycka, som finnes hos hvarje människa, nu uppträdde så mycket mer våldsamt och fordrande som det så länge varit förkväfdt.

Och när han nu förde sin brud från altaret kände hon, att hans hand skälfd; hon såg upp på honom med sin vidöppna, frågande blick och mötte ett uttryck så upprördt och lidelsefullt, att hon blef rädd och släppte hans hand. Sådan hade hon aldrig sett honom förr och hon förstod honom ej längre. Hon fann att på djupet af hans natur jäste en verld af känslor, hvilkas våldsamhet stod i en nästan skräckinjagande motsats till hans vanliga själfbeherskning.

»Görer portarna vida och dörrarna i verlden höga, att Ärones Konung må draga därin!»

Dessa ord sjöngo och jublade inom honom, då han förde sin hustru in i sin tarfliga bostad.

»Hvilken är den samme Ärones Konung?» fortsätter salmisten.

Och i hans hjärta ljud svaret:

»Det är kärleken! det är lyckan! Det är lifvets skönhet och glädje.»

Men hans samvete var alt för strängt kontrollerradt, alt för jäktadt och öfveransträngdt för att länge tillåta honom att förblifva i denna sinnesstämning. Kampen upptogs på nytt och den blef nu svårare och bittrare än någonsin. Han kunde aldrig hängifva sig helt åt sin lycka; han måste ju ständigt vara på sin vakt, att ej köttet och verlden insnärjde honom i sina nät, och hvarje stund af lycka aflöstes af bittra samvetskval och heta strider.

Hans hustru förstod honom alt mindre och mindre; våldsamheten i hans känslor var henne lika främmande och obegriplig som den onaturliga köld och stränghet, som aflöste den. Den innerliga och djupa lycka, hon hade hoppats af föreningen med en man, hvilken hade så mycken storhet i sin karaktär och en sådan ideel höghet i sin lifsåskådning, befans hafva varit blott en dröm och hennes äktenskap förmodde ej skänka henne en enda stund af lugn lycka.

Sommaren hade varit ovanligt torr och het och alla träd och gräsmattor i stadens närhet voro för-

brända och öfverdragna med dam. Vattenledningsvattnet var alldeles ljumt och lifsmedlen på torgen halfskämda. Osunda ångor fylde gatorna och svåra febrar härjade i staden.

Ellinor hade aldrig förr tillbragt någon sommar i staden. Liksom alla förmögna Stockholmare hade hon alltid betraktat sommaren som en tid, ämnad för oblandad njutning, och hon hade liksom alla andra många gånger yttrat, att i vårt klimat med sin långa vinter kan man väl behöfva de fattiga sommarmånaderna till att fråssa af naturens skönhet. Fru Arwidson brukade vanligtvis med sina döttrar tillbringa sommaren vid någon badort vid kusten, och Ellinors största nöje plägade vara att ute i en segelbåt eller i en bergskrefva vid stranden drömma bort sin dag. Aldrig hittills hade hennes njutning af hafvets storhet, den rena, upplifvande luften, de vackra färgtonerna öfver klipporna, störts af tanken på de många, som tillbragte sin sommar i de smutsiga gränderna i en stad. En vistelse i staden om sommaren var för henne ett tomt begrepp, helt enkelt en omöjlighet, hvarpå hon aldrig hade tänkt.

Och nu var man i början af September och hon hade ej på hela sommaren unnat sig en enda sådan dag af njutning och hvila.

Det var en söndagseftermiddag och hon gick långsamt med trötta steg hemåt. Hon kom från en fattigskola långt borta i Hornskroken, där hon meddelade religionsundervisning åt några af de mest för-

vildade och vanskötta barnen inom församlingen, sådana som man ej gärna mottog i de bättre friskolorna. Det var ej mycket uppmuntrande, det värf hon här åtagit sig. Dessa barn voro smutsiga, träsiga och fylde skolrummet med en kväfvande atmosfär af osnyggighet; de voro ofta vanställda af sjuklighet eller misshandel, så att det kostade Ellinor en verklig ansträngning att se på dem eller taga dem i hand. Särskildt hade hon ondt af en stackars gosse som hade de rysligaste skrofulösa utslag och som hon aldrig kunde se på utan att formligen må illa; då hon stälde en fråga till honom såg hon ut genom fönstret eller ned i sin bok, och hon kunde aldrig öfvervinna sig själf ända därhän att klappa honom eller säga honom ett vänligt ord, oaktadt den stackars gossen var snällare än de flesta. Hon gjorde sig bittra samvetskval öfver att hon aldrig gick med kärleksfullt sinne till sitt verk utan tvärtom alltid med en inre motvilja.

Om hon åtminstone hade kunnat tro, att hela hennes sträfvan tjänade någonting till, att hon kunde rädda ett enda af dessa barn och göra det till en hederlig, nyttig och lycklig samhällsmedlem! Men detta var just hennes svåraste pröfning, hon hade ingen tro. Hon trodde ej på religionens makt att motverka naturanlag, dåliga exempel och fattigdomens frestelser. Ju djupare inblick hon fick i nöden och eländet, ju starkare greps hon af en pessimistisk lifsåskådning, som uteslöt alt hopp om förbättring i

samhällets olyckor. Öfvergången från hennes förra lyckliga och sorgfria tillvaro till det nya lifvet med dess tunga ansvar, dess stora kraf och dess skoningslösa afslojanden hade varit för stark för henne. Hon höll på att duka under däraf.

Hon gick långsamt den där söndagseftermiddagen och helt försjunken i tankar. Hon hade grubblat så mycket under dessa sista månader, att hon nu kände sig liksom utsliten. Hon orkade ej längre fasthålla tankarne kring något bestämdt ämne utan lät dem irra kring efter behag, och hon förvånades själf öfver den ytliga riktning de togo, då de sålunda fingo sköta sig själfva. Hon hade alltid ett behof af att tänka på något vackert, då hon gick från skolan. Nu tänkte hon på sin syster Tea och på de nya sommarbrev, som hon beskrifvit i sitt sista brev från Paris. Hvilken egen sammansättning af färger i den nya foulardklädningen, hon köpt sig. Men den klädde henne säkert väl. Och hon hade börjat bära sitt hår utslaget. Men var icke håret nästan för långt till hennes växt?

Den där konstnären, som hon skref så mycket om — han intresserade sig tydligen för henne. Tänk om det skulle blifva något af!

Hvad lifvet i Paris ändå måtte vara intressant! Den som kunde få resa dit! Först ombord på en af de stora ångbåtarne vid skeppsbron — fartyget lyfter ankar, det börjar fläkta friskt från hafvet! Ah, hvilken njutning bara att andas! Det uppstår en storm,

en härlig storm! Fartyget höjer sig och sänker sig — bröstet höjer sig och sänker sig af de djupa andedragen, det smakar salt på tungan, det duggar friskt saltvatten öfver ansigtet! — Så kommer man till Lübeck! Hvilken intressant, stämmningsfull gammal stad! Järnvägsresan är kanske litet tröttande — men det går så fort på nattåg.

Då Ellinor öppnade dörren till sitt hem hade hon redan hunnit fram till Paris och Tea hade tagit emot henne på perrongen. Hon gick hastigt in i sitt rum, rullade ned gardinen mot eftermiddagssolen, som just låg på, tog af sig klädningen, som satt åt och därför besvärade henne i värmen, påtog en vit peignoir och började lösa upp sitt hår. Om hon också skulle bära det utslaget liksom Tea!

Då fick hon se ett bref på sitt toalettbord. Det hade Teas handstil men ett svenskt postmärke. Hon skulle kanske inom kort få återse dem.

En stor nyhet! Tea var förlofvad med den unge målaren. Och de hade därför ändrat sin plan att stanna utrikes öfver vintern och nu voro de på hemväg, men då de hörde att det var så osundt i Stockholm, beslöto de att stanna vid vestkusten några veckor. Och nu måste Ella göra dem den glädjen att komma dit ned, hon behöfde väl komma ut litet, hennes bref läto så nedstämda och Tea hade hört af en bekant, som kom direkte från Stockholm, att hon såg så sjuk och affallen ut.

Tea slutade med att skildra hur härligt det var

just nu vid hafvet. Ett välgörande regn hade kommit der nere och liksom pånyttfödt hela naturen. Och de vackra nätterna sedan med Septembermånskenet och marelden i vattnet! Och de friska segelturerna utåt hafvet!

Adrian hade hållit aftongudstjenst i diakonisskapellet och sedan tillbragt en timme i fängelset hos en brottsling, som han förgäfves sökt förmå att bekänna. Han var bekländ och sorgsen då han kom hem och gick direkte in i sitt rum utan att uppsöka sin hustru. Han sökte hälst ensamheten då han var i den sinnesstämningen.

Men Ellinor hade hört honom komma. Han satt vid sitt skrifbord med armbågen på bordet och pannan i handen, då dörren gick upp för en snabb tryckning och hon stod på tröskeln.

Adrian sprang upp med ett utrop: »hvad skall detta betyda?»

Hon stod där alldeles sådan, som han hade sett henne den första aftonen i hennes hem. Den sjögröna atlasklädningen föll mjukt efter den slanka gestalten; och var det tygets egendomligt skiftande färg eller skenet af den nedgående solen, som gjorde att hennes ögon hade samma glans som fordom, hennes hy samma genomskinliga klarhet?

Han såg och såg på henne utan att tala och hela den poesi som omgaf deras första kärlek vaknade åter inom honom. Han glömde de tunga striderna, det misstroende, som smugit sig emellan dem,

då den ena ej längre förstod den andra, då den ene var för sträng och fordrande, den andra för svag och tviflande — han tänkte ej längre på att fråga hvarför hon stod där i denna drägt, som så föga passade i det enkla hemmet — han gick fram till henne och tog hennes hand nästan med något af den blyghet, han hade känt den där aftonen, då han skulle knäppa hennes armband — han kysste handen, armen, och smekte sedan med båda händerna det ljusa, glanslösa, rika håret, som föll fritt öfver axlarna.

Ellinor mottog dessa smekningar alldeles passivt och med en frånvarande min. Det var första gången han såg henne likgiltig inför en ömhetsbetygelse af honom, och han började slutligen märka att det kommit något främmande i hennes väsende.

»Men hvad betyder egentligen allt detta?» utbrast han och släppte hennes hand. »Hvarför har du klädt dig som till en fest? Och hvarför — —?»

»Det betyder att jag längtar!» utbrast hon med lidelsefull häftighet. »Att jag längtar bort härifrån — att jag är trött på själförsakelse och strider — att jag vill njuta af lifvet, vill vara ung igen, vill vara vacker, fri och lycklig!»

Hon räckte honom Teas bref och han ögnade igenom det.

»Jag måste resa!» utropade hon. »Jag längtar så, att jag förlorar förståndet om jag ej får komma ut och andas litet ren luft. Jag känner det så, som skulle jag kunna bryta alla band, kasta allt öfver

bord, förspilla all lifvets lycka och min själs salighet blott för en enda dag i en segelbåt med Tea — med de friska fläktarna från hafvet och den stora, tysta naturen omkring mig.»

Hennes häftighet förskräckte honom och han såg, att det kunde vara farligt att nu motsätta sig hennes önskan. Hur gärna hade han ej velat gifva vika, men han vågade ej. Han hade längesedan insett, att han gent emot henne begått just detta olycksaliga misstag, som han alltid velat undvika — att genom sitt personliga inflytande förmå en människa att bestämma sig för tron, utan att denna tro hos henne berodde på personlighetens afgörande och hjärtats fria val. Men då det nu en gång kommit till denna punkt kunde han ej lemna henne frihet att än en gång välja. Hon fick ej affalla, hon måste kvarhållas och framdrivas i tron, kosta hvad det ville. Och därför gick det ej an att söka lätta vägen för henne, ty endast genom offret går vägen till sanningen. Om också grubblet angrep hennes hälsa, ja, kanske hotade hennes lif eller hennes förnuft, så gick det ej an att lättsinnigt söka skingra det med andra intryck, det måste tvärtom fullföljas och genomlevas ända in i sina yttersta konsekvenser för att slutligen möjliggöra tillegnandet af en sann, personlig tro. Själförsakelse och forskning — detta var ju vägen, som om den troget fullföljdes slutligen måste leda till målet. Blott ingen vek känslsamhet i falsk kärlek

sökte taga bördan från henne, så skulle och måste dess tyngd slutligen drifva henne till korsets fot.

Han såg på henne med det smärtsamma hopdragande af ögonbrynen, som var honom eget och som gaf ett uttryck af vekhet åt de eljest stränga dragen.

»Jag kan ej låta dig resa bort i din nuvarande sinnesstämning», sade han. »Jag kan ej låta dig under några veckors förströelser göra om intet alt hvad du under denna sommar mödosamt vunnit.»

»Och hvad har jag då vunnit?» utbrast hon. »Det är inte bara min hälsa och min själsfrid, som du sätter på spel, om du nekar mig att resa — det är också just det, som du ville främja — min tro — min kärlek — alt — —!»

»Och tror du då, att detta mindre sättes på spel, om du återvänder till verldslifvet?» sade han strängare.

»Du nekar mig således att resa?» frågade hon i en ton, som nästan lät utmanande. »Du gör din myndighet som make gällande — du säger rent ut: 'jag förbjuder dig att resa'. Gör du det?»

»Jag hoppas du aldrig skall tvinga mig att begagna ett sådant språk», svarade han, smärtsamt berörd af hennes ton. »Du skall nog själf inse, då du blir litet lugnare — —»

»Du hoppas, att jag inte skall tvinga dig att begagna ett sådant språk», eftersade hon gäckande.

»Du anser dig således i alla fall berättigad att säga till mig: jag förbjuder — jag befäller. Ock du räknar på att finna mig undergifven — enligt skriftens fordran — men du misstar dig. Jag har inte längre någon tro på skriften — och hvad jag längtar efter det är att göra uppror — mot dig, mot Guds ord, mot alla de band och bojor, som nedtrycka mig.»

Hon störtade ut och in i sin sängkammare, där hon häftigt gråtande sjönk ned på soffan.

Hon satt länge uppe på natten och väntade på, att hennes man skulle komma in och uppsöka henne, men han kom ej. Han tillbragte hela natten vid sitt arbetsbord, något som ej så sällan inträffade.

Ellinor somnade slutligen in på soffan men vaknade i morgongryningen och sprang då upp och öppnade fönstret. Det var en kväfvande stillhet i luften; hela naturen tycktes stå i andlös förbidan och lyssna efter suset af en enda frisk fläkt, af en droppe regn.

Hennes beslut var nu fattadt; hon började lägga ned alla sina klädningar i sin reskoffert samt plockade fram länge glömda smycken, spetsar och handskar.

Då klockan blef närmare 6 väckte hon jungfrun och tillsade henne att gå ut och skaffa en åkare.

Som hennes mans rum låg på andra sidan om salen hade han ej hört henne; men just som hon fullt resklädd och med slöja för ansigtet kom ut från sitt rum mötte hon honom vid dörren.

Han studsade och frågade hvart hon ämnade sig.

»Jag sade dig det i går», svarade hon med bortvändt ansigte.

Han drog ihop ögonbrynen och blef mycket blek.

Häftiga ord kommo honom på läpparna, men han beherskade sig, vände sig hastigt om och ville gå tillbaka till sitt rum.

Hon gick fram till honom och lade bedjande sin hand på hans axel samt tittade upp under slöjan med fuktiga ögon.

»Förlåt mig om jag handlar orätt», sade hon. »Men jag känner att jag måste bort. Din hand är lite för stark för mig. Den leder mig så att jag hindras att se min väg själf. Jag tror att jag bättre skall förstå dig och hvad du fordrar, om jag kommer bort från ditt omedelbara inflytande på en tid.»

Han kastade plötsligt sina armar om hennes lif och drog henne våldsamt intill sig.

»Förstår du inte, att jag är rädd för att mista dig?» utbrast han. »Tror du inte jag ser, att du sakta men säkert glider undan från mig? Och tror du inte jag känner det förfärliga däri, att jag hellre skulle se dig affalla än gå förlorad för mig?»

»Jag skulle inte kunna lefva utan dig», sade hon innerligt. »Men lifvet *med* dig är mer fordrande än hvad som motsvarar mina krafter. Då jag kommer tillbaka skall jag kanske vara starkare.»

Hon slet sig ur hans armar och skyndade ut och upp i droskan, som väntade.

Det var med beklämdt hjärta hon steg upp i

järnvägskupén. Men kort efter det tåget hade satt sig i rörelse började det rycka och slita i gardinerna för de öppna fönstren. Hon sträckte sig ut för att fånga gardinen och kände då något vått på sin hand. Strax därefter började det susa och prassla. Det mörknade till, och nu — nu bröt det löst! Hvilken härlig, vederkvickande skur! Hon tittade ut, den sista skymten af staden var försvunnen, rundt omkring bara skog och sjö, gräsmattor och träd, hvilkas grönska liksom uppstod på nytt inför hennes ögon. Hon var ensam i damkupén; hon reste sig upp, rätade ut bröstet och drog ett djupt andetag. Gud ske lof, den förfärliga tryckningen kring hjärtat hade gifvit med sig; hon kände sig åter fri och ung och ilade med snälltågsfart tillbaka till lifvet och lyckan.

Hvad Tea var vacker där hon stod på ångbåtsbryggan och vinkade till systemen, då ångbåten höll på att lägga till. Solen hade något brynt hennes ljusa hy men hade till ersättning gifvit den en friskhet, som gjorde Ellinor riktigt godt att se, då hon i tankarne jämförde den med sin egen, gulbleka färg.

Och det klädde henne verkligen mycket med det utslagna håret; hade hon klippt det kortare eller hade hon själf vuxit? Det var ju alldeles lagom långt för att förträffligt uppbäras af hennes figur! Ja, hon hade verkligen vuxit och hennes gestalt hade utvecklats till full kvinlig mognad.

Ångbåten gjorde något långsamma och klumpiga manövrer för att landa, och Ellinor stod under tiden med kikare för ögonen och studerade hvarje detalj i systemns utseende.

Hvad hennes ögon blifvit djupa och glänsande!

Och hennes drägt sedan! hvilken utsökt sammansättning af motsatta och dock hvarandra kompletterande färger! Sådan hon stod där, vinkande med parasollen och näsduken, leende, rodnande och då och då kastande en förstulen slängkyss till systern, syntes hon Ellinor som ett förkroppsligande af all livvets skönhet och fullhet. Och det låg något mer än blott systerlig ömhet i det famntag, hvarmed hon hälsade henne, då hon slutligen kom ned på bryggan.

Hand i hand och lifligt samtalande gingo de framåt vägen till den vackra villa, som fru Arwidson hade hyrt och som låg högt med utsigt öfver hafvet. I skuggan af en djup veranda funno de modern, och Ellinor kastade sig i hennes armar med ett starkare utbrott af ömhet än hon någonsin förr visat och satte sig sedan på en pall vid hennes fötter, lutade smekamt hufvudet i hennes knä och höll Teas hand mellan sina båda. Hon var i en sällsamt vek sinnesstämning och kände sig obeskrifligt lycklig.

Tea och modern utbytte betydelsefulla och beklagande blickar, då de sågo hur klen och affallen hon såg ut. Men de ville ej såra henne med att göra någon antydning härpå, då de voro öfvertygade om

att det berodde på att hon var olycklig i sitt äktenskap. Tea hade för sin del alltid varit öfvertygad om att så skulle gå; hon visste nog, att Adrian skulle blifva allt annat än en god äkta man.

Emellertid gjorde de nu allt hvad de kunde för att omhulda och muntra den sjuka. Tea gick efter en solfjäder och satte sig att fläkta systemens heta panna; fru Arwidson satte fram frukter och iskyld champagne och sodavatten. Rollerna voro ombytta; förr hade det alltid varit Ellinor, som varit den skyddande och omhuldande för både mor och syster; men nu kände hon sig så oändligt trött och hade ett sådant behof af den litet klemmande kärlek, som hon aldrig förr fått åtnjuta.

Fram emot aftonen kom Teas fästman, en välväxt ung man i hvita linnekläder och med en slokig filthatt samt långt, litet buckligt ljust hår och skägg. Han hälsade Ellinor med en viss nedlåtande välvilja, som först förundrade henne, men hvars orsak hon snart förstod. Tea föreslog en segeltur följande dag, och då Ellinor ej syntes hågad härför, inföll Bernhard med gäckande allvar: »Kära Tea, det är ju söndag i morgon. Du inser väl, att din syster inte kan — hvad skulle hennes man säga? Att på söndagen njuta af Guds sköna natur — det är en dödssynd. Den dagen måste man sitta instängd i en kyrka och om man också inte kan låta bli att somna i den kvafva luften, så är det i alla fall nödvändigt — —»

»Bernhard!» afbröt Tea, förebrående — och til-

lade hviskande: »mins du då inte, att du lofvat mig att låta henne få vara i fred?»

Ellinor förstod genast altsammans — moderns och systemns medlidsamma deltagande, den unge konstnärens knappast dolda missaktning. Hon visste ju af egen erfarenhet huru man ute i verlden betraktar en person, som blifvit pietist — nästan som en sinnessjuk, med hvilken man icke talar i de ämnen, som beröra hennes fixa idé. — Det hade en gång händt att en af hennes väninnor plötsligt blifvit omvänd och från att vara en ifrig fritänkare med ens blifvit fanatiskt religiös. Huru hade icke alla beklagat henne, ja, Ellinor hade t. o. m. fått ett visst förakt för henne såsom en inkonsekvent och ytlig karaktär, som ej förmådde blifva trogen sig själf. Och nu hade hon själf visat sig lika inkonsekvent, hon hade svikit sina gamla ideal och omfattat en lifsåskådning, som egentligen var främmande för hennes natur.

Under den första tiden kände Ellinor sig så angripen af den starka hafsluften att hon tillbragte nästan hela dagarna på verandan. Men efter en veckas förlopp lyckades Tea öfvertala henne att deltaga i en segeltur, om hvilken hela den ännu kvarvarande delen af badsällskapet hade förenat sig. Man skulle segla ut på morgonen, gå i land på en vacker skogklädd holme för att äta middag och ej återvända förr än på aftonen.

Det var ett festligt skådespel den lilla flottiljen erbjöd nere vid hamnen i morgonbelysningen; flaggor

och vimplar fladdrade från alla master, en frisk bris fylde seglen, som just höllo på att hissas, och på bryggan vimlade brokiga, lätta sommartoaletter. Ellinor hade låtit öfvertala sig af Tea att taga en klädning, som Tea hemfört för hennes räkning från Paris och som var nästan extravagant modärn; och där hon nu stod bland de andra på bryggan gjorde hon intryck af en vanlig verldsdam och unga herrar kommo och presenterade sig för henne, skämtade med henne och funno henne »pikant». Hon var också riktigt uppsluppet glad denna dag; hon deltog i springlekar och krocketspel och var för öfrigt bland de mest verksamma vid anordnandet af måltiden.

Som vanligt vid sådana tillfällen fördröjde man sig längre än ämnadt var; och när slutligen alla voro inskeppade hade vinden mojnat af, seglen hängde släppa och det tycktes ej vara någon utsigt för att man skulle kunna komma hem på den sidan om soluppgången. De flesta båtarna voro visserligen små och kunde ros, men manskapet var otillräckligt och herrarne föga hågade att anstränga sig.

Det fans en däckad båt och på den togo alla de äldre och ömtåligare plats; ungdomen samlade sig i småbåtarna, mycket road af utsigten att få tillbringa en natt på hafvet.

Tea drog Ellinor med sig i en båt, där den ungdomligaste och gladaste skaran samlades. Man gjorde upp program för natten, hvar och en skulle bidra att förströ sällskapet; en skulle sjunga, en

annan blåsa flöjt, en skulle deklamera något poem ur minnet, en annan berätta en saga och en tredje hålla en improviserad föreläsning. Tea skulle rita karrikatyren öfver ämnen, som af de andra uppgåfvos.

Som detta måste ske vid full dager fick Tea första numret på programmet; och snart cirkulerade under stormande munterhet en mängd små papperslappar med karrikerade porträtt af alla möjliga kända personer, hvarvid sällskapet i de andra båtarna ej håller skonades.

Ellinor hade ej velat åtaga sig något bestämdt åliggande; hon hade förklarat, att hon ville låta det bero på stundens ingifvelse.

Det var en fullständigt klar natt och de sågo alla stjärnor tändas och slockna, månen gå upp och gå ned, de sågo morgonrodnaden och soluppgången och alla dessa nattens och dagens växlande fenomen, som de flesta af dem kanske aldrig förr hade iakttagit i sitt sammanhang.

Alt efter som natten framskred blef sällskapet ombord tystare; en viss poetisk stämning kom i stället för den förra munterheten, och sångerna, föredragen och sagorna fingo en alt allvarligare prägel.

Ellinors något konstlade munterhet hade också alldeles försvunnit. Var det trötthet eller hemföll hon åter åt sina grubblerier, efter hon satt där så tyst och försjunken i sig själf och bara stirrade ned i vattnet?

Det var den mörkaste tiden på natten kort före

soluppgången. Luften, som eljest varit ovanligt mild, hade plötsligt afkylts, damerna fröso i sina tunna dräkter och slöto sig tätt tillsammans med armarna om hvarandras lif. Det hade mulnat till, så att hvarken månen eller stjärnorna längre syntes; det var just ingenting vidare att se rundt omkring det mörkande vattnet. Till och med de mest romantiska i sällskapet började i all stillhet önska att de låge i sina varma sängar.

Det var Bernhards tur att sörja för underhålningen och söka lifva stämningen. Han steg upp för att hålla ett föredrag.

»Solen, månen och stjärnorna», började han med komisk patos, »vägra oss i detta ögonblick alla sitt ljus. En naturlig förstämning har gripit oss. Och här står jag med den förmättna afsigten att genom mina ord söka skingra det mörker, som i denna stund omger oss. Mitt herrskap, när man saknar och längtar efter någon, som man håller kär, hvad kan man då göra bättre än tala om den saknade. Låt oss därför tala litet om solen, månen och stjärnorna, och låt oss också i vår hågkomst innesluta vinden, som vägrat att med sin närvaro underhjälpa vårt framåtskridande. Ja, tro nu bara inte, att jag ämnar hålla en astronomisk föreläsning! Då jag säger, att vi skola tala om solen, månen och stjärnorna, är detta blott ett symboliskt uttryckssätt — jag menar egentligen, låt oss tala om det sköna — låt oss tala om njutningen, nöjet, lyckan och — hm — om kärleken.

Det är ett vidsträckt ämne, det är sant, och jag tänker inte häller läsa upp någon kria öfver det. Låt oss blott komma öfverens om en sak», han kastade en blick på Ellinor — »att det skulle vara dåraktigt att icke begagna alla de tillfällen till oskyldig njutning — jag sade *oskyldig*, mina damer — som erbjuda sig i lifvet. De vise ha mycket grubblat på konsten att göra guld. Hvarför? Emedan de insågo, att lifvets njutningar äro alt för svåråtkomliga för de flesta, och att man ej kunde göra mänskligheten en större välgerning än om man förskaffade njutningen en allmännare spridning. Sådana begrepp som pligt, försakelse o. d. äro egentligen tillkomna för att människor skola ha något att trösta sig med, då lyckan tyvärr ej räcker till för alla. Men lyckan är i alla fall lifvets egentliga mål, det hvarefter vi alla sträfva, hvar och en på sitt vis. Och den lycka jag för min del prisar högst af alt, det är skönhetens och kärlekens lycka. Lefve solen, månen, stjärnorna och vinden! Lefve upplysningen, kärleken, skönheten och framåtskridandet! Hurra!»

Han svängde sin hatt i luften och de öfriga herrarne instämde i hans lefverop. Men damerna sågo något betänksamma ut och Tea kastade en orolig blick på Ellinor.

Hvar och en hade uttömt sin förmåga att roa de andra; det var endast Ellinor som ännu ej hade gifvit sitt bidrag. Man började nu ifrigt uppmana henne att låta höra någonting.

Hon tycktes med ansträngning rycka sig ur sina drömmar.

»Jag är verkligen brydd», sade hon. »Jag känner min skyldighet att inte undandraga mig mina samhällspligter — och likväl kan jag i denna stund inte erinra mig ett enda stycke poesi eller en enda saga, hvarmed jag skulle kunna roa er. Jag har visserligen för tillfället ett citat i hufvudet, som legat mig i tankarne hela natten, men det är af den natur, att jag ej tror att det roar någon annan af de närvarande än mig själf.»

»Det är kanske ett bibelspråk?» framkastade Bernhard i en ton, som han bjöd till att göra vördnadsfull, men där gäckeriet skimrade igenom.

»Det är det inte», svarade hon lugnt. »Men det är dock ett af dessa bevingade ord, som aldrig kunna blifva alldeles bortglömda. Det är på Ibsens Brand jag tänker. Mins ni den scen, där Agnes beslutar att lemna verldslivet och följa honom? Brand säger då till henne:

»Husk at jeg er streng i kravet
 Fordrer *intet* eller *alt*,
 hvis på vejen fra du faldt,
 var dit liv som slængt i havet.
 Ingen prutningsmon i nöden,
 ingen eftergivet i bröden; —
 strækker ikke livet til,
 må du villigt gå i døden!»

Hon läste versen med låg, litet darrande stämma och sänkta ögon. Men då hon slutat såg hon plötsligt upp med glans i ögat, lutade hufvudet tillbaka mot seglet och sade med ögonen vända uppåt och liksom halft för sig sjelf: »det tycker jag är *stort*. Njutningen må ha sin skönhet — *offret* är dock ännu skönare».

Det blef tyst i båten efter detta. Bernhard syntes hågad att inlåta sig i dispyt men återhölls af Tea. De andra sågo förvånade på Ellinor; nyss hade hon ju varit som en af dem, och nu hade hon med ens blifvit dem så främmande.

En viss förstämning och trötthet hade bemäktigat sig alla. En och annan af damerna slumrade in mot den andras axel, herrarne gingo fram i fören och tände sina cigarrer för att lifva upp sig.

Men plötsligt vaknade alla upp och det blef lif och rörelse bland sällskapet. Morgonrodnaden började visa sig och soluppgången åtföljdes af en frisk bris, som med ens kastade båten på ena sidan. Inom kort ilade hela den lilla flottiljen med svällande segel hemåt, musiken spelade upp, man viftade till hvarandra från de olika båtarna och hurrade och snart var skämtet och munterheten åter i full gång.

»Jag är så glad att du varit med oss i dag», sade Tea till sin syster, då de återkommo hem och gingo in i sitt rum för att försöka att sofva några

timmar. Du såg också riktigt uppkryad ut. Jag tror bestämdt att du haft roligt.»

Ellinor svarade ej. Hon höll på att fläta systemens långa hår, som trasslat sig af blåsten, och hon blef nu sittande tankfull med en länk af flätan i hvardera handen. Plötsligt böjde hon sig ned öfver systemen, som låg på knä framför henne, lutade sitt hufvud emot hennes och utbrast: »Gud låte dig blifva lycklig, lilla syster! — Jag tror och hoppas att det finnes många vägar till Honom. Den ena går genom solljus och lycka — den andra genom mörker och strider och det är ej vi själfva som göra valet. Gud gör det för oss och mot hans beslut förmå vi intet».

»Och du, Ella!» sade Tea och vände sig emot henne samt lade armarna i hennes knä och såg upp i hennes ansigte. »Du har således afsagt dig alt hopp om lycka?»

»Ja, Tea, på den väg jag beträddt vänder man icke ostraffadt tillbaka. Jag trodde ett ögonblick, att det ännu stod mig fritt att välja — men i dag har jag funnit hvilket öfverstigligt svalg som skiljer mig från mitt forna jag. Du kan inte tro, hvad jag kände mig gammal och främmande och ensam ibland eder. Jag försökte att hängifva mig åt nöjet och glädjen, men jag kunde det inte. Må andra njuta af lifvet och vara lyckliga i sin sorglöshet! Men för den, som en gång blickat ned i det bottenlösa djupet af forskningens och sanningstörstens afgrunder — för den, Tea, finnes ingen återgång. Lättsinne eller för-

tviflan — dessa äro de enda alternativ lifvet erbjuder. — Men jag vill hällre att du skall vara lätt-sinnig än förtviflad, min Tea», tillade hon vekt och kysste henne på pannan.

»Men för mig, som en gång börjat att dricka ur förtviflans bägare» — hon sköt undan Tea, reste sig upp och gick framåt golfvet med sänkt hufvud och knäppta händer — »för mig finnes ingen annan möjlighet än att tömma den till sista droppen!» Hon stod stilla en stund i samma ställning och det långa, ljusa håret föll ned öfver pannan och ända till medjan.

»Ella!» sade Tea, sorgset.

Hon lyfte hastigt upp hufvudet, strök tillbaka håret och räckte Tea handen. »Var inte ledsen för mig!» sade hon med ett svagt leende. »Kanhända skall jag slutligen på botten af bägaren finna de tre äkta perlorna: tron, hoppet och kärleken.»

Den heta sommaren efterträddes af en regntid, som aldrig tycktes vilja taga slut. Himmelen var liksom öppen och det öste ned både natt och dag.

Arwidsons voro återkomna till Stockholm och det nyförlofvade paret var oupphörligt på visiter och bjudningar. Tea hade aldrig tyckt om sin svåger men hon gjorde det nu mindre än någonsin, då hennes fästman uttryckte den lifligaste antipati för honom och så mycket som möjligt undandrog sig hans sällskap. Han påstod, att Adrian lade ett sådant band

på sällskapslifvet, att atmosfären i rummet blef tryckande för andedräkten, blott han trädde in. Följden blef ett litet kyligare förhållande mellan systrarna, som blott föga träffades under de första veckorna efter deras hemkomst.

Ellinor kände sig mer än vanligt beklämd och tycktes ej hafva haft någon nytta för sin hälsa af vistelsen vid kusten. Det föreföll tvärtom som om hon gick och bar på någon smygande sjukdom, och en söndagsmiddag då Adrian kom hem från gudstjänsten, i hvilken hon förklarar sig ej orka deltaga, fann han henne sängliggande.

Det var en liten bjudning hos Arwidsons för några af Teas flickvänner samt ett par unga målare, kamrater till hennes fästman. De höllo på att inöfva några tablåer, i hvilka de snart skulle uppträda på stora teatern vid ett sällskapsspektakel för välgörande ändamål, och stodo just uppställda midt på golvet i pittoreska ställningar och i full kostym, då Adrian helt oväntadt inträdde i salongen.

Bernhard mumlade harmset ett slags finare svordom vid detta ovälkomna afbrott, Tea sänkte sin spira som hon höll i handen och gick honom till mötes.

»Kära Adrian, jag kunde verkligen aldrig tro, att du skulle komma till oss på en söndag, annars skulle vi väl inte stält till detta i dag. Men du behöfver ju inte se dig omkring — vill du inte gå in i lilla förmaket, så skall jag säga till mamma att du är här.»

»Låt mig genast tala vid henne!» inföll han i häftig ton.

»Men får jag inte lof att presentera dig för damerna!» sade Bernhard. »Du bör veta att du befinner dig i förnämt sällskap. Där ser du äldrottningen, den sköna Titania själf, och här — men kanske du ämnar dig på spektaklet och föredrar att då blifva öfverraskad?»

Adrian kunde ej beherska sin sinnesrörelse.

»Jag måste tala vid min svärmor, genast!» utbrast han. »Hvar är hon?»

Han öppnade utan vidare dörren till fru Arwidsons sängkammare och följde efter Tea dit.

»Det är den mest ociviliserade människa, jag någonsin sett», utbrast Bernhard förargad. »Om ni nu gå i kyrkan nästa söndag, mina damer, så kunna ni vara säkra på att bli uppbyggda med en dundrande straffpredikan öfver sabbatsbrott.»

Det dröjde länge innan Tea kom tillbaka in och hon visade sig då i kappa och hatt.

»Mamma och jag måste åka bort genast», sade hon, med möda återhållande gråten, som steg henne upp i halsen. »Ella är så förfärligt sjuk.»

Hon hade ett häftigt frossanfall, då de kommo dit. Läkaren, hvilken Adrian underrättat på vägen till Arwidsons, hade hunnit dit före dem.

»Det är väl en svår förkylning?» sade fru Arwidson, som hade den fixa idén att alt ondt kom af förkylning.

»Ah, frun med sina ständiga förkylningar!» utbrast den icke särdeles humane doktorn. »Hon är utpinad, det är hela saken. Bleksot i yttersta stadiet — knapt en bloddroppe kvar i kroppen — ja, utpinad är hon — —»

»Utpinad!» upprepade fru Arwidson, som var mycket rädd för att motsäga doktorn men dock gärna ville ha en förklaring på ett så grymt ord. »Det kan jag inte förstå.»

»Jaså, det begriper inte frun!» — han vände sig tvärt emot henne. »Har frun glömt hur det var med henne redan i våras? — ingen sömn, ingen matlust — sade jag inte redan då, att hon var öfveransträngd och att det var nödvändigt att hon kom bort och fick förströ sig litet. Men hvad gjorde frun i stället? Lät henne gifta sig — och med en sådan man till på köpet! Och så stanna i Stockholm hela denna osunda sommar — och gå omkring i stugorna och sitta i kyrkan hvar söndag — och frun undrar ändå på att jag säger, att hon är utpinad.»

»Men nu har hon ju varit vid vestkusten ett par veckor», vågade frun invända. »Och det tycker jag borde gjort henne godt. Men hon var så tunnklädd, då hon var hemma i torsdags, att jag just var rädd att hon skulle förky—», hon stannade midt i meningen vid doktors otåliga åtbörd.

»Hade hon inte varit vid vestkusten hade hon kanske hållit sig uppe något längre», invände han. »Kan inte frun begripa, att just dessa hastiga omby-

ten af luft tagit för mycket på hennes krafter. Hade hon blifvit borta ett helt år — och allra hälst, hade det varit möjligt att helt och hållet skilja henne från mannen, så kunde hon kanske ha repat sig.»

»Kunde kanske —», upprepade fru Arwidson bleknande. »Doktorn tror då, att det är så allvarsamta?»

»Ja, det är så pass allvarsamta, det kan vara, ty hon har ju inte ett spår till krafter att bygga på.»

Med dessa föga tröstande ord gick den knarrige men som läkare outtröttlige doktorn.

Han kom igen flere gånger om dagen. Den sjuka var mycket plågad de första dagarna. Hon hade oupphörliga uppkastningar och frossanfall, som räckte hela timmar, dessemellan feber. Hon hade dessutom flygande nervsmärtor i alla leder, och det enda som lindrade dessa var en sakta men oafåtlig gnidning. Adrian kunde stundom ligga på knä vid sängen en hel timme utan afbrott och stryka henne på händerna och uppåt armarna samt mellan axlarna, der i synnerhet smärtan satte sig. Hon hade en mängd infall och nycker och var mycket svår att tillfredsställa. Än klagade hon öfver, att hans händer voro för kalla, än voro hans rörelser för hastiga eller han lyckades ej påträffa det rätta stället, där det gjorde ondt. Ingen annan än modern fick ge henne medicin; om sköterskan räckte henne den, påstod hon, att hon tagit orätt flaska. Och Tea ville hon jämt se sittande vid sängfoten i ljusa och vackra toaletter, som hon stän-

digt föreslog henne att byta om. »I morgon vill jag se dig i den blå — blått klär dig bäst — sedan måste du också en dag taga den nya, broderade.»

Då modern en gång kom in svartklädd började hon gråta och sade, att hon ej ville att de skulle gå sorgklädda efter henne — hon kunde ej fördraga svarta klädningar. Hon talade också emellanåt om sin graf — att de skulle lägga mycket blommor på den och plantera träd omkring den — »inte granar eller cypresser, de äro så dystra, men aspar — de ha så granna färger på hösten och så tycker jag om den där sakta skälfnings på bladen — det är som ett hjärta, som klappar och klappar och aldrig finner någon ro».

Adrian försökte flere gånger att leda hennes tankar in på allvarligare ämnen, men det föreföll som om hon bäfvat tillbaka härför, och hon ville ej gärna vara ensam med honom. Hennes tal och tankar blefvo också alt mer och mer oklara. Febern kom på flere gånger om dagen och då talade hon oafslätligt, men utan att de omgifvande kunde fatta hvad hon sade. Dessemellan hade hon den förfärliga dödsfrossan, som af inga medel kunde stillas, och då låg hon hela tiden och jämrade sig med näsduken mellan tänderna.

Stundom hade hon liksom plötsliga glimtar af klarhet och reda. En gång, då hon länge hade legat och stirrat rätt framför sig, utbröt hon med ens helt högt: Räckert icke lifvet till — må du — må du»

— Tankarne tycktes vara på väg att förvirras igen, och hon vände sig ängsligt frågande till sin man.

»Hur var det — hur var det sedan?»

Han ifylde med stämman till hälften kväfd af sinnesrörelse: »må du villigt gå i döden».

Och nu upprepade hon högt och med något som nästan lät som jubel i stämman:

»Räcker icke lifvet till, må du villigt gå i döden».

Doktorn kom i det samma och hörde dessa ord. Då han lemnade den sjuka bad han i häftig ton att få tala med Adrian.

»Är det pastors uttryckliga afsigt att ta lifvet af henne?» sade han, »så säg bara ifrån, ty då tvär jag mina händer och sätter inte vidare min fot här i huset.»

»Hvad menar doktorn?»

»Hvad är det för uppbyggliga saker ni förströr henne med? Hvad var det för en graflik salmvers hon upprepade just då jag kom in?»

»Hennes själ sysslar med stora och viktiga frågor», svarade Adrian. »Det hvarken kan eller vill jag hindra.»

»Hennes *själ* — nå, man kan ju kalla det som man vill. »Hjärnan är öfverretad af febern — och det är af vikt att söka hindra tankarne att arbeta så oupphörligt. Ni måste söka jollra bort alt det där — prata om alt möjligt lätt och likgiltigt, kort sagdt, laga så att hon inte tänker. Och framför alt, låt henne inte ana hur allvarsamt hennes tillstånd är

— vi måste i det längsta söka hålla henne vid godt mod.»

»Till en sådan lögn skall jag aldrig samtycka», svarade Adrian med häftighet.

»Men jag som läkare skall håller aldrig samtycka till edra galenskaper», bröt doktorn ut. »Jag förbjuder bestämdt hvarje samtal, som kan på minsta sätt uppröra henne.»

»Intet förbud i verlden skall hindra mig från att göra min högsta pligt emot henne», svarade Adrian dödsblek och med hopdragna ögonbryn.

Doktorn vände sig till Tea, som varit närvarande vid det häftiga meningsutbytet mellan de båda männen och flere gånger varit frestad att blanda sig däri för att understödja doktorn.

»Jag förlitar mig på vår lilla fröken i denna sak», sade denne nu till henne och tog henne helt förtroligt under hakan. Han kunde aldrig komma ihåg, att hon ej längre var den lilla flickan, som han brukat låta rida ranka på sitt knä. »Vi skola ju inte tillåta att vår syster oroas, eller hur?»

»Jag skall göra allt för att hindra det!» utbrast hon med eftertryck och kastade en utmanande blick på sin svåger.

Han bevärdigade henne ej med något svar; han vände henne ryggen och gick.

»Jo, jag har sett så'na där läsare förut vid dödsbäddar», sade doktorn uppbragt. »De äro alltid ohandterliga, liksom alla människor, som äro beher-

skade af en fix idé. En själ — en odödlig själ — det är nu deras monomani.»

»Men — doktorn! — en odödlig själ — det måste vi väl ändå alla tro på. Annars vore döden något förfärligt!»

»Hvem nekar till, att döden också är något förfärligt?» inföll doktorn kärft. »Men just därför ska vi väl inte göra den ännu värre genom att inte unna en arm varelse åtminstone lite lugn och ro i det sista.»

Det var en morgon i gryningen. Den sjuka hade haft en ovanligt lugn natt, febern som på kvällen varit häftig som vanligt hade aftagit fram på natten och nu hade hon sofvit i ett par timmar. Tea hade vakat sedan midnatt och Adrian uppmanade henne att gå till hvila. Men hon vågade ej gå; hon väntade att systemen skulle vakna vid full sans och ville ej lemna henne ensam med honom.

Hon satt därför kvar fastän ögonen allt mer kröpo ihop af sömn och hufvudet emellanåt sjönk ned på bröstet.

Adrian hade lagt sig på soffan och slumrat in, då en svag stämma hördes från sängen.

»Lite vatten!»

Tea var genast uppe och räckte henne det.

»Hvar är mamma?»

»Hon har gått och lagt sig, då hon såg att du sof så godt.»

»Det var bra. Stackars mamma, hon orkar inte så mycket. Har jag feber?»

»Jag tror knapt. Du känns så sval.»

»Ja, jag tror jag börjar frysa. Du skulle inte gifvit mig vatten. Hvar är mamma?»

»Hon ligger i nästa rum. Skall jag gå efter henne?»

»Nej, nej! Hvar är Adrian?»

I det samma kände Tea en hand på sin axel, och då hon såg upp stod Adrian bakom henne, men dold af en hög skärm, som blifvit framflyttad till hufvudgården.

»Var god och gå ut», hviskade han. »Jag vill vara ensam med henne.»

Tea reste sig upp från sin knäböjande ställning vid bädden och beredde sig att svara, men han fattade om hennes handled och drog henne ut ur rummet.

»Nej, Adrian!» utbrast hon, då de kommo utanför dörren. »Du får inte skaka upp henne nu. Du måste inse, hur farligt det skulle vara.»

»Jag kan inte dröja, jag vågar inte, säger jag dig. Detta tillfälle kanske inte återkommer. Hur kan jag låta henne gå bort till den eviga domen utan förberedelse?»

»Har då inte hennes lif varit en tillräcklig förberedelse? Om inte hon är beredd, som har försakat och stridt så mycket, då vet jag inte — —»

»Ack, kom inte i en sådan stund som denna med den där vanliga godtköpsmoralen och tro inte,

att man försonar Gud med sådant. Tror du, att något människolif, hur rent det än må synas i våra ögon, kan bestå inför den helige. Hvad Han fordrar det är tro — tro och kärlek — och det är just hvad som fattas henne.»

»Och det tror du, att du kan skänka henne» sade Tea gråtande af ångest och förtrytelse. Hon höll fast i dörrlåset för att hindra honom att gå in.

»Låt mitt eget samvete få afgöra detta», sade han och lade sin hand på hennes för att taga den bort från låset. Han var blek och det strömmade tårar till hans ögon. »Tror du inte, att jag ville skona henne —» framstammade han med skälfvande läppar.

Tea hade aldrig förr sett honom visa så mycken vek känsla; hon släppte låset och gick åt sidan. Han gick in och stängde dörren efter sig.

Ellinor märkte genast hans upprörda utseende. Hon såg på honom med en klar, vidöppen blick och sade:

»Skall jag dö nu?»

Han satte sig på sängkanten och då han märkte att hon låg i en begynnande frysning lutade han sig tillbaka mot kuddarna, omslöt henne med sina armar och lade hennes hufvud mot sin axel — på det sättet brukade han ibland lyckas att mildra frossanfallet.

Hon upprepade sin fråga, denna gång med lägre stämma.

»Skall jag dö nu?»

»Om så är Guds vilja — är du rädd att dö?»

»Nej», sade hon och lade hufvudet tyngre tillbaka mot hans axel samt slöt ögonen. »Jag är så trött.»

Han drog henne ännu fastare intill sig och vidrörde hennes panna med sina läppar.

»Du har då inga tvifvel längre?»

»Nej», sade hon och slog upp ögonen med något af den forna glansen i blicken. »Nu får jag ju snart alla gåtor lösta.»

»Men du tror dock på, att Kristi blod renat dig från alla synder?»

»Jag behöfver ingen tro nu — jag får ju snart vetande i stället.»

»Nej, nej, så får du inte tala. Guds vilja är, att vi *här* skola tro för att *där* få veta. Här är det vi måste göra vårt val.»

Hon slöt åter ögonen och det for ett plågad drag öfver hennes ansigte, som gaf honom ett styng i hjärtat.

»Jag orkar inte», sade hon i en klagande ton. »Jag är så trött — så trött.»

Det lät som ett vädjande till hans förbarmande, och han kände sig ur stånd att fortsätta. Nu genomilades hon af en häftig skakning och tänderna började klappa. Han drog upp filterne omkring henne och räckte ut handen efter ringklockan, men hon hindrade honom.

»Nej, jag vill inte ha varma krus», sade hon. »Febern är strax här — det blir ingen svår frossa denna gången — jag är redan varm, fast jag fryser — känn!»

Hon lade sin panna mot hans kind och han kände att den brände het, fastän hon ännu skälfdde af frossan. Om några ögonblick skulle kanske medvetandet åter vara borta — han måste göra ännu ett försök att tala.

»Vill du inte försöka att fasthålla denna enda tanke», sade han med oändlig ömhet och kärlek i stämman, liksom sökte han förmildra verkan af de stränga ord, han nödgades uttala — »det gifves ingen frälsning utan tro.»

Blodet började stiga henne åt hufvudet.

»Hvarför ger då inte Gud mig denna tro?» sade hon. »Jag kan ju inte själf taga den — och jag har bedt honom, jag har lidit, försakat, marterat mig för att finna den? — Din Gud är en blodtörstig, hämdgirig, hjärtlös Gud och jag älskar honom inte —» hon satte sig upprätt i sängen och febern brann i hennes ögon. Hennes tal började blifva otydligt och ögonen irrade ängsligt och sökande kring rummet. »Hvar är han — hvar är han — jag ser honom inte — bed honom komma hit — hvarför kommer han inte — han kommer aldrig då jag ropar på honom — mamma, mamma!» ropade hon plötsligt i stark ångest. »Hvarför kommer inte mamma, då jag ropar

på henne. Tea — Adrian! Hvarför gå ni alla ifrån mig?»

Tea kom inspringande vid hennes rop. Hon satt då upprätt och plockade ifrigt med händerna på täcket, uppreparde oupphörligt fullkomligt mekaniskt och mer och mer otydligt de sista ord, som stannat i hennes medvetande: »Han kommer aldrig, då jag ropar honom — han kommer aldrig — jag ropar — kommer — jag ropar aldrig — han kommer — — —»

Slutligen sjönk hon utmattad ned emot dynorna och låg stilla med slutna ögon.

Tea låg gråtande på knä vid bädden.

»Har du nu gifvit henne den tro och kärlek, som fattades henne?» kunde hon ej afhålla sig från att säga.

Adrian sjönk tillsammans vid dessa ord.

»Gör mig inga förebråelser», sade han tungt med böjdt hufvud. »Jag har blifvit straffad ändå för mitt blinda högmod. Tro och kärlek — det är just hvad som fattades mig själf och jag har velat gifva det åt andra.»

Han föll på knä och vred händerna.

»O Gud, jag har ju icke ens haft så mycken tro, att jag trodde, att du kunde verka ditt verk mig förutan. Jag kräfde offer af andra och själf har jag aldrig kunnat offra mitt eget jag. Jag ville göra alt och ville ej lemna åt dig att göra något. Jag har varit så snärjd i andligt högmod, att jag nästan

ansett mig som en Guds profet, som ensam bland tusende kallade blifvit utkorad att göra Guds gärning på jorden. Ja, jag har gjort mig till mästare öfver Gud, ty var icke han i sin människoskepnad kärleken och mildheten själf, som utan ett ord af förebräelse förlät den ångrande synderskan. — Och jag — i stället för att lemna henne i Guds händer ville jag i blind egenrättfärdighet själf räcka henne frälsningens bågare. Och så har jag drifvit henne till den största af alla synder — den enda synd, som icke kan förlåtas — att häda Gud.» — —

Då doktorn kom, fann han tillståndet betydligt försämradt och slutet nära, hvilket han meddelade modern och systemen.

Adrian hade inneslutit sig på sitt rum och bad med lidelsefull häftighet, att han skulle få tillfälle att godtgöra sitt fel, att hans hustru skulle återfå medvetandet blott så lång stund, att han skulle hinna tillhviska henne: »det är icke Gud, som är hård och kärlekslös, det är jag själf, som varit det. Tag tillbaka dina hädiska ord och fly till din frälsares barmhertighet».

Hela den följande natten sutto de alla tre i tyst sorg och väntade på det mörka, hemlighetsfulla, oundvikliga, som närmade sig. De ansträngde sig till det yttersta för att uppfatta hvad hon sade, ty hon talade litet emellan, men de kunde blott höra enstaka ord utan sammanhang.

Plötsligt kom dock en glimt af medvetande i

hennes drag; hon såg på dem alla tre och nämde dem vid namn: »Mamma — Adrian — Tea» — och därefter ännu en gång: »Adrian!» Hon fäste nu blicken klart och bestämdt på honom, det var som om hela hennes forna jag hade återkommit i detta ögonblick, det var alldeles hennes gamla blick, denna klara, själfulla, vidöppna blick, som tycktes liksom vilja forska i ett oändligt fjärran.

»Res mig upp!» sade hon. Han stödde henne och hon satt ett ögonblick upprätt. Det långa, ljusa håret böljade ned öfver kuddarna, feberrodnaden på kinden dolde hur insjunken denna var — hon såg bedrägligt ung och liffull ut i detta ögonblick och munnen drog sig till och med till ett litet leende.

»Han kommer nog», hörde de henne nu säga, högt och tydligt och med en liten uppmuntrande böjning på hufvudet.

Detta var alt. Hvad hon härnäst sade kunde de ej längre uppfatta; ett töcken lade sig åter öfver blicken och hon föll tungt tillbaka i bädden.

Det hade varit som en uppenbarelse; det besjälade uttrycket i ögonen, de klart och tydligt uttalade orden. Ack, vågade han blott tro, att dessa ord inneburo, hvad han så brinnande hade längtat efter att få höra. Men det hade snarare förefallit som om hon sagt dem, drivven af ett dunkelt medvetande om att hon förut yttrat något, som bedröfvat dem.

Fram mot morgonen började dödsarbetet.

Då doktorn kom, fann han alla de anhöriga på

knä kring bädden. Modern låg i kväfd gråt, Adrian höll händerna hårdt pressade mot ögonen, och Tea läste högt och under strömmande tårar »Fader vår».

De reste sig alla, då doktorn gick fram till bädden. Han böjde sig ned öfver henne och lyssnade.

»Det är slut nu», sade han.

Modern gaf till ett skri och svimmade.

Adrian sprang ut ur rummet med händerna om pannan. Det var den enda, han någonsin älskat på jorden. Han hade ej kunnat, ej fått göra henne lycklig i lifvet, och han hade undanryckt henne hennes hopp och tröst i döden!

Efter en stund kom han tillbaka in och då var allt tyst och lugnt därinne. Modern hade hämtat sig igen och tryckt ihop hennes ögonlock samt lagt tillsammans händerna, och Tea, som nu förstod sin svåger bättre än förr och kände för honom, drog honom närmare bädden och sade: »Se, se, så fridfull och lycklig hon ser ut? Så förklarad hon ligger där!»

Och det syntes dem alla, som om en öfverjordisk skönhet hade spridt sin dager öfver hennes ansigte. Ett skimmer af hopp flög öfver Adrians drag; han vände sig till läkaren, som ännu dröjde kvar.

»Har ni ofta sett en afliden med ett så förklaradt utseende?» frågade han. »Säkert måste Guds finger hafva rört vid henne innan det sista.»

Men doktorn hade ej öfvervunnit sin förbittring mot den man, som han ansåg genom sin fanatism ha

påskyndat den olyckliga utgången. Hans svar föll därför hårdt och skoningslöst: »Så se de flesta ut i döden. Till och med hos själfspillingar kan man få se dragen så där utjämnade och lugna. Döden gör ingen åtskilnad — den skänker alla ro.»

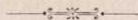
Adrian sjönk ned på en stol och för första gången undslapp det honom en snyftning.

»O Gud, tag denna kalken ifrån mig! Denna ovisshet kan jag icke bära.»

Då Tea kom tillbaka till sitt hem och återsåg sin fästman, fann hon att en öfverstiglig klyfta hade öppnat sig mellan dem. Hon kände, att det var henne omöjligt att lemna sitt lif i händerna på en man, som saknade allvar. Hon bröt förlofningen, stängde in sig på sina rum och mottog inga besök. Den stora fråga, som döden lemnat obesvarad, brände hennes själ, och de tvänne olika lifsåskådningar, som hon hört uttala sig vid dödsbädden, bröto sig i hennes inre.

»Utan tro och kärlek ingen frälsning», ljöd det å ena sidan. Och å den andra: »döden gör ingen åtskilnad. Den skänker alla ro.»

1881.

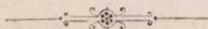
A. CH. EDGREN f. LEFFLER:

UR LIFVET.

ANDRA SAMLINGEN.

AUORE BUNGE. "BARNET." ETT BRÖLLOP.
I KRIG MED SAMHÄLLET.

ANDRA TUSENDET.

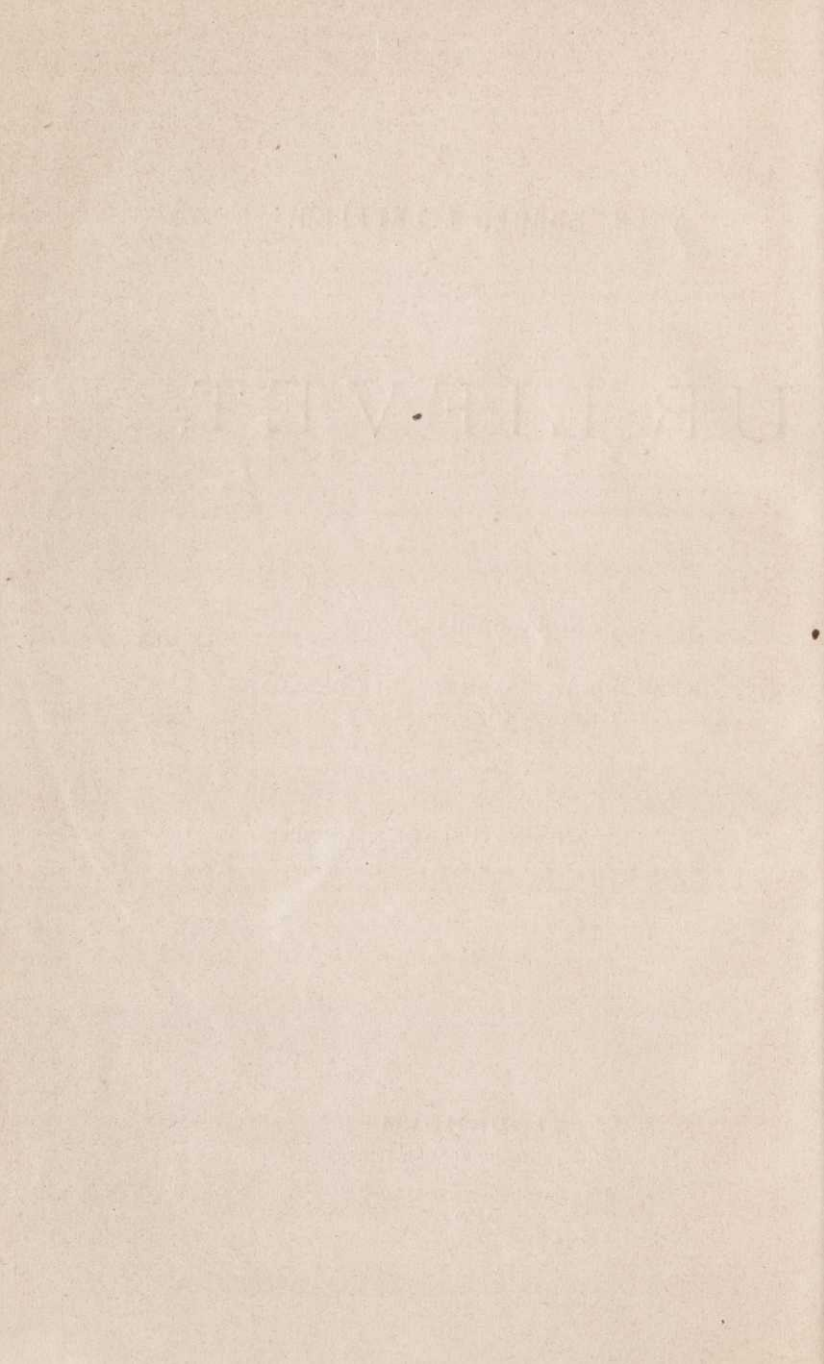

STOCKHOLM

Z. HÆGGSTRÖMS FÖRLAGS-EXPEDITION.

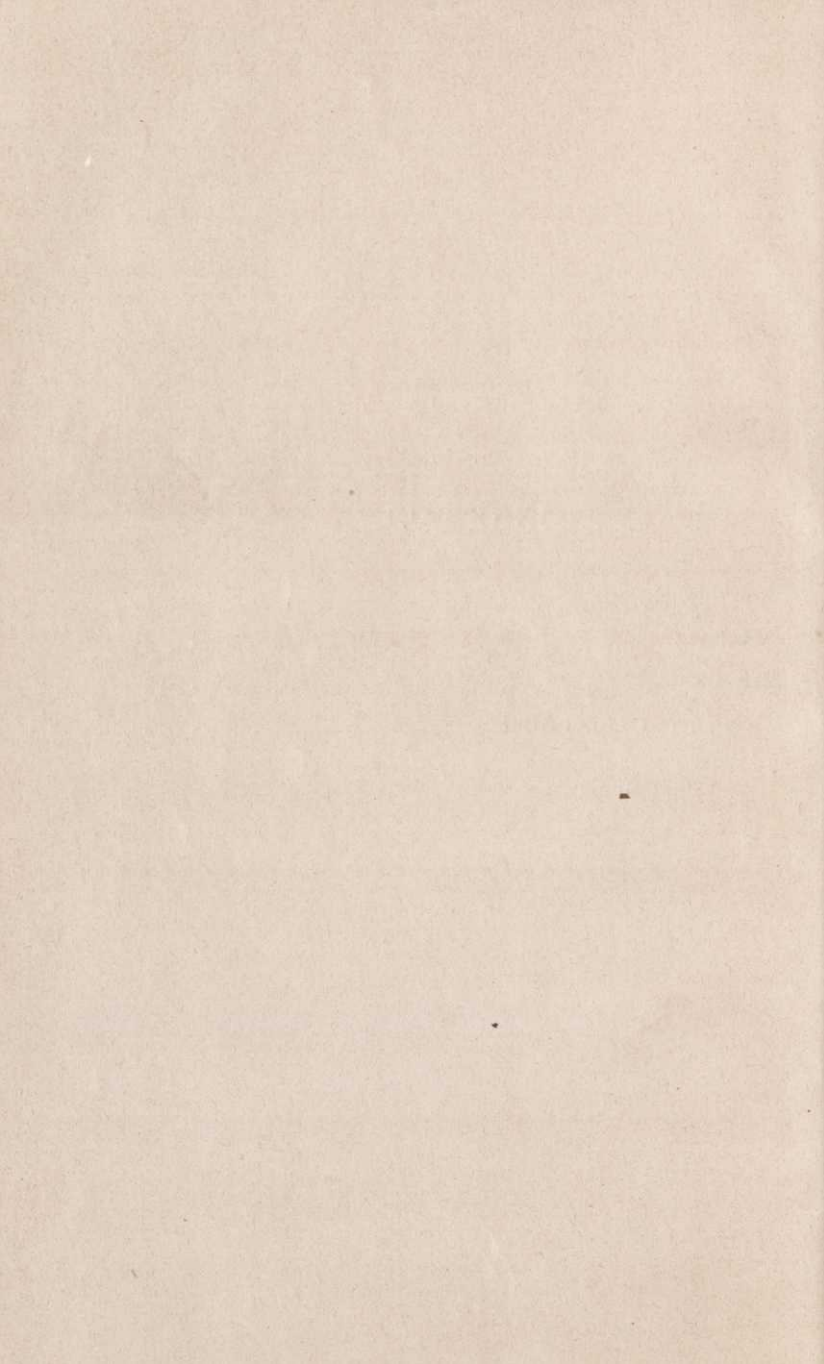
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

1883.

INNEHÅLL.

Aurore Bunge	Sid. 1
"Barnet"	» 53
Ett bröllop	» 93
I krig med samhället	» 123

AUORE BUNGE.

På »säsongens» sista bal före Påsk framförde slutligen grefve Hans Kagg sitt frieri till fröken Aurore Bunge.

Han hade haft ett förskräckligt hufvudbry hela vintern för att utfundera en lämplig form för detta frieri. Han hade så stor respekt för Aurores öfverlägsenhet, att han sällan vågade tala med henne, och aldrig föllo sig orden så illa för honom, som då han stod inför blicken från dessa glänsande ögon, som voro så fulla af högdragenhet och nedlåtande, halft välvilligt förakt. Han skulle velat gifva mycket till, om han hade kunnat fria skriftligen, men detta veder-vågade han dock icke. Ett litet skriffel kunde helt omärkligt insmyga sig — det mindes han nog se'n sin kadettid och han hade sällan öfvat sig sedan — och icke gick det väl häller an att låta någon genomse ett bref af så grannlaga natur. Elaka rykten kunde så lätt komma att miststyda en sådan försigtig-hetsåtgärd.

Han hade nu fattat det hjältemodiga beslutet att ej af något låta afvända sig från att fria på den sista balen — det var nödvändigt, ty sedan skulle han kanhända ej träffa henne, innan hon for till landet. Han hade läst öfver ett litet, som han tyckte ganska

nätt frieri, men då han skulle framsäga det, kom han ej i håg ett ord, utan stod där och stammade och kallsvettades. Och hon hjälpte honom ej heller det minsta.

Det var i Grand Hôtels festvåning och balen gafs af »societetens» ungherrar. Han hade efter dansen fört henne ut i trappuppgången, som var praktfullt dekorerad med lefvande växter, mellan hvilka en springbrunn kylande sköt upp sina strålar. Hon lutade sig öfver balustraden och såg ned i den undre förstugan, där åtskilliga herrar stodo i grupper eller spatserade af och an. Hon var klädd i hvit silfverbrokad, och i det mörka håret, som hon bar enkelt uppsatt, gnistrade en enda stjärna af diamanter. Öfver axlarna sammanhölls klädningen af ett par juvelspännen. Enligt det sist inkomna vårmodet var den nämligen alldeles utan ärmor, men handskarna gingo i stället ända upp till axeln. I handen höll hon en blombukett, kantad med äkta spetsar och med långa, hängande hvita sidenband, en gåfva af grefve Kagg, som fått den af alla eftertraktade äran att vara hennes särskilde värd på aftonens bal.

Om hon nu blott hade velat hjälpa honom det minsta! Hon förstod naturligtvis mycket väl hvad det var fråga om och hade så lätt kunnat, om hon velat, befria honom från att nödgas uttala sig tydligare. Men hon stod i stället likgiltigt lekande med sin solfjäder, och han tyckte sig nästan se ett litet, litet smålöje i munvinklarna.

»Skulle inte fröken vilja komma och bese mitt slott?» hade han sagt. Det var ju visserligen ej egentligen ett frieri, men han försökte ersätta de trytande orden med att öppna de stora ögonen på vid gafvel och stirra på henne med en blick, som var ämnad att uttrycka den högsta grad af tillbedjan.

»Det är så lång resa dit», svarade hon. »Och mamma har föresatt sig att icke göra några järnvägsresor i sommar. De trötta henne så.»

»Men skulle inte fröken — kunna komma utan friherrinnan?» frågade han betydelsefullt. Det måtte väl vara tydligt åtminstone!

Men hon förstod fortfarande ingenting.

»Hvem skulle jag då resa med?» frågade hon och lyfte litet på ögonlocken.

»Med — med — med mig», utbrast han, lycklig öfver detta fyndiga svar.

Aurore skrattade — ett konventionellt skratt utan munterhet och med en litet kall metallklang.

»Nej, vet grefven», sade hon, »det går verkligen inte an här i Sverige. I Amerika lär det brukas, men här skulle det visst väcka för mycket uppseende.»

»Men om — om slottet vore frökens eget.»

Hans stämma for upp i falsett af glädje öfver denna lyckliga vändning.

»Ja, i sådant fall reste jag hälst dit ensam», sade hon hastigt och slog ihop solfjädern samt tog

hans arm för att promenera framåt den mattbelagda gången mellan de höga krukväxterna och statyerna.

»Men skulle inte jag få — få komma efter?» frågade Kagg, som blef modigare då han hade henne så där vid sin sida och slapp att stå ansigte mot ansigte med henne.

»Jo, jag skulle kanhända inbjuda grefven till någon af mina fester», sade hon och böjde sig litet emot honom med något af ett leende under de långa ögonfransarna.

Nu var det alldeles slut med grefvens uppfinningsförmåga — han blickade liksom in i ett bottenlöst, svart djup. Hur var det möjligt att finna en utgång ur denna labyrinth, hvori hennes svar hade indragit honom?

Slutligen tycktes hon dock bestämma sig för att komma honom till hjälp.

»Hvad begär grefven af mig för eganderätten till slottet?» frågade hon och stannade åter midt framför trappan, i samma ögonblick som orchestern spelade upp inne i balsalen.

»Ingenting!» svarade han, förtjust öfver detta tillfälle att visa sig ridderlig. Han vågade till och med lindrigt trycka hennes hand, som hvilade på hans arm.

Hon skrattade igen — ännu mera trött och glädjelöst än förra gången — och därefter blef hon i hast mycket allvarsam, drog sin arm ur hans och sade med sin mest kalla och öfverlägsna ton:

»Jag vill ha sommaren på mig för att tänka på saken; i höst skall grefven få mitt svar.»

En kavaljer kom i detsamma och hämtade henne till dansen. Grefve Kagg gick in i rökrummet för att torka ångestsvetten ur pannan och i minnet upprepa hvad som blifvit yttradt å ömse sidor.

»Det var minsann en ganska lyckad vändning jag hittade på till slut», sade han till sig själf. »Och jag tror verkligen att den slog an på henne.»

Han var i det hela ganska nöjd med att hon begärt betänketid till hösten. »Hvad hon än kommer att svara», tänkte han, »nej blir det inte, så mycket kunde man då höra. Om det därför blir ja, det får man se. Men hvad skulle det annars bli, då det inte blir nej.»

Han grubblade öfver detta en stund och kom till den öfvertygelsen att, eftersom hon icke ämnade svara nej, kunde hon ej gärna undgå att svara ja, och då var det i det hela lugnare att få lefva som ungtkarl under sommaren. Det skulle blifva så genant att alltid hafva denna ståtliga varelse i huset, man skulle alt bli tvungen att korrigerera åtskilliga af sina vanor innan dess.

Under de följande danserna öfvervägde Aurore inom sig fördelarna och olägenheterna af det parti, som erbjudits henne. Genom detta äktenskap skulle hon förvissa sig om att alltid förblifva hvad hon lät till, tack vare sin skönhet, varit, den mest firade dam inom societeten. Hon tänkte på, hur hon skulle

restaurera det gamla slottet, hvilka spann och ridhästar hon skulle ha, hvilka fester hon skulle ge för de kungliga, då de voro nere i Skåne.

Hon var nu snart 30 år och ej längre på höjden af sin skönhet. Hennes hy hade förlorat i friskhet, det var endast vid ljussken, som hennes utseende numera gjorde sig fullt gällande, och hon visste det. Sedan hon var 17 år hade hon dansat hvarje vinter i Stockholm och hvarje sommar vid badorter. Det var ej underligt att hennes yttre slutligen började bära spår af detta lefnadssätt. Hon visste, att den varma beundran, som alt sedan hennes första uppväxt omgifvit henne, åtminstone ej längre var i tilltagande, om också något aftagande ej ännu visat sig. Hon var fortfarande ett eftersökt parti och ingen af de unga flickor, som hvarje år uppträdde på den fina världens horisont, kunde ännu jämföras med henne i skönhet; och dock kände hon mycket väl, att den hyllning, som omgaf henne, var en nyans ljummare än förr och att hon redan bestigit den höjdpunkt, från hvilken vägen börjar slutta utföre.

Men å andra sidan! — Föraktade hon ej i själfva verket alla de förmåner, som hon genom detta äktenskap ville tillförsäkra sig? Var hon ej länge sedan trött på alla de nöjen, som den mest studerade lyx kunde skänka henne? Om hon vore grefvinna Kagg och egde ett gammalt slott, hvartill ingen enskild person i Sverige kunde uppvisa ett motstycke, så skulle icke sällskapslivet därför blifva intressantare,

än det hittills varit, samtalen skulle blifva lika tomma och innehållslösa, och hon skulle täras af samma dunkla oförstådda pinande längtan efter något större, starkare, mer själsspännande, mer värdt att lefva för än dessa små godtköpstriumfer, som ej längre ens hade något smickrande för hennes fåfänga.

Hennes ständiga dröm var att företaga något som stridde mot de konventionela sällskapslagar, hon var underkastad, att såsom hon ibland sade, »chokera hela societeten». Men hon visste mycket väl själf, att alt detta endast var fantasier, och att hon i själfva verket var lika mycket slaf af sällskapslivets konvenans-lagar, som någon i hennes omgifning. Hela hennes väsende, hvarje hennes ord och rörelse voro den fulländade verldsdamens, som förr skulle underkastat sig att ha hur tråkigt som hälst än tillätit sig den minsta lilla afvikelse från det passande. Hennes yttranden kunde visserligen ibland vara tämligen exentrika och själfsvåldiga, men endast lagom mycket för att göra hennes konversation litet pikant och skaffa henne namn af att vara kvick; någon verklig ursprunglighet røjde de aldrig, det skulle varit dålig ton. Och så hade hon så småningom genom att omsorgsfullt dölja sin verkliga begåfning, som dessutom höll på att gå under i brist på utveckling, kommit därhän att blifva ett mönster af en fulländad verldsdam. Unga flickor studerade henne och önskade ingenting högre än att kunna likna henne. Till och med hennes ansigtsuttryck hade så småning-

om fått något stereotyp. Hon hade samma småleende för alla. De stora mandelformade halföppna ögonen kunde stundom blixtra till som om det plötsligt tändts en eld i dem men blott för att genast återtaga sitt vanliga, kalla uttryck. Denna lilla kastning med ögonen var instuderad liksom hela hennes sätt för öfrigt, och ingen anade det inre uppror, den tärande längtan och den oroliga rörliga fantasi, som dolde sig under detta helgjutna yttre.

Ännu ett frieri fick Aurore mottaga denna samma afton. Societeten upplöstes för sommaren och alla voro därför angelägna att få sina affärer på det klara, hvarför Aurore ingalunda var den enda, som nu hade att bestämma öfver sitt öde. Höst och vår, efter vinterns baler och sommarens badortslif firas ju de flesta förlofningar.

Baron Gripenfeldt var militär vid ett rangregemente, hade lefvat tämligen vildt, men ansågs nu ha »rasat ut», och som han gjort af med hela sin förmögenhet, fann han det vara på tiden att se sig om efter ett rikt parti. Det föll honom icke in annat än att han blott hade att välja — sådana män som han göra ju alltid lycka hos damerna, det visste han — och en gång i ett gladt lag, då man talat om fröken Bunges oåtkomlighet, hade han svurit på, att hon skulle gifta sig med honom och ingen annan.

Men Aurore fann det nästan vara en förolämpning af en man i hans ställning att fria till henne.

Behöfde hon taga sig en man, hvars skulder hon skulle betala, hon som kunde välja bland alla!

Hon tillbakavisade honom därför på ett tämligen sårande sätt, men han svarade med en väl anbringad blick och ett vemodigt tonfall i stämman, att han dock icke kunde öfverge alt hopp, så länge hon ännu vore fri. Detta var det vanliga svaret på ett afvisadt frieri, och Aurora fäste föga vikt därvid. Alla voro de otröstliga — alla bådo de att åtminstone få hoppas så länge hon ej ännu lyckliggjort en annan. Men de fleste af dem skyndade sig dock snart därefter att själfva lyckliggöra andra.

Kort efter balen spred sig emellertid det ryktet, att fröken Bunge vore förlofvad med baron Gripenfeldt, och dennes kreditorer fingo antydningar om att den rika friherrinnan Bunge skulle betala deras fordringar, hvarför de under sommaren lemnade honom i fred.

Friherrinnan Bunge hade en egendom ute i skärgården, som hon ej på mycket länge hade besökt, då det denna sommar föll henne in att slå sig ned där. Hon hade kommit underfund med att inkomsterna därifrån ej voro så stora som de borde vara, och hon hade nu beslutat att själf granska förvaltningen.

Hon ville icke gärna ha sin dotter med sig; hon generade sig alltid en smula för henne och fruktade

dessutom att hon ej skulle trifvas utan att bjuda främmande till huset.

Men Aurore omfattade tvärtom detta tillfälle att komma bort från sällskaplifvet med största begärlighet; landtlifvet var ännu för henne ett ouppodladt fält, och det hade det obekantas hela lockelse för hennes fantasi.

Och då hon reste dit ut till den ensliga egendomen, som låg på en ö utan regelbunden ångbåtskommunikation, var det med en underlig, spänd väntan att där få upplefva något ovanligt och afgörande. Hon sade visserligen sig själf att denna aningsfulla längtan ingenting hade att betyda, ty hon hade känt det samma så ofta. Hvarje höst hade hon haft en dunkel aning om att denna vinter skulle bli bestämmande för hennes öde, och hvarje vår hade hon trott, att sommaren skulle bringa detta underbara, som hon längtade efter utan att veta hvad det var.

Det var nära åtta timmars sjöresa till Björkhamra, och de kommo först fram vid sextiden på aftonen. Aurore hade ej varit där sedan hon var barn och då endast på korta besök, hvarför hon hade föga minne däraf. Hon gick nu hastigt och likgiltigt igenom det stora, ödsliga huset, byggt i den vanliga enkla sörmländska herrgårdsstilen utan utsprång eller verandor, hvittrappadt, nästan fyrkantigt och med ett högt, brutet tak. Huset hade stått obebodt i många år, förvaltaren bodde i en af de två flyglarna, som

omgåfvo en stor, sandad gårdsplan med en gräs-rundel i midten.

Luften i rummen kändes tung och instängd, möblerna voro föråldrade och ändå så väl bibehållna, som om de vore alldeles nya. De hade nästan aldrig begagnats, och Aurore fick en tryckande förnimmelse af något dödt, stelnadt och förtorkadt vid anblicken af hela detta hem, som blifvit gammalt utan att gömma några minnen eller ega en historia. Det var nästan som att åldras utan att ha lefvat — som hon!

Hon slog upp fönstren i alla rum, som hon gick igenom, tills friherrinnan började ropa att hon fick tandvärk af det förskräckliga draget. Hon lät kammarjungfrun öppna sina koffertar och dragå upp lådorna i en vacker gammal kupig byrå med rika beslag, men förklarade därpå strax att det luktade så unket ur lådorna att det fick vara för i dag med uppackningen, lådorna måste vädras och skuras först.

Hon tog på sig sin reshatt igen och gick ut, väl insvept i floret och med uppspänd parasoll samt knäppta handskar. Hon kände sig litet missmodig och besviken i sina förväntningar. Det var då också en löjlig idé att vilja lefva i det där tråkiga gamla huset en hel sommar!

Hon gick långsamt igenom den tämligen obetydliga trädgården, kom till en grind och såg sig om efter någon som kunde öppna den för henne. Hur vårdslöst att ingen passade på, det borde väl åtminstone finnas en grindstuga med några barn.

Som hon ej hade lust att vända om hem till det otrefliga gamla huset, där modern var sysselsatt med att öfvervaka uppackningen, beslöt hon sig för att öppna grinden själf. Hon lade försigtigt ett par fingrar på haken — det var obehagligt att ta i den, drängar och torpare hade kanske fingrat på den. Och de ljusbruna »gants de Suède» voro mycket ömtåliga. Emellertid kom hon igenom och lemnade grinden öppen bakom sig. Hon hade väntat att komma ut i en park, men fann blott en vild, backig skogsväg. Besynnerligt, att man ej höll skogen i bättre stånd så nära intill gården! Grenarna sträckte sig ibland ut öfver vägen, så att man måste krypa för att komma fram. Så småningom blef stigen alt otydligare tills den slutligen alldeles upphörde. Hon ville vända om, men såg nu två skogsvägar bakom sig och visste ej hvilkendera hon hade följt. Skogen öppnade sig där hon stod, och en sträcka grå, glest bevuxna klippor lågo framför henne. Om hon skulle söka klättra upp på den närmaste, utsigten var säkert vacker därifrån! Hon spände ned parasollen, och begagnade den som käpp och började att varsamt med klädningen uppdragen klättra uppföre. Men uppkommen på spetsen såg hon ingenting annat än nya klippafsatser och lockades ständigt längre och högre upp utan att dock få se något annat än de samma ödsliga, grå klipporna med sina djupa remnor och sina magra tallar. Emellertid hade hon kommit så långt bort från vägen att hon ej

längre visste i hvad riktning hon borde gå för att komma tillbaka. Ensamheten, ödsligheten och tystnaden däruppe började gripa henne med en viss ångest. Hon hade aldrig förr i sitt lif varit på detta sätt ensam ute i naturen. Hur skulle hon komma hem? Hvad var det som prasslade bakom henne? Hon vågade ej vända sig om utan påskyndade sina steg. Hennes hjärta stannade af ångest. Någon förföljde henne, det var tydligt.

Hon grep i parasollen som till försvar och vände sig om med skrämnda förvirrade blickar. Ej en varelse syntes till, men en stor, nedfallen gren hade hängt sig fast vid hennes kjortel och släpade efter henne. Hon började skratta och kände sig med ens helt lugn och väl till mods. Det var i alla fall något tilldragande i denna tysta ödslighet. Hon ville icke vända om förrän hon varit uppe på den där klippafsatsen längst borta. Därifrån måste det vara någon utsigt.

Det var dock tämligen svårt att komma dit upp; då hon ville hoppa öfver en remna hindrades hon af sin snäfvä klädning och föll omkull, och då hon ville resa sig med tillhjälp af parasollen bröt hon af den fina kappan. Slutligen var hon dock uppe och under henne låg hafvet i aftonbelysning. Violetta lufttoner öfver klippor och skär längst bort, närmare lugna, speglande små vikar, där skogen stod på stup nere i djupet. Inga människoboningar syntes till, alt var så ödligt och ensamt. Hon satte sig ned

på en sten, kastade slöjan tillbaka, lade handskarna bredvid sig och stödde hakan emot händerna.

Det var något vemodigt och ängslande i denna tystnad. Det var som en uppfordran att gå tillbaka till sig själf och lyssna till dolda röster, som aldrig fingo komma till tals ute i verldsvimlet. Det var som skulle man kunna blifva bättre, sannare och sundare här uppe, men först sedan man haft mod att blicka den inre tomheten rätt in under ögonen.

Aurore visste ej hur länge hon hade sutit här, då ljudet af en koskälla väckte henne ur hennes drömmar. Hon sprang upp och såg med förskräckelse några behornade hufvuden sticka upp öfver en bergsskrefva och nyfiket betrakta henne. Det var ej längre tid att tänka efter i hvad riktning hon borde gå för att komma hem; hon störtade framåt med vilda språng, kastande förskrämda blickar omkring sig efter alla störar, som skulle kunna användas till försvar, men utan att gifva sig tid att böja sig ned för att upptaga någon af dem. Tidningsnotiser om onda tjuvar och uppristade inelfvor flögo genom hennes uppskrämda hufvud. Här var lyckligtvis en gårdsgård och hon klättrade utan besinning öfver den och kom hufvudstupa ned på andra sidan med sönderrifven klädning och rispor på händerna. Hon reste sig skyndsamt och ville springa vidare, men kastade först en blick tillbaka efter de ursinniga bestarna och fann då ingenting annat än tre småväxta utmag-

rade, något idiotiskt blickande torparkor, som ganska välvilligt betraktade henne.

Ännu en gång måste hon skratta åt sig själf. Det värsta var att hon glömt handskarna och rifvit sönder sin klädning. Hon hade något af moderns sparsamhetsanlag och kunde ej fördraga att se det minsta förfaras.

Det kunde nu emellertid icke hjälpas och hon gick vidare genom skogen och glömde snart sitt äfventyr för nya intryck. Än hörde hon ett plötsligt buller i ett busksnår och såg en stor fögel, som hon antog för en tjäder, utan att likväl någonsin ha sett dessa djur annat än stekta, tungt flyga upp och försvinna djupare in i skogen. Än var det ett knackande ljud i något träd, som ådrog sig hennes uppmärksamhet. Hon tänkte på skogstjufvar och stannade förskräckt lyssnande. Men då upptäckte hon att tjufven var en liten lustig ekorre, som hoppade öfver hennes hufvud och manövrerade med sin stora svans alldeles som hon med sitt långa släp, då hon var på bal. Hvad det var roligt att så där på nära håll iakttaga djurens lif. Och se! marken var ju beströdd med Linnæa, hon kröp in under de släpande granarne och fick hela handen full.

Och där mellan tallarnas höga, raka stammar skymtar vattnet fram. Det är bäst att gå i den riktningen, kommer man bara till stranden blir det lättare att hitta hem, ty gården ligger ju så nära sjön.

Hvad det ändå är för en allvarsam stämning i den här furuskogen. Det är så mycket som faller

bort och blir smått och likgiltigt! Det är underligt, man känner sig nästan förödmjukad — och ändå på samma gång lyftad och frigjord.

Nu var skogen slut och stranden låg öppen och glödde i aftonsolen. Hvilken fin hvit silfverglänsande sand utmed hela stranden och på den långsamt sluttande hafsbotten. Höga stränder till höger och vänster, midt framför öppna hafvet, där solen stor och blodröd just höll på att sjunka och färgade hela vattnet i rött och guld. Hvilket förträffligt badställe detta måste vara! Upphettad som Aurore var efter sitt kringströfvande fick hon en oemotståndlig lust att doppa sig i dessa glänsande vågor. Hon såg sig om och upptäckte en liten byggnad, som tydligen var ämnad till toaletterum. Hon lyckades bända upp dörren och klädde hastigt af sig. Men hon hade ju ingen badkostym! Får gå, här är så ensligt, här kommer ingen. Hon sprang ut på den fina sanden som brände hennes fotsulor och så — fort ut i vattnet. Håret hade hon bundit samman högt öfver hjässan, men det blef ändå vått under simningen, hvarför hon med en hastig rörelse löste upp knuten och lät det flyta omkring sig på vågen. Hon njöt af medvetandet om sin egen skönhet i detta ögonblick. Liknade hon icke en Undine med sitt rika, skimrande hår och de varma reflexerna af solen öfvergljutande hela gestalten med sin glöd.

Men då hon åter kom upp på stranden såg hon att hon rundt kring medjan hade röda strimlor och

att huden här var slapp och rynkig. En skön Undine med figuren förstörd af snörlifvet. Hon beslöt att lägga bort detta plagg, medan hon vistades på landet, och sprang ut igen i vattnet i hopp att hon genom simning skulle kunna återställa gestaltens rätta form.

Det var sent, då hon slutligen kom hem, och friherrinnan hade skickat ut kammarjungfrun och betjänten åt olika håll för att leta efter henne.

»Du får aldrig mer gå ut ensam», sade friherrinnan, medan Aurore uttröttad slog sig ned med hatten på vid matbordet, där en mycket enkel super var helt tillfälligt framkastad på en servet.

»Hvad skulle jag då här att göra?» inföll Aurore, i det hon slog i ett glas mjölk åt sig och beundrade dess gula färg. »Det är just för att få lefva ensam, som jag kommit hit. Jag kommer tvärtom att vara ensam ute hela dagarne.»

»Det undanber jag mig — det skulle vara ganska opassande.»

»Hvad gör det?» sade Aurore och bredde sig en stor smörgås. »Här fins ju inga grannar?»

»Bör man därför göra, hvad som icke passar sig?» sade friherrinnan, som instinktmässigt kände, att dottern höll på att glida henne ur händerna.

»Jag ämnar just göra alt hvad som icke passar sig», utbrast Aurore och reste sig, i det hon tömde ännu ett glas mjölk. »Godnatt, lilla mamma, jag är

förskräckligt trött. Gör din mejerska min komplimang för det utmärkta smöret.»

»Mejerskan!» upprepade friherrinnan, som nu kommit in på ett favoritämne. »Jag skall säga dig, jag har mina misstankar mot den skatten — —»

Men Aurore var försvunnen och hade lemnat alla dörrar öppna efter sig. Hvilket drag hon alltid stälde till!

Uppkommen på sitt rum lät hon fönstret stå öppet bakom gardinen, klädde af sig utan att tillkalla kammarjungfrun och sträckte ut sig med välbehag i bädden. Hon var trött, men hvilken angenäm, hon ville nästan säga hvilande trötthet! Hon var så behagligt afkyld efter badet och kände ännu hur den svala vågen smög sig kring hennes heta lemmar och hur den lyfte henne, när hon simmade.

Nu kom där en doft af blommor till henne i bädden. Det var några nattviol, som hon funnit i skogen och kastat ifrån sig på toalettbordet.

Strax utanför fönstret hörde hon hur göken gol och talltrasten slog sina djupa alttoner.

Gardinen bugtade sig emellanåt och släppte fram en mild, smekande fläkt, som rörde vid hennes hufvudkudde. Hon somnade vid vindens sus i träden och med en begynnande, allt starkare framträngande känsla af jubel inom sig.

Friherrinnan var hela dagarne sysselsatt med att granska räkenskaper, undersöka vindar, kontor, linneskåp m. m. och fann snart att det var henne omöj-

ligt att samtidigt kontrollera sin dotter, hvarför hon inom kort beslöt sig för att lemna henne fullständig frihet, tröstande sig med ställets fullkomliga enslighet, och dessutom själf hågad att för egen del lossa på etiketten. Hela lefnadssättet inrättades på en mycket ursprunglig fot, friherrinnan gick hela dagen i nattrock och måltiderna voro af enklaste slag.

Denna upplösning af alla vanliga band behagade mycket Aurore. Hon var just i en sådan sinnesstämning, att det naturliga och enkla framför allt tilltalade henne. Och då hon en gång börjat frigöra sig från det konventionela tvånget, gick hon liksom modern nästan öfver till själfsväld. Hon beslöt af sparsamhets- och bekvämlighetsskäl att begagna tillfället att slita ut sina gamla superklädningar. Hon fick fatt i en broderad, gröngul klädning af mjukt, tunt ylle, hvars släp hon klippte af. Och sedan hon en gång börjat gå med den, trufdes hon så väl i den, att hon behöll den dag ut och dag in tills den blef både sliten och urblekt. Hon skar af klackarne på sina franska gullskinnsskor och nötte ut dem bland klippor och grus; håret flätade hon i en enda yppig fläta, som hängde på ryggen, och på hufvudet bar hon en stor halmhatt, helt och hållet utan klädsel.

Hon började roa sig med allehanda naturhistoriska experiment och hade skaffat sig ett akvarium, för hvilket hon fångade grodor och salamandrar, samt iakttog med mycket intresse grodungarnes långsamma utveckling från sin ursprungliga, klumpiga fiskskep-

nad ända till dess hon till sin stora förnöjelse såg dem tappa stjärten och blifva sannskyldiga grodor i sin bästa ålder.

Några foglar, som hon tagit under sitt särskilda beskydd, vållade henne mycket bekymmer. Det var ett par svarta och hvita flugsnappare, som hade ett gammalt bo i en björk vid gafveln af byggningen. Aurore tyckte om dem för deras vackra sång och såg med ovilja ett par stora göktytor föra krig mot dem i afsigt att inkräkta deras rättmätiga egendom. Oaktadt alt det fysiska och moraliska understöd hon gaf de belägrade, såg hon dock en dag sina skyddslingar borta, och göktytorna tillkännagåfvo med sitt obehagliga pipande att de nu voro herrar på täppan. I sin rättvisa harm tillgrep Aurore nu en liten assuransspruta, som stod i förstugan, och i spetsen för gårdens tjänstepersonal kommenderade hon belägringen. Den kalla duschen hade åsyftad verkan, inkräkterne flydde snopna och de små flugsnappare, som stumma åsett slaget från ett angränsande träd, och som tycktes förstå att angreppet gjordes i deras intresse, kommo nu glada tillbaka till sitt bo och började sjunga och jubla med full hals.

Friherrinnan kom i det samma ut och gaf till ett skrik samt var nära att svimma af förskräckelse vid åsynen af brandsprutan, Aurores våta klädning och den lilla folksamlingen på gården. Hon lefde i en ständig fruktan för en eldsolycka och såg redan huset stå i full låga.

Men Aurore skakade skrattande vattnet af sin klädning, pekade på sina skyddslingar och ropade gladt: »Jag ville bara hjälpa de svagare i kampen för tillvaron. Och till belöning uppvakta de mig nu med en serenad. Hör bara!»

Alla dessa nya intressen och sysselsättningar uppfylde henne så, att hon knapt fick upp mer än ett öga om morgnarna förr än hon genast sprang upp ur bädden och slog upp alla fönster. Hon längtade ut, så att hon ej unnade sig mer än tio minuter att kläda sig och lika många att äta frukost.

Mest af allt roade det henne att fiska, och hon kunde ibland med ett groft bröd i fickan och en skotsk pläd öfver axeln gifva sig ut i soluppgången för att följa med fiskaren och taga upp not. Hon fick snart en riktig vurm för segling, i synnerhet stormiga dagar, då den ena kanten af båten låg under vatten. Hon blef allt mer djärf och oförskräckt och började tycka om att utmana faran, som fångslade henne liksom allt starkt och spännande.

Hvad lifvet ändå var rikt! Och hvad naturen var fullkomligt inrättad! Hur beundransvärd var inte hvarje liten blomma, hvarje fogelägg. Oaktadt Aurore sade sig själf, att dessa reflexioner voro gamla och utslitna, föreföllo de henne dock så nya och anslående, att hon skulle velat omsätta dem i en dikt.

Ja, hon kände det hela tiden som om hon gick och bar en dikt inom sig, ett jublande, klangfullt, formfulländadt och glödande kväde om naturens rike-

dom och människans fullkomlighet. Ty människan var också en bra fullkomligt skapad varelse! Hur kände hon icke själf all lifvets fullhet brusa och jubla inom sig!

Hon visste att hon hade återvunnit hela sin skönhet under denna sommars friluftslif; hennes hy hade återfått sin friskhet, den var litet brynt af solen och kinden hade en varm och djup glöd. Och figuren hade ytterligare utvecklats, sedan hon lagt bort att nyttja snörlif.

Hon hade blifvit fet af den landtliga dieten och hennes fyllighet stod på gränsen af för stor yppighet. Men gestalten var så kraftfull och muskelstark och så smidig tillika, och hufvudet satt så fritt och djärft på halsens ädla, fina resning, att det hela gaf det rikaste och fullaste skönhetsintryck.

Och hur väl hon mådde, hur hon sof om nätterna, hur hon åt, hur hvarje andetag var en verklig njutning! Hur hennes ögon sågo, hennes öron hörde, hennes alla sinnen insöpo allt skönt i ljud, i färg, i doft, hur hennes fantasi arbetade, hur rikt och fullt hon lefde, själf en fullkomlig varelse i en fullkomlig natur!

Och dessa underbara midsommarnätter! Hur allt växte, hur alla lifvets och naturens pulsar slog! Solen gaf sig nästan aldrig tid att gå ned, emedan den genast skulle upp igen och lysa öfver sin växande värld och drifva på den andlösa, rastlösa, brådskande utvecklingen. Blommorna hade knapt hunnit sluta

sina kalkar, förrän de öppnade dem igen, foglarne upphörde knapt att sjunga hela dygnet om, alt i naturen sade: skynda, väx, blomstra, sjung, lef och njut! nu är lifvets fullhet, årets bästa tid, men midsomrardagarne äro ej många — snart kommer hösten och innan dess måste du ha vecklat ut alla dina blad, lilla blomma — du måste ha slutat alla dina sånger, lilla fogel, och vunnit dig en maka och byggt ditt bo, ty försummar du den rätta tiden, blir du sedan stående där med halfutslagna blad, stackars blomma — du får resa hem igen till ditt land i södern, lilla flyttfogel, när hösten kommer, utan att medföra maka och ungar, och de andra skola håna dig och säga: »hur har du använt din tid? Hvad gjorde du, medan vi byggde vårt bo och kläckte våra ungar?» — Sådant ungefär var hufvudinnehållet af den dikt, hon skulle velat skriva; men hon kunde ej finna uttryck för sin stämning annat än i följande rader:

I sommardagar, vid midsommartid,
 Så doftande, skön och blid,
 Af värme ljuf, berusande, öm
 Står skogen fylld. En sommarnattsdröm,
 Som smyger på dig, smekande, mild,
 Ej kunde skapa ljufvare bild.
 I skär och hvit och grönskande skrud
 Med fur'n till pell Linnæan står brud,
 Så doftande, blyg och blid,
 I sommardagar, vid midsommartid.

Och så kunde det plötsligt, midt upp i detta jubel, komma öfver henne ett så underligt vemod! Ty hvad var väl hennes egen ställning till denna växande, jublande, strålande verld? Också hennes lif var ju nu midt upp i midsommardagarne, den tid då solen lyser nästan hela dygnet och drifver alt till en hastig och brådstörtad mognad. Hela hennes känslolif var i samma andlösa utveckling som naturen omkring henne. Men hon visste ej hvart hon skulle bära alla dessa knoppande känslor, hela denna trånande längtan som förtärde henne. Hvertill tjänade det att vara vacker som ingen annan, att befinna sig midt i midsommaren med en oändlig rikedom af blomster spirande öfver alt, när det ej fans någon som gladde sig åt deras doft och när man visste att ett par dagar efter midsommar börja dagarne bli kortare, och så kommer strax därefter de s. k. järnnätterna, då stundom frosten kan härja hela det spirande sommarlifvet.

Det gälde att använda de korta stunderna. Men hvartill? På hvad sätt? Alt i naturen var fulländadt inrättadt, alt hade sin bestämmelse. Men hon?

Och så kunde hon lägga sig ned på gräsmattan och gråta öfver att dagarne snart skulle bli kortare, utan att hon ännu fått sjunga alla sina sånger och veckla ut alla sina blommor.

I närheten af Björkhamra hamn, ett par mil ut till hafs, fans ett illa beryktadt skär, kalladt Måsknufven, där mången seglare hade förgåtts. Där hade för några år sedan en fyrstuga blifvit byggd, och

Aurore hade hela sommaren haft lust att segla dit ut för att bese den. Men det hade alltid mött svårigheter att komma dit, ty den lilla klippan som låg midt bland undervattensskär och bränningar hade ingen hamn, hvarför en båt blott kunde lägga till där, då väder och vind voro särdeles gynsamma.

Ändtligen en dag i augusti hade fiskaren lofvat att segla henne dit. Vinden var fördelaktig för tilläggnngen, men det blåste en half storm, och fiskaren tog in ett par ref både på focken och storseglet.

»Det går an, fröken håller sig alltid morsk på sjön», sade han. »Men vi få nog känna på vädret.»

»Det blir roligt», sade Aurore. Hon satte sig till rätta i aktern och svepte in sig i pläden.

»Bor det några människor därute på skäret?» frågade hon, då de seglade ut.

»Bara fyrvaktaren.»

»Bor han alldeles ensam på hela ön?»

»Ja, hela ön är inte stort större än fyrstugan. När det stormar bra, slå vågorna samman öfver taket på stugan, så att elden släckes i spisen.»

»Och där lefver han ensam hela året om?»

»Ja, han har väl en som aflöser sig ibland. Men mest hela året om sitter han där ensam.»

»Men på vintern, då isen ligger?»

»Ja, så får han alt vara där ändå. Isen ligger aldrig länge därute, den kan bryta upp när som hälst och då får fyren lof att tändas.»

»Hvilket lif!» sade Aurore. »Han borde väl åt-

minstone vara gift för att kunna hålla ut där. Hvad gör han hela dagarna?»

»Åh, han läser och studerar alldeles förskräckligt. Han tänker nog komma sig opp i världen på något vis. Det är ett fasligt godt hufvud på honom.»

»Såå!» sade Aurore småleende.

Hennes första blick, då hon hoppade i land, gälde stugan och klippan. Tänk, att lefva här hela året om! Ingen växtlighet, endast litet mossa och ljung i en och annan fördjupning mellan klipporna. Stugan var grå liksom klippan, båten och fiskarens dräkt voro grå, luften var också grå — alt sammansmälte i en enformig, kall ton, som grep henne med en känsla af beklämning, och då hon satte foten på bryggan önskade hon nästan att hon aldrig hade kommit hit.

Först nu såg hon upp på fyrvaktaren, som kommit emot dem på bryggan. På en gång blef hon mycket blek och hennes ögon hängde sig fast vid honom med en underlig blick. Klippan, stugan, hafvet, alt försvann för henne i detta ögonblick; det var som en svindel och det skymde litet för hennes ögon. Men genom dunklet såg hon tydligt och klart den man, som stod framför henne, och det kom öfver henne med en förfärande visshet att nu var den timme slagen, som hon i hela sitt lif längtat efter; nu först skulle hon begynna att lefva.

Och då hon trädde in i den låga stugan hade hon ungefär samma känslor, som då hon kom på sin

första bal: en sakta hjärklappning, en dunkel förnimmelse af att hon stod inför något afgörande.

Hvad var det väl hos honom som genast gjorde ett så starkt intryck på henne? Hon kunde ej göra sig reda härför, hon visste blott att den brännande längtan efter att upplefva något, som under hennes tomma lif mer och mer fått makt med henne, nu liksom stod vid målet, och att denne främmande man hade hennes öde i sina händer.

Ett par trofasta, bruna ögon med ett egendomligt uttryck af bedjande ömhet samt veka, fylliga, skägglösa läppar bildade hos honom en underlig motsats till en viss trygg otillgänglighet i sättet samt en stor bredaxlad figur med en nästan brutal styrka. Han föreföll Aurore som en stor newfoundlandshund, som med ödmjuk hängifvenhet kysser sin herskarinnas hand, men som också är färdig att skydda och värna henne för hvarje fara och gifva sitt lif för henne, om det behöfs.

De talade ej mycket med hvarandra, då de stodo tillsammans uppe i fyrstugan. Aurore hade förlorat sin vanliga, säkra öfverlägsenhet, hennes blickar flögo litet oroliga kring rummet och hennes yttranden framkommo stötvis och med något nervöst brådiskande i tonen.

Hans svar voro fåordiga, men hans ögon följde henne oafvändt.

Stugan hade två våningar med ett rum i hvardera. Vid det öfra var den stora, utbyggda lyktan

och här hade också fyrvaktaren ett litet bord med skrifbehör, en soffa samt en bokhylla, där Aurore, bland böcker af för henne okänt innehåll, också upptäckte Tegnér's samlade skrifter, Fänrik Ståls sägner och ett litet häfte Orchidéer af Sven Tröst.

»Ni tycker om poesi», anmärkte hon.

»Ja, det är så ensamt här ute på skäret — något sällskap skall man ha.»

»Har ni länge lefvat här ensam?»

»Ja, se'n min mor dog, det är nu tre år sedan.»

»Såå — er mor har lefvat tillsammans med er här? Det måtte vara bra tomt för er att ha mistat henne?»

»Det är det också — fast hon var svag och hade den vurmen, att hon skulle kasta sig i sjön — så det var inte det lättaste att vakta henne.»

»Åh!» sade Aurore deltagande. »Hur vågade ni då ha henne hos er?»

»Jag var så kär i henne», sade han vekt.

Det gick en dallring genom Aurores inre. Hur den stämman skulle kunna säga: »Jag älskar dig!»

Blåsten hade tilltagit och fiskaren kunde icke hålla båten kvar vid klippan, i synnerhet som vinden hade kastat, så att det ej längre var lä vid bryggan. Han kom nu upp i stugan och uppmanade Aurore att genast stiga i båten för att fara hem. Det var ändå osäkert, om de i detta väder skulle kunna hinna hem innan mörkningen.

Fyrvaktaren såg ut genom fönstret.

»Det duger inte att ge sig ut nu», sade han i sin trygga, afgörande ton. »Han går mer och mer på nordlig — rakt stick i stäf — och till natten blir han stygg.»

»Hvad skola vi då göra?» utbrast hon och blef blek.

Han såg på henne och märkte det.

»Är fröken rädd för att stanna här?» sade han.

»Nej — inte det — men det går inte an — min mor skulle bli orolig — jag måste fara. — Kom!» sade hon till fiskaren, »vi begifva oss af genast.» Hon tog åter på sig hatten, kastade sjalen kring axlarna och skyndade ut. De båda männen följde henne.

Det stormade så, att hon knapt kunde stå upprätt, och det svartnade rundt kring horisonten. Hela den lilla klippan var omgifven af hvita, hväsande bränningar.

»Där borta på det där skäret är en god hamn», sade fyrvaktaren till fiskaren. »Ge sig dit med båten det fortaste han kan. Det fins ett enkom skjul där för väderdrifna seglare, så att han kan få skydd för natten. För fröken skall jag draga försorg.»

»Tack, men jag kan inte — jag törs inte — min mor — —», mumlade Aurore och ville hoppa ned i båten.

Då lade han sin stora, solbrända, välformade hand på hennes skuldra och sade med en viss godmodig öfverlägsenhet som till ett själfsvåldigt men älskvärdt barn: »Det hjälps inte, lilla fröken. Eftersom

fröken nu är här, är det jag som ansvarar för frökens lif.»

En behaglig känsla af tillit och trygghet grep henne; hon skulle icke önskat något högre än att få lägga sin hand i denne mans och säga: »Jag följer dig hvar du vill.»

De stodo en stund kvar på bryggan och sågo hur båten på den korta färden till närmaste skär krängde och kämpade för att hålla kurs mellan bränningarna. Sedan gingo de tysta tillbaka till stugan.

»Det står alltid en gästsäng bäddad i nedra stugan», sade fyrvaktaren, då de gingo in. »Det händer alt ibland att man får ta emot villfarna seglare — det är väl mycket tarfligt, men så får fröken pröfva på det en gång också.»

Han gaf henne nyckeln till ett skåp i väggen och sade, att hon där skulle finna lakan och handdukar, samt satte in hennes matsäckskorg på bordet, hvarefter han blef stående vid dörren och såg på henne.

»Vill ni kanske låna mig något att läsa?» frågade hon.

Han gick efter Orchidéer och lemnade henne boken uppslagen samt pekade på en sida och sade: »Läs den där — den är vacker.»

Han blef ännu stående en stund, men då hon satte sig ned att läsa, gick han.

Dikten hette:

»Kom, vi sätta bo i dalen!

— — — — —
 Verldens sorl, det yra, tomma
 Ej besmitta skall vårt Eden.
 Osedd skall vår kärlek blomma,
 Lik en blåklint, skyld i säden.»

Hon fälde boken i sitt knä. Hvarför hade han gifvit henne just denna dikt att läsa?

Nej, det kunde icke vara med någon afsigt, därtill var han en alt för naiv natur; men denna dikt hade troligen särskildt anslagit honom, där han satt ensam ute på skäret med sitt inåtvända och svärmiska lynne.

Hvarför skulle ett så oöfverstigligt svalg skilja henne från denne man? Hvarför var han ej hennes like i samhällsställning, så att hon kunde få gifva sig åt honom och lefva och dö invid denna starka arm, som tycktes enkom skapad att beskydda ett älskadt väsende?

Hvarför, ja, hvarför?

Därför att hon var en förnäm dam och han en simpel fyrvaktare! Men hvad betydde väl en sådan tillfällighet som deras yttre lefnadsvilkor?

»Verldens sorl, det yra, tomma,
 Ej besmitta skall vårt Eden.»

Och hvad betydde väl hennes börd, hennes rikedom, hennes uppfostran här ute på det ensliga skäret, där de båda genom ett stormigt haf voro skilda från hela den öfriga verlden? Här voro de rätt och slätt

två ensamma människor, som ej hade något annat sällskap än hvarandra; den lilla stugan var deras gemensamma skydd mot ovädret, som rasade utanför — den nakna klippan var hela deras värld. Och så länge stormen varade och ingen båt kunde komma dit ut och hämta henne, var hon fattigare och ringare än han. Hans voro alla de föremål, som omgäfvade henne, han var herre här — hon egde intet, hon var hans gäst, och hon var helt och hållet i hans makt. Hon var icke rikare, icke förnämre än hvilken fattig fiskareflicka som helst. Hon var rätt och slätt kvinna — och han var man, en verklig man, sådan hon icke känt någon förr — stark och god, sann och trofast. Hvarför, hvarför skulle hon icke älska honom och se hela sin sköna midsommardröm förverkligad?

Hon steg upp och gick af och an i den trånga kammaren. Hon kunde icke sitta stilla, hon kunde icke uthärda att vara instängd på detta sätt. Hon ville slå upp fönstret, men fann att luckorna blifvit igen-skrufvade utifrån. Eftermiddagen hade gått utan att hon märkt det; det var alldeles mörkt i rummet, men uppifrån föll en ljusstråle genom springan på luckan. Det var från fyrlyktan, som brann i natten.

Hon svepte in sig från hufvud till fot i sin skotska pläd, öppnade försigtigt den tunga dörren på glänt och tittade ut. En häftig vindstöt kom i det samma och ryckte upp dörren med en sådan våldsamhet, att hon blef kullslagen på klippan utanför. Då hon bedöfvad och yr i hufvudet reste sig upp, hade dörren

slagits igen bakom henne och hon var utestängd. Vinden svepte omkring henne med en sådan våldsamhet, att hon blott med yttersta möda kunde hålla sig upprätt och måste trycka sig i nedhukad ställning tätt intill väggen för att ej blifva dragen ut i vattnet af vågorna, som slogo upp till hennes fötter.

Hon försökte att ropa på hjälp, men hennes stämma dog bort i stormen och hon hörde den knappast själf. I sin ångest grep hon en handfull grus, som slungats upp af vågorna, och kastade den mot rutan däruppe. Men knapt hade hon gjort det förrän hon ångrade det. Hvad skulle han tänka om att hon kallade honom till sig på detta sätt?

Hon lyssnade andlöst efter hans steg; det dröjde ej många sekunder innan dörren sköts upp, med ett språng var han bredvid henne och grep tag i hennes arm.

»Hvad tänker fröken på?» utbrast han.

»Det var så kvaft därinne», sade hon med bortvändt ansigte. Han ville draga henne in, men hon höll honom tillbaka. »Nej, nej, jag vill inte gå in. Hjälp mig blott omkring hörnet, på andra sidan är det lä och jag vill stå där en stund och se på stormen.»

Han höll hennes arm fast och tätt tryckt intill sin och de klättrade försigtigt utmed stugans vägg tills de kommo på andra sidan, där skenet från fyrlyktan klart belyste deras ansigten. Han böjde sig beskyddande ned öfver henne och svepte sjalen bättre omkring henne. Hon kunde läsa i hans ansigte, att

han hade sutit därinne med samma tankar som hon denna kväll. Hon hade hört många försäkringar om kärlek, men ingen så värtalig som den, dessa bruna hundögon nu upprepade i hvarje minut:

»Låt mig ligga vid dina fötter, och min högsta fröjd skall vara att tjäna dig. Men hotas du af någon fara, kan du tryggt förlita dig på mitt skydd. Blif min och jag släpper dig aldrig!»

Detta sade ögonen, men läpparna tego.

»En sådan här stormig natt var det mor drunknade», yttrade han slutligen tankfullt.

»Drunknade hon?»

»Ja — hon lyckades till sist att smyga sig undan mig och kasta sig i — och när jag fick upp henne var det för sent. Så seglade jag med liket till fastlandet för att begravva henne — men jag fick ta det med mig hem igen.»

»Hvad vill det säga?»

»Hon var en själfspilling, sade presten — och att hon var svag var inte bevisadt, ty hon var klok i alt annat. Så nekade han henne kristlig begravning.»

»Och hvad gjorde ni då?»

»Jag sänkte henne i vattnet just vid den här klipphöllen och läste själf välsignelsen öfver henne, som man gör till sjös.»

Minnet af denna natt grep honom med djupt allvar, och hans stämma hade åter denna veka skälning, som trängde Aurore till hjärtat.

»Ni höll mycket af henne», sade hon.

»Ja — och jag har inte haft någon att hålla af sedan dess. Jag har lefvat här så ensam — och så'na här stormiga nätter brukar det komma för mig alt-sammans igen och igen — det är som om jag ännu kunde höra hur hon skrek, när hon sprang i.»

Aurore tryckte sig omedvetet närmare intill honom.

»Ni gör mig mörkrädd», sade hon.

Hon kom honom så nära att han blef yr i hufvudet och grep henne om lifvet.

»Härefter skall jag väl ha en annan natt att minnas, när det stormar», sade han.

Hon blef rädd; hans ansigtsuttryck hade plötsligt förändrats. Hon kom att tänka på en gammal tafla i hennes fars arbetsrum, som förestälde en ung faun och en skogsnymf lekande mellan träden, och hvilken hon som halfvuxen flicka ofta betraktat med ett visst välbehag. Sedan hade den blifvit såld och hon hade ej kommit ihog den förr än just nu, då hon mötte den lidelsefulla blicken från dessa bruna ögon. Hon gaf till ett anskri, slet sig lös och sprang ut på den yttersta klipphällen.

Man kunde gärna tagit henne för en skogsnymf i detta ögonblick. Den snäfva, modärna klädningen svepte sig omkring henne som ett tunt draperi, håret ringlade sig som en orm kring hennes hals och sjalen fladdrade rätt upp i vädret. I samma ögonblick hon kom upp på den lilla flata bärghällen, hvarifrån klippan nästan lodrätt stupade ned i vattnet, förlorade

hon jämnvigten och föll samt började glida utföre. Vid en liten afsats i klippan fick hon fotfäste och grep tag i en säljbuske, hvars lösa rötter voro nära att uppräckas.

Det var omöjligt att komma utför klippan till henne. Fyrvaktaren sprang därför ned till stranden och klättrade på några lösa stenar för att komma fram nedanför den afsats, där hon låg, och mottaga henne i fallet.

»Håll sig bara fast, fröken», ropade han till henne.
»Jag är strax där.»

Men i samma ögonblick hon såg, att han lyckats komma omkring klippan och var nära att nå henne, slöt hon ögonen, släppte busken med ett rop och störtade sig utföre. Fallet var ej synnerligen högt och en liten svagt sluttande klipphäll i själfva vattenbrynet hindrade henne från att ögonblickligen dragas ut i vattnet. I nästa sekund var fyrvaktaren där, grep henne i sina armar och blef ett ögonblick stående, med stor svårighet balanserande på de hala stenarna, under det vågorna slogo honom högt upp till knäna.

Aurore skalf så att tänderna slogo emot hvarandra; håret föll i tunga, våta massor öfver hans händer och hon andades kort och flämtande.

»Släpp mig», framstötte hon. »Det var med afsigt jag kastade mig i, fast jag blef rädd först och höll mig fast, då jag såg det svarta djupet. Släpp mig! Släpp mig!»

»Jag skall inte göra fröken något illa», sade han en ton af förödmjukelse. »Var inte rädd, jag skall inte glömma hvem fröken är och hvem jag är.»

»Nej, nej, det är inte för er jag är rädd. Släpp mig», upprepade hon. »Låt mig dö — det vore det bästa, som kunde hända mig nu.»

De sista orden dogo bort i en hviskning tätt intill hans öra.

Han tryckte henne häftigt intill sig, gjorde ett djärft språng, fick fotfäste och klättrade vidare. Då han åter gjorde en paus för att se sig om efter en säker sten, höll hon krampaktigt armarna om hans hals för att icke falla.

»Efter stormen», sade hon, »när de komma för att hämta mig, då — när vattnet är lugnt och klart, så att man ser botten — då skall jag inte vara rädd, men det är så hemskt att krossas bland bränningarna.»

Han svarade ingenting; han sprang från sten till sten mellan de skummande vågorna med stor vighet och raskhet, och det var något af trygg, obestridd eganderätt i det sätt, hvarpå han bar henne; men det var tillika så som man bär sin dyrbaraste egendom.

Stormen varade i tre dygn.

På morgonen af den andra dagen hade fiskaren syntts göra ett försök att närma sig Måsknufven, men då det var omöjligt att landstiga där, hade han seglat hem. Först den fjärde dagen på morgonen syntes hans båt igen styra kurs mot den lilla fyr-klippan. Aurore och fyrvaktaren stodo tillsammans utanför

stugan och sågo honom nalkas. De stodo där i beklämd tystnad, en viktig fråga sväfvade på hans läppar, men han läste redan det ödesdigra svaret i hennes bleka drag.

Då båten var nära att landa vid bryggan, fann han slutligen ord.

»När träffas vi igen?» frågade han.

Då lade hon armarna om hans hals, lutade sin kind intill hans, slöt ögonen med ett uttryck af smärta och lycka på samma gång och kysste honom.

»Vi träffas inte mer», sade hon lågt, smärtfullt, innerligt.

»Då släpper jag dig inte», bröt han ut, och det drog upp ett oväder i hans ansigte.

Hon såg ångestfullt på honom.

»Du måste», sade hon. »Finner du det inte själf? Tror du, att min mor skulle låta mig stanna här? Och hur och hvar skulle vi kunna träffas?»

Hela den brutala våldsamheten i hans natur bröt nu ut i besinningslös vrede. Aurore var färdig att sjunka till marken af skräck, då hon såg hur hans ansigte vanställdes, hur ådrorna svälde i pannan och hur han knöt den väldiga handen emot henne.

»Hå hå! Står det så till?» skrek han. »Är du bara helt simpelt en vanlig en af det slaget? Jag kan vara god nog åt dig härute på skäret, då du inte har någon annan — med en simpel man som jag kan man tillåta sig hvad som helst — men jag skall straffa dig, skall du se. Jag skall tala om för

hvem som hälst, att en fin fröken som du inte är bättre än hvilken fiskarjanta som hälst här på trakten. Och håller du dig inte själf för bättre än en af dem, skall du inte heller bli bättre behandlad.»

Han höjde sin knutna hand mot henne, färdig att slå henne till jorden. Hon greps af namnlös skräck och sprang undan med ett skrik.

Han skrattade.

»Feg är du med», sade han. »Det hör till.»

Hon beherskade sig och återvann sin värdighet som förnäm dam och som kvinna.

»Det är för vilddjuret hos dig jag är rädd», sade hon. »Men jag är icke rädd att dö. Om du vill, så tag mig på dina armar igen och bär mig ut på klipphöllen — jag skall sluta ögonen och skall inte ropa på hjälp. Bestäm dig bara fort, båten landar strax!»

Hon betraktade honom med stora, allvarsamma ögon. Hon såg den strid, som utkämpades inom honom, och hon väntade med ett underligt, iskallt lugn på hans beslut.

Så stodo de flera minuter midt emot hvarandra, han med armarna korslagda och hufvudet nedsjunket mellan axlarna, under det svetten badade hans panna.

»Jag kan inte», utbrast han slutligen. »Mördare och själfspilling — nej, så långt har det ändå inte kommit med mig.»

Och med en plötslig öfvergång drog han henne intill sig, lindade med en nästan kvinlig åtbörd ar-

marna kring hennes hals, lutade sin panna mot hennes kind och bröt ut i en snyftning.

Aurore sköt honom häftigt ifrån sig.

»Nej, skymfa mig, jag tycker bättre om det — jag förtjänar det. O, det är uselt att ej hafva mod att vara trogen och sann.»

Båten landade nu, och två män sprungo upp på bryggan. Utan att vända på hufvudet gick Aurore med vacklande och osäkra steg ned och satte sig i aktern. Båten lade genast ut, Aurore såg ej åt land, hennes blickar följde vågorna, som i långa dyningar rullade mot båten och kom den att kränga på ett så obehagligt sätt, helt olikt dess lätta dans öfver böljorna på bortvägen i den begynnande stormen.

Ja, stormen, den var som lidelsen, som dragit fram öfver hennes lif — en lidelse, just sådan som hon alltid drömt den — men nu hade den blott lemnat efter sig dessa långa, suckande dyningar — hela vattenytan skälfdes ännu efter det våldsamma upproret — och i hennes inre darrade äfven stormens efterdyningar med ångestfull bäfvan för den långa, hopplösa stiltje, som nu skulle komma.

Då de närmade sig land, greps hon af en stark ångest. Hon hade en förnimmelse af att torra, kvafva luftströmmar slogo emot henne från land och förtogo hafsvindens friskhet. De långsamma rullningarna och den mojnande vinden angrepo henne starkt och hon fick ett häftigt utbrott af sjösjuka.

Då hon slutligen steg i land, var hon yr i hufvudet och mycket matt. Hon gick långsamt med sänkt hufvud den lilla gångstigen fram, som ledde genom yppiga rågfält. Hon ryckte af de fullmogna axen och plockade sönder dem; en blåklint följde med, hon behöll den och bröt flera, det växte så fullt däraf mellan de gula stånden.

»Osedd skall vår kärlek blomma,
Lik en blåklint, skyld i säden.»

Då hon kom fram till gården, såg hon ett tomt ekipage med kusk och betjänt just köra ned till stallet. Hon gick in köksvägen och underrättade sig om hvilka de främmande voro.

Det var en brukspatron v. Holt med friherrinna och hennes bror, baron Gripenfeldt. Aurore visste, att baronen eljest stod i spändt förhållande till sin syster och svåger, emedan han ansåg henne ha gjort en mesallians. Nu hade han troligtvis kommit till dem enkom för att få en anledning att göra besök på Björkhamra, som låg 3 mil från svågerns egendom.

Ack, att icke få vara i fred just nu!

Emellertid hindrades hon ingalunda af sin förtretelse från att göra en omsorgsfull toalett innan hon visade sig. Blotta medvetandet, att hon åter skulle inträda i sin egen societet, väckte hos henne alla verldsdamens slumrande instinkter till nytt lif, och hon återfick hela sin aristokratiska motvilja för

alt hvad som var ovanligt och uppseendeväckande. Hon blef därför nästan ond, då kammarjungfrun föreslog henne att taga sin röda foulardklädning med den gula spetstyniken.

»Klockan ett på middagen!» utbrast hon.

»Ja, när det är främmande.»

»En oväntad visit, ja. Då gör man väl inte toalett. Gif mig en af mina bomullsklädningar. Det är det enda som är chic en förmiddag på landet.»

Hon iklädde sig en af dessa modärna mångfärgade klädningar med mönstret hämtadt från våra mormödrars tid; halfkorta ärmar med breda, uppvikta guipyrmanschetter, mycket kort klädningskjol och högklackade skor samt strumpor i klädningens färg. En stor, framskjutande sufletthatt, som lade ansigtet i en mjuk skugga, och en ofantlig solfjäder af brokigt bomullstyg fullbordade utstyrseln. Det hörde till god ton att vara i trädgårdstoalett, då man en förmiddag på landet välkomnade oväntade gäster.

Då hon nu stod färdigklädd framför spegeln med uppfästadt hår och omsorgsfullt dragande de långa ofärgade »gants de Suède» utanpå klädningsärmarne, föreföll det Aurore som återsåge hon en gammal bekant, som hon ej på länge träffat och som genom den långa skilsmässan blifvit henne främmande och likgiltig. Hon gick som i en dröm utför trapporna, och ännu då hon lade handen på dörrlåset upprepade hon mekaniskt för sig själf:

»Osedd skall vår kärlek blomma
Lik en blåklint, skyld i säden.»

Det undgick ej Gripenfeldt, att Aurore var förströdd, och den påfallande förändring hennes utseende undergått, sedan han såg henne sist, oroade honom såsom något främmande och oförstådt. Det hade kommit något så egendomligt besjäladt i hela hennes uttryck. Färgen kom och gick, såsom den aldrig brukat göra förr, ögonen fingo lätt ett frånvarande uttryck, som om de skådat någonting långt borta i fjärran, alla ansigtets linier hade blifvit så rörliga och känsliga, läpparna hade en viss, nästan omärklig skälfnig. Hon var underbart vacker, men denna nya, främmande skönhet, som kommit öfver henne, irriterade honom såsom en personlig förolämpning. Hvad hade hon väl upplefvat som kunnat förändra henne så?

Han frågade, om några främmande gästat Björkhamra under sommaren. Underrättelsen, att de lefvat där i fullkomlig enslighet tillfredsstälde honom dock ej. Något hade händt, det var säkert. Hans cynism ledde hans misstankar på de rätta spåren.

»Hurudan var den där fyrvaktaren, som fröken gästat?» frågade han plötsligt.

Frågan kom oväntadt och Aurore hade svårt att beherska sin sinnesrörelse.

»Fyrvaktaren?» upprepade hon och strök upp de långa handskarna, som ville falla ned. »Hurudan han var — det tog jag verkligen ingen notis om.»

Hon reste sig och frågade, vänd till fru von Holt, om de ej skulle gå ett slag i trädgården. »Vi ha inte mycket blommor», sade hon, »men rosenkvarteret håller sig ännu vackert.»

»Hvem lagade maten därute hos fyrvaktaren?» frågade fru von Holt, som visade sig tröttande nyfiken.

»Jag lagade själf min mat», svarade Aurore och gick litet före de andra nedåt trädgårdsgången.

»Fröken fick således göra ett lärospån i husliga dygder», skämtade fru von Holt. »Nå, han hade väl ingenting annat än salt fisk, kan jag tro?»

»Åhjo», svarade Aurore och bröt ett par rosor.

»Han tog väl lite artigt betaldt för ditt uppehåll där», inföll nu modern. »Sådant där folk vet alltid att begagna sig af tillfället.»

Dessa ord och en cynisk blick från baron Gripenfeldt, som åtföljde dem, verkade på Aurore som ett slag i ansigtet. Med ens kom det öfver henne hvilken gränslös försmädelse det var att ha inlåtit sig i ett sådant förhållande som hon hade gjort. Den misstanke, som stod att läsa i baron Gripenfeldts ögon, besudlade henne och stämplade henne som en vanlig äfventyrerska.

Hennes ögon följde blomsterrabatterna, släpade sig fram utmed jorden och förmådde ej lyfta sig.

»Jag hoppas att den där fyrvaktaren bemötte fröken med tillbörlig respekt?» yttrade Gripenfeldt halfhögt och böjde sig lätt emot henne.

Själfbevarelseinstinkten vaknade åter hos henne.

»Hvad menar baron?» sade hon mycket skarpt, i det hon upplyfte hufvudet.

»Jag menar — om han burit sig på något sätt ohöfligt åt, så skulle han få med mig att göra.»

»Man bör aldrig slå sig själf till riddare», ytttrade hon i sin mest högdragna ton. »Ännu har aldrig någon vågat att förolämpa mig och jag vill inte håller tillråda baron att göra det.»

»Saken är sjuk», tänkte Gripenfeldt inom sig. »Hon är stursk ännu, men jag skall nog veta att kväsa henne.»

Då de främmande rest ville Aurore genast säga sin mor god natt. Hon var orolig för att blifva utsatt för flera frågor. Men friherrinnan häjdade henne: »Vänta, får jag tala litet med dig först», sade hon och förde henne in i sitt eget rum, där hon med en hemlighetsfull min stängde dörrarna. Hon hade röda fläckar på de litet skarpa, magra kindkotorna och såg ytterst uppretad ut.

Aurores hjärta klappade af ångest. Hon var rädd för moderns skarpa blick.

»Du må tro jag har gjort en trefflig upptäckt medan du var borta», utbrast friherrinnan och hopade i soffan af förargelse. »Mejerskan har fört falska räkenskaper. Hon har sålt ett par kannor mjölk för egen räkning hvarenda dag. Hon skall nu genast bort, det gemena stycket.»

Det blef nu på en gång slut med den vackra sommaren. Svåra stormar och regnskurar samt en kyla i luften, som vore man i oktober månad. Hela den rika skörden blef förstörd, rågen låg och grodde i skylarna och kunde icke inbärgas, hvetet stod och ruttnade på fälten, bladen sopades bort af träden och lågo massvis och klibbade vid den våta marken, kväl-larna voro kolsvarta och själfva septembermånskenet gick förbi utan att man en enda afton fick njuta däraf. Det började blifva kusligt på landet, men friherrinnan vidhöll sin plan att stanna kvar tills frukten var inbärgad och hon fått sylta hela sitt vinterförråd. Först i oktober återkommo de därför till Stockholm. Nu, då friherrinnan hade litet mer tid och sinneslugn började hon först observera på sin dotter och göra vissa iakttagelser, som snart för hennes klarsynta blick uppdagade hela sanningen. Hon tog henne i förhör och fick henne att bekänna alt.

Om Aurore hade fruktat några förebråelser, fann hon snart att hon misstagit sig. Friherrinnan bedömde ej sådana felsteg synnerligen strängt. Hon var själf känd för att ha haft ett par äfventyr i yngre dar — dock först som gift — och det samma visste man ju om mer än en af hennes umgänges-vänner. Hufvudsaken var nu blott att undvika skandal. Aurore måste gifta sig och detta så fort som möjligt.

Friherrinnans första tanke var att skrifva till grefve Kagg, som ännu var kvar på sin egendom, och låta

honom veta att Aurore nu var benägen att lyssna till hans frieri.

Men då hon närmare öfvervägt saken, började hon plötsligt fattas af ett verkligt raseri; hon kom in till Aurore i hennes rum, och de förebråelser, som uteblifvit vid den första bekännelsen, började nu hagla öfver henne. Genom sitt skamlösa beteende hade hon ju nu gått miste om det bästa parti i hela Sverges rike. Ty så beskedlig grefve Kagg än var, så skulle han naturligtvis, då vissa upptäckter gjordes, ställa till skandal och troligtvis fordra skilsmässa. I den nuvarande situationen kunde man ej lita på någon annan man än den, som behöfde pengar. Men det var hårdt att behöfva betala en mågs skulder och kanske också bestå honom ett kostsamt underhåll, då man kunde fått sin dotter gift med den rikaste man i landet, och de förebråelser Aurore nu fick mottaga uppenbarade på ett öfverraskande sätt att den förnämna friherrinnan var i besittning af ett mycket rikt ordförråd inom en genre, som man skulle kunnat tro vara helt och hållet främmande för henne. Men Aurore blef dock ej synnerligen förvånad; hon hade under sommaren hört detta ordförråd flitigt brukas emot godsets underhåfvande.

Sedan friherrinnan uttömt sin första vrede stängde hon in sig på sitt rum och funderade. Hon använde aldrig lång tid till att gräma sig öfver hvad som ej kunde hjälpas; handling var hennes sak, i rak motsats till dottern, och hon hade snart satt sig in i det

oundvikliga. Aurore skulle gifta sig med baron Gripenfeldt och friherrinnan skulle förbinda sig att underhålla dem, och så småningom — icke på en gång, ty han fick icke göras oberoende — afbetala hans skulder.

Hon erinrade sig, att Gripenfeldt fått en kommandering till Carlsborg och snart skulle afresa dit. Detta föll sig synnerligen lägligt, då det gaf en osökt anledning att påskynda bröllopet.

Hon kom i en litet blidare sinnesstämning tillbaka till sin dotter och meddelade henne sin plan.

Aurore fattades af en liflig afsky, då hon hörde detta cyniska program kallblodigt föreläggas sig. Men hon kände på samma gång, att hon ej hade kraft att motsätta sig moderns vilja.

Hon kastade sig ned på soffan i sitt rum med hufvudet tillbakalutadt och händerna pressade mot ögonen. Hur skulle hon kunna rädda sig själf från den förnedring som väntade henne? Det fans blott en enda utväg. Hon ville resa tillbaka till sin mors egendom och gömma sig där till dess hennes barn blifvit födt, då ville hon taga det med sig och segla ut till det ensamma skäret med fyrstugan. Här ville hon lägga barnet i faderns armar och bedja honom att taga det och uppfostra det i tarflighet och arbete. Om det blef en flicka, ville hon hällre att hon skulle bli grof och simpel, att hon skulle få arbeta och slita ondt, få en man, som kanske drack sig full och slog henne, än att hon skulle växa upp i stora verlden och blifva en förnäm dam som hennes mor.

Och sedan ville hon gå ut på den yttersta klipp-
hällen, den där hon halkat den där natten då *han*
stod nedanför och tog emot henne — hon ville ligga
stillä med slutna ögon och låta sig glida — glida
sakta utföre. Hon kände den kalla, salta vågen, som
kröp alt längre upp på klippan, nu nådde den henne
— den lilla busken, i hvilken hon ofrivilligt höll sig
fast började lossna — ännu en våg och hon lyftes
upp från klippan och slungades ut — men nu greps
hon af samma fasansfulla känsla, som den där natten,
hon gaf till ett ångestrop och för upp på golfvet med
händerna knäppta öfver pannan. —

Röster i salongen! Det kommer någon främ-
mande. För sent att obemärkt stänga dörren!

Friherrinnans röst, blid, förbindlig:

»Vi ha väntat baron alt sedan vi kommo till
staden. Min dotter är inne hos sig — jag skall bedja
henne komma ut.»

I detta ögonblick kände Aurore det, som om
något hade dödt inom henne. Hvad lönade det att
kämpa emot — hvad tjänade det till att söka döden —
hon visste nog att hon ej skulle hafva mod att full-
följa detta beslut. Dödsångesten skulle fatta henne i
det afgörande ögonblicket, och hon skulle begärligt
gripa ett halmstrå för att rädda sig — liksom hon
nu grep den eländiga räddning, som erbjöds henne.

Hon visade sig i dörröppningen under den upp-
lyftade portiären och strax därefter fick friherrinnan
ett ärende ut.

Hon dröjde närmare en halftimme, innan hon fann lämpligt att komma tillbaka in. Hon fann då Aurore stående vid fönstret med ryggen vänd åt rummet och baronen gående af och an, vridande på sin klockkedja.

Då Aurore hörde henne komma fram åt rummet vände hon sig om. Hon var så blek, att friherrinnan trodde henne färdig att svimma. Hon famlade med handen efter stolsryggen, stödde sig tungt mot den och sade med ett framtvingadt småleende:

»Gratulera oss, mamma! Vi äro förlofvade.»

Kort därefter firades bröllopet med så mycken offentlighet som möjligt, tio marskalkar och tärnor, en lysande samling ordensband och kraschaner. Vigseln förrättades i kyrkan af en ordensprydd biskop och högtidligt och gripande ljödo vigsselformulärets ord:

»Altså stadfäster jag, såsom Christi tjänare, detta Edert äktenskapsförbund — —»

"BARNET."

»**D**u ser ledsen ut i dag», sade den lilla doktorinnan till sin man, då han kom in till middagsbordet efter en ovanligt lång mottagning.

Han strök hennes hår från pannan, böjde tillbaka hennes hufvud och kysste henne.

»Hur är det med *barnet* i dag, då? Du är litet blek i dag, tycker jag.»

»Du får inte bli ond på mig, Rolf, men då du dröjde så länge, lyssnade jag vid dörren för att höra hvem som var inne. Och då hörde jag ett fruntimmer gråta och skratta om hvart annat — det lät så hemskt.»

Doktorn fick en allvarsam min.

»Jag har ju förbjudit dig att gå in i kabinettet under min mottagning», sade han. »Men då jag nu ser, att jag inte kan lita på dig, skall jag hädanefter läsa dörren mellan kabinettet och sängkammaren under mottagningarna.»

»Men hvarför skall jag aldrig få veta någonting. Tala om för mig, hvad som felades det där fruntimret.»

»En läkare talar aldrig om något om sina patienter, mitt barn — det har jag sagt dig många

gångar. — Och det är i alla fall 'ikke noget for Börnene, sa' Uglemor', tillade han med ett försök att anslå en skämtsam ton. »Hvad har du att göra med alt det som är sorgligt här i verlden? Jag ser tillräckligt däraf. När jag kommer hem, vill jag ha litet solsken. Seså, skjut inte ut läpparna så där, det klär dig inte.»

Han satte henne på sitt knä, kysste henne och jollrade med henne, tils hon slutligen ej kunde låta bli att draga litet på munnen.

»Gudskelof, nu lyser solen upp igen», sade han lättad och reste sig. »Låt oss nu äta middag och så skall jag se till, om jag inte kan gå med dig på konserten i afton, som du så gärna vill.»

Det for en skugga öfver hennes ansigte.

»Tack, jag bryr mig inte längre om konserten», sade hon.

Det gjorde doktorn ledsen. Det var detta obegripliga med henne, att hon alltid blef liksom missnöjd, då man erbjöd henne ett nöje eller en gåfva, som hon förut önskat sig.

Emellertid gingo de till bords och funno som vanligt matbordet prydt med blommor och frukter. Detta var Ninas verk, och den enda del hon tog i anordnandet af middagen. Hon visste ingenting om maten — det var hushållerskans sak — hon var till och med så likgiltig, att hon ej ens märkte om maten var väl eller illa lagad, hvarför doktorn alltid vände sig direkt till hushållerskan med sina anmärkningar.

Det hade ej varit så från början. Första tiden de voro gifta hade Nina med stor ifver egnat sig åt det husliga, men som hon var fullkomligt oerfaren, hade hon begått åtskilliga små misstag. Doktorn hade en gång funnit henne i köket gråtande öfver kokboken, och från den stunden beslöt han att *barnet* skulle befrias från dylika bekymmer, och gick genast, oakadt Ninas lifliga invändningar, och anställde en hushållerska. Nina kände sig kränkt öfver att på detta sätt blifva afsatt i sitt eget hus — mer kränkt, än om hennes man yttrat sitt missnöje med hennes oförmåga och fordrat att hon skulle lära sig att sköta sitt hus själf. Då skulle hon nog också lärt sig det, ty hon hade så god vilja. Men från den stund hushållerskan kom, satte hon ej vidare sin fot i köket.

De hade redan varit gifta i fem år, men voro ännu altjämt midt upp i smekmånaden. Doktors tid var strängt upptagen och han hade aldrig kunnat egna så mycket som en hel dag åt sin hustru. Men för hvarje ledig mellanstund var det hans högsta glädje att höra hennes muntra småprat, och ingenting kunde så vederkvicka honom efter en sträfsam och ofta bekymmerfull dag som att blicka in i dessa vidöppna blå förgät-mig-ej-ögon, hvilkas rena, lugna blick han ej kunde fördraga att se grumlad af den flyktigaste skugga.

De hade blott en enda sorg, och det var att deras äktenskap ej skänkt dem några barn. Första året hade de haft ett hopp, som gick om intet till

följd af Ninas barnsliga oförsigtighet. Sedan dess hade hon varit litet klen, och de hade nu vant sig vid den tanken, att de aldrig skulle ega någon annan än hvarandra. Saknaden låg dock och gnagde på dem båda i tysthet och vid minsta anledning bröt den fram igen.

Doktorn var af naturen ytterst barnkär; hans sätt, som i allmänhet hade en viss tillbakadragen kyla i beröringen med främlingar, fick ett drag af gossaktighet, då han lekte med barn. Ingen hade en sådan förmåga att roa dem, som han, och ingen kunde bättre trösta och lugna på samma gång som beherska ett sjukt barn, än han.

Han hade själf aldrig riktigt fått vara barn. Uppfostrad i ett mycket strängt hem från den gamla tiden, där barnen foro upp och stodo som tända ljus kring väggarna, då fadern kom in i rummet, där rottingen stod i vrån bakom faderns skrifbord och kom i viften vid minsta stapplande på lexan eller minsta tjufpojkestreck, hade han aldrig vetat hvad barndomens sorglöshet ville säga. Sedan hade han studerat och svält i Upsala, som läkare fick han snart en vidsträckt praktik och fick se mer af lifvets sorgliga än af dess ljusa sidor.

Men barnet i honom hade aldrig blifvit förkväfdt, och då hans hopp att blifva far hade gått förloradt, och barnkammaren, som redan var stäld i ordning till den väntade, inreddes till ett kabinett åt hans hustru — då gjorde han i stället hela sitt hem till en barnkammare, barnet, som herskade där, fick

icke växa, blifva allvarsamt och få syn på lifvets skuggor; det barnliga hos henne måste framför alt vårdas och skyddas, ty det var den källa, ur hvilken han hämtade vederkvickelse, då han var trött och förstämnd, samt styrka till nya ansträngningar. Så länge hon var lycklig och fullkomligt omedveten om alt ondt, fans det ju ännu lycka och renhet i verlden — och han var ingen pessimist, han hade ett behof att tro på det goda i lifvet, och hon var för honom förkroppsligandet af denna hans tro.

Kunde han någon gång bli missnöjd med sin lilla hustru, så var det när han kom underfund med att hon ibland sökte genombryta de stängsel, hvar med hans kärlek omgärdade henne mot den yttre verlden. Och dessa upprorsförsök började förekomma alt oftare för hvart år som gick.

Hon hade sina anfall af hvad han ansåg som barnlig nyfikenhet, då hon envist fordrade att få veta ett eller annat sorgligt förhållande, som hon händelsevis hört omtalas, eller att få förklaring på en eller annan oförstådd antydning, som hon uppsnappat ute i sällskapslifvet.

Hon hade blifvit på samma sätt omhuldad och bortskämd alt sedan hon var barn. Hon hade aldrig haft några syskon och hade tidigt mist sina föräldrar, hvarför hon uppfostrats af farföräldrar, tanter och farbröder. Hon var det enda barnet i en hel släkt af gamla, och det barnliga i hennes väsende hade alltid utgjort hennes omgifnings högsta fröjd.

Man kallade henne aldrig annat än *barnet*, och hennes man, som var flera år äldre än hon, antog genast detta smeknamn, som väl tycktes passa tillsammans med det barnsliga i denna lilla spensliga figur och detta mjuka, oregelbundna ansigte med upp-näsan och de runda, kysstäcka läpparna.

Men ingen hade märkt, att då Nina satt allvarsam och ej visste sig iakttagen, kunde hon ibland få ett grubblande uttryck i de blå barnaögonen och ett litet missnöjdt och sorgset veck i pannan. Det var så mycket, hon såg omkring sig, som hon icke förstod. Hvarför dolde man allt möjligt för henne. Hvarför afbröts ofta samtalet i familjekretsen helt tvärt, då hon kom in i rummet?

Detta hade alltid sårat henne, till och med då hon var liten. Men sedan hon blef gift och fann att hennes man också deltog i dessa samtal, som ej kunde fortsättas i hennes närvaro, sårade det henne ännu mer.

Genom ett slags egendomlig skygghet i allt hvad som rörde hennes inre känslolif och som hos henne gick hand i hand med den mest barnsliga öppen-hjärtighet, då det gälde ytligare intryck, afhölls hon dock från att meddela någon sin ömtålighet i detta fall. Och doktorn genomskådade henne icke alls. Han var själf så klar och öppen, att det aldrig föll honom in att misstänka att hans hustru dolde något för honom. Var *barnet* ledsen, skulle man söka muntra henne — det var hans enkla taktik.

Den som såg honom i sådana stunder jollrande

och lekande med henne, skulle knappt kunnat känna igen den allvarsamme läkaren med det alltid lugna och vänliga, men litet kyliga sättet och de genomträngande grå ögonen, som hade en vänlig och öppen men dock kall blick. Han var högt uppbyren som läkare och röntte det mest hängifna förtroende af sina patienter. Blott han visade sig, blef det vanligtvis lugn och hoppfullhet i sjukrummet; hans låga men klara stämma, hans lätta gång och högburna hufvud ingåfvo öfver alt sympati och förtroende på samma gång som en ganska hög grad af respekt. Det skulle aldrig kunnat falla någon in att vara olydig mot någon af hans befallningar; han var för sina patienter, framför alt naturligtvis de kvinliga, ett slags halfgud, som stod öfver alla andra dödliga.

Då han gifte sig, hade kritiken öfver hans hustru ej varit af de mildaste. Alltid gifte sig öfverlägsna män med sådana där små näpna dockor, det var för sorgligt! Många bittra tårar faldes i smyg den dagen, hans förlofning blef bekant, och han var ej så alldeles okunnig härom, ty det hade mer än en gång händt honom att han hade fått mottaga grannliga förtroenden af kvinliga patienter, som i sitt försvagade och nervösa tillstånd ej längre ens önskade att göra någon hemlighet af att han var herre öfver deras öde. Anonyma och undertecknade biljetter, svimningsscener och dylikt hade ofta förekommit, men han mottog alt med denna lugna öfverlägsenhet, hvori kanske hans förnämsta tjuskraft bestod.

Hittills hade doktorn tillbragt alla jular på landet med sin hustru hos hennes farmor, men detta år hade han så många sjuka, att han ej kunde resa bort en enda dag. En ogift moster till Nina inbjöds att fira julaftonen hos dem, men trots alla dyrbara presenter som växlades var stämningen litet tryckt.

Doktorn kunde ej undgå att tänka på sitt barn-domshem, som, oaktadt all den stränghet där rådde, ständigt stod för honom i ett kärt och vördadt minne. De hade varit många syskon, och voro hvardagarna delade mellan arbete och tuktan och kosten tarflig och knapp, så fick man om helgdagarna roa sig så mycket grundligare och äta sig så mycket mer mätt, och dessa feststunder stodo också så lysande och fulla af jubel för hans minne. Ja, såsom julen firades där, var det först en riktig jul. Men här i de dystra rummen utan barnröster och barnfjät föreföllo honom julgranen och gåfvorna blott som en teaterdekoration eller en betydelselös ceremoni, afsedd att dölja den inre tomheten.

»Om vi skulle ställa till en barnbjudning annardagen», utbrast han plötsligt och klappade Ninas händer, som ännu sysslade med paketen på julbordet. »Hvad säger du om det, skulle det inte vara trefligt? Vi bjuda alla barnen i de familjer, där jag är läkare — och så låta vi dem dansa kring julgranen och plundra all den där granna konfekten — ty hvad skola vi själfva med den att göra.»

Nina samtyckte med en viss tvekan. Att se alla

rummen fulla af främmande barn — och ej hafva ett enda eget ibland dem! Det skulle nog göra henne måttlig glädje.

Doktorn åter sysselsatte sig mycket lifligt med förberedelserna till den lilla festen. Han knöt själf en mängd små paketer — ett till hvart barn — mellan konfekten på granen. De små gåfvorna hade han också själf varit ute och köpt på förmiddagen. Nu kom han ut i köket, där hans hustru och moster Ava, båda lika opraktiska, höllo på att baka pepparkakshjärtan, som hade den förargliga egenskapen att alltid taga åt sig för mycket värme och blifva brända. Han begärde litet deg och formade själf med lätt och säker hand en välmående julgris, med mandlar till ögon, sådana som brukade vankas i hans barn-domshem. Han var munter som en skolpojke, tog Nina om lifvet och svängde om henne midt för hushållerskans ögon och fick sin rock nedmjölad.

Barnen fingo samlas i förmaket, där blott ett enda ljus brann i kronan. Nina skulle sysselsätta dem därinne, medan doktorn tände granen. Moster Ava trippade bredvid honom med ett vaxljus i handen i den alldeles oriktiga föreställningen att hon hjälpte honom.

Han njöt af att tänka på med hvilken spänning barnen nu stodo väntande därinne, och han dröjde med flit att öppna dörrarna, för att ej, som han sade till moster Ava, onödigtvis förkorta en af lifvets lyckligaste stunder.

»Jag mins inte mer än ett ögonblick i mitt lif, som kan jämföras med dem, då jag stod och väntade på att komma ut och se julgranen», sade han.

»Skall jag försöka gissa hvilket det var», frågade moster Ava leende.

»Åh!» sade han, »det behöfs inte. Jag talar alt för gärna om det igen — hur ofta som hälst. Jag stod i salongen, där bröllopsljusen brunno och gästerna voro samlade — men jag hvarken hörde eller såg någonting. Svärmor hade just gått in i hennes rum för att hämta henne — jag såg på den slutna dörren och visste att därinnanför stod hon så snövit och ren — kanske litet rädd och blyg, men ännu mycket mera glad. Ack, jag har intet fördrag med all vår pessimism och all vår 'Weltschmerz'», utbröt han. »Att påstå, att lifvet är bara sorg och strid, då det eger sådana stunder.» Han slog med en viss éclat upp båda dörrarna till förmaket, väntande att få se barnen stå och trängas vid dörren för att hufvudstupa komma störtande ut i ljusskenet. Men ingalunda — de stodo uppradade kring vägvarna, alldeles som stort folk på en supé, förlägna, högtidliga och konstlade. Sedan de fått bilda ring kring granen och dansen kommit i gång, blefvo de litet lifligare, men någon riktigt munter stämning blef det dock icke.

»Det är bäst vi börja med lotteriet med det samma», sade doktorn. »De vänta nu med en sådan

spänning på sina julklappar, att de inte ha något nöje af dansen.»

Men långt ifrån att förbättras, blef sinnesstämningen mycket sämre efter lotteriet. Ty det fans icke ett enda litet barnahjärta ibland dem, som icke klappat af de vildaste drömmar om de mest sagolika ting, som denna lilla mystiska papperslapp med sitt nummer skulle bringa dem. En flicka var i sitt innersta alldeles öfvertygad om, att hon skulle få en stor, stor docka, lika stor som hon själf, med riktigt hår och ögon som kunde blunda, och hvilken dessutom — det hade länge varit hennes dröm — hvilken kunde gå. Att ega en docka, som kunde gå — det syntes henne såsom höjden af all jordisk lycka — och hvarför skulle hon inte få sin önskan uppfylld just nu, då hon var på ett främmande ställe och fick en sådan där papperslapp som hon aldrig hade fått förr — och så hos doktorn till på köpet, doktorn som kunde allting. — Under den långa väntan hade hennes hopp öfvergått till full visshet; och när hon slutligen fick ett litet paket i sin hand, blef hon visserligen först litet häpen, men tröstade sig med en obestämd föreställning om, att nog kunde det väl vara en stor docka ändå, fast paketet var så litet. Hon öppnade det med högt bultande hjärta och fick upp — en bilderbok, en bilderbok, som hon hade så många af förut, hvilka hon aldrig brydde sig om att se i, och som voro så tråkiga, så tråkiga. Hon var tillräckligt väluppfostrad för att försöka dölja sin djupa miss-

räkning, men det lyckades ej, hon stod och kämpade med gråten. Då kom brodern och retades litet med henne, som han ofta brukade göra, och då bröt det löst, hon gaf honom en örfil och fick naturligtvis genast en igen, och så började båda att gråta.

Det var nästan icke ett enda af barnen, som ej kände sig sviket. Alla hade hoppats på något utomordentligt, och gåfvorna bestodo blott af helt vanliga små leksaker, som de allesammans kände till förut, och så voro de afundsjuka den ena på den andra, och så råkade en flicka få en käpphäst och en pojke en docka, och så hånade de hvarandra här för, och när Nina föreslog att de skulle byta, blef flickan, som tycktes praktiskt anlagd, rädd att hon skulle förlora på bytet och föreslog att gossen skulle gifva två konfektbitar i mellangift, hvarvid denne, som var mycket svag för sötsaker, skyndade sig att stoppa alla sina konfektbitar i munnen på en gång. Kort sagdt, ingen var nöjd och glad, och Nina allra minst. Hvilken sorglig ersättning var icke detta för en vanlig naturlig julfest med egna barn, hvilkas lynnen man förstod sig på och hvilkas vilja man hade i sina händer.

»Jag har en särskild julgåfva till *barnet*», hviskade nu doktorn till henne, och pekade på ett litet paket, som ännu hängde kvar på granen.

»Men jag har ju redan fått så mycket julklappar på julafton», inföll hon allvarsamt.

»Ja, men inte skulle du därför vara utan på en

sådan här dag», sade han. »Skulle du bara stå och se på, när alla andra öppnade sina små paket.»

Det var något i dessa ord, som sårade henne djupt. Var hon då verkligen så själfvisk, att hon ej skulle kunna glömma sig själf och vara lycklig bara af andras glädje.

På aftonen, då doktorn kom in till henne i sängkammaren, låtsade hon sofva — men han märkte, att hon låg och grät med hufvudet i kuddarna.

Det skar honom i hjärtat att höra det. Hur misslyckad var inte hela idén med denna barnbjudning. Den skulle ju helt naturligt väcka till lif den saknad och den modersinstinkt, som slumrade hos henne.

Han kunde ej säga något för att trösta henne. Var icke hennes sorg äfven hans?

Men något måste göras för att förströ henne, gifva henne mer sysselsättning. Hon var för mycket ensam — han var ju ständigt upptagen, och de hade mycket litet umgänge. Han gick ej gärna bort om aftnarna, hans praktik tilltog alltjämt och han var öfveransträngd redan, ehuru ännu i sin bästa ålder. Ett helt lif af oafåtligt, strängt arbete ända från den ålder, då andra barn ej ännu lemnat lekstugan, och försakelser under de viktigaste utvecklingsåren hade undergrävt en af naturen väl organiserad fysik; han anfölls ofta af en stark trötthet och hade emellanåt vissa hjärtsymptom, som oroade honom. Han kände, att han måste vara försiktig; och dock — kunde

han väl därför döma *barnet* till att ständigt sitta hemma och afsäga sig alla de nöjen, som voro naturliga för hennes ålder!

Efter denna dag började han föra henne omkring på visiter i några familjer, där han var läkare och där man gjorde stora baler. Nina fick göra sig flera toaletter, var glad och yr i dansen som en ung flicka samt firades och kurtiserades litet grand, till sin mans stora tillfredsställelse, och just lagom för att ha roligt.

Men doktors hjärtsymptom tilltogo; medan Nina klädde sig till bal en afton, låg han sorgsen på sin soffa och funderade öfver, hvad han skulle gifva henne i ersättning, då han ej vidare orkade följa henne bort.

Då kom hon instörtande till honom i släpande, spetsgarnerad hvit underklädning — hufvudet redan klädt med blommor.

»Kan du tänka dig, att min nya klädning missklär mig alldeles fasligt», sade hon. »Jag sätter den inte på mig vidare — då blir jag hållre hemma i afton.»

»Hvad är det då för fel med den?» frågade han. »Tyget var ju så vackert.»

»Ja, det är just det förtretliga. Klädningen är utmärkt vacker — men den missklär mig.»

»Och ljusblått, som just är din färg».

»Ja, inte sant? Jag har ju alltid sett bra ut i ljusblått? Och nyss, när jag hade den på, såg jag att jag var så ful — ja, vet du, riktigt ful. Møster

Ava är här för att se mig klädd — och hon tyckte det med. Kom in, moster Ava, och säg hur söt du tyckte jag var i den blå klädningen.»

»Min stackars unge», sade moster Ava, som visade sig i dörren. »Det är verkligen så, att du deklinerat litet på sista tiden — det vill säga inte deklinerat precis, men du har blifvit blekare och — det är underligt, men ögonen — ögonen, som alltid varit så förinnerligt söta — de ha blifvit lite matta — tycker inte Rolf det?»

»Jo, det har jag verkligen tyckt en tid», sade doktorn och reste sig mycket fort ur sin liggande ställning, som om plötsligt en tanke fallit honom in.

»Kom, får jag se på dig», sade han och drog henne ned i sitt knä samt fäste på henne sin genomträngande läkareblick.

Hon rodnade och slog ned ögonen.

»Om du tycker att jag är ful, får du inte se på mig», sade hon och ville slita sig lös.

»Säg mig — har du mått riktigt bra på sista tiden?»

»Inte riktigt, kanske — men — —»

»Hvarför har du då inte talt om det för mig?»

»Det tordes jag inte. Då visste jag nog, att du strax skulle förbjuda mig att dansa.»

Han hviskade något i hennes öra som kom hela hennes ansigte att stråla upp med ett uttryck af blyg lycka.

»Tror du?» hviskade hon tillbaka.

»Jag vågar knappt tro något än», sade han och reste sig samt sköt henne ifrån sig litet tvärt. Han såg upprörd ut och hade fått tårar i ögonen.

»Emellertid blir det inga baler af tilsvindare», tillade han.

Han vände sig nu plötsligt emot henne igen och slöt henne häftigt och innerligt intill sig.

Återstoden af vintern lefde de i stillhet. Doktorn hade ett par anfall af sitt onda, men han tänkte mycket litet härpå nu, han var så upptagen af det nya hopp, som gått upp för honom, och i samma mån som Nina förlorade mer och mer af sitt täcka utseende, blef blek och infallen med matta ögon och litet trötta rörelser, fördubblade han sina ömma omsorger om henne.

Nina kunde aldrig lära sig att vara rädd om sig, och finge hon råda sig själf, kunde det lätt gå som förra gången. Än ertappade han henne uppflugnen högst upp på en stege för att taga ned det bästa porslinet, när de skulle ha främmande. Än gick hon ut i snön med tunna kängor utan galoscher och än kastade hon upp alla fönster midt i vinterkylan, när hon kom hem varm efter en promenad. Rolf hade icke längre någon ro, då han icke var hos henne. Till och med under mottagningen måste han titta in till henne emellanåt för att se, att hon ej begick någon oförsigtighet. Ibland hände det också, då han varit tvungen lemna henne ensam någon afton, att han kunde finna henne sittande i mörkret gråtande.

Hon ville aldrig säga orsaken — hon var i det hela taget mycket kinkig och nervös under denna tid, och hennes fantasi var i stark rörelse. Nya tankar och drömmar fingo makt med henne och hon fick plötsligt en vurm för läsning, som förut föga roat henne.

Hon hade läst ytterst litet, ty under hennes flicktid hade moster Ava alltid valt böcker åt henne och gifvit henne moraliserande tendensromaner, vid hvilka hon gäspade, och äfven sedan hon blef gift hade hon funnit sin läsning kontrollerad af sin man, som ej kunde fördraga den tanken, att hennes fantasi skulle förorenas af den modärna litteraturen, som han föga kände till, då han aldrig hade tid att läsa skönlitteratur, men hvilken han bedömde mycket strängt. Han älskade det klassiska skönhetsidealet och använde gärna om den modärna realismen det omtyckta slagordet, att den har sin fröjd af att gräfvat i smutsen. Men framför allt harmades han öfver de angrepp på en gammal, häfdvunnen religion och sedelag, som i denna litteratur stundom förekommo. Han hade alltid med stor pietet fasthållit vid den gammaldags enkla och barnsliga religiösa tro, i hvilken han uppvuxit. Han hade ej genomgått någon starkare religiös kris, hade aldrig genom tvifvel tillkämpat sig en egen, individuel tro, men hade häller aldrig berörts af den materialistiska riktning, till hvilken de flesta af hans kamrater slöto sig. Hans naturliga idealitet lika mycket som hans medfödda

konservatism stötte honom tillbaka från denna verldsåskådning.

Den lektyr, han gaf sin hustru, bestod företrädesvis af klassiska författare sådana som Göthe, hvilken hon icke förstod, eller Walter Scott, som hon fann långtrådig. Ebers' »En egyptisk konungadotter» hade också länge legat ouppskuren på hennes bord. Hon hade en viss misstanke om att det var meningen att denna läsning skulle vara bildande och lärorik för henne, och därför var hon öfvertygad om, att den var tråkig. Hon ville icke läsa för att bildas, hon ville läsa för att lefva i böckerna. Hvad brydde hon sig om hur en egyptisk konungadotter hade det för flera tusen år sedan. Hon ville veta, hur hustrur och mödrar i hennes egen omgifning lefde och tänkte och kände, hon ville läsa sig till klarhet med sig själf och sina drömmar. Doktors obenägenhet att tillfredsställa hennes önskan i detta fall ökade hennes lust att lära känna, hvad alla hennes bekanta talade om. Och en afton, då hennes man var borta på sjukbesök, satt hon uppkrupen i ett soffhörn och läste vid lampan *Madame Bovary*.

Hon var så ifrigt upptagen af sin läsning att hon ej märkte, att Rolf kom hem; först då han stod på tröskeln till hennes rum, kom det öfver henne, att han säkert skulle bli missnöjd vid att se henne läsa denna bok. Instinktmässigt kastade hon ett handarbete öfver boken och låtsade som hon vore sysselsatt med detta.

Han märkte denna åtbörd och det smärtade och kränkte honom att hon kunde tillåta sig något så lumpet och skolflicksaktigt. Han gick fram och tog den uppslagna boken ur hennes hand och hans ögon föllo just på en af de mest cyniska skildringarna.

Harmen och oviljan togo öfverhand öfver hans vanliga lugnt humana väsende; han ville ej tala till henne i detta ögonblick för att ej förgå sig. Han stoppade blott boken i sin ficka och lemnade rummet utan ett ord.

I sitt eget rum satte han sig ned att tänka öfver hvad som tilldragit sig. För första gången var han allvarsamt ond på sin lilla hustru och gick gång på gång igenom i tankarne de anledningar han hade till missnöje med henne.

Hade han väl förtjänat att blifva behandlad så? Var det lönen för all hans kärleksfulla ömhet? Att hon bakom hans rygg skulle göra, hvad hon visste att han ogillade, och sedan till på köpet söka att bedraga honom. Det var något ovärdigt och småsint i detta beteende, som upprörde hans stränga rättskänsla. Han tänkte på sin barndom och mindes hur han alltid hellre hade utsatt sig för de strängaste bestraffningar än att göra det ringaste försök att dölja ett felsteg. Och hans hustru, som aldrig rönt annat än kärlek af honom, hon kunde nu på detta sätt förnedra sig själf och honom!

Nina å sin sida frågade sig själf, hvad som kunnat förmå henne till detta dumma infall att gömma

boken för sin man. Det hade skett fullkomligt öfverlagdt, men det var dock framkalladt af en obenägenhet att underkasta sig hans kritik, att alltjämt gå i ledband, till och med då det gälde något så enskildt som hennes läsning. Var hon icke gammal nog att läsa hvad hon själf ville? Skulle man då alltid behandla henne som ett barn? Och när hon nu själf blef mor, hur skulle hon kunna vinna sitt barns aktning, då det såg, hur omyndig hon var i sitt eget hus. Hon skulle blifva som moster Ava, hvilken alla smått skrattade åt. Hon grät vid tanken härfpå öfver sin egen svaghet att alltid böja sig — grät öfver att hon aldrig kunde få mod att uttala detta, som låg bundet inom henne.

Några dagar gingo under en ömsesidig förstämning. Doktorn började märka, att Nina grät i smyg. Det stämde honom mildare, han besinnade hvilket särskildt öfverseende hennes tillstånd fordrade och började längta efter att till hvad pris som hälst se henne glad igen.

Då gick han en dag händelsevis förbi en modehandel, där en mycket elegant hatt var exponerad — modell från Paris, mörkblå plys med en plym i »bleu électrique». Den var mycket dyr, men han köpte den genast, glädjande sig på förhand åt att se barnet profva den framför spegeln.

Men då kartongen kom hem och hon tog upp hatten, fick hon en missnöjd min. Hon hade ju grön klädning — hur skulle hon då kunna nyttja en

blå hatt? Det var visst mycket snällt af honom, men nog kunde han ha tänkt på att hon hade grön promenadklädning.

På eftermiddagen gick han ut en stund, och då de sedan sutto vid kvällsbordet, ringde det på tamburdörren, och jungfrun bar åter in en kartong. Nina såg nyfiken men tillika något orolig ut, då hon öppnade den. Doktorn iakttog henne med ett litet belåtet leende.

Blå sammet till en promenadklädning! Hon rodade till, lade locket på kartongen igen, sköt den ifrån sig på bordet och steg upp.

»Nå?» sade han leende.

»Den är väl inte betald?» frågade hon med hög färg på kinderna.

»Jo, naturligtvis.»

»Då får jag väl söka sälja den i någon damgarderob», sade hon i en resignerad, värdig ton.

»Hvad vill det säga?» inföll han skarpt.

Hon blef litet häpen och, för att ursäktas sig själf, sökte hon att utveckla, huru orimlig och misslyckad hans gåfva var.

»Jag har ju både promenadklädning och hatt, och det är så tråkigt att du går och ger ut så mycket penningar i onödan, när det fins andra saker, som jag mycket bättre behöfver.»

»När det fins andra saker, som du behöfver», upprepade han. »Förstår du inte, hur sårande det är för mig att höra sådant. Du skulle inte skaffa dig,

hvad du behöfver! Har jag någonsin nekat dig något, efter du talar på det viset?»

»Nej, du har inte nekat mig något. Men när jag först måste be dig om pengar till allting, så —»

»Men du måtte väl veta att det är min högsta glädje att gifva dig alt hvad du kan önska.»

»Ja, det förstås. Men det är också mycket roligare att gifva alt än att mottaga alt.»

»Jag har aldrig förr anat att du kände det så. Men om du tycker bättre om att ha en viss summa att själf disponera, så skall jag hädanefter gifva dig — låt oss se, t. ex. 200 kronor i månaden att använda bara för din egen person. Är *barnet* nöjd med det?»

»200 kronor i månaden! Så mycket! Nej, det vill jag visst inte ha — visst inte.»

»Men hvarför inte? Nu skall inte *barnet* vara oresonlig igen.»

»Nej, jag vill visst inte, att du skall skänka mig så mycket pengar. Det skulle bara förödmjuka mig att veta, att jag blef dig så dyrbar.»

»Hvad är det för barnsligt tal? Du vet ju att jag uppbär 5,000 i räntor på ditt arf.»

»Ja, om jag hade rätt att betrakta de pengarna som mina egna, det vore en helt annan sak. Inte därför att jag skulle vilja använda så mycket pengar, långt därifrån — om de vore mina egna, skulle jag vara så sparsam och föra böcker och beräkna hvarje utgift — men att få 200 kronor i månaden som en gåfva, som man måste vara tacksam för, och som när

som hälst kan tagas ifrån en igen — nej, det vill jag inte.»

Det var inte möjligt att komma till rätta med henne. Doktorn fann det sårande och rent af obegripligt, att hon kunde falla på den idén att börja tala om mitt och ditt i en förening af så innerlig natur som deras.

Han var af grundsats ifrigt emot alla den nya tidens sträfvanden att ställa hustrun själfständig gent emot mannen och ansåg att det blott ökade det äktenskapliga förtroendet, om hon vandes att i hvarje detalj vädja till honom och mottaga alt ur hans händer. Han beslöt nu att hafva öfverseende med *barnets* nyckfullhet tillsvidare — men efter den stora tilldragelsen ville han börja att taga hennes uppfostran om hand litet allvarsammare än hittils. Då hon nu själf skulle få barn att uppfostra, måste hon lära sig större ordning och fick ej längre gifva vika för alla infall. Han skulle lära henne att föra ordentliga böcker öfver sina utgifter, som han skulle gå igenom hvarje månad. Hade hon en gång lärt sig detta riktigt, så kunde han kanske sedan anförtro henne större summor på en gång.

Medan han på detta sätt gjorde upp planer för deras framtida lif och fortfor att i tankarna spela försyn för sin lilla outvecklade hustru, fick han dock en skarp påminnelse om det ovissa i alla mänskliga beräkningar.

En dag, då han var ute i sin praktik och hade

sprungit litet häftigt upp för tre trappor, sjönk han ned på vedlåren i tamburen, gripen af en sådan andnöd, att det föreföll honom som om hjärtat stannade. Anfallet räckte blott ett par sekunder, men efterlemnade en sådan mattighet, att han måste ledas utför trapporna igen och ned i vagnen. Ute i friska luften blef han dock bättre, men kunde ej göra något vidare sjukbesök denna dag. På eftermiddagen skickade han efter en af stadens mest berömda läkare, som företog en lång undersökning, hvilken endast bekräftade hvad han redan anade — han hade sedan länge ett organiskt hjärtfel, men sjukdomen hade utvecklats sig mycket under det sista året och antagit en svårare karaktär.

Han hade i det längsta vägrat att tro på betydelsen af de symptom, som litet emellan låtit sig förnimmas den sista tiden; allt sedan den stora nyheten, hade han varit så helt och hållet upptagen af sin hustru och det underbara, som försiggick med henne, att han underlåtitt att observera på sig själf.

Och nu träffade honom det förkrossande slaget nästan alldeles oförberedd. Han skulle gå bort, lemna henne utan stöd och hjälp kanske innan den afgörande dagen hade kommit för henne. Han skulle icke få mottaga sitt lilla barn — det så brinnande efterlängtade — skulle icke få vårda dess nytända, ömtåliga lilla lifslåga, icke få följa dess första steg och höra dess första skratt!

Det var honom icke möjligt att böja sig i un-

dergifvenhet under detta omutliga, som väntade honom. Hans religiösa tro kunde ej ens stödja honom i detta fall. Han påkallade förgäfves minnet af sin mor, som han sett dö i svåra plågor men under den fullkomligaste resignation och med tack till Gud på sina läppar ännu i det sista — han kunde ej böja sig såsom hon, hans hela varelse uppreste sig mot det grymma, onaturliga, planlösa däri, att han skulle gå bort ifrån alla dem, som behöfde honom så väl, brytas i sin bästa mannaålder med ett så stort och välsignelserikt verksamhetsfält framför sig och lifvet lockande med så många glädjekällor.

Ja, planlöst var det i sanning. Han hade varit blind, då han fasthållit vid sina föräldrars gamla naiva tro på en kärleksfull Gud, som styrde människornas öden, oakadt han under sin praktik så ofta sett, hur de dugliga och verksamma rycktes bort och de lefnadströtta, som voro till en börda för alla, stannade kvar. Men det var lätt att finna sig i detta, så länge det gälde andra — nu, då det var han själf, som skulle falla offer för denna blinda slump, uppreste han sig däremot.

Det var ju dumt, hufvudlöst, vanvettigt att därför att i hans kropp fans ett organ, som ej kunde förmas att arbeta lagbundet, därför, blott för denna tillfällighets skull, måste han ryckas undan från alla dem som behöfde honom, hans lyckliga hem sköflas, hans veka, barnsliga hustru krossas af ett slag, som hon ej hade krafter att bära, hans barn

blifva faderlöst — ett helt välordnadt, förnuftigt organiseradt led af den mänskliga utvecklingen blifva bortskämdt, förfuskadt af en blind, meningslös tillfällighet.

Hans lilla hustru — hon, som var så rädd för sin pröfvodag — skulle hon nu gå den till mötes utan honom vid sin sida? Skulle en främmande läkare egna henne dessa små ömtåliga omsorger, som hon i sin kvinliga blyghet knappt skulle velat tillåta honom?

Denna tanke blef honom outhärdlig. Nej, han ville icke, han kunde icke lemna henne just då hon bäst behöfde honom! Det skulle varit den grymmaste, mest onaturliga och kärlekslösa handling af honom, om den varit frivillig — och till en sådan handling skulle han nu tvingas — af hvem? Af den meningslösa slump, som han hittills kallat för en kärlekens Gud! Hvem skulle hålla hennes hand, då kampen begynte? Denna lilla svaga hand, som krampaktigt skulle sammanknyta sig i smärta och famla efter ett stöd!

Han sprang upp från soffan och gick för att uppsöka henne — han längtade efter att omfamna henne.

Han fann henne i sängkammaren sysselsatt med att kläda suffletten på en korgvagn med grönt siden. Moster Ava satt i soffan och stickade på ett litet sängtäcke.

Nina hade ingen aning om hans illamående och de pratade lifligt med hvarandra.

»Vet du hvad vi just talade om», sade hon gladt, då han kom in i rummet. »Jag ville att den lille skulle heta Rolf, om det blir en gosse. Men moster Ava säger, att det är så opraktiskt att ha två med samma namn i familjen.»

Moster Ava, som var ytterst rädd för att synas ogranlaga och dessutom hade en stor respekt för Rolf, blef mycket förlägen och ursäktade sig.

»Lilla barn, så du säger. Skulle jag lägga mig i det, jag! Jag bara sade, att jag trodde Rolf skulle tycka — men Rolf är då annars ett så vackert namn, ett af de vackraste namn jag vet.»

Rolf smålog sorgset. »Om det är vackert eller inte, det kån göra det samma», sade han. »Men jag tror i alla fall att vi kalla honom Rolf — om jag skulle gå bort, skall du tycka bäst om att han heter så.»

Nina vände sig hastigt till honom.

»Är du sjuk?» frågade hon. »Jo, du är ju så blek — hvad är det — säg, hvad är det?»

Hjärtkrampen grep honom i det samma, han blef askgrå i ansigtet och sjönk ned på en stol, kippande efter anden.

Nina gaf till ett anskri och föll på knä bredvid honom. Han ville säga något; hon lutade sig emot honom för att höra och uppfattade blott ett kort »gå! gå!»

Hon trodde sig ej ha hört rätt, men hans åtbörd med händerna sade tydligare än hans ord: »gå härifrån. Du får inte se detta».

Han mumlade åter någonting. »Konjak» trodde Nina sig höra och hon sprang ut och hämtade ett glas konjak, som han genast tömde. Blodet började nu åter komma till hans ansigte och han andades något djupare flera gånger efter hvart annat. Därefter slöt han ögonen, smålog litet och sade: »Det är öfver nu».

Omedelbart härefter somnade han med hufvudet tillbakalutadt mot stolen. Efter fem minuter öppnade han åter ögonen, såg på alla som stodo omkring honom, klappade sakta Ninas hand och sade: »Nu skall jag gå till sängs. I morgon är jag nog bra igen».

Men Ninas ansigte hade ännu ett sådant uttryck af förstelnad skräck, att han blef orolig för henne.

»Det är öfver, *barnet*», sade han och strök hennes kind. »Men om det skulle komma igen, så får du inte vidare komma in och se mig, medan det varar — jag uthärdar inte tanken att jag skall skrämma dig. Jag skall sofva i mitt eget rum och hafva en af jungfrurna i rummet utanför, så behöfver du inte vara orolig för att jag är ensam.»

»En af jungfrurna!» utbrast Nina. »Skulle någon annan vårda dig än jag! Skulle jag ligga och sofva och kanske inte ana något, när du vore sjuk!»

»Det är min bestämda önskan!» sade han mildt

men fast. »Och du kan väl inte vilja motsätta dig den, då jag säger dig, att det rent af plågar mig att se dig i min närhet, då anfallet kommer på!»

Nina vågade ej motsäga honom. Alltid, alltid skulle hon vara barnet! Hvertill tjänade det att söka skydda henne för alt sorgligt, då man i alla fall ej kunde skona henne för den förfärliga sorg, som aningsfullt genombäfvade hela hennes väsende.

Följande dag var han åter uppe och tog emot patienter, men kunde ej göra några sjukbesök i hemmen, då han måste undvika alla trappor.

Några veckor gingo på detta sätt, med stundom återkommande kväfningsanfall, i synnerhet om nätterna, men utan att han dock nödgades inställa sina mottagningar, hvilka nu räckte större delen af förmiddagen, ty alla hans sjuka som möjligtvis kunde släpa sig ned i en vagn, läto föra sig dit för att i det längsta få åtnjuta hans råd och hjälp. Mot slutet af dessa ansträngande förmiddagar kunde han ibland känna sig så trött, att det svartnade för hans ögon, så att han måste gripa fast i något föremål för att icke falla. Men svindeln gick öfver på ett par ögonblick och han var genast därefter färdig att med sitt vanliga tålamod och intresse åhöra en patients långa klagomål öfver något illamående, som var en obetydlighet, jämfördt med hans eget. Hans kärlek till sitt läkarekall i förening med den stränga pligttröhet, hvartil han blifvit uppfostrad och som alltid utgjort själfva kärnan i hans karaktär, höll honom uppe

och hjälpte honom att i det längsta bekämpa sjukdomen. Han var en soldat, som ville falla på slagfältet.

Det var något rörande i dessa mottagningar, där hvarje patient trodde sig tala med honom för kanske sista gången och därför fördröjde sitt besök så länge som möjligt, och där hvarje afsked hade hela innerligheten af ett afsked för lifvet. Alla de prof på hängifvenhet, han under dessa veckor fick mottaga, grepo honom djupt och vållade honom sinnesrörelser, som voro ytterst menliga för hans hälsa. De refvo ständigt upp den aggande tanken: hvarför skulle han nödgas gå bort från alla som behöfde honom?

Hans hustru ensam anade ej, hur allvarsamt hans tillstånd var. Han hoppades alltjämt att hon skulle kunna skonas från detta meddelande, tils deras barn blifvit födt och hon åter vore frisk. Han fruktade för både hennes och barnets lif, om hon finge veta det nu, och då han numera hade en pålitlig och tystlåten sjuksköterska hos sig om nätterna och Nina ej längre ens fick veta af, när han haft något anfall, men däremot såg honom så lugn och verksam — ty han lyckades dölja för henne till och med sin djupa nedstämdhet — började hon öfvervinna skräcken af de första svåra anfallen och invagga sig i den tron, att ingen fara vore för handen. Hon återfick sitt litet klemiga väsen af ett bortskämdt barn och kunde stundom förebrå honom, att han ej längre var så öm och omhuldande som förr.

Vissheten att han skulle nödgas lemna henne så snart hade också verkligen kommit honom att förändra sitt sätt emot henne. Hon skulle ju snart stå där ensam och brottas med lifvet — denna tanke skar honom alt djupare i hjärtat för hvarje gång han egnade henne en af de ömma omsorger, som hon fordrade och behöfde af honom. Han ville försöka vänja henne vid att lita på sig själf och stödja sig själf, detta var ju så mycket nödvändigare, då hon snart skulle få ett annat väsende att stödja.

En natt hade han haft ett svårare anfall än vanligt. Följande dag kunde han ej taga emot någon, utan låg på sin soffa större delen af dagen med slutna ögon, likväl utan att sofva.

Ett slags dof resignation hade med den starka afmattningen kommit öfver honom — icke en villig, förtröstansfull resignation utan en hopplös underkastelse under det oundvikliga.

Litet emellan vände dock hans tankar tillbaka till hans far och mor. Han hade stått vid bådads dödsbäddar, och hans religiösa tro hade länge efteråt värmts af det ljus, som utgått från dem. Hans far hade brutits plötsligt, liksom han själf. Han hade lemnat enka och sex barn utan medel till uppehälle — han kunde väl haft anledning att uppresas mot det öde, som ryckte honom bort så tidigt. Men tvärtom — icke ett tvifvel, icke en klagan — lof och pris på läpparna och i hjärtat.

Hur var det möjligt? Det var ju onaturligt, det var ju oförnuftigt?

Det var emellertid ett faktum. Och han hade sett många andra dö på samma sätt. Medan omgifningen såg endast mörker och hopplöshet, hade den döende varit förtröstansfull — ja, lycklig. Hur var det möjligt — hur var det möjligt?

Det var dock ett faktum.

Han kom icke längre än till denna fråga och detta svar, som han oupphörligt upprepade för sig själf.

Följande dag var han så mycket bättre, att han beslöt åka ut för att besöka en patient, som var döende och som längtade efter honom.

Det var en gammal fröken, som länge lidit af ett obotligt invärtes lidande. Hon hade ofta anfall af svåra plågor och uppehöll sig med morfin-insprutningar. Hon hade öfverlevvat alla sina närmaste och var nu en börda och en plåga både för sig själf och sin omgifning. Och dock uttalade hon nu högt hvad doktorn så länge ropat i sitt hjärta: »Jag vill inte dö — jag vill inte dö!»

Det grep honom så underligt. Han hade tyckt sig själf berättigad i sitt inre upprör — han som hade så mycket att lefva för! Nu kände han, att det var icke detta ensamt, som kom honom att hålla så fast vid lifvet — han skulle kanske gjort det ändå liksom denna ensamma gamla kvinna. Ty det var innerst samma orsak hos båda — brist på tro. Man

håller fast vid hvad man har, emedan den synliga världen är alt — andens lif intet. Och detta oakadt man bekänner en religion, som betraktar jordelivet som en kort episod i evigheten.

»Jag har aldrig tviflat på Guds ord», sade den gamla fröken, förskräckt. »Någon fritänkare har jag visst aldrig varit — Gud bevara mig därifrån.»

»Fritänkare!» inföll han strängt — han skulle varit mildare, om det ej framför alt varit sig själf han tog i upptuktelse. »Hur mycket bättre är det inte i alla fall att vara en fritänkare, som söker arbete sig själf ut till frihet, än att gå och sofva i en ärfd religion, som icke duger att dö på. Vore vi verkligen kristna, som vi gifva oss ut för, så vore det väl inte svårt att böja oss. Om vi verkligen trodde, att det fins en kärleksrik Gud, som leder våra öden — att det fins en högre vishet, som vårt ofullkomligt inrättade öga ej kan se — —»

»Jag försäkrar doktorn att jag tror det», betydade ångestfullt den sjuka.

»Låt oss då försöka att dö på denna tro», sade han och reste sig.

Då han kom tillbaka hem, var han mycket matt och lade sig på soffan. Nina satte sig hos honom och han såg att hon var förgråten.

»Lofva att inte bli ledsen!» sade hon, »men jag har något på hjärtat, som jag måste tala med dig om — jag kan inte längre gå och bära på det ensam.»

»Hvad är det då, *barnet*? Säg fort, skräm mig inte så!»

Han började strax få hjärtklappning och reste sig till hälften; han tålde ej vid den minsta oro.

»Nej, nej, blif inte orolig, det är ingenting farligt. Jag ville bara säga dig, att du inte handlar rätt mot mig, då du förbjuder mig att vara hos dig, när du är sjuk. Jag har inte velat motsäga dig, men jag har lidit så mycket af att så där blifva utesluten, just när min plats vore hos dig — det är inte rätt, och om det är för att skona mig, så är det förfeladt, ty det plågar mig tusen gånger värre, och jag kan inte — jag kan inte bära det längre.»

Hon snyftade, churu hon ansträngde sig att beherrska sig för att ej göra honom ledsen.

Han smekte hennes kind och strök bort hennes tårar samt sade med den litet flämtande stämman han hade emellanåt: »Ser du — ser du! Det är vår mänskliga skröplighet; när jag velat göra som bäst och skona dig från hvarje lidande, har jag således smärtat och sårat dig allra mest».

»O nej, nej, säg inte så!» utbrast hon och strök afvigsidan af hans hand mot sina fuktiga ögon samt kysste den.

»Jo, jo», hviskade han. »Det är vår kortsynthet, ser du.»

Han slöt ögonen och låg så stilla, att hon trodde han sof, men efter en stund rörde han på sig litet, tog tillbaka sin hand ur hennes och kände sig själf på pulsen.

»Hur känner du dig nu?» frågadè hon.

»Bra!» svarade han och lät handen sjunka. »Striden är slut nu. Jag är trött.»

Hennes hjärta sammankrympte vid detta svar. Han var redan borta — så hopplöst långt borta från henne.

Det började blifva skumt i rummet och han sof ännu. Hon ville ej tända ljus af fruktan att väcka honom. Hon kunde ej se hans ansigte längre, men hon hörde hans andhämtning, som var oregelbunden och ansträngd. Ett par gånger suckade han djupt. Sedan blef det tyst; hon hade försjunkit i tankar och upphört att lyssna, hon hade blott ett intryck af att han nu först sof riktigt lugnt, då hon ej längre hörde detta stötvisa flämtande.

Så satt hon timme efter timme, tils hon slutligen väcktes ur sina drömmar af moster Ava, hvilken hviskande bad henne att komma ut, emedan två af läkarne, som skötte Rolf, voro där och ville tala vid henne. Hon smög sig sakta ut i salongen och besvarade alla deras frågor om hans tillstånd under dagens lopp. Då de hörde hur länge han sofvit, utbytte de en hastig blick och begärde att få se honom.

Nina tog ett ljus och gick med dem in. Hon stannade på något afstånd och skuggade med handen för ljuset, medan de gingo fram till soffan. Men strax därefter kom den ene af läkarne och bad att få låna ljuset, som han nu höll midt framför Rolfs

ögon, i det han böjde sig ned och lade sin hand på hans tinning. Nina gaf till ett utrop och sprang fram till bädden. Den kalla orörligheten i hans drag och den deltagande, stödjande rörelse, hvarmed läkaren fattade hennes händer, sade henne med ens hela sanningen.

Genom den våldsamma sinnesrörelsen framflyttades den afgörande stunden för henne, och ännu samma natt blef hon moder till en flicka.

Det var redan långt lidet på förmiddagen och Nina sof ännu, tydligen utan medvetande om sin förlust. Slutligen öppnade hon dock ögonen och såg sig sökande omkring i rummet.

»Hvar är Rolf?» frågade hon.

Moster Ava och sköterskan tego i pinsam förlägenhet.

Hon såg på dem och nu kom hon ihåg allt.

»Han är inte död — det är inte sant», skrek hon. »Jag satt hos honom hela tiden och jag hörde ingenting. Han kan inte vara död — hjälp mig att resa mig, jag vill in till honom.»

Hon såg på dem att det dock var altför sant och brast ut i högljudd gråt och afbrutna jämmerrop. Sköterskan tog barnet och ville lägga det till henne, men hon stötte det tillbaka.

»Jag vill inte se det — jag vill inte se det!» ropade hon. »Det var för hans skull jag var så glad åt det — nu önskar jag att det aldrig hade blifvit födt.»

»Se bara på henne litet. Det är en liten flicka — en söt, präktig flicka», sade möster Ava, i hopp att väcka hennes intresse. »Hon vägde tio skålpund. Var inte det duktigt? Du vägde bara sju, när du föddes.»

Sköterskan försökte än en gång att lägga barnet i sängen, men det blef åter tillbakastött.

»Jag vill inte se henne! Jag vill inte se henne!» ropade Nina på nytt.

Hon fortfor att med korta mellanstunder gifva till höga rop af förtviflan, men slutligen blef hon trött och slöt ögonen, under det hon emellanåt skakades af tysta snyftningar såsom ett barn som skrikit sig till sömns. Då passade sköterskan på och lade barnet intill henne. Då hon kände den heta, mjuka lilla kroppen intill sin, öppnade hon ögonen och såg med en viss undran, nästan med ett litet småleende på denna nya, förunderliga lilla tingest.

Doktorn hade redan på förhand anställt en amma åt den lilla; att *barnet* själf skulle ha styrka och tålamod att uppfylla denna moderspligt, hade aldrig fallit honom in. Men då nu amman kom fram till bädden för att taga den nyfödda från modern, fäste Nina på henne ett par stora, allvarsamma och bestämda ögon, omslöt barnet med sina armar och sade: »Ingen annan än jag skall sköta henne».

Moster Ava vände sig till amman och yttrade något om, att man då i stället finge skaffa en barnjungfru.

»Jag vill inte häller ha någon barnjungfru», inföll Nina med samma lugna, entoniga, bestämda röst. »Ingen annan än jag själf skall sköta henne — jag skall kläda henne och tvätta henne och föda henne — ingen annan får röra vid henne än jag.»

»Men, kära lilla barn, det kan du inte», invände moster Ava. »Rolf trodde ju inte själf, att du skulle stå ut med att amma henne.»

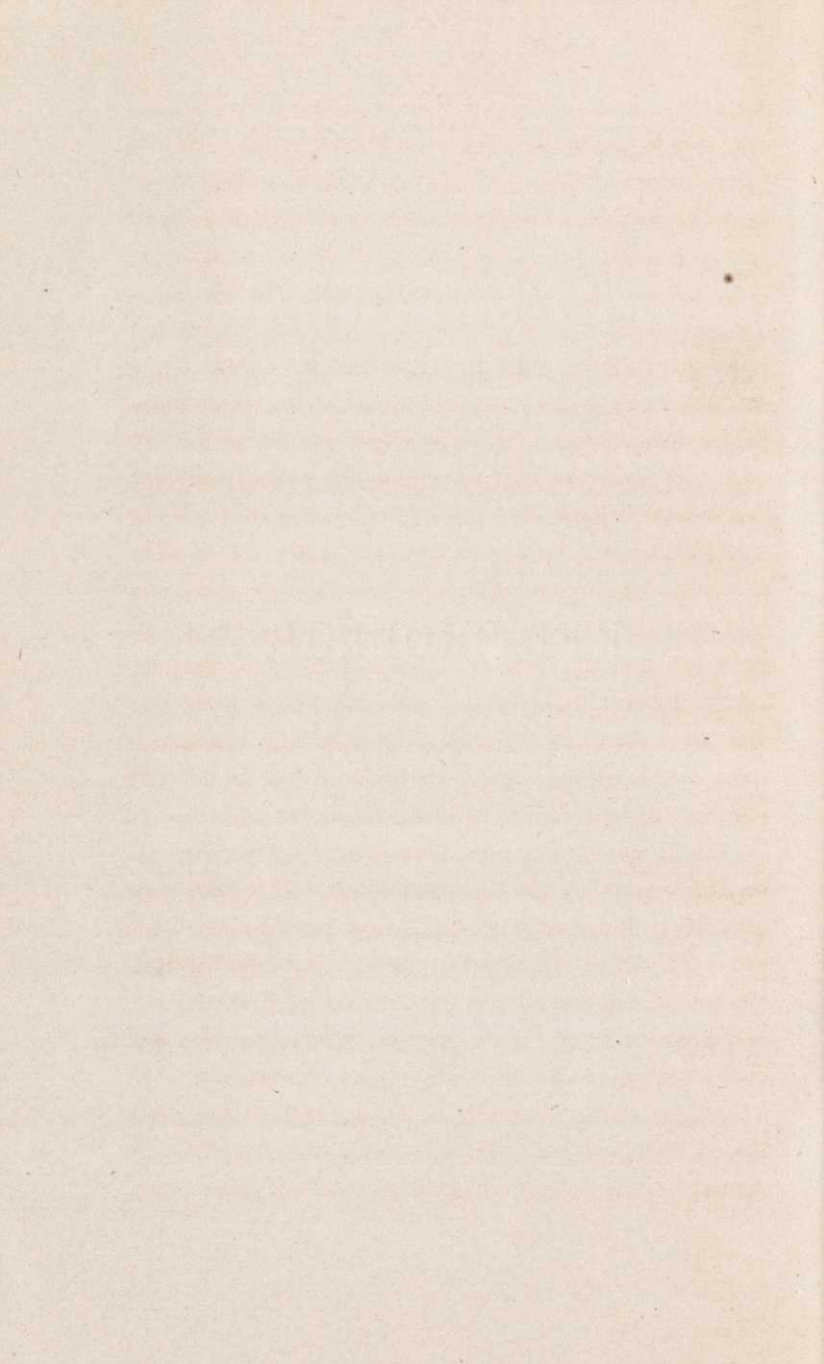
»Rolf var så rädd om mig, han», inföll hon, »men numera är det ingen som är rädd om mig. Hvarför skulle jag då vara rädd om mig själf.»

Vid dessa ord brast hon åter ut i gråt, ej häjdlöst såsom förut, utan kämpande för att beherska sina snyftningar; hon fick ej skrämman den nyfödda bort ifrån sig med sin sorg och klagan. Hon bjöd därför till att småle mellan tårarna, då hon blotade sitt bröst och tryckte den lillas läppar intill det.

I rummet bredvid låg Rolf med hoplagda ögonlock och ett småleende på läpparna. De förtviflade jämmerropen hade trängt till hans läger utan att störa den fridfulla ro, som hvilade öfver hans ansigte. Han var okänslig nu till och med för ett så älskadt väsendes smärta.

ETT BRÖLLOP.

De la den gamla prestgården var sedan flere veckor vänd upp och ned. Alt sedan de unga blefvo förlofvade, hade man icke gjort annat än väft och sytt och tvättat och manglat, skurat, slagtat, bakat och bryggt.

Fästmannen var nu också så otålig. Det hade ju i alla afseenden varit mer lämpligt att uppskjuta bröllopet ett år — ett sådant barn, som Alfhild var, nyss fyllda nitton år och outvecklad som en femton-åring. Faster Malla för sin del hade aldrig varit med om att man firat förlofning, lysning och bröllop så där i ett andetag — ja, hon tyckte rent af, att det var litet opassande att brådska så där.

Och om Sten åtminstone velat resa sin väg på ett par veckor under tillrustningarna. Men gick han inte där och hoppade mellan skurbaljorna och snodde efter Alfhild i alla vrår — ja, det var verkligen så génant. En sådan där fin och bortskämd Stockholms-herre var det just inte trefligt att ha omkring sig jämt, när man hade sysslor. Och så var det inte als någon reda med Alfhild håller, naturligtvis, när fästmannen var där. Man kunde inte få henne att tänka på någonting, utan så fort de väl voro upp-

stigna om morgnarna, så drog Sten henne med sig ut i skogen eller i båt på sjön, eller också skulle de ut och åka och kуска med den stackars Grållen, som icke i all sin dar varit så jägtad som nu. Och man fick inte Alfhild att göra så mycket som märka sitt eget linne en gång — alt lemnade hon åt andra, och hade det berott på henne, så hade hon väl kommit utan både skor och strumpor till sitt nya hem.

Dessa klagovisor upprepade faster Malla dagligen för ett par kvinliga släktingar, som alt sedan förlofningen vistats i prestgården för att hjälpa till med alla bestyr. Och om aftnarna, då Alfhild kommit upp på sitt rum och faster Malla ej längre behöfde frukta att störas af fästmannen — då hörde Alfhild hennes litet besvärade, linkande och dock snabba gång uppför den branta vindstrappan, och ehuru hon skyndade att kläda af sig och låtsa sofva, undgick hon dock ej de väntade bannorna för alla de försummelse hon begått under dagens lopp.

»Och det är dessutom als inte passande, att du så ständigt är ute ensam med din fästman», slutade vanligtvis faster. »Det ser riktigt slarfvigt ut för folket, om inte annat.»

Alfhild svarade aldrig på dessa förebråelser — det var som att tala till en sten. Hon gäspade, sträckte på sig och sade att hon var så sömnig och drog täcket öfver öronen.

Följande morgon var hon tidigt uppe för att börja samma ljufva dagdrifvarlif igen. Ack, hon var

så utesägligt lycklig! Och hon förtrodde sin fästman, att hon var rätt nöjd med att faster Malla bannade henne så mycket, ty något ledsamt skall man ju alltid ha, och de där bannorna om kvällarna tyckte hon gäfvos henne rätt att vara riktigt lycklig hela dagen.

»Den gemena kärigen», mumlade Sten för sig själf — men han tordes ej högt uttrycka sig så ohyfsadt, utan han sade i stället: »Jag har i alla fall svårt att förlåta henne, att hon bannar min lilla älskling. Och när jag nu hör henne komma linkande i trappan och gå till din dörr, vill jag ibland rusa ut på vinden och ta henne i — ta henne på mina armar», rättade han sig, då han såg Alfhilds litet häpna min, »och bära ned henne igen.»

Det var förra sommaren, som de hade sett hvarandra första gången. Han hade kommit och slagit sig ned vid ett fiskläge där i närheten, dit han tagit sin tillflykt från en större badort, som låg på andra sidan fjärden, och hvars fladdrande sällskapslif tröttrade honom. Ty dels var han verkligen sjuk och behöfde hvila; dels hade han ett föga älskvärdt förakt för sina medmänniskor i allmänhet och särskildt för de unga flickor, som resa till badorter i hopp att bli gifta. Han begaf sig därför till fiskläget för att få vara i fred och låg där hela dagarna ute i en segelbåt.

Händelsevis blef han dock bekant med den gamle kyrkoherden och kände sig dragen till honom egent-

ligen på grund af dennes fromma opraktiskhet, som kom honom att gå genom verlden som ett barn och blifva skrattad åt och älskad på samma gång.

Och så fick han en dag se Alfchild.

Vacker var hon inte — hur många vackrare hade han inte sett! Hon hade icke häller något »sätt» och kunde icke als sköta en konversation. Då andra talade hörde hon bara på, såvida hon icke satt och småhviskade i en vrå med någon annan ung flicka, och emellanåt gaf till ett skratt, så öfverljuddt muntert och själfsvåldigt, att de andra afbröto sitt samtal och ville veta, hvad hon skrattade åt. Men då rodnade hon bara och fnittrade som en riktig skolflicka. Oaktadt alt detta hade Sten, innan sommaren var slut, kommit till klarhet om, att han älskade detta barn — ja, att han älskade henne så, att hennes genkärlek skulle för honom betydts detsamma som ett nytt lif. Och dock kom han sig icke för att fria till henne. Hur var det möjligt att tala om kärlek med denna lekande, skrattande, sorglösa lilla flicka. Ibland trodde han sig märka att hon höll af honom. Hon kunde se upp på honom med en blick så full af blyg beundran — men blef han då värmd af denna blick och försökte ett närmande, drog hon sig skyggt tillbaka. Han märkte, att hon tyckte bäst om honom, då han bemötte henne med denna halft öfverlägsna, halft gäckande artighet, som var hans antagna sätt i umgängeslivet — detta imponerade tydligen på henne. Men hans kärlek förstod hon ej. Och hvad var det

också för en kärlek att bjuda henne? En kärlek, som flammade upp på ruinerna af så många ramlade förhoppningar — så många grusade idealer. Låg det ej i själfva verket ett oöfverstigit svalg mellan en sådan man, som han, hvilken kände lifvet och trodde på ingenting, och detta oskyldiga, naiva barn? Vore det inte bättre om hon blefve gift med den ljushårige pastorsadjunkten, som såg på henne med så svärmska, blå ögon?

Han reste och försökte glömma henne. —

Men redan i maj månad följande år kom han tillbaka till fiskläget — luften där hade gjort honom så godt. Han ville emellertid göra ett litet besök i prestgården — det kunde ju alltid vara intressant att se, hur den lilla flickan utvecklats sig. Kanske var hon redan förlofvad med pastorsadjunkten.

Hvad var det för ljust, som skymtade fram i den krokiga hängbjörken uppe i backen? Där hade ju varit hennes favoritplats förra sommaren. Trädet bildade en bekväm hvilstol och där satt hon uppkrupen med de högt uppdragna fötterna hvilande på en utskjutande trädgren, så att man såg de blårandiga, hemstickade strumporna och de något klumpiga skorna. Halmhatten låg nedanför på marken, hon lutade hufvudet tillbaka mot trädstammen och hela hennes ansigte badade i solen. Ögonen höll hon slutna.

Han stannade och såg på henne och undrade öfver, att han ännu var så ung till sinnet. Stod han icke där med formlig hjärtklappning och färdig att

falla ned på knä och kyssa kanten af den randiga bomullsklädningen?

Det hela var ju en fullständig landtlig idyll, och han — *han* hjälten i en sådan. Hon hade ingen aning om att han återkommit till trakten, och när hon, vid prasslandet af några torra löf se'n fjolåret, som han råkat vidröra med foten, öppnade ögonen, blef hon så häpen, att hon gaf sig till att skrika högt med full hals. Utan att någon af dem riktigt visste, hur det gått till, låg hon nästa ögonblick gråtande och skrattande i hans armar.

Vintern och ensamheten hade utvecklat henne. Hur hade hon icke längtat och drömt!

Han ville att de skulle hålla sin förlofning hemlig — att hon skulle komma hvar dag till den gamla björken och att han skulle möta henne där. Han ryste vid tanken på eklateringskalas, skåltal, gratulationer och visiter.

Men detta kunde Alfhild icke förstå — hon längtade tvärtom att tala om sin lycka för hela världen. Och att möta honom i hemlighet i skogen — jo, det vore just vackert! Hvad skulle faster Malla säga om det?

»Faster Malla! Förstår du då inte att vår kärlek är en sak, som icke angår någon annan än oss själfva? Hvad behöfva vi exponera den för all verdens fastrar och tanter?»

Han kunde icke fatta att hon, som var så naturlig och så naiv, dock var så konventionel, att hon

ej ansåg deras kärlek berättigad utan förlofningens hallstämpel. Men hon var mycket bestämd i detta fall och han måste underkasta sig. Återstod nu att föra henne bort så snart som möjligt. Han fann sin ställning som fästman både löjlig och förödmjukande och beslöt att icke fördraga den längre än som var ytterst nödvändigt — detta så mycket mer, som han var otillfredsstäld med den halfva lycka, som hans förlofning skänkte honom. Han kunde ej misstaga sig på att han egde hennes kärlek — och dock var det en underlig skygghet hos henne, som gjorde att den lidelsefulla häftigheten i hans smekningar stötte henne tillbaka. Hon var ännu litet blyg för honom och tyckte fortfarande bäst om honom, då han lade band på sig och bemötte henne med en lugn, halft ridderlig, halft broderlig ömhet.

Kanske älskade han henne ännu mer för denna hennes sinnes kyskhet — och dock längtade han efter att ega henne mer helt — att se henne mer oförbehållsamt hängifva sig åt hans kärlek.

Han hade sökt genomdrifva, att de skulle få viga i all stillhet och sedan resa genast till sitt eget hem. Men hans önskningar strandade mot den i detta fall orubbliga envisheten hos familjens kvinliga medlemmar. Prosten själf stälde sig med honom i oppositionens leder, men de kämpade förgäfvnes mot majoriteten — ett stort bröllop skulle det bli, både brudens och brudgummens släktingar skulle samlas från nära och fjärran.

Sten afskydde djupt detta kärlekens torgförande, som man kallar ett stort bröllop. Och allt detta tal om täckstickning och brudkammarens inredning irriterade honom på det högsta. Han gick och retade upp sig i sitt sinne mot alla både de nu anlända och de väntade bröllopgästerna. Han liknade dem vid spioner, som ogrannlaga ville utforska hans hjertas hemligheter, inbrottstjuvar, som ville tränga sig in i hans dolda skattkammare. Han var i ett så retligt lynne, att faster Malla fromt bad Gud bevara det stackars barnet, som skulle få en så häftig man.

Så kom 3:dje lysningsdagen. Denna dag fingo de förlofvade gå i kyrkan och höra lysningen, hvilket ej ansetts passande de föregående söndagarna. De gingo dit arm i arm, men fingo ej sitta bredvid hvarandra — han i högra bänkraden, hon i den vänstra. Det var första gången han var i kyrkan på — han visste ej hur många år. Han blef helt förlägen, då Alfhild vid kyrkdörren frågade honom hvar han hade sin psalmbok. Han egde ingen, men han låtsade känna efter i fickorna och mumlade något om att han glömt den — hon gaf honom genast sin, under förklaring, att hon kunde nästan alla psalmerna utantill. Han var ond på sig själf öfver sin lumpna lögn, och för att komma ifrån sin obehagliga stämning slog han upp brudvigseln och började läsa den. Åh, hvad var hans lilla obetydliga lögn nyss mot den officiella lögn han beredde sig att begå inför altaret en vecka härefter. Skulle han då stå där och vigas i Guds

Faders, Sons och den Helige Andes namn, han, för hvilken dessa namn voro tomma ord! Hvarför fans det icke civil vigsel? Hvarför skulle man tvinga människor att ljuga sig in i äktenskapet? Äktenskapet, denna heliga institution, om hvilken han läste, hvad var det annat än ett profanerande just af det heliga — ty det heliga, det var icke den yttre, kyrkliga handlingen, utan det var det inre förbundet mellan två varelser, som älskade hvarandra. Och dessa sina finaste, skäraste känslor skulle man okyskt utställa till beskådande af en likgiltig och nyfiken samling människor! Och detta kallar man moraliskt! Denna lögn och denna oblyghet! Åh, jag skulle handla långt mer moraliskt, om jag utan några ceremonier als helt enkelt läte en vagn köra fram i skymningen och så reste bort med min älskling, hvar som hälst till någon undangömd vrå, dit inga nyfikna blickar eller okyska tankar kunde följa oss.

Han hörde ej ett ord af predikan. Den gode kyrkoherden hade det gammaldags sjungande och entoniga predikosättet, det var kväfvande hett i kyrkan och dessutom en obehaglig lukt af bondstuga — Sten kände sig må illa och hade stor lust att stiga upp och gå ut. Men han vågade ej af fruktan att såra Alfild. Då alla de andra lutade sig ned under bönerna satt han upprätt och såg sig omkring — men märkte då, att Alfild iakttog honom i smyg och gaf honom en bedröfvad blick. Nå, om här nödvändigt skulle ljugas, så hvarför kunde icke han göra

det med! Det var ju i alla fall icke stort mer andakt i hennes bön än i hans. Tråkigt ändå att hon skulle vara så beherskad af den konventionella anständigheten! Han var nästan ond på henne, då han böjde sig ned under Fader vår.

Ändtligen var predikan slut och presten började: »Ett kristligt, äkta förbund afkunnas i dag — —»

Nu var det väl alldeles nödvändigt att taga på sig en allvarlig och andäktig min. Han kastade en blick till bänken midt emot och såg faster Malla gråtande trycka Alfhilds händer. Hon böjde sig djupt ned och höll näsduken för ögonen. Grät hon eller bad hon? Skulle man kanske — han iakttog henne med en viss oro. Hvilken hållning var väl egentligen vid detta tillfälle den mest passande? Själf hade han icke als någon känsla af ögonblickets betydelse — han var blott irriterad af att en bonde, som satt bredvid honom, hade en så illaluktande blanksmörja på sina skodon.

Nu såg Alfhild upp till hälften, ehuru med hufvudet ännu något böjdt; han mötte en blick från hennes ögon, som for igenom honom som en värmande stråle och förjagade hans misstämning ögonblickligt.

Hon skrattade! Ja, hon rent af skrattade, hennes ögon tindrade af skälmaktighet och hon höll näsduken för munnen för att dölja hur det ryckte i mun-giporna.

Gud välsigne henne för denna yttring af okonst-

lad barnslighet! Ingen uppskrufvadt allvarlig stämning, bara den rent barnsliga känslan att det var lustigt höra sitt namn läsas upp så där högtidligt i kyrkan.

Detta syntes honom såsom det bästa i hela gudstjänsten, det enda sanna och friska i det kvalm och den lögn, hans skepticism trodde sig upptäcka i alla religiösa former. Han skulle velat springa tvärs öfver kyrkgången och omfamna henne.

»Ack, hvarför står inte vårt bröllop redan i dag — hvarför få vi inte redan i afton fara till vårt hem?» hviskade han till henne, då de gingo hem från kyrkan.

»Det skulle jag också önska», svarade hon naturligt.

»Är det sant, Alfild, vill du bli min redan i dag?» frågade han med någonting upprördt i stämman.

»Ja visst», svarade hon förundrad. »Hvarför skulle jag inte vilja det?»

Då de kommit hem gick han in i prostens rum och hade ett långt enskildt samtal med honom. Han såg så glad ut, då han kom därifrån, att Alfild frågade hvad de talat om.

»Om vårt bröllop, naturligtvis», svarade han.

»Ja, kära Sten, du får förlåta, men jag tror inte det kan bli af om lördag, som jag lofvat», inföll faster Malla. »Om du inte har något däremot, har jag tänkt att vi skulle uppskjuta till tisdag i nästa vecka.»

»Nej, hvad skulle jag ha emot det», svarade Sten med en beredvillighet, som fastern icke hade väntat.

Atskilliga af grannarne, som varit i kyrkan i dag och som nu kommo till prestgården för att gratulera, blefvo bjudna att stanna kvar på en tidig frukostmiddag. Sten var ovanligt artig och älskvärd och höll utan en grimas till godo med åtskilliga tal och skålar.

Kort efter kaffet reste de främmande, och Alf-hild märkte nu, att Sten och hennes far utbytte betydelsefulla blickar. Hon började just undra, hvad de hade för hemlighet sig emellan, då den gamle kyrkoherden i en underligt högtidlig ton bad sin dotter att gå och taga på sig sin brudklädning — han ville se hur hon tog sig ut i den. Faster Malla upptog detta förslag mycket illa — hvad var det också för en idé så här på aftonen! Och Sten fick då åtminstone icke vara närvarande, det brukas aldrig att man visar sig i bruddräkt för sin fästman förr än på bröllopsdagen — det är rakt inte passande.

Inte passande — det förstod inte Alf-hild.

Så kom hon in i den höghalsade, hvita atlas-klädningen och med slöjan kastad öfver håret, men utan krona och krans. Hon såg ut som ett nattvardsbarn snarare än som en brud — så barnsligt omedveten, ögonen strålande af en viss from lycka. Anade hon hvad som förestod? Sten trodde det nästan och han fröjdade sig åt att se henne så glad, så lugn, utan den minsta tvekan eller oro.

Prosten kysste henne på pannan och vände sig därefter till sin syster.

»Bed folket komma in», sade han.

»Men låt då Alfhild kläda om sig först», invände faster Malla, som trodde att man skulle göra aftonbön.

»Hvarför det?» inföll han. »Gör du som jag ber dig och se till att alla samlas.»

Faster Malla måste lyda och snart voro alla prestgårdens invånare samlade i salen. Alfhild stod ännu kvar midt på golvet, väntande med spänning på hvad som skulle komma. Sten trädde fram till hennes sida och tryckte hennes hand, kyrkoherden syntes upprörd och snöt sig upprepade gånger samt torkade sina glasögon. Efter ett par sakta »hm! hm!» började han, vänd till de båda unga:

»Mina barn! Det kristliga, äkta förbund I ämnen ingå har i dag för tredje gången blifvit förkunnadt inför församlingen. Med rörda hjärtan ha'n I själfva lyssnat härtill och I längten helt naturligt efter den stund, som skall ytterligare med kyrkans välsignelse besegla de löften ni gifvit hvarandra. Hvarför dröja härmed? Barn, viljen I redan i dag aflägga edra heliga äktenskapslöften? Svaren mig!»

Alfhild hade stått med sänkt hufvud — nu såg hon upp och mötte Stens blick. På samma gång svarade de båda: »ja».

Faster Malla var mycket nära att svimma; hon bibehöll dock fattningen tillräckligt för att öfvertyga sig om, att hennes bror icke skämtade, hvilket han för öfrigt aldrig brukade göra, samt att han, åtminstone skenbart, var vid sina sinnens fulla bruk.

Prosten försvann nu ett ögonblick i sitt rum, kom tillbaka iklädd kappa och krage samt hållande i händerna den kyrkan tillhöriga, tunga guldkronan, som brukade bäras af församlingens bondbrudar. Han satte den högtidligt på Alfhilds hufvud och gaf sin syster ett tecken att komma och hjälpa henne att fästa den. Faster Malla hade klädt många brudar, men hon var nästan medvetlös af sinnesrörelse, då hon nu fäste kronan på Alfhild. Hon kunde dock ej riktigt få ur sitt hufvud att det hela var en dröm eller ett opassande skämt.

Det hade ej varit meningen att Alfhild skulle vigas med guldkrona, då den ansågs alt för tung för henne, men myrtenkronan var naturligtvis ej bunden ännu.

Där stod hon nu med detta jungfrulighetens sekelgamla hederstecken öfver pannan, hufvudet böjde sig litet under kronans tyngd, och hon såg ut som en liten flicka, som på lek klädt ut sig till någon sagans prinsessa. Hon smålog också halft skälmaktigt, halft förläget öfver att bära denna prydnad, som hon så ofta med vördnad betraktat. Detta var ändå roligare än att höra sitt namn läsas upp i kyrkan!

Sten syntes långt mer gripen af ögonblickets betydelse. Han var blek och tryckte med stor innerlighet hennes hand, under det den gamle fadern med en förfärligt falsk patos, som dock genombäfvades af en sann och varm känsla, gråtande och i

sjungande ton uppläste vigselformuläret. Svetten perlade fram på den gode mannens panna och tårarna trillade ned på ömse sidor om näsan. Han kunde aldrig viga ett brudpar eller öfver hufvud förrätta någon kyrklig handling utan att gråta — men nu var han nära att behöfva afbryta hela akten för sinnesrörelse. Faster Mallas snyftningar hördes snart blanda sig med hans, folket smittades af den allmänna rörelsen och började äfven gråta — Alfhild såg sig om med förundran och tyckte, att det lät sorgligt som på en begrafning. Hennes ögon behöllo hela tiden sitt klara och soliga uttryck och det halft lekfulla leendet låg under hela akten kvar på hennes läppar. Hon var ännu prinsessan i sagan, — det var så underbart att stå där böjd under guldkronans tyngd och veta, att det nu var bröllop i huset — ett bröllop, framkalladt lika hastigt som i en dröm — och att hon — hon, Alfhild, var *bruden*. Med hvilken vördnad hade hon ej alltid betraktat de brudar, hon sett skrida fram öfver kyrkgolfvet med kronan öfver pannan för att vigas af hennes far — och nu var det hon själf — hon själf, som var *brud*.

»Mins ni Tegnérs Nattvardsbarnen?» sade den gamle prosten. »Mins ni hur den vördnadsvärde läraren, när 'Pingst, hänryckningens dag var inne' begagnade sig af de unga konfirmandernas rörda stämning och lät dem tråda fram till Herrans bord en vecka tidigare än som var ämnadt. Äfven ni syntes mig i dag vara i den rätta stämningen för ert vig-

tiga förēhafvande. Må Guds välsignelse följa er nu och alltid.»

Han lade sina händer på deras hufvuden och kysste sedan och omfamnade dem båda.

»Jag är öfvertygad om, att din mor gillar mitt handlingssätt i dag, om också verlden skall finna det lite underligt», sade han till Alfhild.

Det var hans fromma tro, att hans tidigt aflidna hustru följde alla hans handlingar med sitt rent jordiska deltagande och intresse.

Faster Malla hade under denna sista halftimme genomkämpat alla slags sinnesrörelser, häpnad, vrede, blygsel — ja, ty det var något opassande, något som sårade hennes jungfruliga blygsamhet i hela denna tillställning — detta brådstörtande, denna öfverrumpling. Att Alfhild kunde gå in på något sådant, det var henne ofattligt. Och så här på aftonen till på köpet! Och ingen brudkammare i ordning!

»Det behöfs inga sådana ceremonier», inföll Sten, lifligt. »Vi resa till vårt hem i morgon bittida!»

»I morgon bittida!» faster Malla höll sig med båda händerna om tinningarna för att reda villervalan i sin hjärna. »Ja, jag säger då det — ni göra mig alldeles yr i hufvudet. Alfhilds koffertar äro ju inte ens packade ännu.»

»Det gör ingenting», sade Sten med ett otroligt lättsinne. »Kasta bara ned alt huller om buller så länge. Vi skola nog ordna det sedan, när vi komma

till vårt hem. Tag nu af dig bruddrägten», sade han till Alfhild, »så gå vi ut tillsammans!»

»Min snälla Sten, du får förlåta mig, men nu har jag väl aldrig hört maken häller!» utbrast faster Malla. »Ha ni nu inte fått springa omkring i skogen tillräckligt hela denna sommar — ska ni nu också på själfva bröllopskvällen — — jag försäkrar dig, det är inte ens passande! En brud måste väl någon smula tänka på sin värdighet.»

»Är det inte passande för en hustru att gå ut och gå med sin man?»

»Man säger icke *hustru* på bröllopsdagen», rättade faster. »Man skall inte strax taga det så där hvardagsaktigt. Och en *brud* brukar verkligen inte springa ut i skog och backar genast efter vigseln.»

»Pappa!» sade Alfhild smeksamt till fadern. »Får jag inte gå ut med Sten? Bara en liten stund!»

»Jo visst, gå du, barn, gå du», sade prosten i frånvarande ton. Han hade ej hört ett ord af sin systers invändningar.

Han tog god natt af dem innan de gingo och gick in i sitt rum för att lägga sig i tid som han brukade. Det var alldeles som en vanlig afton; och Sten lyckönskade sig åt sin krigslist, som befriat honom från alla de ceremonier, han afskydde.

Snart gingo de arm i arm på en liten skogsstig nedåt stranden till.

Alfhild var lekfull och glad som ett barn — Stens stora allvar förundrade henne.

»Vet du, hvad det vill säga, att du nu är min hustru?» frågade han upprepade gånger.

Nej, hon kunde icke känna det så som om någonting vore förändradt. Hon var hans i går lika mycket som hon var det i dag.

»Medan jag hade den tunga kronan på hufvudet tyckte jag alt att det var lite högtidligt», sade hon. »Och bönerna och välsignelsen och alt det där. Men nu, när alt är sig likt och jag har min vanliga klädning på mig igen — hvad är det för skilnad på i går och i dag? Jo, att vi få gå här ensamma tillsammans så här sent — det är sant. Ack hvad det är roligt!»

Hela sommarnattens härlighet. Litet rödt och guld ännu djupt nere i vattnet som reflex af ett par skyar — litet violett öfver de längst bort belägna bergen — eljest föga färgspel — de ljusa björkarna och de mörka granarna skilde sig ej så mycket från hvarandra i denna belysning — alt så lugnt, så genomskinligt klart. Det var som i andarnas rike i den vackra indiska sagan, där alla föremål likna de vanliga, jordiska, men där hvarken träd eller människor kasta någon skugga.

»Naturen i afton liknar min hustru», sade Sten. »Så klar och ren och lidelsefri.»

»Hur kan naturen vara annat än lidelsefri?» frågade Alfhild, halft skrattande, halft gripnen af hans allvar.

»Jo — det är någonting lidelsefullt i solskenet,

tycker jag — de djupa skuggorna och djärfva dagrarna — och den brännande glöden, som så plötsligt framtvingar hela växtlifvet ur snö och svart mylla — och bäckarna, som brusa och isstyckena som vräkas bort — alt är så våldsamt och hänsynslöst och på samma gång så jublande — när skall du lära dig, att just sådant är kärlekens väsende», tillade han och drog henne i sin famn. Han höll henne hårdt sluten intill sig och kysste henne upprepade gånger med växande häftighet, tils han såg henne blekna och med en våldsam rörelse lösgöra sig ur hans armar. Hon slog händerna för ansigtet och brast i gråt.

Han skulle nästan haft lust att gråta med — han kände sig bittert sviken på henne. Hon var ännu ett barn — hon älskade honom ej — hon förstod icke hvad kärlek var — och dock hade hon lofvat att blifva hans hustru.

»Det är inte rätt af dig», framsnyftade hon. »Du vet, att jag aldrig tyckt om dig, när du varit så där — jag brukade alltid bli glad, när faster Malla kom in och afbröt oss.»

»Men, min älskling, kom i håg, att du nu är min hustru!»

»Än se'n!» utbrast hon. »Hur kan det göra någon förändring als — det förstår jag inte.»

»Förstår du inte det? I dag på förmiddagen skulle det ju inte ansetts rätt om du hade rest med mig ensam till vårt hem — du skulle inte själf gått

in på att göra det. Men i morgon följer du mig villigt.»

»Det är en annan sak. Det att resa till ditt hem, det är ju bara en yttre handling. Men i sådant, som bara angår dig och mig kan inte vigseln göra någon förändring. Och hvad som inte är rätt, det blir inte rätt, därför att vi äro vigda, det skall du aldrig få mig att tro. Vore det så, så vore ju inte vigseln en helig handling, som den är — den vore då en syndig, dålig handling om den tvingade oss att tåla hvad vi visste inte vore rätt.»

»Inte rätt», upprepade Sten, förtviflad öfver denna logik. »Men min älskling, du förstår ju inte als — skulle det inte vara rätt att kyssa och omfamna sin lilla hustru och visa henne, hur innerligt, utsägligt man älskar henne.»

»Det kan man nog visa ändå, men inte på det sättet. Du gör mig rädd — du gör mig sjuk — du kommer mig att blygas — det är som om du gjorde mig något illa — och jag håller inte als, — inte en smula af dig, när du är så där — —.»

»Gråt inte», sade han med plötslig bitterhet. »Du har rätt — jag har själf känt det ibland — den kärlek jag kan bjuda dig är icke sådan, som ett oskyldigt barn som du kan ha rätt att fordra. Jag återkommer till min gamla fantasi — du borde ha gift dig med den unge, blåögde komministern! Seraferna skulle ha fröjdats åt en sådan förening — nu fruktar jag mycket, att englarna gråta öfver oss.»

De hade börjat gå hemåt, hållande sig på något afstånd från hvarandra: nu smög hon sin arm i hans, och såg oroligt upp i hans ansigte.

»Är du ond på mig?» frågade hon, mildt.

Han klappade litet nervöst den hand, som lagt sig på hans arm, men sköt den sedan tillbaka, ämnade säga något, men ändrade sig och började gå mycket fort.

Men denna skenbara köld kunde hon icke bära; hon tog åter hans arm, lade sin kind intill hans mustasch och hviskade: »tror du kanske, att jag inte håller af dig riktigt?»

Hon erbjöd honom sina läppar och han kysste dem — lätt — utan lidelse som hon ville ha det. De fortsatte därefter tysta sin väg i den tilltagande skymningen, han försjunken i tankar.

Alfhild var kvällssömnig som ett barn, och snart hängde hon tungt vid hans arm och gick långsamt samt snafvade ofta mot stenar och trädgrenar. Ögonlocken nästan slöto sig, och hon var mycket blek, som hon alltid brukade bli, då hon var sömnig.

Ett sådant barn hon var! Somna på detta sätt på bröllopskvällen lugnt och sorgglöst som om ingenting ovanligt als hade händt!

Hvad man i alla fall var lycklig den tiden, då ingen sinnesrörelse, ingen orö eller glädje eller sorg kunde hålla den naturliga, sunda barnasömnerna borta! Hvad han älskade henne sådan hon där hängde halfsofvande vid hans arm! En känsla af beskyddande

ömhet aflöste på ett välgörande sätt hans förra lidelsefullhet.

Men hur skulle han få hem henne, då hon nu tycktes så trött, som vore hon färdig att falla för hvarje steg? Bära henne på sina armar! Ja, i romanerna brukar ju detta gå för sig mycket lätt, men i verkligheten! Han smålog för sig själf, då han tänkte på, hur han brukade bli trött i armen, om han nödgades bära den minsta nattsäck.

Men en tillfällighet dref plötsligt hennes sömninghet på flykten. De gingo på en väg mellan åkerfält och han såg ett par kor skymta fram i rågen. Han fäste hennes uppmärksamhet härpå och med ens vaknade den praktiska landtflickan hos henne och under utropet: »Pappas bästa rågåker — det är nog den otäcka Stjärnan, som stält till spektakel igen — — —» grep hon hastigt en stör från vägen — var i ett språng öfver diket och gled försigtigt fram mellan rågstånden, tills hon nådde de båda förbrytarna.

Sten kom sig icke för att hjälpa henne — han stod kvar på vägen och såg på, öfvertygad om att han, närsynt som han var, skulle göra mer skada än gagn, om han begåfve sig upp i åkern.

Snart hade Alfhild drifvit de upproriska korna genom ett nedfallet led och in i skogen igen — nu stod hon där arbetande på att sätta ledet i stånd, men stolparna voro tunga och litet skefva, och hon lyckades ej att passa in dem i sina hål.

»Nå, men Sten då!» ropade hon gladt tvärs öfver rågfältet, »där står du bara och ser på och kommer inte och hjälper mig.»

Sten hade försjunkit i betraktande af hur vackert den ljusklädda gestalten med den stora halmhatten aftecknade sig mot skogen och den lätt beslöjade natthimmeln.

Han gjorde nu ett mindre lyckadt språng öfver diket, stupade på näsan och slog sönder sin pince-nez, men hade till all lycka en i reserv i fickan — stannade för att sätta den på och klättrade sedan försigtigt utmed dikeskanten tils han nådde gärdesgården, — så utmed gärdesgården i djupt gräs — fy, man blef ju alldeles våt om fötterna! — fram till ledet, där Alfhild tog kommandot och befalde honom att taga i ena ändan af stängen och passa på, så att de på samma gång fingo in den i sina håll på ömse sidor. Sten bar sig ej synnerligt praktiskt åt vid detta tillfälle, och Alfhild skrattade åt honom så hjärtligt och öfverljuddt att hela den sofvande naturen tycktes vakna vid detta plötsliga afbrott i nattens tystnad.

Slutligen var dock ledet i stånd och Alfhild fick nu det infallet att de i stället för att gå tillbaka den långa kroken till landsvägen skulle taga genvägen genom skogen.

»I mörkret!» invände Sten, medveten om sin oförmåga att taga sig fram sedan det börjat skymma.

»Ah — tala om mörker en så vacker sommar-natt. Kom bara — jag hittar vägen.»

Nu var hon hvarken sömnig eller trött längre. Snafvande, klättrande, än hoppande än krypande arbetade de sig fram genom skogens mörka snår och på den steniga, ojämna stigen. Ansträngningen att taga sig fram hade alldeles ryckt honom ur hans erotiska stämning såväl som från hans beskyddare-tankar. Hon redde sig minsann själf så präktigt och han iakttog noga att följa hennes fotspår så tätt som möjligt för att ej förlora vägen.

Men då de lyckligt och väl kommit ut ur skogen och åter gingo vid hvarandras sida, lade Alfhild plötsligt sin ena arm kring hans hals.

»Ack, hvad det är roligt att gå så här med dig», sade hon. »Hur många gånger har jag inte önskat att jag skulle få gå ut med dig ensam en sådan här vacker afton. Men det fick jag naturligtvis inte för faster. Hvad det är lustigt att vi nu få gå tillsammans hur länge vi vill — och ingen sitter uppe och väntar på oss!»

Då de gingo öfver gården därhemma, sågo de att det dock lyste i fasterns fönster.

»Åh — jag kunde nog tänka det ändå, att faster inte skulle gå och lägga sig när jag var ute. Hvad är klockan?»

»Tolf.»

»Tolf! Nej men Sten! Hvad skall faster säga!»

»Om att du går ut med din man!»

»Ja, men det är lustigt — medge det! Jag kan als inte få i mitt hufvud att någonting är förändrad sedan i går. Och i går afton fick jag mycket bannor af faster, för att vi togo godnatt på samma gång och gingo tillsammans upp för vindstrappan.»

Porten var läst och faster kom själf och öppnade.

»Söta faster — förlåt!» sade Alfhild och kastade sig smeksamt i hennes famn, tydligen rädd för bannor.

»Men hvarför skulle faster göra sig besvär och sitta uppe?» sade Sten i en ton som ej uttryckte någon synnerlig tacksamhet för denna uppmärksamhet.

»Tror ni, att jag vågade sofva för öppna dörrar», svarade faster. »Och dessutom ville jag hjälpa Alfhild att kläda af sig.»

»Hvarför det?» frågade Alfhild, djupt förvånad. Hon hade minsann icke fått någon hjälp att kläda af sig, så långt hon kunde minnas tillbaka. Hvad skulle det då nu tjäna till?

»Brudtärnorna skulle eljest ha hjälpt dig. Men då ni nu stält till det så, att du inga brudtärnor har — så — — —»

»Men jag har ju inte häller brudklädningen på mig nu», invände Alfhild. »Och den här gamla vanliga klädningen behöfver jag väl ingen hjälp med. Godnatt, söta faster! Väck mig för all del tidigt i morgon, så att vi hinna till tåget.»

Hon kysste fastern flyktigt och sprang mycket fort uppför trappan i mörkret. Sten följde efter och hörde hur hon framstötte besynnerliga, kvädda ljud,

hvars betydelse han först förstod, då de hunnit upp på vinden och hon lät det återhållna skrattet bryta löst.

»Det där hittade faster bara på för att vi inte skulle få gå ensamma upp i kväll häller», hviskade hon. »Och så ville hon naturligtvis få tillfälle att gräla litet på mig för sista gången. Tänk Sten, hvad det skall bli tomt för stackars faster nu!»

Men då hon öppnat dörren till sitt rum gaf hon till ett gladt utrop.

»Nej, men se! Kom hit, skall du få se. Faster är alt snäll ändå!» Två ljus voro tända i rummet, som var prydt med blommor, ett hvitklädt toalett-bord med förgyld spegel och en stor säng med brokigt sidentäcke voro inflyttade från det bästa gästrummet, där biskopen hade bott vid sista visitationen. Och bägge koffertarna stodo färdigpackade.

»Så där firad och uppassad blir man, när man är fru», tillade hon skrattande. »Men nu skall jag lysa dig öfver vinden till ditt rum. Jag undrar om faster hittat på några fina möbler att flytta in till dig också. Men Sten — jasanya, du bara går din väg utan att taga godnatt af mig!»

Sten hade verkligen skyndat sig ut ur hennes rum utan att säga något; hon kom nu med ljuset i handen efter honom ut på vinden. »Jasanya — vill du hellre taga godnatt härute, som vanligt. Men i afton hade du gärna kunnat komma in i mitt rum, om du velat!»

Han omfamnade henne hastigt och gick öfver den mörka vinden till sitt rum, som låg i gafveln midt emot hennes.

Kommen till sin dörr vände han sig om och nickade åt henne. Hon stod där i den halföppna dörren till sin festligt prydda lilla jungfrubur. Så barnsligt oskyldig — så söt och intagande hon såg ut med den nedfallna flätan och de sömntyngda ögonen, hvilka skyggade litet för ljuset, som hon höll i handen.

Och hon var hans — hans! Nej, inte riktigt hans ännu. Det var ej vigselformulärets bokstaf utan kärlekens anda, som skulle göra deras äktenskap till en lefvande sanning.

I KRIG MED SAMHÄLLET.

Arla hade snart varit gift i 10 år. Byråchefen Örn hade på denna tid avancerat till hof-rättsråd och härmed nått den ställning, han hälst önskade sig. Han hade en liten förmögenhet, ett trefligt, komfortabelt hem och två snälla och synnerligen väluppfostrade barn. Hans hustru var icke blott allmänt ansedd för ett älskvärdt och behagligt fruntimmer, hon var också en god maka, mor och husmor, mycket religiös och med fasta grundsatser, hvilka delades af hennes man. Kort sagdt, hofrättsrådet Öorns var ett lyckligt och aktadt par.

De bodde nu på sommarnöje på Lidingön, omkring en timmes ångbåtsväg från Stockholm. Här hade de en helt anspråkslös liten stuga, målad i ljusrött och innehållande blott tre små rum utom ett vindsrum. En stor glasveranda fick tjänstgöra både som matsal och sällskapsrum.

Stället egdes af Arlas far, f. d. statsrådet Pfeifer. Han hade köpt det till ett mycket billigt pris på konkursauktion samma år han blifvit statsråd, men det hade sedan kostat honom betydliga summor i underhåll och försköningar, och hushållet blef också dyrbart därute, när man måste taga all mat från Stockholm

och dessutom ständigt hade främmande. Men statsrådet hade intet öra för sin hustrus klagomål häröfver. Att ha ett eget sommarnöje, där man alt emellanåt kunde ha små glada middagar, hade länge varit hans dröm.

Stället kallades, i enlighet med traktens smak, Mariehill efter statsrådinnan. Hufvudbyggnaden, som beboddes af statsrådets familj, var i den vanliga, osolida korthusstilen, med väggar som det blåste tvärs igenom, tätt med fönster, många utsprång och små verandor, litet prålig och utan symmetri i proportionerna. Dess belägenhet var af tvifvelaktig sundhet, då huset låg alldeles nere vid sjön och ångbåtsbryggan, med ett högt, skogklädt berg bakom sig. Men vackert och pittoreskt låg det och omgifningarna voro mycket romantiska med dalar och höjder, vikar och sund, mörk furuskog och kala granitberg.

Det lilla hus, som hofrättsrådet förhyrde af sin svärfar, låg litet högre upp i backsluttningen och hade fått det mer poetiska namnet Furubacken. Här var det som dåvarande byråchefen hade slagit sig ned den sommaren för 10 år sedan, då statsrådets första gången hade bott vid Mariehill. Han hade kommit dit för att i landluft och ensamhet söka bot för ett litet hjärtesår, förorsakadt af en uppslagen förlofning. Sjukdomen var ej synnerligen allvarlig — *han* hade förälskat sig i ett småleende, som var lika blidt emot alla, och *hon* hade velat göra ett godt parti — men så hade hon funnit honom tråkig och

slagit upp -- det var hela den romanen. Byråchefen var just icke anlagd för romaner, men däremot var han skapad för äktenskapets och det husliga lifvets lycka.

Äfven Arla hade denna sommar gått omkring nere vid sjöstranden eller uppe i skogen med ett hjärtesår. Men det var ett stort, smärtande sår, ty hon ansåg sig för alltid — hon var ej ännu 18 år — besviken på all lifvets lycka. Kärleken, som hon trott vara det högsta och skönaste i lifvet, hade visat sig för henne som en snara och ett själfbedrägeri — en frestelse af vår syndiga natur, som vi måste bekämpa, kostade det än hela vår lefnads lycka. Hennes dröm hade varit kortare än byråchefens, ty den hade varat en enda afton — efter några få timmar hade hon våldsamt uppväckts ur sitt rus och fått veta, att hon älskade en ovärdig — och nu trodde hon sig aldrig kunna älska mer — hennes hjärta var dödt och begrafvet.

Byråchefen hade hittills haft en oklar föreställning om, att Arla ännu gick i skolan. Han hade sett henne växa upp och hade aldrig tänkt på henne som en giftasvuxen flicka. Men då han nu såg henne gå drömmande omkring med den lilla munnen fast slutet och ett svärmiskt uttryck i de stora, mörka ögonen — ett genomgående släktdrag i familjen — då var det som om han för första gången fått syn på henne, och innan sommaren var slut var han så förälskad, som om ingen Minnie Hornfeldt funnits till.

Det var ej, emedan denna kärlek var besvarad, som Arla gaf honom sin hand — det var emedan hon aldrig kunde älska mer, men kände sig danad för det husliga livvets stilla pligtuppfyllelse. Och att aktning och vänskap är en långt säkrare och fastare grund att bygga ett äktenskap på än ett flyktigt tycke, hvilket ofta blott beror på en eller annan yttre anslående egenskap — det hade hennes mor sagt henne; och visste hon det icke själf? Hvarför skulle hon eljest blifvit förälskad i den förste kavaljer, som sysselsatt sig med henne på hennes första bal?

Det var således med ett slags resignation af lyckan som Arla började sitt äktenskap. Men blef icke denna förening blott ett nytt bevis på moderns sats, att lyckan inom äktenskapet ej beror af hvad man i allmänhet kallar kärlek?

Hofrättsrådets fru satt på sin veranda och sydde på ett barnförkläde. Alt sedan den där sommaren för 10 år sedan hade hon alldeles lagt bort att ströfva omkring i skogen och plocka blommor eller sitta timal på en sten vid stranden och lyssna på vågorna. Nu för tiden inskränkte sig hennes vandringar till en liten promenad arm i arm med hennes man framåt landsvägen om aftnarna, sedan det blifvit svalt. Eljest satt hon större delen af dagen i sitt vanliga hörn af den stora verandan, där hon hade sitt sybord stående.

Arlas yngre syster Gurli satt nu hos henne på verandan. Barnen lekte nedanför.

»Åh, du skulle sett honom», sade Gurli. »Han bockade sig så här — tre små korta bockningar efter hvarandra. Och så for han oupphörligt med handen genom håret, som är styft som borst och står rakt upp i vädret.»

»Nå — du vet ju att professor Krok skref till pappa, att han var af tarflig härkomst och behöfde komma i en finare familj för att få lite verldsvana.»

»Men medge, att det är tråkigt! När man skall ha en informator i huset, hvarför kan han inte lika gärna vara lite trefflig?»

»Det kan du väl inte veta något om ännu. Har du talat vid honom?»

»Nej, visst inte. Mamma sade 'välkommen' och jag sade 'goddag', och så visade mamma honom hans rum och sa' att pappa skulle komma med nästa båt. Det var althop.»

Arla var något förströdd och tittade litet emellan utåt sjön efter ångbåten.

»Kommer Otto redan med 3-båten?» frågade Gurli, som följde hennes blick.

»Ja, det vet du ju att han alltid gör.»

»Ja, men i dag, när ni äta middag hos oss — och inte förrän $\frac{1}{2}$ 5.»

»Jag vet inte bestämdt om vi kunna komma till middagen. Du vet, att Otto aldrig mår bra af att inte få äta på sin vanliga tid.»

»Vet du, om jag vore i ditt ställe, skulle jag

vänja Otto af med det där pjåsket. Det är så otrefligt, när en man är så pjunkig!»

Arla rodnade litet.

»Det är inte snält sagdt af dig, Gurli. Du vet, hur ömtålig hans mage är.»

Gurli smålog litet retsamt.

»Stackars Arla — du måste naturligtvis försvara allting hos honom — till och med hans dåliga mage», sade hon. »Jag har alt gjort bra klokt som inte gift mig, jag — jag skulle aldrig kunnat bli så där pligt-trogen.»

»Det vet du inte ännu. Men apropos, Gurli — baron Gripp, som kommer hit i dag — är det inte betecknande, att han kommer?»

»Jo — nog tror jag det är betecknande för honom — men inte för mig. Jag vill inte ha honom — det har jag sagt dig förut.»

»Jag tycker det är orätt af dig. Det är en utmärkt aktningsvärd och bra man.»

»Men man kan väl inte gifta sig med alla aktningsvärda män håller!» utbrast Gurli. »Dessutom är han en medelmåtta. Jag har ju sagt dig, att jag inte bryr mig om att gifta mig, om jag inte får ett geni. Men ännu har inte något geni friat till mig — det är det harmliga.»

»Det är en riktig barnslighet af dig det där, kära Gurli. Genierna äro just inte alltid så goda äkta män.»

»Hvad bryr jag mig om det! Han får gärna

vara häftig och bitter och misstänksam och svartsjuk och alt möjligt — men ett geni skall han vara och hans namn skall bäras på ryktets vingar — nu kommer ångbåten, *je me sauve*», ropade hon i detsamma, afbrytande sin halft skämtsamma och dock allvarsam menade deklamation samt gaf sig af med hatten i hand uppåt berget, i det hon kastade slängkyssar åt barnen.

Arla ropade dessa till sig, rättade på deras kläder och gick med ett barn vid hvardera handen nedåt ångbåtsbryggan.

»Det säger jag dig, Arla», ropade Gurli och stannade på en afsats, i det hon viftade med hatten, »inga dumheter! Ni komma till middagen bara — hör du det!»

Hofrättsrådet hoppade i land och kysste först sin hustru på pannan och sedan båda barnen på munnen. Efter denna något ceremoniösa hälsning, som hvar dag upprepades på samma sätt, kastade han en granskande blick på dem och anmärkte, att Elisabeth borde tvättas om munnen, innan hon gick ned till ångbåten, det syntes att hon hade ätit blåbär, samt att Emils ena skoband hade gått upp. Då han där-efter kom att kasta en blick uppåt berget, ökades hans missnöje.

»Du borde säga till Gurli, att hon inte står så där och söker draga uppmärksamheten till sig, när ångbåten kommer», sade han. »Jag hörde anmärkningar däröfver på båten. Gurli har verkligen ett

alt för utmanande sätt — hon tror, att därför att hon är vacker och firad, går allting an för henne.»

»Hon har väl sin goda vän Ellen ombord», sade Arla ursäktande, i det hon såg upp och fann Gurli stående i en skarp sluttning, hållande sig fast vid en trädstam och viftande med den stora halmhatten, som hon höll i yttersta snibben på banden. Nu släppte hon den, vinden tog den och den kom långsamt seglande nedåt dalen — Gurli efter, gallskrikande.

Hofrättsrådet kastade en orolig blick utåt sjön; nej, ångbåten hade ej försvunnit bakom udden än.

Gurli kom nästan rakt i famnen på honom i sin ifver att fånga hatten. »Hvarför stå ni där och bara låta den flyga?» ropade hon, gifvande sin svåger en liten puff och störtande förbi. »Hvarför springer ni inte efter den?»

Hofrättsrådet gjorde en min af häpnad. Det fattades bara det! Han skulle springa efter en hatt — i åsyn af hela ångbåtspersonalen!

»Jag undrar», sade Gurli, som kom tillbaka efter att lyckligen ha fångat hatten, »i fall ett af barnen fölle i sjön, om du inte hellre skulle låta det drunkna än utsätta dig för att springa i åsyn af ångbåten.»

»Jag kan just inte se, att barnen och din hatt kunna på något sätt jämföras», sade hofrättsrådet stött. »Dessutom äro barnen alt för väl uppfostrade och eftersedda för att göra sig skyldiga till —»

»Något så opassande som att falla i sjön. Ja,

det är sant», inföll Gurli och satte på sig den återfunna hatten samt begaf sig hemåt.

»Det är verkligen egendomligt», sade hofrättsrådet och slog sig ned hos sin hustru på verandan, »att din mor, som är ett så utmärkt fruntimmer, ändå i det hela så föga lyckats att uppfostra sina barn. Ja — det vill säga, du och Maria äro ju undantag — men det beror på era goda naturer — men de andra —»

»Det är därför, att vi varit så många», sade Arla. »Mamma har ju under många år altjämt haft en liten baby att sköta och då har hon inte haft så mycken tid med oss andra. Och så har ju pappa gjort alt för att skämma bort oss.»

»Det är sant. Men vi, som bara ha två, och som båda hjälpas åt att uppfostra dem — vi skola väl lyckas att få våra barn lydiga och snälla, hoppas jag. Apropos det, så har jag märkt att lille Emil tagit sig en vana att vända sig bort, när han bockar sig. Det måste vi vänja honom af med i tid.»

»Ja, det har jag sagt Emil», sade modern med en sträng blick på den lille 7-åringen, som red på en käpphäst nedanför.

Hofrättsrådet reste sig. »Middagen är väl färdig, min vän?» sade han.

»Har du inte träffat pappa i staden? Vi äro dit-bjudna på middag.»

»Såå! Nej, han hade varit och sökt mig när jag var ute. — Nej tack, det blir väl sent som vanligt och fullt med indigest föda. Låt oss få äta hemma

i lugn och ro, så kunna vi ju gå dit sedan. Kommer det någon främmande?»

»Ja, baron Grijp — du vet — den där rike godsägaren från Skåne, som var så artig mot Gurli vid vestkusten förra sommaren.»

»Åh — han! Du skall få se, att han kommit upp till Stockholm för att fria. Det vore ett utmärkt parti för Gurli. Det går icke an att vi utebli från middagen således», tillade han suckande. »Emellertid kommer jag att må illa hela dagen.»

Han satte sig åter ned på verandan och knäppte omsorgsfullt igen ytterrocken om magen.

»Det börjar bli bra hett i staden nu», anmärkte han. »Det skall bli skönt, när min tjänstledighet börjar och jag får vara hemma i ro hela dagarna. Stadsluften angriper mig på flera sätt — jag får alla möjliga besynnerliga nervsmärtor och stickningar än här, än där.»

»Blir du sedan härute på landet hela sommaren?» frågade Arla med någonting af en flyktig skugga öfver ansigtet — i alla händelser icke med något uttryck af glädje.

»Ja, se'n har du mig riktigt i lugn och ro åtminstone i ett par månader», sade han och klappade hennes hand med ett gladt och hjärtligt uttryck. Hon höll ögonen på arbetet.

»Jag tycker ändå det är synd att du inte far med pappa till Carlsbad», sade hon, »när doktorn ordinerat det —»

»Du vet att jag inte har råd.»

»Men när pappa har råd till det.»

»Han har råd till mycket, som jag inte kan göra. När man lefver öfver sina tillgångar har man alltid råd till hvad som hälst. Men jag skulle anse mig ha gjort något verkligt orätt, om jag något år lefvat upp alla mina inkomster och inte lagt något afsides för dig och barnen.»

»Det är snält af dig att göra så mycket för oss», sade Arla och lade sin hand på hans knä. »Men när det gäller din hälsa — —»

»Ja, nästa år, om Gud vill, skall jag försöka fara. Men i år, då jag satt in 3,000 kronor för Emil, blir det ingenting öfver —»

»Vet du, att den nye informatorn kommit i dag», sade Arla efter en stund.

»Såå! Ja, det var sant! Jag har ju bref från professor Krok. Jag har inte läst det än. Vill du höra det?»

»Bäste bror!

Då kandidat Berndtson i dag afreser till sin nya befattning hos din svärfar, vill jag säga dig några ord om honom. Han har ett briljant hufvud och goda studier, särskildt i de sociala vetenskaperna, men har en mängd omogna, radikala idéer, som beredt honom många obehag och väckt ett visst misstroende mot honom här i Upsala, hvilket han dock ingalunda förtjänar, ty hans karaktär är redbar och sann och han

har alltid varit en yngling med rena seder. Jag hoppas att han snart skall blifva botad för sin tämligen gröna radikalism, då han kommer in i sådana familjer som din och din svärfaders. Det är, som du vet, ett vanligt fenomen, att unge män, som aldrig varit i beröring med de högre klasserna, ha allehanda fördomar mot dessa, hvilka dock snart försvinna inför den personliga erfarenheten. Berndtsons far är en rå och obildad krögare, hvilken lär vara ganska förmögen, men som sonen står på spänd fot till honom ger han honom ett ytterst knappt underhåll. Den unge mannens lifligaste önskan är att få resa utrikes för sina studier, och han hade räknat på ett stipendium, som dock nu, beklagligt nog, bortgifvits till en i afseende på kunskaper och begåfning vida mindre förtjänt, men personligen bättre anskrifven ung man. Jag och ett par andra, som intressera oss för Berndtson, hoppas dock att på enskild väg kunna bereda honom tillfälle att resa ut till hösten. — Herr statsrådet yttrade något skämtsamt om, att han ej ville ha en informator, som kunde bli farlig för hans unga, ogifta döttrar; i det fallet tror jag verkligen Berndtson passar förträffligt, ty någon fruntimmerskarl tycks han då icke vara.»

Hofrättsrådet vek långsamt ihop brevet.

»Det där är altsammans godt och väl», sade han. »Men det förundrar mig i alla fall att Krok velat skicka oss en radikal svärmare på halsen. Han kan ju sätta i pojkarne dumheter. Men min käre Krok

är nu en gång sådan, att den som bara är skicklig i hans ämne, den tror han alltid om allt möjligt godt.»

Klockan 5 minuter före $\frac{1}{2}$ 5 gingo Arla och hennes man arm i arm ned' till hufvudbyggnaden, där de funno statsrådet och den främmande i ett något tynande samspråk ute på verandan. De voro hungriga och värdinnan visade sig ej ännu.

I ett hörn af verandan stod den nye informatorn, hvilken ej tog någon del i samtalet, men hvars uppmärksamma, litet spefulla ögon tycktes antyda, att han iakttog alt hvad som försiggick, från Gurlis flygande af och an inne i matsalen, där hon var sysselsatt att ordna blommorna på bordet, till herrarnes politiska samtal och de båda gossarnes oroliga öfverläggning ute på bryggan med anledning däraf, att den ene af dem fått en tjärfläck på sina rena, blårandiga bomullskläder.

Kandidaten hade ett ungdomligt, friskt utseende med tjockt, mellanljust hår, som stod rätt upp ifrån pannan. Hårfästet var mycket rakt och tätt, ögonen närsynta, men lifliga, skarpa, rätliniga ögonbryn, en frisk mun och lite ljust, rödaktigt fjun öfver läppen och på hakan. Han skulle sett bra ut om han ej haft detta litet retsamma och utmanande i hela sitt uttryck och i sättet att kasta hufvudet tillbaka och försmädligt draga på munnen samt vrida de små silkesfina mustasjerna. Det var som hade han velat säga: »Ni inbilla er kanske att jag hyser något slags vördnad för er, därför att ni hafva rang och

ordnar och damer i eleganta toaletter. Ni vet icke, ni, hur djupt jag föraktar alt sådant.»

Ändtligen visade sig statsrådinnan med en orolig och ödmjuk blick på sin man, som såg irriterad ut och oupphörligt drog upp klockan. Hon följdes af sin yngsta blyga dotter Maria, en vacker flicka med rena, lugna, korrekta drag, slätstruket, glänsande hår och blygsamt sänkta ögon.

Strax därefter ringde husjungfrun i en klocka på verandan, gossarne kommo oförmärkt inhoppende i salen genom fönstret, medan statsrådinnan tog sin gästs arm och förde honom till bords.

Den litet tryckta stämningen började så småningom tina upp sedan man fått sin aptitsup och ett par smörgåsar med äkta rysk caviar. Efter sherryn på soppan hade statsrådet återvunnit sin vanliga glädtighet och skålade till och med med sin fru, som ännu såg beklämd ut och med en viss oro följde serveringen. Man talade om en ung universitets-lärare, som nyligen fått en viktig chefsplats i ett embetsverk och som oaktadt sin stora begåfning ansågs tämligen olämplig på denna post och sades hafva lidit den förödmjukelsen att stundom blifva korrigerad af underordnade, mer erfarne tjänstemän.

»Där ser man hvart det leder», sade hofrättsrådet, »då man sätter oerfarna pojkar på viktiga platser.»

Då upphof till allmän förvåning kandidaten sin röst.

»Det kommer troligtvis att leda till genomgripande reformer», sade han. »Ty B. är en initiativets man. Han kommer nog att låta friska fläktar blåsa genom sitt embetsverk — det är inte underligt, om de äldre tjänstemännen där få snufva af draget.»

Statsrådet lade ned knif och gaffel och såg på sin informator. Därefter började han att skratta — ett godmodigt, öfverlägset skratt, som när pojkarne pratade dumheter.

»Erfarenhet anses annars för en minst lika viktig sak inom embetsverlden, som nya, omogna idéer», anmärkte hofrättsrådet. Han vände sig ej till informatorn, som han fann alt för oförskämnd att förtjäna ett svar, utan sade sin replik ut i luften. Men kandidaten lät sig icke afskräckas från att fortsätta.

»Om man ständigt skall vidhålla den gamla principen», sade han, »att altjämt sätta de unge tjänstemännen under de äldre, få ju aldrig några nya idéer insteg i förvaltningen och hela statsmaskineriet kommer att fortfarande liksom hittills vara efter sin tid.»

»Jaså — är det så man resonnerar nu för tiden i Upsala», sade statsrådet, som fortfarande visade sig på ett förolämpande sätt road af informatorn.

»Jag tar mig i alla fall den friheten att resonnera så — med herr statsrådets tillåtelse», svarade Berndtson något hetsigt.

»Var så god — var för all del ogenerad», inföll statsrådet spefullt. »Men tillåt mig fråga, när desse unge män, som börjat sin bana som chefer, sedan bli

gamla — skola de då lemna sina chefsposter och passera graderna utföre till de mer underordnade platserna — det synes mig såsom konsekvensen af kandidatens resonnemang.»

»Ja, hvarför inte», inföll han. »Såvida de inte ega förmåga att följa med sin tid och upptaga nya idéer.»

Ingen svarade på detta, men hofrättsrådet yttrade något till baron Grijp om ungdomens öfversitteri nu för tiden och den bristande aktning för åldern och erfarenheten, som var ett utmärkande drag för det yngre släktet, särskildt vid universiteten. »Det tyckes mig dock som om vördnaden för ålderdomen vore en af de känslor, som borde vara djupt inrotade i människans natur», sade han. »Och jag tror också att de flesta folk, på hvilket stadium af civilisation som helst, hylla denna känsla.»

Det blef en stunds paus i samtalet; men kort därefter hördes kandidaten halfhögt berätta för Gurli, som var hans bordsgranne, att det fans ett vildt folkslag, som hade så stor aktning för ålderdomen, att man, då man ville taga lifvet af sina gamla föräldrar —

»Taga lifvet af sina gamla föräldrar!» inföll Gurli.

»Ja, det göra ju många vilda folk», svarade kandidaten torrt. »Men hos Batakerna på Sumatra har man för stor vördnad för ålderdomen för att bära hand på dem, hvarför man i stället sätter upp dem i ett högt träd, och så står man nedanför och ruskar på trädet, sjungande:

'Frukten är mogen,
Falle den neder!'

Gürli brast ut i ett ljudligt skratt, som i hög grad irriterade baron Grijp, hvilken satt på andra sidan om henne. När han talade till henne hörde hon knappast på.

»Skål, Berndtson», sade statsrådet med oförändradt godt lynne. »Ni behöfver då lyckligtvis inte frukta ett sådant öde på länge, ty ni är ju en riktig grön surkart ännu. Ja, blif inte stött, min unge vän — som ni ser håller jag till godo med era rusknigar på trädet — jag skall i alla fall söka hålla mig kvar där så länge jag kan.»

Samtalet vid bordet hade nu blifvit ganska lifligt, men kandidaten återtog sin stumt iakttagande hållning. Han hade ingen förmåga att sköta ett vanligt, lätt bordssamtal om likgiltiga ämnen — hans styrka låg i att framkasta utmanande paradoxer och bringa förvirring in i ett resonnemang — men erbjöd sig intet tillfälle härtill, teg han envist. Gürli hade funnit honom pikant och sökte få honom att tala, men det lyckades ej vidare; han teg och åt — såg litet förlägen ned på sin tallrik och svarade fåordigt och intetsägande på hennes yttranden. Till sin fasa märkte hon, att han åt med knif, smulade sönder sitt bröd på duken och tömde sitt vinglas utan att någon drack honom till och utan att buga sig för henne. Besynnerligt! Nyss hade han förefallit henne så kvick och öfverlägsen — och nu var han ju riktigt tafatt

och obehfvad! Hon vände sig åter till sin andra granne, som med förtjusning mottog hennes närmande.

Emellertid hade man nu hunnit till steken och statsrådet höll ett litet föredrag öfver bourgognen. Han hade tagit in den på fat och det var en mycket god vara — »skada blott», tillade han med en ogillande blick på sin hustru, »att den är omkring 1 grad för kall — men fruntimmer förstå aldrig sådant, hur utmärkta husmödrar de eljest må vara. Eller hvad tycker Berndtson?» inföll han skälmaktigt, »kanske vi ska' pruta $\frac{1}{2}$ grad — hvad?»

Kandidaten rodnade ytterligare, först och främst emedan det harmade honom att så där nedlåtande blifva kallad vid namn, och för det andra öfver det gäckeri, som låg i hela frågan.

»Herr statsrådet behagade ursäktas — mina studier ha hittills inte omfattat den kulinariska vetenskapen», svarade han.

»Men ert snille», inföll statsrådet, »kan det inte *a priori* besvara alla sådana frågor? Får ni kanske ändå till slut lof att medge, att erfarenheten i alla fall kan vara god till något?»

Det tindrade till i Berndtsons små satiriska ögon.

»Ja, till förvärfvande af verldsmannaegenskaper», sade han med en liten böckning.

Man drack kaffe på verandan, hvarefter man tog en promenad för att visa den resande gästen något af omgifningarna. Arla kom händelsevis att gå på den smala gångstigen bredvid Berndtson.

»Det ser ut att bli en bra vacker skörd i år», sade hon för att säga något.

»Ja — det tycker ni förmodligen är ganska obehagligt», inföll han genast i sin stridslystna ton.

»Obehagligt! Hur då?»

»Jo — när det blir ett godt år, så att folket får en liten lättnad i sitt dagliga släp och får äta sig mätta — då beklaga sig vanligtvis embetsmännen öfver de dyra tiderna.»

Arla rodnade litet.

»Det är sant, att vi ofta äro själfviska», sade hon, »och tänka alt för mycket på vår egen fördel, i stället för att vi borde tacka Gud för det goda han ger åt andra.»

»Apropos det — var god och säg mig uppriktigt något som jag många gånger undrat öfver — det är väl bara ett talesätt, när man säger, att man tackar Gud för sådant — eller gör ni det verkligen?»

»Vi borde åtminstone göra det», sade hon i en ton, som ville hon varna honom för att trampa på helig mark.

»Borde vi? Tackar ni er man för att han inte slår er eller låter er svälta eller nekar er tak öfver hufvudet?»

»Men — så ni talar!»

»Ja, det vore väl minst lika rimligt att ni hvarje dag fölle ned på knä och tackade honom för dessa välgärningar, som att ni tackar Gud för att han gör sina skyldigheter emot människorna.»

»Gud har inte några *skyldigheter* mot oss, hans skapade ting.»

»Nå, om inte mot oss, så mot sig själf. Han måste ju, i följd af sin egen naturs fullkomlighet, alltid göra det som är bäst för oss — är det inte då en märkvärdig inkonsekvens att tacka honom för detta som för en tillfällig nådesbevisning?»

Arla gick en stund tyst och släpade sin parasoll utefter gräset.

»Förlåt mig», sade hon slutligen och lyfte upp hufvudet. »Men ni har inte det sinne, som fordras för att tala i sådana ting.»

»Åh! det är ett mycket bekvämt sätt att affärda en olika tänkande. Men särdeles *öfvertygande* måste ni medge att det inte är.»

»Jag tilltror mig inte att kunna öfvertyga en så snillrik person som ni», sade hon och smålog i det samma för att mildra skärpan af detta hugg.

»Alt bättre och bättre», utbrast han. »Det är ungefär som när ens meningar och åsigter affärdas såsom oförnuftiga helt enkelt därför, att man är för *ung* att ha en mening. Själfva meningen i och för sig har intet värde — alt beror på den person som uttalar den.»

»Det finnes *ett*, som har sitt bestämda värde i och för sig», inföll hon allvarsamt. »Alt annat kan man ha olika meningar om — blott inte detta ena.»

»Jaså — och detta ena det är, att man skall tacka Gud för en god skörd. Och när det regnar

och skörden håller på att förderfvas, skall man då inte också bedja honom att afvända regnet och låta solen skina igen?»

»Det kan man göra. Man kan gå till Honom med allt som till en fader.»

»Ja, och han är också lika nyckfull och ombytlig som en jordisk fader, naturligtvis. Först på morgonen tänkte han: i dag skall jag låta regn och hagel störta ned öfver jorden, så att all skörden blir förstörd och det blir hungersnöd i landet, på det att människornas sinnen må ödmjuka sig och deras njutningslystnad och lättsinne blifva straffade — men så fram på förmiddagen når honom en mängd böner från betryckte landtmän, som hellre vilja njuta af lifvet än taga emot denna Herrans tuktan. Då ändrar han sig och säger: må människorna förblifva i sina synder. De bedja mig så mycket — jag kan inte säga nej.»

»Vi böra ju alltid tillägga till våra böner: ske din vilja», sade hon och såg upp.

»Det är märkvärdigt, hvilka sjäfulla ögon hon har!» tänkte kandidaten. »Om det bara funnes något motsvarande inombords.»

»Men hvad är det då för mening i hela bönen», fortfor han. »Låt mig taga ett exempel. När er man friade till er — —»

»När min man — men hvad hör det hit?»

»Jo, det skall jag strax visa er. Skulle ni tyckt om, om han då hade tillagt: 'var för all del oförhindrad

att svara nej. Jag älskar och vördar dig så högt, att jag gärna böjer mig under din vilja'. Ville ni inte hållre, att han bestormade er med böner — att han satte hela sin välfärd på att vinna er — ja, att han ansåg sig inte kunna lefva utan er?»

Arla rodnade starkt vid dessa ord. Hon kunde i själfva verket icke tänka sig, att hennes man skulle varit i stånd att yttra något så romantiskt, som att hans lif berodde på hennes ja — hans bön hade väl snarare varit en sådan där resignerad: »ske din vilja!» — och ändå tjänade detta exempel till att ögonblickligen klargöra för henne den idé om bönen, som kandidaten ville framhålla.

»När vi bedja om det, som verkligen gäller vår själs välfärd», sade hon, »då bör vår bön vara så där lidelsefull och innerlig, som ni säger. Men —»

»Ja, en bön utan innerlighet, utan att man verkligen sätter sin själs välfärd på att få den uppfylld måtte väl vara ett oting.»

Samtalet afbröts nu af Gurli och Maria, som plötsligt dök fram ur skogen, där de plockat bär.

»Hvad tala ni om så lifligt?» frågade Gurli, som blef misslynt öfver systemens långa samtal med kandidaten. Hon var nämligen litet svartsjuk på Arla i detta enda afseende — att herrar, som hade något att säga, vanligen hållre inläto sig i samtal med henne än med Gurli. Och ändå var Arla så tyst och fäordig. Hvad var det väl hos henne, som gjorde att man alltid ansåg henne intelligent, under det att Gurli

endast omtalades såsom vacker? Men Gurli ville ej blifva beundrad för sin skönhet — hon ville ej höra tomma artigheter och lyriska utgjutelser öfver sina mörka ögon, sin vackra växt, sitt svarta hår, som i en afklippt lugg böljade ned ända till de fina, smala, litet uppdragna ögonbrynen — hvad brydde hon sig om alt det där, när det var med Arla man talade och diskuterade intressanta ämnen, under det att ingen föll på den idén att vilja höra hennes mening om någonting. Därför hade häller ingen man ännu lyckats att vinna Gurlis hand, ty ingen hade förstätt den rätta vägen till hennes ynnest.

Hvarken Arla eller Berndtson svarade på Gurlis fråga. Kandidaten erfor en viss beklämning i hennes närvaro. Han trodde som alla andra, att man ej kunde tala med henne, utan att hon bara ville bli kurtiserad — hennes säkerhet och verldsvana, hennes något extravaganta klädsel och hennes djärfva, glänsande ögon förvirrade honom. Han förstod sig ej på att kurtisera, och han visste ej hur man skulle bemöta en sådan strålande och segerviss skönhet, som hon. Han kunde icke ana, att alt hvad hon begärde och önskade var ett enda yttrande, som det var något innehåll i och som var sagdt på allvar.

»Hvar äro de andra?» frågade Arla, som först nu upptäckte att de gått så fort, att de förlorat det öfriga sällskapet ur sigte. Hur hade hon kunnat glömma sig så! Gå före ensam med informatorn,

när man hade främmande! Och hvarför var Gurli också här i stället för att hålla gästen sällskap?

»Kom — skola vi inte gå tillbaka och möta de andra?» sade hon till Gurli.

»Det bryr jag mig inte om — herrarne tala bara politik», invände Gurli vårdslöst. Arla vände då om ensam, och Gurli märkte till sin harm, att kandidaten såg sig omkring litet orolig som hade han sökt någon förevändning för flykt.

»Hvad tycker ni om naturen här?» frågade hon, besluten att få ett samtal i gång.

»Naturen — jo — den är vacker», svarade han litet förvirrad. »Hvad menade hon med den frågan?» tänkte han inom sig. »Kan hon rimligtvis vänta sig någon komplimang till svar på den?» Då fick han plötsligt en lycklig ingivelse. »Jo, den är vacker», upprepade han, »men bara som bakgrund.»

»Som bakgrund?» återtog Gurli uppmuntrande. »Hur då?» — »Nu får man nog höra något intressant», tänkte hon.

»Jo — jag menar — när man ser en landskapstafla med figurer — med *sådana* figurer — så tänker man inte så mycket på landskapet.» Han beledsagade sina ord med en liten bugning och ett småleende, som skulle föreställa förbindligt men som i stället rådde se litet retsamt ut.

Gurli kände sig mycket kränkt öfver den ringaktning hon ansåg ligga i hans svar — men hon ville låtsas som om hon ej förstått det.

»Tycker ni i allmänhet mer om genre-taflor än om landskap?» frågade hon med en oföränderligt allvarsam min. »Såg ni på konstföreningen i förra veckan —»

»Ett samtal om konst», tänkte han förskräckt. »Rädde sig nu den som kan!»

Han angrep en nyponbuske, skar af några blommor och räckte dem åt Gurli.

»Får jag lof!» sade han. »Hvem bryr sig om konst här ute på landet? Fröken tycker väl om blommor?»

Gurli kastade dem på marken.

»Nej!» sade hon.

»Nå men Gurli!» invände Maria med sin förlägna, litet läspande stämma, i det hon böjde sig ned och tog upp blommorna.

»Behagar fröken några fler?» frågade Berndtson med knifven i högsta hugg, beredd att plundra hela nyponbusken och få taggar i alla fingrarna hellre än att längre underhålla damerna med allmänna fraser.

»Nej, för åll del!» sade Maria, »tag inga fler. Det är synd att förstöra så mycket nypon.»

Berndtson släppte grenen, som han redan fattat tag i. »Jag ber om förlåtelse», sade han. »Vi män äro ofta så tanklösa. Hädanefter, när jag ser en vacer liten ljusröd nyponblomma veckla ut sig i solen, skall jag alltid tänka på nyponsoppa. Jag är säker på att fröken lagar den utmärkt.»

Maria lyfte de långa ögonfransarne och såg på honom utan ett leende i sina stora, allvarsamma, drömmande ögon.

»Samma vackra ögon, hon också!» tänkte kandidaten nästan förtretad. »De där ögonen börja slutligen göra mig nervös. Man väntar sig så mycket af dem — och så äro de så hjärtans triviala hvardagsmänniskor allihop.»

Följande söndag väckte kandidaten mycken anstöt inom familjen genom att midt på förmiddagen ställa sig och spela krocket med gossarne. Strax sedan de börjat skickade statsrådinnan ut en jungfru och bad gossarne komma in, emedan man skulle läsa predikan. Kandidaten stod kvar och roade sig med att spela ensam och öfva sig att sigta.

Statsrådinnan blef mycket ledsen häröfver. Hur illa det såg ut för tjänstfolket — och hvilket dåligt exempel för gossarne! Men blyg och tillbakadragen som hon var, hade hon ej mod att framkomma med någon anmärkning. Hon ville att hennes man skulle göra det, men han förklarade kort, att han icke ämnade göra sig löjlig. Arla var aldrig rädd för att säga ut sin mening. Hon gick därför ned på gården direkte fram till honom och sade: »Vill ni inte vara god och låta bli det där i dag?»

»Hvarför det?» frågade han tvärt och höll inne klubban, som han just lyftat till ett slag.

»Därför att det är söndag.»

Han svängde klubban igen, plirade med ögonen för att sigta — och nu flög klotet framåt banan.

»Söndagen är för mig alldeles lik en annan dag», sade han.

»Men om ni inte för er egen skull — så kunde ni väl ändå för de andras — för att inte föregå gossarne med dåligt exempel.»

»Dåligt exempel», upprepade han med hetta. Få de aldrig sämre exempel här i lifvet kunna de skatta sig lyckliga.»

»Om *ni* också inte anser det vara något orätt — så är ni väl skyldig andras åsikter vissa konsiderationer.»

»Nej, tvärtom — jag är skyldig att inte ha konsiderationer för det, som jag anser vara en fördom. Och vet ni hvad jag framför alt är skyldig mina elever — det är att inte lära dem ljuga.»

»Skulle ni ljuga genom att låta bli att väcka förargelse?»

»Ja — jag skulle ljuga om jag sökte iakttaga de småaktiga regler hvarefter ni inrätta ert lif. Jag skulle förneka hvad som är själfva kärnan i mitt lif — kärlek till frihet och sanning. Och hällre än att göra det utsätter jag mig för att här i huset blifva ansedd såsom både obelevad, okristlig och omoralisk — det är i alla fall inte min lott att väcka sympatier och blifva omtyckt — jag får finna mig utan det.»

»Åh — ni menar visst inte så alldeles hvad ni säger. Ni vet nog, att ni mycket lätt skulle kunna bli omtyckt, om ni ville.»

»Men jag vill inte, säger jag ju. Jag vill inte hyckla och få folk att tro mig vara bättre än jag är — därför söker jag alltid att visa mina sämsta sidor — jag vill inte bli ansedd för en hygglig, moralisk, väluppfostrad ung man — jag vill inte söka dölja att jag är af simpel härkomst, son till en krögare och drinkare, uppfostrad vid Fäderneslandet och i hat till de högre klasserna — jag vill als inte söka dölja, att jag inte förr än i förgår visste att man inte äter med knif och att man skall lägga desertsleden uppåtvänd, när man slutat äta — jag vill inte håller dölja, att jag aldrig förr än i förgår talat vid en verkligt fin dam och att ert och edra systrars sätt och väsen gjorde ett så starkt intryck på mig — att jag redan första aftonen» — han böjde sig ned och sigtade åter med klubban — »var förälskad i er alla tre.»

Efter denna något brådstörtade förklaring, uttalad i en ton af själfironi, svängde han åter klubban och skickade af det ena klotet efter det andra öfver banan med en sådan fart, att de rullade ned ända till stranden.

»Det är verkligen sant», sade han och rätade upp sig samt tog af hatten och strök håret tillbaka, i det han för första gången under samtalet såg på Arla. »Hvad säger ni om det? Det är löjligt, eller hur?»

Arla smålog litet, men visste ej hvad hon skulle svara.

»Men — får jag vara uppriktig?» fortfor han. »På samma gång som jag var förälskad i er, kände jag mig också sviken — jag fann ert yttre mycket fulländadt, men ingen riktig motsvarighet i det inre.»

»Jag vill vara lika uppriktig som ni», sade Arla. »Vi ha inte funnit ert yttre riktigt fulländadt — att till exempel vara oartig mot en dam — att nu, när jag ber er sluta spela, ändå fortsätta därmed — —»

»Ber ni mig?» inföll han. »Det var en annan sak. Jag trodde att det var en befallning, utgången från högre ort och framförd af er. Jag låter inte befalla mig i sådant, som inte rör någon annan än mig själf — men när man ber mig — när *ni* ber mig — —» Han kastade klubban framåt gräsplanen, så att den i farten slog omkull ett par af järnringarne.

»Tack!» sade Arla. »Ni kan således ändå göra något af hänsyn till andra. Det skall jag komma ihog.»

»Nej, nej, det är ett missförstånd», sade han ifrigt, i det han följde henne fram till trappan. »Det är bara för min egen skull jag gör det — för att det är angenämt att visa sig som välgörare och bevilja böner — i synnerhet när det inte kostar en någon uppoffring — det började verkligen bli så soligt och varmt på planen. Nu går jag och lägger mig någonstans i skuggan under ett träd och njuter af medvetandet att ha gjort en god gärning. Åh, det är verk-

ligen en behaglig känsla! Jag undrar inte als på, att ni så ofta göra goda gärningar!»

Oaktadt sitt hån var dock kandidaten hädanefter ganska mottaglig för Arlas föreställningar. Så fort någon anledning till missnöje med honom förekom, skickade man alltid henne att frambära klagomålen. Han började vanligen med att häftigt motsäga henne men slutade med att göra henne till viljes. Han antog så småningom den vanan att bigta sig för henne och omtala de små förseelser han begått, då hon varit frånvarande, och häraf uppstod ett slags förtroligt, vänskapligt förhållande mellan dem, som hade en omedveten dragningskraft för dem båda.

Gurli och kandidaten stodo däremot på förklarad krigsfot till hvarandra. Han ansåg henne kokett och innehållslös på samma gång som hennes skönhet och verldsvana imponerade på honom; han kunde aldrig finna på något att säga till henne, och för att dölja den förlägenhet han erfor i hennes närvaro, affekterade han den fullkomligaste likgiltighet för henne och undvek hälst hennes sällskap. Hon hämnades genom att vid alla tillfällen söka förödmjuka honom i främmandes närvaro, skickade honom små ärenden, som hon visste att han, närsynt som han var, skulle ha svårt att uträtta, eller anordnade sällskapslekar, i hvilka han alltid var mycket bortkommen, såsom att gissa gåtor eller skrifva s. k. bouts rimés. Det var oupphörligt främmande, mest ungdom, ute på Marie-

hill, och han kunde ej alltid undvika att vara med, såsom han helst skulle velat.

Arla satt i sitt hörn på verandan, barnen lekte stillsamt nedanför. Hofrättsrådet hade, mot vanligheten, rest in till staden. Kandidaten kom gående med en lång käpp i ena handen och i den andra en liten väska, innehållande en hängmatta och en bok. Han ämnade begifva sig uppåt berget, där han sådana varma, soliga eftermiddagar som denna brukade hafva sin favoritplats under en gammal eks löfrika grenar. Han stannade då han såg att Arla satt ensam på verandan, ändrade kurs och kom rakt fram till henne. Det var så sällan de hade tillfälle till något längre samtal, och han brukade ibland med afsigt begå små förseelser för att få anledning att bigta sig för henne.

»Nå!» sade han nu och stannade nedanför verandan samt såg upp på henne, i det han tog hatten i hand och strök fingrarna genom håret.

Han hade antagit en sådan ödmjuk skolpojksmin, att Arla ej kunde låta bli att draga litet på munnen.

»Ja», sade hon, försökande att se allvarsam ut, »jag har börjat öfverge alt hopp om er — jag har just tänkt att det inte längre tjänar något till att söka uppfostra er.»

»Hvilka dåliga principer», utbrast han. »Nästa gång gossarne äro olydiga mot mig, skall jag säga till dem: 'fortfar ni bara — jag ämnar inte vidare söka förbättra er'.»

»Men medge, att ni är tålmodspröfvande», sade Arla. »Att säga något sådant till två unga flickor!»

»Något sådant! Ja, att kärlek utan äktenskap är vida mindre förnedrande för en kvinna än äktenskap utan kärlek. Jag borde väl snarare förebrå er, som är nog upprörande omoralisk att säga dem motsatsen.»

»Det har jag aldrig sagt», sade Arla och sänkte hufvudet öfver arbetet, så att hennes ansigte ej syntes under brättena på halmhatten.

»Så — hvad var det annat ni sade, då ni förklarade, att kärleken icke var så mycket värd som pligtkänsla och högaktning och förtroende och allt det där. Det är ni, som demoraliserar era systrar både genom de åsigter ni uttalar och genom — —»

»Genom hvad?»

»Det törs jag inte säga!»

»Det gör ni också rätt i. Det var troligtvis något, som —»

»Som jag sedan skulle få bannor för — ja, det är säkert. Men säg mig, hur kan ni uthärda att sitta i det här skåpet dag ut och dag in en sådan välsignad sommar som i år. Ni måtte inte ha ett spår af natursinne. Är det verkligen möjligt, att ni aldrig längtar ut i skogen? — att ni aldrig känner något behof att ströfva omkring på obanade vägar och plocka blommor och rifva sönder er klädning på ett busksnår och kasta er baklänges i gräset och bara gapa för att låta era lungor fyllas af den ljufliga luften?»

»Och mina barn — skulle jag lemna dem vind för våg medan jag ströfvade omkring i skogen?»

»Era barn — ja, de skulle just må godt af, om ni lemnade dem litet lösa tyglar och läte dem trafva omkring som ett par unga fålar — jag försäkrar er, det riktigt upprör mig att se, hur ni misshandlar era stackars barn.»

»Misshandlar?»

»Ja, just misshandlar! Ni gör dem till små ty-
nande krukväxter, afsedda att pryda era fina salonger
i stället för att låta dem växa fritt i regn och sol-
sken. Det är förskräckligt att se barn, som äro så
väluppfostrade, att de inte äro i stånd att begå det
minsta tjuvpojsstreck. Lille Emil är ju till den grad
klemig och pjunkig, att jag såg honom sitta på en
sten och storgråta härom dagen, emedan han gått
vilse och aldrig mer skulle hitta hem till mamma —
och då var han inte mer än 20 steg härifrån uppe i
backen. Och Elisabeth — hon är redan en riktig
liten farisé, som slår sig för sitt bröst och tackar
Gud att hon inte är som statbarnen, hvilka hon såg
i slagsmål med hvarandra häromdagen. Med hvilken
min hon sade: 'det är fult att slåss' — och då jag
invände — ja, nu får ni banna mig igen — 'det är
visst inte fult, det är som det skall vara', hur hon då
granskade mig från hufvud till fot med en min af
förolämpad dygd, tog Emils hand och gick bort med
honom, sägande: 'Kom, Emil, det är styggt hvad
kandidaten säger. Snälla barn slåss aldrig'. Ja, vet

ni, det där hyckleriet, som ni hyllar i ord och lefverne — det — —»

»Kallar ni det för hyckleri, att man söker uppfylla sina pligter?»

»Ja, ty det är inte pligter, det ni kallar pligter. En pligt är det att vara sig själf, att följa sin egen, innersta natur — och kan ni med sanning säga, att det är er natur att vara så där konventionel och cirklad — så *inskränkt* skulle jag vilja säga, om inte ordet i dagligt tal hade en annan mening än jag åsyftar. Jag skall säga er uppriktigt det jag har starka anledningar att misstänka, att hela ert lif icke är något annat än ett genomfördt hyckleri från början till slut.»

»Åh! Ni är verkligen älskvärd. Och hvilka äro de anledningarne?»

»Jo — först och främst era ögon. Ja — det beviset är visserligen svagt, ty ni ha ju allesammans sådana ögon, som ej ha något motsvarande innehåll — åtminstone inte hos edra systrar — men hos er — jag kan ändå inte riktigt tro, att edra ögon helt och hållet bedraga — och för det andra, hvad gör ni ibland om eftermiddagarna vid 6-tiden, då ni försvinner på en à två timmar — det skulle jag vilja veta.»

»Nå, men ni är då verkligen bra lustig — det har jag ju sagt er — jag plockar svamp!»

»Äter ni upp svampen på vägen då? Ty ni brukar just inte ha många med er hem.»

»Nej, det växer inte många där — men det är fin svamp.»

»Ja, se nu bara hur ni hycklar. Ni tror, att det är aktningsvärdt att plocka svamp — och därför låtsar ni som ni ginge ut för svampens skull, fast jag är alldeles viss, att det är för att få drömma och svärma.»

Arla rodnade, som om hon blifvit ertappad på bar gärning. Hennes vandringar till svampstället voro i själfva verket hennes lyckligaste stunder — och hon hade börjat företaga dem allt oftare på senare tider.

»Om ni ville lägga bort den där hatten», sade Berndtson, som stod och betraktade hennes nedböjda hufvud. »Hvarför klär ni er alltid så mycket äldre än ni är? Den där stora plymen på hatten och den mörka färgen på era klädningar skulle passa er mor. Och hvarför blir aldrig er klädning skrynklig, som fröken Gurlis, eller ert hår lite upprufsadt af blåsten — åh, om jag en gång finge se er komma ned uppifrån berget med sönderrifven klädning och nedfallet hår och solbrända händer och röd i ansigtet af värmen — hvad ni då skulle vara intagande!»

»Jag ber — så kan ni möjligen skämta med flickorna», sade Arla och reste sig, »men —»

»Jag ber ödmjukast, fru hofrättsrådinna — förlåt att jag är en sådan ohjälplig fritänkare, att i mina ögon *kvinnan* står oändligt öfver hofrättsrådinna.»

Arla satt åter böjd öfver arbetet. Kunde man då icke få henne att se upp?

»Vet ni, att jag skall resa om 14 da'r?» frågade han efter en paus.

»Om 14 da'r!» Jo, nu lyfte hon hufvudet. »Nej — jag trodde — —»

»Jag har haft bref från mina *välgörare*», sade han med en hånfull betoning af ordet, »alt är klart för resan. Och som gossarne börja i skolan igen i nästa vecka — —»

»Jag hoppas ni måtte få mycken nytta af er resa», anmärkte hon i en kylig, konventionel ton.

»Jag tackar — ni är alt för god. Skada bara, att ni icke menar ett ord af hvad ni säger.» Han höjde rösten och började blifva häftig och förolämpande. »Ni kastar mig i ansigtet ert 'lycka på resan' som ni kastar en slant åt en tiggare — men jag vill inte ha era allmosor. Hvad bryr ni er om, om det går mig väl eller illa — hvilken människa i hela verlden bryr sig om det. Om jag t. ex. skulle försvinna i en af de stora städerna eller störta ned från en alp eller något dylikt, som stundom inträffar — ja, det är en egendomlig känsla att tänka, att *ingen* skulle sakna mig eller märka att jag vore borta — ingen plats skulle stå tom efter mig — ingen skulle göra några efterspaningar.»

»Ni är bra otacksam. Och ändå har ni rönt så mycken godhet — t. ex. just af de personer, som nu lemna er understöd till er resa.»

»Ja, det är sant, jag glömde ju det. Dessa personer skulle naturligtvis vilja ha reda på hvart deras pengar tagit vägen — om jag försvunne skulle det

vara en förlust för dem, liksom när ett fartyg sjunker, som de tagit aktier i.»

»Fy — jag tror inte ni kan mena så styggt som ni talar. Hvarför skulle de hjälpa er, om inte därför att de intressera sig för er?»

»Och intressera de sig då inte också för fartyget, som de äro redare för? De tro, att mitt fartyg skall gifva god ränta — meningen är nämligen, att jag skall blifva något utmärkt och att de sedan skola kunna säga: 'den här unge mannen ha vi hjälpt fram i verlden. Utan oss hade det ej blifvit något af honom'. Jag skall säga er — sådana affärer är man ej i tillfälle att göra alla dagar.»

»Åh, det upprör mig så förskräckligt att höra er tala så där!» utbrast Arla, mot sin vana med en viss häftighet. »Hvad fins väl godt och stort i verlden, om man skall se allting från en så krass synpunkt? Men det är bara högmod af er altsammans — ni vill inte stå i tacksamhetsskuld till någon, och därför — —»

»Det har ni rätt i — jag har alltid sökt hålla mig fri från *skulder* — antingen de nu hafva det ena eller andra vackra namnet. Jag gör inte några tjänster åt andra — och till ersättning för denna grannlagenhet önskar jag bara att få slippa blifva föremål för några tjänster. Att jag ändå tar emot dessa respengar beror, som jag nyss sade, därpå, att det här är fråga om en vanlig affär — och jag skall i alla

fall betala igen pengarna förr eller senare — jag blir ju en gång rätt förmögen, om jag öfverlefver min far.»

»Tror ni inte, att ni skulle såra era *välgörare*, om ni satte något sådant i fråga?»

»Det tror jag visst — de få naturligtvis mycket mer valuta för sina pengar, om de hålla mig i en evig förbindelse. Men de få se till att skaffa sig höga räntor på annat håll — jag vill helst vara kvitt procentare.»

»Vet ni, att alt hvad ni nu säger är så styggt, så upprörande, så lumpet — att ni gör mig utom mig. Jag hade ändå trott er om bättre — jag trodde inte att ni var så förskräckligt högmodig och egoistisk och otacksam som ni nu visar er. Det gör mig så ondt — det upprör mig så att höra er, att jag — ja, jag kan inte hjälpa det —»

Hon satte händerna för ansigtet och brast i gråt.

I nästa ögonblick stod han bredvid henne uppe på verandan.

»Gud välsigne er för dessa tårar», sade han med vek röst. »Det har aldrig förr någon gråtit öfver mig. Detta skall jag aldrig glömma.» Han drog häftigt till sig hennes händer och kysste dem.

»Ni håller således af mig något», utbrast han. »Säg det — o, var uppriktig och naturlig nu — tänk inte på hvad som är passande eller inte — säg det öppet och utan förbehåll — bara de tre, fyra orden: 'Jag håller af er'.»

Han höll fortfarande hennes händer, och hans ögon blickade lidelsefullt in i hennes.

Hon såg upp på honom med ögonen ännu fulla af tårar. »Ja, jag håller af er», sade hon.

Men i samma ögonblick hon sagt det, blef hon rädd för den betydelse han kunde inlägga i dessa ord och reste sig hastigt för att gå. Han sökte icke hålla henne kvar; den sinneströrelse, som så plötsligt gripit honom, hade öfverraskat honom själf lika mycket som henne. Han aflägsnade sig från verandan med stora steg, hatten i hand och blicken inåtvänd, så att han icke såg hvar han gick fram, förr än han stötte på en af sina elever, som bad att få följa med honom till skogen.

»Låt mig få vara i fred!» röt han omildt till denne och sköt honom ur vägen samt försvann snart bakom en remna i berget.

Under de dagar, som återstodo innan Berndtsons resa, undveko Arla och han hvarandra. Han var litet förlägen i hennes närhet, iakttog henne ofta i smyg, men hade förlorat sin säkra öfversittareton. Han visste ej hur hon uppfattat hans plötsliga känsloutbrott och han hade ej håller riktigt klart för sig själf, hvad det haft att betyda. Han längtade bort och påskyndade sin resa så mycket som möjligt.

Arla gick under dessa dagar ofta ut med sin svampkorg i handen. Den vackra sommaren hade nu aflösts af en regntid och vägarne voro alldeles uppblötta. Hon gick med galosjer och högt upp-

satt klädning, regnkappa och en liten blommig rå-silkeshalsduk knuten om hufvudet. I denna dräkt, som alldeles beröfvade hennes utseende det konventionela och fruaktiga, hon eljest visste att uttrycka i sin klädsel, såg hon ut som en ung, anspråkslös, nästan barnslig flicka. Den långa, ovanligt smärta gestalten, den litet böjda hållningen på hufvudet, ansigtets mjuka linier och fina, fjuniga hy voro ännu desamma som i hennes första ungdom.

Det var omöjligt att gå på stora vägen, där man sjönk ned i leran till fotknölarne och galosjerna satte sig fast — hon hoppade öfver diket och gick i skogskanten, där de gulnade tufvorna voro jämförelsevis torra och fasta. Nu vek hon af på den kända vägen och var snart djupt inne i skogens ensamhet.

Denna skog skulle kunnat berätta många underliga saker om henne. Träden här skulle kunnat gifva en karaktärsskildring af henne sådan, att visst ingen i hennes omgifning skulle känt igen den. Här hade hon i tysta drömmar sökt ersättning för tomheten i sitt verkliga lif. Här hade hon tillåtit sitt hjärta att älska, såsom det var skapadt för att älska, här hade hon i tusen olika former diktat om sitt lif, och det behöfdes blott en obetydlig yttre anledning för att gifva nytt stoff åt hennes drömmar. Hon kände stundom en njutning i att fråssa i sinnesrörelser, sådana som hennes verkliga lif ej kände till, hennes hjärta kunde sammanpressas af ångest och hon kunde falla verkliga tårar öfver drömda själskval, liksom det

ibland kunde klappa högt af sällhet öfver en drömd lycka.

Hon kom just tillbaka från en af dessa vandringar, då kandidaten mötte henne ett stycke på vägen och tilltalade henne i brådskande ton.

»Jag har sökt er öfveralt för att taga afsked. Jag skall resa nu med nästa båt.»

»Nu — ni skulle ju först i morgon — —?»

»Ja — men det har just nu blifvit beslutadt, att jag måste fara in till staden redan i kväll. Farväl — jag måste skynda mig!»

Hon såg på honom med en frånvarande blick och utan att märka att han räckte fram sin hand och att han hade mycket brådtom att begifva sig tillbaka hem. Det hvilade liksom en slöja öfver hennes ögon, hennes fantasiverld beherrskade henne ännu, och hon kunde ej genast lösrycka sig från dess välde.

»Farväl!» upprepade kandidaten och bockade sig än en gång. »Törs jag — komma fram med — en bön?»

»Ja», svarade hon, ännu drömmande. Han hade en bön till henne. Det var ju naturligt, de skulle ju skiljas för att kanske aldrig återse hvarandra.

»Tillåter ni att jag skrifver till er någon gång?»

»Ja», svarade hon, lika entonigt.

»Och vill ni också besvara mina bref?»

»Ja.»

Det var alt; en häftig men hastig handtryckning, och han störtade i väg med en brådska, som gälde

det att fly undan en hotande fara. Hon kom först tillbaka hem sedan ångbåten gått.

Arla hade ansett sig skyldig att meddela sin man sin brefväxling med Berndtson. Hofrättsrådet fann det underligt och äfven tämligen olämpligt att hon gifvit honom tillstånd att skriva, men han ville dock icke göra någon anmärkning däröfver.

Han skref oftare än hon hade väntat — flera bref å rad för ett enda från henne. Hon lät alltid sin man läsa brefven, oaktadt det pinade henne att höra hans torra litet hånfulla anmärkningar öfver den ungdomliga entusiasm, den reform- och frihetsglöd, de andades. Men det öfverensstämde med hennes pligtkänsla att underkasta sig detta obehag.

Brefven antogo dock så småningom en varmare och mer personlig ton, tils hon slutligen fick mottaga ett, som nästan innehöll en förtäckt kärleksförklaring. Han talade om, huru hennes — tyvärr alt för sällsynta — bref utgjorde hans högsta lycka — huru hennes bild ständigt följde honom och kunde af inga nya intryck trängas tillbaka — och vid de frestelser, som mångenstädes mötte honom — ty frestelser, det förstår ni kanske icke, men det måste jag dock säga eder, frestelser af många slag möta en ung man, då han ensam kastas ut i verlden — vid dessa fins det blott *ett* som håller mig tillbaka — minnet af er.

Och detta minne har långt större makt öfver mig än jag trott. Jag vill öppet bekänna för er att jag reste ut med den tanken att läppja på alla njutningens bägare — hvad skulle väl hålla mig tillbaka, tänkte jag. Jag tror icke på de tio budorden, det vet ni. Jag erkänner ingen annan sedelag än denna naturens måttfullhetslag, som bjuder oss att ej skada oss själfva — jo, jag bör kanske tillägga för att ej skrämma er för mycket, att jag ej håller anser oss berättigade att ingripa störande i andras tillvaro — jag anser icke att man eger rätt att lägga ett enda uns till de lidanden, hvarunder ändå hela mänskligheten försmäktar. Men ni inser lätt, att denna min sedelag lemnar ett vidt fält öppet för att njuta af lifvet. Och dock lefver jag som en spartan — dock stöter jag med afsky undan alla de lockelser, som här möta mig. De tyska studenternas lif är ej det bästa i sedligt afseende — men jag deltar i ingen af deras utsväfningar. Hvarför? Man säger att minnet af en älskad moder ofta kan skydda en yngling mot frestelser. Det är möjligt. Men jag eger ingen mor att minnas. Ingen människa i verlden skulle det vålla någon sorg, om jag råkade på afvägar. Jag eger mig själf helt och har ingenting, som håller mig tillbaka — ni gör det icke håller direkt, ty icke skulle ni sörja öfver mig, därtill har jag alt för liten plats i ert deltagande — och ni gör det ändå indirekt! Jag tänker mig altjämt, att jag skall stå till doms inför er — jag står åter och åter i tankarna

på den sandade gången nedanför er glasveranda och biktar mig — ja, ibland står jag till och med liksom en viss oförgätlig dag *uppe* på verandan — ni sitter med nedböjdt hufvud och gråter öfver mig — o, i sådana stunder vet jag icke hvad jag ej skulle vara i stånd till för att vinna ert gillande — i sådana stunder tror jag mig ibland ämnad att blifva något — jag var nära att säga, något stort. Ja, hvad skulle jag inte kunna bli, om ni räckte mig så mycket som yttersta spetsen af ert lillfinger till stöd.»

Det var omöjligt att visa hofrättsrådet detta bref. Men Arla led så mycket af detta fördöljande, att hennes svar blef strängare än det kanske annars skulle blifvit.

»Svaga och karaktärlösa män», skref hon, »in-
vaggas sig mycket ofta i dessa illusioner, att en kvin-
nas deltagande skulle kunna vara dem ett stöd och
göra dem till hvad de endast genom eget arbete
kunna blifva — starka och goda. Om jag ej kan
ge mina barn ett säkrare skydd på deras framtida
väg än minnet af en än så älskad moder, så skall
jag anse mitt kall som uppfostrarinna förfeladt.»

Hon slutade med att säga honom, att som hen-
nes man alltid läste hans bref borde han skrifva om
sådant, som kunde intressera äfven honom. Ett slags
blyghet afhöll henne från att beteckna hans yttran-
den i sista brefvet såsom varande af den natur att
hon ej ansåg sig kunna visa det för sin man.

Han kände sig djupt förolämpad af hennes svar,

hvilket han fattade så som hade hon visat sin man äfven detta bref.

»Jag beklagar mycket att herr hofrättsrådet icke finner mina bref intressanta», skref han till svar. »Var god visa honom i alla fall dessa rader, som skola bli de sista, hvarmed jag besvärar honom och er. Ädelhet i sinnet, hjärtats finkänslighet äro långt mer värda än både religiösa och moraliska dogmer. En villfarelse — ett så kalladt felsteg kan ofta vara oändligt mycket ädlare än en korrekt, men småsinnad pligtkänsla.

B. Berndtson.»

Detta bref vållade henne den största ångest. Hvad kunde han ej alt taga sig till, då han ansåg sig tillbakastött och sviken af henne. Det bref, hon skref till svar återsändes till henne med påskrift, att adressaten afrest utan att uppge ny adress. Så förgick återstoden af vintern och hela följande sommar utan att hon hörde ett ord från honom.

Först sedan sålunda all förbindelse med honom var afskuren, märkte hon, hvilken betydelse han i själfva verket fått i hennes lif. Denna sommar hade hon icke längre ro att arbeta så flitigt som vanligt. Hon försjönk ständigt i drömmar och gick ofta på den gamla välkända skogsvägen till det så kallade svampstället för att vara ostörd. Hon hade aldrig varit där med Berndtson och dock föreföll det henne, som om hvarje träd här talade om honom. Ty var det ej i själfva verket kring honom, som alla hennes drömmar hade vändt sig redan föregående sommar,

ehuru hon då ej gifvit dem någon annan betydelse än sina vanliga fantasifoster.

Första gången hon kom dit på våren hade hon funnit stigen täckt af affallna och nedhuggna grenar, ja, stora trädstammar, samt ris och snår, som gjorde det omöjligt för henne att komma fram. Liknade icke hennes förhållande till Berndtson denna obanade stig, där alla spår voro utplånade, och där man ej längre kunde finna någon väg? Hon företog sig det ansträngande arbetet att rödja upp vägen igen, för hvarje dag kastade hon undan en stor del grenar och trängde småningom längre och längre in i skogens djup. Det föreföll henne som om hvarje fotlängd af stigen, som hon sålunda återeröfrade, förde henne närmare hennes förlorade drömverld.

Hvad ville hon då egentligen? Hvad längtade hon efter? Var det ej bäst som det var och skulle det ej vara farligt att återse en man, som plötsligt fått ett sådant välde öfver henne?»

Nej, hon sade sig själf, att någon fara kunde det icke vara — något orätt kunde det icke ligga i att älska en man så som hon älskade honom. Det var ju bara en dröm det hela — hon visste ej ens, om han älskade henne och hon trodde ej att han gjorde det — hon önskade icke häller, att så skulle vara, ty skulle han med ett enda ord afsigtligt antyda något sådant, så skulle hennes dröm brista sönder, hon skulle nödgas fly honom och stänga in sig igen i det fängelse, ur hvilket han befriat henne.

Hon ville icke blifva älskad af honom — nej, hon ville bara ha rättighet att själf älska honom — tyst, förstulet, utan hopp och utan önskningar — bara det att älska var för henne lycka nog — det var det enda, som gaf lifvet innehåll, det enda, som var värdt att lefva för — kring detta enda var det som hennes drömmar alltid kretsat — detta enda ämne hade hon diktat om i tusen olika former. Ibland var det fiendehärlar som stodo utanför stadens portar, och hon gick ut ibland dem med en fridspalm i sina händer och förband de sårade och sjuke, och en döende rysk officer älskade henne och bad henne att hon skulle skänka honom en kyss innan han dog och hon mottog i den kyssen hans flyende ande — eller drömde hon, att Christus åter kom ned på jorden och hon satt vid hans fötter som Maria och lyssnade till hans ord och hennes hjärta klappade högt af fröjd då hans hand blott helt flyktigt vidrörde hennes hår. Sådana drömmar hade hon ofta haft och hade känt sällheten genombäfvat hvarje fiber i sin varelse. Hennes drömmars största extas var dock när hon tänkte sig själf buren af änglar till den högstes tron, för att sedan lefva hos honom ett lif, som blott hade till mål att dyrka och tjäna.

Gurli brukade ibland skämtsamt yttra, att hon vore skapad till att blifva ett pelarhelgon — och själf kunde hon stundom hemligt önska, att hon kunnat blifva nunna och lefva endast för andaktsöfningar. Men lika litet som nunnorna kunna förjaga alla verlds-

liga tankar från sin cell, lika litet lyckades det henne att hålla sin fantasi i tuktan, oaktadt den stränga pligtuppfyllelse hon ålade sig själf.

Stundom önskade hon sig med brännande längtan ännu ett litet barn. Hon hade aldrig varit så lycklig under sitt lif, som de tider, då hon ammat sina barn — ingen lycka syntes henne ljufvare än att ligga med den späda varelsen vid sitt bröst och känna att här var en varelse som lefde blott genom hennes lif. Under den tiden barnen voro så späda hade hon aldrig velat lemna dem — knappt för att gå ut och taga sig nödig motion. Men i samma mån de vuxit upp hade förhållandet förlorat i innerlighet. Hennes många moraliska principer trädde liksom emellan henne och barnen, hon ansåg sig skyldig att tukta och förmana dem och när hon ibland tog dem i knäet och öfverhöljde dem med smekningar påmindes hon af sin man, att det ej var rätt att smeka barn så där häftigt — det gjorde dem vekliga och sentimentala.

Det verkliga lifvet hade intet bruk för hennes hjärtas fulla hängifvenhet — endast i drömmen var det henne förunnadt att lefva helt och rikt.

En dag på sensommaren kom professor Krok på besök till Furubacken. Hofrättsrådet frågade, om han hört något från Berndtson. Nej, icke det minsta. Det gjorde professorn ondt — han hade verkligen fäst sig vid den unge mannen och han hade ej trött

honom om en sådan otacksamhet som han visat mot alla dem, hvilka han stod i förbindelse till.

»Jag talar inte om mig själf», sade professorn, »ehuru den vänlighet jag alltid visat honom väl också kunde göra mig förtjänt af att någon enda gång blifva ihågkommen med ett bref. Men värre är ändå, att han ej låtit sina frikostiga välgörare, som bekostat hela hans vistelse ute, höra något ifrån sig. Det gör mig riktigt ondt att finna honom vara en sådan dålig karaktär», tillade han. »Att han hade ett underligt, misstänksamt lynne, det visste jag — men att han var en sådan egoist, att han inte ens ville göra sig det omaket att skrifva ett bref till sina välgörare, det kunde jag ändå inte tro.»

»Kanske att han är sjuk — eller — att något händt honom», framkastade Arla med osäker stämma.

»Nej bevars — det trodde jag också, då jag inte tyckte mig på annat sätt kunna förklara hans tystnad — och jag var en tid verkligt bekymrad för honom — men nu nyligen har en af hans gamla kamrater i Upsala träffat honom i London och skrifvit hem att han fann honom vid förträfflig hälsa — och då han hade frågat honom, hvarför han ej låtit höra af sig hade han svarat att »det fins ingen därhemma som bryr sig om att höra något från mig». Då den andre fäste hans uppmärksamhet på att han dock hade vissa skyldigheter till dem, som hjälpt honom med respengar hade han sagt att »min gamle

far ligger i själatåget nu. Jag skall snart betala igen lånet med ränta.» — »Hofrättsrådinnan måste medge, att allt detta just icke vittnar fördelaktigt om den unge mannens karaktär», sade professorn, vänd till Arla. »Och att tala om arvet efter fadern på ett sådant sätt, medan denne ännu lefde — det är något så hjärtlöst och kallt — så stötande» —

»Jag tror», stammade Arla — »hans far — han höll visst aldrig af honom — det var visst icke någon bra människa.»

»Nej, tyvärr — allt utom det. Han är död nu, och vi böra ej döma honom — men det sorgliga är, att det arf, unge Berndtson fått mottaga, tillkommit på ett sätt, som — ni vet — genom krogrörelse.»

»Men det rår sonen då icke för», inföll Arla lifligt.

»Jag ser att hofrättsrådinnan är gynsam stämd mot honom. Det fägnar mig — han har annars inte många vänner — han har stött alla ifrån sig. Det är bra stor skada, att han som människa skall vara så litet tilltalande — ty det är ett ypperligt hufvud.»

Detta samtal hade på Arla en motsatt verkan till den, man skulle kunnat vänta — den ökade hennes sympati för den ensamme, som stött alla ifrån sig. Man kallade honom för egoist — hade han varit det, skulle han väl icke brutit med sina inflytelserika beskyddare. Nej, stolt och fri var han — och endast sig själf ville han hafva att tacka för hvad han blef. En sådan man kunde naturligtvis endast

blifva förstådd af få — men hon, som förstod honom, hon skulle aldrig svika honom. Skulle hon än aldrig återse honom, hon skulle dock alltid förblifva honom en trofast vän.

Ännu ett år gick utan att hon hörde något från honom; då spred sig på hösten ryktet om ett nytt, svenskt skådespel, som på grund af sina revolutionära tendenser blifvit tillbakavisadt från den kungl. scenen, men som nu skulle spelas på en annan teater. Det sades vara af mycket uppseendeväckande natur och skrivet med stor talang — författarens namn, B. Berndtson, var hittills okänt inom den litterära världen.

Arla visste, att det alltid varit Berndtsons tanke att utbilda sig till skriftställare. Han hade ofta talat med henne om planer till dramatiska arbeten.

Några dagar innan stycket skulle gifvas mötte hon honom helt oväntadt på Drottninggatan. Hon visste ej, att han var hemkommen, men hade alt sedan hon hört talas om att hans stycke skulle spelas hvarje dag drömt om att återse honom. Detta plötsliga sammanträffande grep henne dock nu så häftigt, att hon alldeles förlorade sin sinnesnärvaro. Hon skulle ingenting hållre velat än gå fram och gifva honom handen och hälsa honom välkommen hem; men hon drefs i stället af en oförklarlig makt till att vända bort hufvudet och låtsas som hon ej såge honom. Han lyfte på hatten men gick mycket hastigt förbi henne. Då han var borta stannade hon ett

ögonblick och drog efter andan. Var det möjligt? Hade han gått förbi utan att hälsa på henne?

Hur hade hon icke väntat på och längtat efter detta möte — hur hade hon icke upplefvat det om och om igen i fantasien, hvarje gång på olika sätt, men för hvarje gång hade hon sett hans ögon glänsa af glädje och hans handtryckning hade varit varm och bäfvande af lycka och fruktan på samma gång — hur hade han icke blickat in i djupet af hennes ögon för att utforska, om hon förlät honom.

Och nu — detta återseende! Hur kunde hon också bära sig så dumt åt och låtsa som om hon ej sett honom? Han skulle ju tro, att hon ej längre hade någon vänskap för honom — att hon ville draga sig tillbaka från honom, hon, liksom alla de andra. Åh, hvilken förfärlig misstämning som fick makt med henne! Hela lifvet var tomt och grått, som denna kyliga, sollösa Novemberdag!

Hon gick upp till sina föräldrar i hopp att han varit där. Gurli började genast tala om den väntade pjesen och undrade, om han var i staden.

Arla nämde ej, att hon sett honom och kände sig helt brottslig öfver denna hemlighetsfullhet.

Så kom då den första föreställningen af pjesen. Hela huset var utsåldt. Arla var där med sin far och sina systrar. Hennes man, hvars sjuklighet var i tilltagande, gick aldrig på teatern; han kunde ej fördraga den dåliga luften där.

Det var i själfva verket ett oerhördt djärft an-

grepp på det bestående, som gjordes i denna pjes. Först och främst hade han lagt an på att trotsa alla häfdvunna former genom att skriva sitt drama i sex akter. Arla kände här igen hans gamla påstående, att det vore en löjlighet tro på yttre former såsom gällande för alla tider. Men utom det revolutionära i formen var detta stycke det än mer genom sitt innehåll. Det var fullt af glänsande paradoxer samt bitande kvick satir öfver det så kallade aktningvärda samhället. Åtskilliga kända personer voro också på ett hänsynslöst sätt porträtterade.

Men midt upp i alt detta gick en lyrisk ådra af brusande känsla. Hjälten var en rikt begåfvad ung man med starka lidelser och stort människo-förakt. Han trodde på ingenting, hade intet mål att arbeta för och man fick i dramat följa honom genom ett regellöst och vildt lif tils man slutligen såg honom som en förlorad son, utstött ur samhället och omöjlig att rädda. Han hade dock ännu glimtar af en försvunnen ädelhet och var tecknad med så mycken värme och sympati och så många allmänt mänskliga drag, att man nästan älskade honom ännu i hans förnedring, och att man var benägen att kasta hela skulden för hans fall på samhället snarare än att döma honom själf. Men annorlunda dömdes han af sin omgifning i pjesen. Hans syskon voro aktningvärda personer i god samhällsställning, och sedan de funnit, att deras bror ej längre kunde upp-rättas, stängde de sina dörrar för honom och hälsade

ej ens på honom då de mötte honom på gatan. En af hans systrar var en ung, vacker kvinna med stränga grundsatser, insnärjd i ett nät af fördomar och trånga moraliska dogmer. Hon var i botten god, men hennes pietistiska riktning hade gjort henne fariseiskt sträng mot samhällets olycksbarn. Arla kände sig själf träffad i hennes karaktär och det var något i den druckne broderns bittra och paradoxa uttalanden till henne i en scen af gripande verkan, som påminde henne om hvad författaren ofta halft skämtsamt hade yttrat till henne själf under deras samvaro på landet. Men skämtet hade här skärpts till ett bitande hån och ljud som en efterklang af hans sista bref till henne: »ett så kalladt felsteg kan ofta vara långt ädlare än en småsinnad pligtkänsla».

En af hufvudpersonerna i pjesen var modern — modern som älskade den förlorade sonen mer än alla sina öfriga barn, som lefde tillsammans med honom i ett uselt kyffe, svälte med honom och följde honom t. o. m. på krogarna för att få honom tidigare hem. Modern var en fin dam, uppvuxen i lyx och van vid ett bekvämt lif. Den förmögenhet, hon egt, hade sonen för länge sedan förstört — men ett hem stod henne öppet hos hennes andra barn, som icke önskade något högre än att bereda henne en sorgfri ålderdom men blott på ett vilkor — att hon ville öfvergifva den förfallne. Så länge hon bodde hos honom ville de icke gifva henne någonting, då de visste att det allsammans blott tjänade till att lägga

hyende under hans laster. Men detta enda vilkor kunde modern icke uppfylla. Icke en dag skulle hon velat njuta af varma rum och god föda, då hon visste, att sonen måste umbära alt. Hon började betraktas af sina bekanta såsom litet förfallen, äfven hon. Hennes kläder voro dåliga och hon skydde sitt forna umgänge, tils hon slutligen en dag gick omkring och besökte alla sina gamla vänner — för att tigga!

Publikens stämning blef alt obehagligare under det detta ruskiga drama utvecklade sig. Några kunde ej uthärda utan lemnade salongen. De flesta höllos dock fångna af en andlös spänning. Den varma medkänsla med de olyckliga i samhället, som skimrade igenom äfven de mörkaste skildringarna och bröt fram genom det bittraste hånet, förfelade ej att göra ett djupt intryck. Det var en ädel värme i skildringen af denna mor, som ej ens ville lefva älskad då hennes son var missaktad, och som af kärlek offrade alt, ända till sina grundsatser om rätt och orätt.

Ridån föll efter hvarje akt utan att en applåd afbröt tystnaden i salongen. Det hela var så nytt och ovanligt, att man ej visste, hvad man skulle tänka. Och författaren hade försmått den eljest vanliga utvägen att gifva publiken en fingervisning genom att inlägga applådscener i slutet af akterna. Han hade ej häller några vänner, som kunde gifva signalen till en opinionsyttring.

Då ridån föll för sjetten gång herrskade en djup tystnad i salongen — en tystnad af det slag, som

egentligen är en författares största triumf, ty man kom sig ej ens för att genast resa sig från sina platser. Men teaterdirektören och skådespelarne kunde dock meddela författaren att hans pjäs hade fallit. Den skulle knappast gå en afton till.

Och detta besannade sig. Följande dags tidningar innehöllo alla skarpa förkastelsesdomar öfver stycket. Det var skrifvet med stor talang, det erkände man, men beklagade på samma gång att talangen blifvit förslösad på ett ämne, som ingalunda lämpade sig för konstnärlig behandling. Ett par tidningar framhöllo också styckets osedliga och samhällsupplösande tendens. Det var ju nästan en apologi för lasten, på samma gång som ett hån öfver de dugliga och redbara i samhället.

Arla kände, att detta var missförstånd, att detta arbete ej var ett försvar för lasten, men en lofsång öfver den kärlek, som tror alt, lider alt och hoppas alt. Hon tänkte på det gamla uttrycket »att skriva med sitt hjärteblod», och hon hade en bäfvande aning om att detta uttryck här skulle varit betecknande.

Dagen efter sedan hon hade läst alla tidningskritikerna sände hon honom på morgonen sitt visitkort med påskrift: »Tack! Ni har skapat ett ädelt verk, som varmt beundras af»

Fru Arla Örn, f. Pfeifer.

Hon visste ej hvar han bodde, men sände biljetten med ett stadsbud till teatern.

På eftermiddagen väntade hon, att han skulle

komma. Hofrättsrådet brukade alltid gå upp på Sällskapet mellan 6—7 för att läsa tidningar. Hon hoppades att han skulle komma då, ty hon kände, att om hon ej finge träffa honom ensam skulle hon ej kunna tala till honom naturligt och af sitt fulla hjärta, så som hon längtade efter att få göra.

Men just i dag tycktes hofrättsrådet ej ämna sig ut. Han blef sittande i soffhörnet i salongen, där de alltid suto med barnen omkring sig en stund efter middagen. Arla observerade med en viss nervös otålighet, att han oupphörligt kände sig själf på pulsen samt emellanåt böjde sig mot spegeln i hörnet och såg på sin tunga. Han frågade också ett par gånger, om hon ej tyckte han såg blek ut, hvarpå hon litet kort svarade, att han såg ut som vanligt. Slutligen framkastade hon i förbigående, att han borde gå ut — litet motion gjorde honom ju alltid godt. Nej, han vågade ej gå — han mätte så illa.

»Min sjukdom har betydligt förvärrats sista tiden», sade han. »Jag känner det ibland som om det snart skulle vara förbi.»

»Åh!» inföll hon kyligt. »Det har du sagt så länge.»

»Ja — detta har varit förberedt i många år. Men vi skola inte tala därom, då det gör dig ledsen. Emil, min gosse — gif mig min medikamentsflaska och en sked!»

Gossen kom snart tillbaka med det begärda.

Hofrättsrådet vände på skeden och granskade den noga.

»Så ripig den är», sade han. »Jag fruktar att husjungfrun far illa med silfret; jag har sett henne lägga knifvar och gafflar tillsammans, då hon bär ut dem till diskning.»

»Vi skola kanske lemna bort det till uppputsning», sade Arla förströdd.

»Hvad tänker du på? Redan!» utbrast han. »Det skulle vara den största misshushållning. Det är bättre att genom aktsamhet och omtanke söka förekomma skada än att — men hvad är det — hvarför rycker du till så där?»

»Jag tyckte, det ringde.»

»Nej, mamma», ropade Elisabeth. »Det ringde inte — det är säkert.»

»Men hvarför ryckte du till så?» envisades hofrättsrådet. »Om det också hade ringt, var det väl inte något skäl att rycka till. Jag tror vi skola tala vid doktorn om dig -- du är bestämdt inte rask.»

»Jo, det är jag visst», svarade Arla, otåligt.

»Men hvarför skulle du då ryckt till så där?» upprepade han. »Det är ju ett tydligt nervsymptom.»

Hennes nervsystem var verkligen i uppror i detta ögonblick; hon gick till pianot och började spela, hvilket alltid mycket roade båda barnen och fånglade dem vid instrumentet där de stodo andäktiga på hvar sin sida om henne och lyssnade. Elisabeth

hade en näpen vana att knäppa händerna, då hon hörde musik, hon tyckte sig då alltid vara i kyrkan.

»Förlåt, min vän», sade hofrättsrådet med vanda — »inte musik så snart på maten. Det hindrar matsmältningen.»

Hon reste sig häftigt.

»Se, se — det är som jag säger — du är sjuk. Jag har märkt, att allt sedan du var på teatern i förrgår har du varit så där nervös. Det är den dåliga luften där, som skadar dig. Du bör verkligen inte gå dit vidare.»

Hon svarade ingenting. Hofrättsrådet ville nu försöka några gymnastiska rörelser för sitt illamående, satte sig på en stol utan ryggstöd och bad sin hustru att hålla sig på knäna.

»Får jag — får jag!» ropade bägge barnen och sprungo fram.

»Nej, jag törs inte lita på er — mamma måste hålla också.»

Arla följde mekaniskt hans uppmaning och de stodo alla tre och höllo honom på knäna medan han med händerna i sidorna böjde sig bakåt.

»Kom ihog att om du släpper faller jag baklänges och kan göra mig ganska illa», sade han.

Men i detsamma ringde det verkligen på tamburdörren. Arla släppte ögonblickligen sitt tag, och hofrättsrådet föll baklänges med benen i vädret under barnens jubel.

En jungfru kom in och anmälde: Doktor Berndtson.

»Säg, att vi inte kunna taga emot», sade hofrättsrådet, som mödosamt reste sig.

»Säg, att *jag* tar emot», inföll genast Arla med en ovanlig bestämdhet. Hon stod där hög och blek med upplyftadt hufvud och något flammande i ögonen.

»Du borde inte göra det — du ser ju nu själf, hur sjuk du är», inföll hennes man, som var alt för god för att blifva förtörnad på sin hustru för sitt lilla missöde och blott betraktade det som en ny yttring af hennes beklagliga nervsvaghet.

»Om du inte vill träffa honom så dröj inte här», anmärkte hon lifligt.

Hofrättsrådet hann nätt och jämt att försvinna genom den ena dörren, innan Berndtson trädde in genom den andra. Arla hviskade till barnen att gå och leka i ett annat rum och sköt dem ut efter fadern, hvarefter hon gick emot sin gäst och räckte honom handen. Han låtsade ej se det utan bugade på afstånd. Hon bad honom sitta ned, och han satte sig så långt som möjligt ifrån henne.

»Jag tackar förbindligast för biljetten», sade han i en mycket kall ton. »Tillåt mig bara att fråga: har jag inte händelsevis fått den en dag senare än den var skrifven? Hade ni verkligen läst tidningarna, då ni skref den?»

»Ja — naturligtvis — det var just därför, jag —»

»Åh — af medlidande således! Det borde jag strax ha förstått — det är så likt er. Jag förundrade mig verkligen öfver att finna, att någon vågade tänka olika med tidningarna — men jag glömde kvinnohjärtats naturliga deltagande för de olycklige —»

»Olycklige! Åh, er pjes skall nog i alla fall till slut vinna erkännande —»

»Jag begagnade ordet olycklig», afbröt han, »ty medlidande hör ej till de känslor, jag önskat uppväcka.»

Hon såg på honom förundrad. Hur olik sig han blifvit äfven till det yttre. Det var icke endast det, att han hade blifvit så mycket äldre och att det gossaktiga i hans utseende hade försvunnit — det fordom skalkaktigt jäckande i hans ögon hade också förändrats till en hvass och misstänksam blick, han hade magrat mycket och hvarje spår af den ungdomliga rodnaden var borta från hans kinder. Han hade dessutom lagt sig till helskäg, så att man ej längre såg de förr så friska läpparna, och detta klädde honom ej. Han såg ut som en man, som lidit och genomlevvat åtskilligt.

Äfven han kastade en forskande blick på henne under den paus, som uppstått. Hennes vackra bugtiga hår hade blifvit litet grått vid tinningarna — men det klädde henne. Och dessa djupa, svärmiska, ömma ögon — voro de verkligen så själfulla? Hans minne hade således icke idealiserat dem.

En viss förlägenhet uppstod efter denna ömsidiga granskning.

»Ni finner mig förändrad?» sade han slutligen.

»Ahja — kanske», svarade hon undvikande. Hon visste ej hvarför det bjöd henne emot att säga, hur förändrad hon verkligen fann honom. »Berätta mig nu något om ert lif och era framtidsplaner», fortfor hon.

»Hvad skulle det tjäna till? Ni har inte intresserat er för att höra något därom de sista åren — hvarför vill ni då nu —»

»Hur kan ni säga, att inte jag intresserat mig? Det var ni, som afbröt all korrespondens och lät mig inte ens veta er adress.»

»Ert minne tycks svika er något. Var det inte ni, som förbjöd mig att skriva? — och detta inte just på det mest grannliga sätt.»

»Så menade jag inte.»

»Inte det? Jag skref och öppnade mitt hjärta för er såsom jag aldrig gjort för någon, hvarken förr eller senare — jag lade mitt lif, mitt öde i edra händer — och ni svarade mig med torra moralkakor och visade mitt bref för er man.»

»Det gjorde jag inte.»

»Inte! Ni skref dock —»

»Jag skref bara, att jag inte ville ha några bref, som jag inte kunde visa för min man — så menade jag åtminstone.»

»Såå — det var bara meningen att skrämma mig litet. Om ni hade vetat hvilka följder det skulle ha

för mig — fast hvad säger jag, det visste ni ju mycket väl, jag hade sagt er så tydligt som möjligt, att ni hade i era händer att bestämma den utveckling, mitt lif skulle taga. Jag bad er — som jag själf trodde i bevekande ordalag — att gifva mig det stöd, jag behöfde för att kunna hålla mig uppe mot de frestelser, som omgäfvade mig i det yttre och äfven i mina egna, inre anlag och min ensamma ställning i lifvet, som lätt frestar till hänsynslöshet — och ni svarade mig: hvad angår det mig om ni flyter ofvanpå eller sjunker, bara jag räddar min värdighet och iakttager de konventionela regler, som bjuda en hustru att vara ett appendix till sin man och ej tänka andra än hans tankar, ej sympatisera med andra än dem han sympatiserar med — ej mot-taga andra bref än dem han har nöje af att läsa. Detta beteende påminner mig om en engelsk dam, hvilken vid ett skeppsbrott stötte en herre i sjön, som ville rädda sig på samma plankan som hon, emedan hon var oklädd och därför icke ville komma i land tillsammans med honom. Ni såg hällre att jag gick till botten än ni satte på spel det allra ringaste af er konventionela anständighetskänsla.»

»Jag trodde inte på, att jag hade ett sådant inflytande öfver er, som ni sade. Och jag hade ju rätt — ni har ju redt er mycket väl utan mig. Hvarför talar ni om att gå till botten och sådana öfverdrifna uttryck, när ni står här nu så själfständig och öfverlägsen och vill förkrossa mig med ert förakt?»

»Ni har återigen rätt — nej, jag har visst inte gått till botten — det är bara en löjlig vana jag fått att begagna öfverspända uttryck. Det är emedan jag varit så länge skild från er, som jag glömt ert måttfulla sätt att uttrycka er. — Nej, jag har inte begått några brott, inte satt mig i skulder, inte sjunkit i dyn såsom min hjälte i skådespelet, det är sant. Och dock har det under dessa två sista år gått mer förloradt hos mig än ni kan ana. Jag har nu en gång en misstänksam natur och hade just aldrig trott på något godt hos människorna, förr än jag kände er — som ni nog vet satt det också ganska hårdt åt, innan jag fick någon riktig tillit ens till er — men när jag slutligen börjat tro på er hade jag ett behof att hålla fast vid denna tro — och när ni då med ens ryckte ifrån mig mina stackars, långsamt tillkämpade illusioner — så gick jag inte och tog lifvet af mig, det gjorde jag inte — jag bara föraktade lifvet så mycket, att jag inte ansåg det ha något annat värde än de korta njutningar det kunde skänka — och så höll jag till godo med dessa utan att just vara särdeles nogräknad — och hur det är, har man en gång gått igenom hela skalan från det sublīma till det låga och lumpna så — lemnar det i alla fall liksom en skugga efter sig — kort sagdt, sedan det icke längre fans något, som roade eller fängslade mig, skulle jag icke ha brytt mig om att lefva längre, om jag inte hade fått idén till mitt drama — tanken att få säga det aktningsvärda samhället några beska

sanningar tände åter ett slags entusiasm i mitt sinne — jag lefde med dubbelt lif under de månader jag höll på med mitt arbete — jag hoppades särskildt att träffa och sära och uppskaka en viss, mycket distinguerad dam — jag hoppades kunna tvinga henne att gå tillbaka till sig själf, granska sin egen ofelbarhet och möjligtvis finna den otillfredsställande — ja, jag var nog löjlig ibland att inbilla mig, att jag skulle tvinga er att gråta öfver er själf — och så fick jag i stället detta kort från er» — han tog upp det och kastade det på bordet — »däri ni är så god och förklarar mig, att ni beundrar mig — och så ert namn tryckt under — fru hofrättsrådinnan Arla Örn, f. Pfeifer. Ja, drömmer man dåraktigt ibland, så blir också uppvaknandet därefter — man hoppas att tränga till en kvinnas hjärta — och män får en hofrättsrådinnas beundran i stället.»

Han reste sig och tog sin hatt.

»Jag ber om förlåtelse för att jag uppehållit er så länge», sade han. »Ni finner förmodligen, att jag blifvit bra mångordig och retorisk, men detta beror därpå, att jag håller på att utbilda mig till talare. Jag har ännu mycket att säga mina landsmän, som ej kunde få plats i mitt drama.»

Han bugade sig och gick. Hon stod blek och stum utan att ens komma sig för att böja på hufvudet till afsked. Hade hon följt sin ingifvelse skulle hon sprungit fram, fattat hans händer och bedt ho-

nom med tårar att förlåta henne och att icke öfvergifva henne.

Då han gått slog hon händerna för ansigtet och grät. Lilla Elisabeth kom strax därefter in i rummet, och när hon såg modern gråta klängde hon smek-samt upp i hennes knä och kysste henne på händerna. Arla kastade armarna kring barnet, pressade henne lidelsefullt intill sig och snyftade häftigt, med pannan mot flickans hufvud. Elisabeth satt mycket stilla och höll armarna om moderns hals. Hennes känslofulla och lille-gamla natur kände sig tilltalad af denna scen, och hon blandade med ett slags lycklig extas sina tårar med moderns.

Kort härefter började Berndtson en serie föreläsningar, hvilka läto mycket tala om sig. De hade till rubrik »Modärna lifsåskådningar» och voro en populär framställning af den nyaste tidens mest radikala åsikter i sociala, religiösa, litterära och allmänt mänskliga frågor. En glänsande formel förmåga i förening med verklig originalitet i uppfattning gjorde att han lyckades intressera personer af de mest skiljaktiga åsikter; äfven många damer ur de högre klasserna voro bland hans åhörare.

Men om han vann beundran för sin framställningskonst, ådrog han sig å andra sidan skarpt ogillande för det revolutionära och upprifvande i de åsikter, han utvecklade. Tidningarnas referater antogo så småningom en alt mer polemisk karaktär, man delade sig i två läger, men bland dem, som gjorde anspråk

på namnet aktningsvärda såväl inom tidningsverlden som i det enskilda, togo alt fler parti emot honom, ju mer han framlade sin egen ståndpunkt till de frågor han behandlade. Man trodde sig komma underfund med, att det var något farligt han bar i skölden — hans uttalanden om kapitalets förtryck, om medelklassens oberättigade öfvervalde, och om arbetarnes dåliga ställning hotade själfva det bestående samhället i sina grundvalar, hans anslutning till evolutionsteorien var ett angrepp mot den herrskande sedelagen och religionen, och när han slutligen rörde vid de Malthuska teorierna om folkökningen, utpekades han rent ut såsom en osedlighetens apostel, och hans kvinliga auditorium drog sig tillbaka.

Arla och Gurli hade från början följt hans föreläsningar och Gurli hade t. o. m. förmått sin far att skrifva till honom och bjuda honom hem till dem. Nu skulle hon nog få honom att tala, tänkte hon. Hon hade åhört honom så uppmärksamt och hon skulle förvåna honom med hur väl hon förstått och uppfattat honom. Hon genomgick i tankarna många gånger alt hvad hon skulle säga till honom — åh, hvilka intressanta samtal hon lofvade sig! Men till hennes stora misräkning antog han icke bjudningen och gjorde icke ens visit för att tacka.

Baron Grijp, som blifvit ledamot af första kammaren, uppvaktade Gurli mycket flitigt denna vinter; och sedan han med ens blifvit ryktbar genom ett betydelsefullt anförande i en vigtig anslagsfråga, hvil-

ket Gurli åhört från läktaren, beslöt hon sig ändtligen för att mottaga hans hand. Hon fann nu att han verkligen var en person, som man kunde se upp till — och hans sätt var så fint och vördnadsfullt, han lyssnade alltid så uppmärksamt till hvad hon yttrade och talade alltid med henne i allvarliga ämnen. Han hade visserligen ej lätt att uttrycka sig — men hvad gjorde det, när han skref så bra.

Förlofningen eklaterades på en stor middag hos statsrådets. Gurli var glad och strålande — när alt kom omkring skulle hon ändå blifva en utmärkt mans hustru.

»Älskar du honom verkligen?» frågade Arla henne den aftonen, då hon fick del af nyheten.

»Älskar!» upprepade Gurli. »Hvem brukar någonsin säga att man *älskar* — det ordet användes bara i romaner. Men i fall du vill veta om jag är kär i honom, så skall jag gärna erkänna för dig, att det är jag inte. Men det ligger inte i min natur att bli kär, det vet du väl. Och hvad behöfs det? Den känslan går i alla fall öfver så fort. Men jag värde- rar honom och ser upp till honom och —»

»Gurli — jag ber dig — drag dig tillbaka medan det ännu är tid! Begå inte den synden — kasta dig inte in i detta osanna förhållande — du kommer att ångra det.»

»Ah!» sade Gurli föraktligt. »De där fraserna har du lärt dig på Berndtsons föreläsningar. Har du

själf någonsin varit kär i Otto, kanske? Och du har väl ändå aldrig ångrat, att du tog honom, skulle jag tro.»

»O, denna osanning, detta själfbedrägeri!» tänkte Arla med ångest. Skulle nu hon med sitt exempel draga en obotlig olycka äfven öfver systemen? Vore det inte bättre då att bryta alla band, att fly från sin falska ställning och visa Gurli, visa hela världen, att det hvilar en Nemesis öfver sådana äktenskap som hennes, hvilka dock så lättsinnigt ingås alla dagar!

Arla fortfor att höra Berndtsons föreläsningar ännu sedan hela hennes umgängeskrets dragit sig därifrån. Hon hade öfverhufvud undergått en stor och mycket påfallande förändring denna vinter. Hennes förr så tillbakadragna och korrekta väsende hade nu antagit en frihet och djärfhet, som förvånade alla. Hon uppträdde till försvar för de mest betänkliga åsikter, angrep i en utmanande ton den häfdvunna uppfattningen inom alla möjliga områden och skratade åt hvad hon kallade kvinnornas pryderi och fördomsfullhet. Hofrättsrådet kunde naturligtvis ej annat än ogilla detta sin hustrus förändrade väsende. Att ett fruntimmer med hennes måttfullhet och takt skulle kunna blifva så anstucken af radikala idéer föreföll honom underligt och oväntadt. Men han fäste dock ej synnerlig vikt därvid. Först och främst betyder det ju i det hela så litet, hvad fruntimmer tänka i allmänna frågor, och för det andra äro sådana där revolutionära tendenser ingenting annat än

en barnsjukdom, som snart går öfver — en oskyldig barnsjukdom t. o. m., som aldrig lemnar några sviter.

Medan hofrättsrådet sålunda tog föga notis om sin hustrus själstillstånd, genomkämpade Arla ensam och förstådd af ingen i sin omgifning sitt lifs största, mest afgörande kris.

För en svärmisk natur som hennes kunde i själfva verket ingenting vara farligare än att se den man, hon älskade, under de förhållanden, hvori han för närvarande var stäld. På talarestolen, omgifven af en intresserad och andlöst lyssnande åhörarskara, stod han för henne i det ljus af öfverlägsenhet, som alltid är fängslande för en kvinna. Det var en egendomlig, besjälad skönhet öfver hans bleka ansigte med de rörliga linierna och de sprakande ögonen, som voro särskildt egnade att uttrycka hånet och gäckeriet, men som äfven hade uttryckssätt för det värmande allvaret, de stora idéernas idealitet. Och äfven den förföljelse och de misstydingar, hvarför han ofta blef utsatt, voro endast ytterligare anledningar för henne att så mycket varmare ansluta sig till honom. Det afstånd, hvarpå de sågo hvarandra, den kalla tillbakadragenhet han iakttog gent emot henne, ja t. o. m. den häftighet hvarmed han hade brutit ut emot henne — alt var blott ytterligare bränsle på den eld, som förtärde hennes så länge kufvade, nu så stormande och upproriska hjärta.

Berndtson och hon hade icke växlat ett ord med hvarandra sedan den aftonen, då han besökt henne i

hennes hem för att mot henne utslunga all den bitterhet han så länge samlat på. Men ett omslag i hans stämning mot henne hade dock försiggått sedan han fått tala ut hvad han hade på hjärtat. Hans första blick då han kom upp i katedern gälde alltid henne, det var till henne han talade, henne han sökte öfvertyga, inför henne han försvarade sig för de ofta ovärdiga beskyllningar som gjordes honom.

Vintern gick dock utan att han gjorde något försök att närma sig henne. Först efter den sista föreläsningen på våren, då den stora folkträngseln tvang Arla att dröja kvar i salen längre än vanligt, kom han fram till henne. Hon hade ej väntat att råka honom nu, han brukade alltid gå ut en annan väg direkte från det rum, där han drog sig tillbaka efter föreläsningarnes slut. Nu hade han tydligen åter kommit in i salen enkom för att träffa henne, ty han gick direkte fram till henne och tilltalade henne plötsligt och utan någon förberedande hälsning.

»När jag nu slutat mina föreläsningar, ville jag bara tacka er», sade han. »Tack för hvad ni varit för mig under denna tid!» Han tog hennes händer och tryckte dem — för första gången sedan de skildes åt vid Furubacken för snart 3 år sedan.

Hon blef så förvirrad öfver detta oväntade utbrott, att hon ej kunde svara honom och ej möta hans blick utan såg sig oroligt och förläget omkring i rummet, som hade hon sökt någon. Hans misstänksamhet vaknade genast, han trodde att hon var rädd

att blifva sedd i samtal med honom och släppte tvärt hennes händer.

»Ni är mig en gåta», sade han i förändrad ton. »Jag kan inte fatta alla omkastningar och motsägelser i ert handlings sätt! Hur vågar ni komma och höra mina föreläsningar — har det inte förorsakat er många obehag?»

»Jo, men det bryr jag mig inte om», utbrast hon och lyfte hufvudet. »Hvarför skall ni tro, att jag nödvändigt alltid måste vara lika sjäpig och pueril, som när ni först lärde känna mig! Ni har ingen aning om hur förändrad jag är se'n dess.»

»Jag har trott det, då jag sett er här. Jag har insett, att det fordras mycket mod af en dam i er ställning att komma hit. Det är det värsta, när man har fiender, att man också utsätter sina vänner för obehag. Jag har hittills känt, hvilken styrka det ligger i att stå alldeles ensam — att falla ensam, om man faller utan att draga någon med sig. Men vet ni — så underligt det kan tyckas — nu, när ni säger, att ni haft obehag för min skull — nu kommer det för mig, hur ljuft — ja, hur oändligt ljuft det måtte vara att veta, att antingen man står eller faller — man dock inte är ensam.»

Deras samtal afbröts här, men ett par dagar därefter kom Berndtson på visit till hofrättsrådets en eftermiddag mellan 6—7. Han kom för att taga afsked. Han skulle resa till Norrland, dels för att ordna af färerna efter sin afiidne far, dels för att studera ar-

betarförhållandena vid de stora sågverken i och för ett nytt drama, som han hade i tankarne. Han ville skildra en strejk och söka att psykologiskt belysa denna ofta förekommande företeelse i det modärna samhällslifvet. Senare på sommaren ville han åter resa utomlands för en längre tid.

Han meddelade henne alt detta i en tämligen kall och främmande ton, och hon berättade honom på samma sätt om sina sommarplaner.

Det hade blifvit bestämdt, att hofrättsrådet denna sommar skulle företaga den länge beramade färden till Carlsbad och att hans hustru skulle följa honom dit. Men hans semester skulle först börja i augusti och dessförinnan skulle Arla tillbringa 6 veckor vid vestkusten med sina barn, som båda ledof bleksot. Gurli skulle under sommaren besöka sina blifvande svärföräldrar på deras gods i Skåne och barnen voro bjudna att vistas där under hennes tillsyn medan föräldrarne voro utom lands.

Berndtson reste sig.

»Vi träffas således inte mer innan jag reser», sade han. »Få se om ödet någonsin mer korsar våra vägar.»

Arla hade berättat om sin vistelse vid vestkusten med det hemliga hoppet att han skulle komma dit för att vara tillsammans med henne där. Och nu ville han taga afsked så plötsligt! Han bad henne ej ens denna gång om tillstånd att få skriva till henne.

»Farväl då!» sade hon med en liten darrning i

stämman, som hon förgäfves sökte blifva herre öfver. Hon räckte honom sin hand, men höll ögonen nedslagna.

Han grep hennes hand med en viss häftighet och behöll den mellan sina båda. Förundrad öfver hans tystnad såg hon upp och ville draga den tillbaka, men han släppte den ej. Han försökte flera gånger att säga något, men fick dock icke fram ett ord — han blott pressade handen allt hårdare och sökte se henne in i ögonen. Han hade en aning om, att han ej var henne likgiltig, men han trodde henne dock vara en kvinna af det slag, som förr skulle kämpa till döden än svika hvad hon ansåg som sin pligt. Hennes starkt utpräglade kvinliga värdighet imponerade på honom och höll honom på afstånd — han beundrade hennes väsendes kyskhets och han kände att han skulle älskat henne mindre i samma stund som hon gifvit vika för honom.

Hon kände hans läppar på sin hand ett par gånger — dunkelt som genom en dimma såg hon honom bocka sig vid dörren — så var han borta.

Men blott några veckor därefter återsågo de hvarandra. Arla hade i afskedsstunden fått ett bestämdt intryck af, att de snart skulle träffas igen. Det var därför ingen öfverraskning för henne, då hon en dag såg honom landstiga vid den lilla, föga besökta badort, där hon slagit sig ned. Hon hade väntat honom nästan från första dagen hon kom dit.

De voro nu ständigt tillsammans. Den enkla,

landtliga orten inbjöd särskildt till ett förtroligt och okonstladt umgänge. Badgästerna voro i allmänhet af en tarfligare samhällsklass, mest från närliggande trakt, och Arla hade inga bekanta ibland dem. Hon hade valt denna af det nyckfulla modet öfvergifna ort för att undgå det tröttande och i hennes nuvarande sinnesstämning plågsamma sällskapslifvet. Hon hade förhyrt sig en båt för hela sommaren och hade seglat ensam med sina barn flera timmar dagligen innan Berndtson kom. Det var helt naturligt att hon nu inbjöd honom att göra dem sällskap. Det fans ej många båtar att hyra på stället, då de flesta under sommaren voro upptagna vid den segrande badorten några mil därifrån, och Arlas båt var den bästa som kunnat uppspanas. De hade till båtkarl en präktig, gammal hvithårig gubbe med patriarkaliskt utseende, som varit vid Spetsbergen och som underhöll dem med de otroligaste skepparhistorier. De läto gubben och barnen prata och talade ej mycket med hvarandra. De kunde sitta timal tysta vid hvarandras sida på toften och se på vågorna, som på sitt liffulla och skiftande språk syntes dem gifva ord åt deras tysta tankar. Än var det vindstilla, så att seglen hängde slaka och barnen kastade kopparslantar i sjön och ropade: »blås, Kajsas!» Vattnet låg så lugnt och orörligt och återspeglade molnen på himlen, båten och dem själfva. Alt var så tyst — så genomskinligt och klart — det var den ännu blyga, outtalade kärlekens drömlika lycka. Än åter lekte och hop-

pade böljorna glittrande gula i en frambrytande solstråle, som genom sitt öfverdådigt slösande ljus tycktes lägga den öfriga vattenytan i djup skugga, alldeles som när kärleken lyser upp i ens inre och bländar synen, så att alt hvad som ej lånar sitt ljus därifrån ser ut som bara mörker. Ån vältrade sig åter vågorna gröna och hotande mot båten, som när lidelsen stormar i en människas bröst och vill vräka omkull alla hinder.

De voro nästan aldrig skilda åt på hela dagen. De åto middag vid table d'hôtes, sutto sedan på badhotellets veranda i skuggan till inemot aftonen, då de togo en lång promenad bland bergen. Barnen voro alltid med dem, och först då dessa gått till sängs mellan 9—10 satt Arla ensam en stund på sin egen lilla förstugukvist. Men äfven då kunde Berndtson komma ibland och stanna nedanför och tala med henne, alldeles som förr i verlden på Furubacken.

Den lugna lyckan af detta stilla, enformiga lif och denna ostörda samvaro mildrade det lidelsefullt upprörda och nervösa, som eljest plägar vara oskiljaktigt från en sådan kärlek som deras. De glömde alt hvad som stod emellan dem och att de ej alltid skulle få vara tillsammans, de togo hvar dag sådan den kom utan att oroa sig för framtiden och skildes åt hvarje afton med den lyckliga vissheten att mötas igen i samma ostörda ro.

Då fick Arla en dag ett bref från sin man, som hofrättsrådet visst aldrig skulle ha skrivit, om han

anat hvilket ödesdigert beslut det skulle föranleda. Arla hade trott sig alldeles obemärkt vid den lilla badorten, men det fans flera bland de anspråkslösa badgästerna där, som med stort intresse observerade den vackra och eleganta unga hofrättsrådinnan från hufvudstaden, och Berndtsons rykte hade äfven trängt till denna aflägsna vrå, hvarför man hade många funderingar öfver den synbara förtroligheten mellan dessa båda. Hvilka vägar ryktet begagnade sig af för att nå till hofrättsrådets öron skulle visst ej varit lätt att uppspåra, men — alt nog — brevet till hans hustru innehöll en vänlig varning att ej vara oförsigtig och en bestämd uppfordran att afbryta det förtroliga umgänget med Berndtson. »Ingen, som känner min hustru», skref han, »skall kunna hysa ens skuggan af en misstanke mot en så ren karaktär som din. Men vi dömas ej blott af dem, som känna oss, och du vet att en kvinnas rykte är så ömtåligt, att det ej tål att man ens andas därpå. Jag behöfver ej gifva dig några råd med afseende på sättet att afvisa B:s enträgenhet. Din kvinliga takt skall bäst lära dig detta, jag vill blott uttala som en vänlig men bestämd önskan, att du ej vidare låter honom segla i din båt, ej företar några långa promenader med honom och öfverhufvud är så litet som möjligt tillsammans med honom. Då jag förstår, att du måhända skall finna din belägenhet ganska svår, ämnar jag försöka att komma loss härifrån förr än jag tänkt och hämta dig till vår resa.»

Här följde några yttranden om hans längtan att återse henne, om hur tomt det varit att lefva skild från henne så länge för första gången sedan deras äktenskap — vänliga ord, som i hennes nuvarande sinnesstämning blott gjorde ett pinsamt och motbjudande intryck på henne.

Hon fick brevet strax innan Berndtson skulle komma för att hämta henne och barnen till deras sedvanliga aftonpromenad. Hon beslöt att öppet meddela honom alt, och då de kommit ett stycke utåt vägen, där ingen människa syntes till och barnen sprungo litet i förväg och plockade bär, bad hon honom plötsligt i en kort och konstlad ton, att han skulle resa.

»Det är nu sista gången vi gå tillsammans så här», sade hon. »Jag borde inte ens ha gått med er i afton -- men vi skulle inte kunnat talas vid så ostördt där hemma, där vi äro omgifna af folk, som lyssnar på oss rundt omkring.»

»Hvad är meningen?» frågade han i uppbrusande ton.

Hon meddelade honom i korthet innehållet af sin mans bref.

»Och det är således er afsigt att nu stöta mig tillbaka — och att följa honom!» utbrast han.

»Hvad vill ni då att jag skall göra?»

»Jag begär ingenting annat, än att ni skall vara ärlig mot er själf och mot mig», sade han och lade

hennes arm i sin med en på en gång vördnadsfull och öm åtbörd. »Är det för mycket begärdt?»

Det var första gången han tillät sig en sådan förtrolighet, och hennes arm skälfde i hans, men hon drog den ej tillbaka.

»Ja — hjälp mig då — råd mig!» bad hon och brast i gråt.

»Skulle ni handla rätt emot er själf, om ni nu återvände till er man? Kan ni fortsätta detta äktenskap utan att begå ett våld mot er naturliga känsla? Ja, vore inte detta äktenskap under nuvarande förhållanden en förfärlig lögn? Svara mig — svara mig uppriktigt!»

»Men eger man då rätt att bryta heliga löften? Jag har ju inte min frihet längre — jag har ju inte rätt att välja — jag är bunden.»

»Det är en förfärlig humbug man bedrifver med dessa löften», utbröt han. »Man talar om ett löfte som vore det en hemlighetsfull förskrifning till den onde, skrifven med ens blod. Hur kan en människa, kortsynt och föränderlig som hon är, genom ett löfte binda sig för ett helt lif? Det är lika orätt och lika orimligt, som när en döende söker att genom förordningar och testamenten bestämma för flera kommande generationer. Om en sådan bestämmelse till exempel skulle strida mot det följande slägtets rättsbegrepp, så är man icke skyldig, man har inte ens rätt att lyda den. Och så är det äfven med löften, som man

är nog oförnuftig att aflägga för en framtid, hvilken man inte själf är herre öfver.»

»Men på det sättet skulle ju aldrig löften ha någon helgd.»

»Helgd — nej, det är just det jag påstår. De ha ingen annan helgd än den, som vår egen rättskänsla gifver dem. Och det måtte väl vara tämligen klart för hvarje tänkande och någorlunda fördomsfri människa, att det är bättre bryta ett löfte än att fortleva i synd.»

»I synd! Men i detta fall är det ju inte fråga om —»

»Om synd! Jo, det är just hvad det är. Ty det är en synd, när man älskar en man att lefva i äktenskap med en annan! Ja, det är sant — ni har aldrig sagt mig, att ni älskar mig — men det gör du dock, det vet jag, utan ord har du sagt mig det många gånger», tillade han lågt och tryckte sakta hennes arm intill sin, i det han böjde sig ned för att uppfånga hennes sänkta blick. Hon svarade ej och lyfte ej ögonen från marken, och de gingo tysta en stund.

»Jag är glad åt att detta bref kommit», började han åter. »Det tvingar oss till ett afgörande. Jag har tvekat att drifva det till denna punkt — jag har njutit lyckan af vår ostörda samvaro och försökt att inte tänka på framtiden. Jag har inte tyckt mig ha rättighet att draga dig bort från ditt lugna, skyddade lif och in i min oroliga, kampfulla tillvaro. Jag har tvekat och velat hålla mig tillbaka — men nu har jag inte rätt att tveka längre. Då vi för några veckor

sedan skildes åt i Stockholm, var det min afsigt att söka glömma dig, fast jag sedan ej kunde bli herre öfver min längtan — men nu efter dessa veckors samlif är det sannerligen omöjligt. Känner du det inte själf? Skulle det verkligen vara möjligt för dig att nu återvända till din man och lefva som hans hustru?»

»Då ni talar så där, har jag inte kraft till något. Men jag vet, att om jag också nu låter öfvertyga mig af edra skäl, skall jag sedan ångra mig bittert. Ty det är inte rätt — det kan inte vara rätt —»

»Nej, det *kan* inte — det kan aldrig i verlden vara rätt att lefva tillsammans med en man, som man icke älskar», utbrast han. »Om du nu skulle återvända till honom, så vore det i mina ögon alldeles detsamma som om du läte en främmande man förföra dig under det ditt hjärta tillhörde mig. Icke blir synden mindre, därför att den i verldens ögon galler som en pligt. Det är förklarligt, om du trodde detta för ett par år sedan, då du ännu lefde insnärjd i fördomar. Men du kan inte tro det längre nu, sedan ditt sinne blifvit frigjort och du lärt, att sanning i alla lifvets förhållanden är det första vilkoret för alt sedligt lif. Det var redan en stor synd, när du gifte dig utan kärlek — och för mig är det obegripligt, att du någonsin kunde göra det, ehuru jag kan gissa att det berodde på oriktiga religiösa begrepp — men detta kan ändå förlåtas, ty dels var du så outvecklad då och dels visste du inte hvad kärlek var — men nu -- jag ber dig, min älskade,

för din egen skull — för din egen renhets och värdighets skull — förnedra inte dig själf med att fortleva i denna lögn! Det är inte bara för min skull jag ber dig, ty lifvet har inte mer värde för mig än att jag kan undvara det när som helst — men jag ber dig för din egen skull — begå icke denna synd! Trampa inte på det sättet under fötterna det sanningsideal du dyrkar — förnedra inte dig själf till den grad att ställa dig i jämbredd med en såld kvinna — ja, *såld*, ty det skulle vara för ditt anseende, din ställning i verlden, som du skulle sälja din ära — var sann emot dig själf, bryt de ovärdiga band som fångsla dig!»

Han talade med växande lidelse och pressade hennes arm hårdare intill sig. Det hade först nu blifvit honom klart att han för intet pris i verlden ville mista henne.

De hade vändt om och stodo åter utanför dörren till hennes bostad. Hon var blek och ögonen voro hopdragna med ett uttryck af stark själsångest, men läpparna voro tätt sammantryckta och tydde på ett fast beslut.

»Jag skrifver i natt», sade hon med låg men bestämd röst.

»Tack!» utbrast han och förde hennes händer till sina läppar. Han såg sig om upp och ned åt vägen, och då ingen syntes i närheten ville han draga henne intill sig och kyssa henne. Men hon höll honom strängt tillbaka.

»Ännu är jag en annans hustru», hviskade hon.

»Det är du inte», invände han. »Min är du nu och ingen annans.»

Hon tog sina händer ur hans. »Du säger ju, att alt det som strider mot vår naturliga känsla är en synd», sade hon. »Och min känsla förbjuder mig att betrakta mig som din så länge jag ännu inte är fri från mina löften till en annan.»

»Det är inte din naturliga känsla som talar härvidlag — tro inte det — det är dina principer, det vill säga dina fördomar, som spöka — —»

»Säg godnatt till farbror Berndtson», sade Arla i sträng ton till barnen. Hon vågade ej inlåta sig på att svara honom — hon fruktade hans förmåga att öfvertyga. Då Elisabeth neg för honom fick han ett plötsligt infall.

»Vill du gifva mig en kyss till godnatt?» frågade han barnet.

Flickan rodnade och såg frågande på modern, som tvekade.

»Böra inte dina barn också vara mina?» inföll han halfhögt. Han omfamnade flickan och kysste de barnsliga läpparna, som med en viss ömhet besvarade hans kyss.

»Håller du af mig?» frågade han den lilla tolfåringen.

»Ja!» utbrast hon. »Näst pappa fins det ingen som jag håller så mycket af.»

»Jag med», ropade Emil och omfamnade hans knän, i det han beundrande såg upp i hans ansigte.

»Är det icke ett godt omen för vår lycka?» sade Berndtson, i det han lyfte gossen högt upp i luften och kysste äfven honom.

Han var ej egentligen barnkär, men hans naturliga och kamratlika sätt att umgås med dem och den frihet han tillät dem fångslade i allmänhet alla barn han kom i beröring med.

Och då Arla satte sig ned till skrifbordet denna afton, sedan barnen lagt sig, var det med den vissa förhoppningen att det afgörande steg hon stod i begrepp att taga ej skulle beröfva hennes barn en mor, men gifva dem en ny, faderlig vän, som skulle kunna få ett välgörande inflytande på deras utveckling. Det var också med denna tanke för ögonen som hon sökte öfvertyga sin man om att en skilsmessa mellan dem skulle bli bäst för alla parter. »Barnen», skref hon, »kunna endast vinna på, att det osanna förhållande, som förenar deras föräldrar, blir upplöst. Eljest skall kanske Elisabeth en dag säga mig det samma som Gurli i vintras, då hon förlofvade sig med en man, som hon icke älskade: 'du har gjort det samma och blifvit lycklig'. Nej — denna lögn skola vi ej gifva våra barn i testamente. Det är då vida bättre för dem att veta sanningen, hur bitter den än må vara. Såsom jag tänkt mig det skola barnen vistas tidtals hos sin far och sin mor — långt bättre för dem att utvecklas under inflytandet af

tvänne själfständiga, fritt ställda personligheter, om dessas åsigter också äro så olika inbördes som våra nu blifvit, än den skenbara enhet, som blott består däri, att den ena personligheten förkväft sitt eget jag och förnekat sin innersta natur för att underordna den under ett konstgjordt pligt-ideal. — Detta om barnen! Jag börjar med att tala om dem, då jag bönfaller dig att återgifva mig min frihet, emedan det står klart för mig att pligten emot dem har det starkaste krafvet på mig — vore det till deras bästa skulle jag kanske haft styrka att uppoffra mig själf — ehuru offret af ens egen personlighet knappast under några förhållanden kan vara berättigadt. Men då jag nu kommit till den öfvertygelsen, att barnen ingenting skulle vinna men väl förlora på ett sådant offer — då finnes det icke längre något som bjuder mig att fortfarande lefva som din hustru — nej, icke ens något som berättigar mig därtill. Det har aldrig varit något verkligt äktenskap mellan oss — blott en yttre, konventionel förening utan inre motsvarighet. Vi ha aldrig förstått hvarandra, aldrig haft en tanke gemensam, vi ha lefvat tillsammans i 13 år utan att inverka på annat sätt än hämmande på hvarandras utveckling — vi ha gått bredvid hvarandra i två paralela linier, som aldrig kunna mötas. Du har varit mig en god, broderlig vän, det skall jag alltid med tacksamhet minnas, men min *make* har du aldrig varit och kan du aldrig bli. Endast kärleken gör en förbindelse mellan en man och en

kvinna till ett äktenskap. Jag har icke förstått det förut, men nu är det mig fullkomligt klart att du icke har några rättigheter öfver mig och att jag skulle begå en osedlig handling, om jag nu återvände till dig. Jag tillhör ingen annan än den man jag älskar — hvem han är har du redan gissat. Jag är öfvertygad om att jag ej förgäfves skall ha gjort detta vädjande till din rättskänsla — du skall frivilligt lösa mig från de yttre band, som binda min tillvaro vid din, och du skall vinna min *fria* högaktning och tacksamhet i stället för min tvungna underkastelse.»

Hofrättsrådet mottog detta bref lika fullständigt oförberedd som om man kommit och sagt honom att han blifvit afskedad från sin plats eller blifvit åtalad för någon oredlighet i sin tjänsteutföring. Hans hustru, hans pligtrogna, religiösa, strängt rättänkande hustru, för hvilken han alltid hyst så stor aktning, att det varit honom ytterst motbudande att till henne framställa den milda anmärkning för oförsigtighet som han ansett sig tvungen till i sitt förra bref — hans hustru skulle kunna vara till den grad pligtför-gäten, att hon ville öfvergifva sin laglige make för en äfventyrare, en radikal svärmare utan alt anseende — hans hustru, som alltid utgjort hans stolthet och hans hus' främsta prydnad och som alltid vetat att så värdigt uppbära sin plats i samhället — hon skulle draga denna skam öfver honom, prisgifva deras husliga lif åt det vulgära skvallret, öfvergifva sina barn! Nej, det var inte möjligt — det var alt för onaturligt.

Hvilken annan kvinna som hälst skulle kunna handla så, men inte hon. Och detta efter ett trettonårigt äktenskap, hvars lycka aldrig varit störd af den minsta missämja!

Hans första ingifvelse var att skynda upp till hennes mor, som alltid hade varit honom en tillgifven vän, och bedja henne hjälpa honom att kalla sin dotter tillbaka från den förfärliga förvillelse, som fått makt med henne. Men vid närmare eftertanke förbjöd honom hans naturliga skygghet att anförtro någon den bittra kränkning, som öfvergått honom. Han hoppades ännu att kunna återföra sin hustru till förnuft och pligtkänsla. Hon hade låtit diktera sig detta bref, hvars omoraliska grundsatser och samhällsupplösande tendenser blifvit utifrån inplantade hos henne — hon stod under något hemlighetsfullt, förderfligt inflytande af denne dålige, karaktärslöse man, men det var ej möjligt annat än att hon ännu skulle låta tala vid sig, låta öfvertyga sig om sin förvillelse och lösrycka sig ur förtrollningen.

Han hade en känsla af att han själf borde skynda till henne för att personligen inverka på henne; men han kunde dock icke besluta sig för ett sådant steg. Han hade en hemlig fasa för alla häftiga scener och känsloutbrott och var dessutom ytterst ömtålig för att någon utanför stående skulle blicka in i hans enskilda förhållanden. Då redan skvallret var i gång skulle denna plötsliga resa, en vecka innan hans tjänstledighet egentligen begynte, lätt kunna

gifva anledning till gissningar. Och dessutom — att ställas ansigte mot ansigte med sin hustrus förförare, att möjligen se henne vända sig bort från honom med köld för att söka skydd hos denne usling — det var mer än han kände sig hafva mod att utstå. Han visste också att han inför hennes kallsinnighet skulle förlora all förmåga att tala till henne det hjärtats språk, som ensamt kunde återföra henne. Han hade ej ordet i sin makt som denne andre, han var ej en sådan där frasriddare, som kunde prata omkull den solklaraste rätt och göra svart till hvitt. Och en viss naturlig torrhet och stelhet i hans väsende, som endast stundom kunde tina upp under det husliga lifvets förtroligaste stunder, skulle blott ytterligare skärpas nu, det visste han, då han skulle stå inför sin hustru med djupt såradt sinne och kränkt stolthet, på samma gång som en förödmjukande känsla af underlägsenhet inför den föredragne älskaren.

Nej, det var bättre att skrifva — han kunde då med lugn besinning och klara bevis vederlägga alla dessa floskler och oklara frihetsbegrepp, hvarmed hon sökt insöfva sitt samvete. Och han kunde då också bättre bekväma sin stolthet till att bönfälla henne att återvända till honom och sina pligter, att icke öfvergifva en man, som älskade henne så innerligt och som aldrig mer skulle kunna njuta en lycklig dag i sitt lif sedan denna sorg och denna skymf öfvergått honom. Han tvekade till och med ej att

tala om sin stora sjuklighet, som på sista tiden ytterligare försvårats. Han berättade henne, att han nyligen velat taga en liffförsäkring för hennes och barnens skull, men att läkarbetyget ej gaf honom hopp om att lefva många år, och han bönföll henne att offra honom dessa få år, sedan skulle hon ju återfå sin frihet och kunna följa sitt tycke, om hon ej, som han hoppades, innan dess blifvit öfvertygad om, att en man utan religion, utan sedliga grundsatser, och som ej tvekade att locka en hustru från sina pligter, var ett dåligt stöd att anförtro sig åt. »Och hvad barnen beträffar», slöt han, »så tro icke, att jag någonsin skall tillåta dem att komma under inflytande af en man, för hvilken jag hyser en så djup och berättigad missaktning.»

Under de dagar, som förflöto innan Arla fick detta svar på sitt bref, hade hon hållit sig mycket tillbaka från Berndtson. Både segelturerna och aftonpromenaderna voro inställda och de träffades endast flyktigt och i andras närvaro vid måltiderna.

Den eftermiddag, då posten medförde hofrättsrådets bref, såg hon honom flera gånger vandra fram och tillbaka förbi hennes bostad; han hade sett postbudet gå dit och han väntade under pinsam spänning på att få del af innehållet. Slutligen kom lille Emil springande efter honom och sade, att hans mamma ville tala vid honom. Han skyndade in och fann henne liggande framstupa i ett soffhörn med ansigtet pressadt emot de korslagda armarna. Hon lyfte litet

på hufvudet, då han kom in, och sköt till honom brevet, som låg öppet i hennes knä; han tog det och ögnade först igenom det flyktigt — läste så om det delvis flera gånger, som om han ej förstått innehållet.

Slutligen vek han ihop det, lade det framför henne på bordet och sade i en kort, hård ton: »Nå?»

Hon reste sig till hälften och såg upp på honom med ögonen simmande i tårar samt räckte sina händer emot honom med en bedjande åtbörd. »Jag kan inte — förlåt mig, Berndtson — jag kan inte göra en man, som håller af mig, så gränslöst olycklig.»

Han sköt tillbaka hennes framräckta händer, kastade undan en stol, som stod i hans väg och ville gå.

»Berndtson!» ropade hon och sprang upp. »Hvad gör ni? Går ni ifrån mig just nu — och i vredesmod — när jag så väl behöfver ett tröstande ord!»

»Skall jag stanna kvar och trösta er till på köpet! Åh, det är verkligen inte illa. Hustrun — mannen — älskaren — hvad! — skola vi inrätta oss så där trefligt på tre man hand? Ni delar er mellan honom och mig — och när han, som vi hoppas, dör snart, ger ni mig helt och hållet, hvad ni har kvar att ge. Ja, ungefär något sådant är det ju han föreslår och som ni tycks böjd att acceptera. Det vill säga, han tycks ej ha tänkt på, att vi samtidigt skulle kunna ligga vid edra fötter, men för öfrigt anser han ingenting hindra att ni kan dela er mellan oss båda — först

några år åt honom — så de återstående åren åt mig. Det är liberalt! Och genom att stanna hos honom de år han begärt kan ni ju vinna att få behålla ert sociala anseende, att få ärfva hans förmögenhet — och dessa förmåner, som ni på ett så hedrande sätt förvärfvat, medför ni ju sedan i boet som hemgift åt mig. Kan man ställa det bättre? Vore jag inte en otacksam, om jag inte gärna afstode från er några år och lemnade er tillfälle att göra goda affärer. — Att ni skulle förvärfva dessa förmåner på bekostnad af er kvinliga ära gjorde ju ingenting — det vore ju fördomsfullt att fästa för mycken vigt därvid.»

»Ni vet själf hur ni nu vanställer sanningen», invände hon. Hon kände, att det gick omkring i hennes hjärna och hennes tankar förvirrades, så att hon ej kunde se sin väg i det virrvarr af lögn och sanning, hvori hon intrasslat sig. »Ni vet att det inte är för att vinna några yttre förmåner, hvilket ni så ovärdigt antyder, som jag anser mig böra återvända till min man, utan därför, att jag annars skulle förtäras af samvetskval.»

»Nå, det förändrar inte saken! Ni säljer er i alla fall — antingen det nu är för att vinna pengar och anseende eller för att vinna hvad ni kallar samvetsfrid — det gör inte så stor skilnad. Hufvudsaken är den, att ni är beredd att öfverge den man, ni älskar, för att med berådt mod sälja er åt en annan man. Och ni tror att jag efter detta skulle gå och vänta på den dag, då ni åter skulle bli fri att komma till-

baka till mig. Men ni misstar er — i samma stund ni återvänder till er man är ni i mina ögon ingenting annat än en fallen kvinna — och en sådan kan jag inte älska — så usel är jag ändå inte. Och oakadt jag, såsom han säger, hvarken har religiösa eller sedliga grundsatser, skulle jag dock inte handla lika lumpet som han och tigga en kvinna om att återvända till mig, då hon inte längre älskade mig. Om jag hade en hustru, som efter att ha bekänt för mig att hon älskade en annan, både mig på sina knän om att taga henne till nåder igen, så skulle jag stöta henne bort med lika stort förakt som — en sådan där kvinna —»

»Upphör med dessa förfärliga uttryck», afbröt Arla. »Ni gör mig utom mig. Det går omkring i min hjärna — alt hvad jag uppfostrats till att anse som en pligt — det gör ni nu till ett brott — och det som är ett brott i andras ögon, det kallar ni för min pligt. Min Gud — min Gud — hvilken har rätt? Hvar är misstaget? Ty ett förfärligt misstag måste det vara — på ena eller andra sidan.»

»Fråga ditt eget hjärta», sade han vekare och drog henne intill sig. »Det ensamt kan visa dig det rätta. Tänk dig, att din man komme nu i denna stund för att hämta dig och fordrade, att du följde med honom såsom hans hustru — han skulle djärft och såsom vore det hans rätt kyssa dina läppar, som jag aldrig vågat göra — inte ens nu då jag har dig så nära — han skulle fordra af dig alla de ömhets-

bevis, som ingen oskyldig kvinna kan gifva åt en annan man än den hon älskar — tänk dig bara att han komme nu och toge dig direkte ur mina armar!»

Hennes ögon vidgade sig och fingo ett förskrämdt uttryck, som om hon redan såge sin man komma för att med våld taga henne tillbaka. Hon gömde sitt ansigte mot hans axel och hviskade: »låt oss hållre fly tillsammans — jag vill inte — jag kan inte — låt oss fly!»

Hennes nästa bref till hofrättsrådet var häftigt och upprördt och bar prägel af förtviflans beslutsamhet. »Drif mig inte till det yttersta!» skref hon. »Neka mig inte min frihet — du vet inte, hvilka följder det skulle kunna ha. Intet i verlden skall nu mera förmå mig att öfverge den man jag älskar — hör du det, *intet*. Du kan inte tvinga mig att återvända till dig, ty hållre skall jag lefva hela mitt återstående lif i landsflykt och gömma mig som en förbryterska — genom att neka mig skilsmessa skall du ingenting annat vinna än drifva mig in i ett laglöst förhållande och tvinga mig att blifva Berndtsons älskarinna i stället för hans hustru. Ej ens din hotelse att skilja mig från barnen kan nu hålla mig tillbaka — du skall i alla fall icke kunna det, mina barn och jag äro alt för innerligt fastknutna vid hvarandra, för att de någonsin skulle vända sitt hjärta från mig. Elisabeth brås på mig, hon är skapad för att älska mycket och lida mycket och hon skall lätt lära sig att förstå det himmelska ordet, att den som

älskat mycket skall ock mycket förlåtas. — Jag vet att jag handlat mycket illa mot dig — icke genom att nu öfvergifva dig, men genom att någonsin blifva din *fru* — icke maka, ty det var jag aldrig, jag upp-repar det — men denna orätt kan ej längre godtgöras och efter hvad som nu tilldragit sig, *kan* jag ej göra dig lycklig, om jag än vore villig att slita hjärtat ur mitt bröst för att dess känslor ej skulle kränka dig. Jag förmår inte skrifva mer! Förlåt mig — jag kysser dina händer och tackar dig för all den godhet du städse visat mig.»

Redan innan hofrättsrådet fick detta bref visste han, att alt hopp var förgäfves. Han hade försökt att tro på, att hon skulle återkomma från sin förvil-lelse ända tils han hade skrifvit färdigt sitt bref till henne, men sedan han här uttömt all den vältalighet, hvaraf han var mäktig, alla de argumenter han kunde uttänka för att inverka på henne, kände han plöts-ligt hur vanmäktiga alla dessa bemödanden voro, och hur fåfängt det var att hoppas någonting, då han väl visste att en sådan kvinna som hon icke tar ett dylikt steg utan att drifvas därtill af en makt inför hvilken han intet kunde förmå. Han läste därför hennes andra bref jämförelsevis lugnt, med en dof hopplös smärta, som då man redan uttömt alla sina tårar vid den älskades dödsbädd och nu icke har något annat att göra än tillsluta kistlocket, som för alltid skall gömma de kära dragen.

Statsrådinnan, som dagen därpå mottagit ett långt

bref från Arla, däri hon meddelat henne alt, öfverlemnade sig äfven åt den häftigaste sorg. Hon älskade Örn fullkomligt som en son, och hon kunde ej se det ringaste förmildrande i sin dotters handling — den var i hennes ögon ingenting annat än ett ousäktligt brott. Hon hade ej mod att träffa sin måg, hon längtade innerligt efter att omfamna honom och gråta med honom, och dock tvekade hon att besöka honom. Skulle han ej, och med rätta, ställa henne till svars för hennes dotters handling? Och hon kunde ju ej säga ett ord till hennes ursäkt — men å andra sidan — det var dock hennes barn och hon kunde ej uttala den stränga dom, hennes hjärta fält öfver henne.

Äfven hofrättsrådet längtade ofta under dessa dagar efter sin moderliga vän, men skydde att fara ut till Mariehill. Hvad skulle väl dessa båda säga hvarandra? Kunde de fördöma den de båda så mycket älskade? Han fruktade dessutom för sammanträffandet med den öfriga familjen. Ungdomens nyfikna blickar, statsrådets otvifvelaktigt skarpa klander öfver dottern — han hade ej mod att möta något af alt detta.

Så gingo flera dagar. I anseende till sin förestående resa hade hofrättsrådet ej funnit det löna mödan att flytta till landet denna sommar, men en stor del af våningen i staden var dock afstängd för att skydda möblerna för mal och sol, och han bebodde endast sitt eget arbetsrum och sängkammaren.

Bredvid detta rum hade Arla ett litet kabinett, där hon brukade draga sig tillbaka när hon ville vara ensam. Hennes man hade en jul öfverraskat henne med en vacker, perlfärgad möbel i rococco, hvilken han sedan låtit kläda med blekt rödgult siden. Detta rum var nu afstängdt och möblerna öfvertäckta. Men en eftermiddag stod hofrättsrådet ensam därinne och hade dragit upp rullgardinen så att ljuset föll in; han stod framför den lilla pulpeten med messingsbeslagen, där hon brukade förvara sina bref, och såg på det stora kopparsticket på väggen ofvanför, som förestälde Riberas martyr och som han gifvit henne, då de voro förlofvade, emedan han tyckte att den bedjande Marias ögon liknade hennes. De knäppta händerna, de upplyfta ögonen, den smärt samma dragningen på läpparna — var det inte hon själf, som stod där framför honom och bönföll honom att befria henne från det band, med hvilket hon frivilligt bundit sig vid honom och som nu var henne ett förhatligt tvång? Hur hade hon kommit till att afsky honom så? Hur var det möjligt — utan en missämja, utan ett ovänligt ord? Var hon en martyr och han hennes bödel, till hvilkens förbarmande hon nu vädjade. Hvad rätt hade hon att se på honom på detta bedjande sätt — var ej tåren i dessa ögon, dessa hopknäppta händer en skymf mot honom?

En sakta knackning på dörren — den öppnades och statsrådinnan trädde in. Hans första känsla var blygsel öfver att blifva sedd härinne, han tänkte ett

ögonblick på en förevändning, men kunde ej finna någon, for litet förvirrad af och an i rummet, som om han sökte något, gick till fönstret och rullade ned gardinen, rättade på ett stolsöfverdrag, som blifvit rubbadt, kom tillbaka framåt rummet, stannade framför statsrådinnan och skakade nervöst hennes händer, i det han bemödade sig att säga något — öfvergaf så alla försök till förställning, omfamnade henne och bröt ut i en snyftning.

Hofrättsrådets nästa bref var hållet i en torr och affärsmässig ton. Han uppmanade sin hustru att fara till Köpenhamn eller annan utländsk ort, hvarifrån hon genom ett ombud borde insända en officiel förklaring, att hon ej vore sinnad att återvända till sitt hem. På detta sätt skulle saken enklast låta ordna sig. Hvad barnen beträffade bad han henne resa med dem till Skåne och lemna dem i Gurlis vård, så skulle han sedan afhämta dem där. Om hon framdeles längtade efter att se dem stod det henne alltid fritt att besöka dem, men hos henne fingo de aldrig vistas, så länge hon vore förenad med den man — han nämnde ej hans namn — som han ej ansåg värdig att handhafva hans barn. Han slutade med några vänliga ord om, att om hon skulle råka i något betryck och behöfva honom, skulle hon i honom alltid finna en vän.

Dagen efter det Arla mottagit detta bref reste hon med sina barn. Gurli hade ännu ingen aning om hvad som tilldragit sig och hennes blifvande svär-

föräldrar mottogo Arla med den allra största vänlighet. På deras frågor, om de ej också skulle få se hofrättsrådet innan utresan, svarade hon, att han ej hade tid att komma hit förr än på hemvägen och att hon skulle resa ensam till Köpenhamn. »Jaså — och där skola ni mötas?» inföll Gurli.

»Ja — där skola vi mötas», svarade Arla entonigt.

Hon sade sig nödgas resa redan följande dag — det var henne ytterst pinsamt att vistas i denna distingerade, strängt religiösa familj, där hon tyckte sig uppträda som en äfventyrerska, hvilken oberättigadt tillnarrade sig aktning och vänlighet. Hon visste af själfva atmosfären i detta hem, hur de skulle döma henne blott några få dagar härefter.

Men barnen, som aldrig voro vana att vara skilda från henne, och som först nu finga veta att hon skulle resa bort så snart, brusto ut i de häftigaste snyftningar vid denna underrättelse, klängde sig fast vid henne, den ena i hennes knä, den andra kring hennes hals och bådo henne i de mest bevekliga ordalag att taga dem med sig. Skygga, opraktiska och litet tafatta som de voro, hade de alltid svårt att finna sig bland främmande, och här funnos flera barn på stället som voro vana vid landtlifvet och togo sig en öfversittareton mot de små spensliga, ömtåliga stadsbarnen. Dessa voro båda i hög grad känsliga och de öfverlemnade sig nu åt sådana utbrott af förtviflan, att Arla tyckte sig ej kunna uthärda den skilsmessa,

som förestod. Tanken att hon bedrog dem, att hon ljög för sina barn då hon på deras enträgna böner lofvade dem att komma snart igen, blef henne outhärdlig; hon stötte dem ifrån sig nästan med hårdhet och uppmanade dem strängt att komma ihåg att de voro på ett främmande ställe och att uppföra sig skickligt, så att hon ej behöfde skämmas för dem.

Elisabeth kväfde sina snyftningar men kunde ej förmås att aflägsna sig från modern på hela dagen. Emil lät slutligen fresta sig att leka en stund med de andra barnen, men då han kom tillbaka in och såg Elisabeth sitta på en pall bredvid modern med hennes händer hårdt slutna i sina, fick han samvetsqual öfver sitt eget lättsinne, sprang och kastade armarna om Arlas hals och ropade snyftande: »Mamma får inte resa ifrån oss. Mamma får inte — mamma får inte.»

»Det är riktigt rörande att se de söta barnen», sade friherrinnan Grijp. »Jag har nästan aldrig sett några barn hålla så mycket af sin mamma — men ni måste också egnat er ovanligt mycket åt dem?»

»Ja, Arla har alltid afgudat sina barn», sade Gurli. »Jag mins, när de voro små, — de första vintrarna, sedan de voro födda, kunde hon aldrig förmås att gå bort en enda afton. Kommer du i håg det, Arla? Ja, det förundrar mig verkligen, att du nu kunnat besluta dig för att fara bort utan dem!»

Arla reste sig kämpande mot gråten, som ville bryta fram.

Den vänliga gamla friherrinnan klappade henne på handen. »När det är andra pligter som kalla», sade hon uppmuntrande, »så går det nog. Och tänk så roligt, när ni sedan kommer tillbaka! Vi skola hoppas, att hofrättsrådet får god nytta af sin brunnskur, så att ni med riktig glädje kunna återse era små älsklingar.»

Detta var mer än Arla kunde bära; hon förlorade själfbeherskningen, sköt häftigt ifrån sig Elisabeth, som stod och höll henne om lifvet, och gick hastigt ut ur rummet.

Hon skulle resa mycket tidigt följande morgon, och Elisabeth tog löfte af henne att väcka och kyssa henne innan hon for. Detta ville Arla först ej lofva — hon ville skona sig själf för alt för våldsamma sinnesrörelser; men då förklarade barnet, att hon ämnade hålla sig vaken hela natten för att vara säker på att icke försofva sig, och som Arla kände sin dotters egendomligt fasta karaktär, tviflade hon ej på att hon skulle finna något medel att hålla ord, hvarför hon måste gifva henne det begärda löftet.

Hon klädde själf af barnen och tvättade dem på kvällen. Elisabeth, som i allmänhet var ömtålig och litet pjunkig, brukade rysa för den våta svampen, som kramades ut öfver hennes axlar och rygg hvarje morgon och kväll. Nu lofvade hon modern högtidligt, att hon ingen gång medan hon var borta skulle göra några invändningar häremot. Hon hade under dagens lopp sysselsatt sig med att uträkna hvad de

sex veckor modern skulle vara borta motsvarade för en tidrymd inom hennes erfarenhet och hade kommit till den något tröstande slutsatsen, att det icke var längre härifrån och dit än från den dag, de reste från Stockholm, och till nu.

Arla hörde hennes prat härom, medan hon ordnade hennes små klädersedlar på stolen bredvid sängen. Hon sysslade så länge med att hopvika hvarje plagg, som ville hon inpräglade dess form i sitt minne. Det lilla lintyget hade hon själf broderat — lifstycket hade hon haft så brådtom med att sy efter denna nya modell utan axelstycken förra vintern, då hon märkte att Elisabeth, som sköt upp mycket hastigt i höjden utan motsvarande muskelstyrka liksom hon själf vid den åldern, hade vant sig vid en liten dragning på ena axeln, som hotade med att göra henne sned. Hvem skulle nu påminna henne om denna ovana och emellanåt granska hennes ryggrad för att se, att icke snedheten tilltog?

Stackars barn, stackars barn! och stackars mor! Hvad lifvet ändå var grymt! Hvarför skulle hjärtats pligter komma i en sådan fruktansvärd konflikt med hvarandra? Hvarför skulle man nödgas slita sig själf i stycken och offra halfva sitt lif för att rädda den andra hälften från undergång?

Emil var sömnig och ropade på modern för att få läsa sin aftonbön. Han hade under sommaren fäst sig varmt vid Berndtson, som sysselsatt sig rätt mycket med barnen, ehuru mer för deras mors än

för deras egen skull, och hade nu alldeles själfmant tagit sig den vanan att till bönen: »Gud bevara pappa och mamma och Elisabeth och morföräldrarna» — tillägga: »och farbror Berndtson med». Men denna afton glömde han det. Arla låg på knä vid bädden med knäppta händer och hörde honom sömnigt läspa fram sina böner. Nu lutade hon sig ned djupt öfver honom och hviskade med sina läppar intill hans öra: »Har du redan glömt farbror Berndtson, som varit så snäll mot dig?»

»Gud bevara farbror Berndtson med», mumlade gossen, redan till hälften insomnad, men med ett litet leende på läpparna, framkalladt af minnet om de många roliga stunderna i den gode vännens sällskap.

»Och du håller ju också af farbror Berndtson?» hviskade Arla till Elisabeth, vid hvars bädd hon nu knäböjde i det hon sökte smeka bort barnets tårar, hvilka strömmade ohäjdadt vid tanken på att det var sista kvällen — *sista kvällen* på hela sex veckor, som hon fick läsa sina böner för modern.

Berndtsons namn lugnade henne verkligen också för ett ögonblick. Hon var lika förtjust i honom, som brodern, ehuru hon icke uttalade det så naivt. Äfven hon brukade innesluta honom i sina böner, men tyst, utan att någon visste det. Hennes tillgifvenhet för honom var ett stilla svärmeri. Alt sedan den aftonen Berndtson kysste henne hade hon sett upp till honom med blyg tillbedjan. Arla hade ej lagt märke härtill, upptagen som hon var af andra

tankar, men då hon nu såg, att flickans gråt häjdades vid hans blotta namn, begagnade hon sig af tillfället och hviskade till henne: »Du skall veta, min flicka, att din mamma håller mycket af Berndtson. Vill du inte lofva mig, att du också alltid skall hålla af honom, om du än skulle få höra människor tala illa om honom?»

»Jo, det lofvar jag! Det skall jag taga mamma i hand på, så vet du, att det är riktigt säkert», sade flickan med allvarliga, trovärdiga ögon.

Modern kysste henne än en gång och reste sig litet famlande. Hennes knän svigtade under henne och tycktes ej vilja bära henne. Hade hon legat för länge i denna nedhukade ställning?

»Glöm inte att väcka mig!» ropade flickan efter henne ännu i dörren. Hon vände sig om och nickade till henne en gång till — den sista. Ty hon kunde ej hålla sitt löfte — hon kunde ej uthärda smärtan af ett afsked. I den tidiga morgongryningen reste hon bort som en flykting. Hon vände sig om i vagnen och såg upp till barnens fönster med den nedrullade gardinen. Stackars små veka, varmhjärtade, hjälplösa varelser! Tids nog skall man väcka er till den dag som gjort er moderlösa!

Elisabeths sorg öfver att modern svikit sitt löfte till henne var våldsamt och otröstligt. Hon ville först ej tro, att det var sant, och frågade upprepade gånger

barnjungfrun, om ej modern åtminstone varit inne och kysst henne, medan hon sof.

Då hofrättsrådet efter någon tid fått underrättelse om, att hans hustrus andra giftermål var fullbordadt, reste han ned för att hämta sina barn. Det blef hans svåra pligt att meddela dem, att deras mor hade öfvergifvit dem för alltid.

Emil nöjde sig med den enkla förklaringen, att hon rest med farbror Berndtson och skulle stanna utomlands med honom. Hans intryck voro i allmänhet mer flyktiga, och han gjorde sig ingen rätt föreställning om, hvad det ville säga, att modern aldrig skulle återkomma. Han tänkte sig blott, att hon fortfarande var borta på en resa, och ehuru han stundom längtade varmt efter henne, hade han dock redan till en viss grad vant sig vid att sakna henne.

Men Elisabeth, som snart var tretton år gammal och hvars känslor och tankar voro många år före hennes ålder, kunde ej nöja sig med denna för henne obegripliga förklaring. Hvarför hade hennes mamma rest bort med Berndtson? Hvarför skulle hon stanna hos honom och öfverge sina barn och sin man?

Detta var hennes ständiga fråga både till fadern och mormodern. Och var det inte mycket, mycket illa af hennes mamma att göra så?

Hon lyckades dock aldrig att få något svar på dessa frågor. Hur var det möjligt att inviga ett barn i att det finnes lidelser, som äro starka nog att döfva både pligtens och blodsbandets röst? Och en

skugga af ett klander öfver modern fick ej uttalas inför barnen. Alla frågor nedtystades därför med det svaret, att »det där förstår du inte nu — när du blir stor skall du kanske förstå det».

»Gud bevara henne från att någonsin fullt förstå det», tillade den beklämde fadern i sitt hjärta. Själf skulle han aldrig lära sig att förstå det — det var för hvarje dag lika nytt, lika onaturligt, lika ofattligt. Han kände det icke som en pligtförgätenhet, en förbrytelse af hans hustru — Arla kunde icke begå en sådan handling — utan som ett hemlighetsfullt olycksöde, hvilket drabbat dem båda, och hvari ingen af dem hade någon skuld. Hon var honom alt jämt lika kär — han längtade efter henne, tänkte på henne och oroade sig för hennes öde som om hon blott vore borta på en mycket lång resa — ensam och utan skydd.

Men Elisabeth, som gick i skolan, fick snart genom sina jämnåriga, mer verldserfarna kamrater en annan syn på förhållandena. Hon fick veta, att det som hennes mor gjort var något mycket skamligt, som alla människor föraktade henne för, samt att Berndtson var en dålig människa, och att det var han, som narrat henne att öfverge sina barn. Och i Elisabeths lilla svärmiska hjärta förvandlades så småningom hennes hängifna beundran för Berndtson till ett lika öfverspändt hat. Men hon hyste också en växande bitterhet mot modern, och det var i synnerhet i några punkter, som hon aldrig kunde

förlåta henne: att hon hade låtit Berndtson kyssa henne den där aftonen; att hon hade låtit Emil bedja Gud för honom och att hon tagit löfte af Elisabeth att alltid hålla af honom.

»Hon har gjort mig till löftesbryterska», snyftade flickan, då hon anförtrorde mormodern sina sorger. »Jag har tagit henne i hand på att alltid hålla af honom — och jag hatar honom.»

Och så — den allra mest ömtåliga punkten. Hon hade rest utan att taga afsked af henne. Det sista, hon hade sagt till henne hade varit ett bedrägeri, ty hon hade lofvat att komma in till henne på morgonen.

Emellertid vistades Arla under några år med sin man i utlandets större universitetsstäder, där de tillsammans studerade de modärna, sociala vetenskaperna.

Det var ej det vanliga idealet — *han* ute i sitt arbete för familjen, *hon* hemma vårdande den husliga härden — *han*, längtande från öron ute i världen till det stilla hemmet, där han vet, att *hon* sitter och väntar och tänker på honom. Dessa båda makar delade allt med hvarandra. Hon var aldrig hemma, då han var borta, hon delade hans arbete så väl som hans nöjen. Hennes bristfälliga underbyggnad och föga utvecklade tankeförmåga gjorde, att hon måste göra sig till hans lärjunge på samma gång som hans kamrat. Hon delade alla hans studier och han hjälpte henne och understödde henne i

hennes bemödanden att förstå och följa dem. Som hon var en långt mindre kritisk natur än han, omfattade hon också långt mer helt och entusiastiskt sin nya ståndpunkt. Hon ville bara framåt, ständigt framåt utan att blicka tillbaka — ju nyare, ju mer afvikande från hennes förra uppfattning de lifsåskådningar voro, hon nu fick blicka in i, ju mer fånglade de henne. Hon var skapad för ytterligheter, och lika konsekvent som hon fordom förkvävt sin innersta natur för att fullfölja sitt regelrätta lif, lika uteslutande och hänsynslöst uppgick hon nu i sina nya åsikter. Ehuru det för en ytlig betraktare såg ut som om hon nu vore en helt annan kvinna än förr, var hon dock innerst densamma, som hon alltid varit — kritiklös, dogmatisk och blindt hän-gifven det ideal, hon skapat sig. Skilnaden var blott den, att hon nu föraktade det hon förr beundrat, att hon nu betraktade kristendomen med samma ofördragsamma missaktning, som förr fritänkeriet, att det konventionela nu var henne lika förhatligt som fordom hvarje afvikelse därifrån; det var endast en förändring i åsikter, ej i karaktären. Hvarken hon eller Berndtson hade ännu gjort sig reda för hur in-bördes olika deras ställning var till de grundsatser, de hyllade; för henne hade fritänkeriet blifvit en religion, som hon blindt dyrkade — hos honom åter var det blott en frånvaro af tro, ett skeptiskt misstroende till alla dogmer förenadt med en aldrig vikande, inre otillfredsställelse med sin egen ståndpunkt.

Men det var ej blott vetenskapliga teorier dessa båda studerade tillsammans — det var också lifvet och människorna. Ty hos Berndtson gick vetenskapsmannen hand i hand med psykologen och konstnären. Han arbetade på sitt nya stora drama, som mer och mer fick en socialistisk tendens. För att studera arbetarnes lif besökte han i tarflig drägt de ruskigaste kvarteren i de stora städerna, och Arla iklädde sig stundom mansdrägt för att obemärkt kunna följa honom öfveralt.

Berndtson erfor en egen njutning af att se henne i denna förklädnad, bortblandad bland detta råa sällskap, med så mycket som möjligt manliga fasoner, rökande cigarr och tömmande ett glas, under det han visste, att bakom detta antagna yttre gömde sig en fin, vek, skönhetsälskande och ömt hängifven hustru. Hon var för honom idealet af sann och ädel kvinlighet. Han märkte ej ännu, eller gjorde sig ej reda för huru olik hon blifvit den kvinna, som han först älskade; hur hon mer och mer blifvit en återspjgling af hans egen personlighet med dess misstag och öfverdrifter, en produkt af honom själf i stället för den ideela motsats till honom själf, som han först hos henne beundrat.

Han hade varit van att lefva ensam utan närmare tillgifvenhetsband, alt sedan sin barndöm. Sin mor kunde han ej minnas, sin far hade han tidigt lärt att förakta. I skolan led han ofta smälek som »den försupne Berndtsons» son, och ehuru han ej hyste någon

tillgifvenhet för sin far, dref honom dock hans lynnes naturliga högmod och retlighet till att ej tåla några skymford mot honom. Han hade haft många slagsmål med anledning häraf och var i alla fall en illa tåld kamrat på grund af sitt otillgängliga, utmanande och retsamma sätt samt sin egoistiska natur, som aldrig kunde böja sig efter andras önsknigar. Af samma anledning var han ej häller omtyckt af lärarne, — han ingaf både kamrater och lärare en viss aktning genom sin begåfning och flit, men man höll sig hälst på afstånd från hvarje närmare beröring med honom.

Bekantskapen med Arla stälde honom för första gången under inflytande af livvets vekare makter. Kärleken förädlade honom, och hans egoism yttrade sig nu i en form, som ej för hans hustru kunde ha något stötande — i en svartsjuk ängslan för att ej ega henne helt och hållet och för att ännu några band skulle binda henne vid det förflutna.

Då hon först kommit till honom i utlandet, hade det ej varit såsom den älskande qvinnan, utan som den djupt krossade modern, så söndersliten af skilsmessan från sina barn att hon ej trodde sig hafva mod att börja bygga upp sin lefnadslycka ur det förflutnas ruiner. Hon hade under någon tid hållit sig på afstånd från honom, då hon kände det som om den kärlek, hon gaf åt honom, vore ett förräderi mot hennes barn. Men slutligen hade dock den verkliga bröllopsstunden kommit för dessa båda — hen-

nes kärlek hade gått segrande fram ur striden, hon var ej längre moder, endast kvinna, och hon njöt odeladt af det, som hon alltid drömt om som livvets högsta lycka — att älska och hängifva sig helt och utan förbehåll, utan en blick tillbaka eller framåt, glömmande hela världen i den älskades armar. Samvetsoron öfver de löften hon brutit och den sorg hon vållat dogo bort inför hennes nya lycka, som hon ej kunde känna annat än som berättigad, så helt som den uppfylde henne nu.

Men som det låg en god del öfverspändhet och exaltation i denna kärlek, kunde den ej länge hålla sig uppe på samma höjd. Vanans makt gjorde sig snart gällande äfven här och lade sin dämpande hand på deras lidelse — det kom ensamma stunder, då hvar och en var försänkt i sina egna tankar, och då det förflutna åter var närvarande i hennes sinne och stälde sina kraf på henne. Längtan efter barnen fick i dylika stunder en sådan styrka och lidelsefullhet, att den täflade med kärleken om herraväldet öfver hennes hjärta. Men denna känsla måste hon dölja för sin man. De, som eljest hade allting gemensamt, kunde aldrig tala om det som låg henne mest på hjärtat. Nämde hon blott sina barn, eller om han såg henne sorgsen och allvarsam, kände han det genast som en förebråelse mot sig och började att i häftiga ordalag tala om, att hon ej behöfde påminna honom om hvilket offer hon gjort för hans skull, att han nog visste det ändå — att *hon* var för honom

alt, det förflutna, det närvarande, framtiden, men att *han* icke ens var så mycket för henne, att han kunde ersätta henne barn, som enligt hans tanke ej borde stå hennes hjärta så nära, då de voro födda i ett äktenskap utan kärlek — barn, som egentligen blott voro lefvande vittnesbörd om att hon förnedrat sig själf genom ett ovärdigt samlif med en man som hon aldrig älskat. Ingenting sårade henne djupare än dessa ord; hon gick in på hans åsichter i alt öfrigt — blott icke i detta enda, som rörde hennes förhållande till barnen. Och då han en gång frågade henne, om hon ej skulle älska ett barn, som tillika vore hans, långt mer än dessa, kunde hon ej svara annat, än att hon älskade sina barn så mycket som ett moders-hjärta kan älska.

Saknaden kändes för henne så mycket bittrare som hon tycktes alldeles ha förlorat sin lilla flickas kärlek. Oaktadt hon upprepade gånger bad henne i de ömmaste ordalag att skriva till sig hade hon aldrig sedan sin afresa sett en rad från sin dotters hand — icke en rad, adresserad till henne åtminstone — fast Emil hade en gång i barnslig välmening, då han läste moderns uttryck af längtan att än en gång få se denna kära handstil, skickat henne några bref, som Elisabeth skrivit till honom då han låg sjuk i skarlakansfeber och hon ej fick komma in till honom — och dessa bref, som innehöllo moderliga och småförnuftiga råd till honom att vara snäll och tålig, att

taga in dropparna ordentligt och att inte kasta af sig täcket, hade blott varit nya sår för modershjärtat.

Emil skref ofta till henne. Han var en vek och känslig natur, men vida ytligare och obeständigare än systemen. Han berättade henne på hennes begäran om alt hvad de företogo sig, om deras lekar och lexor, och slutade alltid sina bref med »mammans tillgifne son», men hon kände att dessa bref mer voro skrifna för att göra henne glädje än af något hjärtats behof att meddela sig med henne, och hon visste af hvilken annan kärlek det hjärta var mäktigt, som nu så oböjligt och djupt såradt vände sig bort från henne.

Äfven från statsrådinnan hade hon stundom bref med redogörelser för barnens utveckling samt för hofrättsrådets hälsa, som altjämt försämrades. Men dessa bref voro kallt skrifna; ogillandet öfver henne skimrade igenom hvarje rad. Statsrådinnan skulle väl eljest varit benägen att förlåta — men hennes hjärta ömmade så mycket för de öfvergifna barnen och den djupt krossade mannen, att hon ej kunde se sin dotters fel i moderskärlekens försonande ljus.

Statsrådet var häftigt förbittrad på sin dotter och framför alt på Berndtson. Han ville ej läsa hennes bref och nämde aldrig hennes namn. Som hans natur var mer uppbrusande än uthållig, är det troligt att han dock skulle förlåtit henne, om hon fått tillfälle att kasta sig till hans fötter och bönfälla honom

därom. Men Arla skulle aldrig återse sin far. Han träffades plötsligt af ett hjärtslag en dag, medan han satt till bords vid en glad middag, och fördes hem död. Han hade i flera år lidit af en fettbildning på hjärtat, men hade aldrig kunnat förmås att föra diet; han ville njuta af lifvet till det sista och dog utan att ha sörjt för sin familj. Boet fick säljas och det räckte ändå ej till att betala skulderna.

Gurli var nyss gift och hennes man och hofrättsrådet hjälptes åt att ordna affärerna och att underhålla gossarne i Upsala. Baron Grijp hade nyligen blifvit landshöfding och Gurli var mycket tillfredsställd med sin ställning såsom stadens förnämsta fru, och hennes hus var samlingsplatsen för ortens intelligentaste kretsar. Sin systems skilsmessa bedömde hon med en viss medlidsam ringaktning såsom en öfverspändhet, till hvilken hon aldrig skulle kunnat göra sig skyldig. »Stackars Arla, hon har alltid varit så sentimental», sade hon. »Hon ville göra mig ängerköpt, då jag var förlofvad, bara därför att jag inte var så där tokigt förälskad som hon sedan blef i Berndtson. Liksom det vore nödvändigt!»

Maria gifte sig äfven, kort efter sin fars död, med en ung, framstående predikant i hufvudstaden. Då familjen sålunda blef skingrad, upplöste statsrådsinnan sitt hem och flyttade till sin äldste son — såsom hon alltid benämde hofrättsrådet -- och till sina älsklingar, de båda moderlösa barnen.

Sådan var ställningen i hemmet, då Arla, efter tre års frånvaro, återkom till Stockholm. Det hade länge varit hennes hemliga önskan att återvända, men hon hade aldrig velat tala med sin man därom; stor var därför hennes glädje då han en dag erkände för henne hvad han länge burit på i hemlighet, att också han ville hem, *måste* hem; han kände att hans rätta plats var i hans eget land, där han ansåg sig kallad att verka som skriftställare och talare, sedan han nu hade tillräckligt grundliga studier och lifserfarenhet. Han kunde ej längre nöja sig med att betrakta rörelserna därhemma på afstånd — han ville lefva med i lifvet där och göra sin insats i dagens frågor.

Arla hade skrivit och underrättat sina barn om dagen för sin ankomst, och hon spejade nu med klappande hjärta efter dem på perrongen, då tåget om morgonen gled in på stationen. En mängd med folk — stadsbud, jungfrur, hotellbetjäning — mödrar, männer, bröder, anförvandter — glada utrop, hjärtliga välkomsthälsningar och omfamningar!

Ingen — var det möjligt — ingen för henne! Där stå 3 skolgossar i en klunga med böcker under armarna — nej — jo — nej — jo, jo, det är han, Emil! Emil, som var en liten mjuk, rund, flickaktigt vek, rosenkindad gosse med långt, lockigt hår och nedfäld, broderad krage för 3 år sedan! Var detta Emil, denne gänglige, bleke skolpojke med långa dinglande armar och litet slängande, tillgjordt kavata åtbörder!

Jo — det var Emil, Emil i slyngelåldern och med skolpojksfasoner! Tre år — det är icke litet i en gosses utveckling!

Han kom emot modern med tafatta rörelser och till hälften seende bort från henne på kamraterna, som iakttogo honom. Men då hon med ett rop slöt honom intill sig, kastade han med en blandning af förlägenhet och ömhet armarna om hennes hals och klängde sig intill henne så tätt — så tätt. Hon kunde ej se hans ansigte, men då hennes tårar föllo på hans kind, fick rörelsen makt med honom och han började snyfta. Så gräto de båda tillsammans en lång stund, obekymrade om alla de likgiltiga människor, som betraktade dem. Berndtson kände sig glömd i detta ögonblick; han började syssla med sakerna och vände ryggen till mor och son. —

Slutligen släppte hon gossen ur sin famn och höll honom på litet afstånd för att se på honom. De logo mot hvarandra genom tårarna, han ännu förlägen, hon strålände af lycka. Då hon nu ett ögonblick såg sig om efter sin man, passade en af Emils kamrater på och gaf honom en liten puff. »Hvad var det där för en, du? Du sade att det var en bekant till din mormor, du skulle möta — men det var fasligt så väl det var mellan er!»

Och Arla hörde tydligt sin gosse stammande framhviska: »Det är — min — min moster, kära du». Så gjorde han en slängning på kroppen, som skulle föreställa ett manligt förakt för fruntimmernas känslor.

samhet, gaf så modern handen helt flyktigt och sade att han måste ge sig af till skolan och rusade sedan i väg, slängande med armar och ben och med hatten nedtryckt i pannan — det såg käckt och manhaftigt ut — och skylde spåren af tårar.

Berndtson närmade sig nu Arla, som stod försjunken i betraktande af den bortilande gossen. »Hur länge tänker du stå här?» sade han ovänligt.

Hon studsade vid denna ton och såg upp på honom. En smärtsam aning om de svåra slitningar hon nu gick till mötes genomfor henne.

Frampå förmiddagen skickade hon en biljett till sin mor och bad henne komma till sig, då hon ju ej kunde besöka modern i hennes nuvarande hem.

»Neka mig ej att komma — jag behöfver din kärlek och din förlåtelse», skref hon. »Och du skall finna mig *ensam* hemma.»

Hon behöfde ej vänta länge — snart omfamnade mor och dotter hvarandra under tystnad och satte sig sedan ned bredvid hvarandra i soffan.

Modern hade blifvit gammal — det ljusa håret blandadt med hvitt, en liten nervös blinkning med ögonen, som när man vill tvinga tillbaka tårar.

Ingen kom sig ännu för att tala.

Slutligen började Arla i tvungen ton att fråga efter syskonen.

»Hur trifs Gurli i landsorten? Och Maria, som också redan är gift! Jag hoppas hon gjort ett godt parti — det vill säga med ett godt parti menar jag —

håller hon riktigt af sin man? Han skall ju vara en sträng pietist?»

»Marias man är en mycket begåfvad predikant och en allvarlig kristen», svarade modern.

Arla kom nu fram med hvad hon egentligen hade på hjärtat. Om Maria och hennes man voro verkligt religiösa, så kunde de ej hysa bitterhet eller ovilja mot någon — således icke mot henne — skulle hon ej kunna få träffa sin dotter hos dem denna eftermiddag? Hon kunde ju ej bedja henne komma till sig, då fadern antagligen ej skulle tillåta det, och besöka henne i hennes fars hem kunde hon håller icke göra.

»Elisabeth vill inte träffa dig», svarade statsrådsinnan. »Jag hoppas att Gud så småningom skall böja hennes hjärta och lära henne den stora konsten att förlåta — men ännu kan hon det inte. Som du vet går hon i vinter och läser för Marias man för att beredas till sin första nattvardsgång — och hon har nu också därför en sådan fruktan för att träffa dig, emedan hon tror att du skall inverka på hennes religion och rubba hennes tro. Elisabeth är en mycket tänkande flicka och vet hvad hon vill. Hon önskar nu så bestämdt att inte råka dig förr än hon blifvit konfirmerad, då hon hoppas vara mer fast i sin egen ståndpunkt.»

»Alt detta är onaturligt — konstgjordt!» utbrast Arla. »Hvarför söka ni hålla mitt barn borta från

mig på sådana grunder? Hvad har hennes religiösa tro för värde om den kväfver hennes naturliga, dotterliga känslor? Jag vill inte ha mitt barn till en inskränkt, själffrättfärdig pietist — jag vill ha henne till en sann och kärleksfull dotter, det är långt mera värdt.»

»Då skulle du ha förblifvit en sann och kärleksfull mor för henne», svarade statsrådinnan strängt.

»Det har jag alltid varit», utropade Arla, ej längre i stånd att beherrska sin rörelse. »Ingen mor, inte ens du själf, har varit ömmare och mer uppoffrande än jag. Och frivilligt skulle jag aldrig lemnat mina barn — nej, inte för en dag. Men jag tvangs därtill af förhållanden, som voro starkare än jag. Jag har ingenting att förebrå mig — ingenting — ingenting! Jag har handlat såsom jag *måste* handla — hade jag stannat kvar i min gamla ställning, hade jag inte varit värd att uppfostra mina barn. Jag skulle bara hämmat deras utveckling — nu först, sedan jag själf blifvit en fri och utvecklade personlighet, kan jag verkligen vara något för dem. Och nu har jag kommit hem för att återse mina barn, och ingen skall kunna hålla dem borta från mig. Jag skall inte tillåta att samma lögner, samma hyckleri och trånga fanatism, som i så många år höll min själ fången, nu också skall insnärja min dotter — jag skall rycka henne undan det prestvälde, som nu tycks ha fått makt med henne, och söka gifva henne en sannare och sundare syn på lifvet.»

Statsrådinnan reste sig upp, blek och med en ryckning kring de sammanpressade läpparna.

»Jag tackar dig, mitt barn, för att du så tydligt framlagt dina åsikter för mig», sade hon. »Jag har därigenom fått mer klart för mig hur jag bör handla. Hade du kommit tillbaka ångerfull och ödmjuk, då tillstår jag, att jag inte skulle haft hjärta att hålla din dotter borta från dig — oaktadt hon verkligen behöfver skonas från alt för skakande själsrörelser i vinter, då hennes känslor och tankar ändå äro så mycket tagna i anspråk — och du vet att hon inte är stark — men, som sagdt, då skulle jag ändå inte haft hjärta till det — nu däremot säger jag bestämdt, att så vidt på mig beror skall du inte träffa någon af dina barn förrän antingen du själf ändrat åsikter, eller de äro tillräckligt utvecklade för att kunna motstå det farliga inflytandet af dina idéer. Och nu ber jag dig, mitt barn, för din egen skull, utsätt dig inte för förödmjukelser i onödan — om du också skulle gå och söka dina barn hemma hos deras far, skall du ändå inte lyckas. Otto är god och ännu mycket svag för dig — men för sina barns skull skall han dock vara fast i denna punkt, det ber jag dig vara öfvertygad om.»

Statsrådinnan steg upp för att gå och Arla sökte ej kvarhålla henne. Hon insåg att det var hopplöst att mot sin dotters egen och hela hennes omgifnings vilja söka tvinga sig till att få träffa henne.

För att åtminstone få se henne skaffade hon sig

dock reda på i hvilken kyrka hennes svåger predikade och gick dit följande söndag samt satte sig i närheten af nattvardsbarnens bänk. Härifrån såg hon henne utan att blifva sedd — hon satt på en obemärkt plats bakom en pelare, kom tidigt och gick senare än alla andra. Nästan hvarje söndag fortfor hon att gå dit och iakttaga sin dotter på afstånd. Mången gång hade hon svårt att afhålla sig från att stiga fram och möta henne på kyrkgången — men Elisabeth gick alltid i sällskap med några kamrater — och hon hade dessutom ej mod att utsätta sig för förödmjukelsen att möjligen se dottern vända sig bort från henne.

Genom att så ofta åhöra svågerns predikningar kom Arla mer och mer till den öfvertygelsen, att det var en dålig och osund själaspis, som bjöds hennes unga dotter. Läraren lade mycket an på att uppskaka sina åhörare känslor — det var oupphörliga utrop, varma och inprägnade uppmaningar att omvända sig och söka sin frälsning, glödande målningar af Guds godhet och himmelens härlighet och af fördörelsens fasa, — aldrig några råd för lifvet — bara tro, tro, därpå gick allting ut — men en tro utan föregående tvifvel och forskning. »Kom bara till Jesus. Kom i dag, kom i denna stund. Tro inte att det är svårt; det är lika lätt som att gå hemifrån och hit, lika lätt som att aftaga en klädning för att påtaga en ny — Kristus är alltid färdig att mottaga dig och ikläda dig sina bröllopskläder!»

Arla upprördes öfver den flackhet hon fann i denna lära, som stälde så ringa fordringar på människans personliga utvecklingsarbete. Hon föresatte sig att en gång söka upp sin svåger för att säga honom sina tankar om den handledning han gaf de unga, men hon kom sig aldrig för att utföra denna föresats liksom hon öfver hufvud taget undvek att uppsöka någon, vare sig anhöriga eller vänner. Hon ville ej utsätta sig för att blifva tillbakavisad, och fruktan att få höra några klandrande ord om hennes man höll henne också borta från alla, som hon ej visste vara hans vänner.

Berndtsons ställning var dock betydligt förändrad sedan hans förra uppträdande i Stockholm. Då hade han varit alldeles ensam, nu fann han sig snart helt oförmodadt i spetsen för ett parti. De frön han sått hade under de år han varit borta grott i många unga hjärnor, en ny litteratur, en ny skola hade uppstått i Sverge, och då han nu återkom, betraktades och hälsades han genast som denna unga skolas naturlige chef. En mängd unge män med stridslystna och radikala idéer slöto sig entusiastiskt till honom, och han fann till sin öfverraskning att den modärna, naturalistiska litteratur, som börjat spira i hans hemland, af pressen ofta betecknades såsom Berndtsoniansk. Detta var en ära, som han hvarken väntat eller önskat. Hans natur var att kämpa ensam, hans starkt utpräglade individualism gjorde alt partiväsande förhatligt i hans ögon, och hans verkliga originalitet

ryggade tillbaka för det förytligande af idéerna, som alt kottteriväsande medför. Dessutom var han en alt för kritisk och alt för ideel natur för att känna sig tilltalad af den blinda beundran, som egnades honom af detta unga parti; att strida var hans sak, endast genom strid tyckte han sig kunna gå framåt och närma sig sanningen, och han ville ej komma därhän att slå sig till ro på en en gång för alla tillkämpad ståndpunkt.

Men det var genom Arla som han i alla fall, trots sin inre motvilja, blef nära förenad med sina beundrare. Hon hade ej hans stolta individualism, hon hade behof af att någon trodde på honom och hon kände sig på det lifligaste dragen till alla, som beundrade honom. Hon anslöt sig därför med mycken värme till de unge män, som vid alla tillfällen uppsökte och omgäfvade dem, och hon förmådde sin man att ej stöta dem ifrån sig, såsom han skulle varit mest hågad att göra. Hon förestälde honom hur väl han behöfde detta kottteri af vänner nu, då hans nya, stora, socialistiska drama skulle gå öfver scenen — och möjligen var det till en viss grad af hänsyn till detta, som han gick in på att umgås med dem. Han och Arla bodde hela vintern på hotel och om aftnarna samlade sig alltid en krets af 8 à 10 unge män kring dem, då de intogo sin enkla super på kaféet för att samtidigt läsa tidningar. Arlas uppmuntrande vänlighet och väl också det tilldragande i umgänget med en dam af hennes naturliga finhet och

behag, förenadt med hennes fria och i vissa fall hänsynslösa uppträdande fångslade de unge männen lika mycket som Berndtsons originela och ofta paradoxala uttalanden väckte deras beundran.

Den nya pjesens uppförande blef en epok i den litterära världen. Den fick en »*succés de scandale*», man klappade händerna och hvisslade hvarje kväll den uppfördes, alltid för utsåldt hus. Alla de konservativa tidningarna nedergjorde den, de s. k. skandaltidningarna höjde den till skyarna. Berndtsons förbittring öfver både bifallet och klandret förmådde honom slutligen att gifva vika för sitt partis enträgna uppmaningar att tillsammans med dem utgifva en veckotidning, som upptog till behandling litterära, konstnärliga och sociala frågor och hänsynslöst angrep alla häfdvunna åsigter och satte all färdiggjord auktoritets-tro under debatt. Denna tidning väckte naturligtvis stor förbittring; men som den var redigerad med en betydande talang, som Berndtson själf utvecklade en otrolig produktivitet och skref den ena utmanande artikeln efter den andra med bitande kvickhet och en kritik öfver samhället, som ofta träffade detta i själfva hjärtroten, och som äfven några af hans medarbetare utmärkte sig för både stil och originalitet, uthärdade den segerrikt striden för tillvaron och prenumeranternas antal var i ständig tillväxt. De orättvisa och hätska angrepp och det öfverdrifna bifall, som sletos om Berndtsons rykte, rubbade så småningom det objektivt kritiska i hans ståndpunkt

och kom honom att slutligen antaga den roll af parti-
chef, man från början velat tilldela honom. Men i
samma mån som hans parti växte i styrka och an-
tal, blefvo också motståndarnes anfall så mycket hät-
skare, och man började slutligen kasta sig öfver hans
enskilda lif och göra sårande insinuationer äfven mot
hans hustru. Misstänksam och lätt retad som han
alltid varit, bragtes han däraf alldeles ur jämvigten.
Han såg en naturlig fiende i hvarje person med en
aktad ställning i samhället, och under sken af att
angripa allmänna missförhållanden förföljde han med
den hänsynslösaste bitterhet sina personliga motstån-
dare. Han kände stundom själf, att han gick för
långt och att han satte sin värdighet på spel i denna
lidelsefulla polemik, men sårad och retad till det yt-
tersta, som han var, kastade han sig som tjuren på
arenan i blindt raseri öfver allt och alla, som stodo
honom i vägen, oupphörligt hetsad framåt af sitt par-
tis handklappningar och bravorop.

Han slet ut sig själf på denna förbittrade strid
och kände stundom med en viss förtviflan, att han
skulle gå under om han ej på ett eller annat sätt
lösryckte sig ur sin nuvarande ställning. Arla be-
gick dock det felet att ständigt egga honom framåt
i striden. Medvetandet att så många föraktade ho-
nom och att hela hennes gamla umgängeskrets inom
de privilegierade kretsarne af samhället undvek både
honom och henne — något hvarpå hon sett många
sårande och förödmjukande bevis — satte också henne

i harnesk mot denna del af samhället och ingaf henne lust att alt mer trotsa dess fördomar. Hon satte en ära i att förakta dess åsigter om det passande, visade sig ofta på gatorna ensam med några unge män af deras vänner och rökte sin cigarr hvar som hälst på offentliga lokaler.

Äfven hon hade nu blifvit medarbetare i tidningen, där hon debuterade med en serie skildringar från proletarietets lif i de stora städerna, hvilket hon varit i tillfälle att studera på nära håll. Hon hade en böjlig stil, bakom hvilken den varma, kvinliga medkänslan skälfdde; det fasansfulla i de scener hon målade gjorde ett så mycket mer pinsamt intryck på läsaren som hela framställningssättet var genomträngdt af en djup bitterhet mot de lyckligare lottade i samhället. Man gjorde sig ej riktigt reda för, hvad det var i dessa skildringar, som verkade så upprörande — och man tystade det väckta samvetets röst med att ropa högt om immoralitet och okyskhet — om det förfärliga i att en kvinna kunde till den grad förneka sin naturliga och medfödda idealitet och göra sig till målsman för sådana idéer, o. s. v. Man förbisåg att här ej voro uttalade några idéer als och gjorde, som det alltid inträffar under brytningstider inom litteraturen, förf. solidarisk med de personer, hvilkas villfarelser hon skildrade.

Arlas talang som skriftställare var emellertid af föga betydelse; hon hade inga diktare-gåfvor, men

hon hade sett mycket af lifvet, som vanligtvis för alltid blir fördoldt för kvinnor med hennes uppfostran, hon hade en viss stilistisk förmåga och hon lefde under i hög grad väckande och eggande förhållanden. Hennes man hade uppmuntrat henne att skriva, dels emedan hon härmed tjänade hans idéer, dels emedan hon, genom att uppträda på detta sätt, hon, den fint uppfostrade kvinnan ur de högre klasserna, kastade ännu en handske mot samhället. Men i sitt hjärta föraktade han hennes skriftställereri, liksom han föraktade allt medelmåttigt, allt diletantmessigt, allt hvad som ej bar den äkta talangens prägel. Han föraktade på samma grund också sitt eget tidningskrifveri och var djupt otillfredsstäld med hela sin nuvarande verksamhet, med alla dessa småaktiga strider för dagen, på hvilka han offrade hela sin tid, hela sin begåfning, ja, hela sin själsfrid och sitt sinnes jämvigt — djupt otillfredsstäld också med sina vänner och medarbetare, otillfredsstäld t. o. m. med sin hustru, hvars entusiasm syntes honom flack och andefattig. Han började att allt starkare gripas af längtan bort — bort från allt kottoriväsande, allt tidningsgräl, all denna partibeundran, som mer än förföljelserna irriterade honom — bort till någon aflägsen, undångömd vrå af verlden, där han ostörd kunde få egna sig åt den enda verksamhet, som han trodde skulle kunna verkligt tillfredsställa honom — utarbetandet af några större, dramatiska arbeten, hvilka han sedan länge hade i hufvudet.

Det var en vårdag på Hasselbacken. Berndtson och Arla suto på terrassen vid ett större bord omgifna af flere af sina unge, manlige vänner samt en ung flicka, som Arla på sista tiden dragit in i deras krets — en mycket omtalad aktris med stor begåfning men tvifvelaktigt rykte, och i hvars sällskap Arla fann ett nöje att visa sig, för att världen skulle se, att hon ej dömde en snillrik kvinna efter samma trånga måttstock som man annars brukade.

Hela sällskapet, både damer och herrar, rökte cigarrer och samtalet fördes högljudt och lifligt.

Då inträdde i trädgården Arlas syster Maria, som hon ingen gång träffat i vinter, och hennes man, den varmhjärtade och entusiastiske predikanten, Elisabeths religionslärare. De hade i sitt sällskap en äldre dam från landsorten, som Arla igenkände som en af sin mors gamla vänner, samt dennas unga dotter och slogo sig ned vid ett bord i närheten, utan att igenkänna Arla.

Hvad hon hade blifvit vacker, lilla Maria — verkligen intagande i sin lugna, rena, kanske litet själfbelåtna men dock så behagfulla värdighet! en typ för en ung, lycklig och dygdig maka.

Arla reste sig hastigt och närmade sig det bord, där de slagit sig ned. Maria såg henne i samma ögonblick, hon steg upp — såg henne i detta illa ansedda sällskap och lade hastigt sin hand på sin mans liksom för att bedja honom beskydda sig för en fara. I nästa ögonblick stodo de båda syst-

rarna midt framför hvarandra och det var egen-
domligt att se den stora yttre likheten på samma
gång som den påfallande inre olikheten mellan dem.
Samma högväxta, smärta gestalt — hos Arla mager
och med den litet böjda hållning, som följer med
en alt för hastig uppväxt — samma lilla, men väl-
formade hufvud med rikt, tungt hår — men hos Arla
hade detta hufvud fått något nervöst, fogelaktigt i
sina rörelser och det vågiga håret var starkt grå-
sprängdt — samma djupa själfulla ögon med långa
fransar — det gemensamma slägtdraget för hela fa-
miljen — men hos Arla voro ej dessa ögon blygt
sänkta som systemns — de irrade oroligt omkring,
liksom sökande efter något i fjärran, ängsliga, jäk-
tade, lidelsefulla — samma lilla fina, fasta mun, hos
Maria lugn och i sitt uttryck koncentrerande den
harmoni, som låg öfver hela hennes väsende. Det
lilla bestämda draget kring denna mun talade om
en natur, som ej kände några strider, som aldrig
tviflat på hvad som var rätt eller orätt och som var
lika färdig att strängt fördöma hvarje villfarelse, som
att pligttroget offra sig själf för sin öfvertygelse. Hos
Arla samma hufvudlinier — men därbredvid en oänd-
lighet af smålinier, som bildade en nervös rörlighet
kring dessa läppar, och som talade om en oafåtlig
strid, hvilken aldrig skulle komma till ro. Den själ-
fulla, nervösa, lidelsefulla kvinnan som offrat sitt rykte
och trotsade verdens dom, på samma gång som
hennes hjärta blödde af de sår, hon oupphörligt själf

utsatte sig för — och den lugna, pligtrogna, litet själfrättfärdiga hustrun, som gick sin raka väg fram utan att se till höger eller vänster — de voro båda Arla — Arla förr och nu. Och den äldre Arla med det sönderslitna inre längtade efter den unga Arla, hvars enda extravaganser bestodo i hemliga drömmar, men som därbredvid fann sig tillfredsstäld att vandra pligtens enkla, raka, banade väg utan att våga sig in på tviflets och samhällskritikens förvecklade irrgångar.

»Vill du vara god och presentera mig för din man och för ditt sällskap för öfrigt», sade Arla till sin syster. »Tante Louise känner visst icke längre igen mig?»

Hennes mors gamla väninna reste sig upp från sin plats. »Det är bra kyligt att sitta ute», sade hon. »Vill du som jag, snälla Maria, så gå vi hällre in.»

Maria rodnade men började åter draga på sig sina handskar i det hon frågande såg på sin man. Denne bugade stelt för Arla och gaf den främmande damen armen — i nästa ögonblick voro de borta.

Det hade skett så hastigt och Arla blef så gripen af denna skymf, att hon glömde sin föresats att begagna tillfället till att tala med svågern om sin dotter; hon stod en stund och såg efter de bortgående, och då hon kom tillbaka till sin förra plats var hennes ansigte täckt af en pinsam rodnad — af förödmjukelse eller harm eller båda delarna.

Berndtsons ögon hade följt hela denna scen med

spänd upmärksamhet. Han satt ännu och stirrade efter de bortgående då Arla kom tillbaka till bordet. Hennes läppar skälfdes och hon var färdig att brista i gråt, då hon lade sin hand på hans axel och hvi-skade till honom: »låt oss gå!»

Han liksom vaknade upp ur en dröm; han såg på sin hustru en stund, först nästan medvetslöst, med tankarna långt borta — sedan med en underligt gran-skande, ja, ogillande blick.

»Hvad hon är vacker, din syster!» utbrast han. »Så lik dig, som du var, då jag först lärde känna dig — detta egendomligt rena, oåtkomliga, kyska — detta, som man alltid längtar efter och aldrig når — ty når man det, är det ej längre det, som man ville vinna — —.»

Han talade drömmande, utan att tänka på, hvem som hörde honom och utan att ana hvilket djupt, oläkligt sår han tillfogade sin hustrus hjärta.

De talade mycket litet med hvarandra de följande dagarna och undveko att vara ensamma tillsammans. Han kände att han hade sårat henne och han led däraf; men kunde han väl taga tillbaka sina ord, kunde han ens låta henne tro, att de blott hade varit uttryck för en tillfällig stämning. Bedraga henne ville han ej — och han skulle icke lyckats, om han också hade försökt det.

Hon satt tyst hela dagarna och låtsade läsa. Men tankarna arbetade som i feber och tvingade henne att tänka samma tankar om igen — om igen

i samma trånga kretslopp. Var det för detta hon hade offrat alt! — sin kvinliga stolthet, sin pligtkänsla, sin religiösa tro, sina grundsatser — sitt modershjärtas naturligaste känslor! Hon skulle motstått honom — fortlevvat sitt pligttrogna, själförsakande lif — och han skulle kanske ännu älskat henne. Och hennes barn, som en gång varit så kärleksfulla — hon skulle ännu egt hela den rika skatten af deras hängifvenhet.

Hennes längtan efter barnen blef blott så mycket mer brännande af detta grubbel; att åter få omfamna sin dotter, att åter se dessa ömma ögon blicka upp i sina — att få taga sin lilla gosse — nej, sin store, länge pojke åter i sitt knä och känna hans armar om sin hals — ack, hon måste, hon *måste* återse dem! Hennes längtan tog ofrivilligt formen af en bön: »Låt mig få tillbaka mina barn! Till hvad pris som hälst — hvilket offer det än skulle kosta — låt mig få igen mina barn», ropade det i hennes hjärta.

Hennes bön tycktes skola uppfyllas fortare än hon hade vågat hoppas och på ett sätt, som hon minst hade väntat.

Ett bref från modern. »Otto är mycket sjuk. Läkarne frukta att hans onda är magkräfta, och att han ej har långt kvar att lefva. Han längtar efter att se dig och har bedt mig skrifva till dig för att bedja dig komma till honom.»

Berndtson var ute. Hon lade moderns bref på

hans skrifbord för att förklara, att hon gick bort så här dags — kl. var 8 på aftonen — tog på sig hatt och kapp och nästan sprang den korta vägen till sitt gamla hem. Hon stannade andlös framför tamburdörren och läste sin mans namn på dörrplåten. Där hade förr stått: Hofrättsrådet och fru Örn, nu stod där endast hans namn.

Hon ringde på. Sakta, skyggt. Förr i världen hade hon brukat känna igen tiggare på en sådan ringning. Tiggare! Ja — de hade nog icke stått där med så ångestfullt bultande hjärta, som hon nu! Steg i tamburen! En litet linkande, tung gång. Hur många gånger hade hon icke lyssnat till de stegen förr och varit litet otålig öfver att de närmade sig så långsamt, fast hon sedan aldrig haft hjärta att göra någon anmärkning deröfver. Det var deras gamla barnjungfru.

Denna mötte henne nu med ett utrop: »nej, se frun!» Arla hälsade kallt. Hon ville ej blifva upprörd redan i tamburen. Hon gick in i salongen, där ett enda ljus brann i kronan, som alltid förr om aftnarna, då ingen var därinne. Alt var sig likt. Vid den lilla soffan i hörnet stod framflyttadt ett lågt bord med en blommande törnros på. Så hade hon alltid brukat göra, när hon hade någon blommande växt — flytta fram den till det där hörnet, där hon satt och sydde. Var det Elisabeth, som — —. En uppslagen bok på bordet. »En moders belöning», af Grace Aguilair. Var det med sådana sentimentala,

osunda böcker man ännu mättade de ungas fantasi! Den boken hade hon läst och gråtit öfver i sin ungdom — men den hade blott tjänat till att förvrida hennes syn på lifvet. Och hur onödigt upprörande att läsa för en flicka, som — hade förlorat sin mor.

Tyst — rörde det sig icke därinne? Hon visste genom Emils bref, att hennes förra sofrum beboddes af modern och att kabinettet — där — bredvid salongen — tyst, det rör sig bestämdt därinne — var Elisabeths rum. Skulle hon gå in? Nej, Elisabeth kunde bli för upprörd, för öfverraskad. Om hon skulle knacka på! Knacka på till sin dotters rum. Skulle inte en mor ha rätt att — —

Det tog i dörren; Arla stirrade dit och hennes hjärta stod stilla.

Nej — det var statsrådinnan, som kom.

»Vill du taga af dig kappan, innan du går in till Otto», sade hon och kysste dottern på kinden.
»Han väntar dig.»

Hon gick ut i tamburen igen och lade af sig kappan; hatt och handskar behöll hon på — hon var ju inte hemma här fast det nästan syntes henne så — bara en gäst, som kom på besök.

Statsrådinnan öppnade dörren till hofrättsrådets rum, lät henne gå in och blef själf utanför. Hennes stora säng var inflyttad hit — där låg han så mager, så gråblek, så hopfallen och gammal. Hon studsade. Var det verkligen han? En nära sexti års gubbe, kunde man tro. Ja, det var sant — åren hade gått,

och han var ju mer än tjugu år äldre än hon — och hon var snart trettifyra. Berndtson var yngre än hon själf — och det grep henne nu så underligt och oväntadt, att det var med denne gamle gubbe på grafvens rand, som hon varit gift för blott tre år sedan.

Han hade rest sig på armbågen och räckte sin utmärklade, genomskinligt hvita hand emot henne. Hon böjde sig ned och kysste denna hand. Det tycktes uppröra honom — han förde hennes händer flera gånger till sina läppar. Hon satte sig ned på en låg stol bredvid honom. Ingen af dem yttrade ett ord — hennes hand låg kvar i hans, som åter sjunkit ned på täcket, hans ögon voro oafvändt fästa på henne.

Så suto de länge därinne i halfmörkret — slutligen drog han i en klocksträng, som hängde ned bredvid honom.

»Bed Emil och fröken Elisabeth komma in», sade han till jungfrun.

Arla reste sig och lade skyndsamt af sig hatten — handskarna hade hon redan dragit af — hon ville ej se ut som en främmande här, då hon hälsade på sina barn.

Dörren öppnades — det var Emil som kom — — ensam. Han sprang emot modern och kastade sig i hennes armar med samma blandning af förlägenhet och ömhet som förra gången vid stationen. Arla märkte att han såg förgråten ut och frågade honom hviskande hvad som fattades honom. Han ville icke svara utan slet sig lös från henne.

»Hvar är Elisabeth?» frågade hofrättsrådet.

»Hon — ville inte —», stammade gossen förlägen.

»Hörde hon inte, att hennes far skickat efter henne», sade denne — hvad Arla väl kom ihog denna torra, litet docerande ton — »gå, min gosse, och säg henne att hennes far väntar att hon skall vara en lydig dotter, som hon brukar.» Gossen ville gå, men Arla häjdade honom. »Inte i afton. — Vi böra inte uppröra dig, min vän», sade hon lågt. Ett möte, som var framtvingadt mot dotterns vilja — nej, det skulle hon icke kunna bära.

Hofrättsrådet skickade ut Emil och bad Arla med en vink att sätta sig ned hos honom igen.

»Jag har längtat efter att få tala med dig om barnen», sade han. »Emil är tyvärr mycket litet begåfvad och har en ytterst svag karaktär. I dag har han kommit hem från skolan med dåliga betyg, som vanligt. Det hjälper inte att banna honom — han gråter bara och lofvar bättring, men fortfar på samma sätt — det fins inte det minsta stål i hans karaktär. Jag har många gånger tänkt, att jag kanske inte förstått att handleda honom på det rätta sättet. — Elisabeth åter är af en helt annan natur. Hon är vek och varmhjärtad och ändå så förunderligt fast och orubblig. Tro inte, att jag någonsin sökt aflägsna henne från dig — tvärtom — men hon har sitt eget hufvud. Jag har så innerligt önskat att åter få sammanföra dig med henne, innan jag dör — men jag hoppas åtminstone, att då jag är borta, skall

hon inte längre motstå. Du skall då ofta besöka dem — lofva mig det! Man talar om, att du är så förändrad — om dina nya åsigter och alt det där — jag är inte rädd för det. Om man också själf inte har någon religion, så tror jag inte att en sådan mor som du skulle vilja beröfva sina barn deras. Du skall inte lära dem annat än det som är godt — *så* förändrad kan du inte vara — och jag skall aldrig förmås att tro, att det kan vara annat än riktigt och naturligt för barnen att stå under din ledning.»

Han orkade icke tala mer; han sjönk tillbaka mot kuddarna och släppte hennes hand, i det att detta plågade uttryck, som hon kände från fordom, for öfver hans drag.

»Du har visst tröttat dig för mycket», hviskade hon.

»Åhnej — lägg din hand på min panna», bad han och såg upp på henne.

Hon lade sin kalla, skälvande hand på hans brännheta panna, han slöt ögonen, hans drag jämnade ut sig och det for till och med ett småleende af lycka öfver dem.

»Tack — du är god som alltid. Nu inbillar jag mig, att alt är som förr», hviskade han.

Litet senare på aftonen kom läkaren. Arla hade ej fått tillfälle att draga sig undan och han hälsade henne med en förundrad min. Det var ej deras gamle läkare och hon kände honom ej. Han uppträdde något bullersamt och skämtade med patienten. »Nå

— hur står det till? Jaså — hofrättsrådet tar emot visiter af damer nu.»

»Jag har kommit hit för att aflösa sjuksköterskan», inföll Arla lifligt och i en nervöst brådskande ton, som väckte läkarens uppmärksamhet.

»Det är en mycket kär väninna», sade den sjuke till läkaren. »Ingen kan vårda mig såsom hon.»

Möjligtvis for en aning om sanna förhållandet igenom doktors hufvud — han blef med ens allvarlig och betraktade henne i smyg medan hon satt hos den sjuke. Hon mottog hans föreskrifter för natten och följde honom sedan till dörren, där statsrådinnan mötte honom. Just som dörren stängdes hörde hon henne säga något till doktorn och denne med sin högljudda stämma utropa: »Fröken Elisabeth! Åh!» och därefter gå skyndsamt genom salongen. Hon ryckte upp dörren och sprang efter honom.

»Hvad är det — Elisabeth? Är hon sjuk?»

Doktorn såg på henne och statsrådinnan svarade: »Det är något nervöst anfall — hon har haft det förr.»

Arla ville störta förbi dem och in till dottern, men doktorn lade häjdande sin hand på dörrlåset. »Förlåt — hon får framför alt inte oroas — inga uppörande scener.» Han stod kvar med handen på låset.

»Men hvarför går ni då inte in till henne?» utbröt Arla. »Dröj då inte — hon behöfver er ju.»

»Om ni först behagar gå härifrån. Eljest kunde lätt, när dörren öppnas —»

»På det här sättet får ni snart ännu en patient här i huset, doktor», sade Arla doft.

»Om ni vill möta mig i ett annat rum, när jag kommer från er dotter, skall ni noga få reda på hennes tillstånd», sade doktorn. »Och om det är det minsta oroande, skall ni naturligtvis inte hållas borta från henne.»

Hon gick ut i salen och väntade — gick af och an — lyssnade — gick igen. Hvilken grym belägenhet! Hennes barn sjukt — och hon utvisad.

Ändtligen kom doktorn — hon sprang emot honom och tog hans händer.

»Säg mig alt — är hennes lif i fara?»

»Åh — visst inte. Men hon har en svag konstitution och är mycket nervös — hon tål inga själskakningar. Nu är hon lugn och somnar troligen snart. I morgon är hon säkert bra igen — men man måste vara varsam med henne. Hon är religiöst exalterad och den förestående konfirmationen och nattvardsgången håller henne i stark spänning — jag skulle vilja tillråda er att inte söka träffa henne åtminstone förr än detta är öfver.»

»Men skall jag då låta dem förstöra mitt barn med denna osunda religiösa uppskrufning — vore det inte bättre att låta henne afbryta hela nattvardsläsningen?»

»Det är väl nu för sent. Hon skulle inte frivilligt gå in på det — men om ett par veckor är ju alt öfver och sedan skall hon nog lugna sig igen.»

Följande morgon, sedan Arla fått veta att hennes dotter sofvit hela natten och ännu sof, gick hon sin väg för att ej vara där, då Elisabeth skulle komma och hälsa god morgon på fadern. Hon lofvade att komma igen senare på dagen.

Då hon kom hem fann hon Berndtson i en uppörd sinnesstämning. Han hade väntat henne ännu till långt in på natten — han hade ej kunnat föreställa sig, att hon skulle stanna där — där — så länge. Eller var det kanske meningen att hon skulle flytta tillbaka dit? Var hon hofrättsrådet Örn's eller var hon hans hustru? Eller skulle hon dela sig mellan båda?

Han framstälde dessa anmärkningar och frågor med en häftighet och oresonlighet som gjorde hennes svar kort och afvisande. Hur kunde han så missförstå och misstyda hennes handlingssätt? Var det då inte hennes skyldighet att lyssna till en döendes bön? Och om hon kunde förljufva några af hans sista dagar, så var det ju i alla fall blott en svag godtgörelse för de många bittra hon vållat honom.

»Ja — det är just detta, som är det outhärdliga», utbrast han, — »att du har pligter och hänsyn och skyldigheter till så många andra utom din man? Jag vill inte ha en hustru hvars hjärta är så deladt, som ditt — en hustru, som alltid täres af en otillfredsstäld längtan, till och med i mina armar. Aldrig har jag fått ega dig helt — alltid har det förflutna stått emellan oss med sina kraf på dig. Har du sutit

försjunken i tankar, så har jag vetat, att det inte var på mig du tänkte — det var på dina barn, som inte voro mina. Såg jag dig gråta i smyg, så visste jag, att det inte var jag som kunde torka dina tårar — i stället för att draga dig till mig och påminna dig om att min kärlek borde ersätta dig alt, visste jag att jag då borde aflägsna mig och lemna dig ensam — ty du ville inte och kunde inte tala med mig om din sorg, emedan du kände att den var något som du liksom stal från min lycka. Åh, hvarför kände jag dig inte innan du ännu tillhört någon annan. Hvarför fick du inte då blifva min, utan något förflutet, utan några svikna pligter, som alltid skulle förfölja dig, utan deladt hjärta — min helt och hållet, såsom du aldrig varit det, min med hvarje känsla, hvarje tanke, hvarje längtan, hvarje förhoppning — hvilken lycka det skulle varit att ha egt dig så! Men då du inte kunde bli min på detta sätt, borde du aldrig ha blifvit det. Du borde ha förblifvit den kvinna, som jag vördade och tillbad — hvars pligt-känsla jag kallade fördom, men som dock just härigenom bildade den nödvändiga motvigten till mig — du skulle kunnat haft ett oändligt stort inflytande öfver mig då — nu har du intet inflytande öfver mig, — nu antar du alla mina villfarelser och misstag, och följer mig i mina irringar och öfverdrifter — jag vill inte bli följd på detta sätt — eller också ville jag blifva det helt, blindt, utan en blick tillbaka — utan dessa slitningar mellan förr och nu — —»

Han gick af och an och talade, stundom afbrutet och stötvis, stundom flödande, som stode han på talarestolen.

»Ja — förlåt mig, om jag sårar dig med mina ord. Men jag är verkligen så upprifven i mitt innersta. Du vet hur jag vantrifts här hela tiden — jag är trött på dessa skränare, som mot min vilja äflas att göra mig till sin chef och tvinga på mig sin kotterianda — jag är trött på att höra mina paradoxer upprepas och mina dumheter beundras — och jag vill inte längre anses för solidarisk med alla dessa omogna pratmakare — jag är inte så radikal som de, ty jag vill inte trampa all sans och måtta under fötterna — och ändå är jag egentligen långt mer radikal än de, ty jag tror på ingenting, men de tro på sin egen ofelbarhet.»

»Hvad är det då, som händt?» frågade Arla slutligen, skrämmd och upprörd af hans häftiga utbrott.

»Ingenting annat har händt än att jag slutligen skuddat af mig alt småkrypet, som ville hänga sig fast vid mig — jag har brutit med mitt så kallade parti och sagt dem sanningen — jag var lätt om hjärtat då jag kom hem i går afton för att säga dig, att jag nu ändtligen åter stod ensam, och för att meddela dig det beslut, jag fattat, att resa härifrån — och så var du borta.»

»Det var ju det bästa, då du längtade efter att vara ensam — då du räknar också mig till dessa småkryp, dessa skränare, som blindt beundra dina

misstag, — också mig vill du väl då helst vara kvitt.»

»Dig — nej dig — till dig ämnade jag säga: följ med mig ut till nya världen. Låt oss någonstades i den fjärran vestern bygga oss ett hus och odla vår jord och lefva för hvarandra. Där skulle jag kunna få ro att utarbета några af de stora planer jag har i mitt hufvud — dessemellan skulle vi resa och studera lifvet — men du skulle vara min helt och hållet och slita de band, som binda dig här. Ty alt sedan vi kommo hit har ditt hjärta varit mer deladt än förut. Det är detta, som varit mig så pinsamt, att dina meningar, dina åsigter, dem har du hämtat af mig — men ditt hjärtas längtan har dragit dig bort från mig. Om du ännu älskar mig, så bryt nu för andra gången med alt det förflutna och följ mig!» Han hade fattat hennes händer och forskade med spänd uppmärksamhet i hennes drag.

Hon drog sig med ångest tillbaka från honom.

»Hur kan jag resa nu?» utbrast hon. »Hur kan jag öfverge mina barn igen just nu, när jag är på väg att återvinna dem och när de snart skola mista sin far!»

»Jag har bedt dig välja — du har valt», sade han, doft. »Du är mor mer än du är hustru — och mor till barn, som inte äro mina, som afsky och missakta mig och som det inte ens är mig tillåtet att söka vinna. Jag har således intet annat att göra än resa utan dig.»

»Nej, nej, öfvergif mig inte!» utbrast hon. »Jag kan inte mista hvarken dig eller barnen — hvarken dig eller dem —»

»Vill du då att jag skall stanna här för att se dig installera dig igen i ditt gamla hem? Skall jag stå utanför och se dig gå inom dessa dörrar, där du har alt, som återknyter dig till ditt förra lif — skall jag stå som en främling, utestängd från ditt hjärtas innersta helgedom? — — Nej, jag vill bort, säger jag dig. Allting här har blifvit mig förhatligt. — Marken bränner mig under fötterna. Jag måste ut till andra förhållanden — —»

»Res då, efter du längtar så mycket bort. Låt mig bara få stanna här en liten tid — det skall, det *måste* till slut lyckas mig att återvinna båda barnens kärlek och förtroende — sedan skall jag resa ut till dig, hvar du än vistas och följa dig hvar du vill och endast genom bref underhålla förbindelse med dem. Nog kan jag väl lära mig att lefva skild från dem — det få ju många föräldrar finna sig i — men utan deras kärlek och deras aktning kan jag inte lefva. När de bli fullvuxna och fullt utvecklade skola de nog inte längre sky att också träffa dig — kanske kan ännu lifvet ha några lyckliga dagar för oss.»

Han svarade endast med ett bittert leende. Söndersliten och upprifven i sitt innersta som han var, sårad och jagad af yttre fiender och egna misstag, sviken t. o. m. i sina ömmaste känslor, uppehölls

han ännu blott af ett enda hopp — det att som diktare kunna skapa något af bestående värde. För detta mål ville han arbeta i någon undangömd trakt, ensam och lösryckt från alla personliga band och oberoende af hatet och partiandan.

De skildes åt med den öfverenskommelsen, att hon skulle komma efter om någon tid — men ingen af dem hoppades mycket af detta återseende. Det förflutna var dödt — hvad framtiden kunde bygga upp ovisst. De hade båda så länge lidit under inre slitningar, att de blifvit trötta och nästan likgiltiga.

Hon stod på perrongen och såg tåget ila bort med honom utan att hon fälde en tår. Det var som hade han rest för länge sedan — på den tiden då hon ännu var ung, då hon ännu kunde älska och lida, hoppas och gråta. Nu var hon gammal — kärlekens lycka var ej för henne — hon var ingenting annat än mor nu, en mor med snart fullvuxna barn och hvars egen lefnadshistoria var avslutad.

Några dagar sedan han rest var Elisabeths konfirmation. Arla gick till kyrkan för att se henne. Det var en vacker, varm vårdag. Denna egendomliga känsla af pånyttfödelse, som våren i nordnorden i så hög grad är egnad att väcka, berörde äfven hennes trötta sinne. Till och med här på stengatorna mellan de höga husen var det något af vårstämning — man hade liksom en känsla af att ängarna doftade och att lärkorna flögo högt och sjöngo med full hals.

De torra, rena gatorna efter det långa vårslasket uppväckte nästan lika behagliga känslor här i staden, som på landet det spirande, frodiga gräset på de kort förut snötäckta fälten — de friska, nya vårtoaletterna voro upplifvande att se på som friska vårblommor. Och hela luften darrade och skälfdde af klockeklang från alla stadens kyrkor — det stämde sinnet till fest på samma sätt som fogelsången öfver de grönskande ängarna.

Hur mycket folk som strömmade till kyrkan! Ingen prest var så omtyckt som den unge nyevangelismens apostel, som skulle konfirmera barnen i dag. Alla ville vara med och höra hans varma maningar och förböner för de unga på denna högtidsdag — så mycket hellre som flertalet af hans konfirmander tillhörde förnäma och rika familjer.

En mängd vagnar foro förbi Arla på hennes väg till kyrkan. Ini nästan hvarje vagn ett ungt, obetäckt flickhufvud — och fäder, mödrar, syskon. Några mer anspråkslösa kommo gående och gingo tätt förbi henne. Barhufvade unga flickor med hängande flätor — ynglingar, som sågo något generade ut i den ovana, svarta fracken och höga hatten — alla naturligtvis följda af sina närmaste anhöriga. Det var blott hennes dotter som, utan att vara moderlös, dock ej hade sin mor vid sin sida på denna dag.

Nu var hon nära kyrkdörren; en vagn körde just förbi henne, i hvilken hon såg ett ljusst hufvud skymta. Vagnen stannade — hon stod strax bakom den. Ja

— det var Elisabeth — det var hennes dotter. Den lilla flickan hon lemnat var nu en lång, smärt ungdom med böjdt hufvud och sänkta ögon, hängande ljusa flätor och en enkel svart sidenklädning med en liten smal spets kring hals och ärm. Men hvad hon såg svag och spenslig ut med smala axlar och hopklämdt bröst! Och hur blek hon var! Alt för blek med alt för tydliga spår af sinnesrörelser, som varit för starka för hennes ålder!

Statsrådinnan, Maria och Emil hade åkt med henne; de stego nu alla ur vagnen utan att ha sett Arla. Hon ville följa tätt efter dem, men tillbakavisades af en kyrkvaktare.

»Den här ingången är bara för läsborna och deras släktingar.»

Hon gick bort från kyrkan och irrade omkring en stund på gatorna, som nu sågo nästan folktomma ut efter den starka tillströmningen nyss. Hon ville icke gå in i kyrkan. Hon ville icke sitta på afstånd bland den stora, likgiltiga höpen och se sin dotter utan att få omfamna henne. Hon ville icke höra denne prest, som hon anklagade för att ha vändt hennes dotters hjärta bort från henne. Hvarför hade han icke använt sitt inflytande öfver detta unga sinne till att lära henne att religiös hänförelse icke hade något värde inför Gud, då den ej utgick från ett kärleksfullt och förlåtande hjärta? Hvarför hade han lärt henne att i religionens namn döma och fördöma sin egen mor?

Nej — hon ville icke höra henne högtidligt och med ed bekräfta sin tro på denna religion, som kallade sig kärlekens.

Efter ett par timmar gick hon upp till den sjuke, som blef mycket glad då han fick se henne.

»Så fingo vi då ändå vara tillsammans på denna dag», sade han. »Det hade jag inte hoppats ännu för några veckor sedan.»

Arla såg oupphörligt på klockan. Hon väntade på sin dotter, som hon var besluten att träffa och omfamna i dag.

Nu kom hon — hon hörde hennes steg i salongen. Dörren öppnades raskt. Skulle hon studsas och draga sig tillbaka, då hon såg modern? Nej, hon hade tydligen hört att hon var där, intet drag förändrade sig i hennes ansigte. Lugnt och tyst smög hon fram till faderns bädd, lutade sig ned och kysste honom. Han sköt henne snart ifrån sig och hänvisade henne med en blick till modern. Hon gick då fram till henne med sänkta ögon och med uttrycket af ett lydigt barn, som underkastar sig sin fars vilja, lät omfamna sig och räckte sin kind att kyssas — men så kallt, så utan känsla och rörelse. Det var ej hjärtats drift som förde henne till modern i denna stund — Arla kände det alt för väl. Det var en handling af pligtuppfyllelse, det var kristendomens bud om förlåtelse — det var verkan af den bön, hon nyss hade läst i kyrkan: »förlåt oss våra skulder, såsom vi förlåta dem oss skyldiga äro».

Det var ej den älskande dottern, som längtade efter sin mor, det var nattvardsbarnet, den rena, helgade Kristi brud, som förlät den brottsliga. Var det så hon ville omfamnas af sitt barn? Skulle det blifva sådant, detta möte, som hon så brännande längtat efter?

Få dagar därefter stodo de alla samlade kring en dödsbädd. Då alt var slut — var det väl i sin mors armar, som den unga faderlösa grät ut sin sorg? Nej — det var hos mormodern hon sökte tröst. I stället för att Arla hade hoppats att denna sorg, som de sett dagligen nalkas mer och mer, trots alt dock skulle närma dem till hvarandra, fann hon att den blott ytterligare aflägsnade hennes dotter från henne.

Elisabeth hade hållit innerligt af sin far, och den djupa beklämning, som hvilat öfver hans väsende under de sista åren, hade ytterligare dragit dotterns hjärta till honom. Det var också något rörande i det sätt hvarpå han under dessa år sökt mångdubbla sig själf för att vara för barnen både fader och moder. Elisabeth kände att det sår, som tillfogats henne, blödde lika starkt i faderns hjärta — och liksom han sökte ersätta henne modern, hade hon också sökt ersätta honom makan och sökt iakttaga alla de små omsorger, som hon förut sett modern egna honom. På detta sätt hade bandet mellan dessa båda tillknüttis långt fastare än någonsin skulle blifvit fallet om Arla varit kvar hos dem — och förlusten af fadern var nu för dottern en sorg af det slag, som skyr att meddela sig till någon, som ej uppriktigt delar den.

Därför kunde hon ej gråta ut denna sorg hos sin mor; det skulle synts henne som ett profanerande, och det nästan kränkte henne, att modern fått vara där och mottaga hans sista suck. Luften var helgad i detta rum, och den som svikit sina heligaste pligter borde ej vara här i denna stund.

Elisabeth och statsrådinnan knäböjde båda bredvid den döde; dottern tilltryckte hans ögonlock och lade hans händer tillsammans som till bön. Arla stod ensam på något afstånd. Hon kände, att detta unga, hängifna hjärta, som var mäktigt så mycken kärlek, blifvit alt för djupt såradt och att väl förlåtelse men aldrig hjärtats fulla hängifvenhet kunde spira upp på den grund, som blifvit trampad af en ovarsam och hänsynslös fot.

Hon vände sig nu bort för att lemna detta hem, där hon var en främling, hvars närvaro blott kunde vara störande i en sådan stund som denna. Men hon häjdades vid dörren af Emil, som plötsligt kom framrusande ur ett mörkt hörn, där han sutit hopkrupen. Han drog modern ned på en stol, klängde upp i hennes knä, som när han var ett litet barn, och kastade armarna omkring henne.

»Gå inte — gå inte!» hviskade han. »Du får aldrig mer gå ifrån mig! Du är den enda som håller af mig, fast jag är dum och lat och alt möjligt — alla de andra hålla mer af Elisabeth.»

A. CH. EDGREN f. LEFFLER:

UR LIFVET.

TREDJE SAMLINGEN.

FÖRSTA HÄFTET:

KVINLIGHET OCH EROTIK.
GUSTEN FÅR PASTORATET.

STOCKHOLM

Z. HÆGGSTRÖMS FÖRLAGS-EXPEDITION.

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

1883.

INNEHÅLL:

Kvinlighet och erotik.....	Sid. 1
Gusten får pastoratet.....	» 49

KVINLIGHET OCH EROTIK.

»ycket täckt i sanning — en alt för täck
grupp», sade den artige fotografen. »Mor
och dotter så där förtroligt tillsammans!»

»Det är inte min dotter», sade den gamla, leende.

»Åh, åh! sonhustru då, förmodligen! Eller, jag
menar — inte sonhustru, men en liten fästmö, säker-
ligen!»

Den unga rodnade lifligt vid dessa ord — en
plötslig rodnad, som jagade blodet upp i ett par
underliga spetsar uppåt tinningarna.

»Nej — vi äro bara två goda vänner», sade fru
Rode, »fast det är en liten olikhet i ålder, förstås.»

»Ser du», hviskade den unga flickan ifrigt, då
fotografen sysslade vid apparaten. »Jag visste nog,
att det skulle ge anledning till sådana gissningar.
Och när nu porträttet kommer till Alger, så skola
alla Rikards vänner naturligtvis tro det samma.»

»Åhnej, porträttet kan då i alla fall lyckligtvis
inte rodna. Det är just du själf, som ger stöd åt
dessa rykten genom att blossa så där vid minsta an-
spelning.»

»Ja — är det inte förargligt — är det inte dumt
och meningslöst att blodet så där skall rusa upp i

ens ansigte, när man als inte vill det och utan något skäl!»

»Var så god — ansigtet något mer hitåt, om jag får be!»

»Vänta — jag ville bara ordna omgifningarna litet bättre först.»

»Förlåt, min nådiga fröken, jag försäkrar att fröken kan lita på min artistiska blick i det afseendet.»

»Men det är inte fråga om det artistiska nu», inföll fru Rode. »Jag ville så gärna att omgifningarna skulle se ut som de vanliga i vårt hem. Det är just därför vi tagit med länstolen och lampan — porträttet skall skickas som julklapp till min son, som är i Alger. Han är löjtnant vid generalstaben, men har gått i fransk krigstjänst och har inte varit hemma på tre år — och det skall glädja honom att få en liten bild från vårt dagliga lif.»

»Alltid skall tant prata och babbla i onödan bara det blir tal om din son», hviskade flickan skämtsamt, i det hon kysste den gamla på örat. »Hvad har fotografen med det där att göra? Det tjänar ju bara till att styrka hans misstankar, begriper inte tantis det!»

»Han måste ju veta hvarför vi nödvändigt vilja anordna allting efter vårt eget hufvud», svarade fru Rode, litet tillrättavisande. »Ställ nu lampan på sin rätta plats, som vi kommit öfverens om. Och brevet! hvar är brevet? Åh, så förargligt — nu har jag visst glömt det hemma. Alie, tag hit min svarta

påse. Hvar är den? Nu skall man få se, att den ligger kvar i vagnen.»

Hon började att med den största oro leta i fickor, på bord och stolar och talade i en så ängslig ton, som vore det fråga om en verklig olyckshändelse.

Alie storskrattade.

»Jag undrar, hur många gånger den svarta påsen varit bortkommen och tant färdig att få slag af förskräckelse», sade hon. »Naturligtvis ligger den här — se, bakom ryggen på tant! Ack den slarfvinga, orediga lilla gumman!»

»Förlåt — men jag tycker det skulle se naturligare ut, om fröken hölle brevet i handen och läste högt ur det för sin mor — för frun, menar jag.»

»Nej, nej, det går inte an», inföll fru Rode ifrigt. »Det skall föreställa att ett bref från min son just kommit, och då läser jag det alltid först själf.»

»Seså — nu jollrar hon om sin lille gosse igen», hviskade Alie och nöp henne i armen.

Fotografen försvann bakom apparaten och Alie fortfor: »Ser du det, ditt gamla troll, att till och med fotografen tycker att det vore naturligare, om jag finge läsa brefven strax. Men unnar tant mig det någonsin, kanske? Nej bevars, tant skall förstås alltid vara så viktig och se efter, om de innehålla några hemligheter först. Liksom tant sedan kunde tåga med dem för mig i alla fall! Liksom hon inte så småningom klämde ur sig hvarenda smul.»

»Tyst, pratmakerska! Sitt ordentligt nu och låt

bli att gråla. Du måste se mild och kvinlig ut på porträttet, kan du väl förstå! Och stryk den där otäcka luggen ett litet grand ur pannan. Jag är säker om, att Rikard inte tycker om den.»

»Än se'n! Hvad bryr jag mig om det? Nej», sade hon energiskt, i det hon drog fram håret, som den gamla strukit tillbaka. »Aldrig i evighet går jag in på att ha uppstruket hår, det har jag sagt tant hundra tusen gånger.»

»Stilla nu, om jag får be!»

»Nej, hör nu tantis, låt bli att skjuta ut underläppen så där!» hviskade åter Alie, som ej tycktes vara i stånd att hålla sig stilla en minut. »Jag vill inte ha en svärmor, som ser så där elak ut!»

De voro båda färdiga att brista i skratt, då fotografen varnande höjde handen med elegant utsträckt pekfinger och ropade: »nu börjar jag».

Det var skada, att ej en målares känsliga pensel fick återge den grupp, som nu satt framför fotografiapparaten i den starkt solbelysta ateliern.

Den gamla i sin länstol med den höga, ranka, litet framåtböjda figuren, det oaktadt ålderdomen lifliga och rörliga ansigtet, hvilket visserligen talade om genomgångna sorger men äfven om en spänstig glädtighet och en humor, som lekte i de många, fina rynkorna vid ögonen och i det lilla, förnöjda leendet i munvinklarna. Det hvita håret, mjukt och silkeslent, men mycket tunnt, krusade sig vid tinningarna, hufvudet var för öfrigt täckt af en rund, svart sam-

metsmössa, kantad af en bred, gulnad äkta spets, som föll ned öfver nacken.

Den unga, bekvämt uppkrupen i ett soffhörn bredvid henne med ena armen stödd mot bordet och ögonen uppmärksamt fästa på den gamlas ansigte, under det denna syntes läsa högt ur brefvet. En uttrycksfull utpräglad fysionomi, en fin, mjuk figur med snabba, litet fogelaktiga rörelser, mörkblå när-synta ögon med ovanligt stora pupiller och starkt beskuggade af raka, skarpa ögonbryn och en något framträdande panna, öfver hvilken det grågula håret krusade sig lätt och luftigt, liknande ett dammoln, som satts i rörelse af en solstråle. Hakpartiet mycket rundt och vackert, den fina munnen i hög grad känslig och nervös.

Både ansigtet och figuren voro fulla af kvinligt behag, men uttrycket var så medvetet och beherskadt, att det i allmänhet verkade något afkylande på de män, som fängslades af Alies kvinliga fågring och liffulla, skimrande väsen. Det fans mer än en man af hennes beundrare, som drömde om hur hänförande detta fina, rörliga ansigte skulle vara om det en gång kunde lemna sin reflekterade förbehållsamhet och smälta i kvinlig ljufhet. Och att älskas af en sådan kvinna som Alie, att se dessa allvarliga, litet grubblande, alt för kritiskt forskande ögon vekna till ett uttryck af ömhet och hängifvenhet — det hade föresväfvat flere män såsom den största sällhet

på samma gång som den största utmärkelse, som kunde tänkas.

Men denna lycka hade ännu ingen man ernått och man hörde ofta bland ungherrarna det uttalandet om Alie: »vacker, kvick, glänsande — men utan kvinlig känsla».

Rikard Rode hade tillbragt sin julafton ute med några kamrater vid regimentet — fransmän, för hvilka denna dag icke hade någon betydelse. Då han kom hem på natten låg ett stort kuvert på hans bord med moderns handstil. Han öppnade det ifrigt och gaf till ett utrop af glad öfverraskning, då han tog upp det vackra och väl lyckade kabinettsporträttet. Hans mor hade aldrig förr kunnat förmås att låta porträttera sig. Han förstod, att det var Alies energi, han hade att tacka för, att det nu slutligen skett.

Och Alie själf! Ja, af henne hade han visserligen en gång fått ett porträtt, men det var nu redan flera år gammalt. Hon var ännu lika vacker, tycktes det!

Där sutto de båda så förtroligt tillsammans vid vinterlampan i det gamla hemmet. Han kände igen alt ända till den enkla gammalmodiga bordduken, som för länge sedan varit utdömd och likvisst ej ännu tycktes ha blifvit ersatt af en ny. Nej, hans mor hade ju aldrig råd att köpa någonting för egen

del, alt hvad hon kunde spara ihop gick åt till hans dyrbara studieresor.

Det var eget att tänka, att Alie under dessa tre år, han varit borta, kommit att intaga en dotters ställning hos hans mor! Ja, han hade henne att tacka för mycket. När hans syster Ida så plötsligt rycktes bort, kort efter det han anträdit sin utrikes resa, skulle han naturligtvis blifvit tvungen att afbryta sina studier och vända om hem till den ensamma modern, om ej Alie då hade varit villig att intaga sin aflidna väninnas plats. Hon hade själf kort förut mist sin egen mor och stod nästan ensam i lifvet, men hon var, ehuru långt ifrån rik, dock tillräckligt förmögen för att kunna lefva oberoende — ja, han visste genom Ida, att hennes plan hade varit att gifva sig ut på resor i främmande länder, och då var det ju alltid en uppoffring att i stället flytta till den gamla, som vid den tiden icke hade tanke för något annat än sin våldsamma, otröstliga sorg.

Fru Rode hade egentligen aldrig tyckt om Alie medan Ida lefde, det visste Rikard mycket väl. Hon hade till och med, alt sedan de båda flickornas barn-dom, ogillat deras förtroliga vänskap, först i anledning af Alies familjeförhållanden — modren lefde skild från sin man, systemen var en sångerska af andra rangen med ett något tvetydigt rykte — men sedan också på grund af Alies egen personlighet, som var alt för egendomlig och påfallande för att ej väcka

misstroende hos en mor, som gärna ville göra sin dotter till ett praktexemplar af en normal kvinna. Ja, Alie hade visst varit mycket omogen ännu, då Rikard såg henne sist, ehuru redan då tjugutvå år gammal. Det var så mycket, som jäste hos henne, att hon ej kunde komma till harmoni så lätt som andra, mer torftigt anlagda naturer. Det var något så ombytligt och oberäkneligt i hela hennes väsende — hon kastades mellan entusiasm för vissa allmänna ideér och intressen och en förbehållsam kyla så snart man kom in på känslornas område. Försökte man blott att på långt håll närma sig hennes djupare känslolif drog hon sig ängsligt tillbaka och slog bort hvarje allvarligt ord med skämt.

Rikard undrade, om hon förändrat sig mycket under dessa sista år, då hon och modern nu tycktes förstå hvarandra så väl. Men modern hade nog också förändrat sig, Alies inflytande hade gjort sig gällande öfver den gamlas mottagliga natur, hennes lifsåskådning hade vidgats och Rikard hade mången gång vid läsningen af hennes bref känt, att han hade Alie att tacka för att hans mor förstod honom så väl och kunde följa honom i alla hans intressen. Tidiga sorger och ett enformigt, tillbakadraget lif hade samlat litet damm öfver en af naturen klar intelligens; men på de sista åren hade luften rensats i hemmet, det kände han, en friskare vind hade fått spelrum mellan tak och vägg, hans mor var hans så helt och hållet nu, förstod hon honom i alt, delade alt med honom

såsom sällan ålderdomen förmår göra det med ungdomen.

Rikards känslor värmdes för Alie mer och mer, då han med porträttet i handen tänkte på allt detta. Det var egentligen underligt att han, som alltid varit så liffligt intresserad af henne, dock aldrig hade varit förälskad i henne. Ida hade alltid önskat att han skulle blifva det och gjort allt för att sammanföra dem så ofta som möjligt; med modern åter hade förhållandet varit motsatt. Rikard skrattade ännu, då han tänkte på, hur orolig hon hade varit, om de någon gång händelsevis blifvit lemnade på tu man hand, och hur hon alltid haft ett eller annat litet förargligt yttrande om Alie, när hon tyckt sig märka, att Rikard var mer än vanligt intresserad af henne.

Nå, nu hade väl allt detta förändrat sig. Om de nu, då de återsågo hvarandra, skulle lära att älska hvarandra, så kunde väl förmodligen ingenting glädja modern mer. Fast underligt var det ändå, att hon så föga talade om Alie i sina bref. Hennes namn förekom naturligtvis oupphörligt, så sammanknutet som det var med moderns dagliga lif, men aldrig några uttalanden om hvad Alie under dessa år blifvit för henne, aldrig någonting, som egentligen var egnadt att väcka Rikards intresse för henne. Det var förmodligen en finkänslig grannlagenhet af modern; hon var rädd att Rikard skulle tro, att hon ville inverka på honom i detta afseende, liksom Ida förr försökte göra.

Rikard kände sig egentligen ej skapad för det husliga lifvets undangömda lycka och hade just aldrig varit tilltalad af tanken att gifta sig med en flicka utan nämnvärd förmögenhet. Han älskade lifvet i stor stil och hade alltid drömt om att gå andra vägar än medelmåttans vanliga. Och dock hade han aldrig kunnat besluta sig för att göra ett lysande parti, oaktadt tillfälle därtill mer än en gång erbjudit sig under hans vistelse i utlandet, där han lefvat mycket med inom det högre sällskapslifvet och blifvit firad och bortskämd af vackra och spirituella damer af flera nationaliteter. Var det icke ändå innerst tanken på Alice, som gjort att han hela tiden varit så kallsinnig gent emot dessa förförelser?

Han satt länge kvar med porträttet i handen och moderns bref framför sig. Modern hade skrivit som förklarande text till bilden: »Jag har just fått bref från dig, och Alie sitter otålig och väntar på att få del af innehållet».

Brukade således Alie få del af hans bref? Och väntade hon verkligen med otålighet härpå? Och han, som plägade skriva så förtroligt till modern — lägga hela sitt sjäslif öppet för henne, meddela henne alla sina planer, hvarje den flyktigaste känslöstämning! Hvad Alie kom honom nära med ens! Hon hade således under alla dessa år lefvat i förtrolig beröring med hela hans inre lif. Han började längta efter att återse henne och det var med verklig spänning och en obestämd förkänsla af, att hans lif först

nu skulle börja blifva rikt och personligt, som han på våren styrde kosan mot fosterlandet.

Han väntades tidigt på f. m. med ångbåt från Lübeck. Alie hade just fått hem en ny vårklädning och hade tagit den på, då hon kom in till frukostbordet. Hon brydde sig i allmänhet icke mycket om sin klädsel och kunde nyttja samma klädning dag ut och dag in i åratals. Men när hon gjorde sig något nytt använde hon alltid mycken möda på att välja någonting verkligt vackert, utan att bry sig synnerligen mycket om det herskande modet för dagen. Det fans ett ord, som för henne betecknade det hon mest af allt afskydde i världen: det banala — antingen det nu gaf sig uttryck i ord, känslor, möbler, kläder eller prydnader! Hällre ohöflig, än banalt artig — hällre hård och fränstötande än banalt känslofull, hällre klädd i afstickande färger och i tyger, som als icke passade för årstiden, än i en banalt vårdad mode-drägt. Den dräkt hon nu valt för att mottaga Rikard klädde henne så väl, att fru Rode, som var mycket svag för skönhet och aldrig kunnat tåla en ful människa, blef lifligt betagen, då hon fick se henne, vände henne rundt flera gånger och beundrade henne.

»Mycket, mycket vackert. En så egendomlig, sjögrön skiftning på den där atlasen i lifvet! Jo, jag tackar, jag! Ett så öfverdådigt perlbroderi! Det där som faller ned kring halsen som ett regn — det ser mycket pikant ut. Vänd på dig litet — nej, inte så där, sväng dig om så där hastigt som du brukar. Du

skulle se hur det glimmar af perlorna. Sådant där glitter passar just för dig, en ormaktig, hal liten trollpacka som du är. Det är som något man vill hålla fast, men som alltid glider en ur händerna. Hon är alldeles lik en såpbubbla i dag, hela flickan!»

»Den bilden var inte så dum, lilla tantis», sade Alie, som i dag tycktes vara i ett humör lika strålande som hennes perlor. »Det är ändå roligt att vara väl klädd. Jag känner mig som om jag kunde hoppa öfver småtak i dag.»

Hon stod vid bordet och lade sista hand vid ordnandet af en stor blomskål med perlhycinter, gullvifvor och blåsippor, instuckna i mossor.

Fru Rode betraktade den varma färgen på hennes kind och det skimmer, som låg öfver hela hennes uttryck; och plötsligt kommo tankar öfver henne, som läto en liten skugga glida öfver hennes öppna, rörliga ansigte.

»Du ämnar väl inte behålla den där drägten på i dag», anmärkte hon tort. »Jag är rädd att Rikard skall finna det löjligt, att du tar på dig det bästa du har så här dags på morgonen.»

Alie svängde sig om med en blytlik rörelse, så att perlorna gnistrade; rodnaden brände sig fast med skarpa kanter uppåt tinningarna; hennes litet nervösa röst, som var ett ytterst känsligt instrument, tolkande alla de växlande stämningar, hon var så angelägen om att dölja, fick ett hvasst och obehagligt tonfall,

då hon inföll: »äh, var inte rädd! Jag skall inte lägga några krokar för tants gullgosse» — och härmed sprang hon in i sitt rum, klädde om sig på två minuter och kom åter ut i sin något illa medfarna, svarta vinterklädning. Feststämningen var borta både hos henne och fru Rode, hvilken satt och grämde sig öfver att hon sårat Alie och funderade på hur hon skulle få henne glad igen.

Denna lilla misstämning kastade en skugga öfver hennes glädje, då hon en stund därefter fick omfamna sin son. Hon såg också att Rikard kände sig obehagligt berörd af det flyktiga och konstladt likgiltiga sätt, hvarpå Alie hälsade honom.

»Hvilken otäck, gammal gumma jag är», sade hon för sig själf. »Jag som just ville att hela hemmet skulle stråla emot honom, då han kom — och så har jag själf förstört hela glädjen med mina dumma och onödiga farhågor.»

»Vänta — nej, du skall inte berätta någonting förr än Alie kommer in», afbröt hon sonen, då de suto tillsamman i soffan i hvardagsrummet, sedan han packat upp och ordnat alla sina saker, hvilket skedde strax sedan han kommit inom dörrarna. »Låt mig gå efter Alie först.»

»Men hör nu, mamma, säg mig, hvad går det egentligen åt Alie?» utbrast den unge officern och sprang upp. Han satt aldrig många minuter på samma plats. »Hvarför tog hon så snävt och ovänligt emot

mig? Jag som trott mig förstå af mammas bref, att hon ändå hyste både intresse och vänskap för mig.»

»Det gör hon också, Rikard, det kan du vara säker på. Så som hon följt med hela ditt lif under under alla dessa år —»

»Således är det bara den vanliga, svenska tillgjordheten», utbrast han, förtretad. »Jag mins det där sen gammalt — här i norden kan en flicka aldrig vara naturligt vänlig mot en man, utan det skall vara god ton att vara fjär och förbehållsam och försigtig, som vore hennes dygd i fara vid minsta blick från en karl. Jag är van att umgås på en helt annan fot med unga damer, skall jag säga mamma. Amerikan-skorna t. ex. hur naturliga och kamratlikt vänliga äro de icke mot en man, så snart de lärt känna honom. Usch, jag kan inte med det där svenska pryderiet och hyckleriet!»

Han gick af och an och kastade tillbaka rockupplagen, som om de tryckte honom på bröstet. »Puh! Hvad det ändå är för en kvalmig atmosfär här i vårt hederliga Sverge.»

»Men det är verkligen inte als likt Alie att vara pryd, det försäkrar jag dig.»

»Nå, så bed henne komma in då och säg, att jag verkligen inte är så farlig. Hon behöfver inte als använda så starka medel för att hålla mig på afstånd. Jag har en mycket fin näsa i det fallet och har ännu aldrig fallit en kvinna besvärlig — aldrig gjort min kur för någon, som ej uppmuntrat mig därtill.»

»Alie, Rikard tycker det är så konstigt af dig, att du håller dig undan på detta sätt» — fru Rode talade i den halföppna dörren in till Alie, som satt och skref, »han är riktigt förargad på dig. Kom ut nu!»

»Jag har inte tid», svarade Alie utan att se upp. »Jag måste få af det här brefvet i dag.»

Först vid middagen visade hon sig åter, och fru Rode såg, att Rikards blickar nu underkastade henne en tämligen omild kritik. Detta gjorde henne med ens så förunderligt varm om hjärtat för Alie. Hon höll i själfva verket af henne som en dotter och tålde aldrig af andra den minsta anmärkning mot henne. Hon ville gärna att hennes son skulle beundra henne — bara han icke fäste sig vid henne på allvar. Hvarför hon egentligen var så rädd för detta gjorde hon sig icke riktigt reda för.

»Det är bäst Rikard väljer någon, som jag aldrig förr sett», brukade hon ibland helt uppriktigt säga till Alie. »Jag har så stora fordringar, att ingen som jag känner någonsin kan tillfredsställa mig. Därför vill jag inte känna henne förr än det är för sent att ändra — då får jag naturligtvis lof att försöka vara nöjd.»

Detta hade dock icke hindrat henne att oroas af den lifligaste svartsjuka å sonens vägnar hvarje gång hon sett någon annan man egna Alie sin hyllning.

»Hvad alt är sig likt här», sade Rikard, då de efter middagen suto tillsammans alla tre. »Samma

stick-korg, som jag alltid brukade leka med och trassla till garnet — mins mamma det — och samma gamla, nötta album, som jag till mammas förtviflan brukade sitta och knäppa på.»

»Ja, och du har ännu samma oro i fingrarna, kan jag märka», sade modern och slog honom skämtsamt på händerna.

»Ja, och i benen», inföll han och sprang upp. »Mins du, hur du brukade förmana mig att man bör sitta stilla och icke gå så där af och an, när man talar. Se här — de gamla märkena på mattan efter min kammarmotion här inne om kvällarna. Åh, hvad det allsammans kommer lefvande tillbaka för mitt minne! Men hvad jag icke förstår», sade han och stannade, »det är, att ni kunnat lefva på det här sättet i så många år utan den minsta omväxling. Mamma, som är gammal och gått igenom så mycket, det kan så vara — men Alie — dag ut och dag in lika — och det medan, jag tumlat om i lifvet under så många, olikartade förhållanden — gjort fälttåg i Afrika, upplefvat alla möjliga äfventyr — jag vet inte, jag får förnimmelsen af något trångt och förkväfdt när jag tänker på det lif, ni fört. Har du varit lycklig med detta, Alie? Hvad är det som förmått dig att lefva så — det skulle jag bra gärna vilja förstå.»

Han stannade, kastade sig ned i den lilla soffan bredvid henne och började leka med hennes brodergarn.

Hon satt med återhållen andedrägt, lutad öfver sitt arbete. Hennes hjärta bultade våldsamt. Om

han bara ville gå sin väg — ej sitta henne så där nära, ej snudda så där vid hennes axel, som han gjorde, då han lade handen på soffryggen bakom henne. Åh, om han ville resa sig upp och gå — bara en liten bit bortåt rummet, så skulle hon nog återvinna sin själfbeherskning och kunna svara honom lugnt och naturligt. Men att se upp på honom nu, då han satt så nära — det var icke möjligt.

Han väntade några minuter på ett ord från henne — men då hon fortfarande satt med hufvudet nedböjdt, blef han åter förtretad öfver hvad han kallade hennes pryderi, reste sig och gick till modern, som satt i en gungstol, hvilken han nu med pojkkaktig lekfullhet började sätta i så häftig rörelse att den gamla skrek på samma gång som hon skrattade af glädje att ha sin gosse stående där, som i forna tider. Han kom att stå nästan med ryggen vänd mot Alie, och hon kunde nu obemärkt se upp på honom. Hon hade alltid beundrat nackens fina form — figurens smidiga styrka, som hade något af en stålfjäders spänstighet, då han sprang upp så där plötsligt, som han vanligtvis brukade göra då han blef ifrig. Hans utseende hade egentligen en fin, nästan kvinlig skönhet, fast präglad af en brinnande, nervös energi och en verksam, arbetande intelligens, som hade något smittande och elektriserande. Alie hade alltid känt, att man icke kunde vara sysslolös i Rikards närvaro, och hon fann sig nu träffad af hans kritik öfver det något apatiska drömlif hon fört de åren han varit borta.

»Vårt lif har inte varit så enformigt, som du tror», sade modern efter en stund. »Du har minsann vetat att hålla oss i spänning med alla dina planer och dina vilda företag. Under fälttåget följde Alie på kartan alla dina manövrer — hon hade skaffat sig stora specialkartor från Paris och ett par digra arbeten öfver Algier. Du skulle sett henne, närsynt som hon är, hur hon låg dubbel på det stora salsbordet för att kunna se på kartan — och hur hon snäste mig, stackare, när jag ibland gjorde dumma frågor och inte hade riktigt reda på din marsch-rut. Ja, vi lefde i en spänning, som om vårt eget hus varit belägradt af fiender.»

Rikard såg på Alie och fick ett ögonblick reda på hennes blick. Han såg däri något, som liknade en reflex af det lefvande intresse modern beskrifvit. Han blef värmd häraf och närmade sig henne åter.

»Och ni väntade naturligtvis med hvarje post att få höra, att jag fallit för någon arabs kula?»

»Naturligtvis!» svarade Alie, och skalkaktigheten fick öfverhand öfver förlägenheten. »Tant såg Rikard hvarje natt ligga badande i blod på ett öfvergifvet slagfält, under det korparna då och då höggo sig ett stycke kött till föda.»

»Usch Alie, sådana otäcka ord du har. Jo, du må tro, Rikard, det var roligt, när jag höll på att förgås af ångest för dig att höra henne tala i den där vägen — —»

Rikard såg häpen ut.

»Men det gjorde naturligtvis inte Alie då!»

»Jo visst», sade fru Rode och alla de små vecken vid hennes ögon började att röra sig och smäle. »Du tror kanske, att hon sökte trösta mig — att hon sade mig några vänliga och lugnande ord? Nej, långt därifrån. Hon bara grälade på mig och sade att jag var dum och löjlig och odräglig, och att om jag inte upphörde att beklaga mig skulle hon gå sin väg och jag skulle aldrig få se henne mer o. s. v.»

»Ja», sade Alie, som nu började blifva mer lik sig själf och falla in i sin vanliga, skämtsamma ton. »Det var det enda, som hjälpte. När jag riktigt hade grälat på henne en lång stund upphörde hon vanligtvis att gråta och jämra sig, och ibland lexade jag till och med upp henne så grundligt, att jag fick henne att skratta. Men talade jag vänligt till henne och sökte uppmuntra henne, då blef det bara sju gånger värre. Då blef hon riktigt ond på mig och sade, att jag talade mot mitt bättre vetande och att det vore bättre, om jag åtminstone ville erkänna att Rikard var sårad eller fången eller död eller — ja, gu'vet, om hon inte ibland misstänkte araberna för att vara människoätare och servera Rikard som stek på middagsbordet. Jo, medge, tantis lilla, att du inte var riktigt säker på den saken. Fast det vågade hon förstås aldrig säga till mig, ty då visste hon att jag skulle skämt ut henne för hennes okunnighet.»

»Tro inte på hennes dumma prat, käre Rikard!» sade fru Rode och slog henne på kinden — Alie hade

stigit upp och stod framför den gamla, lutad öfver henne, stödjande sig på gungstolens armstöd. »Ibland hittade hon på att hålla med mig och öfverdrifva min oro», fortfor hon, vänd till Rikard. »Då låtsade hon själf vara alldeles förtviflad, så att jag måste trösta henne.»

»Och det var naturligtvis bara spel?» frågade Rikard, som blifvit helt vekt stämd vid skildringen af hur dessa båda lefvat blott i tanken på honom, medan han varit ute och uppsökt äfventyr och endast tänkt på att göra sitt eget lif så rikt och intressant som möjligt. »Du var själf aldrig det minsta orolig för hur det skulle gå mig, Alie?» Hon släppte gungstolen, vände sig om och såg honom in i ögonen. Han grep hennes händer och kysste dem, men hon drog dem fort tillbaka. »Skola vi inte gå ut en stund?» frågade han. »Här känns så kvaft och jag är inte van att sitta inne en hel eftermiddag. Mamma vill inte — nej, det kunde jag tro, du har naturligtvis alldeles kommit ur vanan att promenera nu, när jag varit borta — men, Ali? Har du varit ute i dag?»

»Nej, men — —»

»Går du inte ut för hvarje dag?»

»Åhnej, inte precis!»

»Men hvad är det för ett lif! Sitta mellan fyra väggar — ung, som du är! Alie, åh, hvad jag hade lust att lära dig, hvad det vill säga att lefva! Kom med mig nu!»

Nej, Alie ville inte. Hon hade alla möjliga före-

vändningar. Hon skulle sy ut det där mönstret — hon hade litet ondt i hufvudet, det såg så regnigt ut o. s. v. Men Rikard gaf icke vika. Hans friska energi och lefnadslust verkade så smittande, att Alie själf började tycka, att hon lefvat som en riktig mullvad, och att hon väl kunde behöfva skaka af sig litet jord.

Och så gingo de — gata upp och gata ned — utåt Djurgården, hem öfver Ladugårdsgärdet och Lill-Jans och Villastaden. Han ville se på alla nybyggnader, alla planteringar, som vuxit upp sedan han reste. Att hon, som icke hade hans vana vid marscher och strapatser kunde blifva trött af en så lång promenad, föll honom icke in. Han hade aldrig tanke för annat, än hvad som för ögonblicket intresserade honom själf, och Alie skulle förr ha gått tils hon stupade än hon velat låtsa om att hon var trött.

Dylika promenader upprepades sedan ofta och äfven fru Rode, som under flera år fört ett nästan fullkomligt stillasittande lif, blef snart tvungen att följa med Rikard ut på visiter, på teatrar, på utfärder utåt landet.

»Jag är i alla fall tacksam, så länge jag slipper vara med om springlekar», sade gumman humoristiskt en dag då Rikard hade öfvertalat henne att följa med till en familj på landet, där det fans fullt med ungdom i huset.

»Ja, men det slipper nog inte jag», sade Alie, »fast jag aldrig har kunnat fördraga springlekar i all min dar.»

Om förmiddagarne arbetade Rikard några timmar inne i sitt rum på ett större krigsvetenskapligt verk, till hvilket han samlat material under sina resor. Han tålde då ej att störas af ett enda ljud — ingen fick röra sig i rummet utanför, ingen fick ens taga i en dörr. Alies rum låg på ena sidan om salen, hans på den andra. När det då någon gång hände att hon kom in utifrån, då han satt och arbetade, ville hon ej gå igenom salen, utan kunde sitta långa stunder i köket och vänta på, att han skulle gå ut. Detta såg modern, men det föll henne icke in att göra någon invändning häremot. För henne var det själfallet, att alt och alla skulle underordna sig under hans trefnad.

Före middagen voro alltid både modern och Alie ute i köket och hjälpte kokerskan med matlagningen, oroliga för att ej middagen skulle bli färdig på klockslag. Alie sprang af och an, lyfte på grytlocken, stack in ett vedträ i spisen för att det skulle brinna bättre, hælde upp soppan, hjälpte till med dukningen och vände på roastbiffen, mycket ängslig för att den ej skulle blifva lagom stekt. Rikard hade blifvit så bortskämd, att han nästan aldrig kunde få någon mat här hemma, som smakade honom. Modern skaffade hem kött från stadens förnämste slagtare och öfveransträngde sig i ekonomiskt afseende för att kunna bjuda honom ett godt bord. Han var visserligen alt för älskvärd för att göra någon direkt anmärkning, men hans kritiska blickar, den försigtig-

het hvarmed han först smakade på hvarje rätt, samt hans allmänna uttalanden om det förträffliga franska köket, sade dock tydligt nog, att hennes ansträngningar voro förgäfvnes.

Rikard hade emellertid ingen aning om alla dessa omsorger och fick af Alies yttranden snarare det intrycket, att hon var mycket likgiltig för alla husliga bestyr. Hon uttalade sig föraktligt om herrarnas vanliga svaghet för ett godt bord och förklarade, att en förnuftig människa icke borde ställa några andra fordringar på sin föda, än att den vore sund och närande — gurmandien vore ovärdig en tänkande varelse. I allmänhet bestred hon nästan alt, hvad Rikard yttrade, och angrep hans åsigter och lefnadsvanor på alla möjliga punkter, samtidigt med att hon i djupaste hemlighet var villig till hvilket personligt offer som hälst för att hans trefnad ej i något fall skulle störas.

Han var i allmänhet litet för hastig i sina slutsatser och alt för tvärsäker och absolut i sina omdömen, samt var van att imponera och bli trodd på sina ord i synnerhet när det gälde unga damer. Men här mötte honom för första gången hos en kvinna en kritik, som häjdade honom steg för steg, tvang honom att motivera hvarje påstående och rätta hvarje förhastad uppgift. Han öfverraskades oupphörligt af att finna, hur mycket Alie hade läst och tänkt och hvilket förträffligt minne hon hade. Hon var honom fullt vuxen på hvarje punkt af allmänt mänskligt vetande och hade till och med ej så litet fackkunskaper

i hans egna hufvudämnen, hvilka hon, då han yttrade sin förvåning öfver hennes insigter i detta afseende, sade sig ha studerat för att sätta modern i tillfälle att bättre följa honom. Han var alltid full af planer och initiativ, och han öfverraskades af den lätthet, hvarmed hon satte sig in i hans idéer äfven när det rörde ämnen så främmande för henne som strategi, förbättring af krigsmaterielen o. d.

Han blef också mer och mer lifligt intresserad af hennes samtal och tillbragte större delen af dagen i hennes sällskap. Men på samma gång som han beundrade henne och fångslades af hennes vakna intelligens, var det dock något i alt detta, som verkade litet afkylande på hans känslor. Man kunde ej säga att hon var okvinlig, hvarken i utseende, rörelser, sätt att tala eller i afseende på lynnet och karaktären; tvärt om, hennes hängifvenhet för hans mor, hennes själföfsakande lif hos henne voro drag af äkta kvinnlighet — och dock! Han tog sig själf i förhör och frågade sig om det ej kanske endast var hans manliga egenkärlek, som kände sig litet kväst af att veta hvarje ord och handling stå under en kvinnas kritik; om det han saknade hos henne kanske endast var den blinda beundran, som han för så godt pris plågade vinna af hennes kön. Han sade sig själf, att det endast var hans sämre, egoistiska, egenkära jag, som kände sig tillbakastött af henne, under det att alt det bästa inom honom, hela hans djupare personlighet drog honom till denna kvinna, som förstod

honom så fullständigt, som var ett så ypperligt sällskap för honom och som skulle kunna blifva hans verkliga maka i en så mycket rikare och fullare mening än någon annan, han känt. Han började öfvertyga sig själf om, att han älskade henne. Det var visserligen ej en sådan kärlek, som han stundom drömt om — ej denna alt beherrskande lidelse, hvilken poeterna besjunga. Men han var troligtvis icke mäktig en sådan kärlek, hans fantasi och tankar voro alt för starkt tagna i anspråk af hans vetenskapliga intressen och han sade sig själf, att han i sin hustru snarare behöfde ett intelligent och angenämt sällskap, en väninna, med hvilken han kunde utbyta tankar, än en älskarinna att jollra med. Och en dag, då de voro ute på en af sina vanliga promenader bad han henne att blifva hans.

De kommo ej hem tillsammans. Alie kom först och då modern frågade efter Rikard, mumlade hon någonting om »ett ärende» och skyndade sig förbi henne och in i sitt rum med hatten på och floret neddraget för ansigtet. Fru Rode var van vid Alies underligt växlande lynne, i synnerhet sedan Rikard kommit hem, men hon greps dock nu af en oförklarlig ångest, utan att kunna göra sig reda för, hvad det var hon fruktade. Hon visste att det var lönlöst göra Alie några frågor, då hon befann sig i en sådan sinnesstämning som nu, och väntade därför otåligt på sonens hemkomst. Han kom också snart, såg nervös

och upprörd ut och drog genast modern med sig in i sitt eget rum och stängde dörrarna.

»Säg mig hvem det är, som Alie är kär i?» frågade han tvärt. »Och hvarför har mamma inte talat om det för mig?»

»Hvad säger du?» utbrast hon häpen. »Har Alie sagt att hon är kär — i någon annan än dig?»

»Nej, det har hon inte sagt, men hon vägrar kort och bestämdt att blifva min. Och hon vill ej gifva mig något skäl.»

»Åh, det är inte möjligt — det är inte möjligt!» utbrast modern. »Det måste vara ett missförstånd — jag skall tala vid henne.»

»Ja — men inte öfvertala henne», inföll Rikard och höll henne kvar. »Jag vill inte ha en hustru, som endast genom öfvertalningar blir min. Jag trodde att hon — det är obegripligt, hur man kan misstaga sig så. Försök i alla fall att få veta om det är någon annan.»

Fru Rode skyndade in till Alie och tilltalade henne i en smärtsamt upprörd ton.

»Min kära Alie, detta hade jag inte väntat af dig! Hvarför har du inte från början visat att du inte tyckte om honom? Du har ju tvärt om uppmuntrat honom med den största vänlighet och tillmötesgående? Och hvad har du egentligen emot honom? Hvar kan du finna en man, som bättre skulle passa för dig?»

»Vill tant således ha mig till sonhustru», frågade Alie skarpt och såg först nu upp med glimmande

ögon och flammande kinder. Hon var sysselsatt med att byta skodon efter promenaden. »Borde inte tant tacka mig i stället! Har jag inte alltid vetat kanske, att tant långt ifrån ansåg mig god nog åt sin son? Och tror tant jag vill tränga mig på — och bli din sonhustru mot din vilja?» Hon böjde sig åter ned och började knäppa upp den återstående kängan med en sådan häftighet, att knapparna flögo utåt golfvet.

»Min gud, Alie, är jag då verkligen en sådan elak gammal käring, att det är för min skull, som du afvisat min son?»

»Nej, för min egen skull», utbrast Alie, kastade kängan framåt rummet och kröp ned på golfvet för att leta efter sina skor under sängen. »För att jag inte vill att tant och jag skola bli osams — och det skulle vi naturligtvis bli, när tant såg, att jag inte gjorde din son lycklig.»

»Men — min snälla vän — det skulle du visst —»

»Nu narras tant», ropade Alie och reste sig upp med sina skor i handen. »Kan tant ha samvete att säga mig midt i ansigtet att tant tror, att Rikard skulle bli lycklig med mig?»

»Ja, men kära Alie, hvarför skulle han inte — —»

»Liksom tant inte visste det! Liksom tant inte visste, att jag är häftig och nervös och orolig till lynnet, och att han behöfver en lugn och harmonisk hustru — och liksom tant inte visste, att han behöfver pengar, när han skall gifta sig, och att hans hustru snart skall hänga tung som en kvarnsten kring

hans hals, om han tvingas att lefva i små och trånga förhållanden! Och liksom tant inte visste, att jag är en sådan natur, att i samma ögonblick jag märkte eller bara anade något sådant skulle jag, till hvad pris som hälst, försvinna ur hans lif!»

»Och först och sist!» fortfor hon efter en paus, och hennes stämman var nu sväfvande och osäker, »liksom tant inte visste, att han als inte älskar mig, att han bara inbillar sig det, därför att han trifs i mitt sällskap och därför att du och jag hålla af hvarandra — och — sådana där yttre anledningar.»

Fru Rode var förstummad. Den fråga, hon hade velat komma fram med och tvinga henne att besvara på samvete: »älskar du någon annan, efter du afvisat honom?» dog på hennes läppar. Tycktes det ej i själfva verket framgå af alt hvad Alie nyss sagt, att hon dock verkligen älskade honom? — Ej en tanke på sig själf — endast på honom och hans lycka. Detta rörde moderns hjärta djupt, hon drog Alie i sina armar, kysste henne och sade: »men *om* du ändå misstar dig, Alie? *Om* han i alla fall verkligen älskar dig? Då är det ju klart att du, och endast du, är den, som kan göra honom lycklig.»

»Nej, det tror jag i alla fall inte. Om han också älskade mig verkligt nu — fast det gör han inte, det vet jag — jag är alt för klarsynt, ser tant, det är min olycka — men *om* — så skulle jag kanske inte kunna säga nej. Ty man säger inte nej till Rikard —» hon stannade, och det for ett uttryck af öm stolthet

öfver hennes drag. »Man säger inte nej till honom!»
upprepade hon, drömmande.

»Nu går jag efter honom, Alie», utbrast modern.

»Nej, nej! låt mig tala till punkt. Jag skulle kanske inte kunna säga nej — men det vore en olycka, ty jag skulle aldrig våga tro hvarken på honom eller mig själf. Det är inte bara mot andra jag är kritisk, ser tant, jag är det framför alt mot mig själf. Jag skulle alltid plågas outsägligt af tvifvel på mig själf, af fruktan att han en dag skulle upptäcka, att han misstagit sig på mig, att jag inte kunde vara alt det för honom, som han väntat.»

»Men, kära Alie, om *du* inte kan vara tillräcklig för honom, så kan visst inte håller någon annan — —»

»Jo bevars», ropade hon ifrigt. »Hvilken annan flicka som hälst, snart sagdt, skulle passa honom bättre än jag. Andra äro inte så tviflande — de taga emot alt hvad de få utan att granska det så noga — och så kunna de så utmärkt bra nöja sig med halfheter och kompromisser, men det kan inte jag — jag ville vara alt, alt, absolut *alt* för min man — samma dag jag upptäckte, att jag inte längre vore det — —»

»Nå — hvad då, din toka?»

»Jag skulle skjuta honom», sade hon i en ton, som skulle föreställa skämksam, men hon spände med det samma blicken i den gamla med ett par så stora, allvarsamma ögon, att denna förlorade all lust till att vidare öfvertala henne.

»Jag trodde aldrig, att du var så öfverspänd, Alie,

du med all din kritiska snusförnuftighet. På det sättet kan du ju aldrig gifta dig.»

»Nej, hvem säger annat! Man skall vara ett barn eller en idiot för att taga ett sådant steg — —»

»Ja — eller också skall man kunna *älska*. Kan man inte det, så medger jag — —»

»Älska! Tant begriper ju ingenting. Det är just, om man älskar, som man inte vågar — hvad gör det eljest — hvad skulle det göra mig, om jag gjorde Pål eller Per olycklig — men att binda en man, som man älskar, vid sig för hela lifvet — du gud, hvilket enfaldigt själförtroende!»

»Nej, Alie, nu tror jag ändå, att jag ber Rikard komma!»

»Gör det, om tant vill», sade Alie och gaf henne åter en allvarsam, nästan hotande, dunkelt glimmande blick. »Jag skall då bara upprepa mitt *nej, nej, nej*, så att det genljuder genom hela huset.»

Rikard väntade modern otåligt inne i sitt rum. Hon beredde sig att meddela honom alt, men han gjorde henne bara den enda frågan: »älskar hon någon annan?» och då hon nekande besvarade denna, ville han icke höra mer, utan tog sin hatt och gick ut.

Hans egenkärlek var djupt sårad. Han hade litat så säkert på sin makt. Han hade aldrig förr förgäfvets sökt närma sig en kvinna — han hade alltid blifvit mött på halfva vägen och ändå hade han aldrig gifvit så mycket af sig själf till någon annan, som till Alie. Och han var van att lyckas icke blott i detta af-

seende. Han hade aldrig haft en allvarsam motgång, aldrig tvingats att afstå från ett fattadt beslut, alltid genomdrifvit sin önskan i hvarje punkt, där detta legat honom om hjärtat. Och nu tvingade honom hans stolthet att afstå från sitt mål utan att ens göra ett försök att öfvervinna det motstånd, som så oväntadt hade rest sig i hans väg. Ty att tigga sig till kärlek — nej. Han ville icke längre hafva den, han skulle icke taga emot den, om den nu frivilligt erbjöds honom.

Han hade under dessa år i utlandet alltid haft en förnimmelse af, att Alie satt hemma och väntade på honom, att hon liksom höll lyckan i beredskap åt honom, när hälst han ville komma och hämta den. Han kände sig nu förbittrad på henne, som om hon bedragit honom, och han hade en känsla af, att han nu gjort upp räkningen med sitt förflutna lif, hvilket var så nära sammanknutet med tanken på henne och att framtiden hädanefter låg fri och öppen för honom, lockande honom att söka ersättning för sina förlorade illusioner.

Han undvek Alie ett par dagar och beslöt sig sedan plötsligt för att resa bort på en tid. Han for till en badort i Norge, uppträdde där som ifrig kurtisör och förtjusade alla de unga norskorerna genom sin svenska officers-elegans. Hans nuvarande sinnesstämning gjorde honom synnerligen mottaglig för en verklig förälskelse. Det behöfdes blott att det nu kom i hans väg en naiv, omedveten ung flicka, mot-

satsen till Alie — och den tändande gnistan var redo att falla.

Och hon kom. Och den föll.

Fru Rode fick ett långt, långt bref — ett bref, som egentligen tycktes vara skrifvet för Alies räkning, och som hon naturligtvis också fick läsa. Detta innehöll, utom några få, men varma uttryck om hans kärlek och hans lycka, hufvudsakligen ett slags filosofiska betraktelser öfver kärleken, tydligen hopkomna som själf försvar.

»Hvarför älskar jag henne — just henne, har jag frågat mig själf. Ty hos en förnuftig människa bör det ju alltid vid hvarje handling och till och med vid hvarje känsla finnas ett därför. Jag har träffat många mer utvecklade kvinnor, som bättre än hon kunnat förstå mitt inre sjäslif — ja, jag har alltid företrädesvis sökt sådana kvinnors sällskap. Hvarför har jag då icke älskat en af dem?»

»Hör! hör!» inföll Alie.

»Vänta. Han lägger till något här — det är för din räkning —: »eller hvarför har, när jag älskade en af dem, jag ej varit i stånd att väcka hennes genkärlek?»

»Nu vill han stryka öfver med hartassen», afbröt Alie. »Den där lilla lögnen hade han als inte behöft besvara sig med att kasta till mig som en allmosa.»

»Åh, Alie!»

»Nå, fortsätt, lilla barn» — det var Alie som kallade fru Rode så, aldrig omvänt — »låt oss nu

inte uppehålla oss vid småsaker! Jag brinner af otålig-
het att få höra mer.»

»Man skulle väl kunna tycka att kärleken fram-
förlt borde uppstå mellan dem, som bäst förstå
hvarandra, som kunna lefva ett helt och fullt sjäslif
gemensamt. Men det är icke så; dessa utvecklade
kvinnor, som förstå oss helt, dem vilja vi hafva till
väninnor — som sådana äro de ovärderliga, vi be-
undra dem, vi ha stor behållning af att utbyta tan-
kar med dem, vi finna dem i hög grad intressanta,
men — vi älska dem icke.»

»Nu är han litet ologisk», inföll åter Alie, som
råkat i en mycket uppsluppen sinnesstämning. »Nyss
älskade han dem ju — men det gör det samma, gå
på bara — jag tycker om hans naiva själfmotsägelser.
Således — vi älska dem ej!»

»Det är nämligen så, tror jag, att kärleken lyder
helt andra lagar än hela vårt öfriga känslolif.»

»Det är sant — den kommer som en nysning —
utan att man egentligen vet af, att man förkyllt sig.»

»Alie då!»

»Så ja, barnet mitt, blif inte stött! Din son är
ju när alt kommer omkring inte så olik andra död-
liga. Han kan väl också få snufva en gång. Nå,
vidare!»

»Det erotiska hör nämligen till ett helt annat
område i själen än vänskap, tillgifvenhet, sonlig kär-
lek och dylikt. Det hvilar mest på motsättningarnas

lag. Och därför fruktar jag, att när den moderna kvinnoemancipationen fått göra sitt verk — —»

»Åh, alt bättre och bättre! Små reaktionära snärtar också! Mins tant hur vältaligt han för bara några få veckor sedan talade för kvinnans uppfostran till mannens jämnlige — men det gör ingenting. Vidare i texten! Det här roar mig obeskrifligt!»

Hon kröp upp i soffan närmare intill fru Rode, lade sin arm under hennes och följde med i brevet, medan hon läste högt.

»När kvinnan blir lika utvecklad, lika reflekterande, räsönerande och medveten som mannen, så kommer det erotiska, som är det mest säregna i kärlekens natur, att försvinna ur världen. Kierkegaard har rätt då han säger, att kvinnans väsende är omedelbarhet — det är däri, »das ewig weibliche» egentligen består. Ja, du skulle bara se min Aagot, mamma, så skulle du bättre än om du läste dussintals afhandlingar i detta ämne förstå hvad jag menar. Du skulle se henne med dessa öppna, blå barnaögon, som blicka så undersamma och oskuldsfulla ut i den stora, okända världen — —»

»Nej, hör!» utbrast Alie och klappade i händerna. »Hur näpet! Aldrig förr har jag vetat att Rikard var barnkär.»

Fru Rode lade handen på hennes mun.

»Tyst, otäcka unge!» sade hon. »Nu får du inte höra ett ord mer, när du hånar så där.»

»Ja, vet du hvad, jag har sannerligen också hört

nog», ropade hon och sprang upp. »Nu går jag in till mig och sätter mig att grubbla öfver kärlekens stora problem. Jag skulle ha lust att skrifva en afhandling, som jag skulle kalla — vänta — jo — Kvinlighet och Erotik, skulle jag kalla den.»

Fru Rode skrattade förnöjdt åt Alies utgjutelser, som tycktes göra henne en riktig hjärtefröjd. De öfvertygade hennes omisstänksamma sinne om, att Alie ej hyste någon djupare känsla för Rikard, som hon en tid varit benägen att tro, ty då skulle hon naturligtvis tagit hans förlofning på helt annat sätt. Fru Rode skulle ej riktigt kunnat förlåta sin blifvande sonhustru, om hon vållat Alie någon hjärtesorg. Men som det nu var, var gumman innerligt glad och belåten.

Rikard sände ej något porträtt af sin fästmö, då han påstod att de alla voro ofördelaktiga. Men hans bref voro mer och mer uppfyllda af lycka, kärlek och jubel, och moderns lätt antända fantasi blef häraf starkt påverkad till den blifvande sonhustruns förmån, och hon var mycket benägen att hålla af den flicka, som gjort hennes son så lycklig, och att se henne med hans ögon i den första kärlekens idealiserande ljus.

Det hade blifvit beslutadt, att den unga norska fästmön och hennes föräldrar skulle följa Rikard till Stockholm för att lära känna hans mor och välja bostad åt de unga. Fru Rode och Alie voro därför nu ifrigt sysselsatta att ordna hemmet för de främ-

mandes mottagande. Alies lynne råkade under detta i ett nytt skede. Hon var retlig och nervös, ogillade alt hvad fru Rode föreslog och rörde sig med en sådan häftighet, att hon ett par gånger råkade slå sönder af gummans bästa porslin, under det hon lifligt förebrådde denna, att hon liksom enkom hade stält det i hennes väg. Fru Rodes goda lynne rubbades ej af detta, hon endast upphäfde en och annan from suck i sitt hjärtas innersta af belåtenhet öfver att det ej blef något af mellan Rikard och Alie.

»Så där nervös brukar Rikard också vara, så fort han har några praktiska bestyr», tänkte hon för sig själf. »Det skulle just blifvit ett skönt par! De hade väl sprungit omkull hvarandra i sin ifver, när de skulle sätta bo. — Det förstås — Aagot har väl sina fel, hon med. Men gudskélof att jag inte känner henne förut. Nu dröjer det väl i alla fall litet, innan jag kommer under fund med bristerna. Och så kan jag åtminstone tils vidare få glädjas oblandadt.»

Alie genomskådade henne fullkomligt — hon kunde läsa hvarje tanke, som rörde sig i den gamlas hufvud — och detta gjorde henne allt utom mildare stämd.

Fru Rode ville gärna, att den unga fästmän skulle bo i hennes hem under sin vistelse i staden, och hon öfverlade helt okonstladt med Alie om hur detta skulle låta sig göra, utan en tanke på att såra henne. Men en dag kom Alie plötsligt och med-

delade henne, att hon skulle flytta bort, så att Aagot kunde få hennes rum.

»Jag har skaffat mig en inackordering i närheten. Det kommer ett stadsbud hit på eftermiddagen och hämtar min koffert», sade hon i en vårdslös ton, som gjorde hela denna anordning till en sak af ytterst ringa betydelse.

Den gamla släppte sopplesven med hvilken hon just var på väg att hålla upp soppan.

»Hvad är nu detta för påfund? Hvad i all världen menar du?»

»Jag kan väl också behöfva lite omväxling», svarade hon skämtsamt. »Det är flere unga herrar inackorderade där. Och hvad skall jag här i huset att göra nu, när ende sonen är förlofvad.»

Fru Rode räckte ut sin hand och fick tag i Alies, som hon klappade. .

»Jag förstår nog, hvarför du vill göra det — men jag kan inte finna mig i detta, att du rent af skulle flytta ur huset. Hvarför reser du då inte hällre och hälsar på dina vänner på landet på ett par veckor, som du ändå tänkt?»

»Nej, hör, en sådan elak gammal gumma hon är! Hon unnar mig inte ens att vara i samma stad som hennes sonhustru!» utbrast Alie med antagen munterhet. »Jag skall nu bort, ju längre dess bättre. Jag dugde nog under de ensamma, sorgliga åren, i brist på någon annan. Nu har man sin son hemkommen från Afrika och så en ung vacker fästmö

på besök — hvad skall man då med gamla Alie att göra! Men det lyckas inte, tantis», fortfor hon och gjorde en kraftansträngning för att fortfarande skämta bort sina tårar. »Se henne skall jag i alla fall. Tant skall inte få mig bort ur staden, nej inte om tant blefve tiodubbelt så elak mot mig, som tant varit hela denna tid.»

»Som jag varit», inföll den gamla med komisk förvåning. »Är det jag, som varit häftig och retlig och grälat om allting, kanske?»

»Ja, tant har ingenting sagt, men tror inte tant att jag vet hur du i dina tankar förskjutit mig och kastat bort mig, som du inte näns göra med dina utslitna klädningar en gång. Tror du inte jag vet hur du, gamla lättrörda fjolla, som du är, redan öppnat ditt hjärta för henne på vid gafvel. Hvad vet tant om henne, annat än bara det att Rikard förälskat sig i hennes oskyldiga barnaögon? Och är tant inte ändå genast färdig att taga henne på god tro i sin öppna famn? Och jag återigen — hur fick jag inte vara smidig som en katt och from som ett lam och listig som en räf, innan jag lyckades besegra tants misstro till mig och tillkämpa mig den dotterliga ställning hos tant som nu denna främmande skall komma och taga som sin naturliga rätt.»

Fru Rode kände sig träffad och gripen af dessa med låtsad skämtsamhet uttalade förebråelser. Detta hade sålunda Alie gått och burit på hela tiden och

hon hade ej tänkt på att genom ömhet och grannlagenhet mildra denna kris för henne.

»Ja, du har kanske nog rätt, gudnås! Jag är visst en riktigt elak och egoistisk gammal gumma. Men du kan väl ändå inte på allvar tro på alt det där, du nu säger. Nog vet du, att ingen i alla fall i längden kan tränga ut dig — det är nästan dumt att stå och göra dig några försäkringar om den saken, som är så själfklar.»

Hon drog Alie till sig och de omfamnade hvarandra hjärtligt, Alie dock mer häftigt än innerligt, rädd som hon alltid var för att gifva vika för ett känsloutbrott.

På eftermiddagen flyttade hon verkligen, men först efter att ha gifvit fru Rode ett uttryckligt löfte att komma tillbaka när fästmön hade rest.

»Det vill säga, om tant då bryr sig om mig längre», tillade hon. »Du skall inte tro, att du kan lura mig. Märker jag, att dina känslor för mig äro en nyans förändrade, så kommer jag inte. Då reser jag utrikes och — försvinner någonstans ute i den stora vida världen — på ett eller annat sätt.»

»Försvinner! Sådana dumheter hon alltid pratar, den flickan! Hvad skall vara meningen med det där?»

»Jag gifter mig med någon svartögd spanior — tar en fransman till älskare — min man dödar honom i en duell och jag tar gift och dör! Tablå!»

Hon rabblade upp hela denna ramsa i ett enda

andetag och sprang så utför trapporna efter stadsbudet, som bar hennes koffert.

Samma dag de förlofvade kommo, skulle de vara ensamma med föräldrarna — men dagen därpå skulle Alie komma till middagen.

Hon hade tagit fram ur kofferten den ljusa, sjögröna klädningen med perlgarnityret, som hon lät sy sig i våras för Rikards skull, men som aldrig kom på då. Nu var den ej så lämplig längre, då det redan var höst, och vädret var kallt och regnigt, men det var den enda vackra klädning hon egde, och hon ville dock vara elegant för de främmandes skull. Hon såg sig i spegeln och tyckte att det glittrande perlregnet ej längre klädde henne nu då det skimmer var borta, som i våras hade gifvit en sådan glans och färg åt hennes utseende, och om hvilket hon nog visste, hvarifrån det kom och hvart det gick. Om hon nu skulle valt sig en ny dräkt, hade den visst blifvit i en kall, gråblå färg och i en enkel, sträng stil.

Emellertid kastade hon om sig en kappa och gick den korta vägen snedt öfver gatan. Men hon tyckte icke, att det var, som om hon gått i verkligheten, utan som när man går i en dröm och aldrig kommer fram. Så sprang hon upp för den korta trappan, stannade vid dörren och stirrade en lång stund med dum förvåning på namnplåten. Hon plägade aldrig gå den vägen numera, hon hade vant sig att gå köksvägen, alt sedan Rikard kom hem

och ej fick störas. Undras om lilla Aagot skulle finna sig vid att smyga sig in i köket och sitta där och vänta på att få gå in till honom!

Var det verkligen hon själf, som nu stod som en främling härute och drog i klocksträngen? Och därinnanför satt nu *dottern* i huset, redan hemmastadd där förmodligen, redan i besittning af de rättigheter, den ställning i hemmet som hon själf först långsamt tillvunnit sig.

»Undras om hon sofvit godt i min säng i natt. Om hon fann sig själf söt och morgonfrisk, då hon satt framför mitt toalettbord i morgse och såg sig i spegeln. Åhja, hvad är det för konst att vara fraiche och vacker, då man känner sig älskad!»

Steg närmade sig i tamburen och Alie fick ett infall. Om hon skulle sticka sitt visitkort i lådan som en annan främling och gå sin väg — och så bort, bort hvart som helst i verlden, där hon hade lika stor rätt att vara som alla andra — där hon icke behöfde trängas undan för att andra skulle få plats.

Hon stod i alla fall kvar orörlig och hörde, att det var Rikards steg, som nalkades. Han bugade sig litet stelt och generadt, men hon tryckte hjärtligt hans händer och lyckönskade honom. Hennes sinnesstämning hade plötsligt kastat om igen, hon visade sig glad och otvungen, full af älskvärd förbindlighet och uppsluppen lekfullhet.

Då hon kom in i det lilla hvardagsrummet neg hon skämtsamt djupt för frun i huset.

»Goddag, goda fru Rode, hur står det till? Det var länge sedan vi råkades. — Ljusen sitta snedt i kronan», hviskade hon blixtsnabbt, i det hon vände sig om för att hälsa på Aagot.

Hon såg en lång, smärt, elastisk flickgestalt i en elegant, tätt åtsittande marinblå sammetsjacksa med en liten uppstående husarkrage, ur hvilken framstack ett ljust, mycket litet hufvud med slätstruket, glänsande hår och ett rosigt, strålande ansigte.

»Presentation behöfs inte», sade Alie och omfamnade henne. »Vi känna hvarandra. Jag känner åtminstone dig genom de mest värtaliga beskrifningar i Rikards bref.»

»Är hon inte rätt söt?» hviskade fru Rode senare till Alie. Hon skulle haft lust att uttrycka sig i långt starkare ordalag, ty hon var alldeles betagen i sin svärdotter, men hon vågade ej för Alie.

»Hon är förtjusande», sade Alie med stor värme.

Själff kände hon sig aldrig ha varit så litet till sin fördel som i dag. Den ljusa klädningen var fadd bredvid denna mjuka, dunkla sammet, som så väl framhöll figurens smidighet och ansigtets blommande ungdomlighet. Och hon kände själf att hennes sätt var forceradt och nervöst bredvid detta fullkomligt lugna väsende, som medvetandet att för första gången vara älskad förlänade den unga Aagot, hvilken vid sitt första inträde i verlden hade mött kärleken

och därför trodde att det var naturligt att lifvet måste le mot henne och alla hålla af henne.

Rikard var dock ej någon sentimental fästman. Han sysselsatte sig ej mycket med sin fästmö, kanske af grannlagenhet mot Alie, kanske också af en känslans blygsamhet, som förbjöd honom förlofvades vanliga utställning af sina känslor till allmänt påseende. Han var mycket uppmärksam mot Alie som vanligt, och hon var hela dagen så liflig och underhållande, att hon väckte de främmandes beundran såsom en ovanligt spirituel ung dam. Hon och Rikard skötte nästan ensamma samtalet. Aagot yttrade föga, det mesta af hvad som talades om var främmande för henne, men detta tycktes ej oroa henne eller göra henne förlägen, hon bibehöll hela tiden sitt blida, klara uttryck af ogrumlad lycka och orubblig tillförsigt till sin kärleks makt.

Alie hade väntat att få se de förlofvade upptagna uteslutande af hvarandra, att uppfånga ömma ögonkast och att pinas häraf. Men nu var det något i denna deras ytterliga förbehållsamhet, som sårade henne ännu mer. Att se dessa båda sitta där så lugna och passiva och visa sig älskvärda mot henne och låtsa som om de vore intresserade af att tala med henne — och så veta, att alt detta bara var spel, att hon var dem lika likgiltig som hvem som nälst, som gick förbi på gatan — och att de inom sig egde en verld af oändlig rikedom och skönhet, som var alt för god för att vanhelgas af en enda

blick från henne — hur det sargade henne! Men hon talade alt jämt — skämtade, högg in i de andras samtal med oväntade infall, disputerade, berättade — och hörde hela tiden sin egen röst som på ett långt afstånd.

Aftonen kom, då de främmande bröto upp. Fru Rode hade hela denna dag haft ett pinsamt medvetande om hvad som låg bakom Alies sprittande glädtighet, och en dunkel känsla af att det skett henne en stor oförrätt. Det plågade henne att hon skulle gå därifrån som en främling, och hon häjdade henne därför, då hon reste sig för att taga afsked, och hviskade till henne: »Du får inte gå, Alie min. Kan du inte stanna och ligga på soffan i min sängkammare?»

»Jo, vet tant, det vill jag riktigt gärna», svarade hon, till den gamlas glädje och öfverraskning.

Fru Rode var en stund sysselsatt med att ordna hvarjehanda i rummen och i skafferiet, sedan alla sagt godnatt. Då hon slutligen kom in i sin sängkammare fann hon Alie stående midt i rummet med den ena armen stödd mot den andra och handen knuten under kinden, ögonen mer än vanligt dunkla och beslöjade, stirrande medvetslöst rakt in i ljuset, som brann på toalettbordet. Då fru Rode närmade sig henne fick blicken åter lif, färgen steg uppåt kinderna, hon sprang emot den gamla, kastade sig i hennes famn och utbrast: »Nu skola vi hålla ihop, vi båda gamla! Säg, tantis?»

Så borrade hon in ansigtet under den gamlas haka och så kom det fram med en skälfning i stämman: »Åh, hon är den lyckligaste — den lyckligaste varelse på jorden!»

»Alie, älskade barn — känner du det så? Hvarför visade du då själf tillbaka samma lycka, då den erbjöds dig?»

Än en gång lyckades det Alie att, efter sin gamla vana, beherska sitt känsloutbrott med ett skämt.

»En sådan fåfång gammal mamma», ropade hon och kom åter fram med ansigtet. »Tror hon nu inte strax att jag menar, att den största lycka på jorden är att få hennes son till man. Nej — hon är den lyckligaste därför, att hon vågar tro på sin lycka. Att känna sig älskad och att tro, att man kan göra honom lycklig, som man älskar — ja, det är det bästa, jag kan tänka mig. Men ser tant», hon knäppte händerna öfver den gamlas axel och lutade smeksam sin kind däremot. »En sådan lycka fins bara för den Eva, som inte ännu bitit i äpplet, och som därför inte blifvit fördrifven ur det omedvetnas paradys. Nu förstår jag mycket väl, att det är sådana kvinnor, som männen älska.»

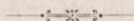
»Du skulle således inte bita i äpplet, Alie, om du ännu hade valet fritt?»

Hon svarade ej strax. Hon blef stående i samma ställning och ögonen blickade allvarsamma och grubblande framåt rummet. Slutligen upplyfte hon huf-

vudet och kastade det tillbaka med en liten bestämmd knyck.

»Jo», sade hon. »Det skulle jag göra ändå.»

Så kom det åter något drömmande och nästan ömt i blicken, och hon utbrast i vek ton: »Men hon är söt, Aagot, åh, hvad hon är söt!»

GUSTEN FÅR PASTORATET.

»**G**usten får pastoratet», sade gamla fru Muurmeister — *Muur* med två *u*, ty familjen var adlig. »Ni må säga hvad ni vill, men jag känner på mig, att han får det.»

»Det har mamma sagt så många gånger förr, när han sökt och inte fått», sade fröknarna Muurmeister, verkliga fröknar redan långt innan Aftonbladsfröknarna blefvo uppfunna.

»Ja, det kan väl hända, men nu har jag en alldeles säker aning. Ja, ja, ni få väl se, ni få väl se.»

Hon nickade med det gamla darrande hufvudet och smålog.

»Åh kära mamma, det lyckas aldrig något för en af oss. Vi höra inte till de människor, som ha tur här i verlden, inte. Åhnej — man skall förstå att skuffa sig fram, om man skall komma någonstans — men det kan inte Gusten.»

»Kära Amalia, jag vill inte höra sådant syndigt tal. Tur och otur — det är ett mycket dumt uttryck, som kan passa för hedningar, men inte för kristna människor. Vi veta ju, att det är en kärleksrik Gud, som styr våra öden.»

»Ja, det tror jag det — när man kan vara som mamma! Men mamma är som ett barn, som ingen-ting vet om hur det går till i världen.»

»Alla böra vi vara som barn inför vår Herre», sade gamla fru Muurmeister.

Det låg en viss mild frid öfver hennes väsende. Den hade först kommit med den höga ålderdomen — länge nog hade hon varit som Amalia missnöjd, bitter, alltid klagande öfver världens orättvisa och öfver sitt och sina barns tunga, glädjelösa lif. Hon hade ej varit en af de naturer, som lätt underkasta sig — en orolig, verksam själ, full af otillfredsställda men aldrig slocknande förhoppningar — men nu var hon öfver 80 år och lifvet började visa sig för henne som ett landskap i skymningsstunden, då de små tillfälliga linierna underordnade sig och synas oväsentliga och endast de stora dragen framträda. Hon hade fått denna ålderdomens lyckliga slöhet som gjorde att bekymren numera gledo henne lätt förbi. Bara Gusten fick pastoratet — det var egentligen det enda, hvilket nu låg henne riktigt om hjärtat, där hon satt mild och fredlig i en länstol med sin stickstrumpa.

Midt emot henne vid fönstret hade Amalia sin plats. Därifrån var den lifligaste utsigten nedåt torget och därför skulle Amalia sitta där, ty det roade henne så mycket att se på de förbigående. Där gamla fru Muurmeister satt såg man endast uppåt gränden och hon hade valt den platsen, när de flyttade dit.

Amalia tog emot arbeten från Handarbetets Vänner.

Hon sydde mycket väl och hade äfven en liten talang att rita mönster.

Vid det andra fönstret, som vette helt och hållet åt gränden, satt den äldsta af »flickorna», Hilda, som redan fyllt sina 60 år, men dock var den skickligaste arbetskan af dem alla tre. Hilda var litet låghalt och hade aldrig, som de andra, haft några förhoppningar på lifvet. Därför hade hon också redan i ungdomen, då de andra fladdrade oroligt omkring och hoppades på sagans förtrollade prins, lugnt intagit sin plats i lifvet bland de obemärkta arbetsmyrorna. »Hilda hade aldrig haft någon fantasi», sade Amalia. Hon försörjde sig med att brodera på lakan och näsdukar. Det betalade sig ganska bra, och som hon var ytterst flitig var det förnämligast på hennes inkomster, som hela familjen lefde.

»Men hur man kan sitta på det sättet och brodera år ut och år in bara på hvitt, det begriper inte jag», sade Amalia. »Färgerna är det som ger lif åt arbetet. Att brodera i färger, det är nästan som att måla — jag kallar det inte för handarbete, jag kallar det för skön konst.»

Också kunde Amalia ibland tillbringa en hel förmiddag med att grubbla öfver sammansättningen af fyra färger i ett mönster. Om det blå borde vara ytterst i kanten eller det röda, om det gröna borde tagas i den ljusare nyansen eller i den mörkare! Men dessa förmiddagars färgstudier betalade sig icke.

Jetta, lilla Jetta, som ännu var ung och barnslig

med trippande gång, rosiga kinder och de nättaste små fötter — Jetta, hon skulle naturligtvis gifta sig — men i afvaktan härpå hade hon nu i 20 år sysselsatt sig med att måla — icke med garner, som Amalia, utan med verkliga färger. Hos henne hade familjens konstnärliga anlag riktigt utvecklats. Då hon var 17, 18 år — d. v. s. för omkring 20 år sedan — hade hon tagit lektioner i akvarellmålning för en ung konstnär, som gick vid målarakademien, men var hemma hos sin mor i Upsala under ferierna. Ja, hade Jetta velat då, så kunde hon nu varit fru till en stor konstnär, som fick sälja sina taflor i Paris — det var åtminstone Amalias öfvertygelse. Men Jetta hade alltid något så förnämt tillbakadraget i sitt sätt emot herrarne — enligt Amalias uppfattning. Men herrarna sade att hon var sipp, och att ingenting är odrägligare än sippa fruntimmer.

Emellertid hade Jetta använt sin lilla talang på många olika sätt. Nu satt hon vid ett stort hvitt slagbord midt på golvet och målade små blomrankor, foglar och fjärilar på gratulationskort, som hon fick sälja i boklådorna. Hon målade vanligtvis helt och hållet på fri hand och hade en förunderligt fin blick för naturens sanna former och färger. Men långsamt gick det, ty Jetta var ytterst ordentlig. Amalia beundrade henne mycket, men kunde ej underlåta att oombedd gifva henne goda råd och små tillrättavisningar.

»Nej, söta Jetta, ser du inte, att den där stjälken

är för tjock, — och vänta, det där bladet får inte sticka ut så där. Tag hit, min unge lilla, låt mig visa dig.»

Jetta otålig: »Om du ville sköta ditt och låta mig få vara i fred. Jag blir så nervös af detta eviga petande och kältande, att jag ingenting kan göra till slut.»

Och emellanåt moderns röst, förmanade som till två barn: »Flickor, flickor, inte ska' ni gräla nu».

Hilda, lutad öfver sitt broderi, sade aldrig ett ord. Den Hilda var så besynnerligt inbunden.

Nu ringde det på tamburdörren. Amalia och Jetta foro upp.

»Så du har skräpat ner här!» utbrast Jetta. »Det är alltid så, att man skall behöfva skämmas, när det kommer folk.»

Amalia fort att plocka undan alla tillbehör och kasta dem huller om buller in i kammaren innanför.

»Arbete är väl ingen skam, barn», sade modern, som satt lugn kvar vid sin stickstrumpa.

Jetta ordnade i hast framför spegeln sitt svarta, glänsande hår, som för öfrigt ej behöfde ordnas, då det alltid låg fint och blankt, glättadt med kvittenslem. Hela hennes dräkt var också alltid nätt och putsad med en ansats till elegans, som man skulle haft svårt att förklara, då hennes enda klädning var värd och upprustad många gånger. Hon trippade nu med lätta små steg till dörren för att öppna, medan Amalia, som däremot aldrig var riktigt färdig-

klädd, då hon satt hemma och sydde, försvann bakom en skärm, hvilken afdelade det tämligen stora rummet så att hon kunde ha sin sofplats undangömd.

Nu hörde man i tamburen Jettas utrop: »Ah-nej, se lilla Matilda. Så innerligt snält att inte glömma bort oss!»

Amalia bakom skärmen och modern från länstolen vid fönstret instämde genast:

»Äh, är det Matilda! Nej se lilla öfverstinnan! Så alt för snält! Ja, Matilda är då alltid så rar!»

Aldrig blef man så hjärtligt välkomnad någonstädes som hos Muurmeisters. Det var verkligen lönande att streta upp för de branta trapporna för att se dessa glada och förnöjda ansigten. En liten visit var här en stor vänskapstjänst — en epok i deras enformiga, glömda tillvaro.

Öfverstinnan var systerdotter till fru Muurmeister, men hennes lefnadsvilkor voro mycket olika. Hon lefde med i stora verlden och betraktades med mycken vördnad af kusinerna.

»Nå, kära moster, hur går det med pastoratet?» frågade hon nu, i det hon satte sig.

»Jo, denna gång så lyckas han alt, gudskelof. Det hörs på allting, att de äro mycket angelägna om att få honom därnere.»

Öfverstinnan blef något öfverraskad. Hon hade hört motsatsen och hade just kommit dit för att förbereda dem på att Gusten icke skulle få pastoratet. Hennes man hade slägtingar där i församlingen och

hon visste, att hans profpredikan gjort ingenting mindre än lycka. Han hade just icke ordet i sin makt, den beskedlige Gusten, och med utförsgåfvorna var det också som det kunde — och dessutom hade han enskildt pratat så mycket dumheter, som han alltid gjorde — sagt att han skulle utrota läsarpaket och dylikt. Öfverstinnan, som själf var en varm anhängare af den nyevangeliska rörelsen fann detta mycket uppörande, och hon kunde ej afhålla sig från en liten anmärkning.

»Moster bör kanske inte göra sig alt för säker», sade hon. »Det fins mycket andligt lif där i församlingen. Och jag tror inte, att Gusten förstår dessa rörelser.»

* »Hvarför skulle han inte förstå dem?» frågade den gamla frun, genast flammande upp. »Tror du kanske inte, att Gusten är en lika gudfruktig människa som någon läsare?»

»Så — lilla mamma, tag inte så illa vid sig», afbröt Jetta, mäklande, rädd att modern skulle såra deras högt värderade gäst. »Matilda menar visst inte att säga något ondt om Gusten.»

»Man kan vara gudfruktig på många sätt», sade öfverstinnan. »Men det rätta, andliga lifvet är dock något annat, och det tror jag inte ännu har vaknat hos Gusten.»

»Det är bara för att Gusten inte förstår sig på att sucka och himla sig som läsarna», hördes nu en röst bakom skärmen, och Amalias hufvud med ena

sidan af håret uppsatt på en stor valk och det öfriga hängande i glesa testar visade sig som hastigast.

»Jag kan verkligen inte rasonnera med dig om sådana ämnen så länge du står där bakom skärmen», inföll öfverstinnan i något retlig ton. »Vill du komma in och sätta dig ned, så skall jag svara dig.»

»Det är ingenting att rasonnera om», sade fru Muurmeister. »Jag vet inte hvad ni mena med ert tal om andligt lif och alt det där. Men det vet jag att det rätta sättet att frukta Gud det är att lyda hans bud. Och säger icke bibeln själf, att den som hedrar far och mor honom skall väl gå. Och det har Gusten gjort och om han inte förstår sig på de modärna talesätten och sådant, så är han i alla fall den bästa son och den bästa människa som kan finnas.»

Den gamla hade blifvit helt darrande på rösten och var färdig att brista i gråt.

»Seså, söta mamma, lugna sig», sade Jetta orolig. »Få vi inte bjuda lilla Matilda något? Åhjo, litet saft! Din rara dotter Maria var just här i förra veckan och presentade oss med den allra delikataste saft, som hon själf kokat.»

Fru Muurmeisters naturliga gästfrihet tog vid denna lyckliga vändning i samtalet öfverhand öfver hennes sårade moderskänslor. Hennes största fröjd var att bjuda, och hon tog genast sin nyckelknippa och gick ut i köket för att ordna tillbehören till den lilla trakteringen.

»Men inte skall moster själf ha besvär», invände

öfverstinnan, som var litet ångerfull öfver att ha gjort henne ledsen.

»Jo, kära du, mamma vill alltid göra allting själf», inföll Amalia, som fortfarande var osynlig till större delen af sin personlighet. »Hon tror aldrig oss om det minsta.»

»Äh, söta Amalia, så du talar», sade Jetta, som ej fann sin systers öppenhjertighet riktigt comme-il-faut. »Lilla mamma är road af att syssla med sådant där.»

»Men kommer då aldrig Amalia in?» inföll nu öfverstinnan. »Och kan inte Jetta vara snäll och sitta ned ett ögonblick — ni äro så oroliga af er, så att man kan ju inte få talas vid riktigt.»

Jetta hade nämligen hela tiden gått och sysslat med de få möblerna, slätat öfverdraget på en stol, tagit upp en knappnål från golvet, blåst bort några damkorn från byrån, rättat på gardinen och haft allehanda små bestyr — det hade hon alltid, när där var främmande, liksom Amalia alltid uppehöll sig bakom skärmen tils den främmande var färdig att gå, då hon kom ut uppfiffad så godt hon kunde, men nätt och jämt färdig.

Hon visade sig nu med ett gulnadt och litet skrynkligt spetskrås kring halsen. I hennes ungdom gick man alltid med uringad klädning, och hon hade aldrig riktigt kunnat vänja sig vid de höga klädningslifven, som hon fann missklädande, hvarför hon gärna vek undan klädningen framtill och lät den långa,

magra, mörka halsen synas i en trekant, hvilket tog sig något underligt ut tillsammans med en gammal grå klädeskofta och en tunnsliten svart sidenkjol full med stoppar och garneringar. Hon var mycket lång och mager med smala höfter, hvarför kläderna hängde och slängde på henne som kransarna på en majstång, — som en student en gång ohöfligt hade uttryckt sig vid en första maj-fest. Men då hon var ung, hade man liknat hennes figur vid en liljestängel, och hon hade en gång fått en serenad, och det var något af medvetandet häraf som ännu rörde sig i hennes högt burna hufvud.

Flickorna slogo sig nu ändtligen ned på hvar sin stol på ömse sidor om öfverstinnan, som blifvit vänligen nedskuffad i den rangliga soffan med nedsutna resärer och lappadt öfverdrag.

»Nå, kära Matilda, berätta nu! Hvad nytt från stora verlden?»

»Jag är så sällan med ute nu för tiden. Nu sedan Maria är gift får Anna följa med henne.»

»Nå, söta du, hörs det inte af något parti för Anna ännu?» frågade Jetta.

»Jag tror aldrig Anna blir gift», invände Amalia. »Hon är inte på det viset — hon är för stursk mot karlarna — alldeles som Jetta.»

»Åh, söta du», sade Jetta och rodnade. »Skulle hon inte bli gift — en så vacker flicka!»

»Än se'n!» utbrast Amalia och gaf Jetta en be-

undrande blick. »Det vore minsann inte den första skönhet, som ginge ogift.»

»Kära flickor, inte är det alltid någon lycka att bli gift», sade modern, som kommit in och sysslade med glasen.

»Nej, det förstås, det säger mamma alltid», inföll Amalia. »I alla fall så — jag vet hvad jag vet jag.»

»Hvad då?» frågade öfverstinnan med ett litet leende i ögonvrårna. Hon visste mycket väl, hvad som skulle följa.

»Åh, flickor bli inte gifta som ha sådana mödrar som mamma.»

»Du menar att moster ingenting gjort för att gifta bort er?»

»Åhja — jag säger ingenting. Men ingen skall inbilla mig, att fattiga flickor bli gifta om man inte gör det ringaste för att ställa om ett parti.»

Detta var flickornas stående förebråelse mot modern — Amalias högljudd och när hvem som hälst hörde på, Jettas mera förtäckt och aldrig i främmandes närvaro. Men aldrig hörde de en förlofning omtalas utan att den dök upp.

»Ja — alla mödrar äro då lyckligtvis inte som mamma — annars skulle det väl aldrig bli några giftermål af.»

Fru Muurmeister visste med sig själf, att hon varit så långt ifrån att vilja hindra döttrarna från att gifta sig, att hon tvärtom skulle varit hjärtligt glad, om någon friare anmält sig. Men flickorna hade nu

en gång sin fixa idé, och modern brydde sig numera aldrig om att svara på deras förebråelser.

»Jag hoppas att Anna skall skaffa sig en verksamhet, som gör henne oberoende», sade öfverstinnan. »Hon har ingen förmögenhet att vänta. Jag funderar på att låta henne lära sig dubbla bokhålleriet för att kunna komma in på något kontor.»

För första gången under samtalet lyfte nu Hilda på hufvudet med ett uttryck af intresse.

»Hvad du gör rätt i det», sade hon.

»Hur kan Hilda säga det», inföll Amalia. »En fin flicka af familj som Anna!»

»Och så okvinligt sedan», sade Jetta. »Att sitta så där på ett offentligt kontor och arbeta bland främmande karlar.»

»Och förtjäna lika mycket som karlarna och blifva fri och själfständig som de», sade Hilda, energiskt. »Och så mycket mer utvecklande just detta att komma i beröring med män och dela deras arbete.»

»Ja, jag säger då det, att jag begriper inte, hvar Hilda får sina idéer ifrån», utbrast Amalia. »Jag har aldrig förr hört att du var så svag för karlarna, kära Hilda.»

»Och jag har aldrig förr hört, att du var så nöjd med vårt lif, att du inte skulle önskat det annorlunda», inföll Hilda.

»Tvista inte, kära flickor!» sade modern. »Jag håller med Amalia, en kvinna bör framför alt vara kvinlig, och jag tycker inte om de modärna påfunden

att draga henne ut ur hemmet, där hon i alla fall alltid skall komma att ha sin rätta plats.»

»Hade man gifvit flickor en annan uppfostran i vår ungdom», sade Hilda, »så hade alt lilla mammas ålderdom kunnat vara ljusare och sorgfriare. Och hade det berott på mig att välja min lott, inte hade jag blifvit »kvinlig», det är säkert. Hvarför skulle man frivilligt krypa in i en snäcka, om man hade frihet att gå omkring.»

»Stackars Hilda, det är hennes sjuka fot, som gör henne missnöjd», sade Amalia halfhögt till kusinen. »Det kommer öfver henne ibland, fast hon för det mesta är så lugn och nöjd.»

»Visst är jag lugn och nöjd», sade Hilda, som uppfångat de sista orden. »Och medan jag sitter och drar nålen ut och in genom tyget, så gläder jag mig åt att de flickor, som växa upp nu för tiden, blifva riktiga, hela människor, och inte som vi — bara — jag vet inte, hvad jag skall kalla det — bara kvinnor.»

»Jag skall alltid vara stolt öfver att vara en sann kvinna», sade Jetta och rodnade åt sin egen kvinlighet.

»Ha ni inte haft det grufligt hett här i staden i sommar?» frågade öfverstinnan, som ansåg ett meningsutbyte i rent objektiva ämnen alldeles gagnlöst i denna krets.

»Åh, det är inte så farligt», sade Jetta. »Vi ha ju det stora, luftiga torget utanför» — det var salu-

torget med bondvagnar och luktande matvaror —
»och så sitta vi ofta i parken med en virkning.»

»I Carolinaparken?» frågade öfverstinnan.

»Nej, hu, i Carolinaparken är nog vackert, men där är så ensligt och trist. Vi gå hellre nedåt ån — där är det så mycket lif och så hör man den vackra musiken från flustret.»

Öfverstinnan tänkte medlidsamt, att det var en bra sorglig ersättning för landet, denna lilla dammiga fläck med sitt oroliga lif.

»Ni få lof att komma och hälsa på oss en dag på landet», sade hon. »Skola vi strax sätta ut en dag? Nästa torsdag t. ex.?»

»Tack, lilla goda Matilda. Du är då alltid så innerligt rar. Men båda kunna vi inte lemna mamma. Men om Amalia får komma kanske?»

Om Hilda kunde det aldrig bli tal — hon gick med så stor svårighet, att hon nästan aldrig lemnade sitt arbetsbord vid fönstret.

»Hvarför just jag?» inföll Amalia genast. »Jetta kan väl behöfva komma ut lite. Hon längtar så mycket ut, stackars unge. Och hon har ofta så svår hufvudvärk.»

»Ja, men du som hostar så styggt. Sjöluften skulle bestämdt göra dig godt.»

Det var som om det gäلت en riktig brunnskur. En enda dag på landet betydde för dem lika mycket som för andra en hel sommarvistelse.

»Nå, ni kan ju komma den ena först och den andra sedan», sade öfverstinnan.

Nej det kunde då ej gå för sig — men de ville icke säga hvarför. Öfverstinnan gissade dock skälet. Järnvägsbiljetten fram och tillbaka kostade två kronor och det hade de ej råd att bestå sig två gånger i sommar. Öfverstinnan funderade nu på, hur hon på ett grannliga sätt skulle kunna komma fram med att hon naturligtvis ville bjuda på resan — men de goda flickorna hade sin lilla stolthet och kämpade så tappert emot hvarje yttre sken af fattigdom.

Efter en länge fortsatt tvist mellan systrarna, då samma skäl och motskäl oupphörligen upprepades, blef det slutligen bestämdt att Jetta skulle fara om torsdag.

»Men hur dags kommer hon hem då?» frågade modern.

»Sista tåget går kl. 9. Hon kan då vara hemma till 10.»

»IO!» utbrast fru Muurmeister. »Gud bevars, skulle Jetta gå ensam på gatorna så dags! Nej, goda Matilda, det får hon då visst inte.»

»Kära moster, inte gör det någonting. Nu för tiden kunna till och med unga flickor gå ensamma så dags en sommarqväll. Och vid min och Jettas ålder — —»

Det for en liten skugga öfver Jettas ansigte, men hon sade ingenting. Hon var 5 år yngre än sin kusin. Men den goda Matilda hade på senare tiden tagit sig en vana att tala om dem såsom jämnåriga. Det var litet löjligt af Matilda, ty hvilken som såg dem

bredvid hvarandra skulle strax finna hur mycket yngre Jetta var. Hon visste bestämdt, att hon ej såg ut att vara mer än högst tretti år, och nog var det då litet förargligt att blifva ansedd som jämnårig med en stor korpulent fru, som hade två barnbarn. Men det var nu Matildas lilla svaghet.

»Jag har aldrig tillåtit mina flickor att vara ute sent», sade fru Muurmeister, som ej kunnat lära sig att betrakta sina döttrar som fullvuxna. »Det ser så slarfvigt ut, tycker jag, och jag skulle dessutom vara i en dödlig ångest.»

»Ja, så blir jag hemma då och vi tala inte vidare om den saken», sade Jetta. »Så är det alltid när jag skall ut, det är inte annan råd än att sitta hemma jämt.»

»Åh, hvarför skall du säga så», sade modern bedröfvad. »Nog vet du, att jag så gärna unnar dig att komma ut litet.»

Det blef nu ändtligen bestämdt, att Jetta skulle fara om torsdag, hvarefter öfverstinnan tog afsked, besluten att skicka henne en femma i ett bref. Det var lättare än att komma och sticka den i handen på henne.

Jetta hade emellertid funderat ut att hon möjligen kunde ha lite pengar att lyfta i akademiska boklådan, der man tog emot af hennes kort till försäljning. Hon ville gå med detsamma och höra efter, det var så trefligt att gå i sällskap med öfverstinnan, så att värdinnan, en simpel vaktmästar-enka, som gärna tog

sig en förtrolig ton mot dem därför att de bodde på vinden, kunde få se att de voro verkliga ståndspersoner.

»Om lilla Matilda tillåter, så ville jag gärna göra sällskap ut», sade hon.

Öfverstinnan visste, att det skulle bli ett stort tålamodsprof att vänta på henne, men hon satte sig dock resigneradt ned i soffan igen.

Det var icke någon liten affär för Jetta att kläda sig för att gå ut och promenera. Blott hattens påsättning tog närmare en halftimme — och hvart enda litet hårstrå skulle jämnas och glättas, hvarje damkorn på kappan borstas af, hvarje veck på klädningen ordnas. Ett par gånger tittade hon i dörren och ropade — ena gången på Amalia, som hade haft hennes nya underkjol till låns då hon var ute härom dagen, och hvilken hon nu ej kunde återfinna på sin rätta plats, och andra gången på modern för att få låna nyckeln till deras gemensamma byrå, hvilken den gamla alltid bar i fickan. Slutligen, efter en hel timmes förlopp, kom hon ut färdig, vårdad och nätt som hade hennes dräkt kommit direkt från sömmerskan.

»Du skall väl inte gå ut alldeles utan pengar», sade modern och tog fram två 25-öringar ur sin byrålåda och lemnade dem åt Jetta, som med tacksamhet stoppade dem i sin tomma portmonnä. Ingen af flickorna egde någonsin själfva ett öre, ty det lilla de förtjänade lemnade de alltid, genast åt modern, af hvilken de sedan mottogo som gåfva alt hvad de behöfde.

Den gamla och Amalia följde nu med ut i förstugan och modern lutade sig öfver barrieren för att se de bortgående i det längsta — det gjorde hon alltid, då någon gick ifrån henne, och det var alltid ett så långt och hjärtligt afsked som om det vore för lifvet.

Amalia ropade i trappan efter kusinen: »Hälsa så mycket till din man, herr öfversten — och hälsa din dotter, den lilla kammarherrinnan — och din son, löjtnanten också!»

Flickorna hade sin särskilda lilla beräkning med dessa högljudda afskedshälsningar och detta upprepande af titlar, som de alltid läto återskalla i trapporna, då någon besökande lemnade dem. Midt emot på vinden bodde en arbetarefamilj, och de ville gärna att »det där folket» skulle höra, att de ej precis voro deras gelikar — »sånt där folk» vill eljest lätt blifva närgånget.

De hade en mycket stor missaktning för »sånt där folk» och höllo strängt på klasskilnaden som en gudomlig institution som ej utan stora vådor för samhället kunde rubbas.

Då Jetta kom hem igen efter att ha varit ute ett par timmar, var hon mycket glad. Hon hade fått 5 kronor i boklådan och lemnade genast modern de tre — de återstående två gömde hon i sin portmonnä till den stora resan, som nu upptog alla hennes tankar. Nu skulle hon också få samla några fina gräs, som hon länge behöft för sina teckningar.

»Hvad Matilda är innerligt god och snäll», sade hon.

»Ja, och det är då så roligt med henne att man alltid lugnt kan vända henne ryggen till», sade Amalia, som, vare sig på grund af ledsamma erfarenheter eller af naturlig ömtålighet, ständigt hade en hemlig ångest för att blifva förlöjligad. »Det vet man då, att hvad hon säger på ens rygg, inte är det annat än godt.»

»Nej, det är då säkert», instämde modern och Jetta.

Vid middagsbordet i sitt hem på landet satt öfverstinnan emellertid och beskref hela sitt besök hos de smålustiga kusinerna. Och hela familjen skratade hjärtligt.

»Det var roligt att få lilla tante Jetta hit ut», sade sonen, löjtnanten. »Då skall jag kurtisera henne litet, så blir hon så glad — fast hon naturligtvis kommer att se mycket värdig ut.»

Medan gamla fru Muurmeister själf var sysselsatt att duka fram middagen på det stora slagbordet, ringde det åter på tamburdörren. Denna gång gick hon själf och öppnade — hon visste nog hvem det var, som brukade komma vid denna tid på dagen.

Det var hennes son, som med stor ömhet och hjärtlighet kysste sin gamla mor. Han var komminister i en landtförsamling nära Upsala och brukade komma åkande in med en bondvagn torgdagarna för att hälsa på henne.

»Hur mår lilla mamma i dag?»

»Åh, bröstet känns alt lite tungt, men vid min ålder får man inte räkna på småkrämpor.»

Han klappade henne på axeln och sade stolt, vänd till en obefintlig publik: »Kan någon ana att hon är 84 år fyllda? Det vill jag fråga.»

»Nå, käre Gusten, har du ännu inte hört något om hur det går?»

»Nej, jag har inte hört något ännu — men jag kan vänta utnämningen hvad dag som hälst.»

Den gamla hade börjat oroas af tvifvel efter samtalet med öfverstinnan.

»De tyckte ju om din predikan?» frågade hon.
»Det har du ju fått höra från flera håll?»

»Ja, det är vid min salighet säkert», sade komministern och spottade mot kakelugnen. Det var meningen att det skulle komma i spottlådan, men han kunde ej sigta väl.

Jetta for genast upp. »Det är för otrefligt, Gusten, att du inte kan lägga bort det där ständiga spottandet. Man kan ju aldrig få ha snyggt. Och det där oupphörliga harskandet och skrapandet med halsen är så fasligt störande.»

»Nå nå, Jetta lilla, du vet ju, att han inte rår för det.»

»Nej, jag har ju en kronisk katarr, vet jag.»

»Katarr! Jo, det är visst troligt. Man har väl inte en katarr i årtal håller.»

»Jag säger dig ju, att den är kronisk», skrek Gusten, som alltid blef häftig, då systrarna började

göra anmärkningar mot honom. »Om den inte räckte länge, så vore den ju inte kronisk. Men du kan inte latin, och man kan därför inte begära, att du skall förstå det.»

Han satte sig ned i soffan så att resårerna knakade.

»Men du sade väl bara ingenting oförsigtigt om läsarna», sade modern, återkommande till det viktiga ämnet om pastoratet.

»Oförsigtigt — nej, sanningen sade jag dem helt enkelt och simpelt. Jag sade dem, att det skulle bli slut med det fördömda kolportörväsendet och att Guds ord skulle rent och klart predikas — och att folket skulle lära sig att gå i kyrkan igen, i stället för att springa i bönehusen. 'Guds hus hafven I gjort till en röfvarkula', sade jag.»

»Men det passar ju inte als på de förhållandena», anmärkte Hilda tort.

»Passar det inte?» Han snurrade rundt i soffan med en sådan fart, att ännu en fjäder sprang. »Du är snäll och välmenande, kära syster, men det där skall du inte lägga dig i, för det förstår du min själ inte. Men tror du inte, att jag vet, hvad jag säger? Och tror du kanske inte, att jag är hemma i Guds ord?»

»Men till hvem sade du det där, Gusten lille?»

»Ja, se det var nu en löjlig historia», sade komministern och började skratta. »Det var till patron på Åkersberga. Men sedan fick jag veta, att han var just den värsta läsare af dem allihop och att det var

han, som skrivit till fosterlandsstiftelsen efter kolportörer!»

»Gud hjälpe oss, Gusten, det har du inte talat om förut.»

»Ja, det var en förbaskad historia», sade Gusten och skrattade igen på sitt bullersamma sätt med händerna i byxfickorna och kroppen framåtböjd. »Men det gjorde ingen skada», fortfor han och blef allvarsam. »Tvärtom, jag öfvertygade honom — jag har all möjlig anledning tro att jag öfvertygade honom.»

»Hur kan du tro det?»

»Jo, det märktes på honom. Han blef så tyst och försjunken i sig själf — och sedan lät han mig under hela middagen få tala ut allt hvad jag tänkte utan att göra det ringaste inpass. — Åh, det är en mycket förnuftig man — han böjer sig för argumenter — det gör han. — Hvad är det?» röt han med detsamma, då Jetta sysslade med något bakom hufvudet på honom.

»Jag skulle bara ta bort den där antimicassarn», sade Jetta. »Du förstör den alldeles med din hårpomada.»

»Hvad skall det tjäna till att ha sådant där skräp, som man inte får begagna», invände han otåligt.

»Jag skall säga mamma — en sak var det i synnerhet, som gjorde ett djupt intryck på min kära läsarpatron», fortsatte han. »Han intresserade sig mycket för fångarne, hans hustru var med i en fruntimmersförening och brukade gå omkring i länsfängelset

och tala med fångarna och ge dem skrifter och sådant. Och då passade jag på och stack mig in i en mellanmening och berättade om den där fången, som jag talade med härom året, och om hur jag lade ut lagen och profeterna för honom och skakade upp hans samvete, så att karlen hängde sig på natten.»

»Men Gusten!» ropade Jetta.

»Hvad nu då?» frågade han och häjdade sig just som han ämnade putsa sin näsa.

Jetta pekade på näsduken, som han hade i handen. Den bestod nästan bara af ett hål, som han nu trädde fingrarna igenom, i begrepp att föra dem till näsan.

»Ja, hvarför laga inte mina systrar mina kläder?»

Hilda reste sig på sitt litet mödosamma sätt och tog utan ett ord näsduken ur hans hand samt satte sig ned att stoppa den.

»Du bryr dig i alla fall aldrig om att vara snygg», sade Jetta. »Så länge du går med den där gamla slängkappan, ser du ut så att man måste skämmas för dig, om man möter dig på gatan.»

Den gamla slängkappan hade sin egen lilla historia. Det var väl åtminstone i 20 år som den varit både omodärn och sliten, och hvart år hade det varit tal om att köpa en ny och pengar hade varit aflagda enkom för detta ändamål — men dessa pengar funno dock alltid till slut vägen till moderns knappa kassa. Ehuru detta kunde vara simpelt nog att räkna ut, hade dock Jetta aldrig förstått sammanhanget mellan den gamla kappan och de pengar, modern fick.

»Gusten är så märkvärdigt envis med den där kappan», brukade hon säga.

Men denna gång tröstade brodern henne med att han nu verkligen hade beställt sig en ny ytterrock, som han skulle inviga i höst, då han reste till det nya pastoratet. Och därmed voro de åter inne på sitt favoritämne. De satte sig till bords och under middagen, som den gamla frun själf lagat — flickorna förstodo knappt så mycket som att koka potatis — gjorde de upp planer för framtiden. De skulle alle sammans flytta till den nya prestgården — flickorna skulle få hvar sitt lilla rum på vinden och modern ett stort fyrkantigt hörnrum bredvid sonens och med utsigt åt kyrkan.

»Och kyrkogården», tillade den gamla. »När du sedan låter bära mig ut dit, så har du mig ändå så nära — jag har alltid så innerligt önskat att få dö på landet.»

»Nej, inte dö, men lefva skall min lilla mamma — lefva för oss alla, som behöfva henne.»

Den gamla smålog. »Kanske ännu några år, om Gud så vill. Men om jag också inte får lefva med er därnere, så skall jag ändå dö lycklig, då jag vet att mina stackars flickor inte stå ensamma och hjälplösa och vet att ni hålla ihop allesamman. — Men det värsta är», inföll hon strax därefter, »om du en gång skulle vilja gifta dig, Gusten. Hur skall det då gå?»

Hon kom aldrig ihåg, att hennes gosse var 65 år gammal.

»Så gifter jag mig i alla fall inte med någon, som inte gärna har mamma och flickorna i huset.»

Strax efter middagen måste komministern gå, och han och modern togo ett mycket ömt afsked af hvarandra som vanligt. De följde honom alla utom Hilda ut i förstugan, men då Amalia tog honom i hand nere i trappan ropade modern honom tillbaka — hon ville ha hans sista handslag. Sedan sprungo de till fönstret och nickade åt honom; därefter på torget var det flere som skrattade åt den gamle mannen med den underliga kappan, som oupphörligt vände sig om och viftade med hatten samt till och med kastade slängkyssar upp till det lilla fönstret med de tre ansiktena mot rutan. Nu svängde han just om hörnet och till Jettas förtviflan tog han upp ännu en trasig näsduk ur fickan och lät den fladdra för vinden.

Sedan han helt och hållet försvunnit ur sigte återtog fru Muurmeister sin stickstrumpa. Men hon var ovanligt trött i dag, lät snart arbetet falla i knät och somnade. Flickorna rörde sig så ljudlöst som möjligt för att icke störa henne. Hon vaknade snart igen af en lindrig hostattack och begärde litet bröstsaft. Hon hade hostat litet hela sista året, men så obetydligt, att hon aldrig velat rådfråga någon läkare. »Det är bara litet maghosta», sade hon, »och det hör till ålderdomen.»

Bröstsafteu lindrade retningen och hon somnade igen. Efter några ögonblick vaknade hon och frågade hvad klockan var.

»Ni skall få se att utnämningen står i Post och Inrikes i qväll», sade hon. »Jag såg det så klart och tydligt i drömmen nyss — då ha vi nog Gusten här igen i morgon.»

»Skall inte lilla mamma lägga sig nu?»

»Jo, jag tror det är bäst.» Hon reste sig och begynte själf att bädda sin säng. Men då hon böjde sig ned angreps hon af en svindel och föll framstupa.

Flickorna sprungo förskräckta fram och lyfte upp henne samt förde henne till en stol. Medan Amalia och Jetta öfverhopade henne med förebråelser för att hon aldrig ville tillåta dem att göra något för henne, gick Hilda tyst och ordnade bädden samt hjälpte henne att kläda af sig. Modern och Amalia hade sina sofplatser i det yttre rummet, Jetta och Hilda i det inre. Men nu ville Jetta också ligga därute för att vara till hands, om modern behöfde något, och Amalia erbjöd henne sin bädd, emedan hon själf ville sitta uppe och vaka. Men då Jetta hörde detta ville hon också vaka, och systrarna råkade i en af sina vanliga tvister. Amalia blef vid sådana tillfällen alltid så högljudd och Jettas lilla fina diskant var så genomträngande, att det var plågsamt för den sjuka att höra dem.

»Gräla inte, flickor små», bad hon med trött stämma. »Jag förstår nog er välvilja, men det är inte als någon fara med mig, jag vill bara ha lite ro och ingen behöfver ligga hos mig. Men sätt er nu bara här hos mig och låt mig säga några ord, som ligga mig på hjärtat.»

»Jetta», började hon och tog sin yngsta dotters hand. »Du får inte misstycka, men jag måste be dig om något. Jag kanske inte lefver så länge som tils Gusten får tillträda pastoratet. Vid min ålder kan det ju vara slut när som helst och ni få kanhända flytta dit utan mig. Men då skall du komma ihåg att inte kälta så mycket på Gusten om alla småsaker — om att han spottar och det där. Ser du, männen tycka aldrig om sådant — det sade min salig mor mig, då jag gifte mig, och jag var sedan ständigt så noga med att aldrig göra några anmärkingar öfver min mans små ovanor. Sådant skall man blunda för, det tillhör kvinnan och är nödvändigt, om hon skall kunna göra sig behaglig för mannen. — Och jag ville så ogärna, när nu Gusten tar er i huset, att han någonsin skall känna det som ett band — ni böra alltid tänka på att göra honom så mycken trefnad som möjligt.»

Då komministern kom hem på aftonen gick han upp till prostgården för att få titta på Posttidningen. Där stod utnämningen — af en af hans medsökande.

»Det är ditt eget fel, då du aldrig kan låta bli att prata smörja», sade prosten i all vänskaplighet. »Hvarför kunde du inte tåga med dina meningar tils saken var klar. Sen kunde du ju alltid tids nog fått skräfta och ta mun full. Du är i alla fall så hjärtans beskedlig, när det gäller handling, så du biter min sann inga får.»

»Vill bror säga att jag borde sticka under stolen med min mening?» röt komministern med en dun-drande predikostämman, bakom hvilken sinnesrörelsen skalf. »Nej, bror, en ärlig man har jag varit hittills och det hoppas jag kunna förbli till döddagar.»

Härmed gick han. Det var redan skumt, så att han stapplade sig snafvande fram genom prostgårdens trädgård. Ännu sedan han kommit ut på vägen hörde prosten hur han harskade sig, snöt sig och spottade långt ut i luften.

Inkommen i sitt eget lilla tarfliga ungarhem sjönk han ned på en stol strax innanför dörren och blef sittande i mörkret med hatt och kappa på utan att röra sig. Han satt där alldeles som hopfallen med händerna slappt liggande på knäna och hufvudet långt ned mellan axlarna. Han hade icke längre ens tillräcklig energi att harska sig, utan slemmet stockade sig i halsen så att han andades stönande.

Det var ett helt lifshopp, som hade släckts för honom i dag. Han hade nu i mer än tretti år hållit på och sökt nästan hvarje pastorat, som blifvit ledigt. För hvarje gång hade han varit lika barnsligt förhoppningsfull, för hvarje gång hade han gjort sig skyldig till en eller annan taktlöshet, som gjort honom omöjlig, och för hvarje gång hade misräkningen blifvit alt bittrare, och det hade blifvit honom alt tyngre att komma till modern och systrarna med det svikna hoppet.

Men denna gång var det bittrare än någonsin,

ty nu var slutligen hans hopp och mod fullständigt brutet. Han var gammal nu, det kände han för första gången, alt för gammal för att börja bygga upp något nytt, alt för gammal för att, längre springa omkring på uppvaktningar hos vederbörande och blifva skrattad åt i smyg, som han nog visste, att han mången gång blifvit.

Men detta var ändå icke det värsta. Det värsta var, att hans mor var för gammal att vänta längre. Hon var för gammal att vänta på den bekymmerfria ålderdom, som hon så väl behöft få åtnjuta efter ett sträfsamt och glädjefattigt lif. Skulle hon nu gå i grafven utan den minsta lilla ljusglimt, med bitterheten af ett helt lifs svikna förhoppningar? Han kände sig nästan som en otacksam, ovärdig son! Skulle han göra henne bara sorg i hennes höga ålderdom, han som velat vara hennes tröst och stöd?

Då han följande dag kom till staden gick han först in till skräddaren och gaf återbud om den nya öfverrocken och bestälde i stället en varm vinterkappa till modern af det tyg, han redan köpt.

Långsamt med tunga steg närmade han sig moderns bostad. I förstugan möttes han af värdinnan, som i en tämligen skarp ton underrättade honom om, att hon hade att fordra hyran af herrskapet däruppe för sista kvartalet. Fröknarna hade sagt, att komministern snart skulle få pastorat, och då skulle han betala för dem. Hon ville nu veta om det skulle bli något af, ty hon hade annars andra spekulanter.

De hade ej nämt ett ord för honom om sin förlägenhet, liksom de öfverhufvud taget aldrig bådo honom om penningar. De visste att han gaf, så länge han hade något — och det var icke mycket, icke ens så mycket, att han än i dag kunnat göra sig fri från de skulder, han ådragit sig under sin studietid.

Hvar skulle han nu taga pengar från till hyran? Stackars Hilda hade varit klen sista tiden, det borde han tänkt på. Hon hade naturligtvis ej kunnat få ihop den summan nu.

»Och så skall jag be pastorn vara god torka sig om fötterna och inte dra opp all den där leran i min snygga förstuga», sade värdinnan i retlig ton.

Komministern såg litet häpen på sina fötter. Han hade kommit till fots från landet i dag — det var icke torgdag och han hade ej kunnat få åka. Han skrapade sina stöflar mycket samvetsgrant, men spotade i detsamma inåt förstugan. Nu bröt värdinnans länge samlade galla riktigt fram.

»Var så god och låt bli det där!» ropade hon. »Här skall då alltid se ut som i ett svinhus, när pastorn har varit här.»

Men då tröt slutligen den beskedlige komministerns tålmod; han höjde varnande sin hand med en åtbörd, som han företrädesvis brukade använda vid sina predikningar på bot- och bönedagar och utbrast: »Kvinna, bevara din tunga. Den är en liten lem och dock kommer den stora ting åstad!»

Och därefter skyndade han uppför trapporna det fortaste han orkade.

Denna lilla förargelse hade emellertid verkat ganska välgörande; den hade förstrött hans sinne från den tryckande sorgen och då han kom i vindstrappan hade han glömt både pastoratet och hyran för värdinnans gälla stämman, som ännu ljöd i hans öron, och han hade beslutit att skaffa modern en annan bostad och mer hyfsadt värdfolk.

Han såg nu båda de yngre systrarna komma ut på vinden, följande en af familjens gamla vänner, som varit på besök. Han märkte ej att de voro klädda i någon slags besynnerlig, hopplockad sorgdrägt.

»Ah, allra ödmjukaste tjänare, fru professorska, hur står det till, — hur står det till?»

»Jag tackar», svarade hon med bortvänt ansigte och skyndade sig hastigt undan.

Komministern undrade öfver systrarnas tystnad; han var så van att höra deras afskedsrop i trapporna och trodde i sitt hjärtas enfald, att detta blott var en skyldig och bruklig höflighet, hvarför han nu fullgjorde systrarnas försummelse och ropade med sin ljudeliga stämman:

»Min ödmjuka hälsning till herr professorn — och till min gudson, den unge herr kandidaten också!»

Jetta lade nu sin hand på hans axel och då såg han först, att hon var förgråten och knappt kunde tala af sinnesrörelse. Hela den bedröfliga verkligheten kom nu med ens för hans minne. De hade redan

hört nyheten, det var tydligt. Professorskan hade naturligtvis talat om den. Och därför var det som båda flickorna gräto. Och modern?

Han stannade och drog efter andan.

»Mamma?» frågade han blott.

De svarade ej utan drogo honom in och stängde dörren. I tamburen kastade de sig båda gråtande om hans hals. »Mamma?» upprepade han ännu en gång. Han hade nu blifvit så skroflig i halsen att han knappt kunde tala hörbart.

»Hon är död», snyftade systrarna fram.

Han slet sig lös från dem och störtade, snafvande öfver tröskeln och tumlande med kroppen, som om han vore drucken, fram öfver golfvet och föll tungt ned på sina knän vid moderns bädd. Här dolde han hufvudet i händerna och det började arbeta våldsamt i bröstet på honom.

Borta på sin vanliga stol vid fönstret åt gränden satt Hilda tyst med händerna för ansigtet. Amalia och Jetta omfamnade hvarandra och gräto som hjälplösa barn, som ej visste hur de skulle kunna finna sig till rätta i den stora, obekanta verlden utan modern.

»Hur gick det till?» kunde slutligen komministern få fram.

»Det var i natt», började Jetta.

»I natt!» han lyfte på hufvudet. »Var det i natt? Dog hon i natt?»

»Ja, i natt, klockan 2.»

»I natt», upprepade han ännu en gång. »Var någon främmande hos er i går afton då?»

Systrarna förstodo ej frågan. Hilda var den enda, som kunde beherska sina snyftningar tillräckligt för att omtala förloppet.

»Nej, mamma gick och lade sig strax sedan du hade gått. Hon hade lite hosta och var mycket matt, men vi trodde inte det var något farligt. På kvällen talade hon mycket om dig och hur det skulle bli för oss, när du fick pastoratet. På natten begynte hon fantisera litet och trodde att du redan hade fått det. Och så sade hon: 'du skall inte vara ledsen, Gusten lilla, för att du måste bära mig dit ut. Kyrkogården ligger ju så nära — du har mig ju strax utanför fönstret' — och en stund senare lyfte hon hufvudet, som om hon lyssnade, och sade: 'är det min son, kyrkoherden, som kommer?'»

Härvid brusto systrarna ut i högljudd gråt, men Hilda lade med en för henne ovanlig mildhet sin hand på broderns axel och sade: »Var det inte godt, Gusten, att hon fick dö i den tron? Hur det nu må gå med pastoratet — *hon* blef i alla fall inte sviken i sitt hopp.»

Det började arbeta häftigare i komministerns bröst; han harskade sig våldsamt, fick slutligen stämman klar och utbrast: »Gudskelof! Gudskelof! Så är det ju som om jag fått pastoratet i alla fall!»

